

CHAMBRE DES DÉPUTÉS GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

Compte rendu officiel n° 07 | Session ordinaire 2021-2022

Budget 2022 et programmation financière pluriannuelle

- Rapport	p. 293
- Exposé du Ministre des Finances	p. 299
- Débats	p. 301

Sommaire des séances publiques n°s 20 à 23	p. 326
Sommaire des questions parlementaires	p. Q95

20 ^e séance
21 ^e séance
22 ^e séance
23 ^e séance

Judi 9 décembre 2021
Mardi 14 décembre 2021
Mercredi 15 décembre 2021
Mercredi 15 décembre 2021

Erënnerung un d'Zwangsrekrutéierung am Zweete Weltkrich

„D'Erënnerung ass e wäertvolle Schatz, dee mir all un déi nächst Generatioune mussen weiderginn.“ Dat huet de Chamberspresident, den Här Fernand Etgen, den 30. August gesot, fir déi 13.000 jonk Lëtzebuurger Jongen a Meedercher ze éieren, déi virun 80 Joer am Zweete Weltkrich zwangsrekrutéiert goufen an a verschidden däitsch Organisatiounen agezu goufen, dorënner d'Wehrmacht, de Reichsarbeitsdienst (RAD) an de Kriegshilfsdienst (KHD).

Si goufen „an eng friem Uniform gezwongen a vill un hinne sinn net méi heemkomm“. Dat war e „Verbréchen un der Lëtzebuurger Jugend“, esou de Chamberspresident, deen an dësem Kader op der Hollerecher Gare a bei der Victor-Hugo-Hal um Lampertsberg war.

Den 31. August war den éischte Bierger vum Land zu Wolz fir eng weider Gedenkfeier, dës zur

Erënnerung un de Generalstreik, deen den 31. August 1942 zu Wolz ugefaangen a sech dunn iwwert d'ganz Land ausgebreet huet.

Obwuel d'Reaktioun vun den Nazien op dës Bewegung brutal war - Ausnamezustand, Standgerichter, Masseverhaftungen, Exekutiounen, Prisoong, Aarbechts-, Strof- oder Konzentratiounslager -, hunn, esou de Chamberspresident, „déi Wëlzer, an duerno ganz Lëtzebuerg, de Kanner eng Léier fir d'Liewe ginn. Mee net nëmmen de Kanner: och den Enkelkanner, Urenkelen an alle Generatiounen, déi no hinne kommen.“

Gedenkzeremonie beim Monument op der Hollerecher Gare

Rencontre des Présidentes et Présidents de Parlement des pays germanophones au Liechtenstein

Rôle des parlements pendant la pandémie et participation citoyenne

De gauche à droite : M. Karl-Heinz Lambert, Président du Parlement de la Communauté germanophone de Belgique, M. Wolfgang Sobotka, Président du Conseil national autrichien, M. Albert Frick, Président du Landtag de Liechtenstein, Mme Bärbel Bas, Présidente du Bundestag allemand, Mme Irène Kälin, Présidente du Conseil national suisse, M. Fernand Etgen, Président de la Chambre des Députés

Les Présidentes et Présidents de Parlement des pays germanophones se sont réunis au Liechtenstein les 25 et 26 août 2022. Lors de cette rencontre traditionnelle, dont les origines remontent à 2016, M. Albert Frick, Président du Landtag de Liechtenstein, a accueilli M. Fernand Etgen, Président de la Chambre des Députés, M. Karl-Heinz Lambert, Président du Parlement de la Communauté germanophone de Belgique, Mme Bärbel Bas, Présidente du Bundestag allemand, M. Wolfgang Sobotka, Président du Conseil national autrichien, ainsi que Mme Irène Kälin, Présidente du Conseil national suisse. Dans le cadre de la conférence, les six Présidentes et Présidents de Parlement, représentant une population d'environ 100 millions de personnes, ont débattu du rôle des parlements pendant la pandémie de Covid-19 ainsi que de la participation citoyenne. Lors de la discussion sur la pandémie, il est apparu que de nombreuses mesures ont dû être mises en œuvre à très court terme et que le rôle des parlements a été essentiel pour éviter toute dérive antidémocratique.

« Les parlements sont des remparts importants contre l'érosion de nos valeurs communes », a rappelé M. Fernand Etgen dans son discours qu'il a terminé par un appel à la solidarité et à l'inclusion en toutes circonstances. Dans ce contexte, la participation citoyenne, deuxième sujet à l'ordre du jour, joue un rôle fondamental que les parlements doivent soutenir et promouvoir.

Ainsi, le Président de la Chambre des Députés a souligné que « les parlements sont un élément unificateur au cœur de la démocratie participative et doivent offrir une plateforme d'échange ouverte et inclusive ».

Même si chaque pays a son propre système de politique participative en raison de contextes politiques différents, les Présidentes et Présidents ont reconnu le rôle primordial qui revenait aux parlements en tant que porte-paroles des citoyens. Les participants ont également pu s'entretenir avec le Prince héréditaire Alois von und zu Liechtenstein lors d'une visite de courtoisie au château de Vaduz.

D'Chambersblietche geschwënn am neie Look!

Am Oktober kritt d'Chambersblietchen en neie Look an Dir kritt et dann exklusiv op Ufro. Abonéiert lech vun elo un, wann Dir et weider gratis wëllt heemgeschéckt kréien:

Entweeder per E-Mail un abocro@chd.lu, andeems Dir Numm, Virnumm, Adress, Code postal an Uertschaft ugitt,

oder schéckt gratis d'Carte-réponse per Post zréck, déi dësem Chambersblietche bäillait.

Op www.chd.lu oder iwwer abocro@chd.lu kënn Dir lech och op déi elektronesch Versioun abonéieren.

D'Chambersblietche geschwënn am neie Look!

Abonéiert lech

Am Oktober kritt d'Chambersblietchen en neie Look an Dir kritt et dann exklusiv op Ufro. Abonéiert lech vun elo un, wann Dir et weider gratis wëllt heemgeschéckt kréien:

Entweeder per E-Mail un abocro@chd.lu, andeems Dir Numm, Virnumm, Adress, Code postal an Uertschaft ugitt,

oder schéckt gratis dës Carte-réponse per Post zréck.

Coupon fir e Gratis-Abo op d'Chambersblietchen:

Numm: _____ Virnumm: _____

Sociétéit/Administratioun: _____ Boîte postale: _____

Adress: _____

Code postal: _____ Uertschaft: _____

Land: _____

D'Chambersblietche wäert lech vum Oktober un als eegestänneg Zeitung zougestallt ginn. D'Chamber notzt dofir d'Service vun enger externer Firma. Är Donnéeën ginn traitéiert, bis Dir lech desabonéiert, wat Dir entweeder per E-Mail un abocro@chd.lu mäache kënt oder unband um Coupon, deen Dir spéider am neie Compte rendi fenne wjert. Fir méi Informatiounen kënt Dir eis per Courrier oder via déi uewe genannte Mailadress kontaktéieren.

Armée luxembourgeoise : nouveaux véhicules de CLRV

7852 - Projet de loi autorisant le Gouvernement à financer l'acquisition et le support logistique de véhicules de commandement, de liaison et de reconnaissance (CLRV) pour les besoins de l'Armée luxembourgeoise

Le projet de loi a pour objet d'autoriser le Gouvernement à financer l'acquisition et le support logistique de véhicules de commandement, de liaison et de reconnaissance (CLRV). Les nouveaux véhicules devront remplacer les « Hummer » et les PRV (« Dingos »). L'Armée luxembourgeoise dispose de deux types de véhicules tactiques. Le plus ancien est le HMMWV UA (Hummer), en service à l'armée depuis 1996. Les trois éléments à considérer pour un véhicule tactique sont la plateforme, le système radios et l'équipement d'armement. L'état de vétusté de ces trois éléments du Hummer est tel qu'une actualisation n'est plus possible ; en particulier, l'absence totale de protection du tireur en tourelle ne correspond nullement aux standards actuels. Le second type est le PRV (Dingo), en service à l'armée depuis 2010 et actuellement utilisé en mission au Mali. Au moment du remplacement prévu en 2025, le PRV aura 15 ans de service. Si la plateforme est encore en parfait état de marche, une étude effectuée en 2018 a révélé qu'une mise à niveau du système radios/jammer/électronique et du système d'armement aurait dépassé les coûts d'un remplacement total du véhicule.

Le coût total s'élève à 367 millions d'euros et inclut les mises à niveau des sous-systèmes de communication et d'armes, permettant ainsi une durée de vie des véhicules de 15 à 20 ans. La dépense est faite aussi dans l'objectif de la contribution à l'effort de défense OTAN de 0,72 % du PIB en 2024. Le projet est réalisé en collaboration avec la NSPA. Les dépenses sont imputées à charge du Fonds d'équipement militaire, pour ce qui est des dépenses occasionnées par l'acquisition des CLRV et de leurs sous-systèmes d'armes et de communication, et des crédits de l'Armée luxembourgeoise, pour ce qui est des dépenses occasionnées par le support logistique des CLRV et de leurs sous-systèmes d'armes et de communication.

Dépôt par M. François Bausch, Ministre de la Défense, le 01.07.2021
Rapporteuse : Mme Stéphanie Empain

Travaux de la Commission de la Sécurité intérieure et de la Défense (Présidente : Mme Stéphanie Empain) :

- 02.06.2021 Présentation du projet de loi
- 25.11.2021 Désignation d'un rapporteur
- 02.12.2021 Examen de l'avis du Conseil d'État
- 02.12.2021 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 07.12.2021
Loi du 17 décembre 2021
Mémorial A : 2021, n° 886, page 1

Budget de l'État pour l'exercice 2022 et programmation financière pluriannuelle 2021-2025

7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 et modifiant :

- 1° le Code de la sécurité sociale ;
- 2° la loi modifiée du 16 octobre 1934 concernant l'évaluation des biens et valeurs (« Bewertungsgesetz ») ;
- 3° la loi modifiée du 1er décembre 1936 concernant l'impôt commercial (« Gewerbesteuergesetz ») ;
- 4° la loi modifiée du 17 avril 1964 portant réorganisation de l'administration des contributions directes ;
- 5° la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu ;
- 6° la loi modifiée du 24 décembre 1996 portant introduction d'une bonification d'impôt sur le revenu en cas d'embauchage de chômeurs ;
- 7° la loi modifiée du 28 avril 1998 portant
  - a) harmonisation de renseignement musical dans le secteur communal ;
  - b) modification de l'article 5 de la loi du 24 mai 1989 sur le contrat de travail ;
  - c) modification de la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État ;
- 8° la loi modifiée du 21 décembre 1998 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 1999 ;
- 9° la loi du 7 décembre 2007 autorisant l'État à fournir une garantie bancaire pour la réalisation et l'exploitation d'un réseau de chaleur urbain ;
- 10° la loi modifiée du 4 juillet 2008 sur la jeunesse ;
- 11° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcoolique ;
- 12° la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant modification 1. du Code de la sécurité sociale ; 2. de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant ;
- 13° la loi du 1er août 2019 concernant les mutuelles

Le budget de l'État pour l'exercice 2022 est arrêté aux montants suivants :

- Recettes courantes	19.417.240.265 euros
- Recettes en capital	96.942.500 euros
- Recettes des opérations financières	2.369.177.540 euros
- Dépenses courantes	18.425.125.450 euros
- Dépenses en capital	2.583.750.751 euros
- Dépenses des opérations financières	1.223.010.100 euros

L'article 3 précise que les différentes formes de remboursement qui peuvent intervenir dans le cadre d'un sous-compte luxembourgeois d'un compte PEPP (Pan-European Personal Pension Product) sont considérées comme des revenus divers au sens de l'article 99. En effet, si toutes les conditions sont respectées, le remboursement en

capital est considéré comme un revenu divers et est imposé à la moitié du taux global. Ceci est également le cas si le souscripteur décède avant l'échéance du contrat ou en cas de remboursement anticipé pour des raisons d'invalidité ou de maladie grave. La loi a été complétée par la faculté conférée au contribuable de procéder à un retrait annuel du capital accumulé, qui sera également imposé à la moitié du taux global (sous conditions). En ce qui concerne le remboursement anticipé de l'épargne accumulée ainsi que le capital constitutif de la rente viagère payée de manière anticipative, pour des raisons autres que la maladie grave ou l'invalidité du souscripteur du contrat, ils sont intégralement imposables par application du tarif normal de l'impôt au titre de l'année d'imposition au cours de laquelle le remboursement ou le paiement a lieu.

Au niveau des contrats d'épargne-logement, l'article 3 prévoit d'élargir la liste des fins fiscalement favorisées par l'ajout du financement des frais d'entretien et de réparation de l'habitation utilisée par le propriétaire pour ses besoins personnels ainsi que celui d'installations solaires photovoltaïques ou thermiques rattachées à cette habitation. Sous frais d'entretien et de réparation, il faut entendre les dépenses engagées pour tous les travaux ayant pour objet de maintenir ou de remettre l'immeuble en bon état et d'en permettre un usage normal.

Un ajout dans la loi permet que des enfants qui touchent des fonds en vertu d'un contrat d'épargne-logement conclu avant le 31 décembre 2021, le cas échéant par leurs parents, à un âge où ils ne peuvent encore affecter utilement les fonds à une des fins fiscalement favorisées puissent à l'avenir continuer à faire valoir des cotisations versées à des caisses d'épargne-logement en tant que dépenses spéciales déductibles.

L'article 25 introduit la gratuité de cinq repas principaux hebdomadaires au bénéfice des enfants inscrits à l'éducation précoce et aux enfants scolarisés au sens de l'article 3, point 2) de la loi modifiée du 4 juillet 2008 sur la jeunesse. La mesure a pour objet d'alléger la charge que représente le coût du repas et s'applique lorsque la situation de revenu du représentant légal est inférieure à 4 fois le salaire social minimum. Suite à l'intervention du Conseil d'État, cette disposition entre en vigueur le 1er septembre 2022. L'article 26 réintroduit l'indexation de l'allocation familiale à partir du 1er octobre 2021, date à laquelle une nouvelle tranche indiciaire est échue.

L'article 40 proroge le délai du 31 décembre 2021, endéans duquel les mutuelles doivent procéder à l'adaptation de leurs statuts pour les mettre en conformité avec les dispositions légales en vigueur, au 31 décembre 2022. Alors qu'initialement le délai accordé laissait suffisamment de temps aux mutuelles de préparer les modifications statutaires, la crise sanitaire due à la Covid-19 a eu un impact important sur leur fonctionnement. Comme jusqu'à présent seule environ la moitié des mutuelles a transmis au Ministère de la Sécurité sociale les modifications statutaires requises pour se mettre en conformité, il y a un fort risque que toutes les mutuelles n'y parviendront pas pour le 31 décembre 2021.

Dans un environnement de taux d'intérêts négatifs que les établissements financiers sont amenés à répercuter sur leurs clients, en ce compris des établissements publics et des communes, l'article 44 autorise la Trésorerie de l'État de prendre en dépôt des fonds, c'est-à-dire des liquidités, des institutions de sécurité sociale, des communes, syndicats de communes ou autres établissements publics. La mise en place du fonds spécial en question crée une base de comptabilisation pour les dépôts de liquidités de la part des entités susvisées. En application du principe de la fongibilité de l'argent, l'État en assurera la gestion ensemble avec ses propres liquidités et pourra donc en optimiser et dynamiser la gestion.

7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025

L'article 1er du projet de loi a pour objet de fixer l'objectif budgétaire à moyen terme (OMT) sur toute la période dont le présent projet de loi fait l'objet, en le fixant à +0,5 % du PIB pour la période 2021-2025.

Les soldes nominaux et structurels de la trajectoire d'ajustement vers l'objectif budgétaire à moyen terme évoluent comme suit au titre de la période 2021 à 2025 :

En % du PIB	2021	2022	2023	2024	2025
- Administration centrale	-2,0 %	-1,7 %	-1,6 %	-1,2 %	-0,9 %
- Administrations locales	+0,2 %	+0,3 %	+0,3 %	+0,3 %	+0,3 %
- Administrations de sécurité sociale	+1,1 %	+1,2 %	+1,1 %	+1,0 %	+0,9 %
- Administrations publiques :					
Solde nominal	-0,6 %	-0,2 %	-0,2 %	+0,1 %	+0,3 %
Solde structurel	+0,1 %	+0,3 %	+0,6 %	+0,6 %	+0,5 %

Dépôts des projets de loi 7878 et 7879 par M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances, le 13.10.2021
Rapporteur : M. Dan Biancalana

Travaux de la Commission des Finances et du Budget (Président : M. André Bauler) :

- 19.07.2021 Désignation d'un rapporteur
- 18.10.2021 Échange de vues avec des représentants de l'Administration de l'enregistrement, des domaines et de la TVA
- 19.10.2021 Échange de vues avec des représentants de l'Administration des douanes et accises
- 25.10.2021 Échange de vues avec des représentants de l'Administration des contributions directes
- 11.11.2021 Examen du volet Sécurité sociale

- 15.11.2021 Présentation de l'évaluation du Conseil national des finances publiques (CNFP)
- 22.11.2021 Présentation de l'avis de la Cour des comptes
- 26.11.2021 Échange de vues sur les grandes lignes du projet de budget avec le Ministre des Finances, le Directeur de l'Inspection générale des finances et des représentants du Trésor
- 29.11.2021 Présentation de l'avis de la Banque centrale du Luxembourg
- 03.12.2021 Examen des avis du Conseil d'État
- 10.12.2021 Examen du deuxième avis complémentaire du Conseil d'État
- Présentation et adoption d'un projet de rapport

Travaux de la Commission de la Culture (Présidente : Mme Djuna Bernard) :

- 02.12.2021 Présentation du volet Culture

Travaux de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, de l'Immigration et de l'Asile (Président : M. Yves Cruchten) :

- 29.11.2021 Présentation du budget central du Ministère des Affaires étrangères et de la Direction de l'immigration
- 13.12.2021 Présentation des parties concernant la Direction de la coopération au développement et de l'action humanitaire

---

Travaux de la Commission de la Justice (Président : M. Charles Margue) :

- 01.12.2021 Présentation et examen du volet Justice

Travaux de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle (Président : M. Mars Di Bartolomeo) :

- 08.11.2021 Présentation et examen du volet Institutions

Travaux de la Commission de la Famille et de l'Intégration (Président : M. Max Hahn) :

- 16.11.2021 Présentation des volets Famille et Intégration

Travaux de la Commission du Contrôle de l'exécution budgétaire (Présidente : Mme Diane Adehm) :

- 26.11.2021 Échange de vues sur les grandes lignes du projet de budget avec le Ministre des Finances, le Directeur de l'Inspection générale des finances et des représentants du Trésor

---

Travaux de la Commission de l'Économie, de la Protection des consommateurs et de l'Espace (Présidente : Mme Francine Closener) :

- 18.11.2021 Présentation du volet relevant de la compétence du Ministère de l'Économie

---

Travaux de la Commission de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural (Présidente : Mme Tess Burton) :

- 28.10.2021 Présentation des volets relevant de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural

---

Travaux de la Commission de l'Éducation nationale, de l'Enfance, de la Jeunesse, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (Président : M. Gilles Baum) :

- 17.11.2021 Présentation des volets Éducation, Enfance, Jeunesse, Enseignement supérieur et Recherche

---

Travaux de la Commission de la Digitalisation, des Médias et des Communications (Président : M. Guy Arendt) :

- 22.11.2021 Présentation des volets Médias, Communications et Digitalisation

---

Travaux de la Commission du Travail, de l'Emploi et de la Sécurité sociale (Président : M. Dan Kersch) :

- 28.10.2021 Examen du volet Travail et emploi
- 11.11.2021 Examen du volet Sécurité sociale

Travaux de la Commission du Logement (Présidente : Mme Semiray Ahmedova) :

- 28.10.2021 Examen des dépenses concernant le Logement

Travaux de la Commission de l'Environnement, du Climat, de l'Énergie et de l'Aménagement du territoire (Président : M. François Benoy) :

- 03.12.2021 Examen des volets Environnement, Climat, Développement durable, Énergie et Aménagement du territoire

---

Vote en séance publique du projet de loi 7878 : 16.12.2021
Loi du 17 décembre 2021
Mémorial A : 2021, n° 906, page 1

Vote en séance publique du projet de loi 7879 : 16.12.2021
Loi du 17 décembre 2021
Mémorial A : 2021, n° 908, page 1

Sommaire

- 1. Ouverture de la séance publique**
- M. Fernand Etgen, Président
- 2. Heure de questions au Gouvernement**
Question n° 264 du 9 décembre 2021 de Mme Martine Hansen relative aux mesures mises en place contre la propagation du virus Sars-CoV-2 dans l'Enseignement fondamental, adressée à M. le Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse
- Mme Martine Hansen - M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse
Question n° 265 du 9 décembre 2021 de M. André Bauler relative au site initial du CGDIS-Nordstad, adressée à Mme la Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable
- M. André Bauler - Mme Carole Dieschbourg, Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable
Question n° 266 du 9 décembre 2021 de M. Sven Clement relative au remboursement de la psychothérapie, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale
- M. Sven Clement - M. Romain Schneider, Ministre de la Sécurité sociale
Question n° 267 du 9 décembre 2021 de Mme Francine Closener relative à l'Indice d'égalité de genre (« GEI ») 2021, adressée à Mme la Ministre de l'Égalité entre les femmes et les hommes
- Mme Francine Closener - Mme Taina Bofferding, Ministre de l'Égalité entre les femmes et les hommes
Question n° 268 du 9 décembre 2021 de M. Aly Kaes relative à la grippe aviaire, adressée à M. le Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural
- M. Aly Kaes - M. Romain Schneider, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural
Question n° 269 du 9 décembre 2021 de M. Marc Hansen relative à la récente controverse autour du fonctionnement de l'environnement eSanté, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale

- M. Marc Hansen - M. Romain Schneider, Ministre de la Sécurité sociale
Question n° 270 du 9 décembre 2021 de M. Serge Wilmes relative aux suites économiques des manifestations de samedi dernier dans la ville de Luxembourg pour les forains et les commerçants de la capitale, adressée à M. le Ministre des Classes moyennes
- M. Serge Wilmes - M. Lex Delles, Ministre des Classes moyennes
- 3. Question élargie n° 122 de M. Laurent Mosar au sujet des entités proposant des services financiers**
- M. Laurent Mosar - M. Pierre Gramagna, Ministre des Finances (interventions de M. Laurent Mosar) - M. Laurent Mosar - M. le Ministre Pierre Gramagna
- 4. Heure d'actualité de la sensibilité politique ADR au sujet de l'interdiction du moteur à combustion**
- Exposé : M. Fred Keup (dépôt de la motion 1)
- Débat : Mme Martine Hansen - M. Max Hahn - Mme Cécile Hemmen - Mme Stéphanie Empain - Mme Myriam Cecchetti - M. Marc Goergen (interventions de M. Gusty Graas, M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie, M. Gilles Baum, M. Yves Cruchten, M. Georges Engel, M. Claude Lamberty et M. Fernand Kartheiser)
- Prises de position du Gouvernement : M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie (interventions de Mme Martine Hansen et M. Fernand Kartheiser) - Mme Martine Hansen (parole pour fait personnel) - M. le Ministre Claude Turmes (interventions de M. Sven Clement) - M. le Ministre Claude Turmes (parole pour fait personnel) - M. le Ministre Claude Turmes (interventions de M. Fred Keup) - Mme Carole Dieschbourg, Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable - Mme Myriam Cecchetti (parole après ministre) - M. Fred Keup (parole après ministre)
- Motion 1 : Mme Stéphanie Empain - M. Marc Goergen - M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie (intervention de M. Fred Keup) - Mme Myriam Cecchetti - Mme Martine Hansen - M. Fred Keup
- Vote sur la motion 1 (rejetée)
- 5. 7499 - Proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés visant à insérer un registre de transparence dans le Règlement de la Chambre des Députés**

- Rapport de la Commission du Règlement : M. André Bauler
- Discussion générale : M. Léon Gloden (dépôt de la résolution 1 et de la motion 1) - M. André Bauler - M. Georges Engel - Mme Josée Lorsché (intervention de M. Sven Clement) - M. Fernand Kartheiser - Mme Myriam Cecchetti - M. Sven Clement (intervention de M. Fernand Kartheiser et Gilles Baum) - M. Fernand Kartheiser (parole pour fait personnel) - M. Sven Clement (interventions de M. Fernand Kartheiser et M. Fred Keup)
- Vote sur la proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés
- Résolution 1 : M. Gilles Baum
- Vote sur la résolution 1 (adoptée)
- Motion 1 : M. Gilles Baum - M. Léon Gloden
- Vote sur le renvoi de la motion 1 à la Conférence des Présidents (adopté)
- 6. 7910 - Comptes du service intérieur de la Chambre des Députés pour l'exercice 2020**
- Rapport de la Commission des Comptes : M. Marc Lies (dépôt d'une résolution)
- Discussion générale : M. Carlo Back - M. Guy Arendt - Mme Lydia Mutsch - M. Jeff Engelen - M. Sven Clement
- Vote sur la résolution (adoptée)
- 7. Heure d'actualité du groupe politique CSV au sujet de la santé et de la sécurité au travail**
- Exposé : M. Marc Spautz (intervention de M. Mars Di Bartolomeo)
- Débat : Mme Carole Hartmann - M. Georges Engel - M. Carlo Back - M. Jeff Engelen - Mme Myriam Cecchetti - M. Sven Clement
- Prise de position du Gouvernement : M. Dan Kersch, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire

Au banc du Gouvernement se trouvent : M. Dan Kersch, Vice-Premier Ministre ; M. Romain Schneider, M. Pierre Gramagna, M. Claude Meisch, Mme Corinne Cahen, Mme Carole Dieschbourg, M. Claude Turmes, Mme Taina Bofferding et M. Lex Delles, Ministres.

(La séance publique est ouverte à 14.01 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Ech maachen d'Sitzung op. Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

■ **M. Romain Schneider, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural.**- Nee, Här President.

2. Heure de questions au Gouvernement

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Haut de Mëtteg huet d'Chamber eng Froestonn un d'Regierung. Laut Artikel 83 vum Chambersreglement huet den Deputéierten zwou Minutten Zäit, fir seng Fro virzedroen, an der Regierung sti véier Minutten zou, fir ze äntwerten.

Als Éischt hu mer d'Fro Nummer 264 vun der Madamm Martine Hansen un den Här Minister fir Educatioun, Jugend a Kanner iwwert d'Moosname géint d'Propagatioun vum Covid-19 an der Primärschoul. Madamm Hansen, Dir hutt d'Wuert.

- **Question n° 264 du 9 décembre 2021 de Mme Martine Hansen relative aux mesures mises en place contre la propagation du virus Sars-CoV-2 dans l'Enseignement fondamental, adressée à M. le Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse**

■ **Mme Martine Hansen (CSV).**- Jo. Villmools merci, Här President. D'Inzidenzzuel bei de Jugendlechen ënner 14 Jor ass déi héchsten, déi mer hunn, 758 op 100.000 Awunner hu mer gëschter konnte liesen. Bal all Fënnette stécht sech an der Schoul un, an eng grouss Majoritéit och doheem, wou mer och dervunner kënnen ausgoen, datt d'Kanner jo och eng Kéier heemginn an datt do vläicht och nach een Deel op d'Kanner zréckzeféieren ass.

Leider ass den Här Minister bis elo nach net an d'Chamberskommissioun komm, wou mer iwwert déi nei Covidmesuren diskutéiert hunn. Dofir hunn ech hei eng Partie Froen un den Här Minister ze stellen.

Éischtens: Firwat publizéiert de Ministère keng reegelméisseg detailléiert Statistike méi, esou wéi virun der Sommervakanz nach?

Zweetens: Wéi vill Kanner loosse sech net testen an der Schoul?

Dréttens: Wat ass de konkreete Benefiss vun enger Semaine de testing renforcé, wann net all Kand matmécht?

Véiertens: Wat plangt de Ministère ze maachen, fir datt d'Mesuren an der Schoul, an de Betreierungsstrukturen an am Schoultransport méi kohärent sinn?

Fënneftens: Wéi positionéiert den Här Minister sech zur Iddi, fir eventuell d'Unzuel vun den Tester esou ze erhéijen, datt se och konform sinn zum Gesetz? Am Gesetz steet jo, datt e Schnelltest just nach een Dag gutt ass respektiv e PCR-Test just nach zwee Deeg gutt ass. Virun allem am Hannergrond dovunner, well am Gesetz steet, datt d'Kanner ënner zwielef Joer beim CovidCheck u sech näischt musse maachen. D'Madamm Gesondheitsminister sot, si wäre sécher, well se jo géife reegelméisseg an der Schoul getest ginn, wat jo awer net onbedéngt déi Reegelméissegkeet ass, déi soss virausgesat ginn ass.

Dann, siwintens: Wéi positionéiert den Här Minister sech zu de Masken an der Schoul?

An aachtens: Ab wéi enger Inzidenzzuel wëllt de Ministère zousätzlech Mesuren ergreifen?

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Hansen. Den Här Minister fir Educatioun, Kanner a Jugend, den Här Claude Meisch, huet d'Wuert.

■ **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse.**- Merci, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech äntwerte ganz gären op déi vill Froen do. Allerdéngs mengen ech, datt véier Minutten dach awer e bësse knapp sinn do derfir.

Ech hat och gesot, an ech hat mam President vun der Kommissioun rieds, datt mer gären an d'Kommissioun kommen, fir dat doten ze erklären an ze explizéieren an eng Kéier e bësse méi am Detail op d'Infektioun bei der Schoulcommunautéit anzegoen.

Eng Saach wëll ech awer agangs direkt och richtegstellen. Ech weess net, wéi een hei ka behaapten, datt e Fënnettel vun den Infektiounen an de Schoule geschitt. E Fënnettel vun den Infektiounen fanne bei der Schoulcommunautéit statt, bei Leit, déi an d'Schoul ginn oder an der Schoul schaffen. An dat ass awer en Ënnerscheid. An ech fannen et net saachdéngelech, déi Verdréiung do ze maachen, wa mer gären eng oppen an éierlech Diskussioun doriwwer féieren.

Mir stellen an deene leschte Woche ganz besonnesch fest, datt mer eng nach ëmmer relativ entspaante Situatioun an de Lycéeën hunn. Ech hat selwer nach vill Gespräicher an deene leschten zwou Woche mat Lycéedirekteren, déi mer soen: „Jo, et gëtt Fäll. Mir haten der och elo erëm eng Kéier e puer.“ Dat geet och emol vläicht erëm e bëssen an d'Luucht, mee par rapport zu der Situatioun, wéi mer se am leschte Joer haten, ass et an de Lycéeë ganz entspaant.

Dat ass natierlech och dorobber zréckzeféieren, datt laut Informatiounen vun dem Gesondheitsmi-

nistère 70 % vun der Alterskategorie 12 bis 18 Joer - dat sinn zum groussen Deel dann d'Schülerinnen an d'Schüler, déi an de Lycée ginn - geimpft sinn.

Mir hunn eng däitlech manner entspaante Situatioun am Fondamental, wou ech awer och wëll drop hiweisen, datt mer dat absolutt virausgesinn hunn. Ech hu bei der Rentrée drop opmierksam gemaach, datt et evident wäert sinn, datt, wann de Virus eng Kéier erëmkënn, e sech ganz besonnesch wäert an deenen Alterskategorieë breetmaachen, déi net geimpft sinn, oder bei deene Populatiounskategorieë breetmaachen, déi net geimpft sinn. An an aller Reegel ass et esou, datt an der Grondschoul d'Schüler net geimpft sinn, ausser déi, déi schonn zwielef Joer hunn a vun enger Impfung konnte profitéieren.

Mir haten, wann ech dat op déi lescht Woch kucken - mee dat si Chifferen, déi hutt Dir och, déi si gëschter vun der Santé publizéiert ginn -, an der Grondschoul 644 positiv Fäll an der leschter Woch. Mir haten der 237 an de Lycéeën. Dat weist nach eng Kéier den Ënnerscheid.

Ech muss och soen, datt den Avis vum Conseil supérieur des maladies infectieuses mech dach awer e bëssen iwwerrascht huet, fir op jidde Fall haut nach net ze recommandéieren, systematesch d'Impfung de Kanner ënner zwielef Joer ze proposéieren, mee dat op vulnerabel Kanner ze limitéieren respektiv op Kanner, déi da mat vulnerabele Persounen a Kontakt sinn. Well eng Impfung vun engem Deel vun de Kanner ënner zwielef Joer hätt sécherlech och zu enger Entspannung bäigedroen an deenen nächste Wochen an der Grondschoul. An ech hoffen, datt de CSMI do säin Avis awer nach eng Kéier reconsideréiert an deenen nächste Wochen.

Mir hunn am Fondamental e staarken Ustig gehat an deene leschte Wochen. Ech muss soen, datt den Ustig nach weidergeet, awer däitlech ofgebremst ass. Mir hate vun der Vakanzewoch Allerhellgen op déi Woch duerno en Ustig vun 19 %, dunn e ganz staarken Ustig vun 79 % an der Schoulcommunautéit am Fondamental. Deen ass awer dunn erëm erofgaangen op déi virlescht Woch ëm 25 %. An d'virlescht Woch op déi lescht Woch ass d'Zuel vun den Infektiounen an der Communautéit vun der Grondschoul nach just ëm 5 % an d'Luucht gaangen. Dat heescht, et deit sech un, wéi wa mer do géife plafonéieren. Mir kënnen also op kee Fall vun engem exponentielle Wuesstum momentan do schwätzen, och wa mer natierlech déi Saach musse ganz genau suivéieren an am A behalen.

An duerfir ass et och esou, an ech hunn de Moien der Press dat eng Kéier erkläert, well offensichtlech am ganze Land et Rumeure gëtt, datt d'Schoulen éischer géifen zougoen oder datt d'Vakanz géif verlängert ginn: Dat ass sécherlech net de Fall, et gëtt keng Vakanzewoch bäigesat, net virun an och net duerno!

Ech wëll och nach ënnersträichen: Mir hunn nach ni eng Vakanzewoch bäigesat! Mir sinn héchstens an

den Homeschooling gaangen, soudatt d'Schoul vun doheem aus konnt assuréiert a suivéiert ginn.

Dir wësst och, Dir Dammen an Dir Hären, datt mer zanter der Rentrée d'Kommunikatioun exklusiv iwwert d'Santé maachen. D'Santé huet dann och an hire mëttwöchentleche Kommunikatiounen d'Chiffere matintegréiert vun der Schoulcommunautéit, zum Deel iwwert d'Alterskategorien, zum Deel mëttlerweil awer och iwwer en zweete Graphique, wou ech d'Chifferen och grad hei zitéiert hunn.

Mir hunn och nach e Graphique proposéiert - mee ech wäert mat de Kollegeinnen a Kollegee muer am Regierungsrot dat och nach eng Kéier beschwätzen -, wou mer méi op déi regional Ënnerscheeder agi vun den Inzidenzen, notamment am Fondamental, well mer schonn de Fokus momentan op de Fondamental sollte leeën, op d'Inzidenzen an och op d'Infektiounszuelen an absolute Gréissten an de Regiounen vun der Grondschoul, an deene 15 Regiounen. An do gesäit een eeben och Ënnerscheeder. An dat ass a mengen Aen awer och nach ëmmer e Grond, fir net op eng generell Maskepflicht ze goen. Dat ass fir mech nach ëmmer e Grond fir ze soen: Jo, mir hunn eng Maskepflicht dann, wann ech mech beweegen am Gebai, fir d'Schüler a fir d'Enseignanten. Mir hunn och eng Maskepflicht, wann een an enkem Kontakt war mat engem positive Fall. Also do, wou méi Viruslaascht ass, wou méi positiv Fäll sinn, sinn och automatesch méi Masken. An do, wou de Virus manner ass, muss d'Mask dann och deemspriechend net permanent ugedoe ginn. Dat ass fir mech nach ëmmer eng gutt Solutioun, déi einfach de bon sens ass an déi mer och mat den Autoritéite vum Gesondheitsministère esou ofgeschwat hunn.

Den Testing hu mer verstärkt. Mir hunn e verstärkt am Fondamental vun zweemol d'Woch op dräimol d'Woch, fir do e bessere Screening nach eng Kéier ze kréien iwwert d'ganz Woch. Mir hunn awer och gesot, datt dann, wann e positive Fall an enger Klass detektéiert ginn ass, déi ganz Klass während enger Woch ganz soll getest ginn, also während fënnef Deeg an der Woch soll getest ginn. Och do entsprécht et, mengen ech, erëm eng Kéier dem kloren Mënscheverstand, datt do, wou de Virus ass, mer nach méi testen, obschonn mer scho generell vill teste mat dräimol d'Woch.

Dir hutt nach eng Kéier op d'Fräiwëllegkeet higewisen. Ech mengen, mir hate laang rieds scho virum Summer, nom Summer iwwert de CovidCheck an der Schoulcommunautéit an zu wat fir Konklusiounen datt dat kéint féieren, nämlech datt, wann een net matmécht, een dann och vum Unterrecht ausgeschloss wär. Dat wëlle mer evitéieren.

Mir hunn am Fondamental, ëm deen et jo hei geet, nach ëmmer eng Participatioun un den Tester vun 90 %. An et muss ee jo och wëssen, datt, wann do Positiver drënner sinn, déi sech vläicht net teste

loossen, mer se nawell herno fannen. Well wann et jo bis weidergaangen ass, dann ass een och an enger Mesure vun der Santé dran, mat eventuell enger Quarantän, mat engem obligatoresche PCR-Test, fir do erëm erauszekommen. Also, et ka kee sech dauerhaft deem Testing do entzéien.

Dir kennt meng prinzipiell Haltung zu de Masken, déi hunn ech lech gesot. Mir wäerten dat awer weider genee suivéieren, Dir Dammen an Dir Hären.

Ech hunn och festgestallt, datt eenzel Acteure sech bis elo kloer fir oder géint d'Masken expriméiert hunn, anerer sinn amgaangen, hir Meenung do ze änneren. Ech wäert och do erëm eng Kéier eng Consultatioun elo um Enn vun dësem Trimester maachen a mat de jeeweilige Schoulpartner kucken, ob mer aner Weeër musse goen.

Ech wëll awer och soen: Déi Decisioun läit net a mengen Hänn! Déi Decisioun läit, wann dann aus sanitäre Grënn, éischter an den Hänn vun der Santé. A finalement läit se an Ären Hänn, well et ass iwwert d'Covidgesetz, wou dat dote momentan geregelt ass a wou et dann och misst geännert ginn, falls mer en anere Wee wëllen aschloen, deen iwwer eng normal Recommandatioun géif erausgoen.

Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci dem Här Educationminister Claude Meisch.

Mir kommen dann zur Fro Nummer 265 vum Här André Bauler un d'Madamm Ministesch fir Ëmwelt, Klima an nohalteg Entwécklung iwwert den initiale Site vun dem CGDIS Nordstad. Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

- **Question n° 265 du 9 décembre 2021 de M. André Bauler relative au site initial du CGDIS-Nordstad, adressée à Mme la Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable**

■ **M. André Bauler (DP).**- Merci, Här President. D'Stad Dikrech hat en Terrain kaaft, no beim Fridhaff, fir op dëser Plaz, am Ausgang vum Bamerdall a Richtung Éislek, dat zukünfteg Gebai vum CGDIS-Nordstad opriichten ze kënnen.

Dat ass awer net gaangen, well den Ëmweltministère eng Rei ekologesch Bedenken hat. Elo ass et awer esou, datt deen zweete Site vum CGDIS net wäit vum éischten ewech läit, e puer Honnert Meter just, esou genau wäert dat jo elo net hei goen, op jidde Fall, sou gouf mer allzäit viru Kuerzem preziséiert, datt dat net wäit vun deem éischte Site ewech ass. Hei stelle sech apparentment elo keng ekologesch Problemer méi.

An deem Kontext wollt ech der Madamm Ëmweltminister folgend Froe stellen:

Éischstens: Aus wat fir geneeën Ursachen ass deen éischte Site, deen d'Stad Dikrech kaaft hat, net méiglech gewiescht? Kann d'Madamm Minister eis do vläicht Prezisioune liwweren?

Zweetens: Wéi ass et méiglech, datt sech beim neie Site; deen also guer net esou wäit ewech läit vum éischte Standuert, kaum oder guer keng ekologesch Constrainté stellen?

An zu gudder Lescht wollt ech froen: Huet d'Madamm Minister wëlles, d'Stad Dikrech ze froen, ob si bereet wier, fir eventuell Kompensationsmoosnamen op hirem Terrain - op deem d'Gemeng Dikrech also de CGDIS-Nordstad fir d'éischt gebaut wollt gesinn - duerchféieren ze loossen?

Dat gesot, soen ech lech Merci fir Är Opmierksamkeit.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Bauler. D'Ministesch fir Ëmwelt, Klima an nohalteg Entwécklung, d'Madamm Carole Dieschbourg, huet d'Wuert.

■ **Mme Carole Dieschbourg, Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable.**- Här President, Dir Dammen an Hären, fir d'éischt emol merci dem André Bauler fir dës Fro, well et ass sécher eng, déi laang am Raum stoung.

Et ass esou, wa mer de Fridhaff kucken, do gëtt grad immens vill ëmgesat, do entsteet grad immens vill Bewegung. An et ass esou, dass deen urspréngleche Site, op deen den Här Bauler upspillt, deen elo duerch en neie Site ersat gëtt ..., dee Site wär ausserhalb vun deem aktuelle Beräich gewiescht, wou Aktioun ass, dat heescht, op där anerer Säit nordöstlech vun dem Rond-point, an engem Landschaftsdeel, wou haut nach näischt ass, wou mer nach net ugefaangen hunn ze viabiliséieren. Soudass sech souwuel vum Landschaftsaspect wéi awer och vun der urbanistescher Usicht, vun der Landesplanung, grouss Froe gestallt hunn, ob et net méiglech wär, dat wäertvollst Gutt, wat mer hunn, also Land, net méi wäit ze verbauen, net do erëm eng Öffnung ze maachen an e Raum, dee bis ewell esou nach net genotzt ass, an dat méi kompakt ze maachen. An duerfir hutt Der Recht, wann Der natierlech sot: „Deen neie Site, deen ass relativ direkt derbäi.“ Deen ass och um Friedhaff, mee en ass innerhalb vun deem, wou och haut scho viabiliséiert gëtt.

An dofir gouf et och an dësem Fall, well souwuel ekologesch wéi awer och planeresch Verbauelementer en cause waren, eng ganz proaktiv Approche tëschent der Landesplanung, dem Interieur - d'Innenministesch sëtzt och hei - an dem Environnement. Zesumme mam CGDIS gouf also en neie Site gesicht. Do ass ee sech elo souwäit och eens.

An natierlech, an dat ass dann Är zweet Fro, musse mer och do kucken, wéi eng Problemer sech am Beräich vum Naturschutz stellen. Mee mir sinn awer sécher, dass mer déi alleguerte surmontéiert kréien. Dat heescht, do wäert och net näischt muss geschéien am Beräich vu Kompenséierung an Ënnerschungen. Mee et ass awer vëlleg kloer, dat duerchleefte elo säi Prozess. An deen Terrain ass, op jidde Fall laut den éischten Analysen, déi elo gemaach goufen, natierlech vill méi apte. A mir kompaktéieren dat Ganzt. Et gëtt also net en neie Landschaftsdeel ugefaangen, wou mer nach flott Strukturelementer hunn, wou mer Onberéiertheit an där Hirsch nach hunn an engem neien Deel hannert dem Rond-point, mee dat gëtt no vir gezunn.

Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Dieschbourg.

Mir kommen elo zur Fro Nummer 266 vum Här Sven Clement un den Här Minister fir sozial Sécherheet iwwert de Remboursement vun der Psychiatrie ..., nee, vun der Psychotherapie. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

- **Question n° 266 du 9 décembre 2021 de M. Sven Clement relative au remboursement de la psychothérapie, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale**

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Merci, Här President. Et ass tatsächlech d'Psychotherapie an net d'Psychiatrie, iwwert déi mer schwätzen. Et geet nämlech drëm, datt schon am Oktober an enger Heur de questions, fir genau ze sinn an der Fro Nummer 247, de Minister erkläert huet, datt d'Gesprécher tëscht Fapsylux an der CNS dann Enn November sollen ofgeschloss sinn, fir datt mer am Januar dann endlech, mat awer Jore Retard, géif ech elo soen, eng Eeneung tëschent Fapsylux an der CNS fonnt hätten, déi et géif erlaben, fir d'Psychotherapie ze rembourséieren.

Mir sinn eis alleguerte bewosst, datt d'Covidpandemie op d'Psych schléit, geschloen huet an der Vergaangenheet, mee och nach weider op d'Psych schléit. A mir gesinn d'Effekter all Dag ronderëm eis. Jiddwereen huet e bëssen d'Flemm. Och mir sëtzen éischter noutgedronge mat Mask hei. Mir géifen eis och léier un der Mimik vun deenen aneren ergëtzen an dat géif d'Gesprécher heiansdo méi einfach maachen.

■ **Une voix.**- Net ëmmer!

(**Hilarité**)

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Net ëmmer. Natierlech. Mee wat, mengen ech, wichteg ass, dat ass, datt mer de Leit och Perspektive bidden. Bon, ech wëll elo net weider dorobber agoen. Mir geet et wierklech hei drëm ..., et gouf eppes annoncéiert am Oktober, den November ass elo laanscht, dofir wollt ech vun dëser Plaz profitéieren, fir dann de Minister ze froen: Gouf et en Accord? Ass dat ofgeschloss? Ass et hei also zu deem Accord komm? Wann net, firwat net? Wat sinn déi nächst Demarchen? A wa jo, wat sinn dann déi nächst Demarchen?

Also, ech mengen, et ass e bëssen eng Suite vun enger Fro, déi hei schon eng Kéier gestallt gouf, einfach, fir datt d'Chamber an och d'Effentlechkeet dobaussen au courant sinn.

Ech soen lech Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Clement. Den Här Minister fir sozial Sécherheet huet d'Wuert, den Här Romain Schneider.

■ **M. Romain Schneider, Ministre de la Sécurité sociale.**- Merci. Merci, Här President. Merci och dem Här Clement fir dës Fro, well et effektiv e Sujet ass, dee ganz vill Leit betrëfft. A mir hate richtegerweis, wéi gesot, am Oktober an der Froestonn opgrond vun enger Fro vum Nathalie Oberweis heiriwwer geschwat.

Ech muss och soen, datt dat, wat ech deemools gesot hunn an ugekënnegt hunn, och stattfonnt huet. Et war esou, datt effektiv am November, wéi ugekënnegt, eng ganz Rei Reunione waren, wou ee sech och wierklech méi no komm ass. An et sinn nach kleng Punkten, déi opstinn de Moment.

Dir hat d'Fro gestallt: „Ass et zu engem Accord komm?“ Do muss ech soen: Nee, bis elo ass nach kee komm, mee et gouf ee sech op ville Punkten an der Tëschenzäit eens. Et war geplangt, datt niewent den November-Reunione och sollten am Dezember Reunione sinn, fir effektiv ofzeschléissen. Dat huet leider opgrond vun den Agendae vun deenen zwee Partner net stattfonnt, soudatt am Januar elo nach Reunione ugesot ginn.

Ech muss awer soen, Dir kennt de Kader, wou de Minister kann intervenéieren, an och - a Gänseféi-

sercher - de „Message“, de politeschen, net nëmme vu mir, mee och vun heibannen, vun der Politik, deen e kann erausginn a soen: „Hei, et soll viru goen, et soll séier goen!“ Deen huet gehollef, well ech mengen, et goufe ganz schnell e ganze Koup Reunione ugesot. Et huet ee sech zesumme gesat, an de Klima war an der Rei - virun allem an deenen zwou Reunione am November -, an et war e konstruktiven. An ech mengen, d'Negociatioune goufen däitlech virubruecht!

Et sinn nach dräi komplex Theemfelder bliwwen, déi elo nach eng Kéier a Reunione am Januar wäerte belicht ginn. Dat ass engersäits d'Lëscht vun de Pathologien. Dat ass generell dann nach eng Kéier: Wat sinn d'Konditioune bei enger Verlängerung vu Seancen? An dat ass drëttes dann och de Kader vun Projet pilote an d'Methodologie virun allem vu senger Evaluatioun, déi och en Thema ass, mengen ech, wou ee sech awer plus ou moins eens derbäi ass.

Wéi gesot, et si Reunione ugesot am Januar, an ech hoffen, datt déi och am Januar sinn. Et sinn der och nach am Februar ugesot, wou ech awer hoffen, datt se net gebraucht ginn, soudatt mer endlech un d'Enn kommen.

Da kommen d'Suitten hannendrun, wann deen Accord do ass. Parallell dozou ass d'Konventioun amgaang, ausgeschafft ze ginn, déi da kann ënnerschriwwen ginn a publizéiert ginn. Ech mengen, dat ass eng Saach, déi relativ séier geet.

Et ass esou, datt d'Statute kënnen ugepasst ginn, dat, nodeems, mengen ech, och d'Nomenclature getaagt huet, wat och séier geet. Do kann de Minister scho kucken, datt dee Punkt séier drop kënn. An ech mengen, mir brauche kee Gesetz heifer, mir brauche just e Reglement - ënner Gänseféisercher -, déi Prozedur ka relativ schnell lafen. Wann déi Bedéngungen erfëllt sinn, da kann dat lafen.

Ech hat deemools relativ sportlech gesot: „Ech hoffen, datt dat am Januar ka sinn.“ Ech ginn awer dovun aus, datt dat effektiv zäitno och wäert duerno goen.

Mir hunn op jidde Fall, mengen ech, an deene leschte Woche gutt geschafft. An ech mengen, d'Klima ass och gutt an d'Partner hunn zesumme fonnt. Ech hoffen, datt schnellstméiglech eng Eeneung ka kommen. An de Minister - an och, mengen ech, deen zukünftige Minister - wäert seng Aufgab eescht huelen, fir och fir dee wichtegen Thema do e gudde Suivi ze maachen.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools dem Här Minister fir sozial Sécherheet.

Da komme mer zur Fro Nummer 267 vun der Madamm Francine Closener un d'Madamm Ministesch fir Gläichstellung tëschent Fraen a Männer iwwert den Indice d'égalité de genre 2021. Madamm Closener, Dir hutt d'Wuert.

- **Question n° 267 du 9 décembre 2021 de Mme Francine Closener relative à l'Indice d'égalité de genre (« GEI ») 2021, adressée à Mme la Ministre de l'Égalité entre les femmes et les hommes**

■ **Mme Francine Closener (LSAP).**- Merci, Här President. Lëtzebuerg ass a puncto Gläichstellung vu Fraen a Männer an den Top 10 an Europa ukomm. Am Europäeschen Institut fir d'Egalitéit vu Fraen a Männer sengem rezenten Gender Equality Index huet sech Lëtzebuerg ëm zwou Plaze verbessert an ass elo op der nëngter Plaz an der Europäescher Unioun mat engem globalen Taux vun 72,4 Punkte vun 100 méiglechen.

Dat ass richtig gutt an och encourageant. Et gesäit een och d'Progression à long terme, well an deene leschten eelef Joer huet Lëtzebuerg do eelef Punkte bäigeluucht. An ech denken, dat ass ganz kloer d'Resultat vun enger consequenter a volontaristescher Politik zugonschte vun der Gläichstellung hei zu Lëtzebuerg.

Allerdéngs, gëtt et nach Sputt, dat wësse mer alleguer, den Index weist et och ganz kloer, besonnesch wat d'Prise de décision ugeet, „Power“ heescht dat an den Indicateure vum Index. Et gëtt eeben nach net genuch Fraen op den Decisionsposten zu Lëtzebuerg, weeder an der Economie nach an der Politik.

■ **Une voix.**- Richtig!

■ **Mme Francine Closener (LSAP).**- An am Beräich Wirtschaft fale mer grad emol bei 37,5 vun 100 Punkten net grad gutt aus. An der Politik si mer bei 54,6 Punkte vun 100, wéi gesot.

Duerfir meng Fro un d'Ministesch: Wéi eng Konsequenzen zitt Dir aus dëse Resultater? Hutt Der wëlles, Äre Plan d'action national ze adaptéieren? Hutt Der wëlles, vläicht och méi contraignant Instrumenter anzeféieren, spréch Quoten, fir datt besonnesch um Niveau vun den Decisionsgremien an de privaten Entreprises d'Gläichstellung Realitéit gëtt?

Gär gëtt sech jo och driwwer beklot, datt et anscheinend net genuch qualifizéiert an interesséiert

Frae fir d'Verwaltungsreit géif ginn. Wéi bewäert Der an deem Kontext dann de Female Board Pool? Deen huet jo eng Database mat de Profiller vun iwwer 700 Fraen, déi bereet sinn, a Verwaltungsreit ze goen, déi och déi néideg Kompetenze respektiv Erfahrung hunn.

A wat de Volet Politik ugeet, d'Walterminer vun 2023 réckelen alt méi no, ech mengen, d'Parteie sinn alleguerten hei amgaang, sech ëmzekucken no Kandidatinnen a Kandidaten. Sinn an deem Kontext, Madamm Minister, nei Initiative vun Ärer Säit an der Maach?

Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Closener. D'Madamm Ministesch fir Gläichstellung tëschent Fraen a Männer huet d'Wuert, d'Madamm Taina Bofferding.

■ **Mme Taina Bofferding, Ministre de l'Égalité entre les femmes et les hommes.**- Här President, effektiv ass Lëtzebuerg dat Land an Europa, wat an deene leschte Jore déi meeschte Fortschreiter gemaach huet. Dat ass effektiv eng gutt Noriicht.

Den Gender Equality Index weist awer och, wou effektiv nach Sputt no uewen ass. An d'Madamm Closener huet scho grad drop higewisen, dass et virun allem de Volet ass vun der Prise de décision - dorënner verstärkt mer jo dann d'Ekonomie an d'Politik -, an Dir hutt jo och schonn direkt Scoré matgenannt, wou ee gesäit, dass do effektiv nach relativ vill Sputt ass.

Gutt, wa mer elo d'Politik huelen, denke mer natierlech direkt elo un 2023, e Superwaljoer. Do si fir d'éischt emol d'Chamberswalen, wou dës Kéier da ganz déi nei Geschlechterquoteregelung wäert zielen. Do si mer da gespaant, ob alleguerten d'Parteien dat dann esou wäerten applizéieren.

Op alle Fall gesäit een, dass et awer effikass ass. Ëmmerhin sinn aktuell 21 vu 60 Deputéierte Fraen. An ech mengen, dass dat bis elo och deen héchsten Taux ass, deen et jeemools hei am Parlament ginn ass.

(**Interruption**)

Fir d'Gemengewalen, bon, do wësst Der, dass déi Quoteregelung net spillt. Dat soll awer net heeschen, dass mer net solle kucken, och do méi Mixitéit hinze kréien. Bon, ech mengen, den Challenge ass, iwwerhaupt emol Leit fir d'Gemengewalen a fir d'lokal Politik ze begeeschten an natierlech och ze kucken, dass mer hei dann Diversitéit hibréien.

An hei hunn ech wëlles, och zesumme mat de Parteien, grad am Proporzsystem, eeben och ze kucken, dass mer eis do fir déi Gläichstellung verpflichten, dass derfir gesuergt gëtt, dass bei der Opstellung vun de Kandidatinnen an de Kandidaten eeben och deen Equiliber dee Moment assuréiert gëtt.

Bei de Majorzgemenge sinn awer och nach weider Efforten néideg. Bon, do ass de System e bëssen en aneren, och eng aner Erausforderung. Mee ech mengen, och hei ass et wichteg, sech awer méi wéi doriwwer Gedanken ze maachen an eeben och konkret Initiativen ze huelen.

An ech mengen, hei wär interessant, wann einfach emol géif gewise ginn: Wat bedeit dat als Fra, a vläicht als Mamm, an der Lokalpolitik aktiv ze ginn? Dat heescht, ech ka mer virstellen, hei mat esou Te moignagen ze funktionéieren. Ech hunn och do schonn e puer Leit gefrot, déi bereet wäeren, do ze hëllefen, fir eeben esou da méiglech Kandidatinnen ze mobiliséieren an ze inspiréieren, fir sech dee Moment an der Lokalpolitik ze engagéieren.

Ech ka mer och virstellen, dass d'Gemengen hei aktiv Initiative lancéieren an zum Beispill esou Porteuverten organiséieren, fir einfach emol ze weisen: Wat bedeit dat Mandat um lokale Plang? Wat ass vu mir als Conseillère gefuerdert? Wat muss ech als Buergermeeschtesch oder als Schäfte maachen? Wéi gesäit esou deen Alldag aus? Ech mengen, all déi Piste solle mer ustriewen, fir eeben esou d'Leit ze mobiliséieren, sech an der Lokalpolitik ze engagéieren.

An doniewent wësst Der jo och, dass am Interieur fläisseg un der Refonte vum Gemengegesetz geschafft gëtt, wou jo och gekuckt gëtt, dat wichteg Engagement nach méi attraktiv ze gestalten. Hei si jo d'Stéchwierder de Statut social, dee mer fir d'Elue wëllen aféieren, genau wéi och e Geste beim Congé politique ze maachen. Ech mengen, dat sinn alles wichteg Etappen, déi hëllefen, d'Leit ze mobiliséieren, sech an der Lokalpolitik ze engagéieren.

An natierlech mussen d'Gemengen awer och derfir suergen - iwwer Mentoring-Programmer, e Coaching beim Rekrutement -, och do d'Initiativen ze huelen. An do sti mir natierlech als „Mega“ och de Parteien zur Säit.

Ee Wuert awer nach vläicht fir ofzeschléissen zur Economie, soss hunn ech just iwwer Politik geschwat. Bon, mir hunn als Regierung kee Mandat, fir Quote bei den Entreprises anzeféieren. Ech mengen, mech och drun ze erënneren, dass keng Partei dat am Walprogramm hat. Mee vläicht ass dat jo dann eng Iddi fir 2023. Op alle Fall gëtt et bei eis

awer de Programm vun Actions positives. An net méi spéit wéi gëschter hu mer do nach den Award un zéng Entreprisë ginn, déi eeben en Aktiounsplang etabléieren an och elo ëmsetzen.

Mee wichteg ass natierlech och ze kucken, wat hei vu weideren Efforte muss gemaach ginn. An e Méindeg am EPSCO-Conseil hunn ech och nach eng Kéier ganz staark mech derfir engagéiert, dass déi Proposition directive „Women On Boards“ elo ënnert der franséischer Présidence weiderverhandelt soll ginn. Déi läit laang um Dësch, do ass net vill geschitt.

(Brouhaha)

Et wär natierlech ze wënschen, dass Lëtzebuerg do mam gudden Beispill virgeet a vläicht scho selwer Initiativen hält. Mee spéitstens da muss mer eis domadder auseruesetzen, wuel wëssend - an domadder wëll ech ofschléissen -, dass mer do als Regierung awer och aktiv kënnen Initiativen huele wéi bei den Établissements-publicken, do wende mer jo och eng Geschlechterquot un. An och hei gesäit een, dass dat duerchass ...

(Coups de cloche de la présidence)

... seng Friichten dréit, well do hu mer en Taux vu 40,6 % bei der Vertriebung vum Staat. Voilà! Dëst gesot - eng gutt Noriicht! Mee effektiv, mir hunn nach esou munches ze maachen. An do sinn ech ganz zouversichtlech, dass mer dat packen. Mee wéi sou oft bei der Egalitéit si mer alleguerte gefuerdert, fir dass mer dann aus der Egalitéit eng Realitéit maachen.

Merci.

(Brouhaha)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools der Madamm Ministesch fir Gläichstellung, Taina Bofferding.

An da komme mer zur Fro Nummer 268 vum Här Aly Kaes un den Här Minister fir Landwirtschaft, Wäibau a landwirtschaftlech Entwécklung iwwer d'Vullegripp. Här Kaes, Dir hutt d'Wuert.

- **Question n° 268 du 9 décembre 2021 de M. Aly Kaes relative à la grippe aviaire, adressée à M. le Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural**

■ **M. Aly Kaes (CSV).** - Merci, Här President. Viru gutt dräi Wochen hat den honorabelen Här Gusty Graas op dëser Tribün schonn eng Kéier d'Fro gestallt iwwer d'Vullegripp un den Här Landwirtschaftsminister, wéi d'Situatioun hei zu Lëtzebuerg wier. Deemools waren eng ganz Rei Fäll an Europa detektéiert ginn. Deemools gouf awer kee Fall hei zu Lëtzebuerg festgestallt.

Mee d'Situatioun hei huet sech geännert. A mir hunn Enn November bei Wëllgänse kënnen de Virus respektiv d'Gripp nowiesen. Och ass festgestallt ginn, zumindest laut mengen Informatiounen, dass ronderëm eis Grenze relativ vill Fäll bekannt sinn. Dat heescht, do huet d'Vullegripp ganz kloer zougeholl.

(Interruptions)

Duerfir wollt ech gäre folgend Froen un den Här Landwirtschaftsminister stellen: Wéi ass haut d'Situatioun? Sinn nach weider Fäll vu Vullegripp nogewise ginn? Wéi vill Tester si bis haut bei Wëllgefligel respektiv och bei Hausgefligel duerchgefouert ginn? Wat ass bis haut als Informatioun un d'Leit erausgaangen, respektiv och un déi, déi Geflügelproduktiounen hunn? An: Wéi ass et, wann Entwarnung eng Kéier ass? Gëtt dat dann och matgedelt? Wann an engem Betrib e Fall festgestallt gëtt, dass eeben eng Vullegripp do ass, wéi ass de Radius wou dann all déi Betriber, déi an engem bestëmmte Radius leien, och gekeult ginn?

An da beim Fall vun de Fäll: Wéi ass d'Entscheidung, wann a sech gekeult muss ginn, net nëmme fir d'Keulung, net nëmme fir d'Déieren, mee och fir de Produktiounsausfall, dee sech ganz dacks iwwer Méint hinczitt?

Ech soe ganz kuerz: Wann een Eeër produziéiert an d'Hénger ginn all gekeult, dann dauert et sechs, siwen, aacht Méint - well déi Ställ mussen jo och eidel stoe bleiwen -, ier een erëm ka liwweren. Domadder riskéiert een éischters emol keng Produktioun ze hunn. Zweetens riskéiert een awer och, eng ganz Rei Clienten ze verléieren. An dat selwecht gëllt och bei der Pouletsproduktioun, wou am Duerchschnitt tëschen fënnf a sechs Produktiounen am Joer sinn. Do huet e ganz schnell dräi, véier Produktiounen verluer, wou een erëm eng Kéier, wéi gesot, keng Produktioun huet an och riskéiert, Clienten ze verléieren.

Ech soe Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Kaes. Den Här Minister fir Landwirtschaft, Wäibau a ländlech Entwécklung, den Här Romain Schneider huet d'Wuert.

■ **M. Romain Schneider, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural.** - Jo. Merci, Här President. Och merci dem Här Kaes fir

d'Fro, well effektiv: Wéi ech op déi Fro geäntwert hunn, wéi den honorabelen Deputéierte Gusty Graas mer se gestallt hat, dunn hate mer nach kee Fall vu Vullegripp hei zu Lëtzebuerg. Deemools, déi éischt Fäll, déi mer haten, dat war bis elo nach ëmmer an Hausgefligel gewiescht. 2017 an 2021, mengen ech, hu mer se effektiv festgestallt. Do, wou och allkéiers effektiv op Mäert am Ausland bei Hobbyziichter Geflügel agefouert gouf, war se punktuell do.

Hei ass et eng éischte Kéier, wou bei Réimech effektiv zwou esou Gänse fonnt gi sinn. Do, wou effektiv dann och, wéi se ënnersicht goufen, an dann och duerno ... Mir maachen ëmmer Prouwen hei zu Lëtzebuerg an dann duerno gi se nach op Bréissel geschéckt, fir dann och kënnen gepréift ze ginn. An effektiv si se hei positiv ënnersicht ginn. Dat op de Virustyp H5N1. Et ass déi éischte Kéier och hei zu Lëtzebuerg, dass mer effektiv bei Wëllgefligel d'Vullegripp festgestallt hunn.

Mir wëssen awer, dass ronderëm eis an eisen Nopeschlänner Däitschland, Belsch, Frankräich reegelméisseg esou Fäll optauchen. Gottseidank ware mer bis elo dervu verschont. Mir hunn dunn direkt, an ech mengen, Dir hat dat mat Sécherheet gesinn, den 29. November e Communiqué gemaach - dunn, wéi effektiv vu Bréissel constatéiert gi war, dass de Fall vun deenen zwou Gänsen zu Réimech positiv wier -, dass all d'Geflügelziichter sollten oppassen:

Jiddwereen, dee mat Geflügel a Kontakt ass an effektiv och do Produktioun huet, sollt engersäits oppasse beim Nourissage, anerersäits awer och kucken, dass effektiv d'Geflügel esou wäit wéi méiglech dobane gehale gëtt. A wann et erausgeet, sollt et eng Protektioun kréie mat Fileten, sou wéi dat virgesinn ass, dass all d'Reegele vun der Biosecuritéit sollen agehale ginn. Ech mengen déi kennt Der. Et si ganz strikter, déi dann agehale mussen ginn. Dat gëtt och, gouf och gemaach. Da sollt virun allem awer och gekuckt ginn, dass ee soll probéieren, Expositions avicoles de Moment net ze maachen, bis Enn des Joers op jidde Fall. An da géife mer d'Situatioun analyséieren.

An derniewent, an dat ass e Punkt, deen Der och gefrot hat: Wéi gesäit et de Moment aus? De Moment hu mer keen neie Fall méi gehat. Ausser deenen zwou Gänsen ass bis elo kee Geflügel ofgeliiwert ginn. Et ginn der reegelméisseg ofgeliiwert. Ech kann lech elo net genau d'Zuele soen, do muss ech nofroen, wivill Tester mer maachen. Mee wa mer esou Tester kréien, ginn se direkt vum Veterinärslabo ënnersicht. A wann dann eng Positiv-Suspicioun besteet, gi se op Bréissel geschéckt.

Mee bis elo krute mer keng neier. Mir maachen awer, grad an deem Gebitt, wou se festgestallt goufen, e konkrete Monitoring. Dee Monitoring gëtt och zesumme mat der Naturverwaltung gemaach, mat där mer do och en Accord hunn. Duerno dann ass et effektiv d'Veletinärsinspektioun, déi d'Geflügel ofhëlt. Well mir hunn an deem Communiqué och geroden ... Engersäits ass et jo kloer, dass d'Vullegripp net kann duerch de Verzeer vu Fleesch oder vun Eeër iwwergoen. Dat ass kloer. Mee et soll een awer oppassen, fir esou doudegt Geflügel unzepaken. Hei soll een all d'Precautiounen huelen. Hei war et nach ni e Fall, mee et kann een ni ausschléissen, dass och do eng Kéier esou eng Krankheet op de Mënsch iwwergräift. Mir suivéieren dat also ganz enk.

Dann de Schluss vläicht: dat mat dem Ausbeziehen. Ech mengen et ass esou: Wat ass de Perimeter? Dee Perimeter gëtt an deem Moment festgeluecht zesumme mat den EU-Gremien, déi dann op d'Plaz kommen. Genau eigentlech wéi bei der Wëllschwäipescht. Och do gëtt dann de Radius festgehale an an deem Radius, wou et méi markant ass, mussen effektiv déi Déieren och gekeult ginn. Dat ass esou.

An da gëtt gekuckt, op Basis vun deem: Wat sinn d'Dommagen, déi bezuelt ginn? Net nëmme, wéi Der sot, op den Déieren, mee do gëtt et ganze Plang gemaach. An do gëtt bei all eenzele Betrib gekuckt, wat säin Ausfall ass. Dat kann een, wéi bei den Haus... Déi Leit, déi elo déi Hénger siche waren an d'Ausland, do ass dat e klengen ..., dat waren 20 Hénger. Dat ass eng Indemnitioun vun 20-mol esou vill. Mee hei, wou et effektiv eng gréisser Produktioun ass, muss ee selbstverständlech déi Ketten hannendrun och beschaffen. An effektiv am A behalen, well dat gehéiert derzou, zu engem Ganzen.

Also wéi gesot, de Moment hate mer zwee Fäll. Et si keng neier méi gemellt ginn zënter dem 29. November. Dat stëmmt mech positiv. Mee d'Vullegripp ass generell an Europa ennerwee a mir sinn och hei keng Insel. A Lëtzebuerg wäert mat Sécherheet, géif ech och mengen, iergendwann an deenen nächste Méint och nach eng Kéier betraff sinn.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci dem Här Landwirtschaftsminister Romain Schneider.

An da komme mer zur Fro Nummer 269 vum Här Marc Hansen un den Här Minister fir d'sozial Sé-

cherheet iwwer déi rezent Kontrovers ëm de Fonctionnement vum eSanté-Environnement. Här Marc Hansen, Dir hutt d'Wuert.

- **Question n° 269 du 9 décembre 2021 de M. Marc Hansen relative à la récente controverse autour du fonctionnement de l'environnement eSanté, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale**

■ **M. Marc Hansen (déi gréng).** - Här President, den 23. November hunn ech eng schrëfflech Fro gestallt iwwer d'Digitaliséierung vu Gesondheitsdonnéeën.

D'lescht Woch gouf et als Reaktioun deelweis ganz schaarf Reproché vun Dysfonctionnement an Intransparenz vusaite vun der AMMD un déi zoustänneg Agence eSanté. Dat ass en neie Moment.

D'Datesécherheet, d'Transparenz an d'Notzerfrëndlechkeet si fir mech a meng Fraktioun déi essenziell Facteuren, no deenen den éffentlechen Opdrag vun der eSanté sech muss richten. Et ass wichteg, dass d'Vertrauen an d'Digitaliséierung vum Gesondheitssystem net zum Kollateralschued vun der aktueller Diskussioun gëtt.

Fir eis priméiert d'Datesécherheet an hir Verwaltung an d'Kontroll duerch déi éffentlech Hand virum „tout digital“, ouni ze wësse wéi sécher d'Servicer sinn. Ausserdeem ass eng effikass an transparent éffentlech Gestioum am Beräich vun der E-Santé besonnesch wichteg, well et hei gläichzäitig eng ganz vill Suen an och ëm ganz sensibel Donnéeën geet.

Duerfir profitéieren ech gäre vun der Geleeënheet vun haut, fir dem Här Minister eng Rei Froen ze stellen.

Fir d'éischt eng allgemeng: Wat see de Minister zu de Virwërf, déi zanter leschter Woch am Raum stinn?

2010 stoung am Gesetz e kloer éffentlechen Opdrag un d'eSanté, fir en informatesch System fir Gesondheitsdonnéeën op d'Been ze stellen. Haut hu mer schonn zwou Applikatiounen an et gesäit aus, wéi wann et eventuell zu enger Multiplikatioun vun den Acteuren am Beräich vun der E-Santé géif kommen.

Dozou e puer Froen: Wéi wierkt sech dës Multiplikatioun op d'Sécherheet aus? Wéi een Zougrëff hunn déi privat Acteure beziungsweis huet d'eSanté selwer op d'Donnéeën?

(Interruptions)

Wär et net besser, d'eSanté géif selwer déi néideg Plattform a Servicer entwéckelen a bedriewen?

Schlussendlech eng Fro zu der Attraktivitéit vun der CNS-App: D'lescht Woch ass kritiséiert ginn, dass dës keng elektronesch Signature hätt, an dass d'App vum Privatbidder esou eng hätt. Stëmmt et, dass d'CNS-App keng Signature huet? Brauch et iwwerhaupt eng elektronesch Signature, fir déi Servicer mat der eSanté ze garantéieren? A schlussendlech: Ass déi elektronesch Signature vun der privater App konform zu de Sécherheitsstandarde vun der eSanté?

Ech soe villmools Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Hansen. Den Här Minister fir sozial Sécherheet, den Här Romain Schneider, huet d'Wuert.

(Brouhaha et coup de cloche de la présidence)

Hei, wannechgelift, e bësse méi roueg! Et rabbelt e bëssen esou an allen Ecker.

■ Une voix. - O!

(Hilarité et interruptions)

■ **M. Romain Schneider, Ministre de la Sécurité sociale.** - Här President, de Kleeschen ass laanscht. Well do hunn se dat gesongen, d'Kanner.

(Hilarité)

Här President, merci och dem Här Hansen fir dës Froen.

Bon, fir d'éischt vläicht, ier ech op déi eenzel Froen äntweren: Mir wäerten a verschiddene Beräicher nach méi detailléiert äntweren. Ech mengen, Dir hutt och eng Question écrite gemaach, op déi mer amgaang sinn, d'Äntwert ze preparéieren. Do si verschidden Äntwerten, déi méi prezis sinn. Mee et ass awer esou, dass de Kontext vläicht awer wichteg ass.

Ech mengen, mir wëllen - an dat ass och an deem Haus an Diskussiounen schonn a Kommissiounen erausgaangen - mat allen Haptacturen, der CNS, der Agence eSanté an och der AMMD, wat jo och natierlech e wichtige Player doranner ass, d'Digitalisatioun am Gesondheitssecteur virundreiwen an dat am Sënn, mengen ech, vun den Assuréeen an och vun de Prestataireen.

Dobäi ass, mengen ech, déi finanziell Prise en charge vun de Mémoires d'honoraires vun den Dokteren, wat mer jo och hei schonn auseruegeluecht hunn, en zentrale Punkt vun der Digitalisatioun, wou den Deel CNS dann direkt géif iwwerholl ginn an dann natierlech den Deel vun de Patiente just déi Participatioun personelle wier. Dat ass ee vun de

wichtige Punkten aus der Digitalisatioun aus deem ganze Prozess.

Fir dëst ëmzesetzen - mengen ech, ass et awer och kloer -, goufen Echangen zwëschen der CNS an der AMMD gefouert. Dobäi ass och de Prinzip vun enger App zréckbehale ginn. Déi zoustänneg Acteuren, engersäits d'CNS an d'Agence eSanté - ech kommen herno nach op d'Agence eSanté kuerz zréck -, awer och d'AMMD, hu sech zesummesat, fir dat ëmzesetzen. Dobäi ass ze erwänen, dass déi DHH-App, déi do ass, vun der AMMD gegrennt ginn ass. Dat soll een och eng Kéier rappelléieren.

Ech wëll awer och kloerstellen - dat war ee vun Äre Punkten -, dass den Dateschutz vun den Donnéeën, déi natierlech virun allem an deem Beräich ganz sensibel sinn, eng absolutt Prioritéit duerstellt. An et sollten och dobäi déi verschidden Acteuren an hire jeeeweilege Kompetenzberäicher zesummeschaffen, fir komplementär zuenee och Synergien opzebauen, fir eeben d'Digitalisatioun am Interessi vun den Assuréeen an virun ze beschleunegen.

De Kader gouf also kloer gestallt. Allerdéngs gouf en awer ëmmer erëm méi erweidert. Dat ass och ee vun de Punkten: Mir hu kleng ugefaangen an de Kader gouf ëmmer erweidert. Do hu sech och ëmmer méi Froen gestallt an ech mengen, déi Froen, déi och hei den Deputéierte Marc Hansen stellt, sinn zu Recht gestallt, well déi mussen mer effektiv beäntweren. Do mussen mer e gudden Kader hunn, fir dat kënnen ze maachen a wéi gesot, ech ginn en Deel vun den Äntwerte méi prezis an der Question parlementaire och nach zréck.

Eppes ass awer och kloer: Mir mussen prezisieren, dass de ganzen Univers vun der Agence eSanté duerch den Zougang gesécher ass - dat ass ganz kloer -, deen op Luxtrust baséiert ass. Dat gëllt souwuel fir d'Prestataire wéi op där anerer Säit fir d'Assuréeen. A wat d'CNS-App ubelaangt, sou baséiert déi technesch op deem, wat zesumme mat der AMMD ausgeschafft gëtt. Den Zougang ass just méiglech, wann d'Prestataireen an och d'Assuréeen en DSP-Konto hunn. Dat, mengen ech, ass ee vun de Lienen, deen Der kennt.

A fir méi an Detailer kënnen ze kréien, och iwwer déi ganz Entwécklung, hu mir zwee Ministeren - well Dir wësst, d'Agence eSanté steet ënnert der Tutelle vum Ministère de la Santé, awer och vun der Sécurité sociale duerch eeben d'Participatioun vun der CNS un deem ganze Budget - eng Analys beim CTIE an Opdrag ginn, dee mer gefrot hunn, eng extern technesch Analys zu deem Dossier ze maachen. Parallell huet och den CA vun der CNS esou enger externer Firma en Opdrag ginn, fir och hei déi spezifesch Besoine vun der CNS kënnen ze beliichten an och ze kucken, ob do alles berücksichtegt ginn ass.

Déi zwou Analyse lafen. Do wäerte mer an deenen nächste Wochen e Resultat kréien. An da wäerte mer dat selbstverständlech analyséieren. Et ass och dat, wat mer leschte Freideg an engem Communiqué kommuniquéiert hunn no baussen.

Eppes ass awer och kloer: Zu dem Deel vun deenen méi poleemeschen - fannen ech - Accusatiounen, déi vun der AMMD gemaach goufen, virun allem a Bezuch op d'Agence eSanté, wëll ech och kloer soen, dass d'Regierung ganz kloer zu der Agence eSanté steet. Et ass e wichteg Instrument, dat mer hunn, dat och an enger Ulafzäit sech gutt opgestallt huet, mat allen Acteuren, déi jo och am Prinzip am Comité de gérance do sëtzen.

An ech mengen, et ass och nëmme esou, iwwer eng gestärkten Agence eSanté, déi een natierlech kann ajustéieren op verschiddene Beräicher - do sinn och sécher -, wéi ee kann de Wee maachen. An do, mengen ech, ass se och am beschten opgehuewen, fir d'Echangen, awer och d'Späicherung vun de Gesondheitsdonnéeën ze erméiglechen. An dat virun allem do, wou den Dateschutz och déi héchste Sécherheitsstandarde huet.

Also d'Agence eSanté wäert och an Zukunft, mengen ech, en zentralen Acteur sinn am Beräich vun där ganzer Digitalisatioun vum Gesondheitswesen, vum ganze Beräich vun der E-Santé, wéi mer dat eigentlech nennen.

An ech mengen, et gëllt hei virun allem, dass all d'Acteuren déi néideg Sécherheitsstandarde respektéieren a virun allem ass et mer awer wichteg, dass dat Ganzt an enger konstruktiver Zesummenaarbecht och virugeet. Ech weess, dass an deene viregten Deeg och Entrevü waren an deenen eenzele Gremien, an deenen eenzelen CAen. Do waren déi Debatten. Déi sinn ugeschwat ginn, ganz kloer. An ech mengen, de Moment gëtt dat iwwerschaaft an op Basis och vun deenen externen Analysen, déi mer ugefrot hunn, wäerte mer dann déi néideg Agencementen maache respektiv déi néideg Korrektiounen maachen.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci dem Här Minister fir sozial Sécherheet, Romain Schneider.

An da komme mer zur Fro Nummer 270 vum Här Serge Wilmes un den Här Minister fir Mëtzelstand

iwwert de wirtschaftlechen Impakt vun de Manifestatiounen vum leschte Samschdeg op d'Forainen an op d'Geschäftsleit an der Stad. Här Wilmes, Dir hutt d'Wuert.

(Interruptions)

- **Question n° 270 du 9 décembre 2021 de M. Serge Wilmes relative aux suites économiques des manifestations de samedi dernier dans la ville de Luxembourg pour les forains et les commerçants de la capitale, adressée à M. le Ministre des Classes moyennes**

■ **M. Serge Wilmes (CSV).**- Villmools merci, Här President, ...

(Interruptions)

... mir si lo matzen an der Chrëschtagszäit. Et ass natierlech mat déi wichtegst Zäit am Joer fir de gesamte Commerce, den Horeca-Secteur an natierlech och déi vill Forainen op den eenzele Chrëschtmaert uechtert d'ganz Land. Net nëmmen natierlech hei an der Stad. Meng Fro betrëfft wierklech och d'ganz Land.

Dat ass also eng Zäit, déi fir si ganz wichteg ass. Elo si mer awer schonn nees e Joer an der Corona-zäit, an der Coronakris weider dra gewiescht. D'lescht Joer ëm dës Zäit si mer lues a lues duergaangen op en zweete Lockdown, dee komm ass fir d'Geschäfte an nach vill méi e laangen dann och fir den Horeca-Secteur, dee jo huet mussen zoumaache bis dëst Joer am Abrëll. Dat heescht, mir waren an enger Zäit, déi hanner ons läit an déi scho ganz schwéier war. Dës Regierung an och vill Gemengen hunn natierlech alles versicht, fir deem Secteur och zur Säit ze stoe mat allméiglechen Hëllef. Ganz besonnesch Dir jo och als Mëttelstandsminister.

Elo kënn awer nach derbäi, ee Joer duerno, dass elo duerch déi Evenementer, déi leschte Samschdeg hei an der Stad waren an déi extreem bedauerlech a jo och inakzeptabel sinn, eng Angscht besteet an och erëm e konkreeten Impakt natierlech, well besonnesch d'Forainen d'Diere vun hire Geschäfte eng Zäit hu mussen zoumaachen. An dofir och meng Fro un lech.

Éischtens, allgemeng: Wéi schätzt Der elo d'Situatioun vum Commerce a vum Horeca-Secteur an och déi vun de Forainen allgemeng an, nodeems mer elo scho bal 20 Méint an där Coronakris dra sinn?

An awer och spezifesch, ob d'Forainen, déi jo wierklech extreem vun deene grouse Momenter an engem Joer ofhänken, niewent deene ville Kiermesen, enger Schueberfouer, déi awer alleguerten net esou waren, déi soss ëmmer waren a ganz besonnesch an der Chrëschtzäit, elo mat deenen Onrouen, déi och nach bestinn, mat där Angscht, dass dat sech och dese Weekend erëm eng Kéier kéint widerhuelen, och wann alles gemaach gëtt, dass et sech net soll widerhuelen ... Ass do virgesinn oder wäert Dir och do disposéiert, fir dann och hinnen nach besonnesch zur Säit ze stoe mat eventuell enger zousätzlecher Hëllef?

An deelt Der eeben och déi Meenung, dass dat wierklech fir si och en Impakt schonn hat an och nach wäert riskieren, weider ze hunn?

Merci.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Wilmes. Den Här Mëttelstandsminister Lex Delles huet d'Wuert.

■ **M. Lex Delles, Ministre des Classes moyennes.**- Merci villmools, Här President. Merci villmools och fir déi Froen. Eng generell Appreciatioun am Moment ass natierlech, genau esou wéi Der gesot hutt, Här Wilmes, dass mer an enger Zäit sinn, déi ganz wichteg ass, ganz wichteg fir de Commerce. Mir si matzen an Chrëschtgeschäft, wou et dann och ganz wichteg ass, dass mer hei kënnen sou gutt wéi méiglech fonctionéieren.

Op där anerer Säit ass natierlech den Horeca, dee ganz staark betraff ass, besonnesch mat der Situatioun, wéi se am Moment ass. Et gesäit een, dass am Ausland ëmmer méi Fermeture kommen, dass ëmmer méi Onsécherheet besteet. An dat ass natierlech Gëft fir de ganze Secteur. Ganz vill Chrëschtfeiere ginn ofgesot. Op där anerer Säit gesäit een awer och nach, dass eng Rëtsch vun Chrëschtfeieren am Moment nach fonctionéieren. Da gëtt ganz oft en 2G+ zum Beispill op fräiwëlleger Basis gemaach. Also et gesäit een, dass et nach Méiglechkeete gëtt.

D'nämmlecht awer och dee ganzen Evenementiel, deen eng ganz schwierig Zäit huet. Et huet ee gesinn, dass et eng gewësse Reprise gouf, d'nämmlecht wéi am Horeca. Säit August, September gesäit een, dass et eng Reprise gouf, déi awer natierlech elo ganz staark an abrupt ënnerbrach ass mat der Situatioun, an där mer eis am Moment befannen.

Fir d'Forainen ass et natierlech eng ganz aner Situatioun. Wann ee vu Foraine schwätzt, schwätzt ee vun enger Panoplie vu verschiddene Forainen. Ech

brauch lech natierlech als Stater Schaffen an dem Här Mosar natierlech och net ze erklären, wéi schwierig et ass, wann et keng Schueberfouer gëtt, well et ganz vill Foraine gëtt, déi eng Aktivitéit hunn a wann déi natierlech, esou wéi et dëst Joer war, ofgesot gëtt respektiv an engem méi klengen Kader fonctionéiert, dann eng ganz Rëtsch u Forainen net kënnen an där Aart a Weis matschaffen oder hire Commerce bedriewen, wéi se dat eebe gewinnt waren.

Dofir huet natierlech d'Chamber och ..., wou verschidde Projet-de-loien deposéiert gi sinn, fir Aidë kënnen de Forainen auszebezuelen, wou et ëmmer erëm Upassung gouf extra fir d'Forainen, spezifesch fir d'Forainen. Well de grouse Problem, wéi Der jo wësst, bei der Aide coûts non couverts, d'nämmlecht wéi bei der Aide relance, ass, dass een ëmmer eng Perte vum Chiffre d'affaires par rapport zu engem Mount vum Joer 2019 muss hunn. An dat bei engem Forain, deen awer just fënnf sechs Wochen och wierklech e Cash-in huet.

Net dass se déi aner Zäit näischt schaffen, mee si verdéngen dee Moment keng Suen. Si preparéiere während Méint a Méint eng Schueberfouer zum Beispill, wou se natierlech keng Suen erakréien an dann natierlech och déi Méint keng Recettë kënnen hunn, also och keng Pertë kënnen hunn. Dofir ass och do dat Gesetz jo ëmmer erëm ugepasst ginn an et sinn do och ëmmer erëm spezifesch Régime-d'aïden en place gesat gi fir d'Forainen, déi Problemer hunn. Dat zu der genereller Appreciatioun.

Dir hutt vun der Angscht geschwat, déi vläicht verschidde Leit hunn, fir an d'Stad ze kommen. Ech mengen, grad dofir war et sou wichteg, dass och de Moien nach eng Kéier déi Pressekonferenz vun der Stad Lëtzebuerg - ech mengen, d'Buergermeeschtesch war mat derbäi -, d'nämmlecht wéi awer och vum Policeminister gemaach ginn ass, fir nach eng Kéier genau ze erklären, wéi d'Reegele vun der Manifestatioun de nächste Weekend sinn. Natierlech kënnen déi Manifestatiounen, déi ee ganz, ganz staark muss kritiséieren, net esou sinn, well nämlech all dat dote Repercussioune sinn.

D'Forainen hunn elo opgebaut. Do ass en Deel vun de Stänn vun de Forainen zerstéiert ginn. Do ass en Deel vum Chiffre d'affaires, deen deen Dag sollt gemaach ginn, deen net konnt realiséiert ginn. Dat si ganz schwéier Momenter. Besonnesch eeben, wann een aus där Zäit kënn, aus där ee kënn. Negativ Repercussioune huet dat natierlech och op de Commerce an der Stad an hei schwätze mer dann elo just vum Stater Commerce. Well natierlech och Leit sech d'Fro stellen, ob se iwwerhaupt nach an d'Stad komme bei deene Saachen.

Mee ech mengen, dass och haut de Moien dorop geäntwert ginn ass, dass eng ganz staark Policepresenz wäert de Weekend sinn, soudass een also kann an aller Sécherheet bei de Commerçant goen, wou och ëmmer am Land.

Dann hutt Der no speziellen Aidë gefrot. Nee, de European Framework gesäit am Moment natierlech net vir, dass ee ka speziell Aidë bei esou Saachen en place setzen. Déi eenzeg Méiglechkeet, déi et do gëtt, ass natierlech wann eng Gemeng - an ech mengen, dat ass dann an deem heite Fall, wou d'Fro gestallt ginn ass - wëllt op de Wee goen, speziell Aiden heiriwwer ze bezuelen, da kann se dat iwwert de minimis maachen. Sou wéi och d'Stad Lëtzebuerg zum Beispill schonn, d'nämmlecht wéi eng ganz Rëtsch aner Gemenge während där Kris, hei eenzel Aiden un d'Commerçanten oder un d'Restaurantsbetriber ausbezuelen hunn. Dat ass dann och méiglech iwwert de minimis, woubäi mer natierlech just froen, och wéi deene leschten Aiden: Wann eng Gemeng esou eppes wëllt maachen, soll se natierlech Bescheed ginn, well do e Register vum minimis gefouert gëtt.

Merci villmools.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, dem Här Mëttelstandsminister Lex Delles.

3. Question élargie n° 122 de M. Laurent Mosar au sujet des entités proposant des services financiers

Mir kommen elo zur erweideter Fro Nummer 122 vum Här Laurent Mosar iwwert d'Strukturen, déi finanziell Servicer ubidden. Den Auteur vun der Fro huet fënnf Minutten Zäit, fir seng Haaptfro ze stellen an no der Äntwert vum Minister eventuell nach eng Zousatzfro ze stellen, an der Regierung stinn zéng Minutten zou. Här Mosar, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Jo. Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, déi e bësse komplizéiert formuléiert Question élargie ...

(Interruptions)

... huet awer eigentlech e ganz einfache Sujet. Et geet nämlech hei ëm déi ominéis Affär OneCoin, déi jo scho weltwäit an och hei zu Lëtzebuerg fir gewësse Welle gesuergt huet.

Ech wëll och direkt soen, dass wann een sech e bëselchen iwwert déi Affär do informéiert, huet déi net direkt Lienen hei op Lëtzebuerg. Si huet awer eng Rei indirekt Ramifikatiounen an deem Sënn, dass notament deen een oder deen anere Staatsbürger mat enger lëtzebuergesche Pass fir déi Gesellschaft aktiv war an och nach aktiv ass.

Et schéngt och esou ze sinn, wann een do Presseberichter ka gleewen, dass och eng ganz Rei Bierger, déi hir Residence hei zu Lëtzebuerg hunn, Affär vun deene gelungene Praxisse vun där Gesellschaft gi sinn. Do schéngt och e relativ appreciable Montant am Spill ze sinn, soudatt dass dat awer eng Saach ass, déi een net total sollt aus den Ae verléieren.

Ech wollt elo haut de Mëtten net weider op déi doten Aspekter agoen, mee éischer op déi méi generell Aspekter vun de Kryptowürungen. An do muss een einfach wëssen, dass déi Kryptowürungen ëmmer méi amgaange sinn, ze dénge fir allméiglechte Wäisswäsche vu Suen.

An ech wollt och an deem Kontext notament op de Rapport vun der Europol agoen. Deen ass dës Woch erauskomm. Dee warnt justement vir, dass dat déi dote Kryptowürungen elo am Moment eent vun den Haaptinstrumenter wieren, fir Blanchiment ze maachen, an ass eigentlech och eng Opfuerderung un all d'Regierungen, och un d'Europäesch Unioun, fir do eppes ze ënnerhuelen, fir kënnen och géint déi doten Zort vu Wäisswäsche vu Sue virzegoen.

Ech hunn och gesinn, an dat ass nawell net oninteressant: Am Bilan vun der Cellule de renseignement financier fir d'Joren 2016 an 2017 si relativ vill Fäll opgeléicht ginn, déi mam sougenannten Darknet - an den Darknet, dat si jo och zum groussen Deel Kryptowürungen - ze dinn hunn. Dat heescht, och hei zu Lëtzebuerg schéngen awer - kommt, mir soen emol - esou Strukturen en place gesat ze ginn, déi iwwer Kryptowürunge ginn.

Ech hunn och constatéiert, dass d'CSSF an där Saach OneCoin eigentlech och eng Warnung gemaach hat. Si hat déi ganz fréizäitig gemaach. Ech muss och soen: Dat ass eppes, wat ech äusserst begrëissen. D'Fro ass awer, wat genau d'Kompetenzen och do vun enger CSSF an iwwerhaupt vun enger Reguliatiounsadministratioun kënnen sinn. An ech wollt lech an deem Kontext eng Rei vu Froen stellen, Här Finanzminister.

Déi Éischt ass natierlech déi, ze wëssen, ob wierklech déi Affär OneCoin keng aner Konsequenze fir d'Land huet wéi déi, déi ech och elo opgezielt hunn. Also nëmmen indirekter.

Zweet Fro: Ass lech bekannt, och als Finanzminister, dass et aner, änlech gelagert Affäre gëtt, och mat Kryptowürungen, bei deenen dann hei méi Ramifikatiounen zu Lëtzebuerg wieren?

Drëttens: Ginn déi Moyenen, déi d'CSSF huet, fir och an esou engem Fall ze intervenéieren - dat ass an deem Fall wéi gesot mat enger Warnung geschitt - Ärer Meenung no duer oder misst een net awer vläicht driwwer nodenken, ob een déi Instrumenter, déi wéi gesot der CSSF zur Verfügung stinn, eventuell nach soll verstärken?

Véiert Fro: Wat ass eigentlech virgesinn um Niveau vun der Europäescher Unioun - an ech hunn de Rapport Europol hei zitéiert -, fir awer relativ schnell géint déi doten Zort vu Kriminalitéit virzegoen?

Fënneft Fro an déi huet dee selwechten Objet: Ginn eventuell och Moosnamen um Niveau vun der OECD an d'A gefaasst? An dann natierlech och: Wat hu mir hei zu Lëtzebuerg eventuell doniewent och vir, fir géint déi doten Zort vu Kriminalitéit virzegoen?

An dann eng lescht Fro, déi elo manner mat der Kriminalitéit ze dinn huet, eng Fro déi ech och schonn e puermol hei opgeworf hunn: Si mir och sécher a gëtt do och alles gemaach, dass d'Benefisser, déi hei am Land vu lëtzebuergesche Residenten iwwert de Wee vu Kryptowürunge gemaach ginn, och normal besteiert ginn?

Ech soen lech Merci fir Är Äntwerten.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Mosar. D'Regierung huet d'Wuert. Den Här Finanzminister Pierre Gramegna.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, et ass ëmmer spannend mat de Froen vum Deputéierte Mosar, well ech kréien eng Question d'urgence an da kréien ech Examenfroen. Ech hunn der haut sechs Stéck krit.

(Hilarité)

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Entschëllegt, Här Minister, et ass eng ... Dir sot ëmmer, ech géif lech Question-urgenté stellen. Et ass eng ganz normal Question élargie, ...

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Jo. Et ass guer kee Problem.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- ... déi ech scho virun e puer Woche gestallt hunn. Dat wollt ech awer preziséieren.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Jo.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Dir sot ech géif lech ëmmer ...

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Jo, nee, ...

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- ... iwwerraschen, Här Minister. Dat géif mer wierklech guer net an de Kapp kommen.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Ma nee, ...

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Déi Fro ass scho méi laang ...

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- ... ma nee, ...

(Hilarité générale)

... neen, neen.

(Hilarité et brouhaha)

Nee, ech sinn och ganz frou, op déi Question élargie ze äntweren. An da kommen ëmmer nach Niewefroen. Bon, ech komme mer dann net vir wéi an engem Examen, mee wéi an engem Oral.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Voilà!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Et ass guer net schlëmm.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Ma fir déi, déi gutt matschaffen ...

(Hilarité)

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Ech hoffen. Ech hoffen.

Also éischtens: Dat si ganz seriö Froen. Also ech hunn hei mat e bëssen Humor ugefaangen, mee dat si ganz seriö Froen, déi sech stellen. An Dir hutt selwer zu der Affär OneCoin gesot, dass dat natierlech eppes ass, wat wäit iwwer Lëtzebuerg ewech geet. A mir sinn do relativ indirekt - Dir hutt et selwer gesot - impaktéiert.

Vläicht awer fir déi dote Saach, déi doten Affär an anerer, déi muer kënnen opkommen, an och méi generell: Wat geschitt bei esou Saachen? Majo, wat bei esou Saache geschitt, ass, dass wann eppes Kriminelles oder Deliktuelles geschitt, da gi verschidden Acteuren alertéiert oder si gesinn dat.

Eng Activité financière zu Lëtzebuerg däerf nëmmen ausgeübt ginn, wann een eng Lizenz huet a vun der CSSF agreéiert ass. Dat war am Fall vun OneCoin net de Fall.

An dat erkläert, firwat d'CSSF 2017 schonn eng Alert gemaach huet, eng Warnung gemaach huet. Si huet gesot: „Passt op! Déi doten, déi kenne mir net. Déi si bei eis net registréiert. Déi hu keng Lizenz. Déi dierften am Fong geholl dat doten net ubidden.“ Méi kann natierlech eng CSSF net maachen!

Da sinn d'Leit gewarnt. Se falen awer drop eran. Dofir: Dass do verschidde Leit lichtgleeweg waren an do Suen investéiert hunn op hiren eegene Risk, ass natierlech schued fir si, mee méi wéi eng Warnung kann een net maachen.

Dat ganz lant natierlech vu vir eran, virun deem, dass iwwerhaupt vläicht souguer Gerichtsaffären zu Lëtzebuerg ustinn, viru Gericht. Mir sinn am Domaine pénal: Do gëtt e Gesetzer, do gëtt et Amendes. Dat alles gëtt natierlech da vum Parquet poursuivéiert.

An dat ass amgaangen ze geschéien. Ech soen lech dat generell. Ech weess jo net, wat fir Affären elo wierklech konkret do lafen, mee ech ginn dovunner aus, dass d'Victimmen natierlech do Plaintë gemaach hunn an dat gëtt da verfollegt.

Dir hutt och d'Fro - Dir hutt se haut elo net esou richtig gestallt, mee déi stoung an der Question élargie - vun der Reputatioun vu Lëtzebuerg ugeschwat. Et ass natierlech ëmmer schlecht, wann ee kann e klengen Lien, e klengen Feil op Lëtzebuerg maachen. Ech hunn och an der Commission des finances d'lescht Woch oder virlescht Woch an der Saach „Wat ass den Impakt vu Pandora's Box op Lëtzebuerg?“ lech alleguerten erkläert: en fait ganz, ganz weéng. Mee mir sinn eng international Finanzplaz. An do lafen ëmmer, de près ou de loin, Fluxen duerch Lëtzebuerg oder et ass emol eng Gesellschaft, déi e Sëtz hei huet. Bref, da muss mer och bereet sinn, dorop ze äntweren.

Ech mengen, d'CSSF huet hei éischtens - an da kommen ech op Är sechs Froen ze schwätzen -, hir Aarbecht gemaach. Si huet dat fréi erkannt an dat fréi gemellt. Wann dann elo lëtzebuergesch Individuen, Persounen an där Firma schaffen oder do e Lien domadder hunn - hiren eenzege Lien zu Lëtzebuerg, dat ass, dass se déi Nationalitéit hunn! - a wa se da Saache maachen, déi kriminell verfolgebar sinn, da gi se poursuivéiert, zu Lëtzebuerg oder soss an der Welt, wou se da sinn.

Ech kann lech confirméieren op Är éischt Fro, ech gesinn do nëmmen indirekt Liene mat Lëtzebuerg an déi gi penal verfollegt. An d'CSSF huet hir Aarbecht gemaach.

Gëtt et aner Affäre vu Cryptomonnaie? Ech kann lech do net konkreet Jo äntwerten oder Neen, mee ech ginn dovunner aus, dass mer där an der nächster Zukunft nach ëmmer wäerten hunn.

Huet ..., dat war Är drëtt Fro, a fir vläicht nach bei där zweeter ze bleiwen: Deem Risk si mer all ausgesat! Mir hunn nëmme 600.000, e bëssen iwwer 600.000 Residenten. Dir kënt lech jo virstellen, wann e Land méi grouss ass, dass et där Fäll nach méi gëtt. An et gëtt vill Echange um Niveau Parquet, au niveau Europol, Interpol an esou weider.

Wat sinn d'Moyenne vun der CSSF? Ginn déi duer? Ech mengen, d'CSSF, dat muss een awer ganz kloer hei soen, huet eng Responsabilitéit fir d'Surveillance vum Secteur financier, fir ze kucken, ob d'Leit sech un d'Reegelen halen. Am Fall OneCoin an aneren, déi et bestëmmt gëtt, déi mer nach net all entdeckt hunn, gëtt et Leit, déi jo extralegal sinn. Déi bekëmmere sech guer net drëms, wat d'Reegele sinn, a si versichen, an der Hannerdier Saachen ze maachen.

Jo, een, deen do d'Enquête mécht, dat ass net d'CSSF! Dat ass de Parquet, dat ass eis Police judiciaire, dat ass eis Police, dat ass da la voie judiciaire, déi do hir Roll muss spillen. A mir sinn och natierlech international a Kontakt mat all eise Partner.

Wat geschitt au niveau européen? Also zwou Saachen dozou. Éischtens: D'Kooperatioun vun de Policen, déi gëtt et. Dat gëtt et scho laang. Mee wat ganz interessant gëtt, dat ass, dass d'Europäesch Kommissioun eng Direktiv proposéiert huet am Summer vun dësem Joer, déi heescht MiCA, dat ass Markets in Crypto-Assets. An déi huet elo emol schonn déi éischt Hürd geholl. Déi war am November am Conseil ECOFIN an déi ass elo an den Trilog gaange beim Europaparlament. Ech ginn dovunner aus, dass am éischten Trimester, spëtstens am zweeten Trimester mer eng europäesch Reegelung kréie fir d'virtuell Wäringen, fir d'Cryptomonnaie.

An dat ass en immense Fortschritt! Da kréie mer e Kader, ech géif zu 90 % soen, e Kader vun der Surveillance financière! Dat huet elo näischt mam Côté pénal, also deene Leit, déi wëlle fuddelen, ze dinn. Et huet domat ze dinn, dass mer do e Kader kréieren. An da wäere mir déi Éischt, also den europäesche Kontinent deen Éischten, deen eng Reegelung kritt a Krittäre kritt, déi leider de Moment immens feelen.

Huet d'OCDE do Initiative geholl? Ech mengen, d'OCDE hëlt keng Initiative wéi d'Europäesch Unioun, fir e Kader ze fixéieren, mee d'OCDE versicht ze vergläichen, wat et alles an der Welt gëtt, an dann doranner e gemeinsamen Nenner ze fannen an da Richtungen ze weisen an Etüden driwwer ze maachen. Menges Wëssens ass elo näischt Konkreetes do.

Wat maache mir zu Lëtzebuerg? Do ass meng Äntwert immens einfach: Mir wäerten eis do op Europa stäipen. Wann ech d'Chance hunn - an et ass wierklech eng Chance! -, dass Europa do als Éischten agéiert huet a sech do e Kader gëtt - MiCA Markets in Crypto-Assets -, da solle mer ofwaarden, well dat geschitt elo an deenen nächste Wochen a Méint, sollen eis dorop baséieren, dat ëmsetzen. An da kréie mer e Kader.

Wéi ginn déi Benefisser vun deene Firme bestiirt? Ech mengen, och do gesi mer, wéi d'international Legislatioun immens evoluéiert mat der Zäit. Mir wëssen, dass d'OCDE am Format inclusif zesumme mam G20 elo Léisungen agreéiert huet mat 140 Länner. An dat soll am Laf vum Joer 2022 ëmgesat ginn, fir d'Besteuerung vun de grouse Gruppen, fir d'Besteuerung digital an och fir eng minimal Steier anzeféieren.

Alles dat bréngt dat, wat mir ganz gemeinsam hunn, Här Mosar: Mir kréie lues a lues e Level-Playingfield. An dat ass dat Besch, wat Lëtzebuerg ka geschéien: e Level-Playingfield. Mir brauchen net op lëtzeburgerischem Niveau Léisungen ze fannen, déi mer dann eleng géife fannen, mee mir hoffen, dass en internationale Kader kënt, op dee mer eis kënnen stäipen, fir gerecht Léisungen ze fannen.

Well ech si bei deenen, déi fannen, dass et net an der Rei ass, wa grouse Firmen international sech komplett verstoppen a keng Steiere bezuelen. An dat géllt natierlech grad fir den digitale Beräich, wou et nach méi schwéier ass, wou nach vill ze léieren ass, wou mer all nach vill Lektione mussen zéien, wéi dat soll bestiirt ginn a wéi déi Firme solle funktionéieren.

Mee mir wëllen awer och do net mat nationale Léisunge virun de Won sprangen a Saache maachen, déi vläicht iwwerhaapt net gutt iwwerleucht sinn, eis vläicht onkompetitiv, onnëtz onkompetitiv maachen. An dann, soubal eng europäesch Reegelung do ass, oder eng, déi och souguer méi breet ass am Kader OCDE, fir déi ëmzesetzen, fir dass d'Acteuren en fait Previsibilitéit hunn.

Voilà! Ech soen lech Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Finanzminister.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ech bleiwen hei, well ech weess, dass den Här Mosar ëmmer eng additionell Fro huet no der Zäit, duerfir bleiwen ech carrement hei.

(Hilarité)

■ **M. Laurent Mosar (CSV).** - Et ass esou wéi eng Virwëtzung, Här Finanzminister. Merci fir all Är Äntwerten, wou ech, wéi esou oft, och mat Ärer Analys d'accord sinn. Ech wollt mer awer vläicht nach eng Bemierkung an awer och nach eng Fro dozou erlaeten.

Mir si jo permanent hei amgaangen an dëser Chamber, all méiglech Direktiven iwwer Blanchiment ëmzesetzen - ech wëll net déi ganz Diskussioun erëm hei ufänken -, déi ëmmer méi komplizéiert sinn, déi och de Banken am alldeegeleche Liewen d'Saach net onbedéngt méi einfach maachen. Ech hunn alldéings d'Gefill, datt mer do - ech soen, mir alleguer, d'Europäesch Unioun - wäit hannendrun, well déi Kriminell eigentlech guer net méi iwwert déi traditionell Banke Geschäfte ofwëckelen.

An et waren an der leschter Zäit och eng Rei interessant Reportagen, déi ee konnt op verschiddene Châinë kucken. Den internationalen Drogtraffick gëtt praktesch just nach exklusiv iwwer Kryptowäringen ofgewéckelt! Dat muss een einfach wëssen. Dat wëssen och d'Amerikaner.

An duerfir stellen ech mer einfach d'Fro ... Et wier vläicht och gutt, an ech weess, Dir gesitt dat d'selwecht ... Mir sinn hei, wéi gesot, erëm e Krich hannendrun, mir verléiere ganz vill Zäit mat Legislatiounen, déi menger Meenung no zum gréissten Deel net méi effikass sinn. An do, wou déi reell Kriminalitéit sech ofspilt, do riskéiere mer erëm eng Kéier, den Zuch ze verpassen. Et ass éischer eng Observatioun. Ech wollt awer och Är Meenung dozou héieren.

Merci!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Dat ass eng ganz richteg Observatioun, Här Mosar. Et ass leider an der Weltgeschichte ëmmer esou gewiescht, dass déi, déi wëlle fuddelen, ëmmer een oder zwee Zich viraus sinn - Zich net am Genre vun engem Zuch, dee fiert, mee méi wéi am Schach -, ëmmer een, zwee Coup-d'avancen hunn.

An domadder muss sech d'Gesellschaft ofginn. An domat muss sech och Lëtzebuerg an Europa ofginn. An ech mengen, och do ass meng Äntwert zu engem groussen Deel: Gott sei Dank hu mer Europa! Wann do Lëtzebuerg misst eleng Initiativen huelen, géif eis net ganz vill geléngen. An den Impakt dovunner wär ganz kleng.

Ech kann lech also berouegen, dass Lëtzebuerg an där ganzer Saach ëmmer wäert un der éischer Front sinn, fir ze soen: Kommt, mir fannen europäesch Léisungen! Mir hunn och - dat kënt elo gläich, dat kënt elo eng Kéier an d'Parlament, wann ech elo net méi Minister sinn - déi ganz Anti-Money Laundering ..., also Antiblanchimentsdirektiv, wou och eng Agence européenne wäert gegrënt ginn. Ech brauchen dës Tribün haut, fir ze soen: Dat ass gutt fir Lëtzebuerg! Do geschéie Saachen, déi mer nëmme kënnen au niveau mondial léisen. A mir sinn nëmme kredibel, wa mer dat op europäeschem Niveau ënner ons reegelen. An dat soll Lëtzebuerg ënnerstëtzen.

Dass mir vläicht mussen déi eng oder déi aner Habitude do un der Gesetzgebung änneren - an déi aner Länner iwwregens och! -, mee et ass besser, mir maachen dat esou, well wa mer mengen, dass mer dat eleng an eisem Eck kéinte léisen, dann iere mer eis.

Meng zweet Remark ass, well ech och elo nach rezent oft drop ugeschwat ginn, mir sinn hei an där ganzer Saach vum Pendel. Mir waren an de Joren, virun 10, 15 Joer, du war de Pendel op der Deregulatioun. Mir hunn dat gesi mat London, de Big Bang an den 80er-Joren, Amerika huet dereguléiert, all Mënsch huet dereguléiert, Europa huet dereguléiert. Mir hunn als Lëtzebuerg och doduerch eis Finanzplaz gutt kënnen developéieren.

Bis dee Moment, wou d'Deregulatioun esou wäit war, dass mer eng Finanzkris haten, déi zum Deel, zu engem groussen Deel mat der Deregulatioun ze dinn hat. Säit 2008/2009 geet de Pendel an déi aner Richtung. E war ze vill an eng gaangen. E kënt an d'Mëtt. An en ass amgaangen auszeschwenken! Ech schwätzen elo net vun de Kryptowäringen. Ech schwätzen elo de manière générale. Bei de Kryptowäringe muss mer nach viles erfannen.

Bei deenen anere Saachen, do kann ee sech heiansdo d'Fro stellen: Si mer net ze wäit gaangen? Ech kréien ëmmer méi gesot: „Et ass onméiglech, zu Lëtzebuerg e Kont opzemaachen.“

■ **M. Laurent Mosar (CSV).** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - „Et ass onméiglech, zu Lëtzebuerg e ...“

■ **M. Laurent Mosar (CSV).** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - „... Kont opzemaachen!“ Dat kréien ech vun alle

Säite gesot! Also, vu dass ech dat säit enger gewëssener Zäit gesot kréien, soen ech mer: Do gëtt et Reegelen, do gëtt et awer och Bon sens. An ech schwätzen hei elo net vum Client ronderëm den Eck, dee Müller oder Schmit heescht oder Dos Santos oder Biancoverde, fir en italieenescht Wuert ze nennen.

(Hilarité)

Do fënt een natierlech d'Informatioun séier. Mee een, deen aus dem Ausland kënt, do ass dat jo en Effort, fir kucken ze goen, wou dee seng Suen huet, wat deem seng Aktivitéit ass. An ech mengen, mir sinn hei, mir fänken un do an eng Lichtegeet ze verfallen - ech hoffen, dass d'Banke mer nolauschten! -, andeem mer soen: „Ma deen do kenne mer net, deen hu mer nach ni gesinn, dat do ass komplizéiert, da maache mer deem kee Kont op.“ Jo, wa mir esou weidermaachen a kengem méi e Kont opmaachen, da soen ech lech, da weess ech awer och net, wéi mir eis Finanzplaz kënnen weider dynamiséieren!

■ **M. Laurent Mosar (CSV).** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Dat ass elo net Är Fro gewiescht, mee dat war meng Äntwert. Mee ech brauchen, ...

(Hilarité)

... ech mengen, et ass awer immens wichteg, dass mer eis deem Pendel bewosst ginn. Bis wouhinner geet de Pendel? Ee Grond, firwat dass dat och geschitt ass: Et geet de Banke relativ gutt. Et geet der Fongindustrie relativ gutt. Si sinn elo net op deen dote Client ugewisen, well et eis de Moment gutt geet. Ech soen lech, an zwee Joer oder dräi Joer geet et vläicht eise Banken net esou gutt oder eisem Finanzsektor, oder Gott weess, wat geschitt. Dann deet et eis leed, dass mer déi dote Clienten net seriö geholl hunn!

Bei deene gëtt et der bestëmmt - gëtt et der bestëmmt! -, déi fuddelen an déi heihinner kommen, well se soss néierens e Kont opgemaach kréien. Déi wëlle mer net. An do hunn d'Banken an all d'Acteurs Recht, dass se déi net huelen. Mee do gëtt et der awer och, dat si ganz éierlech Entreprises oder Bierger, fir déi einfach ofzeweisen, well et ze vill Aarbecht ass, ass schued; ass schued fir si - direkte Profit -, ass schued fir onst Land. An ech hoffen, dass ech domat Är Fro beäntwert hunn.

Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools. Mat de Komplimenter vum Här Mosar géife mer dann den Här Finanzminister aus dem Examen entloossen.

(Hilarité)

4. Heure d'actualité de la sensibilité politique ADR au sujet de l'interdiction du moteur à combustion

D'Chamber féiert haut de Mëtten eng Aktualitéitsstonn iwwer de Verbuet vum Verbrennungsmotor. Et hu sech schonn geshriwwen: d'Madamm Martine Hansen, den Här Max Hahn, d'Madamm Cécile Hemmen, d'Madamm Stéphanie Empain, d'Madamm Myriam Cecchetti an den Här Marc Goergen. An d'Wuert huet elo den honorabelen Här Fred Keup als Vertrieeder vun der Sensibilité politique ADR. Här Keup, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Merci. Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, Madamm Ministesch, Här Minister, et geet hei effektiv ëm de geplangte Verbuet vu Verbrennungsmotoren, an dat ganz besonnesch eeben am Joer 2030 schonn.

Ech ginn elo hei e bëssen zrëck. Am September 2017 huet de François Bausch an engem Interview am „Tageblatt“ gesot: „Wir wollen 40.000 Elektroautos in Luxemburg.“ Dat war geduecht fir d'Joer 2020.

An d'„Tageblatt“ huet nogefrot: „Ist dieser Plan realistisch?“ An de Minister huet geäntwert: „Es ist immer noch ein Ziel, das wir anstreben und das meiner Meinung nach auch realistisch erreicht werden kann.“

Et sinn awer haut nach keng 40.000. Mir hunn et nogekuckt, et sinn elo 2021 am Oktober ronn 7.000 Elektroautoen, déi a Lëtzebuerg immatrikuléiert sinn, dovu ganz genee 3.424 Privatautoen op den 1. Oktober. Dat ass also dann e bësse schifgaangen. Dat ass déi aktuell Situatioun. An dat si manner wéi 2 % vun eisem ganze Fuerpark.

Wat ass elo geschitt?

D'Regierung weess, dass déi aktuell EU-Legislatioun just kann zesumme geännert ginn, dass Lëtzebuerg dat jo net kann am Elenggang maachen, fir de Verbrennungsmotor ze verbidden. An et gouf och esou eng Fuorderung am „Fit 4 55“-Programm vun der Europäescher Kommissioun, wou geplangt gëtt, dann 2035 all Autoe mat CO₂-Emissiounen ze verbidden.

Trotzdem geet d'Regierung elo nach méi wäit a fuerdert ee Verbuet vum Verkauf vun Autoe mat Verbrennungsmotor vun 2030 un. Hei soll also nach fënnef Joer éischer gehandelt ginn, wéi dat elo vun der EU-Kommissioun geplangt gëtt.

Dat heescht, dat sinn nach aacht Joer, Dir Dammen an Dir Hären, aacht Joer. Dat geet ganz, ganz schnell. Wéi gesot, woubäi mer haut bei 2 % Elektroautoe sinn.

An dat huet och e bëssen e Grond, an dat gesäit een och op anere Plazen: D'Bierger sinn also relativ retizent, och wéi eng rezent Ëmfro dat gewisen huet vun TNS ILReS, wou eeben d'Fro gestallt ginn ass: Sidd Der fir e Verbuet vun Immatriculatioun vun Autoe mat Verbrennungsmotor? An hei waren 21 % fir esou ee Verbuet, awer 64 % géint esou ee Verbuet.

Wéi eng Problemer stelle sech dann elo?

Ech mengen, et gëtt am Fong net „déi“ Mobilitéit, et gëtt och net „deen“ Auto, mee et gëtt verschidde Formen. Et gëtt individuell Bedürfnisser. A mir hate bis elo eng riseg Offer, a jiddweree konnt do säi Choix maachen. Mir hunn Autoe fir Familien, mir hunn Autoe fir de Stadverkéier, Autoe fir d'schwéiert Gelände, Autoe fir vill ze transportéieren, Autoe fir eeler Leit, Autoe fir sportlech Fuierer. An, wéi d'Regierung selwer schonn eng Kéier an engem parlamentarescher Fro geäntwert huet, sinn déi aktuell Elektroautoen net prett, fir gewëssen Ufuorderungen ze erfüllen.

Puncto Industrie: Mir hunn an Europa eng riseg Infrastruktur, déi hannert der Autosindustrie besteet, déi iwwer Joerzénge opgebaut ginn ass. Déi léisst sech net et esou leicht vun haut op muer austauschen, egal wat elo do gesot gëtt.

Nieft deenen diversen ënnerschiddleche Privatgiefierer existéieren och eng Rei weider spezialiséiert professionell Gefierer, wou d'Regierung bis elo och keng richteg Äntwert konnt ginn. Ech denken do zum Beispill un d'Policewegen, wou bis elo jo Elektroautoen net déi néideg Viraussetzungen erfüllen.

Da gëtt et natierlech den allgemenge Problem, dee mer nach ëmmer hu bei Elektroautoen: Et gi vill selten Äerden fir d'Hierstellung vum Elektromotor vun der Batterie benéidegt, déi zum gréissten Deel a China virkommen an och soss a mënscherechtlech problematesche Länner ofgebaut ginn, zum Beispill de Kobalt aus dem Kongo. An et besteet d'Gefor vun enger weiderer Ofhängegkeet hei vu China.

An doriwwer eraus stellt sech och d'Fro, wéi eng nei Dateschutzproblemer derbäi kéinte kommen, besonnesch eeben, well hei d'Hiersteller aus China kommen. Besonnesch och vun de verschiddenen Chippen, déi do benotzt ginn. Wouriwwer eraus mer nach e Problem am Moment hunn, an dat ass eeben, dass grad den Mangel vun Chippen aus China e grouse Problem ass fir d'Produktioun och vun elektreschen Autoen.

Weidere Punkt: No Berechnunge vum ADAC sinn Elektroautoen haut, trotz méi niddrege Wartungskäschten, fir de Verbraucher nëmme opgrond vu staatleche Primme rentabel. Also am Moment, an dat dauert jo warscheinlech och nach eng ganz Partie Joren, sinn normal Diesel-, Bensinn-Autoe méi gënschteg.

Dann: Et léisst sech och nëmme begrenzt zrëckverfollegen, aus wéi enge Quellen de Stroum staamt fir déi Elektroautoen, well de Stroum muss jo iergendwou hierkommen. An da stellt sech d'Fro, ob mer da wierklech elo hei garantéiere kënnen, dass dee Stroum net aus fossillen Energien kënt, well dann hätte mer jo näischt erreecht a puncto CO₂-Emissiounen. Mir wëssen awer, dass hei an Europa nach ëmmer ganz vill fossill Energie benotzt gëtt. A soulaang dat esou ass, kann en Elektroauto am Fong och net an deem Sënn emissionsfräi sinn.

Zur CO₂-Bilanz vun den Elektroautoen ass ze soen, dass en Elektroauto net onbedéngt besser ass wéi en Diesel oder e Bensinner. D'Hierstellung vun engem Elektroauto verbraucht tëscht 70 % an 130 % méi Energie wéi d'Produktioun vun engem Auto mat Verbrennungsmotor. Also d'äitlech méi, d'Produktioun! A bis zu engem gewëssene Kilometerage behalen d'Diesel an d'Bensinner eng besser Bilanz, dat heescht produziere manner CO₂ wéi en Elektroauto. Wa mer natierlech da méi fueren nach dermadder, dann dréit dat sech.

Nächste Punkt: Op der Klimakonferenz zu Glasgow ass och iwwer Autoen natierlech diskutéiert ginn. Während hei d'Regierung virgesäit, fir de Mënschen am Joer 2030 Autoe mat Bensinn an Diesel ze verbidden, esou stoung zu Glasgow d'Joer 2040 am Raum. An och bei 2040 huet emol net ee Véierel vun de Länner dat akzeptéiert!

Wat bréngt dat dann, wa mir 2030 den Auto mat Verbrennungsmotor wëlle verbidden, wann déi aner Länner op der Welt 2040 emol net matmaache wëllen?

D'elektresch Autoen hunn an der Reegel eng laang Luedezäit. Et gëtt och méi schnell Apparater. Et gëtt also viraussichtlech owes an nuets dohem gelueden, wann déi volatill Energien, ech denken elo haaptsächlech u Solarenergie, dann och manner

zur Verfügung stinn, wat dann och e bösse problematesch ass. Allgemeng kënt eng Weiderbe- laaschtung op eist Stroumnetz duer an dat obwuel d'Regierung de Gesamtverbrauch vum Stroum bis 2030 reduzéiere wëllt!

Ganz aktuell elo wëllt déi brittesch Regierung den Zougang zum Stroumnetz wéinst Elektroautoe reguléieren, fir eng lwwerlaaschtung vum Stroumnetz an eventuell Ausfäll ze verhënnern. Dat wier da geplangt, dass een zum Beispill vun 8.00 Auer moies bis 11.00 Auer moies a vu 16.00 Auer dann am No- mëtte bis 22.00 Auer owes seng Luedstatioun do- heem net dierft benotzen, eebe grad, fir dass d'Stroumnetz net zesummebrécht.

Nach e Wuert zu de Luedstatiounen: Laut EU-Kom- missioun brauch ee fir zéng Elektroautoen eng ef- fentlech Luedstatioun. Dat heescht also, mer rech- nen, mir bräichte fir nëmmen d'Hallschent vun ei- sem Fierpark, deen am Ganze 440.000 Autoe be- gräift - d'Hallschent ass 220.000 Autoen -, also wann déi all elektresch wieren, da bräichte mer hei am Land 20.000 Luedstatiounen. Do si mer och nach ganz wäit ewech.

An do kann ee sech och froen, ob d'Regierung dat dann alles wierklech esou seriö hëlt, wat se och do seet, ob se proaktiv handelt. An do, mengen ech, ass d'Äntwert awer Nee!

An ech ginn lech ee Beispill, an dat betrëfft direkt dräi gréng Ministeren: de Logementsminister, den Energieminister, den Transportminister. „Op Elmen“, an der schéiner Gemeng Kielen, entsteet elo grad e Vorzeigeprojekt fir bezuelbare Wunnensbau. Dat ass eng ganz flott Saach. An hei hunn d'Leit keng Garage méi bei hirem Haus a si hunn och keng Parkplaze méi bei hirem Haus. Dat, fir dass se eeben net solle mam Auto fueren. Wa se awer en Auto hunn, wat déi meescht dann awer wäerten och hunn, gëtt et grouss zentral Opfangparkingen, wou se da mussen 200, 300 Meter goen, fir bei den Auto ze kommen.

A wat liest een op der Internetsäit, wann een dat nokucke geet? Ech zitieren: « Le premier parking [...] comprend 202 emplacements pour voitures dont 10 pour voitures électriques. Le deuxième parking quant à lui [...] dispose de 188 emplacements dont 10 pour voitures électriques. » Also do musst Der mer emol erklären, wéi dat zesumme passt!

An aacht Joer wëlle mer 50 % Elektroautoen hunn, an Dir wëllt de Verkauf vu Bensinner an Dieselautoen 2030 verbidden. An da maacht Der 10 vun 202 Parkplaze fir elektresch Autoen. An all déi aner net. Wéi passt dat zesummen? Fir mech ass dat e bös- sen en Zeechen, dass Der iergendwéi awer och selwer net dru gleeft. An dat do keeft och keen lech of! An ech mengen, dass Der dat de Leit awer do- bause musst erklären, well dat versteet keen.

An den Här Turmes hat gëschter gesot, ech wier de- pressiv, well ech seng Euphorie net gedeelt hunn. Nee, dat ass absolut net depressiv, Här Turmes, dat ass realistesch! Dat ass ganz realistesch. Wann Der wëllt eppes fir d'Elektromobilität maachen, da musst Der méi elektresch Parkplaze virgesi wéi just 10 vun 202 a grad bei esou engem zukünftige Pro- jet.

D'Konklusioun: Mir sinn éischer fir Evolutioun am- plaz eng Revolutioun. D'Potenzialer vun Elektroau- toe ginn héchstwahrscheinlech nëmmen da wier- klech realiséiert, wann d'Hiersteller vu Gefierer vun Elektroautoe sech an enger fräier Konkurrenzsitua- tioun mat den Hiersteller vun aneren Autoe kënnen moossen.

An duerfir: Kommt, mir halen op an der ganzer Hys- terie. Amplatz Steieren, Regulatiounen, Zwäng, Ver- bueter ze maachen, solle mir weider opbaue op d'Fuerschung, Vertrauen op déi Technologien, déi do sinn an déi gutt sinn, op de gesunde Mënsche- verstand, an dat zesumme mat deenen, déi betraff sinn: Dat sinn d'Bierger, déi musse matzëien, d'Fa- millen, d'Konsumenten an dat ass och d'Industrie!

Konkreet: En Auto mat Verbrennungsmotor kann nëmmen duerch technologesche Fortschritt, dee vun de Bierger fräiwëllig akzeptéiert gëtt, verdrängt ginn.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Très bien!

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Ech soen lech Merci.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Très bien!

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Dann hunn ech nach awer e klengen Zousaz hei, an dat ass eng Motioun, déi ech géif deposéieren. An där Motioun fuerdere mer d'Regierung op, hir Aktivitéit fir ee Stopp vun Nei- umeldunge vun Autoe mat Verbrennungsmotor, dee se virgesäit am Joer 2030, also an nëmmen aacht Joer, zréckzëien.

Et geet hei an der Motioun also emol net ëm de Prinzip vun deem Verbuert, mee et geet wierklech ëm d'Joer, wat hei virgesinn ass. Well 2030, kommt, mir sinn éierlech, dat ass genausou illusoresch, wéi et deemools war, fir ze soen, am Joer 2020 géifen hei 40.000 Elektroautoe fueren! An duerfir géif ech lech invitieren: Wann Der realistesch sidd, da stëmmt dat heite mat!

Merci.

Motion 1

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- d'Regierung sech zesumme mat enger Rei Länner fir ee Stopp vun Neiumeldunge vun Autoe mat Ver- brennungsmotor vun 2030 un asetzt;

- vill techesch Froen an dësem Dossier, souwuel um Niveau vun de Privatautoe wéi och vun de pro- fessionelle Gefierer, nach net gekläert sinn, wéi aus den Äntwerten op déi parlamentaresch Froen Num- mer 4313, 5100 a 5101 ervirgeet;

- déi grouss Majoritéit vun de Bierger retizent op déi vun der Regierung favoriséiert Technologie um Elektromotor ze si schéngt, wéi d'Immatrikulatiouns- zuele weisen. Sou waren op de Stéchedatum vum 1. Oktober zu Lëtzebuerg grad emol 3.424 Elektro- autoen op Privatleit a 7.129 insgesamt ugemellt,

ass sech bewosst, datt

- dës Initiativ vun der Regierung e staarken Agrëff an d'Privatautonomie vun de Bierger duerstelt,

fuerdert d'Regierung op,

- hir Aktivitéit fir ee Stopp vun Neiumeldunge vun Au- toe mat Verbrennungsmotor vun 2030 un zréckze- zëien.

(s.) Fred Keup.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Keup.

An als éische Riedner ass déi honorabel Madamm Martine Hansen agedroen. Madamm Hansen, Dir hutt d'Wuert.

Débat

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - Merci, Här President. Weltwäit gëtt et 1,4 Milliarden Autoen, esou zirka, ech hunn dat nogelies, an dovunner sinn 99 % Verbrennungsmotoren. Just, fir eng Kéier graff ze kucken, ëm wat et geet.

Mir wëssen awer och, datt, wa mer d'Klimaziler awer gäre wëllen erreechen, da mussen mer am Be- rëich vum Transport eppes maachen. A gläichzäi- teg soen ech awer och hei: Mir dierfen den Auto net verdäiwelen, well jiddwereen, dee vun eis den Auto hëlt, oder déi meescht zumindest, denken ech, maachen dat net aus Spaass, mee si brauchen e ganz einfach, fir sech fortzeweegen. Et geet nach net ouni Auto. Also soll ech kee mam Fanger op ee weisen, dee mam Auto kënt!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - Mir sollen dann na- tierlech kucken, fir den Auto esou wäit wéi méig- lech emissionsfräi ze maachen. A leider gëtt et deen Auto nach net. Ech mengen, ech hat schonn eng Kéier dovunner geschwat, ech hat eng Kéier ge- dreemt - ech si scho licht geschiedegt vun den Emissiounen -, ech hat eng Kéier gedreemt vun engem Auto, deen en normalen Auspuff huet, da kënt jo do CO₂ eraus, da géif deen duerchsichte- gen Auspuff iwwer den Auto goen, an deem duerchsichtegen Auspuff wär e bösse Chlorophyll a Waasser. D'Liicht kënt drop an da kéim Sauer- stoff eraus. Mee leider ass dat nëmmen een Dram. Dat geet net. An e esou e gudden Ingenieur sinn ech net, fir datt ech esou een Auto kéint produzéie- ren.

(Interruptions)

Sou. Elo huet d'EU sech d'Zil gesat am Programm Fit 4 55, fir 2035 een Enddatum fir de fossille Ver- brennungsmotor ze soen. Als CSV soe mer och Jo fir een Enddatum fir de fossille Verbrennungsmo- tor. Mee op wéi een Enddatum mer eis do solle konzentréieren, do si mer eis awer nach net esou sécher oder zumindest net esou iwwerzeegt wéi d'Regierung.

D'Regierung seet elo einfach, ëm 2030. An ech muss soen, ech hunn es e bösse genuch, oder mir hunn es e bösse genuch ëmmer vun deene villen Annoncen, wou awer ganz dacks dann hannendru feelt: Wéi geet et? Wat sinn d'Konsequenzen? Wat sinn d'Fakten a wat sinn d'Léisungen?

An ech wäert hei op, ech mengen, néng oder aacht Punkten agoen.

Dat Éischt ass eng Fro: Laut EU-Reglement dierf u sech nach kee Land Autoe verbidden oder d'Zou- loossung verbidde vun Autoen, déi an der EU nach zougelooss sinn. Dat hutt Dir och op eng Question parlementaire, mengen ech, um Jean-Paul Schaaf geäntwert gehat. Wéi wëllt d'Regierung heirop rea- géieren, fir hiert Zil ëmzesetzen?

Dat Zweet ass eng Ausso: Well och, wa mir dovun- ner iwwerzeegt sinn, datt u sech mam fossille Verbrennungsmotor muss Schluss gemaach ginn, esou si mer awer gläichzäitig dovunner iwwer- zeegt, datt mer de Verbrennungsmotor nach brau- chen. Mir brauchen nach ee Verbrennungsmotor. Ech hunn zum Beispill am „Le Point“ een Artikel, ee ganz interessanten Artikel gelies: « [...] faire de l'es- sence avec du vent ». Dee fréieren däitschen Trans-

portminister huet gesot: „Synthetische Kraftstoffe raus aus dem Reagenzglas und rein in die Massen- produktion.“ An och hei wéisst ech gären: Wéi ass d'Positioun vun der Regierung dozou, allgemeng zum Verbrennungsmotor an och allgemeng zu dee- ne synthetische Brennstoffe?

Dann deen drëtten Punkt: Mir ware virun zwee Joer, mengen ech, am Potsdamer Klimainstitut. Do soten d'Fuerscher ganz klar: „D'Zäit vun de Monokulturen ass eriwwer.“ An heiansdo hunn ech hei d'Gefill, wéi wa Monokultur hei de Stroum wär. Dat ass op jidde Fall net d'Léisung. Monokulture geet net. Mir brau- chen och nach aner Alternativen. An do fannen ech awer, datt de Waasserstoff hei zu Lëtzebuerg u sech en Trauerspill ass. Mir sollen do eng Virreider- roll spillen. Dat ass awer definitiv net de Fall. An ech wéisst wierklech och gären, wéi et dann end- lech domadder virugeet do mat deenen Tankstellen, déi vläicht eng Kéier kommen.

De véierte Punkt: Een Elektroauto ass, an dat ass awer och esou, net automatesch emissionsfräi. Dat hënt vum Stroummix of. Ech hunn och do e bösse gelies: Wann een dee ganze Liewenszyklus kuckt vun engem Elektroauto verglach mat engem Verbrennungsmotor mat synthetische Kraaftstof- fer, dann ass deen u sech besser wéi den Elektro- auto. Also kënnen mer net dovunner ausgoen, datt den Elektroauto automatesch emissionsfräi ass.

An dofir ass och meng Fro: Ass séchergestalt, wa mer wierklech - well mer wëlle jo gären alles méi elektrifizéieren, d'Industrie, d'Haiser solle méi mat Stroum gehëtz ginn -, datt dee Stroum, dee mer fir d'Autoen hunn, tatsächlech gréng ass an elo net nëmmen doduerch, datt en akaaft gëtt, well an deene Länner da vläicht doduerch anere Stroum ge- holl gëtt? Dat heescht: Wann en akaaft gëtt aus Länner, déi souwisou schonn honnert Prozent gréng sinn an déi hunn e supplementare grénge Stroum, dann ass deen heiten och fir mech kom- plett gréng. Mee do ass eeben d'Fro: Kréie mer dat séchergestalt?

Dee fënnefte Punkt: Wéi gesäit et mat de Luedsta- tiounen aus? Och do ware vill Annoncë gemaach ginn. Et ass ëmmer erëm vun 800 Luedstatiounen geschwat ginn. Et hätt ee kënnen mengen, et wären der ëmmer erëm nei 800. Mee et ware keng nei 800, et waren ëmmer déi selwecht. Sou wéi ech elo weess, sinn et der mëttlerweil 700. Wat ass do bis 2030 geplangt?

Dann dee sechste Punkt: Wat bedeit den Aus vum fossille Verbrennungsmotor fir d'Camionen, déi landwirtschaftlech Gefierer, fir Baumaschinen an esou weider?

Dee siwente Punkt: Ech hat dat beim Budget an der Ëmweltkommission kuerz ugeschwat, ech men- gen, ech hat keng Äntwert drop kritt: Wéi wäit sidd Der mat der Ëmstellung vum Fierpark vum Staat?

An deen aachte Punkt: Wéi laang ginn d'Autoe mat Verbrennungsmotor vun der Regierung nach - ënner Gänsefüßchen - „gedult“, respektiv wat ass mat der CO₂-Bepreisung no 2023 virgesinn?

Also fir d'CSV: Jo fir een Aus vum fossille Ver- brennungsmotor, mee mam Datum si mer eis net 100 %eg eens, well mer nach net genau wëssen, wat d'Regierung wëlles huet a wéi eng Alternative mer hunn. Mir soen Nee fir ee kompletten Aus vum Verbrennungsmotor, well mir brauche keng Mono- kultur. Mir brauchen och Alternativen. A wéi gesot, mir hunn nach eng ganz Partie Froen.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Hansen. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Max Hahn. Här Hahn, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Max Hahn (DP).** - Merci, Här President. D'De- karboniséierung vun der Mobilitéit ass sécher ee vun deene gréisste Chantieren am Kampf géint de Klimawandel. Ronn en Drëttel vun den Emissiounen an der EU geet op den Transportsector zréck. Zu Lëtzebuerg sinn et souguer zwee Drëttel, quitte dass den Tanktourismus do natierlech eng ganz grouss Roll spillt. Wéi och ëmmer, eng klimaneutral Mobilitéit, an dat ass jo schlisslech d'Zil, setzt mëttel- a langfristeg eng komplett Erneuerung vun eistem Autobestand viraus.

Besonnench an engem Land wéi Lëtzebuerg, wat bis elo kloer eng Autofuerer-Natioun war a wou bal esou vill Gefierer immatrikuléiert sinn, wéi Leit an eistem Land wunnen, do ass dat sécherlech keng kleng Aufgab.

Well och, wann d'Mobilitéit an Zukunft sech net just ëm den Auto dréit - Stéchwuert „Ausbau vun ef- fentlechen Transport“, Stéchwuert „aktiv Mobilitéit“, Stéchwuert „Teletravaii“ -, esou wäert den Indivi- dualtransport och nach an 10, 20 Joer eng wichteg Roll spillen.

Et ass dofir un der Politik, d'Ramebedingungen ze schafen, fir dass dës Transitioun geléngt kann. Dës Ëmstellung vun enger Technologie op eng komplett aner, déi dobäi nach eng nei Infrastruktur brauch,

geschitt net vum selwen. Dat kascht. Dofir brauch een Investitiounen an och déi néideg Ureizer, fir d'Demande ze fërderen.

D'Regierung huet sech an deem Kader héich Ziler gesat. Laut PNEC solle jo bis 2030 49 % vun den Autoen elektresch bedriwwen ginn. Fir dat Zil ze er- reechen, sinn och bis elo scho grouss Efforte ge- maach ginn. Sou huet d'Regierung souwuel an den Ausbau vun Opluedestatiounen investéiert wéi och generéis Primmen agefouert, net just fir de Kaf vun engem Elektroauto, mee och fir d'Installatioun vun engem Born bei sech doheem oder, e Projet, deen nach um Instanzewee ass, d'Installatioun vu Bor- nen an de Betriber.

Als DP fanne mer, dass mer um richtege Wee sinn. A mir kënnen d'Moosname vun der Regierung och nëmme begrëssen.

De Succès vun dëse Mesuren, bis elo, gesäit ee jo och un den Zuelen. De Verkauf vun Elektroautoen ass an de leschte Méint quasi explodéiert. Dëst Joer sinn, eleng an deenen éischten néng Méint, esou vill Elektroautoen nei zougelooss gi wéi déi zwee Joer virdrun zesummen.

Nieft der Demande muss awer och d'Offer stëm- men. Wa mer zréckdenken, et ass nach net esou laang hier, do haten déi Leit, déi sech en Elektro- auto kafe wollten, net deen terribel grouse Choix. Obwuel et d'Technologie schonn iwwer 100 Joer gëtt, obwuel den éischten Auto, deen erfirnt gouf, en Elektroauto war, an obwuel ëm 1900 souguer ronn 40 % vun den Autoen an Amerika Elektroautoe waren.

D'Industrie huet während Joerzëngten awer duerno op de Verbrenner gesat, mam Resultat, dass bis viru Kuerzem bal kee Constructeur en Elektromodell ugebueden huet. Et ass effektiv eréischt zënter d'EU ugefaangen huet, Flottegrenzwäerter fir d'Pro- duzente virzeschreien, dass Bewegung an de Marché komm ass. Säit 2021 leien déi Wäerter bei 95 Gramm op de Kilometer, wat dozou gefouert huet, dass an de leschte Joren d'Offer un Elektroau- toen däitlech an d'Luucht gaangen ass.

Hautdesdaags gëtt et quasi kee Constructeur, deen net op d'mannst een am Sortiment huet, während eng Partie Marke souguer schonn annonciéiert hunn, an den nächste Joren iergendwann d'Produ- tioun vum Verbrenner komplett opzehalen. Dat ass, wéi gesot, awer wum selwe geschitt. D'Industrie brauch kloer Annoncen, e kloer Kader, fir ze wës- sen, wou d'Rees higeet. Wa se Planungssecherheet huet, ka se sech drop astellen an deementsprie- chend liwweren.

D'Offer wäert an den nächste Jore weider klam- men. D'Autoe wäerte méi performant ginn. D'Batte- rië wäerten eng méi wäit Reechwäit hunn.

(Mme Djuna Bernard prend la présidence.)

A mir als DP sinn zouversichtlech, dass och d'Froe vun der Nohaltegkeet an deem Kader duerch de Fortschritt vun der Technologie wäerte kënnen ge- léist ginn.

Et ass fir eis als Demokratesch Partei awer genau- sou kloer, dass de Verbrenner keng Zukunft méi huet. An dat soll een och kloer soen! Et kéint ee jo och iwwer E-Fuels schwätzen a mengen, dat wier eng Léisung, fir d'Emissiounen ze reduzéieren. An der Theorie ass dat och net falsch. An der Praxis hu mer awer grouss Zweifel, ob dat dann och wier- klech esou ass.

Et ass à la base eng einfach Rechnung: De Wier- kungsgrad vun E-Fuels läit bei 15 %. Am Verglach dozou huet en Elektromotor e Wirkungsgrad vu 85 %. Dat heescht, et bräicht ee fënnemol esou vill Stroum, fir ee Kilometer mat engem Verbrenner, dee mat synthetischem Bensinn fiert, zréckzeleeë wéi mat engem Elektroauto. Dat heescht och: De Kilo- meter kascht also fënnemol esou deier.

Do schéngt d'Saach dach awer evident, dass E- Fuels keng Léisung kënnen si fir d'Dekarboniséie- rung vum Transport.

D'Enn vum Verbrenner kënt, do féiert kee Wee der- laanscht. An et ass eeben och wichteg, der Wirt- schaft matzäiten ze soen, wat op si duerkënt.

■ **Une voix.** - Richtig!

■ **M. Max Hahn (DP).** - Dofir ass et richtig, en Da- tum ze decidéieren, wéini keng nei Verbrenner méi zougelooss dierfe ginn. Gradesou wichteg ass et och, dass dat net iergendwann a ferner Zukunft ass, mee dass dat am beschte schonn ufangs vum nächste Joerzëngt kënt.

Mir sinn an enger Klimaurgence. Déi nächst zéng Joer sinn decisiv. An dowéinst sollte mer bei de- sem Sujet et eng ambitiéis Deadline ustriewen. Well et ass jo net esou, wéi wann domat schonn alles gedoe wier. Mir schwätze just vun Neizouloos- sungen. D'Zil ass et, komplett klimaneutral ze ginn! Do sti mir haut quasi um Ufank. Ech hoffen, an zéng Joer si mer e gudde Strapp weider, mee och da wäerten nach vill Efforten ze maache bleiwen.

Ech soen lech Merci fir d'Nolauscheren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **Mme Djuna Bernard**, *Présidente de séance*.- Merci, Hâr Hahn. An als nächste Riedner ass déi honorabel Madamm Cécile Hemmen agedroen. Madamm Hemmen, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Cécile Hemmen** (*LSAP*).- Merci, Madamm Presidentin. Madamm Minister, Hâr Minister, léif Kolleeginnen, léif Kolleegen, mir sinn eis alleguer ten eens, dass mer all Méiglechkeete mussen notzen, fir eis Ofhängegkeet vun de fossillen Energieträger ze reduzéieren. Doraus ergëtt sech ënner anerem, dass eise Fueerpark muss ëmgestallt ginn. An esou eng Ëmstellung kascht, ënner anerem, natierlech vill Zäit.

Zäit ass awer dat, wat mir am Hiblëck op de Klimawandel ëmmer manner hunn! D'LSAP begréisst et deemno, dass eis Regierung am Mäerz, zesumme mat aneren aacht EU-Staaten, en Appell un d'EU-Kommissioun gerichtet huet, fir e konkrete reglementaresche Kader opzestelle fir eng Transition hin zu emissionsfräie Gefierer. Eventuell Delaien, déi doranner gesat ginn, mussen natierlech och kohärent sinn zu de Klimaziler, déi mir eis gesat hunn.

Fakt ass, dass haut schon enzel Länner an och Stied Mesuren ugekënnegt hunn, déi zum Deel Reegelen opgestallt hunn, déi vun engem Verkaufsbuet fir Autoe mat Verbrennungsmotor bis hin zu engem Fuerverbuet fir bestëmmten Typen vun Autoe ginn.

Mir als LSAP wënschen eis, dass d'EU et fäerdegbréngt, eenheetlech Reegelen opzestellen, déi an der ganzer EU deemno gëllen. Dat ass am Interêt vun der Beweegungsfreiheet vun de Bierger an et gëtt der Automobilindustrie Planungssécherheet.

Et gëtt vill driwwer diskutéiert, ob d'Elektromobilität dann elo déi richteg Alternativ ass oder net. Fakt ass, dass kuerz- a mëttelfristeg quasi keng aner Alternativ zu Bensinn, Diesel a Gas fir Persounen fir e grouse Marché prett ass. D'LSAP ënnerstëtzt dofir der Regierung hir Efforten am Beräich vun der Elektromobilität.

Parallell dozou ënnerstëtze mir awer natierlech och d'Fuerschung an och d'Innovation an aner Technologien, déi méi laangfristeg Léisunge kënnen bidden.

Dat bedeit awer net, dass mer déi Méiglechkeeten, déi mer haut hunn, net esou séier wéi méiglech och sollten notzen. Wa mer wëllen, dass ab 2030 zu Lëtzebuerg nach just Elektroautoe verkaaft ginn, da mussen a relativ kuerzer Zäit grouss Investitiounen an deem Sënn gemaach ginn.

D'Installation vun Borne queesch duerch d'Land geet gutt virun. Mee doriwwer eraus kann een awer och dermat rechnen, dass an deenen nächsten 10, 20 Joer Fortschreiter gemaach ginn, wat och d'Batterien an d'Luedzäiten ueget.

Eng vun de groussen Erausforderungen ass awer den Ausbau vum Stroumnetz am Allgemengen.

Am September d'lescht Joer hat Dir, Hâr Energieminister, eis an der Ëmweltkommissioun d'Pläng vu Creos presentéiert, fir hiert Netz bis 2040 substanzuell auszubauen.

Den Hâr Minister kann eis vläicht herno kuerz rapelëieren, wéi eigentlech d'Capacitéit vun deem Netz am Hiblëck op d'Elektromobilität sinn an op den Ausbau vun der viraussichtlecher Demande ab 2040 an ob se där Demande wäert entsprechen, wann dann de Gros vun den Autoen op eise Stroossen elektresch géif fueren.

E ganz wichtige Punkt fir d'LSAP ass de Käschtpunkt vun der Transition a wien e bezilt. Zum enge betrëfft dat de Präis vum Auto selwer - dat ass haut de Mëtteg schon ugeschwat ginn -, deem am Moment jo och just Dank de Subside ka konkurrenzfähig sinn. En anere Käschtefaktor betrëfft de Stroumpräis. Déi massiv Investitiounen an d'Stroumnetz wäerten op d'Netzkäschten ëmgeluecht ginn, déi jo och e weesentlechen Deel vum Stroumpräis fir den Ennverbraucher ausmaachen.

An net zulescht stellt sech natierlech och d'Fro vun Energiepräis, zemoos, wa mir eis op erneierbar Energiequelle beschränke wäerten.

Dofir wär d'Fro un de Minister, wéi hien dann och dës Entwécklung gesäit, wéi de Stroumpräis fir den Ennverbraucher sech no senger Aschätzung wäert entwéckelen, besonnesch och am Verglach mat der fossiller Energie. Den Ureiz, fir sech en Elektroauto ze kafen, besteet jo am Moment, an do mussen mer och éierlech sinn, zum Deel och doranner, Geld beim souzesoen „tanken“ ze spueren.

D'Prioritéit huet fir d'LSAP generell d'Bekämpfung vun der Aarmut. An an deem Sënn och d'Energiearmut. Doriwwer eraus muss an eisen Aen de Staat derfir suergen, dass d'Belaaschtunge fir d'Mittelsklass opgrond vun de politeschen Decisiounen, déi mer huele wäerten, net esou héich ginn, dass ëmmer méi Leit riskéieren, an d'Prekaritéit ze geroden. Den Impakt vun esou Moosname wéi der Elektrifizierung vun der Mobilität muss duerfir berechent an och gegebenefalls sozial ofgediert ginn.

Ech kommen zum Schluss, andeems ech drun erënneren, dass net zulescht d'Leit mussen dru

gleewen, dass déi Transition machbar an och sënnvoll ass. Trotz de Campagné vum Ministère an den Efforte vu „myenergy“ mierkt een am Gespréich vun de Leit, dass et ganz vill Onsécherheeten an ongeklaerte Froen zu deem Sujet gëtt.

Well den Ecart esou grouss ass tëscht dem aktuellen Undeel un Elektroautoen an dem deklaréierten Zil fir 2030, gëtt dëst vu villen als net ganz realistesch ageschat. Skepsis gëtt et vis-à-vis vun der Ökobilanz vun Elektroautoen, der Sécherheet, der Installation vun de Borne, der Gestiou vun de Kopropriétéiten an esou weider. Et ass also nach ganz vill Opklärungsarbecht ze maachen! An ech hoffen, dass och dësen Debat e kleng Bättrag dozou leeschte kann.

Merci fir d'Nolauscheren.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **Mme Djuna Bernard**, *Présidente de séance*.- Merci, Madamm Hemmen. An als nächst ageschriwwer Riednerin ass et un der honorabeler Madamm Stéphanie Empain. Madamm Empain, Dir hutt d'Wuert.

(*Interruptions*)

■ **Mme Stéphanie Empain** (*déi gréng*).- Villmools merci, Madamm Presidentin, Dir Dammen an Dir Hären, wann et ëm d'Theema Elektromobilität geet, da kachen d'Emotiounen reegelméisseg héich an eng sachlech Diskussioun op Basis vu Fakten ass net ëmmer méiglech. Dofir sinn ech ganz frou, dass mer haut déi Diskussioun ganz sachlech kënnen féieren.

Iwwer wat mer haut schwätzen? Do geet et ëm eng Verhandlungspositioun, fir op EU-Niveau mat den aneren EU-Memberstaaten eng Deadline auszuhandelen, wéini eeben de Verbrennungsmotor soll auslafen. An déi Positioun, fir 2030 op EU-Niveau ze proposéieren, déi steet iwwerengs och esou am Lëtzeburger PNEC.

Eng EU-wäit Decisioun gëtt et momentan an deem Kontext nach net, mee d'Propos vun der EU-Kommissioun, déi aktuell um Dësch läit, den neie Klimapak Fit 4 55 viséiert, dass ab 2035 op EU-Niveau keng Autoe mat Verbrennungsmotoren méi dierfen immatrikuléiert ginn.

Wann déi Propos den Accord vun alle Memberstaaten kritt, dann ass dat awer virun allem och kee generell Verbrennerverbuet. Ech mengen, et ass wichtig, dat och eng kéier kloer ze soen. All aktuellen Diesel oder Bensinner dierf weider fueren an als Occasioun och weider verkaaft ginn.

Madamm Presidentin, de Mënsch ass mobil a muss och mobil bleiwe kënnen. Mir kommen awer net derlaanscht, festzehalen, egal ob eist Häerz elo fir de Verbrennungsmotor schléit oder net: Den thermesche Verbrennungsmotor huet keng Zukunft méi! A säi Verbesserungspotenzial ass quasi och erreecht.

Bei der Elektromobilität ass awer nach enorm vill Potenzial no uewen. Stéchuert: Effizienz, Batterien oui Kobalt, Recycling.

Den E-Auto steet haut scho besser do an den Ecart wäert sech och an Zukunft weider ausbauen.

Fakt ass och: D'Pëtrolsreserve sinn net onendlech. D'Uelegförderung opweneg, irresponsabel an net konform mat eisem 1,5°-Zil. Fir dat ze errechen, mussen mir an nächste Joerzéngt drastesch Reduktiounen vun eisen Zäregaser maachen. Och dierfe mer net vergiessen, dass mer eis duerch d'Ofhängegkeet vum Pëtrol an eng strateegesch Ofhängegkeet vun de Pëtrolstaaten beginn hunn, aus där mer och dréngend mussen erauskommen.

Vill ze laang awer war d'Pëtrolslobby ze erfollegräich, soudass Entwécklungen a Richtung vun enger méi nohalter Mobilität op Äis louchen. Et ass gefuddelt a gebremst ginn. A wa mer haut mussen eng ganz Industrie an hir Zouliwwer a kuerzer Zäit ëmwälzen, dann ass dee Problem och deels vum Secteur hausgemaach.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Stéphanie Empain** (*déi gréng*).- Kloer ass et e Muss, op d'E-Mobilität ze setzen. Den Elektroauto bitt eng ganz Rëtsch Virdeeler, déi schon domadder ufänken, dass den Elektroauto e bessere Wierkungsgrad huet an haut scho méi energieeffizient fiert.

An och wa momentan de Kaf vun engem Elektroauto zwar nach méi deier ass, gëtt deen Ennerscheid awer rapid méi kleng a virun allem gëtt dësen Ennerscheid zu engem groussen Deel duerch interessant Primmen ofgefaangen.

Ausserdeem sinn d'Follgekäschte vun engem Elektroauto vill méi geréng! Et ass eebe méi bëlleg, fir 100 km Stroum ze luede wéi fir 100 km Spritt ze tanken. Ausserdeem sinn d'Revisiounen vill méi bëlleg an et fale vill manner Onkäschte fir Ersatzdeeler un: keen Uelegwiessel, kee Kältrimm ze ersetzen, geréngere Verschleiß vun de Bremsen, keen Auspuff, dee ka futtügen an och keng Kupplung, déi muss ersat ginn an esou weider. Just esou als Beispill: No zwee Joer war meng éischt Revisioun fir 140 Euro, fir dat eng kéier an de Kontext ze setzen.

■ **M. Charles Margue** (*déi gréng*).- Très bien!

■ **Mme Stéphanie Empain** (*déi gréng*).- An et muss een och soen, dass zum Beispill bei deem Auto, deen ech elo hunn - deen hunn ech zënter bal dräi Joer -, d'Reechwäit och nach kee Kilometer agebousst huet. Mee souguer wann dann eng kéier d'Batterie géif noloossen, da ka se recycléiert ginn. An dann hu mer jo och d'Zil vun enger richteger Kreeslafwirtschaft, an där d'Rostoffer recycléiert ginn. Esou entwéckelt sech mat dese Rostoffer och en neien Industriezweig, an deem nei Aarbeetsplaz geschafe ginn.

An elo kéint een natierlech och soen: D'Technik wäert hiert maachen an dann iwwerloosse mer de Switch vum Verbrenner eeben einfach dem Marché, also de Switch vum Verbrenner zum E-Auto. Mee déi Positioun vertriebe mir ganz kloer net an eng aner Partie Memberstaaten aus der EU och net.

Wéi mer gesinn hunn, ass et fënnf vir zwielf. Mir mussen dese Prozess enorm beschleunegen, wa mer eis Klimaziler erreche wëllen. An do setzt Lëtzebuerg op eng ganz ambitionéiert Zäitschinn, andeems mir op d'Joer 2030 setzen als Joer, ab deem keng nei Autoe mat Verbrennungsmotoren méi sollen an Europa op de Marché kommen.

Et gëtt och eng ganz Rei Memberstaaten, déi scho gekuckt hunn, dëst national ze reegelen. De Fakt ass awer, dass en nationale Verbuet net EU-rechtskonform ass, an dass mer dofir eeben eng europäesch Léisung brauchen.

Et gëtt och schon eng Partie Autosmarken, déi vu sech aus sech Terminer ginn hunn, wéini si aus dem Verbrenner erauskammen, well si wëssen, dass et sech net finanziell rechent, wéi an der Vergaangenheet stiechen ze bleiwen, awer och, well de politeschen Drock do ass. Ze mengen, mir sollte just op d'Hiersteller waarden an op d'Fräiwëllegkeet an op de Marché, dee verkennt awer och, dass dat absolut net realistesch ass, well da fuere mer an där Zäitschinn weider, an där mer bis elo ënnerwee waren. An dat geet net duer!

A wann et dann zum Enn vum Verbrenner op EU-Niveau kënn, dann ass et evident, dass eng Luetinfrastruktur op EU-Niveau muss garantéiert sinn. Heiheim këmmere mir eis jo och ganz aktiv drëm, dass Zukunftsinvestitiounen getätigt ginn, dass d'Luetinfrastruktur schnell virueget. A mir hunn haut schon dat zweetbescht Luetnetz an Europa.

Et gëtt Primme fir Wallboxen doheem, wat iwwerengs enorm praktesch ass, wann een doheem luede kann, tanke kann. Mee grad och fir déi Leit, déi keng eege Garage oder Parkplaz bei hirem Doheem hunn, gëtt jo gekuckt, d'Luetinfrastruktur allgemeng och nach duerch zousätzlech Primmen unzekerberlen.

Wat d'Versuergung mam néidege Stroum ueget - dat war jo och eng Fro, déi gestallt ginn ass -, do këmmere mer eis och drëm, eise Reseau auszubauen, eis un Offshoreanlagen ze bedeelegen an un innovative Projeten, fir sécherzustellen, dass mer ...

(*Interruption par la présidence*)

Ech si geschwé fäerdeg, Madamm Presidentin.

(*Hilarité*)

... der méi héijer Demande u Stroum och kënnen gerecht ginn.

An da wëll ech zum Schluss just nach eppes betounen - versprach, just nach 30 Sekonnen -, ...

(*Hilarité*)

... dass et elo wierklech net drëm dierf goen, all Verbrenner einfach duerch en Elektroauto ze ersetzen.

Mir sinn eis jo all eens, dass all Auto Ressourcë verbraucht, och wann en E-Auto der e puer manner brauch. An et ass awer, mobilitéitstechnesch gesinn, relativ egal, ob ee mat oder oui Auspuff am Stau steet. An dofir ass et wichtig, dass mer héich Investitiounen an eis Infrastruktur maachen, och an déi duuss Mobilität, den RGTR. An dat maache mer jo schon déi lescht Jore ganz aktiv.

Dofir soen ech Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **Mme Djuna Bernard**, *Présidente de séance*.- Merci, Madamm Empain. An als nächst ageschriwwer Riednerin ass et un der honorabeler Madamm Myriam Cecchetti. Madamm Cecchetti, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Myriam Cecchetti** (*déi Lénk*).- Wéinst der Urgence vun der Klimafro an der Reduktioun vun den CO₂-Emissiounen ass et wichtig, dese Verbuet anzeféieren an och net ze laang ze waarden, well et ass, wéi schon hei gesot ginn ass, quasi fënnf op zwielf. An dofir hu mir och eng Positioun op deser Fro.

Éischtens ass et néideg, fossill Brennstoffe, déi déi meescht Leit haut an den Tank vun hiren Autoe mussen schëdden am Buedem ze loosse. An dat esou séier an esou vill wéi nëmme méiglech. Wann dat net passéiert, wäerte mir Äerderwärmungs-

zenarioen erliewe mat plus 3 Grad Celsius a méi par rapport zu preindustriellen Zäiten. Wouzou dat féiert, wësse mir haut schon, entre autres doduerjer, dass mir d'Konsequenze vun deser Erwiermung scho selwer, och hei zu Lëtzebuerg, erliewe hunn, mat Tornado, mat Iwwerschwemmungen.

Den IPCC huet a senge Rapporten awer och opgezeechent, wou d'Wëssenschaft haut mat hiren Erkenntnisser steet. An dat bréngt eis dozou, d'Meenung vun der Ëmweltministesch ze deelen op dem Punkt. Mir mussen fort vun de Verbrennungsmotoren! Wat méi fréi, wat besser. Soll d'Äerderwärmung op 1,5 Grad Celsius limitéiert ginn, da misst de Verbrenner souguer schon ab 2025 der Vergaangenheet ugehéieren.

Hei halen eis Gemeinsamkeeten awer schon op. Well mir zweetens der Meenung sinn, dass d'Errecheche vun de Klimaziler just méiglech ass, wann d'Ziel vun de verkaaften Autoen insgesamt zrëckgeschrafft gëtt. D'Entwécklung ass awer eng ganz aner: 2019 ass bis elo d'Rekordjoer, wat d'Neimatrikulatiounen vun Autoen ueget. Et gouf zwar, opgrond vu Corona, e Knéck an deser Courbe, mee den Trend ass kloer. Et ginn ëmmer méi Autoe verkaf. An et ginn ëmmer méi déck Autoe verkaf. All fënnf Autoe, dee verkaf gëtt, huet en CO₂-Ausstooss vu méi wéi 150 Gramm op de Kilometer, wat dem Ausstooss vun engem décken SUV entsprécht.

Dës zwou Entwécklungen hunn zwou problematesch Konsequenzen: Déi wuessend Zuel vun den Autoen insgesamt mécht de Kaf vun ëmmer méi Elektrogefierer néideg, fir op déi 49 % Undeel bis 2030 ze kommen. An déi héich Undeeler vu schwéieren, grouse Gefierer mat héijem Verbrauch an Ausstooss neutraliséieren dann erëm den Impakt vun den Elektrogefierer, déi direkt keen CO₂ am Stroosseverkéier ausstoussen.

Keng politesch Initiativ vun der Regierung léisst erkennen, wéi se deem entgéintwierke wëllt. Et gëtt weeder e Malus-System beim Kaf vun engem neien Auto, mat deem déck klimaschiedlech Gefierer méi taxéiert géife ginn, nach ass de System mat den Déngschtweien esou ausgerichtet, dass substanzuell méi ressourcëschonend Autoen op d'Stroosse kommen.

Fir eis ass dat awer e wichtige Punkt, well beim Klimaschutz geet et ëm Zäit. Just, well bis 2030 oder 2035 de Verbrenner soll verschwannen oder bis 2030 all zweet Gefier en Elektroauto soll sinn, heescht dat net, dass bis dohinner einfach alles esou weiderlaffe soll wéi bis elo. Dat geet net riicht aus! Méi Autoen an déck Gefierer op der Strooss bis 2030 bedeit méi Ressourcëverbrauch an CO₂-Ausstooss an enger Welt, déi ëmmer nach an éischer Linn mat Pëtrol, Gas a Kuel dréit.

Mir mengen drëttens och, dass d'Autoskonzerner eng iwwel Roll spillen an deem, woumat mir konfrontéiert sinn. Um Autosmarché zu Lëtzebuerg spigelt dat sech och esou erm. Wann een sech den CO₂-Ausstooss vun de ganze Flotte vun de groussen Autoshersteller ukuuckt - huele mer mol einfach déi däitsch VW, Audi, BMW, déi zu Lëtzebuerg dominant sinn -, da gesäit een, dass no der COP21 vu Paräis den duerchschnëttlechen CO₂-Ausstooss erm eropgaangen ass an net erof.

Dat läit dorunner, dass d'EU engersäits vill ze héich Richtwäerter beim Ausstooss festgeluecht huet, mee anerersäits awer d'Constructeure fir all Auto mat null oder klengem Ausstooss, dee se verkafen, och erm e puer méi Autoe mat engem héijen oder engem ganz héijen Ausstooss verkafen. Dese System ass dee vun de „super-credits“ an ass emol bis 2023 nach ëmmer a Kraaft. E féiert dozou, dass den CO₂-Ofdrock vum Fueerpark, och zu Lëtzebuerg, vill ze héich ass a bleift.

Ech kucke meng Auer, Madamm Presidentin.

Mir soen, dass d'Enn vum Verbrennungsmotor muss esou séier wéi méiglech kommen. Säin Enn a Remplacement duerch Gefierer mat Batterieundriff oder gréngem Wasserstoff muss awer och méi e grondleeënden Afloss op d'Automobilität hunn.

Et ka respektiv soll net all Auto mat Verbrenner duerch en Elektroauto ersat ginn. Mir mussen manner Autoen hunn, well eleng raimlech gesi kënnen net ëmmer méi Autoe ronderëm fueren a -stoen. Net all Mënsch huet en Haus mat Garage a Borne am Keller. D'Elektromobilität, déi d'Regierung propagéiert, wierkt awer staark esou wéi wa Lëtzebuerg just aus esou Stéit géif bestoen.

Nee, mir brauchen e gesécherten Accès fir jiddwreen zu där Mobilität, déi jidderee brauch. Mee mir brauchen net zwee oder dräi Autoe pro Stot, déi am Souterrain stinn a just seele fueren. An déi Mobilität muss primär um effentlechen Transport - Zuch, Tram a Bus - berouen an op der duusser Mobilität.

Mee e Verzicht op Trajete mat engem Auto ass fir ganz vill Leit awer nach ëmmer net méiglech. Mir mengen, dass verstärkt misst gekuckt ginn, wéi effentlech Carsharing-Modeller, déi et zu Lëtzebuerg jo och scho gëtt - mat Flex a Carloh, dat sinn déi zwee gréisst -, mee déi weeder bekannt genuch

nach breet genuch opgestallt sinn, zu enger reeller Alternativ zum individuelle Privatauto kenne ginn.

Mir gesinn d'Verbuet vum Verbrennungsmotor als een Deel vun engem méi breeden an déifgräifenden Émbau an der Transportpolitik, déi natierlech vill méi Facetten huet wéi e besseren Takt, besser Ubannungen, besser Linnen a Carsharing, wann näischt aneres méi geet.

(Interruption par la présidence)

Et geet hei em en déiwe Mentalitéitswandel, dee mer och an anere Beräicher mussen hunn, fir dat Zil vun 1,5 Grad Celsius kënnen ze packen. A mir mussen et packen! Ech froe mech zwar wierklech, wéi laang et nach dauert, bis och jiddwereen dat verstanen huet.

(Interruption par la présidence)

Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- Merci, Madamm Cecchetti. An als nächsten age-droene Riedner ass et um honorabelen Här Marc Goergen. Här Goergen, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Merci, Madamm Presidentin. Also fir dat ganz Thema jo mol anzeuern, muss ee jo mol - zumindest mir Piraten maachen dat - ganz kloer unerkennen, dass mer awer an enger Klimakris sinn a mer sou vill kenne schwätzen ...

(Interruption)

O, mir sinn net déi eenzeg, mee ech mengen awer net, dass jiddereen se heibannen unerkent.

(Interruption par M. Guy Arendt)

O, Här Arendt, also ech kann lech ... ech kommen nach eng Kéier drop zrëck, ob d'DP déi Klimakris esou unerkent. Dat ass e gutt Stéchwuert. Ech kommen awer do nach gär eng Kéier drop zrëck a ginn ech lech e puer Äntwerten, Här Arendt.

(Interruption)

Mir sinn an enger Klimakris an deemtsprechend mussen mer och handelen, well dat Waarden an dat Schéischwätzen, dat bréngt eis guer näischt.

Mee, well den Här Arendt mech jo scho drop ugeschwat huet, huelen ech dee Punkt da vir, an zwar iwwert déi schlecht Politik, déi mir - also Dir als Regierung - maacht. An do, menges Wëssens ass eng DP mat an der Verantwortung. An dat net eréischt zënter gësch. Huele mer do mol e puer Stéchwierder eraus.

Huele mer mol d'Schéfffaart. Ech mengen, mir schwätze jo hei driwwer, dass mer higin a mir wëllen de Leit elo hei zu Lëtzebuerg soen, si missten hire Verbrennungsmotor op der Sait looschen ab 2030. Fir eis Piraten ass dat och richtig, dass mer de Verbrennungsmotor ofschaften, mee da muss awer déi grouss Politik higoen an emol, do wou si eppes ka bewierken, de fossille Brennstoff ofschaften. Dat ass nämlech ee vun de Punkten!

Huele mer d'Schéfffaart. Ech hat mer et opgeschriwwen. Ech wollt eigentlech guer näischt driwwer soen, mee den Här Arendt huet mer elo d'Stéchwuert ginn. Huele mer d'Schéfffaart, wou d'Regierung nach ëmmer iwwer en Taxdumping mécht, dass déi immens vill Pétröl a rengen Ueleg verbrennen, dee mol net esou propper ass wéi den Diesel. Jo, Dir kënnt de Kapp rëselen. Et ass awer esou! Lëtzebuerg mécht Taxdumping op der Schéfffaart an hei sot Der de Leit, si sollen hiren Auto stoe looschen, wou ech och nach averstane sinn, dass mer dat mussen reduzéieren mat den Autoen.

Ech hat mer och nach opgeschriwwen ... Huele mer emol déi ganz Weltraumpolitik, d'Arméi, den Tanktourismus. Dir maacht jo nach ëmmer näischt géint den Tanktourismus. Mir schwätzen haut, fir de Verbrennungsmotor ze reduzéieren, ofzeschaffen - wéi Der et herno wëllt nennen - mat 2030. Jo, Dir maacht awer nach ëmmer ... Dir kënnt muer ufänken, aus dem Tanktourismus erausklammen.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- Mir sinn amgaangen.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Dat kënnt Der ... Ou, ou, Här Turmes, da sot mer emol, wéi dat géif goen.

(Interruption)

Da sot mir emol, wéi Der dat géift maachen. Dir sot, Dir sidd amgaangen. Wéini klamm Dir aus dem Tanktourismus eraus? Dir kënnt jo herno an der Äntwert hei soen, wéini zu Lëtzebuerg de Pétrölspräis, den Diesel- a Bensinnspräis, de Brennespräis esou ugepasst ass wéi an eisen Nopeschlänner. Ech mengen, dat géif d'Leit dobausse ganz ferm interesséieren, wéini Dir als Energieminister ...

(Interruption)

... hei aus dem Tanktourismus do wëllt erausklammen.

(Brouhaha général)

■ **Une voix.**- Nee.

(Brouhaha général)

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- Den Här Goergen ...

■ **M. Gilles Baum (DP).**- An da kommt Dir heihinner ...

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- ... huet d'Wuert a soss keen.

■ **M. Gilles Baum (DP).**- An da kommt Dir heihinner fir Kompensatiounen ...

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Ech mengen, hei hat ech awer elo ee getrëppelt.

■ **M. Gilles Baum (DP).**- Dat ass dach en Hon, dat do!

■ **M. Yves Cruchten (LSAP).**- Nee, mee da sot eis emol, ...

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Da jäizt awer ...

■ **M. Yves Cruchten (LSAP).**- ... da sot eis emol, Här Goergen, ...

(Brouhaha général)

Dajee!

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- Den Här Goergen huet d'Wuert a soss keen.

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- D'Pirate wëllen also direkt 50 Cent an d'Luucht?

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- Här Goergen, erlaabt Der ...

■ **M. Gilles Baum (DP).**- Nee, dat do ass zwar ...

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Do muss een ...

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Also mir sinn derfir, dass de Bensinn méi deier gëtt. Dat hu mer awer schonn e puermol gesot ...

■ **Une voix.**- Ok.

■ **M. Gilles Baum (DP).**- Denkt emol un Är Ried vu virun dräi Deeg.

(Coups de cloche de la présidence)

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Dat hu mer awer schonn e puermol gesot.

■ **M. Claude Lamberty (DP).**- Dat heescht, d'Piraten sinn derfir, dass de Bensinnspräis an d'Luucht geet?

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- Här Goergen, erlaabt Der, dass ...

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Mir sinn derfir, dass aus Émweltgrënn de Bensinnspräis och an d'Luucht geet, jo.

■ **Mme Djuna Bernard, Présidente de séance.**- ... den Här Kartheiser lech eng Fro stellt?

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Jo, den Här Kartheiser kann eng Fro stellen.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Merci, Madamm ...

(Interruption)

Merci, Madamm President an ech soen och dem Här Goergen Merci, datt e mer erlaabt, eng Fro ze stellen. Ech gesinn, dat dréit och derzou bäi, d'Atmosphär am Haus e bëssen ze berouegen.

(Hilarité)

Dat maache mer da méi dacks. Ech stellen da méi dacks eng Fro, wann dat esou ass.

Mee ech wollt den Här Goergen froen, ... Wann ech lech also richtig verstanen hunn, Här Goergen, dat ass eigentlech meng Fro: Ass Är Approche, fir datt mir aus dem Tanktourismus erauskommen, datt mer allkéiers hei de Präis vun dem Bensinn, Diesel an esou weider ëmmer op den héchste Präisniveau vun eisen Nopeschlänner mussen upassen, soss fonctionéiert dat jo net?

■ **Une voix.**- Genau!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Ass also dat d'Iddi vun de Piraten, datt mer hei am Land ëmmer mussen kucken, wéi och d'Präisevolutioun am Ausland ass, deen héchste Präis huelen, fir datt et net zu engem Tanktourismus kënnt? Ass dat Är Politik?

Villmools merci.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Also eis Politik ass, dass den Tankpräis zu Lëtzebuerg net soll deen niddregste sinn, fir dass d'Leit herno heihinner tanke kommen. A wa Frankräich oder soss iergendeen eng Mesure hält, fir dass eeben d'Émwelt soll geschount ginn, dass mir déi ënnergruwen ... Dat ass eis kloer Émweltpolitik. An ech mengen, Dir kënnt elo nach eng Kéier op mech klappen: Mir hätte jo och gär eng Autosvignette. Dat soe mer och ganz kloer. Dat heescht, d'Autofueren ... Ënnert de Piraten wäert d'Autofuere méi deier ginn. Dat kënnt Der fir Äre Video verwenden.

Mee ënnert eis wäert et ... Mir hätten och gär eng Autosvignette. Mir fannen et net korrekt, dass hei am Land, nëmme wann een d'Autossteuer hält, déi - do kënne mer driwwer diskutéieren - zum Deel souguer ze geréng ass, wann een en héijen CO₂-Ausstouss hätt, ... Mir hätte gär: Wat méi Zylinderen, wat vill méi taxéiert gëtt, fir dass mer déi Autoe vun der Strooss kréien.

Mee mir hätten awer och gär eng Autosvignette, wou all Auto, deen hei d'Stroosse benotzt, misst

eng Tax bezuelen. Dat hu mer schonn oft gesot. Ech mengen, eis geet et net em iergendwellech Liken oder dorëm, eis beléift ze maachen. Mir wëllen eng Émweltpolitik maachen.

(Exclamations et hilarité)

Jo, Dir kënnt laachen. Mee d'LSAP huet net de Courage fir ze soen, dass mer eppes fir d'Émwelt mussen maachen. Dir sot dann ëmmer: „U, wann een elo seet, de Bensinnspräis misst eropgoen, gëtt een net méi gewielt.“ Dat ass e bëssen esou de Motto.

(Brouhaha)

Dat ass e bëssen esou de Motto!

(Brouhaha)

Dat ass e bëssen esou de Motto.

■ **Une voix.**- Et ass dach net ...

■ **M. Gilles Baum (DP).**- ... virun dräi Wochen hei gefuerdert.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Wat hu mer dann hei gefuerdert?

■ **Une voix.**- Ma Dir hutt Kompensatiounen gefuerdert wéinst den Energiepräisser. Jo.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

■ **M. Gilles Baum (DP).**- Also kommt, et muss een awer iergendwéi mat de Féiss och a politeschen ...

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Mir hu fir déi sozial Schwaach Kompensatiounen gefrot. Ech mengen, dat stellt jo keen a Fro ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Hei, wannechgelift, do uewen op der Tribün, Dir musst dat doten ënnerloossen. Merci villmools.

(Interruptions)

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Also ech mengen, dat stellt jo awer guer keen a Fro. Ech mengen, mir hunn dat jo awer schonn e puermol gesot, dass ee muss fir déi sozial schwaach Leit d'Energiepräisser offieder. Ech mengen, dat hutt Dir jo awer och net a Fro gestallt, oder?

■ **M. Gilles Baum (DP).**- ... awer net elo soen, mir missten d'Bensinnspräisser eropsetzen, fir da weider ze kompenséieren.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Also ech weess net, Här Baum, ...

■ **M. Gilles Baum (DP).**- Entschëllegt, ech looschen lech weider schwätzen. Ech entschëllege mech fir den Awand.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Jo. Sou, bei der Autosvignette war ech jo schonn Dank Är Fro.

Mat den Occasiounen, jo ... Also mir fannen net, dass ee soll herno, no 2030, falls dat elo wäert kommen - mir hoffe jo, dass 2030 awer wäert kënnen agehale ginn -, einfach en Occasionsmarché soll ongebremst esou weiderfunktionéiere looschen. Et kann ee sech eng Léisung afale loosse fir Old- a Youngtimer, well dat eeben zu eiser Geschicht gehéiert. Mee wann d'Regierung wierklech wäert higoen an herno den Occasionsmarché vläicht och nach da mat Import looschen, da muss ee kucken, wéi Der dat genau ... Dir kënnt eis jo herno nach Äntwerte ginn. Mir sinn net der Meenung, dass mer dann op en Zil kommen, fir kee Verbrennungsmotor méi hei ze hunn.

Ech mengen, et kann een eis jo elo kritiséieren. Ech hu jo elo gemierkt, wéi d'Stëmmung ass, mee mir soe ganz éierlech, dass mer eraus mussen aus dem Verbrennungsmotor! Ech hu jo elo hei gemierkt, wéi d'Kritik schonn ënnert de Politiker ass. Ech kann lech soen: Wa mer op enger Braderie déi Position vertrieben, ass et net besser.

Mee et muss een awer nun emol iergendeng Kéier realistesch sinn an de Courage hunn a soen, dass mer eraus mussen. A mir ënnerstëtzen och d'Madamm Ministesch, wa si elo seet, 2030 solle mir eraus. Dat fént och eise Support. Also dat ass guer net de Problem. Mee et muss een awer dann och de Courage hunn an dat esou soen. An, jo, ech mengen Dir hutt jo elo iwwer mech gelaacht, mee dozou gehéiert och en Tanktourismus, ...

(Interruption par la présidence)

... dozou gehéieren och aner Mesuren.

Merci.

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Ganz gutt!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Goergen.

An elo huet d'Regierung d'Wuert. Den Här Energieminister Claude Turmes.

Prises de position du Gouvernement

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- Gudde Mëtteg. Gëschter hate mer hei eng Debatt iwwert d'Urgence climatique! Vill vun lech hu fonnt, et misst eigentlech méi schnell virugoen, notamment och den Här Galles.

Een Drëttel weltwäit vum Klimaproblem ass den Transport. Et ass och an der EU esou. Hei zu Lëtzebuerg sinn et 60 % vun eisen CO₂-Emissiounen, d'Camionen, och vum Transit. Mir hunn awer och

ganz vill Frontalieren, déi op den Auto ugewise sinn, well mer do net iwwerall en öffentlechen Transport hunn, mee awer och bei de Residenten ... Mir hunn, mengen ech, e bësse méi wéi 430.000 Autoen. An effektiv net ëmmer där klengster. An déi meescht vun deene sinn och nach Diesel. Dat heescht, mir hunn eng extreem grouss Erausforderung an der Mobilitéit.

Ech mengen dat Éischt ass, dass mer natierlech do ... Teleaarbecht ass eng gutt Äntwert drop, landesplaneresch Mesuren, op déi ech elo haut net aginn. Ech mengen, dat, wat d'Madamm Cecchetti gefuerdert huet, maache mer eigentlech schonn: massiven Ausbau vum Zuch, schnellsten Ausbau vum Tram, souguer bis op d'Cloche d'Or an op de Findel an duerno bis an de Minett an och eng Reform vum RGTR, deen de Bus nach méi attraktiv iwwert d'ganz Land mécht.

Mee mir mussen awer och der Realität an d'A kucken: Mir wäerten an deenen nächste Joren och hei zu Lëtzebuerg nach ëmmer ganz vill Leit hunn, déi op den Auto ugewise sinn. Carsharing-Angebote si mer amgaang auszewäiten, well dat effektiv eng gutt Optioun ass. Ech muss net en Auto besëtzen, fir heiansdo en Auto ze notzen. Mee dat, wat awer kloer ass: Mir mussen kucken, dass déi puer Honnerttausend Autoen, déi mer hunn am Land, an aner Gefierer klimafrëndlech ginn.

Duerfir brauche mer véier Hausaufgaben. Déi Éischt ass: Hu mer ... oder éier ech dohinner kommen: Wéi eng klimafrëndlech Optiounen hu mer? Ech si frou, dass d'Madamm Hansen zrëckkomm ass. Et gëtt keen Diesel a kee Bensinn, dee klimafrëndlech ass! Si mer eis do eens?

■ **Mme Martine Hansen (CSV).**- Dat hunn ech net behaapt.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- D'Biocarburante si keng Léisung, well mer d'Konkurrenz hu mat der Liewensmëttelproduktioun. An da vun der Technik hier: Dat hei geet net em Ideologie, et geet em Technik. Et geet em Physik!

En elektreschen, batterieelektreschen Auto huet e Wirkungsgrad vu 70 % a méi. E Waasserstoffauto huet e Wirkungsgrad vun iergendeppes ronderëm 20 %. An en E-Fuel-Auto huet e Wirkungsgrad, deen ass souguer nach ënner 15 %. An dat Interessant ass: Wann Dir als CSV elo fuerdert, mir solle virun allem op de Waasserstoffauto an op den E-Fuel-Auto setzen, da muss Der esou éierlech sinn an de Leit soen: Dat, wat Dir proposéiert, gëtt méi deier wéi den Diesel- an de Bensinnsauto, während déi Alternativ, déi mir als Regierung virundreiwen, de batterieelektreschen Auto, méi gënschteg ass wéi den Diesel a wéi de Bensinn.

An duerfir ass dat och sozialpolitesch, och fir de groussen Deel vun der Mëttelklass haut: Wann se elo iwwerklammen op batterieelektresch, ass et méi gënschteg ze fueren an der Liewenszäit vun engem Auto, wéi wann se haut bei engem Bensinns- oder engem Dieselauto bliewen.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- Dann hu mer ...

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- ... eng Rei Hausaufgaben ze maachen. Dat Wichtigst ass elo, dass mer probéieren, e breede Konsens ze kréien, dass déi Méiglechkeet, déi elo do ass bei den Autoen, batterieelektresch ass. An dass mer dann eis Hausaufgabe maachen an dass mer zesammen alleguerten derfir suergen, dass mer déi Offer, déi mer alleguerten de Leit am Land ubidden, ënnert d'Leit kréien.

Dat Éischt ass: Hu mer genuch Stroum? Jo, mir hu genuch Stroum. Mir hunn och genuch gréng Stroum an deenen nächste Joren. Ech hunn dat gëschter erkläert. Fir eis ass dee wichtigste Stroummarché den däitsche Marché. Déi nei däitsch Regierung geet op 80 % erneierbare Stroum. D'Kuelekraaftwierker ginn ofgeschalt.

An, Här Keup, fir Äre Fakenews vläicht e bëssen ze ajustéieren: Bei „myenergy“ gëtt et e Carbon Tracker (veuillez lire: Carboncounter). Do kënnt Der kucke goen. Scho bal haut beim aktuelle Stroummix sinn déi meescht Elektroautoen an der CO₂-Bilanz besser. Dat sinn net ech, deen dat seet, dat ass den MIT. Déi Datebank ass adaptéiert ginn op Europa. Dir braucht nëmme dohinner kucken ze goen. Da kënnt Der vläicht eng Kéier och Äre Memberen dann do Reklamm maachen, fir dass se déi richteg CO₂-Emissiounen an och déi richteg Fakten dozou hunn.

■ **Mme Djuna Bernard (déi gréng).**- Très bien!

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- Deen eenzege Problem, deen et gëtt beim Stroum, ass ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Mir wäerten lech domat dann zitéieren.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.**- ... deen eenzege, deen et gëtt, dat ass, wann all Mënsch géif zum selwechte Moment säin Auto lueden. An

dat muss ee virusgesinn doduerch, dass een intelligent Bornë mécht. An dat si mer amgang, massiv ze maachen. An alle Residenzen, déi nei gebaut ginn, muss een intelligente Bornësystem virgesinn a mir subventionéieren och déi Bornen, déi Intelligenz hunn, méi wéi déi aner Bornen. Dat heescht: Mir anticipéieren dee Problem!

Ech gi lo haut net ze vill an den Detail an op déi „2040 Creos“ an, ech kommen awer gären eng Kéier zrëck an d'Kommissioun, well mer do eng kleng Adaptatioun eventuell maachen an de nächste Méint. An da kommen ech déi eng Kéier an d'Kommissioun virstellen.

Also: Stroum hu mer genuch an en ass och sécher!

Dat Zweet, wat mer brauchen, si genuch Opluetstatiounen. Mir sinn haut d'Nummer zwee an Europa. Mir hu méi wéi 1.300 Luetstatiounen am öffentleche Raum. Elo kommen 88 Superchargeren derbäi, déi ech e puermol am Dag kann notzen, fir ze lueden. Mir hunn „Charge at home“ an d'Madamm Ëmweltministesche geet herno drop an, wéi vill Honnerten - ech mengen, mir sinn och scho bei iwwer Dausend - vun deene mer ënnert d'Leit bruecht hunn.

A mir kréien elo „Charge at work“. Mir hunn e super attraktive Projet uegheoll mam Franz Fayot virun dräi Wochen, ënnert dem Applaus a mam Merci vun der UEL an der Chambre des Métiers, dat heescht, d'Tankstellebedreier, d'Supermarchéen an déi grouss Bürosgebaier si frou, dass se elo matmaache kënnen.

An, just fir lech nach eng Zuel ze ginn, wéi erfollegräich mer am Moment ënnerwee si bei der Elektromobilitéit op den Chargy-Statiounen: Am November 2020 sinn 150.000 kWh geluede ginn. Dat war 2020, virun engem Joer. Dëst Joer si geluede ginn: 450.000 kWh - dräimol méi. An ech sinn optimistesche, dass mer déi 500.000 kWh elo nach fir dat neit Joer geknack kréien. An d'nächst Joer kréie mer nach vill méi Elektroautoen op d'Strooss. An eeben och vill méi Bornen.

Mee déi zwou aner Hausaufgaben: Hu mer genuch attraktiv Autosmodeller? Ech mengen, d'Madamm Ëmweltministesche geet drop an, wéi mer dat um europäeschen Niveau virundreiwen. An dann eeben och dat mat den ëmweltfrëndleche Batterien.

Da wollt ech awer nach zwee Kaddoe verdeelen, wann dat erlaabt ass. Madamm Hansen, ech hunn lech matbruecht: elektresch Trakteren. Dat ass och d'Zukunft. Dat iwwerginn ech lech dann duerno. A fir den Här Keup, ...

(Hilarité)

... gutt, also ech weess jo net, ob bei lech iergendeppes, wat een lech gëtt a wat Der liest, ob dat dann hëlleft.

(Hilarité)

Hei ass eng Zeitung, ...

(Hilarité et exclamations)

... hei ass eng Zeitung, ...

(Hilarité)

■ **Une voix.** - Très bien!

(Coups de cloche de la présidence)

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... hei sinn 250 Modeller dra vun Elektroautoen, ...

■ **Une voix.** - A.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... fir dass Der ophaalt ze behaupten, et géif net fir all Mënsch en Elektroauto ginn.

Ech soen lech villmools Merci.

■ **Une voix.** - O.

■ **Une autre voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - D'Madamm Hansen kritt d'Wuert fir fait personnel!

(Interruption)

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - Jo. Villmools merci, Här President. Also ech loosse mer net gäre falsch Wierder an de Mond leeën an dofir reagéieren ech och nach eng Kéier. Also, ech hu gesot: Mir si géint Monokulturen. Dat heescht, et gëtt net nëmme Stroum. An dofir hu mer gesot: och Waasserstoff an och synthetesch Brennstoffe. Dat ass déi éischt Ausso. An Dir hutt gesot: „Wat d'Madamm Hansen elo mengt, ass, et dierft ee just nach Waasserstoff huelen.“ Also dat ass dat Éischt, ...

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - Sudd Der dann och d'accord, ...

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - ... wat ech wëll soen.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... dass déi méi deier sinn ...

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - An dann ass déi zweet, ...

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... am Moment wéi de Stroum?

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - ... déi zweet Fro, op déi ech keng Äntwert kritt hunn: Stitt Dir fir de Stopp vum allgemenge Verbrennungsmotor? Dat heescht: einfach kee Verbrennungsmotor méi?

Déi drëtt Fro, déi ech gestallt hunn, op déi ech och keng Äntwert kritt hunn: D'CO₂-Bepräisung no 2023. An ech sinn och frou, wann ech elo de Prospekt vun den Traktere kréien. Dat heescht ab 2030 wëllt Der och, datt just nach elektresch Trakteren ugemellt ginn?

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - D'Wuert geet zrëck un de Minister. An duerno kritt den Här Keup d'Wuert, och pour fait personnel.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - Jo, d'Stoppauer ass gedréckt.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Déi ass gedréckt.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - Wonerbar. Also nach eng Kéier: Technesch kann ech villes maachen. Et gëtt Waasserstoffautoen. Net ganz vill, mee wann een déi luet op der Tankstell, da gi se méi deier, wéi wann ech haut Diesel fueren. A si si vill méi deier wéi elektresch Autoen. A bei den E-Fuels ass dat genesou deier. An déi E-Fuels, déi mer wäerten an e puer Joer produzéieren, déi brauche mer, fir d'Schëffer vun de Piraten eriwwehuelen, ...

■ **Plusieurs voix.** - O!

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... vum Pétrol eriwwehuelen op eppes wat CO₂, ... well mer do keng aner ...

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Mir seegelen, Här Minister!

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... well mer do keng aner Méiglechkeet hunn, ...

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Mir seegelen!

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... an och fir d'Fliegen.

Gutt, ech mengen, dës Regierung hat de Courage, an ech mengen, do si mer frou, dass eis ganz Regierung an och d'Deputéiert vun der Majoritéit hannendru stoungen, fir déi CO₂-Steier anzeféieren. Mir hu elo mol eist gemaach. An da muss déi nächst Regierung, hoffentlech, op deem gudden Wee weiderfueren.

Bei der Landwirtschaft ass et esou, dass do ganz vill ënnerwee ass. Mee et ass net geplangt, och net um europäeschen Niveau, fir do elo quasi dat selwecht ze maache wéi bei den Autoen, well virun allem bei deene ganz, ganz staarken Traktere muss mer warscheinlech e bëssen ofwaarden.

Wat geschitt bei de Camionen? Dat sinn deelweis déi selwecht Motoren. A wa mer bei de Camionen op groussen Elektromotore sinn, da wäert déi Technologie dann och eriwergoen bei d'Landwirtschaft. An dat ass jo och dann herno flott fir d'Bauern. Si hunn dëst Joer massiv Solaranlage gebaut an da kënnen se déi herno um Haff huelen an da si se autonom. An ech mengen, dat ass ganz, ganz flott fir déi Lëtzeburger Landwirtschaft!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Da geet d'Wuert un den Här Keup pour fait personnel.

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Jo, merci. Merci, Här President. Bon, ech fannen et e bëssen einfach, Här Turmes, fir, wann een eppes seet heibannen, dat lech elo net esou an de Krom passt, einfach direkt ze soen: „Dat si Fakenews.“ Also, ech mengen, alles wat ech gesot hunn, dat hu mer kloer an d'leech nogekuckt. An dat ass esou. Et gëtt vläicht Interpretatiounsennercheeder. Dat ass an der Rei. Mee fir einfach heibannen ëmmer ze soen: „Fakenews“, do sinn ech net dermat d'accord. An esou sollte mer net matenee schwätzen.

Dat anert, dat ass, da bréngt Der eng Zeitung mat - am Genre „Vläicht liest Der déi dann och emol eng Kéier“ an esou weider an esou fort -, an där anscheinend dann allméiglech Modeller vun Elektromodeller dra sinn, déi fir allméiglech Situatiounen kënnen gebraucht ginn. Abee, da froen ech lech awer elo mol Folgendes: An der parlamentarescher Fro Nummer 5100, wann ech mech net ieren, hate mer gefrot, ob elektresch Autoen da kéinte gebraucht ginn an der Lëtzeburger Police a mir kruten d'Äntwert: „Nee.“ Et géif am Moment keng elektresch Autoe ginn, déi sech géife fir d'Lëtzeburger Police eegnen. Dat heescht, ech ginn awer dervun aus, dass do de Minister d'Wourecht gesot huet. Dann ass et tatsächlech esou, dass et net fir all Méiglechkeeten, net fir all Gegebenheet elektresch Autoe gëtt!

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Keup. An d'Wuert geet zrëck un den Här Turmes.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - Also ech mengen, wichteg ass ëmmer, dass ee prezis Zuele gëtt. Dir hutt virun dem Beispill vun deem neie Projet „Op Elmen“ geschwat. Do hutt Der falsch Zuelen zitiiert. Well déi Zuelen, déi Der zitiiert hutt, déi muss een ëmmer mat zwee multiplizéieren, well nämlech op all Borne ëmmer zwee

Steckere sinn. An da kënt ee schon op 60. An dann ass dat natierlech scho ganz aneschtens. A mir sinn natierlech och mam Wunnengsbauministere an och mat der SNHBM a Gespréich. Mee iwwerall ginn do eidel Réier ageluecht, fir dass et ganz einfach ass, fir dat nozerüsten.

An ech liesen herno dat no, wat Dir hei am Ufank gesot hutt. An do ass villes, dat net stëmmt! An dat kënne mir och ganz kloer esou dann ...

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Jo? Wat stëmmt dann net?

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - ... richtegstellen. A wann Der erlaabt, da ginn ech lech awer och nach d'Zeitung.

Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Turmes.

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Ass e Policeauto dran?

(Hilarité)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - An de Relais fir d'Regierung iwwerhëlt elo d'Madamm Dieschbourg.

■ **Mme Carole Dieschbourg, Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable.** - Villmools merci, Här President. Dir Dammen an Hären Deputéiert, bon, fir all Mëssverständnis dann nach eng Kéier aus dem Wee ze raumen - an ech mengen, dass awer scho ganz, ganz vill Virriedner dat gemaach haten -: Dësen Debat ass zustane komm am Kader vun enger Ausso, déi ech gemaach hunn am Kader vun europäeschen Diskussiounen zum Pak Fit 4 55, dee vun der Kommissioun virgueluecht ginn ass a bei deem et ganz kloer ass, dass d'Europäesche Kommissioun e ganze Package verabschit, wéi mer eis Klimaziler sollen errechen, wéi mer fortomme solle vun de fossillen Energien an dozou gehéiert och en Deel Reglementatioun, bei deem mer iwwer d'Autoe schwätzen.

An et ass nëmme logesch, dass an engem Land wéi Lëtzebuerg, wou, Stand lescht Joer, 57 % vun den Emissiounen am Beräich vun der Mobilitéit entstinn, mer do natierlech als klengt Land, dat och net aleng wäert d'Demande esou kreéieren, dass d'Automobillindustrie a ganz Europa ëmsteigt, wëlle soen: Mir hätte gären um europäesche Plang eppes, wat kredibel ass, wat am Beräich vun Transport och d'Jalone setzt fir Previsibilitéit, souwuel fir de Konsument wéi och de Bierger - an hei zu Lëtzebuerg hu mer en Turnover vu fënnf bis sechs Joer bei den Autoen -, mee awer och Previsibilitéit, dass mer eis Ziler kënnen erreche mat den Automobillhersteller, déi amgaange sinn, sech prettzemaachen.

An dofir ass et och ganz kloer, dass Lëtzebuerg mengt - an dat ass eng Positioun, déi d'Regierung och schon am Kader vun hirem Energie- a Klimaplang festgehalen huet -, dass um europäesche Plang net 2035 dat Joer ass, an deem mer mussen erausklammen, mee Enn 2030. An dat ass och ganz wichteg esou an et ass och richteg! A mir brauchen dat och, fir eis national Ziler kënnen ze errechen.

An da geet et drëm, dass eis Bierger e grouss Choix kréien. Well trotz Dieselskandal an deene leschte Joren, huet et eng ganz Zäit gedauert, bis d'Automobillindustrie ëmgestallt huet. An dat ass de Kader, an deem mer schaffen. An dat ass och dat, wou mer mengen, dass Europa - schon aleng well et ëm Aarbechtsplazen an Europa geet, an där d'oter Industrie -, muss seng Automobillindustrie ëmstellen.

A mir sinn och net blann op engem Sujet, deen och de Mëtten ugeschwat gouf vu verschiddene Riedner, an dat sinn d'Batterien. 2020 huet d'Kommissioun, an dat waren deemools, mengen ech, souguer véier Kommissären, déi opgetruede sinn, eng nei Strategie fir nohalteg Batterien op den Dësch geluecht, wou d'ganz Liwwerkette gekuckt gëtt. Well mir dierfen net ignoréieren - mee dat gëllt net nëmme fir eis Gefierer, dat gëllt och fir all aner Elektrogeräter, wou och Batterien dra sinn -, dass mer mussen Batterien hierstellen, bei deene mer den Ufank kucken: dat heescht wou se hierkommen, dass héich Standarden agehale ginn am Ufank vun där Ketten, dat heescht Mënscherechter an Ëmweltrechter respektéiert ginn.

An zweetens, datt déi Materialien, déi do dra sinn ..., dass do e Kreeslaf entsteet. An dat ass dat, wat säit Enn 2020 um europäesche Plang debattéiert gëtt, an, jo, och do wëlle mer déi héchst Ambitiounen. Dat ass net nëmme d'Mobilitéit, wou mer soen: Mir brauchen elo besser Reduktionsziler, wann et ëm d'CO₂-Emissiounen vu Gefierer geet ... Dat ass d'ailleurs e ganz wichtegen Aspekt och fir d'Liewensqualität an eise Stied. Well dat, wat mer hei net soen, dat ass, dass d'Elektromobilitéit och e grouss Rôle spillt bei der Liewensqualität, bei der Luftqualität. Dat kënnen d'ailleurs aner Kraaftstoffer net. Dat muss een och soen.

Dofir mengen ech, ass awer hei d'Positioun méi wéi kloer. An ech sinn immens frou, dass eigentlech an deem Raum eng ganz breet Zoustëmmung ass. An dofir ass et awer och immens wichteg, déi Previsibilitéit an dee gemeinsamen Effort fir eng aner Mobilitéit, an et ass vëlleg richteg, d'Madamm Empain

huet dat richteg gesot an anerer och - d'Madamm Cecchetti ënner anerem och -, mir brauchen och aner Saachen: Carsharing, awer virun allem och eriwwehuelen op den öffentlechen Transport, dee jo hei gratis ass, wou mer héich Investitiounen hunn. Well d'Angebot muss dat richteg sinn. An dann natierlech och déi duuss Mobilitéit.

An dofir ass et ganz kloer: Wou si mer national? Jo, mir sinn nach net do, wou mer wëllen. Ech nennen lech awer gäre e puer Zuelen. Wann Der 2018 kuckt, do waren 2 % vun den neien Autoen Elektrogefierer, 2020 11 % an 2021, do si mer scho bei 19,6 %. Dat heescht, 9,6 % vun den nei ugemellten Autoen, déi si ganz elektresch, 10 % Plug-innen. Dat heescht also, dass mer a ganz kuerzer Zäit, an ech wëll dat nach eng Kéier ënnersträchen ..., ech mengen de Max Hahn, dee sot: „Et war eng reegelrecht Explosioun vun neien Autoen“. All fënneften nei ugemellten Auto hei zu Lëtzebuerg ass haut schon amgaange, en Elektroauto oder Plug-in-Hybrid ze ginn.

Awer do wëlle mer usetze fir weiderzokommen. Hei zu Lëtzebuerg hu mer e schnelle Wiessel. Ech mengen, mir mussen de Leit haut richteg Signaler ginn, a wéi eng Richtung et geet. A mir mussen se och ënnerstëtzen. An och do wëll ech lech soen: D'Regierung huet mëttlerweil 28 Milliounen Euro Subside vergi fir 6.000 Autoen an dovunner sinn der 22 Milliounen aleng an deem Joer.

D'Zuele bei de Vëloen an de Pedelecke kennt Der jo schon. Do si mer e bëssen en retard. Mee och do si mer bei néng Milliounen, déi awer de Bierger zugguttkomme fir eng aner Mobilitéit.

A bei de Bornen hu mer 1.200 Demandé virleien. An de Claude Turmes huet et lo just scho gesot, och dat neit Angebot, wat elo ënnerwee ass, dat gëtt gutt uegeholl.

Et gëllt also wierklech, d'Infrastrukturen auszebauen, fir dee Shift hinze kréien, déi öffentlech wéi awer och d'Privatleit ze ënnerstëtzen. Et gëllt, ze investéieren an eng aner Mobilitéit. An da gëllt et natierlech, all Acteure matzehuelen. An dofir hu mer jo och eng Initiativ gemaach an deene leschte Joren, déi heescht „Stroum beweegt“. An ech mengen, dass mer hei wierklech eng Chance hunn zu Lëtzebuerg, wa mer eis op de Wee wëlle maachen, da gi mer eis déi néideg Instrumenter, souwuel reglementaresch - d'CO₂-Bepräisung ass uegklongen -, mir ginn eis d'Méiglechkeeten, d'Leit an déi Transitioun mat eranzehuelen.

A wat wichteg ass, ass, mengen ech, dass mer dann och als Politik gemeinsam verbesseren. Ech wëll ganz kloer soen: Och an dem Beräich vun der Mobilitéit ass et wichteg, dass mer d'Leit net veronsécheren, mee éischer Loscht maachen, fir mat op aner Weeër ze goen. Domadder mengen ech natierlech net nëmme Elektro-, mee emissionsfräi Mobilitéit, ob et elo mam Auto, mam Vëlo oder mam Zuch ass. An dofir merci fir dës Debatt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci der Madamm Ëmweltministescher Carole Dieschbourg. An da Parole après ministre fir d'Madamm Cecchetti.

■ **Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk).** - Ech maachen et ganz kuerz. Ech wëll just agoen op den öffentlechen Transport, well eebe gesot ginn ass, et géife ganz vill Suen an den öffentlechen Transport gestach ginn. Mir gesi jo, wat ëmmer alljoers dragestach gëtt. Dat ass richteg. Mee op där anerer Säit dierf een awer wierklech virun der Realitéit d'Aen net verschléissen, wann een all Dag op der Strooss kuckt vun der belscher Grenz aus u bis an d'Stad: Stau. Vun der franséischer Grenz aus u bis an d'Stad: Stau. Vun Esch aus u bis an d'Stad: Stau. Also dann denken ech, muss awer nach vill méi geschéien am öffentlechen Transport, respektiv muss ee vläicht kucken, ob d'Suen da vläicht op enger falscher Plaz investéiert ginn. Ech weess et net.

Awer ech kann aus Erfahrung dovunner schwätzen, ech huelen all Dag den öffentlechen Transport, ech probéieren, bal ni den Auto ze huelen, a wann een en Hallef-Stonnen-Takt huet an oft falen Zich aus oder si kommen Tonnen ze spéit an et muss een eng Dräivéierelsstonn nach fueren - nëmme mam Zuch! - an da muss een nach e Bus huelen oder en Tram huelen oder wat weess ech wat huelen, dann ass dat fir mech keen attraktiven öffentlechen Transport. A wann ech de Bus wëll huelen, da stinn ech mat den Autoen am Stau. An dat ass fir mech och net öffentlechen Transport, deen attraktiv ass.

An ech mengen wierklech, wa mer der Realitéit an d'A kucken, wësse mer heibannen alleguer, respektiv déi, déi den öffentlechen dann och huelen ..., ech bieden all déi aner mol, méi oft den öffentlechen ze huelen, da gesi se selwer, wou d'Problemer leien, well déi Leit, déi en huelen, wësse genau, wou d'Problemer leien. Do gëtt et awer, mengen ech, nach ganz, ganz, ganz vill ...

(Interruption par la présidence)

... Loft no uewen. An ze soen, och elo den Tram bis op Esch ass genial, mee vläicht muss een och ku-

cken, fir en Tram an aner Richtungen ze huelen, vill méi wäit eraus, wou ee vill Leit mat op de Wee kritt fir hei an d'Stad, a fir d'Dezentralisierung natierlech.

Mee wierklech: Et si Leit, déi kënnen net mam öffentliche fuere. An dofir ass et, wéi ech och virdu gesot hunn, ...

(*Interruption par la présidence*)

... wichtig, aner Moyenen ze hunn, wa mer gären hätten, datt de Gebrauch vum Auto reduzéiert gëtt, an dee muss reduzéiert ginn, well ...

(*Interruption par la présidence*)

... mir si fënnep op zwielef.

Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - An da ginn ech Parole après ministre fir den Här Keup.

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Jo. Merci. Merci, Här President. Ech wollt do kuerz awer eppes soen. Mir sollten eppes net duerjerneegeheien, an dat ass déi Saach mat engersäits Elektroautoen an anerersäits dann dat, wat een Hybrid Plug-in-Autoen an esou weider nennt. An Dir hutt virdu och vu Fakenews geschwat. Dat war den Här Turmes. Ech hat viru e puer Wochen eng Broschür a menger Bréifkëscht vun deene Gréngen an do war eng Kurv dran an do stoung, mir wieren elo, ech weess net méi genee d'Zuel, bei 16 % Elektroautoen. Abee, en Hybrid Plug-in-Auto ass awer net en Elektroauto. Dee ka wuel och elektresch fuere, fiert dat awer meeschens och net, a verschiddene Fäll souguer ni. En Elektroauto ass par définition en Auto, dee just elektresch fiert. An do sollte mer déi aner och net mat aschleissen, fir d'Zuele méi schéin ze maachen, wéi se sinn.

Mir begrëssen och, dass Elektroautoe vill benotzt ginn. Et gëtt och vill Situatiounen, wou se och Sënn maachen, grad wann een an der Stad wunnt. Ech mengen, dat ass do eng ganz praktesch Saach. A wann de Portmonni dat hiergëtt: firwat net?

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Keup. Wëllt d'Regierung dorop reagieren? Dann ass dese Punkt ofgeschloss.

Motion 1

Mir müssen awer nach zur Motioun kommen, déi vum Här Keup deposéiert ginn ass. Wëllt nach een zu dëser Motioun d'Wuert ergräifen? D'Madamm Stéphanie Empain.

■ **Mme Stéphanie Empain (déi gréng).** - Merci, Här President. Ech wollt elo net méi alle vill zu der Motioun selwer soen, well ech mengen, jiddereen, dee menger Ried nogelasschert huet, ka verstoen, firwat mer dës Motioun, an där Form, net matdroe kënnen.

Merci.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Madamm Empain. Dann huet den Här Goergen d'Wuert gefrot.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).** - Merci, Här President. Ech mengen, et ass elo zwee Joer hier, dunn hate mer an enger Mobilitéitskommissionioun schon eng Kéier driwwer geschwat, fir et an den Text 2030 ze setzen. Mir Piraten haten dat deemools gefrot. Leider gouf et deemools net ugeholl. Mee dofir kënne mer awer genau de Contraire haut maachen, wat hei d'ADR fuerdert, fir der Regierung ze soen: Stopp. Nee, mir fuerderen d'Regierung souguer op, weiderhin déi aner Länner ze iwwerzeegen, fir mat op de Wee vun 2030 ze goen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Marc Goergen (Piraten).** - Et ass dee Wee, dee mer solle goen.

A just fir der ADR eng Kéier kuerz ze soen: Kuckt eng Kéier, dat do si jo elo nach néng Joer, kuckt eng Kéier néng Joer zréck, wou mer waren, wou mer an néng Joer kënne sinn, wann dat heiten dann a Kraaft géif trieden. Also dat ass eng ganz aner Geschicht.

Deementspriedend: Mir müssen aus deene Verbrennungsmotoren eraus. Ech weess, dass dat Verschiddener emotional betrëfft, dass déi doru hängen, mee mir müssen awer do eraus, wa mer eise Planéit wëlle retten.

Merci.

■ **Une voix.** - Genau.

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Ganz gutt!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Goergen. Dann hat den Här Minister Claude Turmes d'Wuert gefrot.

■ **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie.** - Also ech mengen, et ass kloer, dass mir vun der Regierung déi Motioun hei net ënnerstëtzen. Mee wann et schon eng Motioun gëtt, sollt se fachlech awer

richteg sinn. An duerfir misst op d'mannst hanne bei „fuerdert d'Regierung op“ stoen: „hir Aktivitéit fir e Stopp vun den Neumeldunge vun Autoe mat Verbrennungsmotor vun 2030 un um europäeschen Niveau zréckzezéien“. Well dat ass nämlech dat Eenzeg, wat legal méiglech ass.

(*Interruption*)

An et ass och dat, wat d'Regierung wëlles huet.

An dat, wat Dir hei geschriwwen hutt, ass esou ambigü, wéi viles vun lech!

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Nee. Dat ass schonn ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Turmes. An dann huet d'Madamm Myriam Cecchetti d'Wuert gefrot.

■ **Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk).** - Jo. Merci, Här President. Ech wollt och soen, datt mir déi hei natierlech och net matstëmmen. Well hei steet och esou en Ausdrock „déi grouss Majoritéit“. Wat fir eng Quell gëtt do zitéiert? Wou weess een, wat déi grouss Majoritéit denkt a wëllt maachen?

Geet dat op déi Immatriculationszuelen do zréck? Ma d'Leit ersetzen hiren Auto, wann et Zäit ass, en ze ersetzen. Si ersetzen en net, wa se eréischt en neie kaf hunn. An dat ass och richteg. An dat ass och gutt esou. Well dat huet och eppes mat CO₂-Emissionen ze dinn. Aner Leit hunn iwwerhaupt keng Suen, fir sech en Elektroauto ze kafen.

An d'Privatautonomie: Wou fänkt déi un? Wou hält déi op? Bei enger Klimaurgence, déi am Raum steet, wou et ëm d'Iwwerliewe vun der Spezies Mënsch geet, mengen ech, muss ee global an zesummen als Gesellschaft un engem Strang zéien a sou éier wéi méiglech aus deem Verbrennungssystem erauskommen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Madamm Cecchetti. An da geet d'Wuert un d'Madamm Martine Hansen.

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - Merci. Ech hu ganz klor gesot: Mir sinn och fir en Aus vum fossille Verbrennungsmotor. An ech weess nach ëmmer net, ob deen allgemenge Verbrennungsmotor ..., wéi d'Positioun do vun der Regierung ass. 2030, ob dat realistesch ass, wësse mer och net genau. An dofir wäerte mer eis enthalen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmoos, Madamm Hansen. An da ginn ech nach eng Kéier d'Wuert un den Auteur vun der Motioun, den Här Fred Keup.

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Merci. Merci, Här President. Ech wollt awer kuerz op dat agoen, wat och den Här Turmes gesot huet. Also ech mengen, hien ass jo éischer als grouss Visionär bekannt. A fir hei elo e bëssen, dann do, soen ech elo mol, lerbess sechen ze goen an ze zielen ... Ech mengen, et ass kloer, dat hat ech och an der Ried gesot, dass mer nëmmen eng Méiglechkeet hunn, wa mer dat wëlle maachen. An dat ass, dat op europäeschem Plang ze maachen. Duerfir hu mer dat och net hei derbäi geschriwwen.

Dat anert ass natierlech, wéi mer virdu och gesot hunn: Realistesch schéngt eis dat heiten net ze sinn.

Zum Zäitplang: d'Piraten hunn dovu geschwat, wat viru néng Joer war an esou weider. Kuckt emol, wéi laang mir brauchen, fir ganz banal Saachen hei am Land ëmzesetzen, fir Saachen ze bauen. Ech wëll elo ...

(*Brouhaha*)

... Beispiller ginn: Ech mengen, hei si mer och an esou enger Situatioun a mir sollten e bësse méi realistesch sinn, well iergendwann, wann een ëmmer esou Datumer virgëtt, déi een net kann anhalen, da gleewen d'Leit engem näischt méi.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Keup.

Ech mengen, mir kënnen elo zum Vott iwwert dës Motioun kommen.

Vote sur la motion 1

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmme. Da kéime mer elo zum Vote par procura-tion. De Vott ass ofgeschloss.

An dës Motioun ass bei 4 Jo-Stëmme 35 Nee-Stëm-men an 20 Abstentiounen ofgeleent.

Ont voté oui : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

Ont voté non : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain,

Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo) et Claude Wiseler.

5.7499 - Proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés visant à insérer un registre de transparence dans le Règlement de la Chambre des Députés

Mir kommen elo zum Änderungsversuch vum Chambersreglement 7499 iwwert d'Afëierung vun engem Registre de transparence. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An d'Wuert huet elo den honorabelen Här André Bauler, deen de Rapporteur vum Änderungsversuch vum Chambersreglement ersetzt. A wie kéint dat besser maachen, wéi hien! Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission du Règlement

■ **M. André Bauler (DP), en remplacement de M. Roy Reding (ADR), rapporteur.** - Merci, Här President, fir déi léif Wieder an d'Vertrauen. Léif alleguer, léif Kolleeginnen a Kolleegen, wéi gesot, well de President vun der Reglements-kommission haut net hei ass, hunn ech de Moie vun der zoustänneger Kommission d'Aufgab kritt, fir de mëndleche Rapport a senger Plaz ze iwwerhuelen. Dir gesitt, ech kommen e bëssen zu dësem Rapport wéi d'Jongfra zum Kand. Mee gutt, komme mer direkt zur Saach.

(*Brouhaha*)

Ëm wat geet et also, ...

(*Hilarité*)

... bei dëser Proposition de modification, ...

(*Brouhaha et coups de cloche de la présidence*)

... vun eisem Chambersreglement? Majo, et geet ganz prezis, ...

(*Brouhaha*)

... ëm d'Afëierung vun engem Transparenzregëster, dee mer an d'Reglement vun der Chamber aschreiwen.

En Deel vun der parlamentarescher Aarbecht besteet, ënner anerem och doranner, fir mat diversen Acteuren a Kontakt ze trieden, mat Privatleit, mat Veräiner, Fondatiounen, Federatiounen an och mat sougenannte Lobbyisten, Persounen, déi sech selwer oder anerer, Drëttpersounen also, déi prezis Interessen hunn, vertrieben a wëllen Afloss op d'Politik oder déi legislativ Aarbecht huelen.

All dës Leit kënnen, opgrond vu perséinlechen Erfarungen oder och aus hirer Aktivitéit eraus, un d'Membere vum Parlament, also op eenzel Deputéiert aus deene verschiddene Parteien a Sensibilitäten, eruntrieden. Dat ka mol sinn, fir Informatiounen ze froen, dat kann och sinn, fir op Mësstänn a Feelentwécklungen opmierksam ze maachen, dat kann awer och ganz einfach sinn, fir Forderungen ze stellen a prezis Interesse wouerzehuelen.

Wann eng Privatpersoun dat mécht, gëtt dat dacks als normal ugesinn. Als Member vun Parlament ass et eis Aufgab, op d'Froen an d'Suerge vun de Bierger anzegoen. Wann awer e Lobbyist un e Parlamentarier eruntrëtt, gëtt dat dacks mat engem virsiichtegen, jo, kritesche Bléck gekuckt, well mat deem Wuert Lobbyismus an de Käpp vu ville Leit ganz dacks negativ Bewäertunge matschwéngen.

D'Zil vun den Ännerungen, déi mat dëser Proposition de loi agefouert ginn, ass et, dës Kontakter an en transparente Kader anzeschreiwen. Dat soll also eng kloer Rumm sinn, fir déi Persounen an déi Gruppemeter, déi en Deputéierten approachieren, fir Interessen ze benennen an ze verdeedegen. Duerch dese Kader soll d'Veutraue vum Bierger an d'Politik erëm gestärkt ginn, andeems fir méi Transparenz gesuergt gëtt.

Zu der Aarbecht an der Kommission: D'Proposition fir d'Modifikatioun vun eisem Reglement an dësem prezise Kontext ass den 20. November 2019 vun Här Sven Clement eragereecht ginn. Den 29. November 2019 gouf se du vum der Presidentekonferenz an d'Reglements-kommission verwisen. Dës huet dunn an de Méint Mee bis Juni 2021 um Text geschafft.

De President vun der Reglements-kommission hat och zesumme mam Sekretariat vun der Kommission en Dokument ausgeschafft, dat op vereenzelt

Problematiken am Beräich vum Lobbyismus agaan-gen ass. Der Chamberverwaltung e grouse Merci fir all hir Beméiungen an hir Berodung an dësem Zesammenhang.

Am Abrëll 2021 huet d'Kommission dem Här Clement seng Propos zréckbehalen, fir e Lobbyregëster an en Transparenzregëster ëmzewandelen, dat och, wéi am schrëffleche Rapport ze liese steet, fir dësem Projet eng méi ambitiéis Dimension zu ginn.

Ab dem 11. Mee 2021 ass dunn un dësem neien Text geschafft ginn. An der Sëtzung vum 22. Juni vun dësem Joer war den Här Roy Reding als Président-rapporteur genannt ginn. En huet och en éischte Rapport virgestallt, deen deen Ament och eestëmmege ugeholl gouf.

Opgrond vun engem juristeschen Avis, deen d'Konformitéit vun dësen Ännerungen, dese Modifikatioun mat eiser Verfassung a Fro gestallt huet, hunn d'Deputéiert vun der CSV drëms gebieden, fir den Text nach eemol duerchzegoen. An dat gouf dunn och vun de Membere vun der Reglements-kommission zesumme mat der Institutionskommission gemaach.

Déi néideg Upassung sinn du virgeholl ginn, an d'Reform vum Text, wéi en elo viru lech läit, sui-véiert dann och d'Recommandatioun vum GRECO, dem Groupe d'États contre la corruption.

D'Kommission huet decidéiert, datt déi eenzel Kontakter net müssen öffentlech gemaach ginn, mee datt Interessevertrieder sech müssen an e Regëster aschreiwen. Ech hat schon un Ufank vu menger Ried gesot: D'Modifikatiounen sinn drop ausgerichtet, fir méi Transparenz an déi parlamentaresch Aarbecht ze kréien, fir méi prezis ze sinn, fir méi Transparenz ze kréien an de Kontakter, déi d'Deputéiert ënnerhalen, besonnesch am legislative Prozess, wann also un engem Gesetz geschafft gëtt. Heifir gëtt dann elo bei der parlamentarescher Verwaltung en Transparenzregëster opgesat, wou Persounen, déi op déi legislativ Aarbecht Afloss wëllen huelen, sech müssen aschreiwen, an zwar viru all organiséierte Kontakter mat engem Deputéierten, enger Fraktioun oder enger Sensibilitéit.

Heivun ausgeholl sinn natierlech eenzel Persounen, déi en Deputéierten oder eng Deputéiert dobaussen op der Strooss oder spontan um Telefon uschwätzen oder hinnen iwwer hir perséinlech Situatioun oder déi vun anere Leit erzielen.

Komme mer dann zu den eenzelnen Artikelen. Am éischten Artikel gëtt festgehalen, datt all Deputéierte sech un d'Reegele vum Transparenzregëster muss halen. Hei spillt et och keng Roll, ob e Kontakt bannent oder ausserhalb vun der Chamber stattfënt: am Büro vun enger Fraktioun zum Beispill oder enger Sensibilitéit, am Restaurant, am Café, an engem Veräinssall oder zum Beispill a private Raimlechkeeten. All Deputéiert an all geplangte Kontakt si vun dëser Reegele betraff, wann d'Zil vun Kontakt eng Aflossnam op déi legislativ Aarbecht ass.

Den zweeten Artikel féiert dann d'Transparenzregëster an a reegelt och deem seng Modalitéiten. All Persoun, déi mat engem Deputéierten a Kontakt trëtt, fir Afloss ze huelen op déi politesch Aarbecht, op de politesche Prozess, muss sech obligatoresch am Virfeld, also au préalable, am Transparenzregëster agedroen hunn. Hei bleift allerdéngs ze preziséieren, datt d'Europadeputéiert, staatlech Institutionen, kommunal an interkommunal Autoritéiten oder och d'Chambres professionnelles - d'Berufskummeren, wéi mir soen - net vun dëser Obligatioun betraff ginn oder sinn. Och Persounen, déi vun engem Deputéierten oder vun der Chamber consultéiert gi fir e juristeschen, en techneschen oder professionnelle Rot, falen net ënnert dës Bedéngung.

Den Transparenzregëster ass dann och öffentlech a ka vun de Leit dobaussen iwwert de Site vun der Chamber consultéiert ginn. Et ass d'Verantwortung vun deenen eenzelne Persounen, Associatiounen a sou weider, fir sech an de Regëster anzuedroen. Domat, datt si sech androen, gi si dann och un, datt hir Date richteg sinn. Si erkläre sech averstane mat der Publicitéit vun eenzelnen Elementer a si hunn awer och d'Recht, fir sech zu all Ament aus dësem Regëster strächen ze loossen. D'Responsabilitéit läit, wéi gesot, bei den eenzelne Kontakter. Par contre ass et d'Responsabilitéit vum Deputéierte fir secherzestellen, an dat ier e Kontakt stattfënt, datt dës Aschreiwung och gemaach ginn ass. Sollt dës net de Fall sinn, muss den Deputéierten oder d'Deputéiert déi betreffend Persounen - wuelgemierkt physesch a moralesch Persounen - dorobber opmierksam maachen.

Eng weider wichteg Umierkung wier nach ze maachen, an do wiere mer dann och scho bei den Artikelen 3 a 4 vun dëser Proposition: Eng Kommission kann ëmmer decidéieren, fir extern Persounen oder Gruppen ze héieren, wann iwwer e Gesetext geschwat gëtt. Sollt allerdéngs e Kontakt mat enger externer Persoun oder engem Grupp en Impakt op e legislativen Text gehat hunn, da muss den Deputéierten dat an der Kommission soen an de Rapporteur kann dat, le cas échéant, och a sen-

gem schréffleche Bericht erwänen. Dëst nach eemol, fir seng legislativ Aarbecht an aller Transparenz ze garantéieren.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, heimat wier ech dann och um Schluss vum mëndleche Rapport ukomm. Ech hoffen, dass ech näischt vergiess hunn. Fir all weider Detailer verweisen ech op de schréffleche Rapport vum Président-rapporteur a soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - An ech wëll dem Président-rapporteur f.f. (ndlr: Président-rapporteur faisant fonction) Merci soen, dass en agespronnen ass, a merci fir säi kloren, präzise Rapport.

An ech ginn d'Wuert weider un den éischten ageschriwwene Riedner an dat ass dann den honorablen Här Léon Gloden. Här Gloden, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Léon Gloden (CSV).** - Merci, Här President. Ech soen och dem Rapporteur f.f. Merci fir säin ausféierleche Rapport, en ass an all Detail vun den Article gaangen. Da brauch ech dat net nach eng kéier ze widderhuelen.

Här President, d'Politik ass do fir d'Gesellschaft. D'Politik ass do, fir de Leit nozelauschten, op hir Suergen anzegoen an ze handelen. D'Politiker, also mir alleguer heibannen, komme mat ville Leit am Alldag zesummen, sief et mat Verrieder vun ONGen, sief et mat Verrieder vu Gewerkschaften, sief et mat Verrieder vun anerer Associatiounen. Dat ass och richtig, well mir als Politiker, mir beweegen eis jo net an engem lofteidele Raum, mir liewen net an enger Parallellwelt.

An der Verfassung am Artikel 50 steet, dass en Deputéierte kengem Rechenschaft schëlleg ass, mee dass en aleng dem Intérêt général vum Land ze dengen huet, en Artikel, deen och an der iwwerschaffter Verfassung wäert stoe bleiwen. De GRECO huet scho méi laang drop higewisen, dass Lëtzebuerg, d'Chamber an awer och d'Regierung, sech soll e Lobbyregëster respektiv, wéi mir dat elo nennen, en Transparenzregëster ginn.

Ech wëll awer och op dëser Plaz drun erënneren, Här President, dass mer schonn eng Dispositioun an eise Code de conduite hunn, nämlech den Artikel 5, an dat säit 2014, wou eeben drasteet, wann ee mat Verrieder zesummekënn an dat huet eng Influenz op den Text, dass een dat muss deklaréieren. A wann en Deputéierten en Intérêt an engem Text huet, dann dāerf en opgrond vu sengem Conflit d'intérêt net mat ofstëmmen.

Mir haten, an de Rapporteur f.f. ass dorobber agaangen, en Text, hien huet en „en ambitieusen Text“ genannt, wou mer och en éischten Accord an der Kommissioun drop haten, dee mer awer nach eng kéier juristesche analyséiere gelooss hunn, well mer der Meenung waren: Wa mer eppes maachen, muss et ëmsetzbar sinn, et muss Kapp a Fouss hunn, a mir sinn zur Schlussfolgerung komm, dass mer vläicht besser hunn, e Schratt zrëckzegoen, fir duerno besser no vir ze goen. Am éischten Text stoung effektiv, dass d'Deputéiert selwer dem Chamberspräsident pro Mount Rapport maache mussen, mat wem se sech getraff hunn.

En zweete Punkt: An deem éischten Text stoung, dass am Fong all Kontakt mat all Persoun, och enger eenzelter Persoun, déi elo net wëllt Influenz huelen op en Decisionsprozess vun der Chamber oder op de legislative Prozess, misst do ugi ginn. Am Kloertext heescht dat: Wann ech de Jempi Muller an der Groussgaass begéinen an dee freet mech, ob ech em kann hëllef bei senger Pensioun, well en do Problemer huet mat enger Verwaltung, dann hätt ech dat ënnert dem éischten Text misse fir d'éischt an deem Transparenzregëster deklaréieren. An dann hätt ech gekuckt, fir em kënnen ze hëllef. Dat ass jo keng Decisioun, wou ech an de legislative Prozess agräifen oder an den decisionelle Prozess vun der Chamber. A fir eis als CSV an och fir déi aner Kolleegen, mengen ech, war et awer wichteg, dass den Deputéierte weiderhi kann, wéi den Artikel 50 et seet, a senger totaler Independance säin Amt ausüben an dass en dee Kontakt mat dem Bierger, mat der Biergerin weiderhi kann oprechterhalen. An duerfir ass de Punkt, an de Rapporteur f.f. huet deen eng kéier prezisiéiert an et steet och ganz kloer an de Considérations générales vun dësem Projet, dass eeben dee Kontakt net an de Champ d'application vun dësem Text fält.

Des Weideren: E fundamentalen Ënnerschied tëschent dem éischten an dem zweeten Text ass, dass am éischten Text eng Rei Bedenken vum Point de vue Protection vun de perséinlechen Daten hier waren, well eeben net drastoung, dass ee sech ka vun dësem Regëster sträiche loosse. Dat war fir eis och e wichteg Punkt, dass, wa lo eng Persoun sech an dee Regëster andréit a se wëllt eeben herno net méi a Kontakt triede mat den Deputéierten, se sech aus deem Regëster sträiche loosse kann, sou wéi et am Fong an den allgemenge Bestëmmunge vun dem Gesetz iwwert den Dateschutz drasteet.

Dofir, Här President, gëtt meng Partei och den Accord zu dësem Text. Ech wëll awer och eng Resolution an eng Motioun deposéieren. Fir d'éischt d'Resolutioun, déi festhält, dass mer no engem Joer eng kéier de Bilan zéien: Wat ass gutt gelaf? Wat ass net esou gutt gelaf? A le cas échéant da vläicht nobesseren.

An ech wëll och eng Motioun deposéieren, déi dann un d'Regierung gericht ass, well och d'Regierung gëtt reegelméisseg am GRECO-Rapport, fir d'lescht 2020, opgefuehert, och esou en Transparenzregëster anzeféieren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Léon Gloden (CSV).** - Ech erënneren och drun: An der iwwerschaffter Verfassung steet ganz kloer, dass d'Chamber d'Regierung kontrolléiert. A fir eng Égalité des armes ze hunn, fuerdere mer dann och d'Regierung hei mat där Motioun op, endlech dee Code de déontologie, dee Code de transparence bei hinnen anzeféieren.

Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

Résolution 1

« *Évaluation du fonctionnement du registre de transparence* »

La Chambre des Députés,

- *vu la proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés n° 7499 visant à insérer un registre de transparence dans le Règlement de la Chambre des Députés ;*

- *vu les rapports parlementaires y relatifs ;*

- *considérant qu'il importe d'examiner dans un laps de temps raisonnable le respect et l'application du texte réglementaire ayant trait au registre de transparence, décide*

- *de procéder à une évaluation du dispositif réglementaire susvisé un an après son entrée en vigueur.*

(s.) Léon Gloden, Diane Aehm, Martine Hansen, Gilles Roth, Marc Spautz.

Motion 1

« *Code de déontologie des membres du gouvernement et des hauts fonctionnaires* »

La Chambre des Députés,

- *revu le rapport de conformité du Groupe d'États contre la corruption (GRECO) adopté dans le cadre du cinquième cycle d'évaluation, intitulé « Prévention de la corruption et promotion de l'intégrité au sein des gouvernements centraux (hautes fonctions de l'exécutif) et des services répressifs » et publié le 6 novembre 2020 ;*

- *considérant qu'il en ressort que le Gouvernement avait rédigé un avant-projet de Code de déontologie applicable aux membres du Gouvernement et aux hauts fonctionnaires aux fins de la mise en œuvre des recommandations i à xi ;*

- *que le GRECO était venu à la conclusion que les mesures proposées ne permettaient de mettre en œuvre les recommandations en question (sur les neuf recommandations, seule une avait été mise en œuvre de manière satisfaisante, sept ont été partiellement mises en œuvre et une n'a pas été suivie d'effet) ;*

- *que la recommandation v. ayant trait aux contacts avec les lobbyistes, le GRECO avait invité le Gouvernement à*

« (i) *introduire des règles détaillées sur la manière dont les ministres et les hauts fonctionnaires dans la carrière politique entretiennent des contacts avec des lobbyistes et autres tiers cherchant à influencer les activités législatives et autres du Gouvernement ; et (ii) divulguer des informations suffisantes sur l'objet de ces contacts, comme l'identité des personnes avec lesquelles (ou pour le compte desquelles) la rencontre a eu lieu et l'objet précis des discussions » ;*

- *que le Gouvernement a, en réponse à cette recommandation, signalé que le nouveau code de déontologie des membres du Gouvernement et des conseillers prévoit (i) la mise en place d'un registre des entrevues ayant lieu entre ceux-ci et des représentants d'intérêts avec, (ii) la centralisation et la gestion dudit registre par le secrétariat du Premier Ministre et (iii) une publication de ces informations sur le site gouvernement.lu,*

invite le Gouvernement

- *à adopter le nouveau code de déontologie et à le rendre opérationnel dans les meilleurs délais.*

(s.) Léon Gloden, Diane Aehm, Martine Hansen, Gilles Roth, Marc Spautz.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Gloden. An nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här André Bauler, des kéier als Verrieder vun der DP-Fraktioun.

■ **M. André Bauler (DP).** - Merci, Här President. Léif alleguer, wann d'Chamber haut hiert Reglement

upasst, fir kloer Transparenzregelen anzeféieren, dann ass dat sécherlech net vu Muttwëll. Schliisslech geet et drëm, fir all déi Acteuren ze identifizéieren, déi Afloss wëllen huelen op de gesetzlechen, de legislative Prozess. Dat ass fir meng Fraktioun vu grousser Wichtigkeet, well domat fir d'Bierger eis Aarbecht, eis alldeeglech Aarbecht heibannen, eis parlamentaresch Aarbecht, méi novollzéibar gëtt. Si gëtt, wéi den Numm vun Regëster et scho seet, méi transparent. Dat stärkt eist Parlament an d'Vetraue vun de Wieler an eis Aarbecht.

Mat dëser Ofännerung vun eise Reglement komme mer dann och enger, wéi ech et schonn als Rapporteur f.f. gesot hunn, Recommendation vum Conseil de l'Europe no, méi genee eeben dem GRECO. Beispiller vun Transparenzregëster gëtt et der e sëllegen, um Niveau vun der Europäescher Unioun an awer och zum Beispill bei eise belschen Noperen an an Däitschland. D'Proposition, déi mer haut hei am Plenum diskutéieren, inspiréiert sech un de Regësteren, déi sech bewäert hunn, déi also am Alldag, an der konkreter Praxis, gutt funktionéieren.

Datt mer no enger Rei Diskussiounen an der Kommissioun, Iwwerleeungen a Froen des verstänneg Pist gewielt hunn, ass ze begreissen. Dës pragmatichesche Approche ass eng kloer Stärkt vun eise Text, well mer op d'Erfaungen aus anere Parlamenten zrëckgräifen a soumat Schwieeregkeete bei der Ëmsetzung vermeide kënnen.

All dës Regëster sinn nämlech engem Grondprinzip ënnerworfen: Intresseverrieder, déi politesch Acteure begéinen, jo, beaflosse wëllen, mussen dem Parlament bekannt sinn. „Ross und Reiter“ - wéi soen déi Däitsch? -, „Ross und Reiter“ sollen hei genannt ginn. Si mussen hiert Gesiicht weisen, wa si influenziere wëllen. Dofir gëtt et eeben esou e Regëster, well wie Lobbying seet, dee seet nun eemol Influenz oder Afloss, dee geholl ginn. An dësem Afloss muss kontrolléiert ginn. Net méi spët wéi gëschter hunn ech dann och hei an der Chamber eng Publikatioun gesinn, en passant ass se ausgestellt, wann Der bei der Salle 4-5 sidd, do steet am Eck eng Publikatioun, déi ënner der Direktioun vun Jean-François Kerléo erauskomm ass an en treffen den Titel dréit: „Le lobbying. Influence, contrôle et légitimité des représentants d'intérêts“. Deen Titel seet eigentlech alles: Afloss muss kontrolléiert ginn, zomol wann et ëm déi legislativ Aarbecht geet.

Ouni wëllen nach eemol an d'Detailer ze goen, wollt ech nach eemol ënnersträichen, dass d'Deputéiert virun allem d'Flicht hunn, fir e Kontakt mat hinnen, en organiséierte Kontakt, ze refuséieren, wann dës Intresseverrieder sech net am Virus an esou e Regëster, en Transparenzregëster, dat neit Regëster, wat mer elo aféieren, androen.

Ënner dës Verrieder falen eng ganz Rei Acteuren aus eiser Gesellschaft. Et betrëfft net nëmme Wirtschaftsverbänn oder Bauerverbänn, déi sou dacks genannt ginn an ënnerwee sinn, mee och ONGen, Berufsverbänn, Veräiner a Federatiounen, well och si kënnen beaflossen a versichen, fir spezifesch Intressen ze verdeedegen oder duerchezdrécken.

Den Text gesäit awer och e puer Exceptiounen vir. Fir dës Ausname festzeleeën, gouf sech u Praktiken aus dem Ausland inspiréiert. Den Deputéierten huet och d'Flicht, während de legislative Aarbechte matzedeelen, dass dës enger oder deen oder déi versicht hunn, fir hien oder si a senger oder hiner Tache ze beaflossen. Datt dat och an de Rapport stoe kënn oder stoe ka kommen, ass fir meng Fraktioun evident, jo, noutwendeg, well och do brauche mer wierklech Transparenz.

Et sief awer och nach gesot, dass esou e Regëster esou konzipéiert muss sinn - wéi mäi Virriedner, den Här Léon Gloden, et scho pertinent gesot huet -, dass déi konstitutionell verankert Rechter vun den Deputéierte weider respektéiert bleiwen. Hei hu mer während den Aarbechten an der Kommissioun eebe gemierkt, dass et gëllt, e Gläichgewicht ze fannen tëschent dëse Rechter op där enger Säit an den Exigence vun der Transparenz op där anerer. Dat ass eis mat dësem Text gelongen an ech sinn dankbar, dass eis Formuléierungen net zu Rechtsensécherheete féieren an och net zu engem ongudde Klima vun eventuelle Verdächtigungen oder Virurteeler bäidroen.

Doriwwer eraus hu sech während den Aarbechten an der Kommissioun och Froe gestallt, déi den Dateschutz betreffen. Och do kann ech soen, dass mer eng gutt Léisung fonnt hunn, déi d'Dateschutzregel respektéiert.

Ofschléissend wëll ech dann nach eemol eng kéier ënnersträichen, dass d'DP-Fraktioun d'Afféiere vun engem Transparenzregëster ausdrécklech begreist, well dës nei Reegelung d'Chamber als Institutioun stärkt an d'Vetraue vun de Bierger an eis Aarbechte verdéift.

Dat eenzegt, dass mech haut méi wéi jee interpelléiert, ass, dass mer nach ëmmer keen Transparenzregëster fir Schaffen- a Gemengeréit hunn an dass

dës och nach ëmmer keng Déclaration des intérêts financiers musse maachen, sou wéi d'Deputéiert hei an der Chamber, sou wéi mir eigentlech.

Et schéngt awer, ech soen dat e bëssen am Stil ceterum censeo, mee et schéngt awer, wéi wa sou lues och Stullgang an dës Thematik kéim an dann och endlech fir Transparenz an dësem Secteur gesuert géif ginn. Do loosse ech mech dann och ganz gäre positiv iwwerraschen.

Dat gesot, ginn ech den Accord vu menger Fraktioun a soen lech Merci fir d'Nolauschtenen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här André Bauler. An nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Merci, Här President. Dir Dammen, Dir Hären, ech maachen et kuerz an ech maachen et duerfir och vun dëser Plaz aus. Et ass kloer, dass et gutt fir d'Parlament ass, wa mer ganz kloer Transparenzregelen hunn. Déi si wichteg. Et ass och e wichteg Zeechen, wat mer haut hei setzen. An et gouf jo och schonn des Éftere vum GRECO un eis eruedroen, dass mer esou en Transparenzregëster sollte maachen.

Mir hate gréisser Diskussiounen bei eis an der Kommissioun. Déi waren och ganz interessant, muss ech soen. Mir haten eis quasi schonn op en éischten Text géeneeg, mat engem éischten Text, dee mer och schonn zum gréissten Deel a bal bei alle Parteien verabschit haten, mee duerno koumen nei Elementer mat an d'Spill, déi vu juristescher Aart waren. Ech muss soen, ech hu ganz vill an där Kommissioun do geléiert. An ech hunn och mat groussem Interesse déi juristesche Iwwerleeungen do verfollegt. Déi haten, muss ech soen, scho Kapp a Fouss. An et ass jo och wichteg, dass mer hei e Gesetz maachen, wat eng juristesche Sécherheet gëtt.

Ech muss soen, ech soen et nach eng kéier, mir hätten och kënnen mat deem éischten Text liewen, mee mir fannen awer, dass dat heiten en Text ass, deen an déi richteg Richtung geet. An domat ginn ech dann och den Accord vun der LSAP.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Engel. An da wier et un där honorablen Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, de 24. Januar 2020 hu mer als gréng Fraktioun e Courier un d'Chamber gericht, an deem mer e Lobbyregëster gefuerdert hunn. An de Fait, dass d'Piraten eigentlech schonn 2019 eng Proposition gemaach hunn, déi an déi selwecht Richtung geet, kënnen mer als Gréng natierlech nëmme begreissen. Dofir och dem Sven Clement e grouse Merci fir dës Proposition.

Haut, den 9. Dezember 2021, um internationalen Dag vun der ..., géint d'Korruptioun - net vun der Korruptioun, dat wier krass, géint d'Korruptioun, ass et Zoufall oder net? - gëtt de Regëster duerch eng Modifikatioun vum Chambersreglement dann en place gesat.

Ob mer elo, wéi an der Chamber hei, vun Transparenzregëster schwätzen oder wéi an anere Länner vun Lobbyregëster, sou ass d'Zil ëmmer dat selwecht. Et ass erkläert gi vum Ersatzrapporteur Änder Bauler, deem ech och wëllt Merci soen. Ënnert dem Stréch geet et jo drëm, de Biergerinnen a Bierger dobaussen en Abléck ze verschafen, vu wéi engen Intressenverriedungen oder Drëttpersounen déi legislativ Aarbecht an der Chamber beaflosst ka ginn oder eebe beaflosst gëtt, doduerch dass d'Deputéiert Kontakter mat deenen engen oder anere Verriedungen oder Persounen fleegen.

Dëse Méi un Transparenz ass an eisen Aen natierlech begreissenswäert, net nëmme, well mir enger Fuerderung vum GRECO nokommen, dem Groupe d'États contre la corruption, mee och, wéi ech scho gesot hunn, well d'Afféierung vun esou engem Regëster enger laangjäregger Fuerderung vun deene Gréngen entsprécht. An duerfir läit et op der Hand, dass mer dës Projet dann och wäerte stëmmen.

Dir Dammen an Dir Hären, ech maachen awer och keen Heel draus, an dat hunn ech och an der Kommissioun gesot, dass mir eis als gréng Fraktioun méi en ambitieuse Regëster gewënscht hätten, méi ambitieus an deem Sënn, dass net just déi eenzel Interesseverriedung sech an de Regëster missten androen, mee dass et mir als Deputéiert gehale wieren, Rechenschaft iwwer eis organiséiert Kontakter mat externe Verriedungen ofzeleeën.

An där éischer Versioun, och dat huet de Rapporteur erkläert, war dës Dispositioun effektiv enthalten. An et ass och op verfassungsrechtlech Grënn zrëckgeféieren, déi am detailléierten Avis juridique ze liese sinn, dass d'Reglementskommissioun decidéiert huet, d'Rechenschaftsflucht vun den Deputéierten nees ze sträichen. Dat heescht, dass d'Deputéiert also net forcéiert kënnen ginn, hir Kontakter an Echangé mat externen Uspriechpartner unzeginn.

D'Fro, ob a wéi wäit dat Eenzelner heibanne vläicht méi oder manner arrangéiert, sief emol dohigestallt.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Ve Trauen an d'Politik ass e Grondpiller vun eiser Demokratie, mee leider ass dat Vertrauen an de leschte Joren drastesch gesonk an dorop wëll ech eraus. Et ass net nëmmen zu Lëtzebuerg gesonk, mee weltwäit. Während d'Wirtschaft deem géintwärtger ëmmer méi en héicht Vertraue genéisst.

Wat d'Ve Trauen an déi national Parlamenter vun der EU ugeet, esou läit d'Moyenne nach just bei 59 %, an dat onofhängeg vun de Parteien, déi an deenen eenzelne Länner um Rudder sinn - Beispill Däitschland, wou am leschte Joerzénge eng Vertrauensmoyenne vu just 30 % war.

Mat engem Vertrauensbeweis vun 62 % läit eist Lëtzebuurger Parlament zum Gléck iwwert der europäescher Moyenne. Allerdéngs kann een deen Taux och net als zefriddestellend bezeichnen, wuel wësend, datt d'Glawierdegkeet vun der an d'Ve Trauen an déi Lëtzebuurger Politik, laut rezenten Erhiewungen, net eropginn, mee erof.

Doriwwer eraus weist sech och, datt d'Pandemie de Vertrauensverloscht an d'Politik an der ganzer Welt beschleunegt huet.

A fir eis, Dir Dammen an Dir Hären, ass dat ee Grond méi, fir alles drunzesetzen, fir datt d'Ve Trauen nees zréckgewonnen a gestärkt gëtt. Dee Moment stellt sech natierlech d'Fro, op wéi eng Manéier dat ka gemaach ginn.

Als Gréng si mer dovun iwwerzeegt, datt d'Ve Trauen an d'Politik zu engem gudden Deel duerch Oppenheet an Transparenz entsteet an zréckgewonne ka ginn.

Der Oppenheet an Transparenz komme mir mat dem Regéister ganz sécher e Schratt méi no. A mir fannen dat och ganz positiv. An duerfir ënnerstëtze mer en och.

Wichtig ass awer och, d'Gesellschaft dovun ze iwwerzeegen, datt den Austausch tëschent Deputéierten an Interessevertreieder a kompetenten Acteuren aus ONGen, sozialen Organisatiounen, Veräiner oder Responsabelen aus der Wirtschaft net per se negativ ass. Leider gëtt et ëmmer esou gesinn!

■ **Mme Djuna Bernard** (*déi gréng*).- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Am Fong ...

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... gehéiert den Austausch mat externen Usprichpartner zu der politescher Meinungsbildung an zum politeschen Dialog an eisem Land.

An deem Sënn ass den Austausch am Fong e feste Bestanddeel vun eisem politesche System a soll net per se als Geheimniskrämerie verdäwelt ginn.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Här President, aus deem Grond hu mir als gréng Fraktioun, zesumme mat eiser Parteipresidentschaft, beschloss, datt mir ab nächste Januar en entsprechehenden Transparenzkalenner op eiser eegener Websäit publizéiere wäerten. An deem Kalenner wäerten eis Mandatairë Rechenschaft iwwer hir Kontakter an Echange mat Interessevertreidungen ofleeën.

Domat gi mer eigentlech op dee selwechte Wee wéi verschidden aner Kolleegen heibannen. Mir gi fräiwëlleg e Schrëtt méi wäit, wéi d'Chambersreglement et an Zukunft vun eis verlaangt.

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Ganz gutt!

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Mir hoffen, datt mir domat zum Vertrauen e Stéck bäidroen, ...

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Nëmme bei der DP gëtt ...

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... zum Vertrauen an déi Lëtzebuurger Politik, an dat Vertraue mat deene Mëttele stäerken, déi mer hunn.

(*Brouhaha*)

Wat net heescht, Dir Dammen an Dir Hären, ...

(*Coups de cloche de la présidence*)

... datt mir eisen Afloss iwwerschätzen.

Merci dem Ersatzrapporteur nach eng Kéier, dem André Bauler. An domat ginn ech dann den Accord vun der grénger Fraktioun.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Ganz gutt!

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Madamm Lorsché. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Jo, Här President, villmools merci. Ech gehéieren zu deenen heibannen, déi net selwer un der AUSAarbechtung vun dem Text deelgeholl hunn. Dofir hunn ech dat hei alles mat engem gewëssene Virwëtz - soe mer emol - nogelauschtert, an och enger gewëssener Distanz, well ech mer dann och Froe stellen, well ech eebe bis elo net doru bedeelegt war.

Als Éischt wëilt ech emol dem Här Bauler Merci soen. Als Ersatzrapporteur huet e sech nach eng Kéier iwwertraff. Mir si jo scho gutt Rapporte gewinnt. Mee datt en dat haut gemaach huet, ass éischters e ganz frëndschafleche Gest, an en huet eng ausgezechent Aarbecht gemaach. Dofir e ganz häerzleche Merci!

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Déi Fro vun der Transparenz, mengen ech, ass hei richteg gestallt gi vun e puer vun eise Virriedner. Ech stelle mer déi Fro speziell als Oppositionspolitiker, well et muss ee jo wëssen, datt, och wa mir Kontakt mat Lobbyen an esou weider hunn, dat jo net heescht, datt mir muer hei kënnen e Gesetz proposéieren oder direkt e legislativen Impakt hunn. Dat sinn alles Saachen, déi sech un éischter Adress an der Praxis, an der Realitéit un déi adresséieren, déi de Pouvoir hunn, dann och eppes ëmzesetzen, wat duerch eng Lobby u si erugetruede gëtt. Ech mengen, dat ass deen éischten Usatzpunkt.

An dofir wëll ech ganz kloer soen, datt déi Iddi, déi hei och vum Här Gloden a vun anere vertratt gëtt, datt eng Regierung muss esou e Regéister hunn an och Schäfferéit an de Gemenge sollten esou eppes hunn, mer wierklech absolutt logesch schéngt, well si sinn u sech déi, och mat hire Verwaltungsapparater, déi selbstverständlech un éischter Plaz concenréiert sinn.

(*Brouhaha*)

Inklusiv an enger Thematik, déi mer hei zu Lëtzebuerg leider ... oder nee, net leider, mee eng Thematik, déi mer Gott sei Dank hei zu Lëtzebuerg net dacks mussen diskutéieren, dat ass déi vun der Korruptioun. Mir hunn dat och hei zu Lëtzebuerg - dofir hat ech „leider“ gesot -, awer Gott sei Dank eeben nach net an engem groussen Mooss.

Awer datt mer haut doriwwer schwätzen, ass och ganz gutt, well et ass jo den Objectif, datt mer dee Phenomeen kleng halen.

Also Jo zum Transparenzregéister, awer och fir d'Regierung an och um kommunalen Niveau.

Als ADR hu mer bis elo Kontakter publizéiert. Bei eise Parteikongresser hu mer ëmmer och d'Lëscht publizéiert mat deenen Associatiounen, mat deene mer Kontakter haten. Mee och do muss ee sech d'Fro stellen - ass et elo net „le mieux tue le bien ou le mieux est l'ennemi du bien“, ech weess et net -, wéi wäit mer elo hei gi mat dese Reegelen.

Ech mengen, et ass schon eng Gefor doran, datt een entweeder an en eidele Formalismus fällt a laang Lëscht produziéiert, wou een och net vill dermat kann ufänken. Oder eng aner Gefor, datt herno gesot gëtt: „Elo hu mer d'Lëscht vun deene Leit, mat deenen Dir geschwat hutt, mee wat hutt Der geschwat? Da sot eis och, wat dann!“

(*Interruptions*)

Well dann hu mer eréischt déi Transparenz. Dann hu mer praktesch eng komplett Öffnung. An ech mengen, datt ass schlussendlech der politescher Aarbecht och keen Déngscht gelescht!

Also och do muss mer kucken, datt awer fir Leit, déi wëlle mat de Politiker schwätzen, awer trotzdem eng gewësse Garantie vu Vertraulechkeet ass, well déi wëlle jo och net onbedéngt, an net aus Grënn vu Korruptioun oder anere Saachen, datt alles op der Place publique diskutéiert gëtt, wat se vläicht un eis erundroen.

Also jo, d'Iddi ass sécher gutt, d'Iddi ass berechtigt. Et gëtt se an anere Parlamenter. D'Europaparlament an anerer hu jo och esou Dispositiffen.

Mee ech mengen, mir sollten hei mat deem awer, mat där Attitud un déi Saach erugeen, déi eis als Lëtzebuurger awer dacks kennzechent, dat ass déi vun gesunde Mënscheverstand, a kucken: Wat ass wierklech e Bäitrag zur politescher Kultur hei am Land, zu enger Transparenz, a wou fänke mer un, wierklech eis Aarbecht selwer ze hypothekéieren, wa mer an eng Detailwut oder an eng Korrektioun, politesche Korrekttheet verfallen, déi schlussendlech der Aarbecht schuet?

E Wuert iwwert d'politesche Glawierdegkeet. Jo, déi geet erof. Dat ass och eppes, wat eis ganz vill Suerge mécht.

(*Brouhaha*)

Mee dat huet och domadder ze dinn, datt een, wann een an der Politik ass a wann een eppes verspricht an der Politik, muss een de Leit géigeniwwer och dat Versprechen anhalen! Ech mengen, dat ass dat Alleréischte, wat mer dozou afällt.

Et ass sécher, datt zu der Glawierdegkeet vun der Politik vill Facteuren zielen. Awer ech mengen, eppes ass ëmmer ganz wichtig: datt de Politiker, deen de Leit eppes verspricht, sech och u säi Versprechen hält. Ass dat net de Fall, da brauch e sech och net ze wonneren, wann d'Ve Trauen éischter erofgeet.

Dat gesot, mir stëmmen dat hei selbstverständlech mat. Mir wäerten och déi Motioun an déi Resolu-

tioun, déi den Här Gloden eis proposéiert huet, an deem Geescht matstëmmen, wéi ech dat elo beschriwwen hunn.

Mir mussen einfach kucken, wat do ... “The proof of the pudding is in the eating”, mengen ech, soen d'Britten. A si hu ganz Recht.

(*Hilarité*)

Mir mussen no engem Joer kucken, wéi dat hei elo ass, wéi et applizéiert gëtt, an da wierklech och eng kritesch Bilanz zéien. Well et huet kee Wäert, vill Regéister opstellen an dann herno net ze iwwerleeën, wéi mer mat deem Instrument ëmginn.

Ech soen lech Merci. D'ADR stëmmt dat hei mat.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Här Kartheiser. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Myriam Cecchetti. Madamm Cecchetti, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Myriam Cecchetti** (*déi Lénk*).- Merci, Här President. Mir huelen haut eng Proposition un, déi den Transparenzregister fir eis Deputéierte schafft. Et geet kloer drëms ze weisen, mat wéi engen Interessevertreieder mir Kontakt hunn am Kader vun eisem Mandat. Dat ass e Schratt a Richtung Transparenz. Dat si mir de Leit, déi eis wielen, schëlleg. Dat kënnen mir als déi Lénk also och nëmme begrëssen a mir stëmmen diesen Text natierlech och mat.

Mir soen och de Piraten Merci, datt si des Debatt ugestëppelt hunn.

Ech wëll awer hei och profitéieren, fir e puer, mengen ech, net onwichtig Messagë lasszeginn, wéi och scho meng Virriedner a -riednerinnen.

Natierlech ass et wichtig, datt mir als Volleksvertreieder mat oppene Kaarte spillen. Mir sinn deen éischte Pouvoir, d'Häerz vun der Demokratie. Et ass awer och kee Geheimnis, datt den Afloss vun den Deputéierten, an der Opposition am Speziellen, mee och vun den Deputéierten an der Majoritéit, op de legislative Prozess an der Praxis relativ geréng ass. An der Realitéit ginn d'Gesetze vun de Ministère gemaach a vun hinnen och verteidegt. An a ganz ville Fäll och vun de Ministère amendéiert, wann et néideg ass.

D'Chamber huet an der politescher Realitéit hei zu Lëtzebuerg virun allem eng Kontrollfunktioen. De GRECO, Groupe d'États contre la corruption, op deen och d'Proposition vun haut sech bezitt, gesäit awer net nëmmen esou streng Transparenzregéister fir d'Parlamentarier vir, mee och fir d'Regierungen. An ech wier frou, wann och d'Regierungsmemberen an d'héich Staatsbeamte sech esou en transparent a strengt Reegelwierk géifen zouleeën, fir endlech en accord mat de Recommendationen vum GRECO ze sinn. Et ass nämlech wichtig, datt och dee Pouvoir, deen haaptsächlech de legislative Prozess dirigéiert, d'Regierung also, och méi transparent gëtt.

Här President, datt d'Beruffskummeren, d'Europa-deputéiert oder d'Ve trieder vu staatlechen Institutionen oder vu Gemengen ausgeschloss sinn, dat lücht och an. Mee mir mussen eis awer och bewosst sinn, datt et awer vläicht op där enger Säit eenzel Persounen sinn, déi wëllen un eis eruntriiden, mee déi net gewinnt sinn, an der Öffentlechkeet ze stoen. Dat wäert ofschrecken. Hire Numm ass jo schliisslech dann öffentlech zougänglech um Chamberssite. Et riskéiert een domadder, datt si dann einfach keng Entrevue méi ufroen, wat schued wier.

Op där anerer Säit ass et fir grouss Associatiounen oder Gewerkschafte kee Problem. Si si gewinnt, an der Öffentlechkeet ze schaffen. Do kéint eventuell en anere Problem entstonen, esou eng Zort „Reuniounitis“. Jidderee gesäit elo, wien elo bei wie geet a mat wem e geschwat huet. Déi eng oder déi aner Interessevertreieder soe sech da vläicht: „Elo waren déi bei där Partei, da muss mir awer och vläicht dohinner goen.“ Dat wier jo dann eng Intensificatioun vun der Lobbyaarbecht.

Här President, netdestotrotz ass dat hei e Fortschritt, deen eis Kredibilitéit heibannen dobausse stäerkt. An an Zäiten, wou un de Fundamenter vun der Demokratie gerëstelt gëtt, ass dat wierklech en enorm wichteg Zeechen. An esou Momenter sinn Transparenz an Oppenheet déi richteg Äntwert. An dat géllt, wéi gesot, net nëmme fir d'Chamber.

Merci fir d'Nolauschteren an och merci dem Rapporteur fir säi ganz gudden mëndleche Rapport a sou kuerzer Zäit. Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Madamm Cecchetti. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Merci, Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, et ass net oft, datt een hei steet an iwwer e Projet ka schwätzen, deen ee selwer deposéiert huet, an deen awer, dat muss een och soen, e schwéiere Start hat.

Als Éischt, mengen ech, war kee groussen Appetit an där Kommissioun do, fir iwwert den Text ze schwätzen. Dunn ass e Bréif vun déi gréng komm,

deen dem Projet e bëssen en neien Otem ginn huet. Dunn ass an der Kommissioun dru geschafft ginn. Du ware mer eis eens prinzipiell. Dunn ass, et géif een op Englesch soen, e „curveball“, komm, an dunn hu mer nach eng Kéier vu vir ugefaangen ze diskutéieren.

Dee ganze Projet ass jo, mengen ech, vu ville Säiten aktiv begleet ginn. Vun der Press, déi ganz interesséiert dru war, datt mer méi wäit géife goen, eppes, wat ech begrëssen. Op där anerer Säit awer och wuel vu Leit, déi der Meinung waren, datt mer ze wäit géife goen oder déi vläicht och net onbedéngt am Regéister wëllen optauchen, déi Lobbyaarbecht gemaach hunn, fir den Transparenzregéister ofzeschwächen. Ech mengen, dat ass ënnert deenen Ëmstänn kee Geheimnis.

Ech hat ursprüngelech e minimale Konsens proposéiert, den absolute Minimum, dat, wat d'belscht Parlament schon huet. An, wéi ech sot, dat war am Ufank der Kommissioun schon ze wäit gaangen! An et war esou: „O! Mir wëllen do net dru goen, léiwer net.“ An eréischt wéi vu Säite vun enger Majoritéitspartei och e bëssen Drock gemaach gouf, ass dunn Drock op de Kessel komm a mir si weiderkomm.

An ech si wierklech frou, datt mer do weiderkomm sinn, well et geet net nëmmen ëm de GRECO. Mir maachen dat heiten net, fir iergendengem anere Grupp ze gefalen, dat ass e schéinen Nieweneffekt. Mir maachen dat doten, well mer eis dat selwer schëlleg sinn. Mir sinn eis dach selwer schëlleg, dobaussen net duergestallt ze gi wéi Leit, déi eppes ze verstoppen hunn. Well wa mer eppes ze verstoppen hunn, da maache mer d'Politik vläicht falsch oder aus deene falsche Beweeggrënn. Mir hunn dat net ze verstoppen, an dofir solle mer transparent no bause sinn.

Dofir bedauern ech och, datt mer net méi wäit ginn. Ech sinn der Meinung, ...

(*Interruption*)

... datt ee méi wäit soll goen. An dat ass och de Grond, firwat mir, d'Piraten, säit mer an der Chamber sinn, säit 2018, eis Rendez-vousen, déi mer mat Intressevertreieder hunn, transparent op eisem Site publizéieren. Ech si frou, datt déi gréng dat och maachen. Dat ass iwwregens eng Traditioun, déi ...

(*Interruption*)

... eis mat deene Gréngescho méi laang verbënt. Well de Logiciel, dee mer benotzen, ass nämlech vun de Greens/EFA am Europäesche Parlament entwéckelt ginn, op Initiativ vun de Piraten, déi do jo zesummen a Fraktiungsgemeinschaft sëtzen. An ech ginn dervun aus, datt deen nammlechte Logiciel elo vun deene Gréngen och zu Lëtzebuerg wäert benotzt ginn, esoudatt do definitiv eng richtig Transparenz geschafft gëtt. Während anerer Parteien heibannen nach stönen, wann een hei dervunner schwätzt, Rendez-vousen ze verëffentlechen, gëtt et eeben och nach Leit hei an der Chamber, déi et maachen. Ech mengen, dat ass e gutt Zeechen. Dat ass dat richteg Zeechen!

Jiddereen, dee wëllt, an dat wëll ech och heibanne soen, jidderee vun lech, dee wëllt, dee ka sech dee Logiciel erfroeden a selwer installéieren oder, so-yons fous, d'Chamber kéint all Deputéierten, deen dat wëllt maachen - well dofir brauch en net de Support vu senger Fraktioun dann -, dee Logiciel zur Verfügung stellen. Da kéint jiddewee vun lech, jiddewee vun eis, datt maachen, wann en dat wëllt maachen. An da kann ee jo och dat mat an d'Evaluatioun an engem Joer aflësse loosse.

Et wär esou einfach. An dofir verstinn ech net, firwat mer esou e schwéiere Start mat deem Projet hei haten, well déi initial Versioun ass net esou wäit gaangen, wéi mer elo gaange sinn. Tëschenzäitlech si mer méi wäit gaangen an du si mer zréckgaangen. Ech verstinn net, wou ënnerwee de Courage eis verlooss huet. Wien huet mat wem geschwat? Ech stelle mer déi Fro nach ëmmer: Wien huet mat wem geschwat, datt eis ënnerwee de Courage verluergaangen ass, dat dote méi wäit ze dreien? Dat ass dach dat, wat ee sech muss froen. Mir hätte kënnen méi wäit goen. An do ass, muss ee soen, een Avis juridique, deen da seet: „Dat geet net!“ Ma mir hunn och aner Avis-juridique scho gesinn, déi gesot hunn, et wär de Contraire! Also, mir mussen als Deputéiert och heiansdo eis Verantwortung iwwerhuelen an eis net dohannert verstoppen. Wat geschitt, wann ee blann Avis-juridique vertraut? Ech mengen, do huet eng Partei heibannen haut jo awer gesinn, wat dobäi kann erauskommen. Da mierkt een, datt d'Gerichter dat anescht gesinn.

Also, ech hätt mer gewënscht, mir wären hei méi wäit gaangen. Ech perséinlech gi méi wäit, de Marc geet méi wäit, an ech si frou, vun deene Gréngen haut ze héieren, datt si och méi wäit ginn. Elo bleift et just nach un allen aneren heibannen, och méi wäit ze goen. An dann, wa mir mat guddem Beispill virginn, ...

(*Interruption*)

... da kënnen mer och kredibel vun der Regierung fuerderen, ...

(Brouhaha)

... datt se méi wäit geet. A wien elo stöont, dat wär Populismus oder wat ...

(Interruption)

... ma dann, Dir hutt vläicht eppes ze verstoppem, Här Kartheiser, ech op alle Fall net.

Merci.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**.- Fait personnel!

■ **M. Marc Goergen (Piraten)**.- Ganz gutt.

(Brouhaha)

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci villmools, Här Clement.

(Brouhaha)

Den Här Gilles Baum freet d'Wuert.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**.- Fait personnel ...

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- Ech wollt ganz, ganz kuerz ... Pardon, ech wollt ganz kuerz den Här Clement just froen, wéi dee Logiciel heescht. Ech mengen, entweder hutt Der et net gesot oder ech hunn et net matkrit. Et géif mech awer interesséieren. Merci.

■ **M. Sven Clement (Piraten)**.- Jo. Dat kann ech gäre soen, well ech hunn et och schonn a Rieden heibanne gesot. Dee Logiciel heescht LobbyCal. Dee kann ee fräi eroflueden. Dat ass open Source. Ech kann lech och nach technesch soen, wéi et fonctionéiert, mee d'Chambersverwaltung géif dat och relativ einfach fir eis all kënnen opsetzen, anstatt dat all Fraktioun déi Aarbecht duplizéiert. Dat wär vläicht eppes, wat een eng Kéier kéint am Bureau thematiséieren.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Clement. An da freet den Här Kartheiser d'Wuert pour fait personnel.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**.- Jo, vläicht ganz kuerz, Här President, well ech hunn eigentlech wierklech dacks wéineg Loscht, mech mat där Manéier ausenannerzesetzen, wéi den Här Clement hei seng Rieden hält. Ech wollt him just soen, an en huet dat schonn e puermol gemaach a sengen Ausféierungen, datt et einfach dacks un der Héiflechkeet géintwuer de Kollege feelt a sengen Interventiounen, och elo erëm grad géintwuer vu mir, an ech géif en einfach bidden, dorop opzepassen a sengem politesche Stil, fir awer géintwuer de Kollege am héijen Haus mat Héiflechkeet ze argumentéieren.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Kartheiser. Ech ginn d'Wuert zrëck un den Här Clement.

(Interruption)

■ **M. Sven Clement (Piraten)**.- Ech huelen Nott, ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**.- Firwat ...

■ **M. Sven Clement (Piraten)**.- Ech huelen Nott vun der Remark vum honorabele Kolleg Fernand Kartheiser. An ech hunn nach ëmmer déi Fro oppestoen, déi ech virdrum un Pult gestallt hunn, ob hien eppes ze verstoppem huet. Ech hunn op alle Fall näischt ze verstoppem.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Clement. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung ...

(Interruption par M. Fred Keup)

... iwwert den Ännerungsvorschlag vum Chambersreglement 7499.

■ **M. Sven Clement (Piraten)**.- Domadder hutt Dir, Här Keup, jo Erfahrung.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Den Text steet am Document parlementaire 7499².

Vote sur la proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés 7499

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmmen. Elo maache mer de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

Den Ännerungsvorschlag ass mat 60 Jo-Stëmmen eestëmmeg ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo), Claude Wiseler et Michel Wolter (par Mme Octavie Modert) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves

Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen (par Mme Simone Asselborn-Bintz), Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par Mme Djuna Bernard), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis (par Mme Myriam Cecchetti).

Dann ass dat esou decidéiert.

Résolution 1

Da kéime mer elo zum Vott iwwert d'Resolutioun respektiv iwwert d'Motioun. Fir d'éischt d'Resolutioun. Den Här Gilles Baum freet d'Wuert.

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- Merci, Här President. Ech fannen dat heiten eng ganz gutt Iddi an eng sënnavoll Iddi, an dofir géif ech menger Fraktioun virschloen, déi Resolutioun hei matzestëmmen.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Baum. Kënne mer iwwert dës Resolutioun à main levée ofstëmmen?

(Assentiment)**Vote sur la résolution 1**

Wien d'accord ass mat dëser Resolutioun, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Domat ass dës Resolutioun eestëmmeg ugeholl.

Motion 1

Da kéime mer zur Motioun, déi deposéiert ginn ass. Wëllt nach een zu der Motioun d'Wuert ergräifen? Nach eng Kéier den Här Gilles Baum.

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- Merci, Här President. Déi Motioun hei ass, genau wéi déi Resolutioun virdrum, ganz interessant a sënnavoll.

(Interruption)

■ **Une voix**.- Très bien!

(Hilarité)

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- Wie war dat?

(Brouhaha)

Nee, nee. Mir sinn hei, ...

(Brouhaha)

... mir sinn hei an engem Prozess, et steet jo hei dran, dass eng Rei Recommandatiounen mam GRECO nach géifen ausgeschafft ginn. Ech hu Récksprooch geholl. Ech géif elo, zu dësem Moment, proposéieren, haut déi Motioun hei net zum Vott ze stellen, mee der Regierung d'Geleeënheet ze ginn, fir am Januar selwer heihinner erklären ze kommen, wéi wäit se mat hiren Aarbechten hei ass. Mir sinn hei an engem „work in progress“ - dat ass jo dat Wuert, op dat, mengen ech, jiddweree gwaart huet -, a wann Der domat averstane wäert, da géif ech proposéieren, dass mir sollten déi Motioun hei an d'Conférence des Présidents huelen, fir se am Januar, ganz gären och schonn direkt an der éischter Chamberswoch, mat op den Ordre du jour ze huelen, an dass d'Regierung heihinner kann erkläre kommen, wéi wäit se mat deem Projet a mat der Ëmsetzung vun hirem Transparenzregëster, en collaboration mam GRECO, ass. Dat ass déi Propos, déi ech wollt hei maachen.

■ **Une voix**.- Gutt Propos!

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Baum. An ech géif d'Wuert zrëckginn un den Auteur, den Här Léon Gloden.

■ **M. Léon Gloden (CSV)**.- Här President, merci fir d'Interventioun vum Gilles Baum. Als Oppositionspolitiker ass ee jo och e bësse méi mësstrauesch vis-à-vis vun der Regierung. Mee ech ginn der Regierung dann eng Chance bis de Januar. Mee wann am Januar kee „work in progress“ do ass, ...

(Hilarité)

... dann insistéieren ech, datt se dann am Januar hei ofgestëmmt gëtt. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Gloden.

Vote sur le renvoi de la motion 1 à la Conférence des Présidents

Wien ass d'accord, fir dës Motioun un d'Conférence des Présidents zrëckzeginn, fir se am Januar op den Ordre du jour ze bréngen?

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Dann ass dat och esou decidéiert.

(La motion 1 est renvoyée à la Conférence des Présidents.)**6. 7910 - Comptes du service intérieur de la Chambre des Députés pour l'exercice 2020**

Als nächste Punkt stinn d'Chamberskonte vum Joer 2020 um Ordre du jour. An den honorabelen Här Marc Lies ass de Rapporteur a presentéiert eis elo déi Konten. Här Lies, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Comptes

■ **M. Marc Lies (CSV), rapporteur**.- Jo. Merci, Här President, fir d'Wuert. Dir Dammen an Dir Hären, esou wéi all Joer goufen och dëst Joer d'Konte vun der Chamber fir d'Budgetsjoer 2020 vun enger Spezialkommissioun kontrolléiert. Den Artikel 174 (veuillez lire: 176) vum Règlement interne vun der Chamber gesäit vir, an ech zitieren, eischten Alinea: « L'examen de la comptabilité des fonds de la Chambre, pour chaque session, est confié à une commission spéciale dite "Commission des Comptes", assistée par un réviseur d'entreprises à désigner annuellement par le Bureau. »

Alinea 4: « La Chambre, sur le rapport de cette commission, se prononce sur l'apurement du compte. La décision est communiquée à la Cour des comptes pour être enregistrée. »

Den Auditeur Baker Tilly, deen d'Konte vun der Chamber fir den Exercice 2020 kontrolléiert huet, koum den 18. November a sengem Schreiwen zur follgender Konklusioun: « À notre avis, les états financiers de la Chambre des Députés du Grand-Duché du Luxembourg pour l'exercice clos le 31 décembre 2020 ont été établis, dans tous leurs aspects significatifs, conformément aux principes comptables applicables à la Chambre des Députés [...] définit par le Bureau. »

De Staat huet der Chamber eng Enveloppe budgétaire vun insgesamt 46,7 Milliounen fir d'Joer 2020 zoukomme gelooss. Am Joer 2019 waren et 42,6 Milliounen.

Mat Zënsen an ausseruerdentleche Recettë louchen d'Revenue bei insgesamt 47,3 Milliounen. De Kont 2020 huet mat Dépensé vun 43,7 Milliounen ofgeschloss. Dëst entsprécht engem Iwwerschoss vun 3.522.000 Euro. Ze wëssen ass awer, datt nach zousätzlech 2,5 Milliounen provisionéiert gi si wéinst Engagementer aus dem vergaangene Joer.

Par rapport zum Budgetsjoer 2019 louchen d'Dépenses 3,2 Milliounen méi héich.

Bedéngt duerch d'Pandemiejoer 2020, wou d'Chamber méi oft siegéiert huet, sinn d'Presenzgelder an d'Luucht gaangen an natierlech och d'Käschte vun de Compte-renduen. Beim Personal goufe par contre 1,7 Milliounen manner ausgi wéi initial budgetiséiert. Bei de Frais de fonctionnement waren et 940.000 Euro manner. Bei de Reese konnten och 530.000 Euro agespuert ginn.

D'Plënneren an de Cercel huet natierlech och zu Méiausgabe beim Ekipement gefouert, déi initial net virgise waren.

E besonnesch Merci geet un d'Stater Buergermeeschtesch an un de ganze Schäfferot vun der Stad Lëtzebuerg, awer och de Gemengerot vun der Stad Lëtzebuerg, déi der Chamber de Cercel gratis zur Verfügung gestallt hunn.

Ënnert dem Stréch kann ee soen, datt d'Administration vun der Chamber virsiichteg wirtschaft. D'Reserve vun der Chamber belafte sech op ronn 8,4 Milliounen.

Fir 2021 ass e Recours op d'Reserve vun der Chamber geholl gi vun am Ganze 5,3 Milliounen, dëst, well d'Cirulaire budgétaire fir 2021 virgeschriwwen huet, datt de Budget 2021 d'Dépensé vun 2019 net soll iwwerschreiden. Well awer déi estiméiert Dépensé fir 2022 méi héich ausfale wéi den ageschriwwene Budget, ass op d'Reserven zrëckgegraff ginn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'Spezialkommissioun à l'unanimité an de Réviseur d'entreprises Baker Tilly sinn der Meenung, datt d'Konte vun eiser Chamber an der Rei sinn.

Domadder géif ech lech allegueren bidden, d'Konte vum Exercice 2020 guttzeheeschen.

Ech wéilt dem Bureau, besonnesch eisem Generalsekretär, dem Laurent Scheeck, dem Damian Rychlicki, dem Madamm Barra, dem Här Reiter an all de Mataarbechter vun der Chamber e grouse Merci aussprieche fir hir exemplaresch Aarbecht, besonnesch an dëser dach schwieriger Zäit vun der Pandemie.

Am Numm vun der CSV-Fraktioun ginn ech den Accord zu dësem Rapport, an ech géif och déi aner Fraktiounen a Sensibilités politiques bidden, dat selwecht ze maachen.

Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren an iwwerreechen dem Chamberspräsident dës Resolutioun.

Résolution

La Chambre des Députés,

vu le rapport de sa Commission des Comptes,

approuve les comptes de l'exercice 2020 et prie son Président de transmettre la présente résolution et le rapport de la Commission des Comptes à la Cour des comptes pour y être enregistrés.

(s.) Marc Lies.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci villmools dem Här Rapporteur Marc Lies.

Fir d'Diskussioun huet sech bis elo den Här Carlo Back ageschriwwen. Här Back, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Carlo Back (déi gréng)**.- Merci, Här President. Jo, den Här Lies huet, mengen ech, e ganz detailléierte Rapport gemaach. An ech kann deem och elo näischt bäifügen. Et ass jo eng Revisiounsfirma, déi dat kontrolléiert huet. Also, eis Konte sinn an der Rei. Ech wëll mech deem uschléissen.

Ech wëll awer och speziell der Stater Gemeng Merci soen, datt si eis de Cercel zur Verfügung gestallt hunn, wat eis et och erlaabt huet, eis Seancé plus ou moins enner normale Konditiounen kënnen duerchzeziehen. Dofir, wéi gesot, e grouse Merci un d'Stater Gemeng. An ech ginn domat och den Accord vun der grénger Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Back. Da ginn ech d'Wuert un den Här Guy Arendt.

■ **M. Guy Arendt (DP)**.- Merci, Här President. Ech géif mech deene Mercien uschléissen. Merci dem Här Lies fir säi Rapport. Merci och der Administration a merci och der Gemeng Lëtzebuerg, dass si eis de Cercel zur Verfügung gestallt hunn. An ech ginn och den Accord hei vun der DP-Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Arendt. An ech ginn d'Wuert weider un d'Madamm Lydia Mutsch.

■ **Mme Lydia Mutsch (LSAP)**.- Merci, Här President. Och mir kënnen eis de Mercien uschléissen, déi hei ausgedréckt gi sinn, virun allem un d'Ekipp vun der Chamber ronderëm eise Generalsekretär a ronderëm den Här Rychlicki, déi alleguerten, en détail, eis d'Kontesituatioun konnte presentéieren an eis alleguerten dovunner konnten iwwerzeegen, dass hei propper geschafft ginn ass an dass och a voller Transparenz all d'Aarbechte gutt ofgewéckelt gi sinn.

Mir hunn equilibriéiert Resultater 2020. Mir hunn och scho Virinformatiounen vun 2021. Déi zwee Jore si gezeechent vum Covid, a mir sinn der Meenung, dass déi beschtméiglech Konditiounen geschaaft gi sinn, fir dass mir awer eis Aarbecht als Deputéierte konnte maachen.

Och dem Merci un d'Stad Lëtzebuerg wéilt mir eis gären uschléissen an da virun allem elo schonn dervunner profitéieren, fir eiser Chambersverwaltung schéi Feierdeeg ze wënschen, Merci fir déi gutt Aarbecht ze soen, an zum Ofschloss eisen Accord zu de Konten ze ginn, a virun allem och dem Rapporteur Merci ze soen, dass en hei eis all d'Detailler presentéiert huet.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Do kann ech nëmme soen: Merci gläichfalls. An ech ginn d'Wuert weider un den Här Jeff Engelen.

■ **M. Jeff Engelen (ADR)**.- Merci, Här President. Ech géif dann dem Här Lies och wëlle Merci soe fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport. An ech wëll mech sämtleche Mercien uschléissen, och speziell der Gemeng vu Lëtzebuerg, fir hirt Zurverfügung-stelle vum Cercel. Ech mengen, dat war net näischt, well soss hätte mer net kënnen all déi Zäit iwwer tagen.

An zu de Konte géif ech den Accord bréngen vun der ADR. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci villmools, Här Engelen. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement.

■ **M. Sven Clement (Piraten)**.- Merci, Här President. De Rapporteur huet, wéi gewinnt, hei eng exzellent Aarbecht gemaach. Et ass ëmmer eng Fläissaarbecht, déi Zuelen zesummenzedroen, wou de Service vun der Chamber immens gutt Viraarbecht leescht. Mee et muss ee se dann awer och nach esou virdroen, datt een dat versteet. Dofir e grouse Merci.

Ech mengen, d'Konte sinn exzellent. Et hätt ee kënnen mengen, datt duerch eng Pandemie d'Chamber, och duerch d'Plënneren, u sech vill méi Onkäschte gehat hätt. Dat huet sech mat anere Moinsvaleuré kompenséiert, soudatt de Kont u sech net nëmme „le compte est bon“ ass, mee „le compte est très bon“, muss een u sech soen. Esou gutt ass e seelen. Dat weist, datt hei an der Chamber verantwortungsvoll mat den öffentleche Gelder ëmgaange gëtt, an datt een eeben och probéiert, all Euro zweemol ëmzedreien, eier een en ausgëtt.

Dat gesot, kënnen mir eisen Accord fir dës Rapport ginn.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci, Här Clement. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Esou wéi d'Chambersreglement et virgesäit, stëmme mer elo iwwert d'Resolutioun of, déi d'Kontekommissioun virgeschloen huet. Ass d'Chamber domadder averstannen, à main levée iwwert dës Resolutioun ofzestëmmen?

(Assentiment)

Vote sur la résolution

Ech bieden am Fong geholl déi, déi mat der Resolutioun d'accord sinn, d'Hand an d'Luucht ze hiewen.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

D'Resolutioun ass domat eestëmmeg ugehall.

Esou, wéi d'Chambersreglement et virgesäit, gëtt dës Resolutioun mam Rapport vun der Kontekommissioun un d'Cour des comptes weidergereecht.

7. Heure d'actualité du groupe politique CSV au sujet de la santé et de la sécurité au travail

D'Chamber féiert haut de Mëtteg eng Aktualitéitsstonn iwwert d'Gesondheet an d'Sécherheet op der Aarbechtsplaz. D'Wuert huet elo den honorabelen Här Marc Spautz als Vertrieeder vun der CSV-Fraktioun, déi dës Aktualitéitsstonn ugefrot huet. Här Spautz, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

■ **M. Marc Spautz (CSV).** - Här President, léif Kolleegeinnen a Kolleegeen, an där ganzer Diskussioun vun deene vergaangene Méint, wou de Covid hei zu Lëtzebuerg, net nëmmen hei zu Lëtzebuerg, mee europa- a weltwäit, am Mëttelpunkt stoung, hu jo och verschidden aner Saache manner am Mëttelpunkt gestanen, wéi dat soss de Fall war.

An ech mengen, dass et awer och wichteg ass, iwwert den Aarbechtsschutz an enger verännerter Aarbechtswelt ze schwätzen. An dass et grad wichteg ass, an der Period vu Covid-19, wou een ëmmer méi séiere Wandel mat den Aarbechtsbedéngunge stattfonnt huet, dass ee sech doriwwer ënnerhält, doriwwer diskutéiert an och doriwwer en Debat féiert.

Och d'Europäesch Kommissioun huet sech domadder beschäftegt an huet och do e Wäissbuch erausginn - fréier hu mer et „Wäissbuch“ genannt, haut heescht et anescht - mat de Reegele fir d'Period 2021 bis 2027.

Et ass wichteg, dass mer et fäerdegbréngen, eng besser Preventioun ze maachen, wat d'Aarbechtsunfall ubelaangt an och eng besser Preventioun, wat d'Berufskrankheeten ubelaangt.

An et ass grad bei de Berufskrankheeten, wou ee sech muss bewusst sinn, dass ee grad beim Covid gesäit, dass nei an aner Aart a Weise vu Krankheeten - déi soss och diskutéiert gi sinn, mee domadder ass net oppen ëmgaange ginn - elo an de Mëttelpunkt komm sinn. An ech denken do virun allem u Saachen, déi ergonomesch bedéngt sinn, wou een elo vill méi am Sëtze schafft, a wou verschidde Leit duerch den Teletavail net méi déi Ergonomie do erëmfanne wéi op hirer Aarbechtsplaz, déi se am Betrib, op der Aarbecht ageriicht kritt hunn.

Ech denken un d'mental Gesondheet. Ech mengen, mir haten heibannen eng Debatt, an och verschidde Kolleegeen hu scho Question-parlamentairen an deem Sënn gestallt, dass och vill Leit sinn, déi mental Schwierigkeeten hunn de Moment mat där Situatioun - net nëmme wéinst dem Covid, och anerer, mee besonnesch wéinst dem Covid -, déi mental Problemer hunn, fir eens ze gi mat deene Reegelen, déi et gëtt, dass ee sech net méi ka beweegen, wéi een dat virdu gewinnt war.

(Brouhaha)

Mir wëssen, dass plazeweis de Mobbing hei zu Lëtzebuerg jo och näischt Neits ass. Et ass eppes, wat mer scho méi laang kennen. De Minister hat jo och do eréischt an der leschter Zäit e Projet de loi deposéiert, dee jo och an der Prozedur ass, fir ze kucken, wéi mer dat mat deem Mobbing kënnen änneren.

An dann eppes, wat och villes geännert huet, dat ass déi sozial Dimensioun vun der Digitaliséierung. Mir sinn amgang, am Teletavail hei zu Lëtzebuerg Reegelen ze maachen, wou en Accord fonnt ginn ass tëschent de Sozialpartner, wou op Initiativ hi mat der Regierung och e Gesetz gemaach gouf, wou awer nach ëmmer ee Punkt sou hallef opsteet oder ganz opsteet, deemno, wéi een et kuckt, dat ass dee vum Ofschalten: Wéini däerf ech ausschalten? Wéini muss ech erreechbar si fir mäi Patron a wéini net? Och dat ass e psychologeschen Drock fir verschidde Leit, well se net méi wëssen: Wéini kann ech ofschalten a wéini kann ech net ofschalten?

An dann ass och eppes, wat oft an der Digitaliséierung an och beim Teletavail vergiess gëtt dat, wéi d'Leit sech arrangéieren. Wann s du gewinnt waars, vun 8.00 bis 12.00 Auer a vun 13.00 bis 17.00 Auer ze schaffen, wou s de, wat s de da fir um

17.00 Auer fäerdeg ze maachen has. Wann s de dech op eemol kanns selwer organiséieren, da si Leit, déi si vill méi fréi fäerdeg, wéi dat virdrun de Fall war. Mee et sinn der awer och, déi soen: „Jo, ech hu jo nach en Dag! Ech hu jo nach en Dag!“ An da sëtze se op eemol zéng oder zwielef Stonnen do, fir déi Aarbecht fäerdeg ze maachen. An ech mengen, dass et do wichteg ass, dass een doriwwer diskutéiert, mat de Sozialpartner, mee dass et och un eis ass als Politik, fir do kloer an däitlech ze soen, wéi mir eis dat virstellen a wat mir do gären hätten.

Ech erënneren un déi Diskussiounen, déi am Kader vun Aarbecht 4.0 gefouert gi sinn hei zu Lëtzebuerg an och europawäit, dat och am Kader vum europäesche Gewerkschaftsbond mat dem europäesche Patronat an och mat der EU-Kommissioun, dass et och wichteg ass, deene Phenomeener Rechnung ze droen. Wa mer haut vun Aarbechtsunfall schwätzen, da stelle mer eis ëmmer dat vir, wat, bedauerlecherweis viru 14 Deeg zu Esch op engem Chantier geschitt ass, wou direkt en Doudegen do mat bedéngt war. Mee wa mer schwätze vu Sécherheet op der Aarbechtsplaz, ass et och dat Mentaalt, an ass et och dat, wat wonderëm ass, a sinn et och déi psychologesche Schwierigkeeten, déi do verschidde Leit kënnen hunn.

Pardon. Ech wëll elo net och nach en Aarbechtsunfall kréie beim Schwätzen.

(Hilarité)

Dofir ass et och do wichteg, ...

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

... dass mer de Mënsch an de Mëttelpunkt stellen, an dass mer och wësse beim Mënsch, dass een deem muss déi Ënnerstützung ginn an déi Unerkennung ginn, déi e brauch. Well dat Schlämmst, wat et fir e Salarié gëtt, dat ass, dass fir déi Aarbecht, déi e bréngt, fir deen Asaz, deen e mécht, e weeder Respekt nach Unerkennung kritt. Och dat mécht krank an och dat bréngt sozial a gesondheetlech Problemer mat sech.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

Well wann Der lech sozial net gutt fillt a wann Der net dee Respekt an déi Unerkennung kritt, déi Der lech erwaart, dat mécht lech krank. Dat si Problemer, déi hëlt ee mat heem. Dat si Problemer, déi hëlt ee mat an dat soziaalt Liewen eran. An da kënnt et och doduerch zu Konflikter, déi net musse sinn an déi ee mat alle Méiglechkeete muss verënnere.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Marc Spautz (CSV).** - En anert Thema am Aarbechts- a Gesondheetsschutz ass och eng Aarbechtszäitorganisatioun. Ech hu virdrun d'Beispill gi vum Teletavail. Esou kann een och nach aner Beispill ginn an der Aarbechtszäitorganisatioun, ob een do net aner Weeër muss goen, nei Weeër muss goen. D'Lëtzeburger Gesetzgebung gesäit Méiglechkeete vir, fir plazeweis méi flexibel ze schaffen, also plazeweis méi ze schaffen, plazeweis manner ze schaffen.

Mee de Covid huet eis gewisen, virun allem a verschidde Secteuren, dass mer u Grenze gestouss sinn. An ech wëll do d'Beispill huele vum Gesondheetspersonal, wat plazeweis, net andauernd, huet mussen zwielef Stonne schaffen, wou Schwierigkeete waren, fréi Deeg ze kréien, wou Schwierigkeete waren, fir Congé eranzehuelen. Dat war beim Gesondheetspersonal esou, dat war bei dem Personal vun de Sécherheitsfirmen esou, déi och an deene leschten 18 Méint eng grouss Aarbecht hu musse leeschten, dat war beim Botzpersonal esou, dat war bei de Leit aus dem Transportberäich esou, wou ee gesinn huet, dass do an der Covid-Situatioun aner Ufuerderungen un déi Leit gestallt gi sinn aus deene véier Beräicher.

Ech ka bestëmmt och nach anerer opzielen. Mee mer mussen eis och do bewusst sinn, wat dat bedeit, am Kader vun der Aarbechtszäitorganisatioun, dass et net duergeet ze soen: „Elo kriss de eng lwwerstonn weider“, ouni un déi sozial Konsequenzen ze denken, déi do hannendru sinn.

A wann ech dat soen, dann ass dat, fir dass mir eis alleguerete bewusst ginn - déi, déi an der Politik Responsabilitéit huelen -, dass, wa mer eng Tariffpolitik maachen, wa mer eng Diskussioun féiere bei Staat a Gemengen, wat do d'Aarbechtsbedéngunge sinn, dat net nëmmen ass: E kritt eng Pai, en huet seng 25 bis 30 Deeg Congé, oder deemno wéi e Secteur et ass bis 33. Mee dass och dat Mënschlecht an deem ganze Kader net verluergeet, an dass et grad wichteg ass, och an deem Punkt Diskussiounen ze féieren!

Ech weess, dass d'Gesondheet an d'Sécherheet op der Aarbechtsplaz virdrun ëmmer méi beim Sécurité-sociales-Minister am Mëttelpunkt stoung; dat ass an dëser Legislaturperiod jo eriwwekkomm bei den Aarbechtsminister.

Do kéint een och elo nach schwätzen iwwer Reclassement interne a Reclassement externe, wat och

alles mat Aarbechts- a Gesondheetsschutz ze dinn huet. Et kéint een och nach iwwert d'Assurance accident schwätzen, wat och erëm eng Kéier e Punkt ass, dee mat der Aarbechtssécherheet ze dinn huet, mee ech mengen, dat géif an dëser Debat ze wäit féieren.

Mee ech géif awer eng Ureegung maachen un deen neien oder zukünftege President vun der Aarbechtskommissioun an och un deen zukünftegen Aarbechtsminister, dass mer eis do vläicht mat engem Rapport eng Kéier géife beschäftegen als Chamber fir ze soen: Wat bedeit dat a wat ass dat, fir ze soen, Gesondheet a Sécherheet op der Aarbecht? An dann net nëmmen eng Interpellatioun oder eng Heure d'actualité ze féieren, mee wierklech e Rapport ze erstellen iwwer all dat, wat mer mengen, wat wichteg ass a wat mer do mussen an de Mëttelpunkt stellen.

Ech mengen, Gesondheet an Aarbecht gehéieren zesummen a kommen ëmmer erëm an de Mëttelpunkt an an de Public, wann iergendwou eppes geschitt ass, sief dat e schrot Aarbechtsunfall, sief dat an esou enger Kris, wéi mer se elo déi lescht 18 Méint materlieft hunn. A fir de Rescht gëtt dat ëmmer méi, ech wëll net grad soen „zur Niewesaach“, mee huet et net dee Stellwäert wéi verschidden aner Punkten.

An ech mengen, dass et grad un eis als Chamber ass, dass et grad un eis ass als déi politesch Responsabel fir ze kucken, dass mer dozou eng kloer Meinung soen; dass mer och domadder en Incentive un d'Sozialpartner ginn, woubäi ech awer do muss soen, dass d'Chambre des Salariés reegelméisseg och e Rapport erausgëtt iwwert d'Sécherheet an de Gesondheetsschutz op der Aarbecht; dass mer do och Incentivë setzen, fir dass dat och en Thema ass, wat net däerf aleng als Käschtfacturer duerch d'Assurance accident zielen, duerch déi Cotisatiounen, déi do bezuelt ginn, oder duerch Krankeschäiner, déi entstinn, oder duerch Onfall, déi geschéien, mee dass et sech net aleng däerf dorop limitéieren.

An dofir géif ech och en Appell maachen, wéi gesot, un deen neie President oder zukünftege President vun der Aarbechtskommissioun an den zukünftegen Aarbechtsminister, dat och mat op de Leescht ze huelen, an dass et wichteg wier, dass mer eis als Chamber do mat engem Rapport géife beschäftegen, net nëmme mat enger Interpellatioun oder enger Motioun oder enger Resolutioun, mee dass mer do e konkrete Pabeier géifen ausschaffen, deem mer dann och dee Stellwäert géife ginn, fir dass och do dann déi aner Leit wëssen, wéi d'Chamber, wéi de Pouvoir public dozou steet. An dass et do wichteg ass, fir déi Signaler och no bausen ze setzen. An dat am Interêt vun allegueren deene Mënschen, déi schaffe ginn, fir allegueren déi Mënschen, déi fir Loun a Gehalt enger Aarbecht noginn. Well nach ëmmer ass et de Mënsch, dee muss am Mëttelpunkt stoen, an dat ass um Aarbechtsmaart méi wichteg wéi jee!

Villmoos merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci och dem Här Spautz.

An ech gesinn, déi éischt Riednerin, d'Madamm Carole Hartmann, ass scho prett. Madamm Hartmann, Dir hutt d'Wuert.

Débat

■ **Mme Carole Hartmann (DP).** - Merci, Här President, léif Kolleegeinnen a Kolleegeen, per Definitioun ass en Accidenter en ongléckleche Virfall, deen onwaart an onabsichtlech geschitt an zu Blessuren a souguer bis zum Doud ka féieren.

Mee dat wëllt awer net heeschen, dass een net Precautiounen huele kann, fir eventuell Risiken aus dem Wee ze raumen, déi Accidenter provozéiere kënnen. Esou, wéi een doheem zum Beispill keng geféierlech Géigestänn bei klenge Kanner leie léisst oder en agestachene Fön niewent enger voller Buedbiden, sou mussen och op der Aarbechtsplaz Risiken identifizéiert a Virsiichtmoosname getraff ginn.

Leider ass et net méiglech, all Accident oder Krankheitsfall op der Aarbecht ze verënnere, mee et kann een awer preventiv d'Mesurë verbesseren an ausbauen, fir d'Zuelen esou niddreg wéi méiglech ze halen. Preventioun ass nämlech déi beschte Medezinn. À long terme ass si och dee beschten Invest, souwuel fir de Salarié an de Patron wéi och fir eise Wirtschafts- a Sozialsystem.

Niewent de physeschen a psychesche Schied kascht all Krankheitsfall an all Accident och Suen, an der Moyenne vun 3.800 Euro pro Fall, a bei insgesamt 15.415 gemellte Fäll - sou steet et am Rapport vun der Association d'assurance accident - muss een dervunner ausgoen, dass dat d'Assurance accident bal 59 Milliounen Euro kascht. Dorënner fale Krankheitsfall an Accidenter op der Aarbecht souwéi Accidenter um Aarbechtswee. Bei den Accidenter goufe ronn 22 % respektiv 33 % manner Fäll gemellt. Opground vun der Pandemie,

wou vill Leit net schaffe waren a sech dowéinst och manner deplacéiert hunn, sinn dës Zuelen awer net onbedéngt aussokräfteg.

Dat selwecht gëllt bei de Krankmeldungen, déi eng Hausse vun 146 % verzechent hunn, well Covid-19 an d'Lëscht vun de professionelle Krankheeten opgeholl gouf. Eng Zuel, iwwert déi ee sech awer Gedanke soll maachen, ass déi vun den Doudesfäll. Leider sinn 19 Doudesfäll - dräi méi wéi 2019 - fir 2020 ze bekloen. Dowéinst muss mir eis och weiderhi konsequent ëm méi Gesondheet a méi Sécherheet op der Aarbecht beméien.

An der Preventioun ass awer och scho villes geschitt. D'ITM kontrolléiert reegelméisseg d'Aarbechtsplazen dorobber, ob d'Sécherheitsstandarden agehale ginn, déi duerch d'Legislatioun festgueluecht sinn. De Service prévention vun der Association d'assurance accident bitt, wéi den Numm et schonn undeit, Berodung, Sensibiliséierung an Informatiounen zu Preventiounsmesuren un. De Service de santé au travail multisectoriel féiert, ënner anerem, medezinnesch Kontrolle vun de Salariéen duerch, evaluéiert eventuell Risiken an de Betriber, gëtt Éischt-Hëllef-Coursen an intervenéiert och an Entreprises, fir psychosozial Risiken ze verënnere. Dofir hu si och eng Toolbox a Flyeren ausgeschafft, déi op hirem Site fir all Mënsch fräi zougänglech sinn.

Virun allem Suchtproblemer ginn hei thematiséiert. 25 % vun all den Aarbechtsaccidenter sinn nämlech op Alkoholkonsum zréckzuféieren. An do gëllt et och, drop opmierksam ze maachen, dass dës Accidenter net vun der Assurance couvréiert ginn.

Zanter 2008 organiséiert och d'UEL reegelméisseg Manifestatiounen, déi sech mat Sécherheet a Gesondheet am Betrib befaassen, dat zesumme mat ville Partner, dorënner ArcelorMittal, d'ITM, de Ministère de la Sécurité sociale, de Groupe Foyer an den Institut national pour le développement durable et la responsabilité sociale des entreprises.

2016 koum dunn deen nächste wichtege Schritt mat der nationaler Strategie „Vision Zéro“, déi vun der UEL, dem INDR an der Assurance accident ausgeschafft gouf a vill Signatairë fonnt huet, dorënner, niéft villen Entreprises, den Aarbechtsministère an d'national Gewerkschaften.

D'„Vision Zéro“ leet siwe gëlle Reegelen a véier Prinzippe fest, fir e séchert Aarbechtsëmfeld ze schaffen. D'Virbildfunktioun vum Patron, d'Definitioun vu konkreten Ziler an den Invest an d'Formatioun vun de Salarié si just e puer Beispill, déi d'Responsabilitéit vun den Entreprises ënnersträchen.

Mee och d'Politik spillt eng wichteg Roll. An et sinn nach e puer Gesetzesprojeten um Instanzewee, déi zu enger Verbesserung vun der Gesondheet an der Sécherheet op der Aarbecht bäidroen kënnen.

De Projet de loi géint de Mobbing op der Aarbecht an d'Recht op Dekonnexioun kënnen zu engem bessere mentale Wuelbefanne vun de Salariéë bäidroen. An no enger Erhéijung vum Personal ass nach eng weider Reform vun der ITM och geplangt, mat enger méi effizienter Struktur a mat Prozesser a Prozeduren, déi besser an hir Missiounen ugepasst sinn.

Eist Zil ass et ëmmer, kee Blesséierten a keen Doudegen duerch Aarbechtsaccidenter ze hunn. Dorobber gëtt konsequent higeschafft. A fir d'DP ass dat Zil just zesumme mat jidderengem erreechbar. Jidderen ass gemeinsam an der Verantwortung: De Patron, dee fir e séchert Aarbechtsëmfeld surger muss, ...

(Interruption par la présidence)

... de Salarié, dee mat sengem Verhale säi Gesondheitszoustand an d'Sécherheet, och déi vu sengen Aarbechtskolleegeen, matbeaflosse kann, an natierlech d'Politik, déi d'Sécherheitsstandarden definéiert a Sanktioune festleet, wa sech net dorunner gehale gëtt.

Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci och. An den nächste Riedner ass den Här Georges Engel.

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Merci, Här President. Léif Kolleegeinnen a Kolleegeen, d'Diskussiounen ëm de fakultative CovidCheck an de Betriber an an den Administratiounen an deemnächst den 3G-Regimm op der Aarbechtsplaz, deen huet d'effentlech Opmierksamkeit nach eemol nei op dat Thema vun der Gesondheet an der Sécherheet op der Aarbechtsplaz gelenkt. Et ass e wichtege Sujet, och, mee ganz kloer net nëmmen am Kader vun der Pandemie. An duerfir merci dem Marc Spautz, dass hien dës Heure d'actualité hei ugefrot huet.

De Code du travail, dee gesäit vir, dass den Employeur all néideg Mesuren hëlt, fir d'Sécherheet an d'Gesondheet vu senge Salariéen ze schützen. Dat steet am Code du travail am Artikel 312-2, a gläichwäerteg Bestëmmungen, déi ginn et och an der Fonction publique, bei de Gemengen an och am assimiléierte Secteur.

Dozou gehéiert natierlech, dass de Patron sécherstellt, dass d'Aarbechtsplaz an d'Ofleef de geltende Sécherheetsbestëmmungen entsprechen. Dat gëllt fir d'Aarbechts- an d'Schutzmaterial, mee och fir d'Reegelen an d'Standarden, déi mussen agehale ginn. Dat gëllt zum Beispill fir Masken a Sécherheetssschong bei verschidde Aarbechter op dem Chantier, mee och fir uerdentlecht Material an Ekipement um Büro, sou zum Beispill de Stull am Büro, fir den ergonomeschen Ufuerderungen ze entsprechen. All dëst gëllt eeben och am Kader vun der Pandemie fir de beschtméigleche Schutz vum Personal.

An deem Kontext schéngt et mir och wicteg ze sinn ze betounen, dass d'Responsabilitéit fir d'Sécherheet an d'Gesondheet an engem gewëssene Mooss eng gedeelt ass. Fir beim Beispill vun de Sécherheetsschong ze bleiwen, do bedeit dat, dass de Patron derfir muss suergen, dass déi Schutzkleidung disponibel an an engem gudden Zoustand ass. Den Ugestalten, dee muss se dann awer notzen, dee muss sech un d'Reegelen halen an dat Material, wéi gesot, benotzen, sou wéi et virgeschriwwen ass. De Patron, dee muss e gesond an e sécher Aarbechtsëmfeld fir seng Salariéen ubidden. A jo, do ginn et nei Situatiounen, wéi den Här Spautz et gesot huet, ënner anerem déi vum Teletravail, an déi mussen och an dësem Sënn gereegelt ginn.

Här President, an de leschte Joren ass vill geschitt, fir de Kader fir méi Sécherheet a Gesondheet op der Aarbechtsplaz ze verbesseren. Ech denken do ënner anerem un d'Reform vun der Assurance accident an Joer 2010, déi nieft enger besserer Indemnisation vun de Persounen, déi an Aarbechtsaccidenten haten, och de Kader gesat huet fir e System, deen d'Patronen incitéiere soll, fir méi an d'Prevention ze investéieren a fir méi Sécherheet a Gesondheet op der Aarbechtsplaz ze suergen.

Wéineg verwonnerlech ass et, dass 2020 bedéngt duerch d'Pandemie d'Zuel vun den Aarbechtsaccidenten staark zrëckgaangen ass: ëm méi wéi 20 %, d'Aarbechtsaccidenter vu 16.000 op 12.600 an Accidenter um Aarbechtswee och vun 3.600 op 2.400.

Op där anerer Säit ass awer d'Zuel vun de sougenannte professionnelle Krankheete staark eropgaangen: e Plus vun 145,6 %, an éischter Linn Gesondheets- a Fleegepersonal, déi un éischter Linn gekämpft hunn a sech da leider och infizéiert hunn. Si (veuillez lire: All d'Covid-bedéngte Fäll) hunn 218 vun am Ganzen 313 unerkannte professionnelle Krankheeten ausgemacht.

Virun dem exzeptionelle Joer, virun dësem Joer, an zënter 2014 ass d'Zuel vun den Aarbechtsaccidenten méi oder wéineger stabill bliwwen, während den Emploi iwwert deen Zäitraum awer ganz staark an d'Luucht gaangen ass. Dat kann een u sech positiv bewäerten, mee et bleift awer, dass et nach vill Aarbechtsaccidenter mat déidlechem Ausgang gëtt: 2020 waren et der 19, souguer dräi méi wéi 2019, d'Madamm Hartmann huet et gesot. An all Doudegen op der Aarbecht ass een ze vill. Do si mer eis alleguerten eens. Do hänke ganz tragesch Situatiounen hannendrun.

Et ass evident, dass do nach vill Efforte musse gemaach ginn. Dat war och d'Zil vun dem Forum de la sécurité et de la santé au travail, deen den 23. November dëst Joer eng éischte Kéier digital ofgelaf ass. Organiséiert gouf e vun den Initiateuren vun der „Vision Zéro“, et ass och schonn hei virun drop agaange ginn.

Et ass wicteg deemno, d'Betriben ze sensibiliséieren, dass se sech ëmmer méi als Betrib och fir d'Aarbechtssécherheet an d'Gesondheet engagéieren a virun allem dann och eng Preventionskultur opbauen. Preventioun a Sensibiliséierung, Dir Damen an Dir Hären, dat ass a puncto Sécherheet a Gesondheet op der Aarbechtsplaz nämlech extrem wicteg. Ouni Kontrolle geet et awer och net, an duerfir wäert och d'ITM do eng wicteg Kontrollfunktion hunn. D'ITM huet méi Leit kritt. Si brauch der awer nach weider, fir dass se och hirer Kontrollfunktion nach méi gerecht ka ginn. Wat d'ITM méi present op de Chantieren ass, wat d'Situatioun a puncto Sécherheet a Respekt vun de Reegelen nach besser ass. An zousätzlech Fortschritter wäerte mer eis dann och vun der Reform vun der ITM erwaarden.

Ech kommen zu mengem leschte Satz: Sécherheet a Gesondheet op der Aarbechtsplaz ass net eng Saach, déi nom Accident eréischt eescht geholl muss ginn, mee déi virun all Efforte brauch, fir d'Risiken ze eliminéieren, éier en Accident geschitt.

„Gesundheit ist nicht alles, aber ohne Gesundheit ist alles nichts.“

Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci och dem Här Engel. An den nächste Riedner ass den Här Carlo Back. Här Back, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Carlo Back (déi gréng).** - Merci, Här President. An och merci un de Marc Spautz, fir de Sujet hei

ugeschwat ze hunn, a virun allem, fir e Setting ze maache vun dem Thema.

Ech wéilt mech awer hei limitéieren an eng Rei Iwwerleeunge maache vun eiser Fraktioun zu dem Impakt vun der Covidpandemie op d'Gesondheet an d'Sécherheet op der Aarbechtsplaz. An do wéll ech de positiven Effekt vun de preventive Moosnamen ervirsträchen, déi geholl goufen am Kontext vu Covid. Ech denken do un de Lockdown, deen huet sécher derzou bäigedroen, dass d'Infektione limitéiert gi sinn. Teletravail huet sécher och do geholle, Chômage partiel och, dass ee konnt doheem bleiwen. Ech denken do och un de Bausecteur, deen iwwert e ganze Mount zou war. Den Horeca huet sécher och duerch d'limitéiert Aktivitéiten säi Personal besser geschützt. An et gouf och manner Pollutionen - dat huet elo net direkt en Effekt op d'Aarbechtsplazen, mee et soll een dat awer ernimmen.

An den Teletravail, alles dat, wat ech elo opgezielt hunn, an och de Chômage partiel, haten och net nëmme positiv Säiten. Et sinn och negativ Säiten, déi produzéiert goufen: psychologesch respektiv mental Problemer wéinst zum Beispill Manktem u soziale Kontakter, déi muss een och hei ernimmen. An dës Symptomer maache sech speziell bemierkbar, ech kommen nach dorop zrëck, am Long-Covid - Covid de longue durée.

De Covid ass eng nei Pathologie allgemeng fir eist Gesondheetswiesen a sécher och fir d'Gemitt, wat mer haut hei uschwätzen. Um Niveau vun der Aarbecht wësse mer och net ganz vill.

Ech wéilt eng Rei Froe stellen, mee ech weess, dass et net einfach ass, dorop ze äntwerten. Mee deen neien oder deen nächsten Aarbechtsminister kann da vläicht kucken, wéi en déi Donnéeën do kéint eventuell hëllefen zesammenzedroen. Zum Beispill: Wat ass d'Inzidenz vu Covid an deenen einzelnen Aktivitéitssecteuren, zum Beispill am Secteur Santé, déi ganz no bei de Kranke waren an nach sinn, oder zum Beispill am Enseignement? Ech hunn elo gelies, dat wieren an der Belsch déi Secteuren, déi am meeschte betraff wieren. Gëtt et Donnéeën iwwert d'Unzuel vun Infektioneen, där hir Ursach eventuell op der Aarbechtsplaz ze sichen ass? Also kann een nowiesen, dass d'Infektioneen op der Aarbechtsplaz stattfonnt hunn? Hu mer dozou Donnéeën? Wat fir Statistike respektiv Donnéeën kënnen eis de Contrôle médical oder d'Services santé au travail ginn, zum Beispill iwwer länger Congés de maladie a Relatioun mat Covid?

Da kommen ech zum Covid de longue durée oder dem Long-Covid. Dat si Symptomer, déi bleiwen och e puer Méint no der akuter Krankheet oder no der Geneesung. Déi zwee heefegst Symptomer, déi opgezielt ginn, dat sinn eng anormal Middegkeet oder eng Dyspnée, also eng Otemnout. Aner Symptomer kënnen och do associéiert sinn.

De Moment gëtt et hei am Land en nationale Projet pilote, fir déi Patienten en charge ze huelen. Et ginn do de Moment ongeféier 350 Patienten, déi an dësem Projet pilote agebonne sinn. Eng international Studie huet gewisen, dass do bis zu 700 Persounen pro Joer an engem Land wéi Lëtzebuerg kéinten dervu betraff sinn. De Projet ass eng Synergie tëschent dem Rehaazenter vun Kierchbiérg, dem Centre hospitalier, dem Domaine Thermal vu Mondorf an dem Centre Hospitalier Neuro-Psychiatrique Ettelbréck an d'Patiente ginn do en charge geholl no enger Grille de triage an no enger Réunion de concertation pluridisciplinaire. A wat interessant ass: De CHNP - also de Centre Hospitalier Neuro-Psychiatrique vun Ettelbréck - ass mat an dëse Projet integréiert ginn, well och vill soziopsychologesch Problemer bei dëse Patiente festgestallt goufen.

Den Haaptobjektiv vun dësem Projet pilote ass - an dofir mentionéieren ech dat hei -, fir déi betraffe Persounen, déi bal all nach an engem Aarbechtsverhältnis sinn, erëm zrëck op hir Aarbechtsplaz ze bréngen.

Fir dës nei Pathologie besser ze verstoen, wier et och gutt, wann dës Institutionen e Rapport iwwer hir Prise en charge géife maachen. An dëse Projet, krut ech och gesot, huet awer nach de Souci, dass säi Finanzement iwwert déi nächst Joren nach misst ofgeséichert ginn.

D'Maladie professionnelle ass och ugeschwat ginn. Ech wéll dofir elo net weider dorop agoen. Ech wéll awer hei mat den Accidents de travail ofschléissen, deenen ech awer e bësse méi Opmierksamkeet wéll ginn.

D'Donnéeën vun der Assurance accident sinn hei opgezielt ginn. Déi sinn en diminution gewiescht am leschte Joer, mee d'déidlech Accidenter bleiwe stabil: 19 Accidenter, 19 Persounen sinn 2020 ëmkommen, 16 waren et der nach am Joer 2019.

Paradox bei deenen Donnéeën ass, dass et méi déidlech Accidenter um Wee op d'Aarbecht gouf - néng Stéck - wéi déidlech Accidenter op der Aarbecht selwer. Där gouf et nëmme sechs Stéck, wou et dach manner Trafick gouf. Wéi kann een dat erklären? Mee leider gëtt et och do keng Donnéeën, wéi an a wéi engem Secteur dës Accidenter geschitt sinn.

Ech kommen dann zum leschte Punkt. Erlaabt mer do eng perséinlech Remark. An dat heiten erënnert mech ..., bréngt mech 40 Joer zrëck, wéi viru menger Hausdier e Gruef agefall ass - meng Hausdier, dat war op der Areler Strooss - an do dräi portugisesch Gaaschaarbechter dout begruewe goufen. Dat war 1984.

Mir haten erëm esou en Accident virun e puer Wochen. An do stellen ech mer awer elo Froen, wéi dat nach méiglech ass, dass esou eppes geschitt. Mir hunn d'Assurance accident, déi technesch Virschrëften huet. Do muss Krings-Verbau, wéi dat technesch genannt gëtt, agebaut ginn: stole Placken, déi agefouert ginn an déi dann och protegéiere sollen, dass de Gruef net zesummefällt. Ech weess net, wat hei gemaach ginn ass. Ech kennen och d'Situatioun net genau, mee ech wéll awer drop opmierksam maachen: Dat schéngt hei op d'mannst net de Fall gewiescht ze sinn.

Da gëtt et och all déi Acteuren, déi sech hei ëm d'Prevention solle bekëmmern, d'Assurance accident, d'ITM, déi onofhängeg ass, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Dir misst zur Konklusioun kommen.

■ **M. Carlo Back (déi gréng).** - Ech kommen zur Konklusioun. D'Delegatioun vun den Aarbechter, wou an all Delegatioun vun engem gréisseren Betrib eng Persoun fir d'Sécherheet zoustänneg ass: Wéi ass et mat der Sécherheet a kleng Betriber, mat Aarbechter, déi aus Länner kommen, déi net déi selwecht Sécherheitskultur hu wéi mir? An dat ass meng Fro, déi ech stellen, meng Konklusioun: Ee gutt Zesummepill vun all den Acteuren misst esou Accidenter verhënnern. A meng Fro ass: Huet dëst Zesummepill net och ënner der Pandemie gelidde?

Ech soen lech Merci.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci och. An eisen nächste Riedner ass de Jeff Engelen.

■ **M. Jeff Engelen (ADR).** - Merci, Här President. Léif Kolleginnen a Kollegen, fir unzefänken, e Merci un den Här Marc Spautz fir dës Aktualitéitsstonn. Ech mengen, et ass wicteg, dass mer eis och vun Zäit zu Zäit hei an der Chamber mat esou Saache befaassen.

Ech mengen, mir wëssen alleguerten, dass d'Aarbechtswelt sech déi lescht Joerzëngte staark verännert huet, an déi zwee Joer duerch de Covid nach e bësse méi staark. Et gëtt ëmmer méi stressig an et gëtt ëmmer méi vum Mënsch gefuerdert.

De Gesondheetsschutz op der Aarbecht an och de Schutz vun der Sécherheet op der Aarbecht ëmfaasst am Fong geholl dräi grouss Beräicher.

Éischtens emol Moosnamen zur Preventioun vu beruufsbedéngte Krankheeten, Moosnamen zur Förderung vun Wuelbefannen op der Aarbecht an och Moosnamen zur Vermeidung vun Aarbechtsaccidenten.

Aarbechtsbedéngt kierperlech a psychesch Problemer a Gefore musse fréizäitig erkannt ginn an, esou gutt et geet, verhënnert ginn. Dobäi spillen och Aspekter wéi d'Reduzéierung vu pathogeneen Aarbechtsstoffen, eng effikass Aarbechtsorganisatioun an eng optimal arbeitsmedezinesch Betreuung eng wicteg Roll.

De Patron ass, laut Code du travail, verantwortlech fir d'Sécherheet an de Gesondheetsschutz vu senger Salariéen. Mee och de Salarié muss sech un d'Spillsregelen halen. An deem Kontext spillt och d'Inspection du travail et des mines als Kontrollorgan eng wicteg an och eng berodend Roll. Leider goufen et an deene leschte Joren net just positiv Nouvelen, wat d'Aarbechtskonditiounen hei zu Lëtzebuerg ugeet, speziell am Bausecteur. 2020 hat d'ITM am Bausecteur 469 Infraktiounen am Zesummenhang mat feelerhaften Echafaudagen. Aarbechter, déi hei am Land leider buchstäblech an den Doud stierzen, si keng Seelenheet. Leider schéngt vill eenzel Betriber dësem Sujet wéineg Opmierksamkeet ze schenken oder entgéintzebréngen. An de Verwaltungse sinn zwar Sensibiliséierungscampagnen duergedouert ginn, mee wéi een aus villen anere Beispillen aus der fräier Wirtschaft weess, bréngen esou Initiativen net allze vill, wa se net vu gesetzleche Contrainthéit begleet ginn.

Alles, wat mat Zousazkäsche verbonden ass, ass fir eenzel Betriber en Tabu. Mir ënnerstëtzen d'Initiativen, fir der ITM zousätzlech Moyenen a Kompetenzen ze ginn, fir hir Aufgaben ze erfëllen. Ech mengen, déi goufe jo déi lescht Jore beträchtlech eropgesat.

Mee et muss een awer och wëssen, dass kierperlech Aarbecht, ...

(**Brouhaha**)

... e méi héije Risiko mat sech bréngt, wéi wann een elo keng kierperlech Aarbecht ..., Ech mengen,

wann ee méi eng geeschteg Aarbecht mécht, do ass de Risiko manner grouss.

Erlaabt mer nach e Wuert zu de Krankheete vun de psycheschen a soziale Risiken. Déi si grad esou grouss: Stress, Burnout, tschemenschlech Konflikter, Mobbing - alles dat sinn haut Problemer, déi leider an de Betriber alldeegelech gi sinn.

Och dat weist drop hin, dass de Facteur Mënsch an der Aarbechtswelt ëmmer méi ënner Drock gesat gëtt.

Och do musse mer vläicht dergéint schaffen. Hei musse mer Preventionsstrategieën fannen, fir schlecht Aarbechtsbedéngungen ze verhënnern. Mee tëschent guddem Wëllen a Realitéit besteet oft ee grouse Géigesaz.

Wéi erwäant, de berufflechen Harcèlement gëtt ëmmer méi akut. Dobäi kënn, dass ëmmer méi Beschäftegter zouginn, dass se Problemer hunn, hire Beruff an hiert Familjeliewen an Aklang ze bréngen.

D'Aufgaben, déi e Beschäftegten hautdesdaags huet, ginn ëmmer méi komplex. Den Aarbechtsdruck an d'Intensitéit vun Aarbechtsrhythmus huelen zou. Vill Beschäftegter, déi dorënner leiden, sinn ëmsou méi onglécklech, well se wëssen, dass se net demissionéiere kënnen, well se da kee Chômagegeld kréien. Fir si ass dat dann eng qualvoll Existenz. Duerfir sollt de Gesetzgeber driwwer nodenken, fir Chômageallocatiounen och deene Leit zuzestoen, déi aus psycheschem Drock quasi gezwonge ginn ze demissionéieren. Allerdéngs missten och esou Initiative vu vir eran eenzel Abusen ausschléissen, wat ganz schwierig gëtt. Mir ginn dat zou.

Eng aner traureg Realitéit an der fräier Wirtschaft sinn all Forme vu Mënschenhandel. Dës kommen déi lescht Joren ëmmer an ëmmer méi op.

Mee erlaabt mer zum Schluss, nach e Wuert zur Heemaarbecht ze soen. Dës wäert an der Zukunft ëmmer méi wicteg ginn an deelweis och zouhuelen. Dat ass och befligt ginn duerch d'Covidgesetz oder d'Covidgesetz. Et kënnen vun elo u vill Leit doheem schaffen.

Mee dat bréngt awer dann och eenzel Stresssituationen op der Aarbechtsplaz selwer mat sech.

(**Interruption par la présidence**)

Et ass kloer, dass déi, déi am meeschte vu schwéieren Aarbechtsaccidenten betraff sinn, wéi d'Landwirtschaft, d'Handwierk, de Bau, d'Industrie an d'Transportwiesen, manner op Heemaarbecht kënnen zrëckgräifen, praktesch guer net, wat och erëm riskéiert, nei Spannungen an d'Gesellschaft erzebréngen; och innerhalb vun engem Betrib: Spannungen tëschent deenen, déi vun doheem aus schaffe kënnen oder dierfen an deenen, déi dës Méiglechekeet net hunn. Zu dëser zweeter Kategorie gehéiere ganz oft sozial Schwächer oder manner qualifizéiert Mënschen.

An ech géif lech da Merci soe fir Är Opmierksamkeet. Merci.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci och. An d'Wuert huet d'Madamm Myriam Cecchetti.

■ **Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk).** - Här President, sécher a gesond Aarbechtsbedéngunge sinn zentral Errungenschaften vun der Aarbechterschaft a vun de Gewerkschaften, déi sech géint kierperlech a gesondheetlech Risike vun de schaffende Leit agesat hunn.

D'Entwécklung vun den Zuelen, wat d'Aarbechtsaccidenten an och d'Doudefall op der Aarbecht betrëfft, ass och zrëckgaangen iwwert déi lescht Joerzëngten. D'Verhältnis vun den Accidenter par rapport zu der Zuel vun de Beschäftegten zu Lëtzebuerg ass kontinuierlech erfogaangen. Et geschéien awer nach ëmmer vill ze vill Accidenter, well am Schnëtt stierwen zu Lëtzebuerg ee bis zwee Beschäftegter de Mount duerch en Aarbechtsaccident.

Dës Entwécklung spigelt natierlech och erëm, dass d'Aarbecht mat der Verännerung vun de wirtschaftlechen Aktivitéiten och geännert huet. D'Aarbecht an der Industrie oder an der Konstruktioun war an ass méi geféierlech, wéi eng Aarbecht um Büro. De Réckgang vun den Accidenter op der Aarbecht ass also sécherlech och mat dem Réckgang vun der Zuel vu geféierlechen Aarbechten zrëckgaangen. Allerdéngs bedeit dat och, dass d'Kämpf ëm besser Aarbechtsbedéngungen och historesch an engem industrielle Kontext stattfonnt hunn a Risiken, déi duerch nei Aktivitéiten an Aarbechtsformen, mee och duerch wirtschaftlech Bedéngungen entstinn, nach net genuch a Betruucht gezu ginn.

Gesondheetlech Problemer, déi duerch wuessende Stress a Belaaschtung, déi wuessend Vernetzung an oft net respektéiert Dekonnectioun vum Salarié, nei marginal Praktike mat stänneger Evaluatioun, héijem Erwaardungsdruck an iwwerdrüwene Ufuerderunge bei Leeschtung a Flexibilitéit, präkär

Kontrakter op Zäit entstinn, ginn haut nach vill ze weineg berécksiichtegt. Mir mengen dowéinst, dass de psychosoziale Risiken onbedéngt méi staark vun der Aarbechtsmedezinn muss Rechnung gedroe ginn. Et kann net sinn, dass dës Problemer individualiséiert a medicaliséiert ginn. Nee, si mussen als e Risikofacteur jee no Aarbechtsplaz unerkannt ginn, wat et och erlabe géif, preventiv virzegoen.

Verschiedde Gesetzestexter, déi an de leschte Méint deposéiert gi sinn, wéi dat iwwert den Droit à la déconnexion, kënnen och en Undeel vun der Preventioun vu gesondheetleche Risiken, och wann een hei sécherlech nach méi wäit muss goen.

Déi Verännerungen, vun deenen ech elo geschwat hunn, sinn am Kader vum Teletavail nach méi wichtig ginn. D'Pandemie war eng Noutsituatioun, wou d'Aarbechtswelt a soumat och d'Aarbechtsbedéngunge vu ganz ville Salariéé vun engem Dag op deen anere komplett changéiert hunn. Dat Vun-do-heem-aus-Schaffe wäert a ville Beräicher zu enger Norm ginn. An do stelle sech haut scho Froen a Bezuch op d'Gesondheet. Well si mer mol ganz éierlech: Wéi ee Salarié huet dann doheem vum Patron d'Material zur Verfügung gestallt kritt, fir komfortabel ze setzen? Wien huet iwwerhaapt e separate Bürosraum doheem? Ganz oft leeft den Teletavail doheem um Kichendesch. Hei entzitt sech also no an no en Deel vun der Aarbecht de Kontrollorganen. Mir mengen, dass dat e grouse Problem ass, well d'Aarbechtskonditiounen do an engem gewesene Mooss zu enger individueller Responsabilitéit ginn.

Här President, 2016 gouf eng Strategie mam Nimm „Vision Zéro“ tëschent Regierung, Patronat a Gewerkschaften ënnerschriwwen mam Zil, fir d'Aarbechtsaccidenter a Richtung null ze drécken.

Dat ass begréissenswäert. Mir froen eis awer konkret, wéi eng Mesuren ergraff gi sinn, fir dës Zil och tatsächlech ze erreechen. Vill Betriber hu sech der Chartre ugeschloss. Mee wat bedeit dat elo am Konkreeten? Hu se Aktiounspläng opgestallt a Mesuren ergraff, fir d'Risiken fir hir Beschäftegte ze reduzéieren? Dozou kann den Här Aarbechtsminister eis vläicht eppes soen.

D'Ziel vun den Aarbechtsaccidenter ass am Joer 2020 natierlech däitlech méi déif gewiescht, wouduerch eng 20%eg Reduktioun vun den Accidenter bis 2022 duerchaus realistesch ass. Mee wéi aganks gesot, huet dës Entwécklung natierlech ganz vill mat der Pandemie an hiren Auswierkungen ze dinn. A mir mengen, dass effikass Mesuren op politeschem wéi och op betriblem Niveau erfuert sinn, fir nohalte Fortschreitter kënnen ze erreechen.

Laut de leschte verfügbaren Zuele vun Eurostat huet Lëtzebuerg bis haut ee vun den héchsten Taux-d'incidencé bei den déidlechen Aarbechtsaccidenter an der EU. Nëmme nach zwee aner Länner hunn en änlech héijen.

Natierlech kann dës un ënnerschiddlechen Erfassungsmethoden leien. Et läit och sécherlech drun, dass de Konstruktionssektor bei eis méi grouss ass, mee dat kann awer net driwwer ewechtäuschen, dass Lëtzebuerg an deem Beräich net gutt dosteet.

Eng änlech schlecht Positioun hëlt Lëtzebuerg och an, wat d'Aarbechtsmedezinn ugeet. D'CSL huet an enger Nott vun deem Joer gewisen, dass Lëtzebuerg bei der Ziel vun den Aarbechtsdokteren pro 100.000 Beschäftegter just an der zweeter Hallschent vun der Tabell an der EU steet. Soumat wier d'Legislatioun säit Laangem awer scho laut der CSL net méi agehalen, déi een Aarbechtsdokter op 5.000 Salariéé virgesäit. Dat erkläert sécherlech och firwat ganz vill Examens d'embauche just nach mat Formulairé gemaach ginn. Et sinn einfach net genuch Dokterer do.

D'Preventioun vu gesondheetleche Problemer oder d'Fréierkennung vu Beruffskrankheete ginn an esou engem Kader natierlech eng ganz schwéier Aufgabe. Mir mengen, dass dat eng ganz wichteg Problematik ass, iwwert déi mir elo hei net méi am Detail kënnen schwätzen, mee dat misste mir deemnächst op dëser Plaz awer nohuelen.

Villmoos merci dem Här Marc Spautz fir dës interessant Heur d'actualité a villmoos merci fir d'No-lauschteren.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci gesot. An de leschte Riedner ass den Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, fir d'éischt wéll ech och mengem Bänknoper, dem Marc Spautz, Merci soen, fir d'Ufro vum dëser Aktualitéitsstonn.

D'Gesondheet steet jo momentan am Fokus wéi sécher ni virdrun. Seelen hu mer esou laang an esou intensiv iwwer Gesondheet geschwat, net nëmmen op der Aarbechtsplaz, mee insgesamt. An egal mat wem ech hei schwätzen, - ob heibannen, ob do-baussen -, et schwätzt een ëmmer iergendwéi iwwert dee blöde Virus. Mee Gesondheet ass jo awer vill méi wéi just de Schutz virum Covid-19.

Mir dierfen awer an dësen Zäiten net aner gesondheetlech Aspekter aus den Ae verléieren. Och während der Pandemie hunn d'Aarbechtsdokteren glécklecherweis hir Aarbecht gemaach an hunn och bereetgestanen, wann e Betrib, eeben och Froen zur Pandemie hat. Si hunn de Betriber gehollef, hir Aktivitéiten anescht ze organiséieren, fir do wou et goug op den Teletavail ëmzestellen, a gehollef, déi vulnerabel Salariéen op der Aarbecht esou gutt et geet ze schützen.

Eng ganz wichteg Aarbecht, déi se nieft hiren normalen Tâchen u sech nach dobäi gemaach hunn. Leider ass dësen Aarbechtspensum awer kaum nach ze meeschten, well et op ville Plazen un Aarbechtsdokteren feelt. Laut Artikel 322-3 vum Code du travail, dierf een Aarbechtsdokter sech maximal ëm 5.000 Salariéé këmmen. Eng u sech schonns immens héich Ziel, wann een dat esou bedenkt, déi a verschiddene Beräicher awer leider haut iwwerschratt gëtt. A multisektorieel géife 55 Dokterer gebraucht ginn, an et feelt u 14 Dokteren.

Och am Secteur tertiaire et financier bei der ASTF kann de Quota säit 2018 net méi agehale ginn. Ech war selwer dës Joer bei engem Aarbechtsdokter an ech hu mech dunn - wéi een dat als Deputéierten esou mécht - nach e bëssen informéiert, wéi d'Situatioun ass. Et héiert een, dass d'Situatioun, déi sech hanner deenen Zuele verstoppt, um Terrain als immens dréckend wouergeholl gëtt. Et fillt ee sech e bëssen als „dernière ligne de défense“. An et traute kee sech opzehalen, well: Wie soll et soss maachen? Mee et gëtt awer och net wierklech besser. An dat ass, mengen ech, e Problem, dee mer wierklech mussen ugoen, well et kann net sinn, dass mir als Staat eis eege Gesetzter net respektéieren. An awer verstinn ech, wou et hierkënt. Mir fannen déi Dokterer net. Se wuessen net op de Beem. Dee ganze Gesondheitssektor sicht verzweifelt an händéierend no speziell ausgebildete Kräften, dozou zielen eeben och d'Aarbechtsdokteren.

An dat Ganzt kënt dann an eng Zäit, wou d'Unzuel vu Burnoute vun 2018 op 2019 ëm 45 % geklommen ass. Dës Ziel huet sech an de Pandemiejoeren 2020 an 2021 sécher net verbessert. Tout au contraire fäerten ech, dass déi Zuele sech éischter verschlëmmert hunn, well vill Leit fülle sech mental belaascht a bräichten de Support, bräichte vläicht och eng Kéier d'Visitt beim Aarbechtsdokter, fir dat diagnostizéiert ze kréien.

An da komme mer erëm op e Punkt ze schwätzen, vun deem ech esou lues d'Nues awer voll hunn, well nach ëmmer steet den Accord tëscht de Psychologen, also Psychotherapeuten, vun der Fapsylux an der CNS net. Ech hat haut net fir näischt eng Fro derzou gestallt. Ech hat d'Hoffnung, ech kéint a menger Ried elo den Owend da Positives berichten, ech kéint d'Regierung beim Wuert huelen a soen: „Mir freeën eis, dass am Januar endlech kënnen déi éischt Rechnungen ageschéckt ginn.“ Mee ech hunn e bëssen d'Gefill, dass allkéiers, wann een no-freet, dat Zil vun deem Accord zwëschent der Fapsylux an der CNS no hanne réckelt.

Ob am Oktober déi Lénk duerno froen, ob mir am Dezember duerno froen oder all déi Froen, déi scho virdu waren, dat Zil réckelt ëmmer progressiv no hannen. U sech misst ee sech elo soen: Ma da sollte mir Deputéiert ophalen ze froen, vläicht ass et da muer do. Wann et esou wär, sinn ech deen Éischten, dee verzicht, nach eng Fro derzou ze stellen. Ech fäerte just, dass dat net de Grond ass. Ech hunn d'Gefill, dass mer hei misste méi oft no-froen an dat et nach bei Wäitem..., dass den Drock, de politeschen Drock, vun deem de Minister Schneider virdrun och geschwat huet, dréngend nach muss oprechterhale ginn, fir dass et hei zu engem Accord kënt, dass mer déi mental Gesondheet definitiv besser traitéieren.

Här President, ech si viru Kuerzem awer och nach drop ugeschwat ginn, wou mer mat der Reform vun der Aarbechtsmedezinn dru wären a wéini dës dann elo géif an den Aarbechtsministère integréiert sinn, sou wéi de Koalitionsaccord dat versprach huet.

Ech wéll dofir dës Fro un de Minister weiderginn: Wéini wäert d'Santé au travail an den Aarbechtsministère plënnere a wéi gesinn déi nächst Schrëtt aus, fir d'Zesummenaarbecht tëscht den Aarbechtsdokteren an der ITM ze stäerken?

Des Weidere stellt sech och d'Fro vun der Ëmsetzung vum Plan national de prévention du suicide, dem Plan GIMB (ndlr: Gesond iessen, méi bewegen) an dem Plan cancer et tabac. Wou si mer do drun?

Am Rapport vun der Santé gëtt gesot, dass d'Aarbechten un dëse Pläng an den entsprechehenden Aarbechtsgruppen 2020 deelweis gestoppt goufe respektiv komplett gestoppt goufen. Sinn d'Aarbechten erëm opgeholl ginn? Wou si mer drun? Wéi geet et weider?

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech kommen zum Schluss. Et bleift nach vill Verbesserungspotenzial, wat d'Gesondheet op der Aarbecht ugeet. D'Aarbechten un den nationale Pläng, déi ech grad genannt hunn, mussen erëm opgeholl

ginn! Esou wichteg Themen dierfen net schleefe gelooss ginn.

Och muss mer d'Medezinnstudente motivéieren, fir Aarbechtsdokter ze ginn, fir dass mer iergendwéi dat Lach vun den Aarbechtsdokteren zoukréien. A mir brauchen endlech en Accord mat der Fapsylux, fir dass d'mental Gesondheet net um Enn vum Dag hannen eroffält a just eppes ass, dass déi Räich sech kënnen leeschten an déi Aarm falen eeben hannen erof.

Ech soen lech Merci.

■ **M. Marc Goergen** (*Piraten*).- Ganz gutt!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci och.

An d'Wuert huet elo d'Regierung. Den Aarbechtsminister, den Här Dan Kersch.

Prise de position du Gouvernement

■ **M. Dan Kersch**, *Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire*.- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, laut der europäescher Agence fir Sécherheet a Gesondheet op der Aarbechtsplaz stierft an der Europäescher Unioun - lauschtert gutt - all 3,5 Minutten eng Persoun u de Suite vum engem Aarbechtsaccident oder enger Beruffskrankheet.

Dee Chiffer aleng weist d'Wichtigkeet vun der Diskussioun, déi mer haut féieren. An dofir och vu menger Säit aus e grouse Merci un den Här Spautz, dass hien dat haut op d'Dagesuerdung setze gelooss huet.

Wann een d'Perten am Zusammenhang mat virzäitege Pensiounen, mam Absenteismus an den Haussé vun den Assuranceprimen zesumme-rechent, da weess een, dass alleguerten déi Problemer, déi domadder zesummenhänken, natierlech och nach eng immens Belaaschtung fir eis Ekonomie duerstellen. D'Gesetz vum 17. Juni 1994 huet eng Rei vu Mindestforderungen agefouert a puncto Sécherheet a Gesondheet op der Aarbechtsplaz, mee et huet virun allem eng nei Mentalitéit erabruucht.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Nämlech déi vun der Preventioun an net ëmmer nëmme vun der Reaktioun. An dat war, mengen ech, e Quantesprung an der ganzer Politik vun der Sécherheet an der Gesondheet op der Aarbechtsplaz.

An der Praxis bedeit dat, dass ee muss Aarbechtsprozesser analyséieren, fir déi kuerz- a laangfristeg Risiken ze identifizéieren an duerno Moosnamen ze ergräifen, fir d'Risiken ze eliminéieren oder ofzschwächen.

Fir et einfach auszedrécken: Et betrëfft d'Preventioun, d'Gestioun vun de Risiken, déi mat der Aarbecht verbonne sinn, mat dem Zil keng Aarbechtsaccidenter a keng Beruffskrankheete méi mussen ze verzechnen. Mir wëssen, dass dat e visionäert Zil ass an dofir heescht déi Aktioun jo och net fir näischt „Vision Zéro“.

D'Haaptresponsabilitéit - an och dat ass virdu schonn hei gesot ginn - fir d'Sécherheet op der Aarbechtsplaz läit bei den Employeuren. Mee all Mënsch weess, dass Employeuren aleng dat net kënnen bewierken. An dofir hunn och d'Salariéen an eise Gesetz eng Rei vu Responsabilitéiten. Och dat ass virdu schonn ugeklongen.

Villes vun deem, wat d'Sécherheet an d'Gesondheet op der Aarbechtsplaz ugeet, gëtt awer bei eis traditionell am Sozialdialog gereegelt. An dat ass och gutt esou a bréngt eng ganz Rei vu Virdeeler mat sech.

Mee dat entlaascht awer net déi zoustänneg Institutiounen. Ech denken elo mol un d'Association d'assurance accident, d'Division de la santé au travail, de Service national de la sécurité dans la fonction publique, d'ITM an nach eng ganz Rei aner. Dat entbënt déi awer net vun hirer Verantwortung. Och dat muss ee soen.

Si muss kloer an einfach Richtlinnen erausginn, virun allem, dass et och méiglech gëtt, an der konkreter Praxis spezifesch Risiken ze bekämpfen an ze geréieren. An dat an Zesummenaarbecht mat all einzelen Acteur, deen an deem Beräich aktiv gëtt. Dir kennt déi ganz Méiglechkeete vu Salarié-désignéen oder Délégué à la sécurité et à la santé an esou weider. Eng ganz Rei vun Acteuren, déi also mussen an dee ganze Prozess agebonne ginn.

Déi implizéiert Institutiounen mussen deenen eenzele Sécherheetsacteuren esou vill Rotschléi, Informatiounen a praktesch Outil wéi méiglech zur Verfügung stellen, andeem si notament op Formation setzen, fir dass sech kann an de Betriber, an haaptsächlech an deene klengen a mëttlere Betriber, wou dat nach net grad esou verbreet ass - an dat ass net onbedéngt, well déi dat net wëllen, mee well se et eebe vläicht net esou kënnen wéi méi grouss -, eeben an alle Betriber zu Lëtzebuerg eng Kultur a Saache Preventioun a Geforen a Risiken etabléieren.

D'Sécherheetsacteuren an d'Institutiounen, vun deene mer schwätzen, och déi mussen ëmmer erëm nei Formatiounen kréien an nei Méiglechkeeten an d'Hand kréien, fir hirer grousser Aarbecht nozegoen. Och si sinn natierlech dem Fait ënnerleeën oder och si leiden natierlech ënner dem Fait, dass d'Aarbechtswelt sech kontinuéierlech a ganz séier weiterentwéckelt. Mir mussen och hei dem Rhythmus vun der Globaliséierung nokommen, dem technische Fortschritt nokommen. Dat heescht also, dass och déi Leit, déi Formatiounen ubidde fir déi Leit, déi an der konkreter Praxis herno se mussen ëmsetzen, sech stänneg mussen weider- a fortbilden. An och an deem Beräich mussen weider Efforte gemaach ginn.

Déi nei Risiken, vun deene mer virdrun hei geschwat hunn, verlaange vun eis, dass mer nei Kompetenze kréien, nei Capacitéiten, nei Ressourcen. An dat beileiwen net nëmme bei der ITM; bei der ITM selbstverständlech och, mee net nëmmen op där Plaz.

Ech mengen et ass onbestritten, dass déi Preventiounskultur, vun där ech geschwat hunn, eng ganz Rei vu ganz grouse Virdeeler huet: manner Accidenter, manner Absenteismus, Reduktioun vun de Produktionskäschten, Steigerung vun der Produktivitéit, Motivatioun vun de Salariéen, déi an d'Luucht geet, e méi agreabelt Aarbechtsëmfeld, besser Integratioun vun de Salariéen an de Betrib, Verbesserung vun der gesellschaftlecher Reputatioun vum Betrib selwer och an domadder och méi en einfache Rekrutement, eng besser Formatioun vum Personal, besser Organisatioun vun der Aarbecht an Aarbechtsqualitéit.

D'Richtlinn, déi europäesch Richtlinn vun 1989, genau wéi dat Lëtzebuerges Gesetz, gesäit eng Rei vu ganz konkrete Mesur vir iwwert d'Informationsan d'Formationsaktivitéiten, fir d'Iddi vun der Preventioun vun de Beruffsrisiken kënnen ëmzesetzen.

Ech hat et virdu scho gesot: Den Employeur ka sech vun engem Salarié designé ënnerstëtze loosse, dee forméiert ass a seng Aufgabe konkret kennt an och nach de Virdeel huet, dass en och de konkreeten Oflaf vun den Aarbechtssoflee am Betrib ganz gutt kann aschätzen.

Zesumme mat der Chambre des Métiers, der Chambre de Commerce, dem Institut de formation sectoriel du bâtiment an der Association des travailleurs désignés Luxembourg hunn déi zoustänneg Autoritéiten - mir haten et virdu scho gesot: d'Assurance accident, d'ITM, d'Division santé - derzou bäigedroen, de Programm vu verschiddene Formationszyklen fir d'Salarié-désignéen opzestellen. Dat ass eng extreem wichteg an och eng extreem schwéier Aarbecht gewiescht, mee si hëlleft eis an der konkreter Praxis ganz vill. Duerch dës Formatioun kann den Employeur senger gesetzlecher Obligatioun nokommen, fir de Beruffsrisiko besser kënnen virzebeugen.

D'Gesetz iwwert d'Gesondheets- a Sécherheetscoordinateuren, dat jo och dem Bauhär operleert, am Fall vun enger Koaktivitéit um Schantje ganz kloer esou e Coordinateur anzusetzen, war e grouse Fortschritt hei zu Lëtzebuerg, deen et och queesch duerch Europa nach laang net iwwerall esou gëtt. Si hunn d'Méiglechkeet, konkret um Terrain eng ganz Rei vu Mesuren ze huelen, d'Risiken ze evaluéieren, d'Preventionsmoosnamen ëmzesetzen, d'Evolution um Niveau vu Sécherheet an der Gesondheet an den Installatiounen um Chantier ze summéieren a virun allem déi aner Intervenanten um Chantier och ze motivéieren matzemaachen.

Allgemeng muss ee soen, dass an der Tëschenzäit eng intensivéiert Kollaboratioun um Terrain geschitt. An dat och vun deene staatlechen Institutiounen, déi virdu schonn alleguer hei opgezéit gi sinn.

(Interruption)

Ech wéll och véier konkret Beispiller ginn, dass dat och an der Pandemie net vergiess ginn ass. Eent ass virdu scho genannt ginn: den nationale Forum de la sécurité et de la santé au travail. Déi 14. Editioun dovunner huet stattfont, wann och virtuell. Op der Foire agricole waren d'ITM zesumme mat der Division de la santé au travail souger mat engem gemeinsame Stand vertrueden, fir eebe genau op déi Risiken am Beräich vum Travail agricole opmierksam ze maachen.

Mir hu gemeinsam Seminären organiséiert an der Semaine européenne iwwert d'Troubles musculo-squelettiques, dat waren d'ITM an den ESAT. A virun allem ass 2020 e ganz grouse Guide erauskomm, dee vum STM, der AAA, der ITM an dem ESAT ausgeschafft ginn ass iwwer eeben d'Sécurité-santé au travail. An 2021, dat ass net méi allze laang, misst normalerweis och nach eppes erauskommen, dass sech ganz besonnesch mam Nettoyage an deene Geforen, déi domadder verbonne sinn, ausenanersetzt.

Et dierf een net vergiessen, dass virun allem och alleguerten déi nationale Gesondheitspläng, a mir hunn der eng ganz Rei - ech wéll se hei eng Kéier opzielen: de Plan national cancer, de Plan d'action drogues, de Programm GIMB, an deem et dann och

ëm d'Alimentation saine an d'Activité-physiqüé geet, de Plan national maladies rares, de Plan national réduction radon, de Plan national prévention suicide, de Plan national vun der Lutte géint den Tabagisme an net zulescht de Plan national antidiscrimination -, natierlech och ganz besonnesch Moosname virgesinn, déi een op der Aarbechtsplaz kann ëmsetzen. Et ass also net esou, wéi wa mer misste bei null ufänken.

A well dat och virdrun hei ugeschwat ginn ass a well dat, mengen ech, e ganz wichteg Thema ass, wéi ech och soen, dass virun allem och d'Kreatioun vun enger nationaler Réckeschoul mam Numm „Prévendos“ e ganz wichtige Schrëtt war. Mir wëssen alleguerten, dass Réckwéi - a gleef mir, ech weess, vu wat ech schwätzen -, déi Zivilisationskrankheet schlechthin ass. An duerfir ass dës Initiativ och esou wichtig, well se virun allem och accessibel ass fir all d'Salariéen. A si ass e grouse Succès!

Ech wëll och soen, dass se haaptsächlech finanzéiert gëtt vum Ministère de la Santé a vum Ministère de la Sécurité sociale. A wann ech soen: „Si gëtt vun engem Ministère finanzéiert“, dann heescht dat an engem natierlech, dass dat och Sue kascht. Jo, dat kascht Suen, an net wéineg, mee et muss een awer och gläichzäiteg soen: Et spuert awer och immens vill Suen! Déi bëllegst Krankheet ass ëmmer nach déi, déi iwwerhaapt net entsteet, oder sou wéi d'Lëtzebuurger soen: De beschten Dokter ass deen, deen een net brauch.

Verschiede Servicer vun der Santé au travail maache mat deene Moyenen, déi mer zur Verfügung hunn, Dausenden, ech géif jo soen Zéngdausenden, vu preventiven Examen. Dat si Blutanalysen, toxikologesch Analysen, preventiv Röntgen, Depistage vun Tuberkulos, Sehtester, Hörtester, Urinproben, Häerz- a Longentester, Kriibspreventionstester, psychosozial Ënnerstützung - och dat ass virdrun schonn hei ugeschwat ginn -, Analysen awer och vu Posten, vun Aarbechtsposten am Betrib an eppes, op dat ech ganz houfreg sinn als fréiere Minister: och ganz vill Éischt-Hëllef-Course ginn uegebueden. Dat ass dann net onbedéngt Preventioun, mee awer dann éischer schonn d'Reaktioun, wann en Accident geschitt ass. Mee och dat ass eng ganz wichtig Aktivitéit vun eise jeeweilege Servicer.

Et gëtt also villes gemaach an et leie virun allem och nach eng ganz Rei vu ganz gudden Iddien um Dësch. Mee et stinn och Defie virun der Dier. An och déi sinn hei ugeschwat ginn. Dee gréissten ass ouni Zweifel de grouse Manktum - an ech géif souguer vun enger reegeler Penurie schwätzen - un Aarbechtsdokteren.

Et gëtt dofir eng Rei vu Virschléi zu der Aarbechtsorganisatioun an de Services de médecine au travail, wou een d'Kompetenze vun den Aarbechtsdokteren muss nei reegelen. Fir déi aktuell an och fir déi zukünfteg Mataarbechter, awer och fir déi aktuell an zukünfteg Profiller, déi sollen an der Médecine au travail kënnen aktiv ginn.

Dësen Diskussiounsprozess mat der Organisatioun vun den Aarbechtsdokteren ass ganz wäit fortgeschritt. Et geet elo drëms, och déi traditionell Sozialpartner an den Entscheedungsprozess, wéi mer dat an Zukunft wëllen opbauen, matanzebauen.

D'Zil ass kloer definéiert an och akzeptéiert.

Ech wëll awer nach soen, dass och eng Rei vu Gespréicher scho stattfont hunn tëschent dem Ministère vun der Recherche an och dem Ministère de la Santé, fir ze kucken, ob mer op der Uni Lëtzebuerg e Studiengang fir Aarbechtsdokteren kënnen ufänken, well och dat wierklech extreem wichtig ass. Hei ass e weidert Beispill, wou eist Lëtzebuurger Land och vum Ausland ofhängeg ass. Do kréie mer net all d'Wënsch erfëllt a mir si gutt beroden, eis och op eis eege Féiss ze stellen, fir ze garantéieren, dass mer international Standarden an der Aarbechtsmedizin net eng Kéier net méi kënnen erfëllen.

Wéi gesot, et gëtt villes gemaach. Villes ass am Émbroch.

Ech wollt vläicht nach ee Wuert dozou soen: Jo, et gëtt selbstverständlech eng ganz Rei vu fortgeschrittenen Diskussiounen, dass d'Santé au travail an de Ministère de la Santé (veuillez lire: an de Ministère du Travail) integréiert gëtt. Et gëtt och schonn éischt Avant-projet-de-loien dozou. Mee ech mengen, dass dat keng ofgeschlossenen Diskussioun ass.

Éier do eng endgültig Entscheedung fält, muss een natierlech, sou wéi ech et virdrun gesot hunn, d'So-

zialpartner matabannen. Ech mengen, ech hu ganz kloer virdrun gesot: Mir hunn eng ganz gutt Zesummenaarbecht mat der Associatioun vun den Aarbechtsdokteren. Et geet elo drëms, dat, wat mer do festgestallt hunn a wat mer do op Pabeier bruecht hunn, mat den traditionelle Sozialpartner vun der UEL a vun de Syndikater ze diskutéieren. A wa mer gemeinsam zum Schluss kommen, dass et besser ass d'Santé au travail an de Ministère du Travail ze integréieren, da wäerte mer dat kuerzfristeg maachen. Dat ass awer net déi Haaptausfuhrung. Déi läit a mengen Aen um Terrain.

An ech wollt nach just pour la bonne histoire soen, dass dat kee Versprieche war vum Koalitionsaccord, wéi dat virdrun hei duergestallt ginn ass, mee am Koalitionsaccord steet dran, dass dat soll analyséiert ginn an opgrond vun där Analys da sollen Decisiounen geholl ginn.

Villmools merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools dem Aarbechtsminister Dan Kersch. Dëse Punkt ass domat ofgeschloss.

Domat si mer um Enn vun der Sitzung ukomm. Déi nächst Sitzung si fir de 14., 15. a 16. Dezember virgesinn.

D'Sitzung ass opgehewen.

(La séance publique est levée à 18.37 heures.)

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique

- M. Fernand Etgen, Président

2. Communications

- M. Fernand Etgen, Président

3. Ordre du jour

- M. Fernand Etgen, Président

4. Dépôt d'une motion par Mme Martine Hansen

- Exposé : Mme Martine Hansen

5. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 et modifiant :

1° le Code de la sécurité sociale ;

2° la loi modifiée du 16 octobre 1934 concernant l'évaluation des biens et valeurs (« Bewertungsgesetz ») ;

3° la loi modifiée du 1er décembre 1936 concernant l'impôt commercial (« Gewerbesteuerengesetz ») ;

4° la loi modifiée du 17 avril 1964 portant réorganisation de l'administration des contributions directes ;

5° la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu ;

6° la loi modifiée du 24 décembre 1996 portant introduction d'une bonification d'impôt sur le revenu en cas d'embauchage de chômeurs ;

7° la loi modifiée du 28 avril 1998 portant

a) harmonisation de l'enseignement musical dans le secteur communal ;

b) modification de l'article 5 de la loi du 24 mai 1989 sur le contrat de travail ;

c) modification de la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État ;

8° la loi modifiée du 21 décembre 1998 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 1999 ;

9° la loi du 7 décembre 2007 autorisant l'État à fournir une garantie bancaire pour la réalisation et l'exploitation d'un réseau de chaleur urbain ;

10° la loi modifiée du 4 juillet 2008 sur la jeunesse ;

11° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques ;

12° la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant modification 1. du Code de la sécurité sociale ; 2. de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant ;

13° la loi du 1er août 2019 concernant les mutuelles

7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025

- Rapport de la Commission des Finances et du Budget : M. Dan Biancalana

6. 7929 - Projet de loi du *** portant modification :

1° de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ;

2° de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées ;

3° de la loi modifiée du 29 octobre 2020 portant 1° dérogation à l'article 27 de la loi modifiée du 6 février 2009 concernant le personnel de l'enseignement fondamental ; 2° modification de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ; 3° modification de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées

- Rapport de la Commission de l'Éducation nationale, de l'Enfance, de la Jeunesse, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche : M. Gilles Baum

- Discussion générale : M. Gilles Baum - Mme Martine Hansen - Mme Francine Closener - Mme Djuna Bernard - M. Fred Keup (intervention de M. Sven Clement) - Mme Myriam Cecchetti - M. Sven Clement

- Prise de position du Gouvernement : M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse

- Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

Au banc du Gouvernement se trouvent : M. Dan Kersch, Vice-Premier Ministre ; M. Pierre Gramegna, M. Claude Meisch et M. Franz Fayot, Ministres.

(La séance publique est ouverte à 14.31 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Ech maachen d'Sitzung op. Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

■ **M. Dan Kersch, Vice-Premier Ministre.**- Nee, Här President, dat ass net de Fall.

2. Communications

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Ech hu follgend Kommunikatiounen un d'Chamber ze maachen:

D'Lëscht vun de parlamentareschen Ufroen a vun den Äntwerten ass um Büro deponéiert.

D'Lëscht vun de Projeten, déi säit der leschter Sitzung deponéiert gi sinn, ass vum Rôle gestrach ginn a verdeelt ginn.

D'Lëscht mat de Petitiounen, déi säit der leschter Sitzung deponéiert goufen, ass och verdeelt ginn.

Communications du Président - séance publique du 14 décembre 2021

1) La liste des questions au Gouvernement ainsi que des réponses à des questions est déposée sur le bureau.

Les questions et les réponses sont publiées au compte rendu.

2) Les projets de loi suivants ont été déposés à l'Administration parlementaire :

7926 - Projet de loi autorisant l'État à participer au financement de l'assainissement et de la revalorisation du site du projet « Neischmelz »

Dépôt : M. Henri Kox, Ministre du Logement, le 07.12.2021

7927 - Projet de loi autorisant l'État à participer au financement du développement de logements du projet « Neischmelz »

Dépôt : M. Henri Kox, Ministre du Logement, le 07.12.2021

7928 - Projet de loi modifiant la loi modifiée du 20 juin 2020 portant introduction de certaines mesures temporaires relatives à l'application de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration

Dépôt : M. Jean Asselborn, Ministre de l'Immigration et de l'Asile, le 07.12.2021

7929 - Projet de loi du *** portant modification :

1° de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ;

2° de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées ;

3° de la loi modifiée du 29 octobre 2020 portant 1° dérogation à l'article 27 de la loi modifiée du 6 février 2009 concernant le personnel de l'enseignement fondamental ; 2° modification de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ; 3° modification de la loi modifiée du 23 juillet 2016

portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées

Dépôt : M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse, le 09.12.2021

7930 - Projet de loi visant à mettre en place un régime d'aides destinées à promouvoir la réalisation de projets importants d'intérêt européen commun

Dépôt : M. Franz Fayot, Ministre de l'Économie, le 13.12.2021

7931 - Projet de loi portant dérogation temporaire à l'article L. 523-1 du Code du travail

Dépôt : M. Dan Kersch, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire, le 14.12.2021

3) Le projet de loi suivant a été retiré du rôle des affaires :

7783 - Projet de loi modifiant la loi modifiée du 9 juin 1964 concernant le travail agricole à salaire différé

Dépôt : M. Romain Schneider, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural, le 05.03.2021

Retrait du rôle des affaires : 10.12.2021

4) Les demandes de pétition suivantes ont été déposées :

2142 - Demande de pétition publique : D'viischt Diere vu Linnebusse souwéi déi zwou éischt Sätzreien, déi fir PMR reservéiert sinn, sollen nees deblockéiert ginn!

Dépôt : Patrick Hurst, le 07.12.2021

2143 - Demande de pétition publique : Repousser la date du CovidCheck au travail jusqu'à la disponibilité du nouveau vaccin Novavax

Dépôt : Bryan De Morais, le 07.12.2021

2144 - Demande de pétition publique : Au nom de la santé générale, confinons les non-vaccinés

Dépôt : João Paulo Ferreira, le 07.12.2021

2145 - Demande de pétition publique : Mesures sérieuses pour que le tabagisme appartienne au passé

Dépôt : Louis-Arnaud Iscla, le 07.12.2021

2146 - Demande de pétition publique : Préparation pour l'après-Covid-19, apprendre à vivre avec la maladie. Mise en place d'une stratégie pour l'après-Covid-19

Dépôt : Filipe da Silva, le 08.12.2021

2147 - Demande de pétition publique : Pour une vaccination obligatoire

Dépôt : Jean-Claude Émile Weidert, le 09.12.2021

2148 - Demande de pétition publique : Obligation de réponse sur la base de demandes d'emploi

Dépôt : Sven Schomer, le 10.12.2021

2149 - Demande de pétition publique : Fakultatiivt Walrecht ab 16 Joer

Dépôt : Luca Colling, le 10.12.2021

2150 - Demande de pétition publique : Endométrieose

Dépôt : Charles Cibango, le 11.12.2021

2151 - Demande de pétition publique : Lutte pour l'environnement contre l'abandon en masse des masques de protection de toutes sortes

Dépôt : Claude Homerovski, le 12.12.2021

2152 - Demande de pétition publique : Supprimer les paiements pour le RMG après 1 an

Dépôt : Claire Gutenkauf, le 13.12.2021

2153 - Demande de pétition publique : Einführung einer Impfpflicht gegen Covid-19

Dépôt : Felix Kerger, le 13.12.2021

(Tous les documents peuvent être consultés à l'Administration parlementaire.)

3. Ordre du jour

Den Ordre du jour, esou wéi d'Presidentekonferenz e virschléit, ass lech zougestallt ginn.

Ass d'Chamber mat dësem Ordre du jour averstanen?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

4. Dépôt d'une motion par Mme Martine Hansen

Da géif ech fir d'éischt d'Wuert un déi honorabel Madamm Martine Hansen gi fir den Depot vun enger Motioun. Madamm Hansen, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

■ **Mme Martine Hansen (CSV), auteure.**- Merci, Här President. Ech wëll hei eng Motioun deposéieren, wou et ëm de Besuch vun de kranke Leit an de Klinicke geet. An ech wëll se gären haut deposéieren, fir datt jiddwereen och Zäit huet, fir dat am Detail duerchzekucken, fir datt mer dat dës Woch awer nach kënne stëmmen.

Dir wësst, datt momentan a véier Spidolsgruppen am Grand-Duché d'Visitten op eng Persoun fir eng Stonn den Dag festgeluecht sinn an datt d'Covid-19-Patienten am Prinzip keng Visitte méi kënne kréien, ausser en fin de vie. An um Covid.lu-Site steet och dran, datt d'Besuchsrecht ka komplett opgehuewe gi vun den eenzele Klinicken, wann déi epidemiologesch Situatioun et erfuerdert. A mir si fest dovun iwwerzeegt, datt dat net nach eng Kéier däreif passéieren. D'psychesch Wuelbefannen ass extreem wichteg fir déi Leit. Leit, déi krank sinn, wann een déi eleng léisst, dat ass dramatesch.

Mir wëssen awer och, datt mer gläichzäitig mussen d'Sécherheet vun de Patiente garantéieren. An duerfir fuerdere mer d'Regierung op, zesumme mat de Responsabele vun de Spideeler, all méiglech Zenarien ze analyséieren, fir d'Visitte vun de Patienten ënnert den noutwendige Sécherheetsdispositiven esou wäit wéi méiglech ze erlaben an doduerch eng Isolatioun vun de Patienten ze verhënnere.

Ech ginn lech just ee Beispill vun engem jonke Mann, deen u sech wollt Sportsenseignant ginn, deen e schwéieren Accident hat, dee vun engem Dag op deen anere querschnittsgeläämt war. Dir kënnt lech virstellen, datt esou Leit ni méi onbedéngt Liewensfreed hunn, wann do de Besuch op eng Stonn den Dag reduzéiert gëtt. Dat ass dramatesch.

Ech verstinn och net richtig: Wann ee fir eng Stonn net positiv ass, firwat gëtt dat net fir méi Stonnen erlaabt? Dat heescht, et soll een alleguer déi Zenarie wannechgelift analyséieren a kucken, wat méiglech ass.

Gläichzäitig fuerdere mer, fir de Besuch esou séier wéi méiglech ze maachen an och eng gratis Schnelltestpflicht fir all Visiteur, nämlech och fir d'Kanner ënner zwielef Joer, anzeféieren. Mir wëssen, datt d'Kanner ënner zwielef Joer déi sinn, déi u sech am meeschten de Covidvirus am Moment

hunn; datt also och déi Leit, déi Kanner, sech teste loosse, ier se an d'Klinick ginn. An da schlussendlech, fir all néideg Efforten ze ënnerhuelen fir ze verhënnere, datt et nach eemol zu enger Situatioun kënnt, an där keng Visitt méi an de Spideeler méiglech ass a just nach Patienten um Liewensenn kënne Visitte kréien. Well ech mengen, datt et fir all Patient wichteg ass, virum Liewensenn och nach Visitten ze kréien.

Ech soen lech Merci.

Motion

D'Chamber vun den Deputéierten

hëlt Kenntnis

- vun den aktuell héije Covid-Infektionszuelen an der domat rëm méi ugespaanter Situatioun an de Spideeler an notamment op den Intensivstatiounen;

- vum Text vum Projet de loi N° 7924, dee virgesäit, datt an Zukunft an de Spideeler all Prestataire de services an och all Visiteur vun 12 Joer un entweder geimpft, geheelt oder getest muss sinn an zousätzlech e Schnelltest an der Entrée vum Spidol muss maachen, fir Zougang zum Spidol ze kréien, stellt fest, datt

- momentan an de 4 Spidolsgruppen am Grand-Duché d'Visitten op 1 Persoun während maximal 1 Stonn bei engem Patient limitéiert sinn;

- laut dem Site www.covid19.public.lu Covid-19-Patiente keng Visitte kënne kréien, ausser wa se um Liewensenn sinn oder eng Détresse psychologique hunn;

- laut deem selwechte Site d'Spideeler kënne d'Besuchsrecht komplett ophiewen, wann déi epidemiologesch Situatioun et erfuerdert,

weist drop hin, datt

- et fir d'psychesch Wuelbefanne vun de Patienten, an domat fir eng méiglechste séier Heelung, wichteg ass, datt si a Kontakt mat deene Leit sinn, déi hinnen no stinn;

- och Kanner ënner 12 Joer kënne eng Infektionsgefor fir d'Patienten an de Spideeler sinn,

ass der Meenung,

- datt just eng Stonn Visitt vun enger Persoun pro Dag net duergeet, fir d'psychesch Wuelbefannen ze garantéieren, notamment vu jonken, eeleren a schwéierkranke Patienten;

- datt Besuchsbeschränkungen op kee Fall dierfen zur Isolatioun vun de Patiente féieren,

ass iwwerzeegt, datt

- duerch e gudde Sécherheetsdispositif d'Visitte vu méi Leit a während enger méi grousser Zäitdauer méiglech sinn, dëst am Sënn vun de concernéierte Patienten,

invitéiert d'Regierung,

- zesumme mat de Responsabele vun de Spideeler all méiglech Zenarien ze analyséieren, fir d'Visitten vun de Patienten ënnert den noutwendigen Sécherheetsdispositiffe sou wäit wéi méiglech ze erlaben an doduerch eng Isolatioun vun de Patienten ze verhënnere;

- de Besuch sou sécher wéi méiglech ze maachen an eng gratis Schnelltestpflicht fir all Visiteur, och fir d'Kanner ënner 12 Joer, virzegesinn;

- all néideg Efforten ze ënnerhuelen, fir ze verhënnere, datt et nach eemol zu enger Situatioun kënnt, an där keng Visitte méi an de Spideeler méiglech sinn oder just nach Patienten um Liewensenn kënne Visitte kréien.

(s.) Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, Gilles Roth, Marc Spautz, Claude Wiseler.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmoos, Madamm Hansen.

5. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 et modifiant :

1° le Code de la sécurité sociale ;

2° la loi modifiée du 16 octobre 1934 concernant l'évaluation des biens et valeurs (« **Bewertungsgesetz** ») ;

3° la loi modifiée du 1er décembre 1936 concernant l'impôt commercial (« **Gewerbesteuer-gesetz** ») ;

4° la loi modifiée du 17 avril 1964 portant réorganisation de l'administration des contributions directes ;

5° la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu ;

6° la loi modifiée du 24 décembre 1996 portant introduction d'une bonification d'impôt sur le revenu en cas d'embauchage de chômeurs ;

7° la loi modifiée du 28 avril 1998 portant

a) harmonisation de l'enseignement musical dans le secteur communal ;

b) modification de l'article 5 de la loi du 24 mai 1989 sur le contrat de travail ;

c) modification de la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État ;

8° la loi modifiée du 21 décembre 1998 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 1999 ;

9° la loi du 7 décembre 2007 autorisant l'État à fournir une garantie bancaire pour la réalisation et l'exploitation d'un réseau de chaleur urbain ;

10° la loi modifiée du 4 juillet 2008 sur la jeunesse ;

11° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques ;

12° la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant modification 1. du Code de la sécurité sociale ; 2. de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant ;

13° la loi du 1er août 2019 concernant les municipales

7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025

Mir kommen de Mëtten zum Rapport vun der Finanzkommission iwwert de Projet de loi 7878 vum Staatsbudget fir d'Joer 2022 an iwwert de Projet de loi 7879 iwwert déi finanziell Programmation fir d'Joren 2021 bis 2025. D'Wuert huet elo de Rapporteur vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Dan Biancalana.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Här Biancalana, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Finances et du Budget

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.**- Merci, Här President. Här President, Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleginnen a Kollegen, de Rapport iwwer déi zwee Gesetze, de Budgetsrapport fir den Exercice 2022 respektiv d'Programmation pluriannuelle fir d'Period 2021-2025, fousst op sëllege Sëtzunge vun der Finanzkommission. D'Kommission huet sech, nodeems de Finanzminister de Budget den 13. Oktober deposéiert huet, an net manner wéi néng Sëtzungen an de leschte Méint mam Budget befaasst.

De schrëftleche Rapport ass leschte Freiden, den 10. Dezember, majoritär ugeholl ginn. D'Kommission huet ganz vill Avisen analyséiert an och déi vum Staatsrot.

Ech wäert a mengem mëndleche Rapport net kënnen op all d'Avisen agoen an ech verweisen do op mäi schrëftleche Rapport.

Eng ganz Rëtsch Verwaltungen hunn och hir Vuen abruecht an och hir Appreciatioun duergeluecht iwwert den Zoustand vun eisen ëffentleche Finanzen.

Als Rapporteur war ech och an enger ganzer Rei parlamentaresche Kommissiounen dobäi, wou de Budget vun de jeeweilige Ministere presentéiert an diskutéiert gouf. Ech hat och vill bilateral Entrevü mat institutionellen Acteuren a mat Verrieder aus der Zivilgesellschaft. Hinne virop e grouss Merci fir hir Disponibilitéit, hir Meenungen an hir Virschléi. Eng Rëtsch vun dese Virschléi hunn ech och a mengem schrëftleche Rapport iwwerholl.

Mäi Rapport beinhalt zwee Deeler, éischtens d'Appreciatioun vun der finanzieller Situatioun vun Staat mat engem Bléck op den europäeschen an internationale Kontext an zweetens mäi perséinlechen Deel, dee sech dem Sujet vun der existenzieller Sécherheet unhëlt, an dat an Zäiten, wou

d'Onsicherheit duerch d'Covidkris a villen Domäne present ass.

Här President, ech fänke mat der Konjunktur un. D'Welt befënnt sech am Niwwel: Op verschiddene Plazen ass en nach kompakt, op anere léist e sech progressiv op an op nach aneren ass en esou gutt wéi fort. Iwwerall, wou ee säi Bléck richt, gesäit ee grouss Erausforderungen an Onsicherheit, mee awer och kloer Perspektiven.

D'Erausforderunge sinn net op alle Plazen déi nämmlech. A villen Entwécklungslänner sinn d'Perspektiven onsicher, well se net genuch Vaccin hunn, fir d'Pandemie resolutt unzegoen. An den entwéckelte Länner sinn d'Erausforderungen anerer: Mir gesinn eis an der Haaptsaach Enkpäss an de Liwwerkette géigeniwwer, déi och persistéieren. Béid Phenomeener drécken op déi weltwäit Reprise, an dem Fonds monétaire international no läit dat fir dëst Joer bei plus 5,9 %, deemno 0,1 % manner wéi nach am Juli projézéiert.

Den FMI ënnersträicht a senge Publikatiounen, dass den Accès zu de Vaccinen zur grondleeënder Brochstell tëscht de Perspektive vun de verschiddene Weltregiounen ginn ass: déi eng, déi sech de Vaccin leeschte kënnen, an déi aner, déi net genuch Vaccin erbäikréien. Déi eng, déi erëm un eng gewëssen Normalitéit denke kënnen, déi aner, déi besonnesch fragiliséiert sinn an dëst och nach weider ginn.

Ongeféier 58 % vun de Leit, déi an den entwéckelte Länner liewen, haten Enn Oktober e komplette Schéma vaccinal. An de Pays émergents sinn et 36 % gewiescht, an den äermste Länner grad emol 5 %. Dëst ass en Zoustand, deen eis muss interpelléieren.

D'Wieder vum Gita Gopinath, der Chefekonomistin vum FMI, sinn onmëssverständlech: « La pandémie n'est terminée nulle part tant qu'elle ne l'est pas partout. » Soulaang net all Mënsch vun dëser Welt d'Chance op eng Impfung gehat huet, wäerte weiderhin de Risiko vu Mutatiounen an d'Necessitéit vu sanitäre Restriktiounen bestoen. Ongläichheete sinn eng Gefor fir de sozialen Zesammenhalt an d'Solidaritéit an der Welt.

Ech wäert méi spéit och a menger Ried nach eng Kéier drop agoen, mee an dësem Kontext ass d'Ongläichheit beim Accès zur Impfung besonnesch dramatesch, well hei geet et ëm dat Fundamantalst: ëm Liewen an Doud.

Et verwonnert deemno och net, dass de Previsiounen vum FMI no déi entwéckelt Länner och déi eenzeg Wirtschaftsregioun wäerte sinn, déi op hir Trajectoire pré-crise d'nächst Joer erëm zrëckfënn.

Den äermste Länner hir Trajectoire bleift d'nächst Joer ëm 6,7 % ënnert der Trajectoire pré-crise. Insgesamt wäert d'Croissance an der Welt fir d'Joer 2022 dem FMI no bei 4,9 % leien.

Eng gréisser Suerg ass no laanger Zäit erëm d'Inflatioun. D'Präisentwicklung bei sëllege Matières premières, den Drock op der Sait vun der Offer an dat plötzlecht, jo, Unzéie vun der Demande vun de Konsumenten, déi iwwer Méint manner Suen hu kënnen ausginn: d'Grënn fir déi rezent Spréng an der Inflatioun sinn also villfältig.

De leschten Zuele vum Department of Labor no läit d'Inflatioun an den USA bei 6,2 %. De Jerome Powell, Chef vun der amerikanescher Zentralbank, vun der FED, huet virum zwo Wochen de Membere vun der amerikanescher Kongress och daitlech gemaach, dass een an den USA net méi kéint vun enger temporärer Dynamik schwätzen. Am Beräich vun de Servicer ass d'Inflatioun an deene meeschte Länner nach en Ligne mat der 2 %-Richtschnur vun den Zentralbanken.

Allerdéngs wierke sech dës Präisshaussé vum internationalen Transportwiese grad ewéi vun de Matières premières progressiv op den Ennverbraucher aus. Dëst wäert sech nach bis Métt vum Joer 2022 weider auswirken, virusgesat, dass et net zu weideren Haussé bei den internationalen Transportkäschte kënnt. Mëttelfristeg wäert d'Evolution vun der Inflatioun éischer bestëmmt gi vun der Croissance bei de Salären a vun den Anticipatiounen, déi vun de wirtschaftlechen Acteure gemaach ginn.

Eng zweet gréisser Suerg sinn d'Liwwerketten. An dat komplex Riederwierk vun den internationale Liwwerkette si Sandkäre komm, déi fir vill Enkpäss a Komplikatiounen suergen. D'Ursaache si souwuel konjunktureller wéi struktureller Natur. Engersäits gëtt et eng grouss Assymetrie tëscht de Weltregiounen, wat d'Covidsituatioun ubelaangt. Nodeems an den USA an an der EU déi sanitär Restriktiounen erëm progressiv gelackert konnte ginn, sinn an Asien nei Hotspots opgetaucht an hunn zu temporäre Schléissunge vu Fabricken zu engem Moment gefouert, wou bei eis d'Carne mat de Bestellungen a Form vun Autoen an elektronische Geräte erëm gutt gefüllt gi sinn. Et ass dobäi komm, dass eng Partie strateegesch Tëscheprodukte wéi d'Semi-conducteure rar gi sinn, an de Schock op der Sait vun der Offer sech esou nach weider verschäerft huet.

Le saviez-vous ?

PÉTITION ORDINAIRE

La pétition est une demande d'un particulier ou d'un groupe de particuliers à la Chambre des Députés en vue de provoquer une décision à leur avantage ou en faveur de la cause qu'ils défendent. Les pétitions sont adressées au Président de la Chambre qui les renvoie soit à la Commission des Pétitions, soit aux commissions saisies d'un projet ou d'une proposition de loi à laquelle la pétition se rapporte, ou en décide le dépôt sur le bureau de la Chambre. La Commission des Pétitions décide, suivant le cas, soit de les renvoyer à un ministre ou à une autre commission de la Chambre, soit de les déposer sur le bureau de la Chambre, soit de les classer purement et simplement.

RÈGLEMENT DE LA CHAMBRE DES DÉPUTÉS

Le Règlement de la Chambre des Députés est adopté par celle-ci et publié au Journal officiel. Il détermine l'organisation de la Chambre et son fonctionnement et en définit les procédures.

D'Pandemie huet allerdéngs och zu Schléissunge vun internationalen Häfe gefouert. Mir konnte Biller gesi vu grouse Containerschëffer, déi an enger Schlaang virun den Häfen deeglaang gewaart hunn, fir kënnen hir Container ofgelueden ze kréien. De Logistigigant Kuehne + Nagel huet déi Zuel an enger Momentopnam vum 4. Oktober op 659 Containerschëffer beziffert. Well manner Schëffer disponibel sinn, ginn déi disponibel Schëffer nach méi héich beluede wéi virun der Pandemie.

Am Rapport „Port Performance Data“ ass erauskomm, dass d'Dauer vun enger Entluedung vu Containerschëffer dëst Joer ëm bis zu 70 % eropgaangen ass. Esou verwonnert et net, dass d'OECD zur Konkusioun koom, dass de Käschtepunkt vum Transport iwwert de Waasserwee, deen, bon, ëmmerhin awer 80 % vum Wuerentransport ofdeckt, sech zanter dem Ausbruch vun der Pandemie verféneffacht huet.

Wéi wann dat alles net genuch wier, huet du China och punktuell de Strom ofgeschalt, fir seng Kuele-reserven net ze vill ze beusprochen a fir seng Klimaziler net ze wäit ze verfeelen. 44 % vun de chineesesche Sous-Traitante fir den europäesche Marché sinn zäitweis betraff gewiescht.

Bei all deene Schwierigkeeten konnt ee scho bal vergiessen, dass d'Tensiounen tëschent de groussen Handelspartner sech net wierklech entspaant hunn, éischter a contraire.

D'USA hunn hir Kontrollen zu den Technologietransfertë vis-à-vis vu China verschäerft, während Russland - ëmmerhin zweetgréissten Exportateur vun Holz - verschidden Holzsorten d'nächst Joer net méi exportéiere wëll. D'Reprise ass also do, mee dat heescht net, dass alles géif a geuerdnete Bunne verlafen.

Här President, d'Pandemie huet natierlech och Auswirkungen op den Aarbechtmarché gehat.

An der gréisster Wirtschaftsmuecht vun der Welt, den USA, ass d'Aktivitéit erëm séier op den Niveau pré-crise zrëckkomm. Mee dëst géllt leider net fir den Aarbechtmarché: Um Enn vum zweeten Trimester 2021 ass den Emploi nach ëm bal 5 % hannerter de Projektiounen vu virun der Pandemie zrëckbliwwen.

An der Europäescher Unioun ass dat just ëmgekëiert: D'Aarbechtplaze konnte gréisstendeels erhale ginn, mee déi wirtschaftlech Aktivitéit an déi geleeschten Aarbechtsstonnen hunn nach net den Niveau vu virun der Pandemie zrëckfonnt.

Eng breet Notzung vum Chômage partiel a ville Länner vun der Europäescher Unioun huet net nëmme fir deen Eenzelen d'Kafkraaft erhalen, mee si huet och den Equilibre um Aarbechtmarché tëschent Offer an Demande vun der Main d'œuvre erhalen. Anescht wéi an den USA, wou et dee Filet de sécurité esou jo dann net gëtt, ass d'Penurie u qualifiziertem Personal an der EU vläicht manner ausgeprägt an deemno och déi inflationistesche Tensioun.

Déi weltwäit Indicen, déi op Enquête bei den Directeurs des achats berouen, zeechen eng gewëssen Ofschwächung an der Dynamik vun der Reprise zanter Mee. Dëst wëll also net heeschen, dass d'Reprise en tant que telle a Fro gestallt wier, mee se wäert e bësse méi lues weidergoen. Virun allem a China a Japan gesäit een, dass d'Reprise méi däitlech kann u Kraaft verléieren.

Am Laf vum zweeten Trimester 2021 huet de PIB mondial säin Niveau vu virun der Pandemie erëm iwwerschritt. Zur nammlecher Zäit ass déi weltwäit Produktioun nach ëm 3,5 % hannerter dem Niveau vu virun der Kris zrëckbliwwen, woubäi sech dëst an der Haaptsaach duerch e Schock op der Säit vun der Offer erkläert.

Dësen Différentiel an der Produktioun kann ee monetär berechnen: ongeféier 4.500 Milliarden Dollar a Parité de pouvoir d'achat; dat entsprécht engem ganze Joer Croissance vun der Weltproduktioun an normalen Zäiten.

Här President, zu Lëtzebuerg sinn d'Wolleken, déi eis Konjunkturprovisiounen ëmginn, e gutt Stéck manner däischter. De Finanzminister huet et beim Dépôt vum Budget Mëtt Oktober kloer ernimmt. Et ass net selbstverständlech, dass mir bis elo esou gutt duerch d'Pandemie komm sinn.

2020 ass de Réckgang vun eisem PIB bei grad eemol 1,8 % gewiescht, par rapport zu engem Abroch vu 6,5 % an der Eurozon. Eis Economie, déi jo bekanntlech vill op Finanzservicer berout, ass also resilient gewiescht. Déi Reprise en V, déi mir eis gewënscht haten, ass eigentlech nach iwwertraff ginn duerch eng Reprise a Form vun enger - ech zitieren hei de Kolleg President vun der Finanzkommissioun, den André Bauler - Quadratwuerzel: e klengen Abroch suivéiert duerch eng zollid Reprise.

Am drëtten Trimester 2020 hu mir schon erëm eis Wirtschaftskraaft vu virun der Kris erreicht. Am zweeten Trimester 2021 louch eise PIB ëm 3,5 % driwwer. Zum nammlechten Zäitpunkt ass an der Eurozon de PIB nach 3 % ënnert dem Niveau pré-

crise bliwwen. Insgesamt geet de Stater a senger ganz rezenter Konjunktornott fir 2021 vun enger Reprise vu ganzer 7 % aus a fir 2022 vun engem Wuesstum vun net manner wéi 3,5 %.

Den FMI an d'EU-Kommissioun leien an hire Provisiounen fir dëst Joer mat 5,5 % respektiv 5,8 % licht drënner. Fir d'nächst Joer si béid Institutiounen dofir och weider optimistesche. Den FMI geet fir 2021 vun enger Croissance vun 3,8 % aus.

Verschiede Secteure sinn natierlech méi staark vun der Pandemie betraff gewiescht wéi aner. Nach ass et esou, dass déi besser sanitär Situatioun iwwert de Summer der Economie insgesamt erëm Loft ginn huet. D'Industrie konnt an den éischten aacht Méint vun dësem Joer hire Chiffre d'affaires ëm 15,8 % ausbaue par rapport zum leschte Joer.

An der Constructioun beleeft sech déi Hausse op 11,4 %. Zweek Drëttel vun den Entrepreneuren an der Constructioun ginn am Moment vun enger Stabiliséierung vun hiren Aktivitéiten aus, trotz den Erausforderungen, déi sech duerch d'Pénurie vu Matières premières a vu Personal stellen.

De Finanzsecteur, jo, deen hält sech relativ gutt. D'Unzuel u Banken am Grand-Duché bleift stabil. De Rapport vun de Chargé par rapport zu de Revenuen am Lëtzebuurger Bankesecteur ass trotz den néidege Provisiounen am Kader vun der Pandemie just vun 61 op 62 % marginal eropgaangen. D'Bilanzen am Bankesecteur sinn am Juli ëm 7 % geklomme par rapport zum Joer virdrun. Dëst weist, dass, en somme, de Lëtzebuurger Bankesecteur op zollite Féiss steet.

D'Fongenindustrie konnt den éischte Schock vun der Pandemie och gutt offieder. Enn dës Joers 2020 war d'Valeur vun den Actifs, déi vu Lëtzebuerg aus geréiert ginn, un de symbolesche Seuil vu 5.000 Milliarden Euro erukomm; Enn Abrëll ass de Seuil vu 5.250 Milliarden Euro iwwerschritt ginn.

Aussergewéinlech gutt ass och d'Entwécklung um Aarbechtmarché gewiescht. Mir sinn an der EU de loin dat Land, wat um Niveau vum Emploi d'Pandemie am beschte gemeeschtert huet. D'lescht Joer hu mir, alle Widregkeeten zum Trotz, nach bal 2 % Croissance um Niveau vum Emploi gehat. An der Eurozon ass den Emploi d'lescht Joer ëm 1,5 % zrëckgaangen.

Mir wëssen awer och, dass den Horeca- an den Tourismusberäich wéi och déi Kulturschaffend an och den Eventberäich ënnert den Aschränkunge vun der Pandemie gelidden hunn. Hir Situatioun ass haut nach ëmmer net evident.

Am Oktober huet sech de Chômageaux bei 5,4 % agependelt an esou erëm zu engem Niveau vu virun der Kris zrëckfonnt. Déi aussergewéinlech glécklech Situatioun ass natierlech keen Zoufall, mee d'Resultat vun engem generéisen an effikasse Chômage partiel, dee während der Pandemie gräife konnt an deem den Stater no an enger éischerter Well vun der Pandemie eng gutt 15.000 Aarbechtplaze gerett huet. Dat ass net negligabel.

Grad wéi an anere Regione vun der Welt sinn och mir affektéiert vun der Inflation. Am Oktober ass den Inflationstaux bei 3,6 % par rapport zum Virjoer gewiescht. Net manner wéi d'Hallschent explizéiere sech duerch d'Energiepräisser. Am November ass d'Inflation par rapport zum Virjoer bei 4,5 %. D'Präisser vun de Produiten, déi aus dem schwaarze Gold gewonne ginn, sinn am Oktober, op ee Joer gekuckt, ëm 49 % geklommen. Mee op ee Mount gekuckt, ass d'Hausse am Oktober bei 10,5 %, beim Gas esouguer bei 18 %.

Dës Evolutioun trëfft net all Bierger hei am Land d'nammlecht haart. Et ass aus dësem Grond eng wichteg politesch Decisioun gewiescht, d'Allocation de vie chère fir d'nächst Joer ëm mindestens 200 Euro ze erhéien, nodeems dëst Joer schon eng strukturell Hausse vun 10 % war, net ze vergiessen d'Augmentatioun vum Crédit d'impôt fir dëst Joer, déi bei deenen ënneschte 40 % vun de Menagen d'CO₂-Steier en moyenne integral konnt ausgläichen.

Här President, ech kommen elo zu den éffentlechen Finanzen.

Wann de makroekonomesche Kontext méi erfreeslech gëtt, dann huet dat natierlech e positiven Nidderschlag op d'effentlech Finanzen. Dëst stécht net nëmme a béide Budgetsdokumenter eraus, wann een se mam Pacte de stabilité 2021, vun dësem Fréijoer also, oder mat der Programmation pluriannuelle 2020-2024 vun Oktober 2020 vergläicht. Déi besser Konjunktur huet e ganz evidenten Nidderschlag an de Provisiounen zur Exekutioun vum Budget fir d'Joer 2021.

Den 31. Oktober hu mir effektiv en Iwwerschoss vun 96 Milliarden Euro am Zentralstaat gehat. Och wann een net duerf ze séier vun dësem État des lieux op dat ganz Budgetsjoer extrapoléieren, sou freet et mech awer als Budgetsreporter - an ech mengen, et geet dem Finanzminister net anescht -, dass d'Recetten ëm bal 17 % méi héich leie wéi zur nammlecher Zäit d'lescht Joer. An absoluten Zuele mécht dat op der Recettësäit eng Augmentatioun vun 2.585 Milliarden Euro.

Dës erfreeslech Dynamik erkläert sech zu engem substanzialen Deel aus den Impôts sur la production, an innerhalb vun dëser Kategorie aus der Perception vun der TVA. 95 % vun den TVA-Recetten, déi am Budget voté ageschriwwen sinn, hu mir Enn Oktober schon erakritt. Bei der Taxe d'abonnement hu mir souguer schon 115 % vun den ageschriwwene Recettë vum Budget voté erakritt. D'Depensé si plütôt stabil bliwwen, wat sech an éischerter Linn doduerch erkläert, dass manner Prestations sociales autre qu'en nature ausbezuelet gi sinn, minus 232 Milliarden (veuillez lire: minus 332 Milliarden) par rapport zu Enn Oktober 2020.

Dat generéiert soziaalt Netz, dat mir zu Lëtzebuerg hunn, huet also dëst Joer scho misse bei manner Leit gräifen, an dat kann eis e bëssen Hoffnung gi fir d'Zukunft.

Méi generell muss ee feststellen, dass d'Recettë vun der Taxe d'abonnement ëmmer méi e substanzialen Deel vun eise Recetten ausmaachen. Dat kann een engersäits natierlech freeën, anerersäits ginn eis Recetten doduerch awer och insgesamt méi volatil, an dat muss een och deemno am A behalen.

Et huet ee bei der Taxe d'abonnement op där enger Säit en „effet prix“ am Zesammenhang mat der Cotatioun op de Boursen, an op där anerer Säit en „effet volume“ am Zesammenhang mat de Souscriptiounen vu Parten. D'Provisiounen fir 2022 gi vun enger Croissance vu 7,5 % aus par rapport zu de Provisiounen vun 2021, déi hirsäits 17,3 % iwwert dem Budget voté vun 2021 leien.

Tëscht 2013 an 2022 wäerten esou d'Recetten duerch d'Taxe d'abonnement sech ...

(Interruption)

... carrement verduebelt hunn. De Solde nominal vum Gesamtstaat wäert laut dem Projet de loi relatif à la programmation ...

(Interruption)

... financière pluriannuelle fir d'Joer 2024 erëm en Iwwerschoss affichéieren. Fir d'nächst Joer a fir d'Joer 2023 gesäit de Pluriannuel e ganz zaarten Defizit an Héicht vun nëmme 0,2 % vum PIB vir. 2024 wäert sech den Iwwerschoss op plus 0,1 % bezifferen, 2025, zum Schluss also vun der Projektionsperiod, wäert den Iwwerschoss scho bei plus 0,3 % sinn.

Par rapport zum Pluriannuel 2020-2024 vum leschte Joer sinn d'Gesamtrecettë vum Gesamtstaat fir 2021 ëm 7,7 % no uewe revidéiert ginn; fir d'nächst Joer ëm 6,8 %. Dobäi muss een awer gläichzäitig feststellen, dass de Pluriannuel 2021-2025 vun dësem Joer, esou wéi mer dat hei zu Lëtzebuerg traditionell och ëmmer handhaben, de Prinzip vun der Prudence budgétaire respektéiert. Den duerchschnëttlechen Taux de croissance annuel vun de Recetten iwwert d'Period 2023-2025 chifféiert sech op 4,8 %. Tëscht 2015 an 2019 war den entsprechenden Taux de croissance annuel bei 5,5 %.

De Respekt vun der budgetärer Virsicht weist sech am nammlechten Ausmooss beim Zentralstaat. Als konkret Beispill kéint een zum Beispill déi pluriannuell Projektion vun de Recettë bei der Betriebssteuer nennen. Fir d'Joer 2023 hu mir am Pluriannuel 2019-2023, deen also virun der Pandemie ausgeschafft ginn ass, eng Recette bei der Betriebssteuer vun 2.425 Milliarden Euro virausgesot.

Zwee Joer duerno, am Pluriannuel 2021-2025, ass déi entsprecheend Projektion op 1.980 Milliarden Euro considerabel no ënne revidéiert ginn. Dëst ass an deem Sënn interessant, well de PIB en valeur fir d'Joer 2023 a béiden Dokumenter quasiment d'nammlecht ass.

De bessere Sold vum Gesamtstaat ass natierlech enk verbonne mam Assainissement um Niveau vum Zentralstaat. Den Defizit vum Zentralstaat geet vun 1.247 Milliarden Euro d'nächst Joer graduell erof a wäert um Enn vun der Projektionsperiod 2025 nach bei 723 Milliarden Euro (veuillez lire: 732 Milliarden Euro) leien.

Här President, och bei de Gemenge wäert sech déi finanziell Situatioun däitlech entspannen. En moyenne wäert sech iwwert d'Period 2022-2025 de järelechen Iwwerschoss bei der Administration locale op 249 Milliarden Euro belafen. An deene leschte véier Joer virun der Pandemie louch den Iwwerschoss bei ronn 190 Milliarden Euro. Dëst ass eng gutt Entwécklung, well d'Gemenge brauchen och genuch budgetär Mëttelen, fir kënnen hire villfältegen a komplexen Aufgabe gerecht ze ginn.

Manner favorabel gesäit d'Situatioun beim Secteur vun der Sécurité sociale aus. Par rapport zu eisem direkten Ausland ass déi finanziell Situatioun vun der Sécurité sociale weiderhin awer excellent. Par rapport zu eisen historesche Moyenen zu Lëtzebuerg ass dëst awer net méi zoutreffend. 2022 ass den Iwwerschoss vun der Sécurité sociale bei 1,2 % vum PIB; dësen Iwwerschoss wäert 2025 nach bei 0,9 % leien.

En moyenne wäert de järelechen Iwwerschoss sech deemno tëschent 2022 an 2025 bei 795 Milliarden

Euro apendelen. An deene leschte véier Joer virun der Covid-19-Pandemie war de järelechen Iwwerschoss nach bei 1.063 Milliarden Euro. An absoluten Zuelen ass d'Evolutioun manner dramatesch wéi wann ee relativ Zuelen am Verhältnis zum PIB als Referenz hält.

Et ass och nëmme eng logesch Konsequenz, dass sech den Impakt vun der Covid-19-Pandemie bei der Sécurité sociale an engem besonnesche Mooss widderstiegt. De Pluriannuel 2019-2023 hat virun zwee Joer nach fir all Budgetexercice en Iwwerschoss vun iwwer enger Milliard virgesinn. Par rapport zum Pacte de stabilité 2021 vum Abrëll dëst Joer sinn d'Projektiounen awer erëm e gutt Stéck besser: En moyenne sinn am Pluriannuel 2021-2025 eng gutt 100 Milliarden Euro méi am järelechen Sold projézéiert wéi dat nach beim Pacte de stabilité et de croissance 2021 de Fall war.

Dee Sold erkläert sech zu engem substanzialen Deel duerch den Excedent um Niveau vum Régime général des pensions. An déi Tendenz, déi ech grad beschriwwen hunn, léisst sech in fine och zrëckféieren op d'Tatsaach, dass d'Dynamik bei de Cotatiounen, also beim Emploi, net méi déi nammlecht ass wéi mer se hei zu Lëtzebuerg historesch gewinnt waren. An do dernieft ass et natierlech eng Evidenz, dass déi demografesch Entwécklung bei den Depensé vun der Pensiounskeess eng eminent wichteg Roll spillt.

Op d'Period 2019-2021 gekuckt ass d'Zuel vun de Beneficiairen en moyenne ëm 3,6 % geklommen; tëschent 2017 an 2019 ware mir do bei enger entsprecheender Moyenne vun 3,2 %. Et stellt een also deemno fest, dass hei eng Entwécklung stattfënn, déi muss genau suivéiert ginn, mee se muss awer och kënnen nuancéiert ginn, well et ass net alles schwaarz oder wäiss.

De rezentsten Aging Report vun 2021 weist eis nach eng Kéier, dass eis Sozialsystemer mussen méi viabel opgestallt ginn. Mee den Aging Report huet awer och seng methodologesch Limiten, sou wéi de Conseil national des finances publiques et och confirméiert huet.

Mir behalen awer weiderhin zu Lëtzebuerg am Verglach zu den aneren europäesche Länner en All-einstellungsmerkmal: Och ouni Wuesstum kënnen Pensiounen während ronn fënnf Joer ouni Problem ausbezuelet ginn.

2020 ass fir d'Sécurité sociale natierlech e ganz exceptionell Joer gewiescht. D'Depensé sinn d'lescht Joer ëm 10,7 % geklommen. Op der Säit vun de Recetten ass eng exceptionell budgetär Dotatioun vun 386 Milliarden Euro gemaach ginn. Déi Mesures d'urgence, déi d'Regierung geholl huet an d'CNS ëmgesat huet, sinn awer néideg gewiescht. An ech mengen och net, dass iergendeen heibannen am Plenum déi sozial Mesurë wéi de Congé pour raisons familiales géif a Fro stellen.

Eppes anescht: Ech kommen zu den Investissementer.

Iwwert d'Period 2020-2025 wuessen eis Ausgaben um Niveau vun den Investissementer am Zentralstaat ëm 7,9 % d'Joer. Deemno läit eisen Effort d'investissementer iwwert d'Period 2020-2025 en moyenne bei 4,5 % vum PIB. Mat dësen Zuelen, déi sécherlech op den éischte Bléck abstrakt wirken, stelle mir d'Wäiche fir dat Lëtzebuerg, dat mir laangfristeg wëllen opbauen: E Lëtzebuerg, dat dynamesch ass, dat eng héich Liwensqualität huet an och qualitativ héichwäerteg Infrastrukturen, op déi all eis Bierger ziele kënnen.

Op d'Period 2022-2025 belafe sech déi direkt an indirekt Investissementer am Zentralstaat op 13,9 Milliarden Euro.

Wann déi ambitiéis Investissemementspolitik vun dëser Regierung sech mëttlerweil an eng gewësse Kontinuitéit aschreift, sou ass awer derwäert ze gesinn, dass eis Ambitiounen nach eng Kéier acceleréiert ginn. Déi direkt Investissementer vum gesamte Staat louchen tëschent 2000 an 2018 bei 4,13 % vum PIB. Si belafe sech 2021 bei 4,3 % vum PIB a si wäerten 2025 bei 4,7 % vum PIB leien. Fir 2022 sinn Investor an Héicht vun 3,2 Milliarde virgesinn, dat si 4,5 % vun eisem PIB.

Dëse groussen Effort vun Investissementer kann zu méi wéi zwee Drëttel iwwert déi lafend Recettë finanzéiert ginn. Och dat ass e Fakt, deen net selbstverständlech ass, wann ee sech eng Kéier mat der Situatioun vun eisen Nopeschlänner befaasst.

Här President, de Projet de budget 2022 ass e Budget, dee resolutt no vir kuckt. Mir investéiere konsequent an de Mënsch, mir setzen den Akzent op eng solidaresch Gesellschaft a mir preparéieren d'Zukunft.

D'Participatioun um Finanzement vun eiser Pensiounskeess geet ëm 164 Milliarden Euro erop. D'Alimentatioun vum Fonds de la coopération au développement geet ëm méi wéi 58 Milliarden Euro erop. De Fonds national de solidarité gëtt mat 367 Milliarden Euro alimentéiert, wouvun 196 Milliarden Euro fir de Finanzement vum REVIS reservéiert

sinn. Fir d'Allocation de vie chère si ronn 54 Milliounen virgesinn. An dësem Kontext wéilt ech drun erënneren, dass mir mam Budget 2022 eng strukturell Hausse vu mindestens 200 Euro virgesinn.

Fir d'Participation vum Staat un de Fraise vun de Services conventionnés en faveur vu Persounen mat engem Handicap sinn 2022 96,9 Milliounen Euro virgesinn.

Fir d'Schafe vun engem „Centre de la communication accessible à tous“, mat deem mir kënnen d'Kommunikatiounen vun effentlecher Säit dem Bierger méi verständlech vermëttelen an esou fir méi Inklusivitéit suergen, sinn am Budget 2022 eng 425.000 Euro virgesinn.

D'Zukunftskess fir d'Kanner huet hirersäits eng Alimentation vu ronn 1,3 Milliarden Euro. Hei wier drun ze erënneren, dass mir d'Kannergeld réckwierkend op den 1. Oktober 2021 reindexéiert hunn.

Fir den Ausbau vun den „autoroutes des données“, engem wicteg Element bei der Ëmsetzung vun der 5G-Strategie, gi mir 2022 eng 9 Milliounen Euro aus. Déi finanziell Moyene vun der Commission nationale pour la protection des données wäerten ëm 10 % klammern op insgesamt ronn 8 Milliounen Euro. Si spillt eng essenziell Roll, fir d'Vertraue vun de Bierger an eis Institutionen ze stärken.

Fir d'Entreprises, déi elektresch Bornen installéieren, sinn Hëllef an Héicht vun 10 Milliounen Euro virgesinn. Fir 2022 eleng sinn an der Mobilitéit och nach weider staatlech Investissementer fir den Tram virgesinn, notament den Ausbau Richtung Cloche d'Or a Findel an Héicht vun 48 Milliounen Euro.

Am Ëmweltberäich hu mer de Plan énergie et climat, de PNEC, mat 1,8 Milliarden Euro, d'Installation vu Wandmillen uechtert d'Land mat 17,8 Milliounen Euro.

Ech kéint dës Lëscht nach laang viruféieren, mee déi Zäit hu mer net. Wat sech awer aus allem eraschielt, ass, dass de Budget 2022 ambitiéis ass. Et ass e Budget, deen d'Reprise erméiglecht, deen dorwäert eraus wicteg Jalone fir d'Zukunft setzt an dobäi sozial Leitplanke setzt, fir dass keen duerch d'Netz fale soll, mee fir dass mir alleguerten zesummen d'Bestanddeeler vun enger inklusiver an egalitärer Gesellschaft kënnen sinn.

Här President, als Budgetrapporteur huet ee jo och déi Méiglechkeet, déi Fakultéit, e perséinlechen Deel ervirzebréngen. Ech hunn dee jo der existenzieller Sécherheet probéiert zouzeschreiwen. Ech wäert an deem Sënn elo a mengem mëndlechen Rapport op eng Rei Aspekter agoen, wëssend, dass ech se net all in extenso erwänen a belichte kann, an de schréffleche Rapport gëtt do sécher nach weidere Opschluss.

D'Pandemie duerch Covid-19 huet Repercussione gehat op allen erdenklechen Niveaue. Si huet deen Einzelnen nohalteg affektiert am perséinlechen Alldag, mee och an de Liwensprojeten. D'Mënsche huet nach ni virdu an hirer Geschicht d'Erfahrung vun engem Confinement gemaach, deen esou laang gedauert huet an dee geografesch esou breet statfonnt huet.

Am November 2020 huet de Stater säi Rapport „Pi-Bien-être“ publizéiert, wou en d'Geleeënheet ergraff huet, eng éischt Bestandsopnam an eiser Gesellschaft ze maachen.

Engersäits kënn de Rapport zur Konkursioun, dass 16 % vun de Residenten eng Baisse vun hirem Akommes duerch de Confinement erlidden hunn.

Anerersäits huet de Rapport och déi psychologesch Repercussione belicht a konnt feststellen, dass Jonker a Leit a Prekaritéit an engem besonnesche Mooss vun engem Gefill vu starker Einsamkeet betraff gewiescht sinn. Déi, déi scho méi vulnerabel sinn, goufen also vun der Pandemie och besonnesch staark getraff.

Et ass evident, dass an onsécheren Zäiten de Besoin no Sécherheet bei de Leit méi staark ass. De Mënsch brauch Sécherheet a Fräiheet, fir an der Gesellschaft ze fonctionéieren. En huet e Recht drop! Sécherheet am breede Sënn vun Wuert ze garantéieren, ass eng vun de Käraufgabe vun engem demokratesche Staat.

All Mënsch huet säi perséinlecht Wonschverhältnis zwëschen Fräiheet a Sécherheet. Et ass um Staat, déi vun der Gesellschaft gefuerdert Balance, den Equiliber tëschent deenen zwee ze halen, tëschent individuellem Wonsch a kollektivem Interessi.

An onsécheren Zäiten ass et och net verwonnerlech, dass d'Perceptioun vum Bierger an déi objektiv Situatioun net ëmmer deckungsgläich sinn. Wéi ech scho virdu gesot hunn, huet Lëtzebuerg am Joer 2020, markéiert vun der Pandemie, trotzdem eng Croissance vun Emploi gehat vu bal 2 % an huet sech domadder mat wäitem Ofstand un d'Spëtz vun der Eurozon gestallt. Deen Einzelnen, deen duerch d'Pandemie riskéiert huet, seng Existenz ze verléieren, hëlt dat noutgedrungen anescht wouer.

D'Onsécherheet betrëfft net jiddereen d'nämmleche staark an net op déi selwecht Manéier. Verschidde

soziologesch Kategorië sinn a besonneschem Mooss vulnerabel, wéinst hirem Gender, hirem sexueller Orientatioun, hirem Alter, hirem professionnelle Parcours oder duerch d'Liewensphas, déi se grad duerchmaachen, duerch d'Liewenssituatioun, an där se sech grad befannen.

Virun allem awer ass all Mënsch eenzegaarteg an huet d'Recht, dass an enger solidarescher Gesellschaft op seng individuell Besoinen agaange gëtt. D'Sécherheet geet deemno wäit iwwer déi national Sécherheet eraus. D'Sécherheet betrëfft all Aspekter, all Dimensionen vun mënschleche Liwen an huet aus deem Grond en existenzielle Charakter!

Verschidden Zorte vun Äntwerte sinn néideg, fir op verschidde Liewenssituatiounen vum Mënsch ze reagieren. E staarke Sozialstaat, deen aspréngt, wann eng Keier am Liwen eppes schifgelaft ass, hëlleft net nëmme an deem Moment där concernierter Persoun. D'Gewëssheet, dass de Staat fir eis do ass, hëlleft a stäerkt eis alleguerten. Et geet hei ëm déi „visibel Hand“!

De Psycholog Abraham Maslow huet am Joer 1943 no empirischen Observatiounen, déi e gemaach huet, eng éischte Keier d'Besoinen vum Mënsch a Form vun enger Pyramid hierarchiséiert. De Besoin no Sécherheet ass direkt no physiologesche Besoinen déi wictegt Kategorie vu mënschleche Besoinen.

E Staat, dee schützt, muss kënnen dem Individuum de Kader setze fir seng Selbstverwirklechung. Nëmme ee Mënsch, dee fräi ass, ka sech och sécher fillen. Esou wéi de Pierre Bérégovoy, den Directeur de campagne vum François Mitterrand, 1981 gesot huet: « La première sécurité, c'est la liberté. »

■ **Une voix.** - Bravo!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - De Rôle vun engem demokratesche Staat muss sech an enger Kontinuitéit aschreiwen. D'Aktioun vum Staat duerf net vun Emotiounen oder Eenzelfäll geleet sinn. D'Handele vum Staat muss dem Zweck dëngen, dass all Einzelne vun eis an Autonomie an Dignitéit liewe kann an esou net nëmme d'Méiglechkeet kritt, sech ze entfalten, mee och e mënschewierdegt Liewe séchere respektiv ofséchere kann.

Esoual Krise samt hire Folgen opkommen, ginn d'Blécker direkt a Richtung vum Staat, vum Sozialstaat, mat der Erwaardung, dass deen à même ass, dass dee capabel ass, sech Moyenen ze ginn, fir déi ze léisen.

D'Sécherheet deklinéiert sech also op verschidde Eebenen a betrëfft all d'Generatiounen.

Eng dovunner ass sécherlech d'Sécherheet am effentleche Raum. Net all Mënsch ass mat där nammlecher Probabilitéit engem Iwwergrëff op seng physesche Integritéit ausgesetzt. An net all Mënsch hëlt eng Situatioun op déi nammleche Aart a Weis wouer.

En objektiven Ausgangspunkt bei der Sécherheet am effentleche Raum sinn d'Statistiken vun der Police. Op 100.000 Awunner gekuckt, ass d'Unzuel un Affäre vu 5.188 am Joer 2016 op 4.620 am Joer 2020 erogaangen. Dëst entsprécht enger Baisse vun 11 %. Parallell dozou ass d'Zuel vun den Infraktiounen op 100.000 Awunner tëschent 2014 an 2018 ëm 21 % erogaangen, 2019 awer erëm liicht geklommen.

Infraktiounen géigeniwwer vu Mënsche maachen 21 % vun den Infraktiounen insgesamt aus. Am Joer 2020 waren et insgesamt 8.375 Infraktiounen géigeniwwer vu Mënschen. Dëst läit um Niveau vun 2015, wou mir 8.355 Infraktiounen gezielt haten. Et läit also um selwechten Niveau.

D'Heefeckheet vu Coups et blessures volontaires huet sech 2020 par rapport zu 2019 stabil gehalen a läit mat 2.829 Faiten ënnert dem Niveau vun 2013 an 2014, wou de Seuil vun 3.000 Faiten iwwerschratt gi war.

D'lescht Joer sinn awer vill méi Beleidegung vis-à-vis vun der Police gezielt ginn - nammlech 262 -, wéi mir et soss zu Lëtzebuerg kann hunn. Et gëtt also zu Lëtzebuerg, wann ee sech mat de Statistiken beschäftegt, net schwaarz a wäiss, et gëtt keng uniform Tendenz, et ass éischter e Bild en demi-teinte.

(**Interruption**)

Géint Kriminalitéit virzuege setzt viraus, dass een d'Mechanismen, déi d'Kriminalitéit begënschtegen, besser kennt. Aus deem Grond misst zu Lëtzebuerg, esou wéi et an Däitschland zanter 2001 gemaach gëtt, e periodesche „Sicherheitsbericht“ erstallt ginn, deen eng multidisziplinär Vue anhëlt. Nieft enger Beschreiwung vum Ist-Zustand mécht esou e Rapport och méi eng déifgräifend Analys an degagéiert iwwergeuerdent Tendenzen an der Kriminalitéit. Dës Approche kann eis och hëlfele, verschidde Problemer méi fréizäiteg ze erkennen, ze identiféieren. Och eng wëssenschaftlech Mataarbecht vu Psychologen, Soziologen, Kriminologen an deem Kontext kann eng Plus-value sinn.

Mir brauchen awer och hei zu Lëtzebuerg méi Präsenz vun der Police um Terrain ze Fouss, an dat am

stätesche Raum. Aus deem Grond begrëssen ech ausdrécklech deen ambitiöse Rekrutementsprogramm bei der Police, deen am Oktober 2020 engagéiert ginn ass an deen dat subjektiv Sécherheitsgefill nëmme verbessere kann.

Op där anerer Säit, fir dann de System tant soit peu am Equiliber ze hu respektiv ze behalen, ass et dann och um Niveau vun der Strofjustiz wicteg, Magistraten ze rekrutéieren oder Mataarbechter, déi hinne gezielt zouschaffen. Propositione leie jo konkret um Dësch. Wat méi Polizisten um Terrain am Asaz sinn, wat d'Warscheinlechkeet méi grouss ass, dass d'Unzuel vun Affäre klëmmt. Hei ass also net nëmme wicteg, dass souwuel fir Affer wéi fir Täter séchergestallt ass, dass eng adequat Prise en charge ka gewäerlescht ginn hinne géigeniwwer, mee dass och séchergestallt ass, dass Prozesser an engem Delai raisonnable ofgehele ginn.

Doriwwer eraus muss och iwwer nei Gesetzer kloergestallt a séchergestallt ginn, a wéi engem Kader an zu wéi enge Konditiounen den Zougrëff op perséinlech Donnéeën vu Bierger säitens der Police an der Justiz erlaabt ka ginn. Och hei si kloer Reegelen néideg!

Här President, de beschte Wee géint kriminell Verhalen ass a bleift an éischter Linn eng effikass Preventiounspolitik. D'Police, an Zesummenaarbecht mat dem Educatiounsministère, de Schoulen, de Jugendhaiser, de sozialen Servicer, bitt eng ganz Rei vu Preventiounsaktivitéiten un, déi sech u Jonker rüchten. Schonn am jonken Alter ass et wicteg, vermëttelt ze kréien, dass Gewalt géint seng Matmënschen ni eng Optioun duerf sinn.

Nieft der Police gëtt et awer och nach aner wicteg Acteuren an der Preventioun vu kriminellem Verhalen bei Jonken: Bee Secure am Beräich vun der Cyberkriminalitéit, den Office national de l'enfance, de Service de protection de la jeunesse. Eng richteg Analys vun de Besoinen u Programmer am Beräich vun der Preventioun géint kriminell Verhalen misst allerdéngs nach duerchgefouert ginn.

D'Drogeproblematik ass en aneren Defi, deem op verschidde Niveaue muss begéint ginn. D'Relatioun tëschent Drogekonsum a Kriminalitéit ass weeder einfach nach lineaire. Den Observateur européen des drogues et des toxicomanies huet a sengem rezentsten „European Drug Report“ de Point gemaach vu Megatendenzen an Erausforderungen. Virun allem d'Intensitéit vun den illegale Produktiounen vun Drogen duerch grouss kriminell Netzwierker ass an der Europäescher Unioun eng Erausforderung. Net manner wéi 370 illegal Laboratoire kënnen an zwielef Méint um Territoire vun der Europäescher Unioun aufgefunden gemaach ginn.

Déi kriminell Netzwierker si professionaliséiert a si probéieren, hir Produktioun méi no un déi jeeuweileg Marchéen ze féieren. Déi europäesch Strategie géint Droge brauch also eng integréiert Approche, achséiert op d'Verbessere vum Wuelbefannen a vun der Gesondheet. Gläichzäiteg muss se och d'Globalisierung, d'Informatiouns- an d'Kommunikationstechnologie gradewéi de Klimawandel als Facteurs matarechnen.

Zu Lëtzebuerg kann ee feststellen, dass Consumationsprofiler mat héijem Risiko ofgehol hunn. Hir Prevalenz ass vu 5,8 pro 1.000 Awunner am Joer 2015 op 5 erogaangen am Joer 2019. Bei der Consumatioun vun Opioiden mat héijem Risiko ass et eng Baisse an der Prevalenz vu 4,5 pro 1.000 Awunner 2015 op 3,5 pro 1.000 Awunner 2019. Direkt gestuerwen duerch Drogekonsum sinn am Joer 2000 nach 26 Persounen, am Joer 2019 8 Persounen.

Dës Evolutioun, och am Interêt vun der Sécherheet, konnt nëmme méiglech sinn, well mir Tabue gebraucht hunn an d'Drogeproblematik an hirer Komplexitéit ugaange si mat engem staarken Akzent op d'Léise vu soziale Problemer, déi hannendru stichen.

Och eis Gesondheitspolitik huet hei eng fundamental Roll gespillt, fir dës Verbesserung vun der Situatioun méiglech ze maachen an och ofzesécheren. D'Suchtverhalen, ob legal oder illegal, seet vill aus iwwer d'Wuelbefannen an déi psychesch Resilienz vun de Leit an eiser Gesellschaft.

Der Drogeproblematik ass effektiv um Niveau vun der Santé resolut begéint ginn. De Budget vum Gesondheitsministère en faveur vu Servicer a Programmer am Sënn vun der Reduktioun vun der Demande no Drogen, ass vun 2 Milliounen Euro am Joer 2000 op 16,3 Milliounen am Joer 2019 geklommen.

De Pak, dee kierzlech definéiert a festgehele gouf, u sozialen a sanitäre Mesuren, déi d'Madam Gesondheitsministère an den Här Minister vun der Sécurité sociale am Oktober virgestallt hunn, mat notament der Couverture universelle des soins de santé, ass e wictege Schratt no vir.

Eis national Strategie géint d'Addiktioun deckt véier transversal Theemfelder of: éischters d'Reduktioun vun de Risiken a Schied; zweetens Informatioun, Recherche an Evaluatioun; drëtters déi inter-

national Relatiounen; a véiertens d'Koordinatiounsmechanismen.

Mir mussen weiderhin doru schaffen, fir d'Stigmatisatioun vun dëse vulnerabele Mënschen ze ënnerbannen, well si ass e groussen Deel vum Problem. Mir duerfe keen an de Schmutteleck setzen, mee mir mussen au contraire versichen, dat Vertrauen ze schafen, fir dass déi Leit déi Hëllef kréien, déi et gëtt, a se och kënnen an Usproch huelen.

Mir ass et wicteg, dass d'Zesummenaarbecht tëschent de verschidde konventionéierte sozialen Träger verbessert ka ginn, fir dass eng besser Transitioun am psychosoziale Suivi vun drogenofhängege Persounen méiglech gëtt. D'Sécherheet, dass d'Prise en charge gewäert ass a gewäert gëtt, ass en Aspekt, deen zu der Inklusioun ka bäidroen.

Här President, an enger solidarescher Gesellschaft muss jidderengem Respekt entgéintbruecht ginn, egal wéi eng Hautfaarf, wéi e Geschlecht oder wéi eng sexuell Orientéierung eng Persoun huet. All Diskriminatioun an deem Kader ass e Broch mat eise Mënscherechter an eng Attack op eis wäertorientéiert fräi Gesellschaft.

De Rapport „Being Black in the EU“ vum November 2018 gëtt eis en Abléck an d'Situatioun zu Lëtzebuerg. Bon, déi ass net ganz gutt: Net manner wéi 52 % vun de befroete Persounen ginn un, dass si an de leschte fënnf Joer Affer vu rassistesche motivéierten Dote gi sinn. Mir leien zu Lëtzebuerg hei d'itlech iwwer der Moyenne vun den zwielef EU-Memberstaaten, déi vum Rapport erfaasst gi sinn. Dëst ass inakzeptabel a muss eis als Gesellschaft interpelléieren.

Ech begrëssen ausdrécklech, dass de LISER vun der Chamber an dem Familljeministère den Optrag krut, eng Enquête duerchzuführen, fir dësem Problem méi op de Fong ze goen. Et ass och all Einzelne vun eis, deen hei muss Faarf bekenne géint Rassismus, Homophobie an Transphobie!

Esou wéi et schon am nationalen Aktionsplang fir d'Promotioun vun de Rechter vun der LGBTI-Communautéit vun 2018 ugeduecht ginn ass, ënnerstëtzen ech d'Schafe vun enger Circonstance aggravante bei engem Crime de haine. Dëst schreift sech och an d'Recommandatiounen an, déi d'ECRI deementsprechend och gemaach huet.

Et geet also hei och drëms, d'Sécherheet ze hunn, dass een net systematesch der Situatioun ausgesetzt ass, wou een Affer vun Diskriminatioun gëtt. Déi Jonk sinn, wéi ech virdu gesot hunn, besonnesch duerch d'Restriktiounen duerch d'Pandemie affektiert ginn, dëst och um Niveau vun hirem mentaler Gesondheet. D'Jugend ass eng eminent wicteg Zäit an der Entwécklung hin zu engem autonome Mënsch. Et ass déi Zäit, an där een och um Deel sech selwer kenneléiert, an där een heiansdo Limiten ausreizt, an där een och Frëndschafte schléisst, jo, an där ee sech och emol verléift.

D'Pandemie huet d'Liewe vun eise Jugendlechen zäitweis an e Standbymodus gesat. Dëst ass e Grond, firwat mir als Politik parteiüwwergräifend eis Jugendlech zur absoluter Prioritéit maache mussen! Eng „Generatioun Covid-19“, där hiert Wuelbefannen nohalteg impaktéiert ass, muss onbedéngt verhënnert ginn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - D'Etüd COVID-Kids vun der Uni Lëtzebuerg huet festgestallt, dass d'Zefriddenheet mam Liewe bei de Kanner während der Pandemie d'itlech zrueckgegaangen ass. Dat emotionaalt Wuelbefannen huet besonnesch bei Kanner gelidden, déi aus engem sozioekonomesche méi schwachen Ëmfeld kommen. Ech ënnerstëtzen dofir ganz kloer d'Fuerderung vu virun dräi Joer vun Jugendparlament an och vum Ombuds-Comité fir d'Rechter vun Kand, dass fir d'Visitt beim Schouldokter och e Psycholog derbäi ka sinn. Déi physesche an déi mental Gesondheet sinn enk matenee verbonden a si bedénge sech géigesäiteg.

(**Interruption**)

Den ORK hat och 2018 en Inventaire vun den existéierenden Offere vu Servicer am Beräich vun der Santé mentale proposéiert. Mir l'licht kloer an, dass mer net vun engem Jonken, deem et net gutt geet, verlaange kënnen, dass e fir d'éischt emol duerch eng Lëscht geet vu verschidde Acteuren, fir dann och de Wee ze sichen, iert en Hëllef kritt. Et ass awer och wicteg, dass op allen Niveaue an Enseignement Theemae wéi Depressioun a mental Gesondheet altersgerecht thematiséiert ginn. Mir mussen Tabue briechen, wa mir wëlle weiderkommen, an och d'Sécherheet vun der Prise en charge bei deene Jonke gewäerleschten.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - E Staat, dee wëll senger Bierger e Sécherheitsgefill ginn, muss resolut antriede fir d'Bekämpfung vun Inegalitéiten. Ongläichheete beanträchtegen net nëmme de Fonctionnement vun enger Economie, mee virun allem och déi sozial Bindungen an enger Gesellschaft. Wëssenschaftler, notament Epidemio-

logen, beschäftege sech scho säit méi Laangem mat de Konsequenze vun Inegalitéiten.

D'Majoritéit vun de wëssenschaftlechen Aarbechte kënn zu der Konkursioun, dass d'Konsequenze vun Inegalitéiten net just vun enger Minoritéit vu Leit an der Prekaritéit gedroe ginn, mee dass se hiren Nidderschlag hunn op déi ganz Gesellschaft! Do, wou d'Ënnerscheeder an d'Revenue méi déif sinn, leit déi ganz Gesellschaft ëmsou méi ënnert der sozialer Kompetitioun tëschent de Leit.

D'Ënnerscheeder duerch de soziale Status si méi visibel an enger Gesellschaft, wou de Gruef tëschent Aarm a Räich méi grouss ass. Dofir ass et an enger inegalitärer Gesellschaft och ëmsou méi wichteg, dass een an där sozialer Kompetitioun net de Kierzere zitt.

An ongläiche Gesellschafte liewe mir ënner engem soziale Stress, well mir Angscht hu virum Jugement vun eise Matmënschen, dëst ëmsou méi, well mir a Gesellschaftsstrukturen liewen, an deene permanent de Meritt am Vierdergrond steet, an deene mir bewusst oder onbewusst nach ëmmer dat Denke fleegen, dass een am Liewe Succès huet, well ee besser ass wéi déi aner.

En Echec erlieft een deemno just dann, wann ee sech net druginn huet oder net gutt ass. Esou en duault Denke stäerkt bei Wäitem de sozialen Zesammenhalt sécher net, well et rechtfertegt, firwat ee senge Matmënschen, deenen et vläicht manner gutt geet wéi engem selwer, net ze hëllef brauch.

Gesellschaft, an deenen d'Logik vum fräie Maart an allen institutionelle Beräicher ugewannt gëtt, entwéckele sech lues a lues zu Strukturen, an deenen eng Hyperkonkurrenz iwwerweit. Gemeinsam Wäerter an d'Striewen no engem kollektive gesellschaftlechen Zil verschwannen. An esou enger Gesellschaft, wou jiddere fir d'éischt no sech kuckt, wou den Individualismus zelebriert gëtt, ass och d'Kriminalitéit méi ausgepräggt.

A mengem Budgetsrapport hunn ech e puer konkret empiresch Beispiller hannerluecht, wou wëssenschaftlech opgeschafft gouf, wéi méi Sozialausgaben och zu enger Baisse vun der Kriminalitéit gefouert hunn.

An enger egalitärer Gesellschaft dergéint verhalte sech d'Leit méi kooperativ a se engagéiere sech méi fir d'Allgemengheet. Mir hunn also allegueren ze gewannen, wa mir e staarke Sozialstaat hunn, egal wéi vill Leeschtunge mir perséinlech an Usproch huelen. Hei spillt d'Sécherheet vum Solidaritéitsprinzip!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - Et geet also hei drëm, d'Sécherheet ze hunn, d'Gewëssheet ze hunn, dass de Staat een net vergësst, grad an Zäite vun der wirtschaftlecher Relance.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - Tëschent 2015 an 2019 sinn zu Lëtzebuerg d'Inegalitéiten - gemooss unhand vum Gini-Koeffizient, deen déi ganz Distributioun vun de Revenue berücksichtegt - an d'Luucht gaangen, vun 0,28 op 0,32. Dës Tendenz ass net gutt. Dofir ass et awer ëmsou méi erfleech, dass no enger éischer Lektür vum Stated déi virsiichteg Konkursioun ka gezu ginn, dass d'Inegalitéite während der Pandemie net weider gewuess sinn.

Au contraire, de Gini-Koeffizient ass d'lescht Joer esouguer liicht erofgaange par rapport zu 2019. Et ass e Konschstück, fir an esou enger massiv wierkender Pandemie keen Ausernerdrifte vu Revenuen zu Lëtzebuerg ze observéieren. Dat Konschstück ass awer och zréckzeféieren op en Zesummespill vu ville soziale Mesuren, déi vun der Regierung decidéiert gi sinn: de Chômage partiel, bei deem d'Indemnitéit ëmmer op d'mannst op der Héicht vum soziale Mindestloun gewiescht ass, de Congé pour raisons familiales, d'Allocation de vie chère, déi och déi zweete Kéier revaloriséiert gouf, d'Erhéije vum Crédit d'impôt, deen d'CO₂-Steier bei den ënneschte 40 % vun de Menagen en moyenne integral kompenséiert huet.

Dës Moosname gi vun der Gesellschaft gedroen. Dat ass positiv an am Moment ass Solidaritéit nach zum Gléck ginn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - Dës Decisiounen hunn hir Wierksamkeet ënner Beweis gestallt, wann et drëms gaangen ass, de sozialen Zesammenhalt an eisem Land ze verdeedegen. An awer wësse mer och, dass Ongläichheeten do sinn an eis viru grouss Erausforderunge stellen. De Bildungsbericht, dee kierzlech virgestallt gouf, huet et jo nach eng Kéier kloer ënnerstrach.

Eng zukunftsorientéiert Finanzpolitik muss deemno nieft de Recetten, déi e Gestaltungsspillraum bidden, och dorop beduecht sinn, iwwert d'Ausgaben den Usproch vu Chancëgläichheet, sozialer Gerechtigkeit a gesellschaftlech Zesammenhalt ze hunn an ze gewärrleeschten.

Här President, fir eng besser Adequatioun tëschent Offer an Demande um Aarbechtsmarché ze erméiglechen, huet d'Regierung de Programm „Digital Skills“ an d'Liewe geruff, e Projet vun enger Formation continue am Beräich vun der Digitalisatioun en faveur vun all deene Leit, déi tëschent dem 1. Januar 2021 an dem 31. März 2021 am Chômage partiel gewiescht sinn.

Parallél dozou gi mam Programm „Future Skills“ 500 Demandeurs d'emploi forméiert. De Contenu vun dëser Formation gëtt nach engem méi breede Public vun Demandeurs d'emploi zur Verfügung gestallt.

Mënschen, déi bildungsméisseg geréng qualifizéiert sinn, sinn oft vun Ängschte gepräagt. Hinne muss zougesechert ginn, dass si net vergësst ginn, notament am Kader vun hiren Aarbechtsperspektiven. Am Kader vun der Digitalisatioun, déi jo en transversale Charakter an dësem Budget huet, ass et wichteg, si bei dësem Prozess matzehuelen a si ze begleeden, fir dass grad déi sougenannte „fracture digitale“ sech net weider verstärkt. Dës Grundvoraussetzung muss gesat ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - E weidere Usaz kéint och eng méi déifgräifend Analys vum Décrochage scolaire sinn. E Jonken, deen d'Schoul ofbrécht, dëst duerch eng Rei Grënn, befénnt sech ganz oft an enger onsécherer Situatioun. An him Perspektiven ze bidden, déi him eng Planungssécherheet ginn, ass fundamental. D'Garantie de la jeunesse mat méi Méiglecheeten ze etofféieren, auszeweiden, dat ass och sécherlech eng interessant Pist. De Mënsch brauch d'Gefill, eppes Sënnvolles maachen ze kënnen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - Mee natierlech wier et och elo net richtig, sech op dese Lorberen auszerouen. Mir muss weider schaffen, fir d'Schéier tëschent Aarm a Räich laangfristeg zouzekeeren. Ech géif derfir plädéieren, dass mir d'Barriären, d'Plaffongen, ënnert deenen ee leie muss, fir d'Allocation de vie chère ze kréien, no uenen adaptéieren, fir dass méi Leit kënnen an de Genoss kommen.

Ech sinn och der Meinung, dass d'Entente des offices sociaux misst eng budgetär Dotatioun kréien, fir dass se eng intern Gouvernance opbaue kéint an hiren Aarbecht als Daachorganisatioun vun den Office-socialen, fir se och da kënnen ze professionaliséieren. Well den Aarbechtvolumen vun den Office-socialen jo no dem sozioekonomesche Kontext vun de Gemenge variéiert, an awer, mengen ech, jiddereen e gudder personaliséierte Suivi a prekären an onsécherer Situatioun soll kréien, muss een deem och bei der Unzuel vun de Sozialaarbechter an dem Office social Rechnung droen.

Ech ënnerstëtzen doriwier eraus och all concertéiert Approche, fir e sozialen, medezinneschen an therapeutische Suivi vu Sans-abrisen - och si liewen an der Onsécherheet -, weider auszubauen. D'Sans-abrise sinn enger gesellschaftlecher Stigmatisatioun ausgesat. Si muss kënnen vun der Gesellschaft opgefaange ginn.

An dësem Kontext ass mir a sëllegen Entrevuen zougedroe ginn, wéi wichteg et ass, dass mir d'Wanteraktioun zäitlech méi breet ausbauen. Si ass immens wichteg, well si gëtt de Sans-abrise Schutz a Sécherheet.

Eng aner wichteg Approche an dësem Kontext ass de Konzept vum „Housing First“, mat deem mir hei zu Lëtzebuerg gutt Erfahrung gemaach hunn. Aus deem Grond géif et sech ubidden, den „Housing First“ aus der Pilotphas eraus auszeweiden an ze generaliséieren.

Den Housing First ass e wichteg Grondstee fir eng Reinsertioun an d'Gesellschaft an op de Wee vun engem stabillen an autonome Liewen a Sécherheet.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - De Problem vun der Penurie vun abordablem Wunnraum zu Lëtzebuerg spëtz sech zou a féiert zu Onsécherheeten an der breeder Gesellschaft, notament bei deene Jonken, déi sech en éischt Logement kafe wëilten. Déi sozial Kris, déi de Logementsproblem mat sech zitt, belaauscht de sozialen Zesammenhalt an der Gesellschaft ëmmer méi staark.

Mir hunn et zu Lëtzebuerg och mat Spekulationen ze dinn, an dat wësse mer scho méi laang. Wunnraum ass an d'uerf kee Finanzobjekt sinn, mee muss genotzt ginn, fir d'Vesprieche vun engem Recht op eng propper an op eng saluber Wunneng ze erfëllen. D'Prekaritéit énergétique respektiv d'Energieaarmut sinn natierlech och Elementer, déi hei a Consideratioun, a Betruecht muss geholl ginn. Och si hunn Auswierkungen op déi méi sozial schwach Stéit.

Virun allem déi Schwächst an eiser Gesellschaft riskéieren, duerch déi héich Logementspräisser kee Fouss méi op de Buedem ze kréien. Aus sëllege bi-

laterale Gespréicher, déi ech als Budgetsrapporteur mat sozialen Träger konnt hunn, hunn ech erausheieren, dass si reegelméisseg op Widerstand stoussen an dass duerch administrativ Prozedure vill Energie verluer geet, ier de Projet ka Realitéit ginn.

Déi lescht Publikatioun vum Observatoire de l'habitat huet jo och ervirgestrach, wéi héich den Taux d'effort ass an den Ënnerscheed tëschent de Stéit, déi Locataire sinn, am Verglach zu deenen, déi Proprietär sinn, respektiv deenen, déi méi Logementer besetzen. Och hei besteet eng staark Inegalitéit.

Et ass mir deemno och e wichteg Uleies, dass déi sozial Träger méi ënnerstëtzt ginn an hirem Bestreiven, fir abordable Wunnraum op verschidde Manéieren a fir verschidden ënnerschiddlech Besoinen ze schafen.

D'Ënnerstëtze vu verschiddenen Zorte vu soziale Logementer mat enger variabler Prise en charge a Fonctioun vun der Progressioun vum Beneficiaire hin zu engem autonomen, onofhängege Liewen ass kruzial. Déi verschidden Offeren, déi an der Prise en charge variéieren, muss beschtméiglechst aneuegräifen, fir dass d'Transitioun méiglech sinn an ofgeséichert sinn.

Déi öffentlech Bauträger hunn hirersäits hir Efforten an de leschte Joren intensivéiert. Si gesi vir, bis 2025 eng 4.300 Wunnengen ze bauen, wat eng gutt Tëschenetapp ass, mee wat manner ass wéi d'Demanden no abordable Wunnengen, déi haut op der Liste d'attente sinn vum SNHBM a vum Fonds du logement. Eng verstärkt Zesummenaarbecht am Wunnengsbau tëschent privaten an öffentlechen Acteuren ass d'ailleurs och eng interessant Pist.

Här President, ech komme sou lues zur Konkursioun. De Jean-Jacques Rousseau huet am Joer 1762 a sengem Wierk „Du contrat social ou Principes du droit politique“ d'Noutwendegkeet vun engem Contrat social, deen d'Bierger matenee verbënnt, ervirgehuewen. Dëse Contrat social erméiglecht eng Uerdnung vun eiser Gesellschaft, déi op Fräiheet a Gläichheet berout. Seng Theorien hunn deemools scho bewisen, dass - wa mir e Gesellschaftsmodell wëllen, dee sech laangfristeg bewäre kann - mir als Mënscheet gemeinsam Wäerter deele mussen, déi universell gëllen.

D'Vetraue vun de Leit an d'Institutionen bleibt den Dréi- an Aangelpunkt fir e gudder Fonctionnement vun eiser Demokratie. Dëst Vertraue berout a fousst sécherlech op viregten an aktuell besteeënden Erfahrungen - positiver wéi negativer Natur - am Émgang vun den Institutionen mat hire Biergerinnen a Bierger.

Et geet hei och ëm d'Vetrauen an d'Legitimitéit vun hirem Fonctionnement. An dëst Vertrauen ass och en Indicateur vu sozialer Kohäsioun. Et ass d'Vetraue vum Bierger an d'Institutionen, déi him am Alldag méi no stinn. Et ass awer och d'Vetrauen tëschent Staat a Gemengen, fir gemeinsam verschidde Missiounen an Interêt vun de Bierger ëmzesetzen. Lëtzebuerg soll dat Land vun de kuerze Weeër bliwen.

Vertrauen a Statistiken ass fundamental, well an enger Wëssensgesellschaft sinn offiziell Statistiken onersetzbar. Dëst Vertraue kann nëmmer dann entsto, wann ee fiabel an onofhängeg Statistikinstutur huet, déi sech op wëssenschaftlech Fakte baséieren an déi eng konstant rigouréis Aarbecht maachen. Mee och d'Wësse vun de Leit, wéi offiziell Statistiken iwwerhaupt zustane kommen, dréit zum Schafe vum Vertraue bäi. Virun allem awer mussen d'Statistiken och eng Sprooch schwätzen, déi déi geliefte Realitéit aus dem Alldag vun de Leit widderspigelt. §Gefillt Wourechtchen a wëssenschaftlech beluecht an novollzéibar Fakte si sécher net dat selwecht.

Eng demokratesch Gesellschaft duerf kontradiktoresch Debatten ni fäerten, mee si mussen am Respekt vun der Dignitéit vun deem Eenzelen oflafen.

D'Ausschaffe vu politesche Mesuren, déi am Interêt vun enger Gesellschaft sinn, déi aus Leit mat ganz ënnerschiddleche Besoinen besteet, ass sécher och net ëmmer einfach. D'Grundvoraussetzung, fir dass et eis awer beschtméiglech gélinge kann, ass e staarke Sozialstaat, deen d'Leit opfänke kann, wa se an Nout geroden. Dëst Bestreive kënn finalement och der ganzer Gesellschaft zegutt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - D'Lutte géint Inegalitéiten, géint Ongläichheeten, ass kee Selbstzweck, mee si ass e weesentlech Instrument, fir dass mir eng inklusiv Gesellschaft behalen, wou net just jiddwereen no sech kuckt, mee wou et e kollektive Wäertekompass gëtt.

D'Ënnerscheeder tëschent dem soziale Status vun de Membere vun eiser Gesellschaft duerfen net ze staark sinn, fir dass mer eis awer nach ee mat deem aneren identifizéiere kënnen an Empathie fir eis Matmënschen un den Dag leeë kënnen.

Wien un e staarke Staat denkt, deen denkt och un öffentlech Investissementer. Mee d'Pandemie huet Megatendenzen acceleréiert, déi hirersäits op On-

gläichheeten Afloss huele kënnen, wéi zum Beispill d'Digitalisatioun. Hei géllt et, dass mir zukunftsorientéiert agéieren a beschtméiglechst anticipéieren, fir, wéi gesot, déi sougenannte Fracture digitale ze verhënnern.

Nieft der Digitalisatioun an dem technologesche Fortschritt stellt eis och de Klimawandel viru gréisser Erausforderungen. All dës Erausforderungen hunn e gemeinsamen Nenner: Si concernéieren déi Vulnerabelst ëmmer fir d'éischt. Dofir ass eng ambitiéis Investimentspolitik esou wichteg an de Budget vun der Koalitioun dréit deem Rechnung.

Eng inklusiv Gesellschaft mat engem staarke Sozialstaat ass also dee beschte Wee, fir eise sozialen Zesammenhalt ze sécheren. Do dernieft duerfe mir awer als Politiker och ni midd ginn, de Leit eis Politik ze erklären. Schonn am Joer 1795 huet den Immanuel Kant a sengem Wierk „Zum ewigen Frieden“ gesot, dass Friden tëscht eis Mënsche keen natierlechen Zoustand ass, mee dass de Friden ëmmer muss ofgeséichert ginn duerch d'Moral, déi de Kant als Theorie vun de Rechter a Flichte vun eis alleguere versteet. D'Politik ass d'Mëttel, fir dës moralesch Uerdnung kënnen ëmzesetzen.

An e wichteg Element ass och de Prinzip vun der Publizitéit, dee beseet, dass Decisiounen a Reegele muss motivéiert an erkläert ginn. Grad an onsécheren Zäiten, an Zäite vun enger Pandemie, ass d'Erkläre vum Sënn an Zweck vu politeschen Decisiounen zentral an dréit zur Ofsécherung bäi.

Mir mussen ee fir deen anere Versteesdemech weisen; grad esou kloer mussen awer och déi elementairst Reegele vu Respekt bei allen néidegen Ausernansetzungen agehale ginn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - Här President, d'Koalitionsparteien hunn e Budget presentéiert, dee sech der wirtschaftlecher Reprise verschreift an dobäi, duerch déi Akzenter, déi gesat ginn, kee vergësst. Mäin Nofollger oder meng Nofollgerin d'nächst Joer wäert sech sécherlech - ech ginn dovun aus - mat méi positiven Zuelen ausernansetzen dierfen. Ech hoffen, dass et esou wäert sinn.

Ofschléissend wëilt ech nach e puer Mercie lassginn.

Ufänke wëilt ech mam Finanzminister, dem Pierre Gramegna. Merci him an och senge Mataarbechter. E Merci un d'Chamberverwaltung, an do virop un d'Madamm Caroline Guezennec, Secrétaire-administrateur vun der Kommissioun. E Merci och un den André Bauler a senger Qualitéit als President vun der Finanzkommissioun fir seng Rotschléi.

■ **Plusieurs voix.** - Aa!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - E ganz grouse Merci geet awer och un eis Mataarbechterinnen a Mataarbechter an der Chamberfraktioun an un de Patrick Weyerskirch fir hiert wäertvollt a grousst Engagement bei der Ausschaffung vun dësem Rapport.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Dan Biancalana (LSAP), rapporteur.** - Et waren nu wierklech intensiv Wochen, jo, wou een deelweis u seng Limitte kënn an déi nach emol verschiebt. Et

Le saviez-vous ?

VOTE DE LA LOI

La Chambre des Députés se prononce sur les projets et propositions de loi dans le cadre de plusieurs votes. Un projet ou une proposition de loi peut être soumis au vote par division sur demande de cinq députés au moins. Si des modifications ont été adoptées, la Chambre procède ensuite au second vote réglementaire sur ces amendements après que le Conseil d'État a donné son avis à leur sujet. Ce vote tient son nom du fait qu'il est prévu par le Règlement de la Chambre. L'étape suivante concerne le vote sur l'ensemble du projet ou de la proposition de loi. Finalement, au moins trois mois après le vote sur l'ensemble, le second vote constitutionnel achève l'œuvre législative de la Chambre. Néanmoins, la Chambre, avec l'accord du Conseil d'État, peut décider de se dispenser de ce second vote constitutionnel.

DÉPÔT

Le dépôt est l'acte par lequel la Chambre des Députés est officiellement saisie d'un projet de loi ou d'une proposition de loi.

wiisst een aus sech eraus, an dës Missioun war fir mech eng aussergewéinlech Erfahrung, déi ech net wéilt méssen. Merci, dass ech dës Chance krut.

Ech soen lech villmools Merci fir Är Gedold a fir d'Nolauschteren. Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Ech ginn Akt vun der Deklaratioun vum Här Budgetsrapporter, dem Här Dan Biancalana. Muer de Moien héiere mer den Exposé vum Här Finanzminister Pierre Gramagna.

6.7929 - Projet de loi du *** portant modification :

1° de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ;

2° de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées ;

3° de la loi modifiée du 29 octobre 2020 portant 1° dérogation à l'article 27 de la loi modifiée du 6 février 2009 concernant le personnel de l'enseignement fondamental ; 2° modification de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ; 3° modification de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées

Mir kommen elo zum Projet de loi 7929 iwwer eng temporär Ofännerung vum Schoulosgesetz. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Martine Hansen, d'Madamm Francine Closener, d'Madamm Djuna Bernard, d'Madamm Myriam Cecchetti an den Här Sven Clement.

An ech ginn direkt d'Wuert un de Rapporteur vun dem Projet de loi, den honorabelen Här Gilles Baum. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Éducation nationale, de l'Enfance, de la Jeunesse, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche

■ **M. Gilles Baum (DP), rapporteur.** - Merci fir d'Wuert, Här President. Kolleeginnen a Kolleegen, bei deem Gesetz handelt et sech ëm d'Verlängerung vun engem Gesetz, wat d'Verstärkung vun de Remplaçanten am Fondamental an am Lycée, dat heescht d'Ersatzpersonal am Enseignement, betrëfft.

Ech zielen lech näischt Neies, wann ech lech soen, dass duerch d'Pandemie och méi Personal am Enseignement gebrauch gouf, fir d'Kontinuitéit vum Unterrecht ze garantéieren, engersäits, well an Alternance geschafft ginn ass, dat heescht am Wiesel tëschent Homeschooling a Presenzunterrecht, mee anerersäits och, well vulnerabel Enseignanten net méi an der Klass konnte present sinn. An da kommen natierlech och d'Quarantänen derbäi, wou awer ëmmer erëm Léierpersonal huet missen ersat ginn, well si entweeder selwer de Virus erwëscht haten oder well se a Kontakt ware mat enger Person.

D'lescht Joer virun der grousser Vakanz hate mer eng Rei Derogatiounen iwwer de Rekrutement vu Remplaçanten a Surveillanten agefouert. Dat war de Projet de loi 7579. D'Zil vun deem Gesetzesentwurf war et, den Accès an de Beruff zäitweilg ze vereinfachen an esou séier wéi méiglech un nei Remplaçanten ze kommen.

Du koum och nach derbäi, dass de Conseil supérieur des maladies infectieuses am Oktober 2020 decidéiert huet, dass Dammen, déi e Puppelche kréien, och als vulnerabel Persounen unzegesi sinn, wat dozou gefouert huet, dass nach eng Kéier 200 Enseignanteën am Fondamental gefeelt hunn, an och am Secondaire sinn natierlech eng Rei Professorinnen doduerch ewechgefall respektiv natierlech doheembliwven.

Natierlech war den normale Contingent u Remplaçantë bäi Wäitem net grouss genuch, fir dës Enseignanten ze ersetzen. A kuerz virun der Summervakanz hu mer d'Situatioun an de Schoulen nach eng Kéier frësch evaluéiert a mir sinn zur Konkusioun komm, dass mer d'Dispositiounen verlängere missten, an dat bis den 31. Dezember dëst Joer.

A menger Ried ze deem Projet de loi hat ech gemengt, mir wieren héchstens op Zousazpersonal ugewisen, wa mer nees missten den Unterrecht op Distanz aféieren - dat hu mer jo net gemaach, Gott sei Dank -, säit dem September. Mee leider gesinn d'Realitéit an d'Besoinen um Terrain awer nach e bëssen anescht aus.

Och wa mer keen Homeschooling säit der Rentrée gemaach hunn, befanne mer eis an enger trotzdeem net einfacher Situatioun an eise Schoulen. An duerfir huet den Educatiounsministère decidéiert, d'Derogatiounen eng drëtze Kéier ze verlängeren, an zwar bis de 17. Abrëll 2022.

Als Rappel nach eng Kéier déi eenzel Dispositiounen:

Déi eischt betrëfft d'Konditioun, déi e Kandidat muss erfëllen, fir Remplacemter am Fundamen-

tal dierfen ze maachen. Normalerweis brauch een do eng speziell Attestatioun, déi een eréischt kritt, nodeems een e Stage vu véier Wochen an enger Grondschoul gemaach huet, an déi da vum Directeur de région ausgestellt gëtt. Fir d'Prozedur vum Rekrutement ze beschleunegen, hat de Ministère proposéiert, fir ausnamsweis och Kandidaten ze rekrutéieren, déi keng esou eng Attestatioun kënnen virweisen.

Elo geet et drëms, den Dispositif, wéi gesot, bis de 17. Abrëll 2022 ze verlängeren, fir dass dat zweet Trimester vun deem Schouljoer och esou problemlos wéi méiglech ka stattfannen an d'Kontinuitéit am Unterrecht garantéiert ass. Konkreet heescht dat, dass Remplaçantë weiderhin eng Dispens vun deene véier Woche Stage accordéiert kréien.

Wie kënt dann elo eventuell an de Genoss heivunnen?

Prioritär soll op Leit zréckgegraff ginn, déi e Bachelor an Erziungswissenschaften hunn. Déi zweet Méiglechkeet, dat sinn d'Remplaçanten, déi virun der Reform vum Enseignement fondamental, dat heescht virun 2009, agestellt goufen. An als lescht Ressource kënnen Leit rekrutéiert ginn, déi e Premièresdiplom hunn an natierlech déi dräi administrativ Sproochen aus dem Land hei beherrschen.

Dës Agente ginn ënner engem Regimm vum Employé d'État engagéiert a kréien e CDD.

E puer Zuelen: Am Cycle 1 bis 4 sinn am Moment 42 Remplaçanten ënnerwee. A fir de Pool vun de Remplaçanten, wat d'Études surveillées ugeet, sinn 272 Leit ënnerwee. An et ass mer wichtig ze ënnersträichen, dass déi alleguerten en équipe schaffen, dat heescht, dass déi och zesummeschaffe mam brevetéiertem Léierpersonal aus deene verschidene Schoulen.

Wat de Lycée betrëfft, gëtt et eng zweet Dispositioun an déi betrëfft d'Reegelung vum Personal am Enseignement secondaire. Fir d'Surveillance an de Lycéeën ze assuréieren, soll de Bildungsministère kënnen op Staatsbeamten oder Staatsemployéen zréckgräifen, déi net am Enseignement public tätég sinn an zäitweilg kënnen detachéiert ginn. Dës Agente géifen dann temporaire vun hirem Poste fräigestallt ginn, fir kënnen an de Lycéeën ze hëllefen. An dernieft sollen d'Lycéeën natierlech och zousätzlech Remplaçantë kënnen rekrutéieren, dëst ënner dem Regimm vum Employé d'État mat engem Contrat à durée déterminée. Där sinn am Moment 125 Leit engagéiert.

Här President, Dir gesitt, dëst Gesetz ass elo net wierklech eppes fundamental Neies. An de Projet de loi proposéiert, wéi gesot, béd Dispositiounen bis de 17. Abrëll d'nächst Joer ze verlängeren. Mir hätten all gär, dass eis Kanner kënnen weider an d'Schoul goen an do déi gréisstméiglech Kontinuitéit an e propperen Oflaf vum Unterrecht kënnen genéissen.

Am Numm vun der Demokratescher Partei begréissen ech natierlech d'Efforte vum Bildungsministère an ech géif och mäin Accord zu deem Projet ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - An ech soen dem Här Rapporteur Gilles Baum villmools Merci.

■ **M. Gilles Baum (DP), rapporteur.** - Dee war awer nach net grad ganz fäerdeg.

(Hilarité générale)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Ech soen him dann als Rapporteur villmools Merci.

Discussion générale

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Erlaabt mer, Kolleeginnen a Kolleegen, Här President, vläicht eng perséinlech Nout hei eranzebriengen. Dir wësst, dass ech aus deem dote Beruff kommen. Wa mer d'Covidgesetz stëmmen, wäert den 3G an der Beruffswelt ab dem 15. Januar Realitéit ginn. Dat géllt och fir den Enseignement.

Mir hunn am Enseignement, souwuel am Fondamental wéi och an de Lycéeën, eng ganz, ganz héich Impfquot vum de Schoulmeeschteren, de Léierinnen, de Professeren an de Professorinnen. Awer net alleguerte si se geimpft. De Choix, fir sech impfen ze loossen, dee besteet natierlech nach ëmmer, och fir d'Enseignanten. Si kënnen dat nach ëmmer maachen. Wa se et net maachen, hu se d'Méiglechkeet, sech testen ze loossen.

Ech hunn déi lescht Deeg eng Rei Messagë kritt aus dem Secteur, dee mer gesot huet, dass deen een oder aneren nom 15. net méi wäert untrieden. Ech géif hei e ganz, ganz waarmen Appell maachen un déi Leit alleguerten, déi sech net wëllen impfe loossen an am Enseignement schaffen, sech dach awer dann testen ze loossen. Ech maachen en Appell un hir Verantwortung, déi Verantwortung, déi een eeben hëlt, wann een an deen dote Beruff erageet. Ech appelléiere wierklech ganz, ganz staark hei un hir Conscience professionnelle.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Ech appelléieren un d'Léierpersonal, wat de Choix hëlt, fir sech net impfen ze loossen, fir sech testen ze loossen. An ech biede si: Loosst wannechgelift Är Kanner net hänken! Si wäerten lech Merci soen!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Gilles Baum. Als nächste Riedner ass déi honorabel Madamm Martine Hansen agedroen. Madamm Hansen, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Martine Hansen (CSV).** - Villmools merci, Här President, an och e grouss Merci un de Rapporteur. An ech ka mech senge leschte Wieder uschléissen, fir och deen Appell ze maachen. An ech wëll awer gläichzäitg och allen Enseignantë Merci soen, well déi haten definitiv an de leschte Jore keng einfach Zäit a si hunn awer alleguere duergehale, soen ech emol. Déi meescht hunn duergehale. Also villmools merci! Well d'Education ass eppes, wat extreem wichteg ass, an eis Kanner hunn en Urecht op Ausbildung.

Dëse Projet de loi ass och derfir do, fir eebe sécherstellen, dass déi pandemiebedingten Ausfäll u sech kënnen ersat ginn. A vu dat mer - ech hunn et scho gesot - och der Meenung sinn, dass eis Kanner a Jugendlech e Recht op Ausbildung hunn, ass et och wichteg, dass mer genuch Personal hunn, wann eeben aner Leit ausfalen. An duerfir wäerte mer och net géint dëse Projet de loi stëmmen.

Wat awer als Drénglechkeetsmesure geholl ginn ass am Ufank vun der Pandemie, gëtt elo schonns, ech mengen, esou lues fir d'drëtt verlängert. An am Prinzip war dat hei och schonn erëm eng Aart Drénglechkeetsprozedur, well de Projet de loi ass eréischt den 9. Dezember deposéiert ginn. Den 8. Dezember war zwar schonn een Avis vum Conseil d'État do.

Ech weess net, firwat dat awer erëm eng Kéier huet missen esou iwwer de Knéi gebrach ginn, well ouni konkreet Evaluatioun vum Personal, wat agestellt gëtt, gëtt dee Projet de loi elo einfach esou verlängert. Fir eis ass et eebe wichteg, dass d'Léierpersonal fachlech gutt ass, dass et pedagogesch gutt ass, dass se iwwerall topp sinn, well nëmme da kënnen mer eng qualitativ héichwärtg Ausbildung hikiréien.

Dëst Gesetz gëtt elo verlängert bis de 17. Abrëll. Ech denken an ech fäerten, dass mer dëst Personal och nom 17. Abrëll nach brauchen, fir dass d'Schoul kann normal fonctionéieren. Wann et dann awer erëm eng Kéier verlängert gëtt, da kréien all déi Kandidaten, déi u sech schonn hire Kontrakt zweemol verlängert haten, automatesch e Contrat à durée indéterminée, ginn also fest agestellt. Dat sinn och scho Leit, déi nëmme eng Première hunn. An nëmme eng Première geet eiser Meenung no net duer, fir Qualitéit an der Schoul ze garantéieren. Do hu mer definitiv e Problem.

Mir wëssen, dass et op där enger Säit, mer schwätze jo, ... Déi Leit ginn u sech déi remplacéierend Poolye genannt. Et gëtt ganz gudder. Et gëtt der, déi sech ganz staark engagéieren. Et gëtt der awer och, déi vläicht net derfir gemaach sinn, fir dat ze maachen. Déi kréien awer dann automatesch, wéi gesot, e Contrat à durée indéterminée. Dat ass net gutt an eisen Aen. Et kënt eeben op den Enseignant un, wéi d'Schoul fonctionéiert.

Als CSV si mer domadder net averstanen, wéi gesot, Personal ouni pedagogesch Ausbildung, ouni onbedéngt déi fachlech Grondkenntnisser fest anzustellen. Dat ass eiser Meenung no definitiv net d'Léisung vun der Enseignantspenurie. Duerfir soe mer: Kuerzfristeg ass dat heiten als Léisung ok, laangfristeg - et riskéiert awer, eng laangfristeg Léisung ze ginn - ass et fir eis net ok. Duerfir wäerte mer eis bei deemem Projet de loi enthalen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Hansen. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Francine Closener. Madamm Closener, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Francine Closener (LSAP).** - Villmools merci, Här President. Am Dezember zejoert hu mer händierend op en Impfstoff gewaart. An ech hätt mer net dreeme gelooss, dass mer zwar e Joer drop dee Vaccin hätten, mee d'Pandemie trotzdem net eriwuer wier, well ze vill Leit dee Vaccin net wëllen. D'Kris geet also an d'Verlängerung, an duerfir musse d'Kriseninstrumenter och an d'Verlängerung.

A grad an de Schoulen, grad am Fondamental, wou d'Kanner jo net kënnen geimpft ginn, sinn d'Inzidenzen am Moment héich, quitte dass mer am Verglach mat eisen Nopeschlänner relativ gutt do stinn; dat huet de Minister eis de Moien an der Kommissioun nach eng Kéier confirméiert.

An awer ass d'Belaaschtung weiderhin natierlech immens grouss fir d'Léierpersonal, net ze wëssen, wat muer ass. Hu mer e positive Fall? Oder hu mer der méi? Ass meng Klass an der Quarantän? Wien ass am Homeschooling? Muss ech Hybridunterrecht halen? Wie kënt wéini zréck? Wie muss wéi eng Prüfung noschreiwten? An esou virun. Alles dat kascht Zäit, Energie an Nerven, ganz ofgesi vun der

perséinlecher Situatioun vu Quarantän oder Isolatioun vum Léierpersonal.

Et ass also eeben nach ëmmer esou, dass déi eng Enseignanteën an Enseignanten als vulnerabel agestuft ginn an net kënnen untrieden, op där anerer Säit d'Schoulpersonal krank gëtt oder kéint krank ginn an dowéinst ausfällt. An duerfir muss eeben deen Ersatzcontingent mat de sougenannte Poolyen an d'Verlängerung bis no der Ouschtervakanz. Duerfir ass et néideg, op déi Remplaçantë kënnen zréckzegräifen, déi de Stage net respektiv nach net gemaach hunn an déi Dispens eeben hei kréien.

Et gëtt awer sonnerzweifel Ënnerscheeder an der Qualitéit vun der Aarbecht, déi vun de Poolye gelescht gëtt. Ouni iergendee Stage zack direkt ersetzen ze goen, direkt virun enger Klass Schoul ze halen, dat ass net evident. An do sinn nun eeben och emol Leit drënner, déi iwwerfuert sinn, där hir Prestatioun ze wënschen iwwer léisst. Ech mengen, dass dat och den Direktiounen bewosst ass an dass déi wuel kënnen de Choix maachen, wie gutt ass a wien net gutt ass.

Op där anerer Säit hoffen ech natierlech, dass vill vun deene Remplaçanten, déi gutt sinn, dann och zerguttst de Wee fir eng Enseignantsformatioun aschloen.

Wéi mer déi leschte Kéier iwwer dës Derogatioun geschwat hunn an de Projet de loi gestëmmt hunn, hunn ech scho gesot, et wier wichteg, en enke Suivi ze maache vun de Remplaçanten. Wéi hu se déi Zäit als Poolyen iwwerhaapt erlieft? Wéi gesi si d'Schoul vun haut? A wéi kréie mer se motivéiert, Enseignanten ze ginn an dann och e bëssen en Deel bäizedroen, fir der Penurie am Enseignement vun den Enseignantë Meeschter ze ginn?

Ech hoffen, dass dës Verlängerung net nach eng Kéier muss an d'Verlängerung goen, dass d'Schoul am Fréjoer fir dat lescht Trimester nees zur Rou kënt. Mir stëmmen dëse Projet de loi. Dem Rapporteur e grouss Merci. An ech ka mech och dem Gilles Baum senge Wieder a sengem Appell no der Conscience professionnelle vun den Enseignanten nëmme uschléissen.

Villmools merci!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Closener. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Djuna Bernard. Madamm Bernard, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Djuna Bernard (déi gréng).** - Merci, Här President. Och mir wëllen eis de Wieder vum Rapporteur uschléissen an em Merci soe fir dës wichtige Plädoyer fir dës wichtige Secteur. Nieft der Schoul, mengen ech, gehéieren och d'SEAen (ndlr: Services d'éducation et d'accueil), d'Crächen an esou weider, dozou. Och si sinn do alleguerten an där Verantwortung vis-à-vis vun deene Jéngsten an deenen awer och Vulnerabelsten, well si sech am Moment net kënnen impfe loossen. An dowéinst ass dat e ganz, ganz wichtige Oproff, dee mer deelen.

Merci och dem Rapporteur fir seng exzellente Aarbecht. Fir de Rescht, mengen ech, gouf vu menge Virriedner scho villes gesot. Fir mech ass e Schlëselmoment deen, wou een ënner Enseignanten zesumme kann eng Ekippe geréieren, wou een op deen aneren oppasst, wou een deem anere ka Rotschléi ginn. An dat ass, mengen ech, ganz besonnesch wichteg bei dëse Poolyen, bei dëse jonke Mënschen, déi sech engagéieren, fir hei anzespriegen, fir dass eise Schoulsystem ka weider fonctionéieren. An dat muss iewescht Prioritéit hunn.

An deem Sënn, mengen ech, ass dat heiten eng gutt Léisung, fir kënnen hei weider ze fonctionéieren. A mir gi ganz gären eisen Accord fir dës Projet de loi.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Bernard. An da wier et um honorabelen Här Fred Keup. Här Keup, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Fred Keup (ADR).** - Merci. Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, ech soen direkt, dass mer dat Gesetz hei awer och wäerte matstëmmen.

Prinzipiell ass et esou, dass mer gäre brevetéiert Personal an de Schoulen hätten, Personal, wat gutt ausgebilt ass, Proffen, Schoulmeeschteren, Jofferen, déi Beamte sinn, déi d'Stagen, alles gemaach hunn, déi hir Uni gemaach hunn. Mir brauchen dat. Mir brauchen eng héich Qualitéit vun eisem Unterrechtswiesen.

Et ass awer elo hei ..., speziell Situatiounen erfuerderen eebe speziell Moosnamen. Ech mengen, mir kënnen d'Kanner jo net eleng do sëtze loossen oder ech weess net wou ee siche goen. Dat heescht, dass muss schonn iergendwéi organiséiert sinn, fir dass de Schoulbetrieb ka weidergefuert ginn. An aus deem Sënn eraus stëmme mer hei zou.

Ech wëll dann awer nach zum Schluss och eppes soen zu deem, wat den Här Baum gesot huet zum Schluss. Ech weess net, wéi vill Leit beim Léierpersonal geimpft sinn. Ech weess och net, wou ech déi Zuele géif fannen. Ech weess och net, wie mer dat kéint soen. Ech sinn awer frou, ...

(Interruptions diverses)

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- De Moien an der Kommissioun, Här Keup!

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Ech sinn awer frou, dass vill Leit an der Schoul, Léierpersonal, geimpft sinn, fir dass de Betrib kann esou gutt wéi méiglech weiderfuere.

(Brouhaha)

Ech sinn awer da mat eppes och net ganz averstannen. Dir hutt zum Schluss gesot, Här Baum, Dir hätt un d'Conscience appelléiert. Jo, dat kann ee maachen. Dir hutt gesot: „Loosst Är Kanner net hänken!“ Dat ass en dramateschen Appell.

■ **Une voix.**- Et ass jo richtig!

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Et kann een natierlech ... Jo, dat kann ee richtig fannen. Et kann een et natierlech och ëmdréien. Ech wëll dat awer elo hei ganz lues soen a soen: „Loosst Dir d'Kanner net hänken!“ Et gëtt nämlech eng einfach a pragmatesch Léisung. Mir hunn e kleng Prozentsaz vun deene Leit, vum Léierpersonal, déi sech net wëllen impfe loossen, an déi wäerten et net maachen. An dat gëtt elo e Problem, wann déi eventuell, wéi Der sot, net méi an d'Schoul kommen. Ma da kommt, mir ginn hin a mir ginn deenen eng Alternativ a mir ginn eng pragmatesch Méiglechkeet, fir sech dann testen ze loossen, an de Staat bezilt dat dann, wéi en et och mécht bei den Impfungen, an da kënnen déi Leit weider Schoul halen!

(Brouhaha et coups de cloche de la présidence)

Dat ass eng pragmatesch Iddi, déi mer kéinte maachen, an da kéint de Schoulbetrib do weiderfuere. Ech soen lech Merci.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Keup. An ech ginn d'Wuert weider un déi honorabel Madamm Myriam Cecchetti.

■ **Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk).**- Merci, Här President. Merci dem Rapporteur fir säi Rapport. Also mir wäerten dat Gesetz hei matstëmme. Et ass e Prolongement. Mir brauchen dës Reserv, fir dass eis Schoul iwwerhaapt funktionéiert. Mir brauchen déi Reserv och, fir eis Enseignanté mat ze entlaaschten. Et ass e schwéiere Moment. Mir kënnen et am Moment net anescht maachen. Mir kënnen net de Leit elo emol Stagen opbürden, ier mer se hunn. Leider, well dat wier jo de richtige Wee. Si mussen eng Première hunn. Dat geet effektiv zum Deel net duer.

A mir wieren och frou, wann nom Abrëll wierklech géif gekuckt ginn, mat den Direktiounen zesummen - well et ass schonn hei gesot ginn, déi wëssen, wie gutt funktionéiert huet, wou et gutt funktionéiert huet -, dat géif do eng Synthesee gezu ginn an datt een deene Leit wierklech och eng Alternativ kéint ubidden, dass se vläicht wierklech kéinten envisagéieren, de Beruff ze léieren, en normalen Ofschloss do ze maachen.

Well dat hei ass jo wierklech déi Geleeënheet! Déi Leit hunn dat elo geschnuppert. Si wëssen elo ganz genau, ob si gemaach si fir de Beruff. An d'Direktioun wëssen och, wéi eng Leit gutt si fir de Beruff. An ech mengen, do hätte mer eng Opportunitéit, dass déi Leit dann herno awer vläicht e fäerdeg Ofschloss hätten. Well et ass immens wichteg fir eis Bildung, dass mer awer wierklech Leit do setzen hunn, déi de Metier och kennen an déi hir Stagé gemaach hunn.

Ech mengen, déi hei hunn da méi wéi genuch Stagen gemaach an dësem Joer, well se um Terrain sinn. An ech weess jo och, ech si jo och aus dem Beruff, an ech weess, dass déi awer och ganz gutt encadréiert gi vum Terrain, datt d'Enseignanté sech immens vill Méi ginn, well d'Enseignanté si jo och ..., et ass jo fir si wichteg, dass sech uerdentlech ëm d'Kanner bekëmmert gëtt. Si hunn iwwerhaapt keen Interêt, dass et net soll funktionéieren. Voilà!

Wéi gesot, mir stëmme et mat. Mir hoffen, dass mer d'nächst Joer net nach eng Kéier erëm esou hei setzen. Mir hoffen, dass mer wierklech d'Enn vum Tunnel gesinn. Bei 90 % vun deenen, déi vaccinéiert sinn, mengen ech, ass elo nach just esou e klengen Endspurt, an dat misste mer awer och packen, fir dass mer och an der Schoul Rou kréien. An dofir, wéi gesot, mir stëmme et mat a mir soe Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Cecchetti. A leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Merci, Här President. Ech sot et am Summer, ech sot et d'lescht Joer an ech soen et nach eemol: De Stage vu véier Wochen, deen een huet misse packen, fir dierfen am Fondamental ersetzen ze goen, dat war nach ni eng detailléiert Formatioun, mee et war ëmmerhin eppes.

Während dem ganze leschte Schouljoer an och déi vergaangen dräi Méint säit der Rentrée konnte Remplaçanté ganz ouni Ausbildung direkt a Schoule schaffe goen, an dat - Zitit - „ausnamswéis“. Mee

dës Ausnam soll elo awer scho fir d'zweet verlängert ginn. An domat verléiert se esou lues awer sécher hire Charakter als Ausnam. Mir hate mëttlerweile annerhalleft Joer Zäit, fir eng besser Reegelung ze fannen. Mir haten annerhalleft Joer Zäit, fir e System auszeschaffen, mat deem dës Remplaçantén och während der Covidkris nees kéinten iergendwellech Formatiounen maachen.

Mee mir wëllen et dobäi beloussen, dass hei weiderhin einfach Mënsche mat Kanner schaffen, deenen hir Kompetenzen a kenger Form evaluéiert goufen. Den IFEN zum Beispill huet jo och fir Enseignanté während der Covidkris ëmmer nach Ausbildungen ugebueden. An och d'Quereinsteiger gi jo weiderhin evaluéiert an hire Schoulstonnen. Firwat geet esou eppes also net fir d'Reemplaçantén?

Et ass also net onméiglech, mee et gëtt hei guer net no dëser Léisung gesicht. D'Aussetze vun der Stagéflucht ass jo schlisslech dat Einfachst. Mee ass dat wierklech eisen eenzeg Usproch un eis Rekrutéierungspolitik an de Schoulen, dass et séier geet, dass d'Leit séier do sinn an datt esou alles einfach ofzweckelen ass, ouni dass ee weess, wat déi nei Employéen iwwerhaapt leeschte kënnen a leeschten dinn um Terrain? Ech mengen net.

Wat schwätzt dergéint, dass iwwert d'Fréijoer an iwwert d'Summerméint, wou d'Pandemie wiederbedéngt ëmmer méi stabil ass, nees Stagé gemaach ginn? Firwat gouf bis elo näischt gemaach? Mir hu schonn am Summer proposéiert, wéinstens e puer Formatiounstonnen iwwert de Summer virzugesinn an dann och ee kleng Stage an den éischte Wochen no der Rentrée. Gouf esou eppes gemaach? Ech hunn op alle Fall näischt esou héieren.

Eng aner Saach, déi een an deem Kontext vun dësem Projet awer och nach uschwätze muss, ass d'Aart a Weis, wéi hei mat méiglechen Aweise vun de Kummeren ëmgaange gëtt. Praktescherweis konnt am Rapport festgehal ginn, dass zum Zäitpunkt, wou de Rapport gestëmmt ginn ass, keen Avis virlouch. Bei engem Gesetzesprojekt, deen den 9. Dezember agereecht ginn ass a wou den 13. - no engem Weekend! - dann direkt de Rapport gestëmmt gëtt, war dat jo wuel och net anescht ze erwaarden.

Mee war et wierklech net am Virus bekannt, dass de Minister hei eng Verlängerung wéilt ufroen? War et wierklech net méiglech, hei éischeren en Text anzerechen? Also entweeder huet de Ministère hei wierklech bis op de leschte Stéppel gewaart, fir engem seng Gedanke matzedeelen a Form vun Text, oder hei gouf bewosst gewaart, fir eventuelle Kriticken aus de Féiss ze goen. Dat wär bedauerlech!

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dës konstant Ausnamereegelunge sinn net de richtige Wee. Eng minimal Kontroll muss einfach Bestand hunn, wann een neit Personal direkt de ganzen Dag eleng mat Kanner an engem Klassenall léisst.

Hei muss ee sech einfach sécher sinn, dass dës Persounen der Aarbecht mat Kanner gewuess sinn a gutt mat hinnen ëmginn. Mee déi Kontroll ass am Moment net méi ginn, an dat fannen ech awer bedenklech.

Mir wäerten trotzdeem, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dës Verlängerung erëm matstëmme, esou wéi mer et scho gemaach hunn, an der Hoffnung, dass et elo wierklech déi leschten Ausnam war an datt d'Ausnam net zur Reegel gëtt an datt dës Iwwergangphas dann endlech en Enn kritt.

An dann, léif Kolleeginnen a Kolleegen, Här President, erlaabt mer awer nach ganz kuerz op déi pertinent Remark vum Rapporteur - deem ech Merci soe fir säi Rapport, and wann e ganz kuerzfristeg zustane koum - anzegoe mat dem geimpfte Personal.

Mir féieren de 15. Januar - esou gesäit et op alle Fall aus, wann dat Gesetz da gestëmmt gëtt - eng 3G-Reegelung op der Aarbechtsplaz an. An dann hu mer eng kokass Situatioun an de Schoulen. Tester, déi d'Enseignantén zesumme mat de Kanner an der Schoul maachen, déi gëllen national als zertifizéiert Schnelltester, déi gëllen also fir d'Kanner, fir kënnen an e Restaurant ze goen, fir Sport ze maachen, fir op Evenementer ze goen. Dat sinn zertifizéiert Schnelltester.

Den nämlechte Moment hu mer Enseignantén, déi sech mussen bei eng Apdikt an d'Rei stelle goen, fir en zertifizéierte Schnelltest ze kréien, fir kënnen schaffen ze goen. Also, do stellen ech mer awer d'Fro, ob mer do net bei Verschiddenen de Bock zum Gärtner maachen! An do stellen ech mer da wierklech d'Fro, ob mer do nach ganz kohärent mat eis selwer sinn. Well wéi kënnen mer op där enger Säit soen: Se si gutt genuch, fir den Test ze zertifizéieren vun hire Kanner an der Klass, mee hir Kolleegen am nämlechte Gebai sinn net gutt genuch, fir d'Schnelltester vun den Enseignantén ze zertifizéieren, déi do schaffen?

Dat ass eng Fro, ob déi ech, ganz éierlech gesot, léif Kolleeginnen a Kolleegen, keng Äntwert hunn. Mee dorops hunn ech och net gewaart an dësem

Projet. Mir wäerten et matstëmme. Ech soen lech Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Clement.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Minister fir Educatioun, Kanner a Jugend, den Här Claude Meisch.

Prise de position du Gouvernement

■ **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse.**- Merci, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, an och merci deenen Deputéierten, déi hei nach eemol zoustëmme. Well ech mengen, jiddereen ass sech bewosst, dass op d'Schoulen, op d'Organisatioun an der Schoul, virun allem op d'Sécherstelle vum Unterrecht ganz vill an der Vergaangenheet duerkomm ass, dass dat ganz vill perturbéiert war an enorm vill gelescht ginn ass, fir dass awer den Unterrecht esou reibungslos wéi méiglech konnt funktionéieren. A mir sinn eis och bewosst, dass dat an Zukunft nach esou wäert sinn.

Trotz engem héijen Impftaux vun den Enseignantén an den Enseignanté wäerte mer Quarantänen och hu bei deene Professionellen. Mir wäerten och do nach ëmmer vulnerabel Persounen hu bei deene Professionellen, notament och nach ëmmer déi schwanger Enseignantén. Mir wäerten och vläicht iergendwann dann awer erëm eng Kéier op Distanzunterrecht musse goen, och wa mer dat sécherlech net wënschen an als lescht Mëttel nëmme wéilten hunn.

Mir wäerten och nach ëmmer ganz massiv testen, well och dat Personal, ëm wat et hei geet, huet ganz staark, notament an de Lycéeën, gehollef, déi Tester och mat ze organiséieren, fir dass dat iwwerhaapt logistesich konnt goen. A mir kréien - an de Rapporteur Gilles Baum a bal jiddereen, deen elo hei intervenéiert ass vun lech, ass och drop agaangen - och den 3G an de Schoulen.

Ech denken, dass et do kohärent ass, dass den 3G fir d'Schoul als Aarbechtsplaz gradesou gëllt, wéi den 3G gëllt fir all aner Aarbechtsplaz, soudatt ech do net direkt eng Inkohärenz kann entdecken.

Wann allerdéngs d'Chamber an hiren Texter, déi herno finalement hei decidéiert ginn, do eng Ausnamereegelung géif maachen, also mech géif dat ganz staark arrangéieren, wann d'Enseignanté sech selwer kéinten testen. Ech mengen awer net, dass dat warscheinlech wäert dobäi erauskommen.

Duerfir mussen mer och gewappnet si fir d'Zäit nom 15. Januar. Duerfir mussen mer och dovunner ausgeen, dass et trotz engem héijen Impftaux awer wäerten 2, 3, 4 % vun den Enseignanté sinn, déi net wäerte present sinn oder vläicht nëmme mat engem Test all Dag kënnen an d'Schoul kommen an hir Aufgab wouerhuelen an datt do zousätzlech Personal nach eng Kéier gebraucht gëtt.

Ech wëll och nach eng Kéier ënnersträichen, dass dat Personal, ëm wat et hei geet, Leit sinn, déi eis déi lescht Méint wierklech vill gehollef hunn, fir d'Schoul iwwerhaapt gutt kënnen ze organiséieren, déi mer och emol geholl haten am Ufank, fir deelweis anzesetzen dann, wa mer Rou an der Schoul haten, wat de Covid ubelaangt, fir Covidretarde bei de Schülerinnen an de Schüler opzeschaffen, fir méi staark ze differenzéieren, fir souwisou an der Équipe pédagogique integréiert ze sinn an do eng Rei vun Aufgabe kënnen ze iwwerhuelen. An dat ass och op d'mannst an deene méi rouege Woche vun deene leschte Méint, wou mer jo awer net ëmmer nëmmen esou an der Aktualitéit waren, wat de Covid ubelaangt, wéi dat vläicht dës Wochen de Fall ass, geschitt an huet och seng Friichte gedroen a war wichteg fir d'Kanner.

Ech wëll vläicht einfach awer nach eng Kéier ganz rationell och erklären, dass déi Agenten - déi komescherweis en Numm kritt hunn, dee jiddere gebraucht a wou ech awer net weess, ob dat der Aarbecht vun deene Leit alleguerete gerecht gëtt - encadréiert si vun deenen aneren Enseignantén an der Schoul, dass déi Agente suivéiert ginn; agefouert ginn a suivéiert gi vun den Direktiounen, dass déi Agenten, well dat ass elo déi zweet Verlängerung, déi se hei géife kréien, natierlech do virduen och nach eng Kéier evaluéiert ginn. A wann en Direkter mengt, deen Agent hätt dat net zu senger Zefriddenheet oder zur Zefriddenheet vun enger Schoulcommunitéit gereegelt a gelescht, da géif em natierlech keen neie Kontrakt proposéiert ginn, da géif sech natierlech éischerer ëmgekuckt ginn, well dat gesäit dat Gesetz jo och hei vir, dass en aneren Agent do amplaz kéint erakommen, soudatt et net hei iergendeen ass, dee mer vun iergendzwousch huelen, fir elo direkt virun eng Klass kënnen ze kommen.

A wa mer et da mam normale Stage fir de Remplacement vu véier Wochen, fir d'Attestation de remplacement ze kréien, vergläichen, schwätze mer hei vun Agenten, déi elo iwwer véier Méint schonn an eise Schoulen dagdeeglech ënner schwierigste Konditiounen gehollef hunn an hir Fra oder hire Mann gestanen hunn!

An ech mengen, wann d'Direktiounen domadder d'accord sinn, dass mer déi verlängeren, dann hunn ech och Vertrauen doranner, dass se weiderhin eng gutt Aarbecht kënnen maachen, déi op d'mannst equivalent ass mat där vun deenen, déi no engem véierwöchentleche Stage d'Attestation de remplacement kënnen kréien.

Kee Verständnis hunn ech awer och leider fir d'Interpretatioun vun der CSV, déi elo en Automatismus mécht, wann een dësem Gesetz géif zoustëmme an et géif eventuell duerno nach eng Kéier verlängert ginn iwwert de 17. Abrëll eraus, dann hätten déi Leit alleguerete quasi e CDI.

Dat stëmmt net! Déi hätten e CDI laut Aarbechtsrecht zegutt, wa se dann nach eng Kéier eng Verlängerung vum Kontrakt géife kréien. Mee dat stëmmt jo net an dësem Gesetz, dass dat iwwerhaapt méiglech wär! Dat kéint dann héchstens an engem nächste Gesetz stoen. Also kéint een dëst Gesetz jo awer vläicht emol nach matstëmme, wann een e bësse gudder Wëllens wär, fir wierklech d'Schoule kënnen funktionéieren ze dinn.

An da wär et nach ëmmer net esou, dass och den Exekutiv forcéiert wär, fir deene selwechte Leit nach eng Kéier e selwechte Kontrakt ze ginn, an et domadder zu engem CDI géif kommen. Mee da kéint een och nach ëmmer op aner Agenten, déi nei géifen agestellt ginn, zrëckgräifen. Also bis mer zu engem generellen Astelle vun all deene Leit hei am CDI géife kommen, do ass et awer nach e ganz, ganz wäite Wee. An dat ass net meng Intentioun.

Et ass awer meng Intentioun, esou wéi d'Myriam Cecchetti an anerer zum Beispill gesot hunn, dass mer déi Leit encouragéieren, sech d'Fro ze stellen, ob dat net e Beruff kéint fir se sinn, a se sech dann awer och géifen aschreibe fir eng Ausbildung op der Uni oder op enger anerer Héichschoul.

Et war och vum éischten Dag un eis Intentioun, fir se ze encouragéieren, parallel och de Stage ze maachen, fir duerno déi Attestation de remplacement ze hunn, fir dann, wann dat Gesetz eng Kéier ausleef, awer kënnen disponibel ze bleiwen a Remplacementen kënnen ze assuréieren. An dat wäerte mer natierlech och ganz intensiv nach an den nächste véier Méint maachen.

Merci deenen Deputéierten, déi dat doten alles agesinn an hei mat Jo stëmme!

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci dem Här Educatiounsminister Claude Meisch. D'Diskussioun ass domat ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7929. Den Text steet am Document parlementaire 7929'.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7929 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. Mir kommen elo zum Vote par procuration.

De Projet de loi 7929 ass mat 39 Jo-Stëmme bei 21 Abstentiounen ugeholl.

Ont voté oui : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel (par Mme Simone Asselborn-Bintz), Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Domat si mer um Enn vun der Sitzung fir haut ukomm. D'Chamber kënn muer de Moien um 9.00 Auer nees zesummen.

D'Sitzung ass opgehewen.

(La séance publique est levée à 16.13 heures.)

Sommaire

- 1. Ouverture de la séance publique**
- M. Fernand Etgen, Président
- 2. Ordre du jour**
- M. Fernand Etgen, Président
- 3. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]**
et
7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)
- Exposé : M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances (interventions de M. Dan Kersch, Vice-Premier Ministre)
- 4. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]**
et
7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)
- Discussion générale : M. Gilles Roth (interventions de M. Gilles Baum, M. Claude Haagen et M. Laurent Mosar) - M. Gilles Baum

Au banc du Gouvernement se trouvent : M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État ; M. François Bausch et M. Dan Kersch, Vice-Premiers Ministres ; M. Jean Asselborn, M. Romain Schneider, M. Pierre Gramegna, M. Claude Meisch, Mme Corinne Cahen, M. Marc Hansen, Mme Paulette Lenert, Mme Sam Tanson, Mme Taina Bofferding, M. Lex Delles et M. Franz Fayot, Ministres.

(La séance publique est ouverte à 09.01 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Ech maachen d'Sitzung op. Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

■ **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.** - Den Här Finanzminister, Här President.

(Hilarité)

2. Ordre du jour

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - D'Präsidentekonferenz, déi de Moien zesummekomm ass, proposéiert, d'Sitzung vu muer de Moien um 8.00 Auer amplaz um 9.00 Auer unzefänken. Et gëtt och proposéiert, datt d'Covidgesetz, de Projet de loi 7924, souwéi d'Motioun vun der Madamm Hansen iwwert d'Covidmesuren an de Spideeler, déi gëschter deponéiert gouf, an Donneschdeg de Mëtten als éischt Punkten op den Ordre du jour solle gesat ginn. D'Covidgesetz gëtt mat engem Modell 1 diskutéiert.

Ass d'Chamber mat deem ofgeännerten Ordre du jour averstanen?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

Den Här Premierminister freet d'Wuert.

■ **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État.** - Ech wëll mech just fir muer entschëllegen, wann d'Covidgesetz hei gestëmmt gëtt. Ech sinn zu Bréssel, ech hu Conseil européen. Ech wollt der Chamber dat just schonn au préalable matdeelen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Premierminister. Da sidd Der selbstverständlech entschëllegt.

3. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]

7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

Mir héieren de Moien den Exposé vum Här Finanzminister Pierre Gramegna iwwert de Staatsbudget fir d'Joer 2022 an iwwert d'Programmation financière pluriannuelle. Den Här Finanzminister Pierre Gramegna huet d'Wuert.

Exposé

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Här President, Här Premierminister, léif Regierungskolleegen, Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, viru genau zwee Méint stoung ech hei virun lech, fir lech de Budget vum Joer 2022 ze presentéieren an lech d'Perspective-budgetaire virzestellen. Deemools hat ech d'Bild vum bloen Himmel gebraucht, Dir kënnt lech vläicht erënneren, e bloen Himmel, wou déi däischter Wolleken ëmmer méi wäit ewech ginn. Eh bien, dat Bild, wat ech lech virun zwee Méint gemaach hat, dat huet sech an der Tëschenzäit nach verbessert.

Dat soen ech net eleng. Dat huet och d'Europäesch Kommissioun gesot. An deem Avis, deem d'Europäesch Kommissioun de 24. November iwwer Lëtzebuerg geschriwwen huet, seet d'Kommissioun: « La Commission prévoit un déficit public légè-

ment moindre en 2021 » - wéi dat, wat mir virgesinn hunn -, « et un petit excédent de 0,2 % du PIB en 2022. » D'Kommissioun gesäit also fir de Gesamtbudget am Joer 2022 schonn eng schwaarz Null. Mee nach méi interessant: D'Kommissioun seet viraus, dass mer den Objectif de moyen terme, dat heescht eis Ziler vum Stabilitéits- a Wuesstumspakt, dass mer dat Zil schonn dëst Joer, 2021, erreeche géifen. Ech hat lech a menger Ried virun zwee Méint gesot, dass mer dat d'nächst Joer warscheinlech géifen erreechen.

Ech muss och soen, an der Tëschenzäit, an deenen zwee Méint, sinn d'Recettë beim Staat och nach weider gutt gelaf. Ech hunn an der Commission des finances et du budget d'Zuele bis Oktober virgestallt. An der Tëschenzäit hu mir schonn déi éischt Zuele fir de Mount November. An do bestätegt sech dës Tendenz.

Vu dass dat hei meng lescht Budgetried ass, ass den Opbau e bëssen anescht wéi soss. Ech wäert natierlech e gewëssene Réckbléck maachen op dat, wat déi lescht aacht Jore geschitt ass, a wäert an deem éischten Deel déi fënnef Weeër zeechnen, déi dës aacht Joer charakteriséiert hunn. Dee fënnfte Wee ass natierlech de Wee an d'Zukunft. Ech kommen dann duerno op d'Zuelen ze schwätzen, awer méi kuerz wéi soss, well ech hu se jo schonn am Oktober presentéiert, mee wäert natierlech e bëssen op d'Amendement vum Budget agoen, déi jo dann nei sinn, a wäert als drëttes Punkt d'Avise vun deene verschiddenen Institutiounen ënnert d'Lupp huelen.

Ech géif awer gäre fir d'éischt am Ufank dem honorabelen Deputéierten Dan Biancalana Merci soe fir säi schréftlechen a mëndlechen Rapport. Hien huet zwee Hauptdeeler a sengem Rapport gehat; en éischten, wou en iwwert d'Erausfuederunge vum Land a vun eiser Wirtschaft geschwat huet, wat fir eng Erausfuederunge op eis duerkommen. A mengen Aen huet en do richtegerweis vum engem Risk vun enger dauerhafter Inflatoun geschwat, eng Inflatoun, déi och bedéngt ass duerch e Wuesstum, deem an Joer 2021 an der ganzer Welt ganz grouss ass, awer och mat sech bréngt, dass mer Liwwerketteproblemer weltwäit hunn.

En huet richtegerweis ennerstrach, dass mer haut op 5,4 % sinn, wat de Chômage ubelaangt - dat ass ongeféier déi selwecht Zuel wéi virun der Pandemie -, a sech doriwwer gefreet. Do kënne mer eis all driiwer freeën! An en huet och ennerstrach, an dat ass e wichtege Punkt, dee mer nach wäerten op anere Plaze belichten, dass zu Lëtzebuerg d'Ongläichheeten am Revenu am Joer 2020 an, souwäit dat méiglech ass, schonn ze wëssen, fir 2021, dass dës Onglähcheeten am Revenu zu Lëtzebuerg an der Pandemie net eropgaange si wéi a ville Länner, mee erofgaange sinn. An de Koeffizient Gini huet sech do vun 0,32 op 0,31 verbessert.

A sengem zweeten Deel huet de Rapporteur iwwer Sécherheet an Onsécherheet am Kontext vun der Pandemie geschwat, mee awer och am Kontext vun deem, wat an de leschten zwou Woche geschitt ass. An ech mengen, fir dat erëmzespigelen, wat virun zwou Wochen hei an der Chamber vum Premierminister a vun lech alleguerte gesot ginn ass, muss mer alles maachen, fir dass d'Sécherheet an deem Land garantéiert bleift. Mir kënne net akzeptéieren, dass ons Monumenter beschmotzt ginn, dass op dem Espace public randaliéiert gëtt an dass d'Bierger bedrot ginn! An enger Demokratie, wou Meenungsfräiheet géllt a protegéiert gëtt, grad an esou enger Demokratie ass keng Plaz fir Gewalt!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Mir mussen alles maachen, fir de Rechtsstaat ze behalen an d'Stabilitéit vun eisen Institutiounen ze sécheren. Alles dat hutt Dir, Här Rapporteur, an Ärem Rapport gesot. An ech wéilt lech dofir a fir all déi Virschléi, déi Der maacht, felicitéieren.

Ech kommen dann elo op d'Presentatioun vu mengem éischten Deel mat deene fënnef Weeër, déi ech wéilt zeechnen.

Fir d'éischt de Wee, deem natierlech fir e Finanzminister am wictegst ass: dee vu gesonde Staatsfinanzen.

Wéi ech am Dezember 2013 Finanzminister gi sinn, war d'Nohaltegkeet vun eise Staatsfinanzen net méi gesécher. D'Europäesch Kommissioun huet eis am November vun deem Joer eng Zensur ginn, déi gesot huet, dass mer, wann näischt géif ennerholl ginn, d'Reegele vum Stabilitéitspakt net méi géifen anhalen. An ech mengen, dat ass wictege, dass een dat nach eng Kéier ennersträicht.

An haut, wéi sti mer haut do? Mee mir hunn eis en fait 2013 en Zil gi gehat, dass mer en fait net nëmmen d'Stabilitétsreegele vun Europa wéilten anhalen. Mir hunn eis souguer eng additionell, méi streng Reegel ginn, dass eis Staatsschold ëmmer sollt enner 30 % bleiwen, an natierlech, dass mer d'Reegelen anhalen.

A wéi ech lech virdru gesot hunn, huet d'Kommissioun ausgerechent, dass mir déi Reegele vum Stabilitéits- a Wuesstumspakt schonn 2021 wäerten anhalen. An dobäi wësst Der, dass eng Clause échappatoire de Moment géllt, dass an de Joren 2020, 2021 an 2022 jo d'Reegelen ausser Kraaft sinn, mee mir hu se da schonn 2021 erëm agehalen. 2020 hu mir se natierlech wéinst der Pandemie net anhalen.

An Dir gesitt, well ech konnt natierlech meng grouss Frëndschaft fir Grafiken hei net entbieren, och an deser Ried e puer Grafiken. Dir gesitt op der Grafik Nummer 1, déi elo ageblennt gëtt, dass mir 2021 dat eenzeg Land an der Eurozon sinn, wat dee Stabilitéitspakt wäert anhalen.

Mir haten also e Risk, dass eis Staatsfinanzen 2013/2014 géifen aus dem Rudder kommen, a mir hunn dat ennerbonnen, andeem mer 2014 ganz séier Mesurë geholl hunn. Dat waren e bësse Mesure-d'urgencen. An dunn 2015, wéi Der lech all kënnt erënneren, hu mer den Zukunftspak geschnouert mat ronn 260 Mesuren, déi net all populär waren. Ech froe mech, ob iwwerhaupt eng populär war. Mee mir ware jo net do, fir populär ze ginn. Mir waren do, fir Problemer ze léisen. An dat hu mer du gemaach.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ech erënneren drun, dass mer net nëmmen dat gemaach hunn, well mer eng schwierig Situatioun hatten. Mir haten och nach en Damoklesschwäert iwwert dem Kapp, an dat war, dass mer d'TVA électronique géife verléieren. Déi TVA électronique huet an engem Joer wéi 2015 ronn 1 Milliard Euro ausgegemaach. Dat heescht, mir waren op engem schlechte Wee a mir hunn 1 Milliard net riskéiert ze verléieren - mir hu se verluer! A mir wouste säit 2006, dass mer déi Sue géife verléieren. Et war also wierklech batter néideg fir ze handelen.

Ech wëll ennersträichen, dass dunn iwwert d'Jore mam Zukunftspak an all deenen anere Mesuren, déi mer geholl hunn, eis Wirtschaftslag sech verbessert huet. Ech krut oft, an ech wäert et och a menge Konklusiounen nach eng Kéier rappelléieren, gesot, dass d'Previsiounen fir d'Croissance, fir d'Recetten - ech krut et ëmmer gesot, haaptsächlech vun der Opposition natierlech, an dat ass och dat Normalst vum der Welt, dass se dat ëmmer soen -, dass déi ze vill optimisteschen wäeren an dass de Solde, dee virgesi wier, ze vill schéigemoolt wär.

Iwwer all déi Joren hutt Der gesinn, dass ech, an d'Regierung natierlech, eng Budgetspolitik gefouert hunn, déi virsiichteg war an de Previsiounen a virsiichteg war an de Recetten, an doduerch d'Endresultat ëmmer besser war wéi ufangs gemengt. Léiwer et geet an déi Richtung wéi an déi emgekéiert Richtung!

2018 hate mer en Iwwerschoss an eise Konten. 2019 ware mer am Equiliber. Dat war natierlech eng exzellent Ausgangspositioun fir d'Zukunft an natierlech och eng exzellent Ausgangspositioun, wéi d'Pandemie komm ass, déi natierlech kee konnt virausgesinn.

Den zweete Wee, deem ech wëll hei molen, andeem ech zrëckkucken, ass natierlech de Wee a Richtung Transparenz - Transparenz a Steiersachen. De Standuert Lëtzebuerg war 2013 net gutt opgestallt. Mir kruten 2013, dat heescht no de Wale vum Oktober 2013, am November vum Forum mondial eng Datz, wéi een dat op gutt Lëtzeburgeresch seet. Op Englesch heescht dat „non-compliant“. Dat war e Chantier, dee war fir all Mënsch, mengen ech, onerwaart, well mer den Échange d'informations sur demande net no de Reegele gemaach hunn.

Et muss een och haut am Réckbléck soen: Mir hatten do Praktiken, Här President, déi net méi ze vertrieide waren an déi dem Image vun eise Land

weltwäit geschuet hunn. Mir hunn zwee Joer gebraucht, fir kënne vun där Schwaarzer Lëscht do erofzekommen. An ech wëll do ennersträichen: Et huet zwee Joer gedauert, net well mir net séier gehandelt hunn, well wann ee bis op der Schwaarzer Lëscht ass, muss een emol d'Reegelen alleguerten änneren, déi ee muss änneren. An dann dauert et nach ee Joer, bis d'OECD dat wouerhëlt an een erofhëlt. Dat heescht, mir sinn an enger Rekordzäit par rapport zu all anerem Land erofkomm, mee mir waren zwee Joer op där Schwaarzer Lëscht.

Wann ech lech ee Message ka loosse fir d'Zukunft: Mir mussen alles maachen, fir ni méi op eng Schwaarz Lëscht ze kommen!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Mir hunn dunn, an dat hu mer natierlech als Regierung decidéiert, am März 2014 decidéiert, an de Premierminister huet dat am Conseil européen annoncéiert, dass mir eis géifen der Direktiv iwwer Échanges d'informations, der Direktiv iwwert d'Besteuerung vun der Epargne net méi géifen opposéieren. An dat war emol eng gutt Saach.

Ech hunn zu Berlin am Oktober 2014 gréng Luucht ginn, dass Lëtzebuerg deen Echange vun Informatiounen géif weltwäit maache mat deene Länner, déi déi Konventioun géifen ennerschreiwelen. Dat war am Oktober 2014. An ech mengen, et ass nach wictege, sech ze erënneren, firwat dat wictege war. Firwat? Well ee Mount duerno ass de LuxLeaks komm. A gottseidank hate mer schonn déi éischt Schrëtt ennerholl. Dat huet eise Wëllen an eiser Determinatioun, fir dann nom LuxLeaks aner Politicken ze maachen, Kredibilitéit ginn, déi mer soss warscheinlech net gehat hätten.

Mir hunn dunn an der Fiskalitéit iwwer all déi Jore proaktiv matgeschafft. Mir hunn d'Reegele vu BEPS emgesat zesummen an Europa. Mir hunn och nom LuxLeaks a manner wéi engem Joer enner Lëtzeburger Presidence am ECOFIN den Échange automatique vu Rulinge kënne verhandelen an eis domat och um europäesche Plang eng nei Kredibilitéit ginn.

Haut kënnt eng additionell Transformatioun vun der Steierlandschaft mat deem Accord, deem d'OECD an de G20 geholl huet, fir d'Besteuerung vun de groussen Entreprisë méi gerecht ze maachen a fir en Taux effectif minimum vu 15 % weltwäit anzeféieren. Lëtzebuerg ennerstëtz déi Initiativ an déi wäert och am Laf vum nächste Joer op europäescher Basis emgesat ginn.

Duerch déi Efforten ass eis Attraktivitéit natierlech e bëssen a Fro gestallt ginn, op där enger Säit wéinst natierlech deene Lacunnen, déi mer haten. A Verschiddener hunn - muss ech lech och ganz kloer soen - gesot, dat wär e Feeler, fir do déi Change-menter ze maachen.

Haut, mengen ech, si mer eis all eens, dass et gutt war, dass mer 2014 an 2015 déi Change-menter gemaach hunn. En fait sti mer haut besser do als Finanzplaz wéi gëschter. An dat soen ech net ..., ech mengen, mir haten elo eng Expérience mam Brexit, wou mer en Test grandeur nature gesinn hunn, wéi attraktiv Lëtzebuerg ass als Finanzplaz. Mir hu méi wéi 90 Acteure gehat, déi sech hei entweeder verstärkt hunn oder nei niddergelooss hunn.

An dofir kann ech lech soen: Eis Finanzplaz steet haut besser do wéi virun aacht Joer. Si ass gestärkt a si huet gutt Perspektiven, och well mer vill Efforte gemaach hunn am Domän FinTech.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Den drëtten Aspect, deem ech wëll belichten, ass deem: de Wee an d'Steiergerechtegkeet a fir méi Kafkraaft.

2017 hu mer eng Steierreform emgesat, déi 2016 hei gestëmmt gi war, där hiert Zil et war, déi niddreg Gehälter an d'Mittelschicht ze entlaaschten, ouni den Triple-A a Fro ze stellen an ouni eis Staatsfinanzen ze schwächen. Haut wësse mer, dass dat gelongen ass. Dës Steierreform hat och e sozial gerechte Fuedem, dee sech am beschten erëmfennt an dem Aspect vun der Schafung vun engem sozial gerechte Steierkredit. Mir hunn dee Steierkredit sozial gerecht gemaach zum engen an hunn e verduebelt vun 300 op 600 Euro a fir d'Monoparentalle verduebelt vu 750 op 1.500 Euro.

Doduerch, dass mer dat gemaach hunn, hu mer natierlech all deenen, déi méi schwaach opgestallt sinn, gehollef, an nëmmen deene gehollef, well dee Steierkredit ass verluer gaange fir déi, déi iwwer e gewëssene Revenu sinn. Mee an der Steierreform hunn déi allermeescht Leit eppes bäikritt, well mer och d'Steiertabell an Tranchen an d'Längt gezunn hunn, soudass enner dem Stréch jiddereen erlichtert ginn ass, mee natierlech déi schwaach Revenuen am meeschten. An doduerch, dass mer dat Instrument vum Steierkredit hatten an elo hunn, ass et méiglech, Steierreformen ze maachen, déi effikass sinn a manner deier kaschten.

De Käschtepunkt vun där Steierreform war och ëmmer Diskussiounsstoff. E war ageschat gi vun der Steierverwaltung, kann ech mech erënneren, zwé-

schent 300 an 350 Milliounen. Schlussendlech am Réckbléck huet se der 425 kascht a si kascht der haut, well dat geet jo alles ëmmer weider, 570. Dir gesitt, den Ordre de grandeur war verstänneg.

Mir sinn awer net do stoe bliwwen. Mir hunn och fir d'Entreprises eppes gemaach. Do ass den Taux vun 21 % op 19 % an dunn op 18 % erofgaangen. Dir wësst, dass e spéider och nach op 17 % erofgaangen ass.

Ech erënneren och drun, fir nach ëmmer bei de Steieren ze bleiwen, dass mer 2019 de Mindestloun ëm netto 100 Euro an d'Luucht gesat hunn, an dat hu mer och gemaach, andeem mer e spezielle Steierkredit fir de Mindestloun gemaach hunn. Dir gesitt hei erëm: Dat Instrument huet eis do geholf.

Mir hunn och d'lescht Joer, an dat gétt ze vill oft vergiess, 22 Mesuré geholl am Domän vun der Fiskalitéit. Ech zielen do zum Beispill op: Fonds d'investissement spécialisés. Ech ginn net op all déi aner Saachen an, dat wär ze laang. Ech wëll och ënnersträichen, dass mer d'CO₂-Steier agefouert hunn an en parallèle de Steierkredit vu 600 op 696 Euro eropgeschrafft hunn. An dat ass déi beschte Manéier, fannen ech, fir d'CO₂-Steier ofzefiedere bei deene Leit, déi et brauchen, bei de kleng Reveuen.

D'OECD-Chefekonoministin Laurence Boone huet mech, huet eis, Lëtzebuerg, gelueft, dass mer esou en Instrument hunn. Si huet sech souguer interesséiert erkläert fir ze wëssen, wéi dat bei eis funktionéiert. Well si seet, dat ass en ideaalt Instrument fir en parallèle vun enger Erhéijung vun den CO₂-Steieren ze hunn.

Dës Steiererlichungen - an ech ginn elo net op d'Zifferen an, op d'Zuelen an - hunn natierlech d'Kafkraaft vun de Leit erhéicht, mee d'Steiere kënnen net alles! Steieren ass een Deel, wéi ee kann hëllefen, mee et muss ee sozial Mesuren huelen, déi vum Budget erauskommen. An dat hu mer natierlech och gemaach.

An ech wëll och do erëm e kleng Réckbléck maachen, well mer och an der Tripartite e bëssen d'Gefill haten, Här Premierminister, wéi wa Verschidder eis wéilte gleewen doen - dat wäerte se awer net fäerdegbréngen -, dass mer näischt gemaach hunn. An dofir soen ech lech elo schonn: Et gétt eng laang Lëscht. Et ass e bëssen eng „liste à la Prévert“, déi ech hei maachen, mee ech muss dat onbedéngt haut hei maachen, an dat ass net, fir „politique politicienne“ ze maachen, well dorëms geet et jo net. Et geet hei drëms, ze soen, wat faktuell geschitt ass!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Also mir hunn - an ech sinn hei vläicht net ëmmer ganz prezis mat de Joren, mee et geet ëm d'Mesuren - Saachleeschunge gemaach a mir hunn natierlech pecuniaire Leeschtunge gemaach. Mir hu gratis Schoulbicher agefouert - 300 Euro mécht dat d'Joer fir ee Kand -, gratis Betreuung an der Crèche. Dat ass fir eng Famill, déi Kanner huet, pro Kand eng Erliichterung vu 5.500 Euro d'Joer. Mir hunn de gratis ëffentlechen Transport agefouert als éischt Land an nach eenzegt Land op der Welt den 1. März 2020.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Dat ass fir e Menage en Erspuernis vu 500 Euro. Mir hunn den 1. Januar vun deem Joer de Mindestloun ëm 2,8 % an d'Luucht gesat wéinst de Reegelen, déi et zu Lëtzebuerg gétt. Do si mer eis eens. Mir hunn do net innovéiert. Dat ass eppes, wat mir an eiser Pratique hunn! Mee ech soen lech: Ech kenne keen anert Land op der Welt, dat dat huet!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Mir hunn och de REVIS 2,8 % an d'Luucht gesat. Mir hunn d'Indextranchen natierlech applizéiert, well d'Gesetz dat virgesäit.

Allkéiers, wann iwwer Inflation geschwat gétt am ECOFIN, da kuckt d'Christine Lagarde a seet: „Dat ass e richtege Problem!“ Et gétt nach just zwee Länner op der Welt, déi eng och automatesch Indexatioun hunn. Dat ass d'Belsch a Lëtzebuerg. An dann ass déi vun der Belsch net esou generéis wéi eis.

An natierlech hu mer dat gemaach. Dat ass gutt fir de soziale Fridden. Ech wëll domat hei net soen, dass dat net gutt ass. Ech wëll awer just ënnersträichen, dass dat dote stattfënn!

An déi lescht Augmentatioun vum Mindestloun, déi ass vill méi fréi komm wéi virgesinn. D'Hallschent vun der Erhéijung vun de Präisser, déi stattfonnt huet an déi den Index méi fréi declenchéiert huet, ass wéinst den Energiepräisser.

An all deenen anere Länner gétt dat net kompenséiert oder et gétt en eemolegen Honnert- oder Zweehonnert-Euro-Scheck gemaach, well d'Präisser héich sinn, an da geschitt näischt méi. Zu Lëtzebuerg gétt eppes Nohaltes gemaach. Dat gétt

permanent agefouert, déi Augmentatioun do. A wann an engem Joer, soen ech lech - wat ech eis wënschen -, d'Energiepräisser e bësse méi niddreg sinn, da schrauwe mir jo de Mindestloun net erof. Et sei denn, ech hätt d'Reegele falsch verstanen.

(Hilarité)

Nëmme fir et am Ordre de grandeur ze soen, ass de Mindestloun säit 2018, ob qualifizéiert oder non qualifizéiert, 10 % erofgaangen. Fir 2022 hu mer d'Allocation de vie chère ...

■ **M. Dan Kersch, Vice-Premier Ministre.** - En ass eropgaangen!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Hunn ech „erof“ gesot? A nee!

(Hilarité)

Eropgaang! Tjo, dat wier elo ganz schlëmm gewiescht. Merci, dass Der gutt opgepasst hutt. Merci, Dan Kersch!

(Hilarité)

Wann et ëm de Mindestloun geet, dann ass den Dan Kersch ëmmer do!

(Hilarité)

Am Joer 2022 geet d'Allocation de vie chère elo ëm 200 Euro erop. Dat ass en Amendement budgétaire: 200 Euro erop. A mir haten d'Allocation de vie chère 2020 exceptionnellement wéinst der Pandemie verduebelt an dës Joer 10 % eropgesat.

Wann een dat alles herno zesummenzielt, da gétt dat ganz grouss Zuelen. Wann een elo d'Erhéijung vun der Allocation de vie chère hält, d'Indexéierung an dann och d'Kannergeld, vun deem ech nach net geschwat hunn, an d'Luucht setzt, da kënt ee bei engem Elengerziende säit 2019 - dat ass net laang hier -, säit zwee Joer, op eng Erhéijung vu méi wéi 1.000 Euro pro Joer. Dat ass säit 2019, do hunn ech déi gratis Schoulbicher an d'gratis Kannerbetreuung elo net dran. An engem Stot mat zwee Erwuessene mat engem onqualifizéiert Mindestloun ass déi Augmentatioun 2.300 Euro.

Wann ech elo nach beim Joer 2022 bleiwen, soen ech lech, dass mer jo och natierlech de gratis ëffentlechen Transport, mee och all déi Mesuré fir d'Elektromobilitéit bäibehalen, ob dat 8.000 Euro sinn, fir en Auto ze kafen, 600 Euro beim Kaf vun engem elektresche Vëlo oder 1.650 fir d'Ënnerstützung vun elektresche Borne, wat méi eng nei Mesure ass. Alles dat hu mer gemaach. A wa mer all déi Mesuren zesummenzielen, dann huet dat de Staat säit 2016 eng Milliard Euro kascht.

Ech wëll ganz kloer als Finanzminister soen: Ech bereien déi net! Et ass gutt, dass mer dat gemaach hunn. Mee dat muss awer unerkannt ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Dir kritt elo erëm - ech ginn awer séier driwwer ewech, well et si vill Informatiounen - dräi Grafiken, déi alles dat resuméieren, wat ech elo gesot hunn, wat säit 2017 geschitt ass.

Op der Grafik Nummer 3 gesitt Der, dass fir e Ménage monoparental, deen de Salaire social minimum non qualifizéiert huet an ee Kand huet, all déi Mesuren, déi ech opgezielt hunn, ongeféier 10.000 Euro pro Joer ausmaachen.

Bei engem Menage mat zwee Kanner, déi e Revenu de base brut vu 5.000 Euro hunn, maachen déi Erliichterungen oder déi Mesuré 16.000 Euro d'Joer aus. A bei engem Menage célibataire, deen och de Mindestloun huet, bréngen dës Mesuren alleguete 4.000 Euro Kafkraaft méi eran.

Dat si ganz héich Zuelen, déi grad an enger Period vun der Pandemie natierlech extrem wëllkomm sinn. Mee ech wëll awer ënnersträichen: Dir wësst jo, dass mer d'lescht Joer méi wéi 3 Milliarden Defizit an der Administration centrale haten. Et ass jo net, dass mer do am Geld geschwonne sinn. An et ass jo och net, wéi wa mer haut net, obwuel ech lech soen, dass mer hei déi beschten Zuele vun Europa hunn, nach ëmmer och en Defizit an der Administration centrale hätte vun iwwer enger Milliard fir dës Joer an d'nächst Joer. Mir sinn nach ëmmer an enger schwieriger Zäit, mee mir gesinn d'Enn vum Tunnel.

An dann déi lescht Grafik 5: Pouvoir d'achat. Déi huet och de Minister Franz Fayot, de Wirtschaftsminister, an der Tripartite gewisen.

De Resümee vun all deene Mesuré gesitt Der natierlech op där Grafik, op där Der gesitt, dass grad an deenen zwee, dräi leschte Joren de Pouvoir d'achat réel, dat heescht inflatiounsberengegt, zu Lëtzebuerg an d'Luucht gaangen ass.

Ech kommen dann elo zu mengem véierte Wee: de Wee aus der Pandemie eraus.

Och dat, an ech mengen, dat wäert kee mer iwwerhuelen, ass net eng Selbstverständlechkeet, dass een an enger Minutt driwwer ewechgeet, wéi wann näischt geschitt wier. Mir hunn hei Milliarde mobiliséiert, well et och guer net anescht gaangen ass. Mee mir hunn awer vill gemaach a mir hu war-

scheinlech och hei vill méi gemaach wéi all anert Land, mat deem mer eis normalerweis vergläichen.

Firwat hu mer et gemaach? Als éischt natierlech, fir d'Gesondheet vun eise Bierger ze garantéieren, zweetens, fir d'Ekonomie ze stabiliséieren, drëtens, fir d'Arbeitsplazen ze schützen, a véiertens natierlech, fir d'Kafkraaft vun de Leit ze erhalen.

Déi véier Punkte fanne mer dann och erëm. Ech fänken un natierlech mat de Moyenen, déi mer eis ginn hu fir de Gesondheetssystem. Mir hunn dat néidegt Material ugeschafft. Mir hunn déi néideg additiounell Infrastrukturen en place gesat. Ech zitieren: eng Cellule logistique. Ech zitieren: Maske kafen, vum Staat gratis ausgedeelt wéi menges Wëssens a bal kengem Land op der Welt. D'Masken eleng hu mer eis 13,7 Milliounen kaschte gelooss. Mir hunn eng Réserve sanitaire opgestallt mat 1.500 Leit. Mir hunn de Large-Scale-Testing gemaach virun all anere Land op der Welt. Do ware mer Pionéier. Do hu mer och e Risk geholl. Mee dat huet eis erlaabt, d'Infektiounswellen ze briechen. An et huet eis erlaabt, eng Confinementspolitik ze maachen zu Lëtzebuerg, déi vill manner streng war wéi an all deenen anere Länner. Dat war e gudden Investissement!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - D'Regierung huet, global gekuckt, säit dem Ufank vun der Pandemie, also fir dës Gesondheitsmesuren, 390 Milliounen Euro mobiliséiert. Mir hunn och esou vill Impfstoff kaf, wéi mer es konnte fannen - bis elo 1,27 Milliounen Dosisen. Ech weess, de Premierminister lauschert do ganz gutt no, well hien ass do deen, deen dat am akribeschste kuckt a sech immens asetzt, an ech felicitéieren him dofir, fir dass mer, wou et och ëmmer méiglech ass, Impfdosisen kréien, fir e Käschtel vu ronn 13 Milliounen bis haut.

Mir hunn natierlech och Hëllef gemaach, fir ze evitéieren, dass eng Retsch Firmae Faillite géife maachen. Mir hunn dat net eleng zu Lëtzebuerg gemaach. Vill Länner hunn dat gemaach. Déi wichtegst Mesure do ass natierlech de Chômage partiel. Deen ass 2020 opgemaach gi fir praktesch all d'Secteur vum der Ekonomie, wat virun iwwerhaapt net méiglech war an iwwerhaapt net virgesi war.

A mir hunn och decidéiert, dass de Remboursement vun 80 % vum Salaire, deen d'Reegel ass, beim Salaire minimum soll 100 % ginn. Also een, deen de Mindestloun huet an am Chômage partiel ass, verléiert näischt. Dat war eng nei Reegel an déi hu mer agefouert. Beim Coût vum Chômage partiel hu mer eng Bruttozuel an eng Nettozuel, well mer eppes agefouert hunn, wat ganz selten ass beim Staat. Mee wéinst der Urgence vun der Kris hu mer souguer de Chômage partiel par anticipation, also en avance, ausbezuelt. An do waren der natierlech, déi hunn dann ze vill kritt. Déi hunn dat misse rembourséieren.

Den Dan Kersch sot mer virun e puer Deeg, dass awer déi Remboursementer op ganz, ganz héijem Niveau elo sinn, iwwer 94, 95 %.

■ **M. Dan Kersch, Vice-Premier Ministre.** - 98 %.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - 98 % si rembourséiert! Et ass och gutt ze wëssen, dass zu Lëtzebuerg d'Entreprises éierlech sinn, wann 98 % rembourséiert gi sinn. Bon, et gétt ëmmer e puer schwaarz Schof. Mir sinn nach net op 100. Mee verschiddener vun deenen Entreprisë si jo warscheinlech och faillite gaangen. Mee soit, mir hunn also do eng Bruttozuel. An ech kann lech soen, fir elo net ze vill Zuelen hin- an hierzeschéissen, dass de Chômage partiel netto säit dem Ufank vun der Kris 810 Milliounen op déi zwee Joer bis haut kascht huet.

Mir hunn awer och geziilt Aidë fir d'Entreprisë gemaach. Och hei dann d'Montanten: d'Direktiden - dat waren déi, déi an den éischte Méint ausbezuelt gi sinn - fir 105 Milliounen, de Fonds de relance et de solidarité, iwwert déi zwee Joer gekuckt, fir ronn 260 Milliounen an d'Avance-remboursabelen iwwert déi zwee Joer fir ronn 175 Milliounen.

Ech erënneren nach un d'Moratoiren, déi relativ séier ëmgasat gi sinn, bei deenen d'Banken hiren Deel, hir Roll och gespilt hunn. Hinnen och dofir merci. Si waren an dëser Kris en Deel vun der Léisung an net wéi 2008 en Deel vum Problem.

Déi Mesuren alleguete si ganz wäertvoll an hunn natierlech eiser Ekonomie geholf.

Ech wëll awer hei och nach e Message maachen, dee mer ganz wichteg schéngt: D'Impfen hëlleft natierlech der Gesondheet vun de Leit, mee d'Impfen hëlleft immens der Ekonomie! Wa mer net genuch impfen, da kréie mir e riseg ekonomesche Schued, net nëmme mir, mee all déi Länner, wou dat net geschitt. An ech brauch lech jo net ze molen, wat fir eng Defiziter mer d'lescht Joren haten. Wann een erëm misst an e Lockdown goen ... Wat mer méi impfen, wat d'Leit sech méi impfe loossen, wat de Risk vun engem Lockdown an d'Ferne geréit an dësen iwwerhaapt net méi néideg ass.

Op enger perséinlecher Nout, ech huelen déi ganz op mech, wéll ech lech soen: Ech versti Leit, déi aus enger grousser Retsch vu Grënn soen: „Ech wëll mech net impfe loossen, well ech hunn eng aner Meenung.“ Dat respektéieren ech. Mee wat ech net verstinn, ass, dass ee sech ka moies an de Spiegel kucken a sech soen: „Doduerch, dass ech dat maachen, sinn ech méi ustiechend. Ech kann een ustiechen, dee mer schlëmm krank gétt oder muer stierft.“ Wéi een dat ka moies am Spiegel maachen, verstinn ech net!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Wann ech dann elo alleguete déi Mesuren zesummenzielen, fir d'Arbeitsplazen ze retten, fir d'Entreprises ze ënnerstëtzen an natierlech alles, wat ech virun iwwert d'Gesondheet gesot hunn, da komme mer zu Lëtzebuerg op e Käschtel, iwwer zwee Joer gekuckt, vu bis elo 2,3 Milliarden Euro. Dat ass proportionell dat meescht vu ganz Europa, warscheinlech vun der ganzer Welt. An dat war och doduerch méiglech, dass mer eng gutt a gesond Ausgangspositioun virun der Pandemie hatten.

Mir sinn awer och eent vun de Länner, dat am séiersten aus der Kris erauskomm ass. Dir wësst, dass mer d'lescht Joer nëmme minus 1,8 % Chute vum PIB haten, woubäi d'Moyenne vun Europa bei 6,5 louch. A mir hu schonn am Ufank vun 2021 besser Zifferen, besser Zuele geschriwwen, wat de Wuessstum ubelaangt, wéi aner Länner.

Haut, fir 2021, gesäit de Statec souguer eng Croissance vu 7 % vir, am plaz 6, déi virgesi waren. Alles dat bestätegt, dass eis Ekonomie gesond ass. A losse mer eis hei och näischt virmaachen: Den Televaill huet eis ganz vill geholfen an all deenen Domänen, wou och Televaill méiglech ass, well en an de Servicen natierlech méi ëmsetzbar ass wéi op anere Plazen. An dat ass natierlech och eiser Finanzplaz zeguttkomm.

Mir gesinn natierlech och d'Resultat vun där gudder Wirtschaft an de Recetten. Ech hat ganz am Ufank e Wuert driwwer gesot. Mir hunn elo, op haut gekuckt, op den 30. November, dat heescht, no eelef Méint, 103 % vun de Recetten erakrut par rapport zum Budget voté. Dat heescht, mir hunn an eelef Méint méi erakritt, wéi mer geduecht hätten, dass mer géifen am ganze Joer erakreien. An ech kann dofir schonn de Pronostic maachen, wa mer elo nach den Dezember derbäisetzen, dass mer um Enn vum Joer op d'mannst ronn 10 % méi Recettë wäerten hu wéi dat, wat virgesi war.

Dat ass natierlech eng gutt Nouvelle an dat erkläert och, firwat d'Kommissioun gesot huet, dass mer warscheinlech dës Joer am Gesamtstaat an der Administration publique eng schwaarz Null schreiwen. Mee mir vergiessen awer net, dass mer an der Administration centrale, wat mer op Lëtzebuergesch „Zentralstaat“ nennen, fir dës Joer an d'nächst Joer nach warscheinlech iwwer eng Milliard Defizit hunn.

De Kampf géint d'Pandemie ass leider net fäerdeg. Ech sinn och frou, dass d'Gesondheitsministesch haut hei ass, well mir hu ganz vill do gemaach a mir si leider nach net fäerdeg. Mir wäerten och déi néideg Moyene weider mobiliséieren, sou wéi eis all Experten an eil internationalen Organisatiounen dat uroden an esou wéi mir dat souwisou zu Lëtzebuerg géife maachen.

Ech freeë mech och dofir, Här President, dass mer an der Tripartite e Méinden decidéiert hunn, déi Hëllefsmesurë vum Chômage partiel, vun den Aides de relance an den Aides pour coüts non couverts op jidde Fall bis an de Februar weiderzeféieren, wat net virgesi war, well jo gehofft war, dass mer méi séier aus der Pandemie géifen erauskommen. An ech sinn och frou, dass mer dat decidéiert hunn.

Ech kommen dann op de leschte Wee, de fënneften: de Wee an d'Zukunft.

Do gétt et vill Incertituden. Ech gi just Stéchwieder: héich Inflation, den neie Virus Omikron, geopolitesch Tensiounen, déi leider, fir déi, déi d'Aussepolitik verfolgegen, op ville Plaze vun eiser Äerdkugel ëmmer méi héich ginn. En fait, esou wéi den Héraclite et richtig gesot huet: „Dat eenzegt, dat stabil ass op der Welt, ass de Changement.“ An dofir brauch een dann an der Budgetpolitik, an der Finanzpolitik Disziplin a Visioun.

Dofir hu mir strukturell Reforme gemaach a qualitativ héich Investissementer. Ech mengen, dass déi qualitativ héich Investissementer dës Regierung an déi viregt wierklech auszeechen.

2014 louchen eis Investissementer bei 3,4 % vum PIB. Si leien haut, siwe Joer duerno, bei 4,5 % vum PIB, also par rapport zum PIB. Ech huelen hei net d'absolutt Zuelen. An domat hunn ech dat, wat den amerikanesche President „Build Back Better“ genannt huet, e bëssen ëmgedeeft, well ech wëll net zréckkucken. Ech nennen dat „Build Forward Better“.

(Hilarité)

Domadder séchere mer déi duebel Transitioun: déi gréng, klimabedéngt Transitioun an natierlech d'Di-

gitalisation vun eiser Wirtschaft. Ech géif, an dat ass och eng perséinlech Nott, derbäisetzen - ech hunn och der Kommissärin McGuinness dat dës Woch gesot, déi hei zu Besuch war an zoustänneg ass fir d'Services financiers -: Mir sollten an Europa ufänken, net méi vun duebeler Transitioun ze schwätzen, mee vun engem mageschen Dräieck. Deen een Dräieck ass déi gréng a Klimatransitioun, deen aneren, déi aner Säit vum Dräieck, ass d'digital Transitioun an déi drëtt ass soutenabel Finanz, gréng Finanz. Ouni eng responsabel a gréng Finanz-welt packe mer déi zwou Transitiounen net!

An et ass, mengen ech, falsch, ze mengen, dass einfach d'Finanz do ass, fir alles ze maachen. D'Finanz selwer muss sech transforméieren. Mir musen d'Portefeuillé vum den Investitionsfong méi gréng, méi nohaltege maachen. D'Banke selwer musen d'Prioritéiten do setzen, fir Saachen, déi net dem Klima hëllefen, Saachen, déi dem Planéit schueden, manner ze finanzéieren.

Dir héiert mech, ech soen net, „net méi“ ze finanzéieren, mee „manner“ ze finanzéieren a lues a lues op Null ze kommen. Mir musen hei eng Transitioun organiséieren. An et ass d'Responsabilitéit vum de Banken, vum den Acteurs financiers, fir d'Transitioun ze maachen. Dat, wat d'Banken nach ëmmer als Geschäft gemaach hunn, ass de Court terme an de Long terme mateneen ze verbannen.

A Lëtzebuerg ass do gutt placéiert an Europa ass do Virreider an all deene Krittären, déi do musse gebraucht ginn. Et muss een natierlech evitéieren, Saache gréng unzesträichen, déi net gréng sinn, also de Greenwashing verhënnere. A mir musen effektiv déi néideg Capitallen an Europa mobiliséieren.

Ech war d'lescht Woch fir d'lescht dann am Eurogroup am ECOFIN an hunn och dofir der Kommissioun an den État-membren e ganz einfache Message gelooss: Mir missten de Pacte de stabilité et de croissance ëmbenennen, well e Pakt, dee fir d'éischt op d'Stabilitéit kuckt, dat ass net e gudder Message. An e Pakt, deen op d'Wuert „croissance“ insistéiert, insistéiert a mengen Aen net genuch op d'Qualitéit vum Wuesstum. Dofir hunn ech hinne proposéiert, mol kucken an e puer Joerzénge, ob ech gelauschtert gi sinn: ...

(Hilarité)

... „de Pakt fir den nohaltege Wuesstum a Finanzstabilitéit“. Mee mir musen den Développement durable vir setzen!

Ech hunn och verteidegt, wat ech scho säit e puer Joer soen. Europa huet schwaach Investissementer gehat, public Investissementer a privater, an de leschten zwielef Joer. A mir musen déi Lektione verhalen an elo no der Pandemie dee Feeler net nach eng Kéier maachen.

Lëtzebuerg ass iwwregens eent vum deene rare Länner, dat dee Feeler net gemaach huet. Mee fir dat och ze encouragéieren, muss mer d'Reegele vum dann neie Wuesstumspakt, oder neien durabele Wuesstumspakt, esou maachen, dass Investissementer vum Staat, a ganz besonnesch déi, déi der duebeler Transitioun déngen, anescht berechent gi wéi lafend Käschten. Et läit op der Hand, dass een dat misst maachen. Ech kréie gesot, dass dat eis virun technesch Schwierigkeete géif stellen. Mee ech soe mer alt ëmmer: „Wo ein Wille ist, ist ein Weg.“

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ech kommen dann elo zum zweeten Deel vum Impakt vum den Amendementer op de Budget Déi sinn all vill méi kuerz, ech berouegen lech.

(Hilarité)

Ech fänken un, andeem ech nach eng Kéier d'Foto nennen, déi ech fir de Cover gebraucht hat vum dem Deckel vum dem Budget 2022. Dir erënnert lech natierlech, dass ech Wäi ganz gären hunn. Dofir war jo och e Wäibierg drop. Mee dee symboliséiert gréng a soutenabel Investissementer. Mir haten e roude Fuedem dra fir d'sozial Depensen, déi 47 % duerstelle vum ganze Budget. A mir haten de bloen Himmel ouni däischter Wolleken.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Wann ee just zwou Zuele wëllt verhalen: Mir hunn Depensé vum 23,5 Milliarden a mir hu Recetté vum 22,3 Milliarden - 1,2 Milliarden Defizit.

D'Investissementer, ech hat se virdu scho genannt, leie bei 3,2 Milliarden a si klammen an den nächste Joren och nach weider. Vun deenen 3,2 Milliarde si 765 Milliarden Investissementer am Beräich Nohaltegkeet.

An dann hu mer d'Amendementer gehat a véier Kategorien: zum enge fir de soziale Volet, zweetens fir eng Relance an d'Solidaritéit, drëtens, fir e spezielle Fong ze maachen, deen ech nach erklären, an eng Measure am Beräich vun der Kultur.

De soziale Volet ass déi Allocation vie chère, déi d'nächst Joer ëm 200 Euro an d'Luucht geet. Déi

ass eréischt am Oktober vum der Regierung decidéiert ginn a war dann nach net dran.

An dann eng wichteg Measure: gratis lessen an der Kantinn fir Schoukanner. Déi war och eréischt am Oktober vum der Regierung decidéiert ginn an déi kascht 11 Milliounen. Dat ass elo hei am Amendement virgesinn.

D'Reindexéierung vum Kannergeld réckwierkend op den 1. Oktober 2021, well do d'Indextranche spréngt, och dat ass da virgesinn. Dat war schonn zum groussen Deel virgesinn. De Coût dovunner: 22,3 Milliounen.

Fir de Fonds de relance et de solidarité, wat natierlech wichteg ass fir eis Entreprises, ass natierlech och eng Extensioin virgesi fir d'nächst Joer, vu dass mer jo nach net aus der Pandemie eraus sinn.

Déi drëtt Measure, de Fonds de dépôt fir all d'Eenheete vum Gesamtstaat, ass eng Innovatioun, déi bis elo nach net vill beliicht ginn ass an déi och zréckzeféieren ass op d'Demande vu verschidde Gemengen a verschidde Acteuren, déi wollten evitéieren, Negativzënsen ze bezuelen.

An do wéilt ech da menger Ekipp am Finanzministère Merci soen, well se do eng ganz innovativ Léising fonnt hunn, fir e Fong ze maachen, an deem ee kann déi Liquiditéiten, déi een ze vill huet, stockéieren. An der Zäit, erënnere ech drun, wann ee Liquiditéiten ze vill hat, war ee ganz glécklech. Dann huet een do nach Interëten drop kritt. Haut, wann een ze vill Liquiditéiten huet, muss een Negativzëns bezuelen. Et wëllt kee se méi hunn. Ben, mir huele se dann an dee Fong an da kënne se do provisosesch stockéiert ginn an da kënne all déi Entitéiten déi Negativzënsen spueren.

An dann hu mer nach e Remboursement, an dat ass dann am Kulturberäich, vu 50 % vum de Käschten, déi e Maître d'ouvrage an archeologesche Sitte virgestreckt huet, virgesinn.

All dës Mesuren hunn och en Impakt op de Plurianuel. Ech iwwerheefen lech net mat Zuelen. Dat ass alles gemaach ginn.

Elo kommen ech dann zu den Avisa vum Budget. Ech ginn och hei méi séier, Här President. Ech wëll do vläicht drop agoen, dass mer vum allen Institutiounen do natierlech Avisa kruten. An ech huelen dann dës Geleeënheet, fir dem Conseil d'État, der Banque centrale, de Chambre-professionellen alleguerten an dem CNFP, dem Conseil national des finances publiques, Merci ze soe fir déi Avisen iwert déi lescht aacht Joer. Dat si ganz wichteg Contributiounen zur Transparenz vum eisem Budget an och eng Source vum Inspiratioun a vu Virschléi.

Bei dësen Avisa war eng kleng Problematik gewiescht, déi de Conseil d'État opgeworf huet bei de gratis lesse vum de Kanner an de Kantinnen. Déi hu mer geléist. Ech soen dat elo ganz rapid. Dat war mäin éischte Punkt.

Mäin zweete Punkt: Investissementer. Do hu mer e Konsens an eiser Gesellschaft. Dat huet all Institutioun begréisst an doriwier freeën ech mech.

D'Chambre de Commerce ënnersträicht, dass nach méi Transparenz néideg wier fir d'ëffentlech Investissementer, fir ze garantéieren, dass se nohaltege sinn. Do si mer amgaangen, drun ze schaffen. De Sustainability Bond, dee mer d'lescht Joer gemaach hunn, ass do eng Pionéieraarbecht gewiescht. A mir sinn an der OECD an den Top 3 vum de Länner, déi déi Investissementer mat esou enger Schabloun kucken.

Ech kommen dann zum drëtten Punkt, wat d'Avisen ubelaangt: d'Staatsfinanzen. Och do herrscht, muss ech soen, e relativ grouss Konsens, dass eis Staatsfinanzen an der Rei sinn.

De Conseil national des finances publiques, dee warscheinlech ëmmer dee strengsten ass, seet, dass d'Trajectoire mat de Reegele vun equilibrierte Staatsfinanzen iwwereneestëmmt.

D'Chambre de Commerce seet, dass se zwar fir verschidde Depensen net vill Verständnis huet oder dass se ze héich sinn. Ech war schliisslech eng Kéier och do present an där Institutioun an do wollt ech op ee Punkt awer äntwären. Si ënnersträicht, dass mer beim Staat ze vill Leit d'nächst Joer wëllen astellen: 2.300. Ech mengen, mir assuméieren dat.

Mir assuméieren dat, well:

Éischstens: Mir wëllen dem Bierger e gudder Service sécheren - Punkt 1.

Zweetens: Eis Populatioun wissst. Och an der Kris hu mer nei Aarbechtsplaze geschaaft. An der Moyenne schafe mer alljoers 15.000 nei Aarbechtsplazen an eis Populatioun wissst ëm 2 %. Jo, da mussen de Staat an d'Gemenge jo nozéien zu engem gewëssene Punkt. Mir dierfen natierlech net iwwerdreien an d'Digitalisatioun hëlleft eis warscheinlech, dat ofzefiedereen zu engem gewëssenen Deel.

An dann hu mer do dräi Prioritéiten, déi ganz kloer affichéiert sinn:

D'Police. Ech brauch lech jo näischt ze molen, firwat dass dat wichteg ass mat deem, wat geschitt ass.

Zweetens d'Schoulen. D'Populatioun wissst - méi Schüler, méi Proffen, méi Gebaier, méi Leit.

A mir mussen eiser Steierverwaltung ganz staark ënnert d'Äerm gräifen, well och do, mir hunn alljoers Dausenden an Dausenden Entreprisé méi, lauter Contribuabeler méi. Och do muss, zesumme mat der Digitalisatioun, déi Verwaltung ënnerstëtzt ginn.

Staatschuld: Dir wësst, dass eise Krittär 30 % ass. An ech wäert lech och hei en neit Bild weisen, dat ass d'Grafik Nummer 6. Dozou seet dann de Conseil national des finances publiques: „Wa mer keng Pandemie gehat hätten, wär d'Staatschuld haut op 17,5 % vum PIB amplaz vu 27.“ Dat gesitt Der dann op der Grafik 6. Op der Grafik 6 gesitt Der och: Wann 2013, wéi déi nei Regierung komm ass, déi éischt Regierung vum Xavier Bettel ..., da wär déi gestréchelt Linn do no dräi Joer op 30 % gewiescht. Dat wär 2016/2017 gewiescht.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - A wou si mer haut? Majo, mir sinn haut ronderëm 27 %, bleiwen op deem Niveau an deenen nächste Joren, soudass mer eist Versprechen, eist Commitment anhalen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Et ass awer gutt, mat Grafiken ze schaffen, ne?

(Exclamations et hilarité)

Ech hunn nach eng lescht, dat ass awer déi lescht, déi ech lech undoen. Wann Der op d'Grafik 7 kuckt ...

(Interruption et hilarité)

Besser geet et net, jo.

D'Grafik 7 ...

(Interruption et hilarité)

Ech kommen, Här President, op d'Grafik 7. Do gesitt Der eise Scholdeberg, deen awer nach am internationale Verglach, därfe mer jo net vergiessen, ganz gutt ass. Zwëschen 2008 an 2013 mat der éischter Kris ass eis Dette ëm 14 % eropgaangen. An der Period 2014-2019 huet sech eis Schold stabiliséiert an natierlech ass eis Schold an deene leschten zwéi Joer ëm 4,7 % eropgaangen. Ech kann lech soen: Vu d'Ampleur vum der Pandemie an der Urgence, déi déi mat sech bruecht huet, an d'Imprevibilitéit, ass dat scho remarkabel, dass mer dat mat ronn 5 % gepackt hunn. A mir sinn do och am internationale Verglach - am europäeschen op jidde Fall - déi, bei deenen d'Schold am mannsten eropgaangen ass!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Konklusioun, Dir Dammen an Dir Hären: Ech hunn am Ganzen, wann een och déi zweete technesch Budgeten zielt, zéng Budgeten hei presentéiert. Ech krut oft gesot, dass d'Zuelen ze vill optimistesche sinn, d'Perspektiven net realistesch an dass mer d'Schold net am Griff hätten. Ech mengen, ech hunn haut mat de Grafike gewisen, dass dat net wouer war, déi Kriticken net berechtigt waren. An de Conseil national des finances publiques an aner Acteure si jo enger Meenung, dass eis Staatsfinanze grosso modo an der Rei sinn.

Dat freet mech ganz besonnesch an deem Moment, wou ech jo de Schlëssel vum Finanzministère menger Nofollgerin, dem Yuriko Backes, iwwerreechen. Ech kann dat mat engem rouege Gewësse maachen.

D'Pandemie ass och nach net ganz eriwuer. Si wäert eis och nach eng Zäit beschäftegen. A mir musen eis dorops virbereeden an dat wäerte mer och maachen.

Dem Yuriko Backes wënschen ech alles Guddes. Ech hu voll Confiance, dass si dat ganz gutt steme wäert. Ech kenne si scho bal 25 Joer an et ass eng Freed, mat hir ze schaffen. Dat soen ech lech och hei an der Chamber. Dat ass wierklech eng remarkabel Persoun a si geet aus mat de beschte Staatsfinanzen aus Europa.

Ech géif gären zum Schluss dem Premierminister an de Regierungskolleegen, déi och bal all do sinn, wat mer immens vill Freed mécht, Merci soe fir d'Kooperatioun an d'Vertrauen iwwert all déi Joer, aacht Joer.

Ech wëll vläicht haut meng perséinlech Hitparade déi ech net mat hinnen opgestallt hunn, mee bei där ech hoffen, dass se grosso modo d'accord sinn - vun deene fënnf wichtegste Saache maachen oder deene Saachen, déi mir am meeschten um Häerz leien. Dat huet natierlech de Biais vum engem Finanzminister. Mee wann et de Finanze gutt geet, da geet et dem Land gutt an da geet et och alle Ministere gutt.

(Hilarité)

Déi éischt ass d'Finanzstabilitéit an den Triple-A. Déi zweet ass déi héich Investissementspolitik. Déi drëtt Saach, déi mer um Häerz läit - dat hunn ech och haut vill ënnerstrach -, dat ass de sozial gerechte Steierkredit. Déi véiert ass de verbesserte Ruff vum eisem Land a vun eiser Finanzplaz dank alle Changementer, déi mer gemaach hunn. An déi fënnf, dat iwwerrascht lech vläicht, ass de gratis ëffentlechen Transport.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ech géif gären lech, Här President Fernand Etgen, Merci soen an Ärem Virgänger - wou ass en? Ech soen en awer Merci, en huet dat ëmmer gutt gemaach -, dem Mars Di Bartolomeo, Merci soen. Ech géif gären de Koalitionspartneren, den dräi Koalitionsparteien, e grousser Merci soe fir déi éierlech an awer och exigent an heiansdo ermiddend Zesummenaarbecht.

(Hilarité)

Ech wëll deene 60 Deputéierte Merci soe fir déi Kooperatioun iwwert déi aacht lescht Joer. Dir 60 hutt d'Souveränitéit an d'Zukunft vum Land an Ärer Hand. Lëtzebuerg ass eng sozial gerecht Gesellschaft an eng Pärle um Planéit. Passt gutt op eist Land op!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

(Applaudissements)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Ech ginn Akt vum der Deklaratioun vum Här Finanzminister Pierre Gramegna a soen am Numm vum eis alleguer Merci fir d'Mercien a wënschen him all Guddes fir d'Zukunft!

4. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]

7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

D'Chamber fänkt elo u mat den Debatten iwwert de Staatsbudget fir d'Joer 2022 an iwwert d'Programmation financière pluriannuelle. D'Riedezäit ass nom Modell 6 festgeluecht. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Gilles Roth, den Här Gilles Baum, den Här Georges Engel, d'Madamm Josée Lorsché, den Här Fernand Kartheiser, d'Madamm Nathalie Oberweis, den Här Sven Clement, den Här André Bauler, den Här François Benoy an den Här Max Hahn. An d'Wuert huet elo deen éischten ageschriwwene Riedner, den honorablen Här Gilles Roth. Här Roth, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, eng rout Linn an e bloen Himmel. Esou huet de Finanzminister Pierre Gramegna den 13. Oktober de Budget vum dem Joer 2022 hei an der Chamber virgestallt. An ech schwätzen an den nächste 50 Minuten zu dem Budget. Ech kommen awer net derlaanscht, op eenzel Punkte vum dem Finanzminister sengem selwer gemaachten historiesche Réckbléck anzegoen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech muss soen, déi idyllesch Foto op dem Deckel vum dem Budget ass flott. Eis Musel ass schéin.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Den Himmel, wann e blo ass iwwer Lëtzebuerg, ass och flott, och wann en op dem Budgetsdeckel awer e bësse bleech geworden ass. Mee ech muss awer och grad esou daitlech soen: Wann ech den Deckel vum dem Budget ëmdreien a wann ech hannert dee blo-rout-gréng Marketing kucken, wéi mer en och elo nach während enger Stonn presentéiert kruten, da gesinn ech awer, dass hannert den Zuele méi Schäin ass wéi Substanz oder, aneschters ausgedréckt, méi Usproch wéi Wierklechkeet.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Méi Schäin wéi Substanz ass och d'Ried vum Finanzminister gewiescht den 13. Oktober - gradewéi déi vum haut -, an där e kloer gesot huet: „Eise Wee aus der Kris“. Leider entsprécht och do den Usproch net der reeller Wierklechkeet vum de Leit. An heiansdo - muss ech ganz éierlech soen - hu mer den Androck, wéi wann dës Diskrepanz zum wierkleche Liewe vum de Leit, a virop vum der Méttelschicht, vun dëser Regierung a Majoritéit net méi richtig géif gesi ginn.

Dat dréckt sech eigentlech am beschten doran aus, wat d'Gewerkschaften - ech soen „all d'Gewerkschaften“ - gesot hunn als Resultat vum der Tripartite virun zwéi Deeg. Dat war net d'CSV, mee dat ass dat gesamt Bollwerk vum de Gewerkschaften. A wéi hu se dat betitelt?: „Tripartite - eine Nullnummer!“ „Eine Nullnummer“, Dir Dammen an Dir Hären! Grad an enger Zäit vum enger Pandemie! Grad an enger Zäit, wou d'Energiepräisser nëmme esou an d'Luucht ginn! Grad an enger Zäit, wou d'Logementspräisser reegelrecht explodéieren! An do ass

keng Visioun vun engem gesonde Sozialdialog an et ass och keng Sozialkohäsion, déi hei nach richtig spillt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Well wéi kann een einfach esou behaupten, et hätt een de Wee aus der Kris?! Ech soen lech riicht eraus: Mir gesinn zwar kloer eng Kris, mee beim beschte Wëllen awer kee Wee aus där Kris.

A wat mer allerdéngs leider och an dem Budget ganz kloer gesinn, dat ass e Budget ouni Projet an och e Budget ouni Visioun. Dat ass carrement e Budget vun dem politesche Stëllstand, esou wéi den Etat ass vun dëser Regierung. E Budget eigentlech vun net agehalene Versprieche aus dem Koalitionsaccord. An da verblatzt déi dach schéi Coverfoto op dem Deckel vun dem Budget nach méi.

Well trotz grénger Faarf, Dir Dammen an Dir Hären, weist eis dës Budget kee gangbaren a pragmatiesche Wee fir méi Klimaschutz. Trotz roudier Linn weist eis dës Budget keen effikasse Wee fir eng méi gerecht Gesellschaft mat manner Aarmut a mat méi sozialer Gerechtegkeet. An trotz bloem Himmel weist eis dës Budget wierklech um Horizont keng Perspektiven.

Keng Perspektiven, Dir Dammen an Dir Hären, scho guer net fir déi breet Mëttschicht hei an deem Land, well si ass ëmmer méi de grouse Vergiesene vun dëser Regierungspolitik. An dobäi brauch grad elo - an d'Gewerkschaften hunn et nach eng kéier ënnerstrach - déi breet Mëttschicht, an net eréischt Mokuchsdag, eng substanzuell Entlastung. Déi breet Mëttschicht brauch grad elo méi Kafkraaft. A vun deene Schwächsten aus eiser Gesellschaft emol guer net ze schwätzen!

An dat ass grad de Fall bei engem Budget fir d'Joer 2022, also de Budget virun dem Superwajer 2023.

Dir Dammen an Dir Hären, grad elo misste mer e Budget hu vum Schaffen, e Budget vun de grouse Projeten, e Budget vun de Resultater vun agelëiste Versprieche aus dem Koalitionsaccord. Mee och hei leien Uspréich a Wierklechkeet wäit auserneen, soudass dës Budget éischter e Budget ass vu verpasste Chancen, vu verpasste Geleeënheeten a virun allem vun enger verpasster Politik; wéi d'Gewerkschaften et gesot hunn, virgëschter an nach haut de Moien: „eng Nullnummer“.

An dat ass grad dramatesch an enger Zäit, wou d'Leit eigentlech missten d'Hand gerecht kréie fir de Wee aus der Kris, och fir aus enger ganz perséinlecher Kris vun hinne selwer. Dat Ganzt ass net gutt fir eist Land. An dat anert: Dat Ganzt ass och net gutt fir d'Leit an eisem Land a virun allem net fir d'sozial Kohäsion. Dir hutt gesinn, wat déi lescht 14 Deeg hei am Land lass war.

Zu den Zuelen: Dir Dammen an Dir Hären, erlaabt mer, e bëssen anzegoen op dat finanziell Hamster-rad, an deem sech eist Land dach befénnt. An erlaabt mer do e klengen Exkurs ze maachen iwwer d'Stabilitéit vun onse Staatsfinanzen. Eng Stabilitéit vun eise Staatsfinanzen, déi besonnesch wichteg ass fir e klengt Land mat enger oppener Economie. Eng Stabilitéit, déi eng zentral Roll an engem Land wéi Lëtzebuerg spillt, wou mer, dach mat allem Houfer e Budget hunn, dee vill méi kleng ass wéi dee vun eisen Nopeschlänner.

Jo, e puer Zuelen: Eise PIB, de Wirtschaftswuesstum, dee wiest 2021 no der Kris ëm plus 7%, d'nächst Joer geschaten 3,5 %.

De Chômage steet bei gudder Zuel: 5,5 %. Woubäi een awer muss soen, dass bei all Netbeschäftegtem dat en Drama fir dee perséinlech ass, och bei engem Chômagetaux, deen insgesamt am Land net héich ass.

An en drëtten Punkt ass deen - ech kommen nach do drobber -: Jo, eis Schold ass am Verglach zum Wirtschaftswuesstum bei manner wéi 30 %.

Allerdéngs - ech soen, den Däiwel ass am Detail - an dat ass eigentlech den A und O vun eiser Presentatioun vun den öffentleche Finanzen: Dat ass deen heiten Tableau.

(M. Gilles Roth montre un tableau.)

Dat ass de Verlaf vun dem Iwwerschoss vun de Sozialversécherunge vun 2000 bis 2025. A wat gesi mer? Mir gesinn eng Courbe, déi geet permanent erof.

2000, Dir Dammen an Dir Hären, hate déi Sozialversécherunge bei eis en Iwwerschoss vun 2,3 % vun dem Wirtschaftswuesstum. Wann een dat géif haut an Zuelen ëmrechnen, da wieren dat ronn 1,6 bis 1,7 Milliarden Euro pro Joer - pro Joer!

Haut si mer bei 1,1 %. Dat heescht, an 20 Joer si mer bei manner wéi der Hallschent - bei manner wéi der Hallschent! - bei 700 bis 800 Milliounen Euro. An de Problem ass deen, an dat ass de Grondproblem vun eise gesamten öffentleche Finanzen: Mir rieden déi schéin. Mee mat wat riede mer se schéin? Mat eppes, wat geduecht ass fir eis Sozialversécherungen op Dauer richtig zu Lëtze-

buerg auszeriichten. An dat gëtt eis net nëmme gesot vun der Chambre de Commerce. Dat gëtt eis gesot vun allen aneren Acteuren: vu Bréssel, vu Paräis, vun der OCDE bis zu dem FMI.

An do, Dir Dammen an Dir Hären, läit wierklech d'Kromm an der Heck, well mir beschriewen eng Situatioun, déi gutt wier, an am Eendeffekt cachéiere mer déi richteg Faillen an eisem Lëtzebuurger Finanzsystem, well mir cachéieren domadder a riede schéin en Defizit am Zentralstaat - an de Finanzminister huet et gesot - vun 1 Milliard pro Joer. An dat net nëmme dëst Joer - d'nächst Joer, d'iwwernächst Joer. An dat riskéiert, nach riicht esou weiderzegoen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Dat Lach, dat gëtt jo elo net gedeckt duerch Iwwerschëss. Dat ass just an der Presentatioun. Mee dat Lach, mat wat gëtt dat gedeckt? Mee mat Schold! A wann déi Schold erëm ausleef, da maache mer erëm nei Schold. Jo, op Dauer kann dat net riicht ausgoen!

Aus deem Grond, Här Finanzminister, fannen ech et eigentlech net fair an net gerecht vun lech, dass Der virdrun elo während enger hallwer Stonn hei gesot hutt, wéi gutt dass Dir gewiescht wiert a wéi schlecht dass Är Virgänger mat den öffentleche Finanzen ëmgaange sinn.

Just e puer Saachen. Jo, mir freeën eis och drop, dass d'Finanzplaz propper ass. Ech wëll awer just drun erënneren: Et war ënner enger blo-rouder Regierung, Dir waart deemools Diplomat. Am Joer 2000, Juni 2000, wou den Accord de Feira war, wou nämlech den Échange d'informations op europäeschem Niveau vu Steierdonnéeën an anere Reve-nuen sollt institutionaliséiert ginn.

Ech hunn awer keen hei an der Chamber héiere vun deene grouse Majoritéitsparteien, déi géint deen Accord gewiescht wieren, wéi d'Madamm Polfer Ausseminister war. An Dir waart alleguerte frou, dass eng Clause de réserve dra war, déi et dem Lëtzebuurger Staat erlaabt huet, fir deen Échange d'informations automatique no hannen ze sätzen.

Well Dir wësst ganz genee, dass Lëtzebuerg am Joer 2000, an och an deene Joren duerno, weesentlech vun dem Privatbankegeschäft gelieft huet. An déi Reserv, fir do kënnen nach weider dervun ze profitéieren, dat hat een eenzege Grond: dass mer op eiser Finanzplaz konnten déi Transitioun maachen, déi sech herno vun dem Privatbankegeschäft bis hin zu de Fonge konnt ausgläichen.

Zweete Punkt: Dat, wat Der net gesot hutt, dat ass, dass Är Virgänger, de Luc Frieden, zesumme mat dem deemolege Staatsminister, zesumme mat enger blo-rouder Regierung, dass déi hei eng ganz schwéier Finanzkris a Bankekris hu misse léisen.

2007, ech mengen, du souzt Dir am Verwaltungsrot vun ...

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Nee, an der Opposition, Här Roth.

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - 2007 ...

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Nee, an der Opposition.

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - ... souz den Här Gramegna, wann ech mech gutt erënneren, am Conseil d'administration vun der Fortis. Jo?! Mee Dir wësst awer ganz genee un éischter Stell, wann do net gehandelt gi wier an enger Nuecht an där deemoleger schwaarz-rouder Regierung, dass dann d'Fortis hops gewiescht wier an dass Dausende Betriber, fir déi d'DP ëmmer agestane war, mam Fanger am Mond do gesiess hätten.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An et hätten Dausende Leit hir Aarbechtsplaz verluer. Dofir fannen ech et, éierlech gesot, net fair an net gerecht, dass Der sot, Dir hätt eng Situatioun vun öffentleche Finanzen virfonnt an de Joren 2012/2013, déi katastrophen gewiescht wier!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Dir hutt de Leit, Här Finanzminister, am Numm vun der Regierung gesot, Dir géif eng „kopernikanesch Finanzrevolution“ maachen. Jo, „kopernikanesch Finanzrevolution“. Mee ech soen lech: Wann een dat am Detail kuckt, dann ass Är kopernikanesch Finanzrevolution zu engem reegelrechte Rohrkreipier ginn, ...

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - ... well d'Staatschold, déi Dir schéiriet, ass ni esou héich gewiescht wéi elo. Déi Staatschold huet sech ënner Ärer Regie als Finanzminister an absoluten Zuelen an de leschten zéng Joer verduebelt. Déi huet sech carrement verduebelt! A fir dann awer deenen anere Virgänger ze soen, si hätten lech eng desolat Finanzsituatioun hannerlooss, dat, soen ech lech ganz éierlech, fannen ech net fair.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Ech fannen et virun allem net fair, well Der zousätzlech eigentlech net op dat

agitt ... En ass elo net méi hei ... De Claude Meisch, als deemolege finanzpolitesche Spriecher vun der DP, deen huet 2011/2012 gesot, d'Leit géife mat Steiergranaten bombardéiert ginn. Sinn da bei lech déi Steiergranaten entschäerft ginn? Ech géif soen, se si reegelrecht geboost ginn! A se riskéieren, d'Leit esou ze erdrécken, dass se um Bockel vun der sozialer Kohäsion an um Bockel vun der Mëttschicht geschwé wäerten explodéieren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Well dat, wat Der net sot, Här Finanzminister, dat ass, dass Der permanent dervu profitéiert hutt, a gudden Zäite wéi och a manner gudden Zäiten, dass déi schaffend Leit alljoers 400 bis 500 Milliounen - dat ass eng halfe Milliard - méi Steieren u Loun a Gehalt bezuelen.

Da kënn nach zousätzlech, niewent der TVA, déi se bezuelen am Konsum, och e Plus vu 50 Milliounen alljoers derbäi um Niveau vu der Solidaritéitssteier. Dat heescht am Kloertext: D'Leit bezuelen ëmmer méi Steieren, d'Leit ginn ëmmer méi belascht an trotzdeem deckt Der net den Defizit vun onse staatleche Finanzen. Do ass also keng Perspektiv do, contrairement zu deem, wat Der gesot hutt um Niveau vum Horizont, wéi Der deen opzeeche.

Wat dat awer deen eenzelne Bierger - well et ass jo dat, wat en interesséiert - belascht?! Ech ginn lech e kuerzt Beispill. Eng Persoun, déi 4.000 Euro brutto Loun oder Pensiou de Mount huet ... Dat ass eng appreciabel Pai. Et ass net déi héchste Pai, mee et si vill Leit, déi an deene Paragen do mat de Suen de Mount mussen eens ginn. Dat si 50.000 Euro, wann een dat esou grosso modo als Joeresgehalt oprechent.

Wësst Der, wat déi Persoun oder dee Pensionnaire duerch den Index, deen den 1. Oktober dëst Joer erfall ass, pro Joer bäikritt - ech betoune „pro Joer“? Dat sinn 1.250 Euro, 1.250 Euro. Wësst Der, wat se mat Äre Steieren, déi Der jo esou als super presentéiert, dann nach um Enn vum Joer vun deenen 1.250 Euro Rescht hunn? Genau 650 Euro netto an der Keess. 650 Euro!

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, déi 650 Euro, wësst Der, wat dat ass? Dat geet emol net d'fir de Plus un dem Bensinn ze bezuelen, deen eng Persoun brauch, wa se 20.000 Kilometer d'Joer fiert mat engem Auto, dee sechs Liter Bensinn oder Diesel brauch. Dat heescht, dat ass déi super Steierreform, déi Dir gemaach hutt: D'Leit kréien 1.250 Euro bäi, si behalen der 650. An dat geet eleng an de Konsum vun dem Bensinn oder vun dem Diesel fir an den Auto.

Wat do nach net mat aberechent ass, wat een awer muss a Consideratioun huelen, dat ass zum Beispill d'Hëtzes. Do gëtt gesot: „Ma da kënn se jo allegueren op Elektresch goen.“ Wësst Der, dass hei am Land 144.000 Stéit vun 265.000 mat Mazout oder mat Gas hëtzen. Aleng eng Mazoutsheizung, déi mat 2.100 Liter Brennes d'Joer gespeist gëtt - also, dat ass net dat gréissten Haus -, fir déi ass dat e Mehrpreis um Niveau vum Hëtzes eleng vun 867 Euro. 867 Euro! Dat heescht, dat ass alles net ofgedeckt.

Den zweete Punkt ass deen: Een, dee mat Gas heizt, dee krut vun engem grouse Liwwerant aus dem Süde matgedeelt, dass ab dem 1. Januar 2022 all Stot do plus 90 Euro méi Hëtzes muss bezuelen.

An et ass dat, wat mer bei lech kritiséieren: Dir riet hei Är Finanzen gäre schéin, d'Leit ginn ëmmer méi belascht a se huen de facto manner SUE fir hiren deegleche Liewensoflaf finanziell ze begleeden. Do maache mer lech de Reproche. Ech fannen et och net fair an och net gerecht, dass Der net dorobber, op de Bilan och vun deenen anere Finanzministere virun lech, agaange sidd.

Ënner successive Regierunge war 1990 - wa mer vu Vergaangenheitsbewälteung schwätzen - eng grouse Steierreform, déi d'Leit entlastet huet. 2001/2002, iwwregens mat Ärer Partei, ...

(Interruption)

... ass de Spëtzezeiersaz bis op 38 % erofgesat ginn. A souguer am Ausklang vun der Banken- a Finanzkris an de Joren 2009/2010 - doru kënn Der lech allegueren erënneren -, dunn huet den Här Juncker mat der deemoleger schwaarz-rouder Regierung gesot: „Elo muss mer d'Leit entlasten, fir dass se méi Kafkraaft kréien.“

De Problem an d'Resultat vun deem - Ärer verfeeltener Steierpolitik op deem Punkt -, contrairement zu deene Versprieche, déi Der gemaach hutt, dat ass, dass vill Leit hei am Land d'Enner um Enn vum Mount net méi zesummekréien. An ech soen lech ganz éierlech: D'Enner um Mount si bei ville schonn ëm de 15. vum Mount!

Fir dat ze verdäitlechen, gëtt et eigentlech e ganz gudden Avis vun der IDEA. Dat ass eng Fondatioun. Déi huet och en Avis zum Staatsbudget geschriwwen. En ass net extreem déck, mee e liest sech gutt.

Kuckt emol eng kéier, wat do vu Statistiken dra-steet, wat dat heescht, „Enner um Enn vum Mount

zesummekréien“. Abee, eng elengsteeënd Persoun: 27 % - 27 %! - hei am Land kréien als elengsteeënd Persoun, dat kann e Jonggesell sinn, dat kann awer och e Pensionéierte sinn, d'Enner um Enn vum Mount net méi zesummen. An deem räiche Lëtzebuerg, wou et allen esou gutt geet, wéi Der sot!

An deem räiche Lëtzebuerg! En Adulte, dat heescht, eng Persoun mat engem Kand: 33 % ginn hei un, si géifen d'Enner um Enn vum Mount net méi zesummekréien. Dat ass een op dräi!

An et ass net verwonnerlech, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dass grad elo d'Deputéiert a ganz vill Leit hei am Land Courier krute vun engem Collectif monoparental, déi allegueren déi dote Problemer opgeléicht hunn. Et ass dach net normal, dass een hei seet, wéi gutt dass ee wier, wéi gutt dass d'Staatsfinanzen wieren, an een op dräi vu Monoparentallen kritt um Enn vum Mount seng Enner net méi zesummen! Et kann een awer net alles schéirieden!

An et ass nach méi dramatesch, wann et en Adulte ass mat méi Kanner! Wësst Der, wat do den Taux ass, wou d'Leit deklaréieren, dass se d'Enner um Enn vum Mount net méi zesummekréien? 58,7 %! Dat sinn der bal zwee op dräi, déi méi Kanner à charge hunn, déi d'Enner um Enn vum Mount net méi zesummekréien!

Da kann een natierlech de Leit ganz grouss makroekonomesch Theorien hei halen, wéi gutt dass ee sech zu Bréissel verkaaft hätt, wéi gutt dass een d'Finanzplaz verkaaft huet. Mee dat, wat d'Leit interesséiert, dat ass dat heiten! An dat ass en Deel vun Ärer verpasstener Finanzpolitik, wou ech dat virdrun ugeschnidden hunn. An et ass och do, wou mer net verstinn!

Mir verstinn a mir hunn dat begréisst, dass d'Kannergeld retroaktiv indexéiert ass. Den Här Spautz huet awer an der leschter Woch eng Heure d'actualité gemaach, wou e grad op deen dote Punkt agaangen ass, wann et Leit sinn, déi méi Kanner hunn, jo, da kann een net einfach soen: „Dir kritt nach ëmmer dat selwecht. Dat drëtt oder dat véiert Kand kritt nach ëmmer dat selwecht Kannergeld.“ Mee déi brauchen einfach méi!

Déi mussen an enger anerer Wunneng sinn, déi mussen en aneren Auto hunn, wa se iwwerhaupt drun denken, eng kéier vläicht am Joer eng Woch am Summer an d'Vakanz ze goen. Déi kënnen net zu véier, fënnf an engem Zëmmer do hausen!

(Interruption)

Also, jo, Dir kënn de Kapp rëselen, mee dat sinn déi reell Problemer, déi d'Leit hei am Land de Moment hunn an deene mir als Politiker insgesamt mussen entgéintwierken.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An et ass net fir näischt, dass grad d'Salariatskummer richtegerweis seet an engem gudden Avis, dee se geschriwwen huet: « Les familles monoparentales ne sont pas assez soutenues par le Gouvernement luxembourgeois. » Aus deem Grond soe mer: Zousätzlech zu den Diskussiounen an Interpellatiounen, déi de Paul Galles am Numm vun der CSV ugereegt hat, wäerte mir als CSV och eng Interpellatioun deposéieren am Ufank vun dem nächste Joer iwwer d'Situatioun vun de Monoparentallen hei an dem Land.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An deem Punkt, Här Finanzminister, well dat hutt Der net an Ärem Bilan gesot, fannen ech et total inakzeptabel, dass en Haaptwalversprieche, besonnesch dat vis-à-vis vun de Monoparentallen, net ëmgesat gëtt. Et kann een net dräi Haaptwalversprieche an engem Koalitionsaccord unhalen!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

100 Euro méi Mindestgeld. D'Sozialisten hunn dat direkt gecast. Déi ware méi schlau.

Zweetens ...

(Interruption)

Jo, et war awer esou.

Zweetens dann, d'Legalisierung vun Cannabis. Den Här Schneider ass net méi do. Et ass och gutt, wann dat net kënn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An dat Drëtt, dat war ganz einfach: Ob bestuet, gepacst, gekummert, jidd-were kritt bei eis déi selwecht Steierklass a kee wäert dobäi verléieren. Mir hunn emol net en Avant-projet gesinn! A wa mer lech gefrot hunn: „Da leet eis ... sot eis ... Wat kascht dat do?“, dass mer dat och kënn mat aschätzen. Dat hu mer bis haut net gesinn. Och dat, Här Finanzminister, mit Verlaub, gehéiert zu Ärem Bilan.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An déi Leit, déi besonnesch do drënner leiden, dat ass déi breet Mëttschicht, well Der et net fäerdegbruecht hutt,

d'Steiertabell inflatiounszeberengen. Dat hutt Der net gemaach. An doduerch kommen déi héich zousätzlech Steieren bei deem Beispill, wat ech virdu gesot hunn.

Dir hutt och eppes net gemaach, wat mer 2017 hei op der Chambertribün am Numm vun der CSV gefuerdert haten. Dat war - Dir hutt dat eigentlech e bëssen esou lächerlech ofgewimmelt -, wéi mer gesot hunn, mir hätte gären, dass de Montant vun dem Agangssteiersaz ... Dat ass dee Montant, ab deem een iwwerhaapt Steieren zu Lëtzebuerg bezitt. Dee steet schonn zënter Joren, Joerzëngte bei 11.600 oder 11.250 Euro (veuillez lire: 11.265 Euro). En ass ëmgeännert ginn, wéi vu Lëtzeburger Frang an Euroen huet missen ëmgewandelt ginn. Dunn hutt Der gesot: Mee do profitéiert jiddwereen dervun.

Ma mir haten lech als Géigepropos gemaach deemools, an dozou sti mer: Majo, wa jiddwereen, besonnesch och Spëtzeverdénger, dovunner profitéiert, wat awer an engem Steiersystem normal ass, well dee fänkt jo och ënnen un, mee da setzt uewen eng Tranche derbäi! Dat heescht, dat, wat en ënne kritt, dat setzt en uewen ... - en huet jo och dann déi breet Schëlleren -, dat gëtt e bäi.

Déi, déi awer getraff sinn hei, Här Finanzminister, Dir Dammen an Dir Hären, duerch déi Neterhéijung vun dem Steieragangsmontant, wësst Der, wien dat ass? Dat ass de Mindestlounbezéier! Well et ass dach net normal, dass mir hei - an dat fanne mer richtig - ëm 100 Euro, dann hu mer d'lescht Joer den 1. Januar nach eng Kéier ëm 3,8 % ... iwwregens mat der Zoustëmmung vun der CSV ohne wenn und aber.

A mir, d'CSV, als Chrëschtlech-Sozial Vollekspartei wäerten och an Zukunft all Erhéijung vum Mindestloun ëmmer matstëmmen. Mee et kann awer net sinn, dass mer de Leit brutto um Mindestloun eppes bäiginn, da fale se ënnert d'Steiertranchen an da leie se herno also, wann d'Steiere sech bis applizéieren, noweislech 25 Euro ënnert der Aarmutsgrenz!

Dat ka jo net sinn! Et ass eng Persoun, déi geet schaffen ... Mir soen: „Mir hunn den héchste Mindestloun an der ganzer Europäescher Unioun.“ Wann awer d'Steiere kommen, da leeft déi Persoun hei ënnert der Aarmutsgrenz: 40 Stonnen d'Woch, 173 Stonnen de Mount schaffen, net vill d'äerfe krank ze ginn, well soss kritt se gären an deene Branchen, wou se schafft, de Sak. Et sinn net nëmmen déi 25 Euro vis-à-vis vun der Aarmutsgrenz, mee et ass virun allem - an doduerch kommen déi Zuelen, déi ech lech virdu genannt hunn - 200 Euro ënnert dem Niveau de vie, wou een dezent hei am Land ka wunnen. 200 Euro!

Wat dat alles bedéngt, spillt och um Niveau vun de Pensionnären. Kuckt eng Persoun, déi 40 Joer geschafft huet, 40 Joer abezuelte huet. Dat ass e laangen Dag. Wann déi mat 65 Joer hir Pension da kritt, da läit se automatesch duerch den Alter bedéngt an der Steierklass 1A. Wësst Der, wat déi da vun Nettopensioun huet? 1.893 Euro. 1.893 Euro, fir 40 Joer geschafft a cotiséiert ze hunn! Do laaft der hei am Land net ganz wäit, weeder an der Stad, nach am Éislek, nach soss am ländleche Raum.

1.893 Euro, ech hunn lech gesot virdu ... D'Leit mieren dat, wa se nëmme kucken, wat se mussen bezuele fir ze tanken, wa se emol fir de Weekend just akafe ginn. An da gi se net a Feinkostläden, well soss ass do de groussen Deel schonns drop. Mee och no deene Leit, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, mussen mer kucken.

Wësst Der, wat den Aarmutrisiko an där Kategorie ass? 1.804 Euro. Dat heescht, een, dee 40 Joer geschafft huet, dee mat 65 Joer Recht huet op eng voll Mindestpensioun, deen huet genau 89 Euro méi wéi den Aarmutrisiko an där Kategorie hei am Land. Och dat gehéiert zu Ärem Bilan, Här Finanzminister, well Der net d'Steieren adaptéiert hutt. A wësst Der, wat do de Seuil de référence ass? Och 2.105 Euro. Och dat gehéiert zu Ärem Bilan.

An duerfir, Dir Dammen an Dir Hären, kann een net permanent viru Wale vun Entschärfen an Entlaaschte vum Mëtzelstandsbockel schwätzen. A grad an der Zäit no de Wale ginn d'Leit da richtig gedréckt a se mussen am Mëtzelstand richtig bockelen.

An da soen ech lech och riichter aus: Déi Pandemie, dat ass keng Excuse. Well virun der Pandemie, do konnt Dir aus dem Volle schëpfen. Mee do hutt Der a floribus gelieft. Ganz bewusst hutt Der keen Apel fir den Duuscht op d'Säit geluecht. An dat war an eisen Aen ... A mir hunn lech dat ëmmer gesot: d'Madam Hansen, et ass gesot gi bei État-de-nationen, et ass gesot gi bei Budgetdiskussionen. Et ass bei all Geleeënheet gesot ginn, dass dat eng Schéiwiederpolitik war. An elo ass dat schéint Wieder lues a lues fort a mir sinn awer beim Bling-Bling bliwwen, an dat ass net gutt.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An d'Resultat dovunner, Dir Dammen an Dir Hären, dat ass, dass et fir d'Éischt

no dem Zweete Weltkrich eigentlech net méi selbstverständlech ass, dass et de Kanner a Kandskanner vun deene Generatiounen besser geet wéi hiren Elteren a Grousselteren. Dat ass de Moment zu Lëtzebuerg net méi de Fall. An dat bedauere mir zudéifst, well och domadder ass e weesentlech Element vun der sozialer Kohäsion hei zu Lëtzebuerg a Fro gestallt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An dat soen net nëmme mir als CSV, mee dat soen de ganz grouse Gros vun de Vertrieber vun der Zivillgesellschaft. Och dat gehéiert zu Ärem Bilan, och dat gehéiert zu Lëtzebuerg. Mir sinn nëmme staark, wa mer zu Lëtzebuerg zesammenhalen. Mir sinn nëmme staark, wann d'Gesellschaft sech net auserneen dividéiert. A mir sinn nëmme staark, wa jiddwereen dat huet, wat e brauch fir ze liewen.

An duerfir - ech kommen zum Schluss vun dësem Kapitel - hätte mir gären, dass onofhängeg vun enger grousser Steierreform ... Well déi kritt Der net méi hin an Dir wësst, dass wann Der och Upassung maacht - dat wäert esou d'Spill vun der Politik sinn ... Well déi, déi Der elo maacht, déi komme jo eigentlech finanziell eréischt richtig ze droen no de Wale vun 2023.

Mir fuerderen als CSV ganz konkret:

Éischtens: Mir hätte gären eng Berengegung, eng nodréiglech Berengegung vun der Steiertabell un d'Inflatioun. Dat hätte mer gären. Dat ass all zéng Joer gemaach ginn, et muss och elo gemaach ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Mir hätte gären, dass de Steieragangsmontant géif gehéicht ginn, quitte - an ech stinn do derzou - dass fir Spëtzeverdénger eppes dropgesat gëtt.

A mir hätte virun allem gären - vu dass Der dat Versprechen, dat Haaptversprechen, wat Der besonnesch den Elengerzéier gemaach hutt, net agehalen hutt -, dass déi Steierbelaaschtung vun de Monoparentalen an der Steierklass 1A a vun de Witwer a vun de Witwen entlaascht gëtt. An dat ass eng mathematesch Formel an engem Artikel vun onsem Steiergesetz.

A mir hätte gären zousätzlech, dass den Iwwergang, wou ee vun der Steierklass 2 an d'Steierklass 1A fält, vun dräi op fënnf Joer eropgesat gëtt.

Dat sinn dräi konkret punktuell Fuerderungen an dat ass net technesch schwéier, fir dat do ze bewerkstelligen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, als CSV interesséiert eis eigentlech d'Verpäckung vum Budget relativ wéineg. Mir brauche keng Verpäckung vu Budgeten. E Budget ass kee Liter Mëllec, well wann een deen nëmme verpaakt a Promotioun derfir mécht, da riskéiert e séier ze Brach ze ginn.

(**Brouhaha**)

Mir hätten eigentlech gären - Spaass beisäit -, dass ee sech manner ëm Makroökonomie bekëmmert, mee ëm konkret a mikroreal Politik vun den eenzelen Bierger am Land. An dee „mikro“, dat soll de Mikro vum Terrain sinn an net de Mikro vun dichteg Pressekonferenzen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, e Wuert zu der Croissance, zu dem Wuesstum. Dat ass eppes, woumat all Partei hei am Parlament sech muss, mengen ech, ausenanersetzen a sech och do muss positionéieren.

Als CSV, soen ech ganz kloer, sti mir zum Wuesstum. Mir stinn zu engem quantitative Wuesstum. Firwat? Mee well ouni Wuesstum de ganze Modell Lëtzebuerg, d'Hamsterrad, wou ech lech virdu gesot hunn, dat dréint dann net méi. Mir mussen also Wuesstum hunn.

Dat, wat mir awer nuancéiert kucken, Dir Dammen an Dir Hären, dat ass, dass mer dee quantitative Wuesstum, dee mer mussen hunn, fir dass dat Sozialt, fir dass d'Steieren dréinen, mussen an e qualitativt Wuelbefanne vun de Leit investéieren.

D'Madam Hansen huet des Éftere gesot, wat dat bei de Leit bedeit, an de Serge Wilmes, zesumme mat dem Françoise Hetto-Gaasch, huet ganz bewusst d'Wuelbefanne vun de Kanner a vun de Jugendlechen an enger ganz gudder an interessanter Interpellatioun viru 14 Deeg hei an der Chamber duergeluecht. Well mir mussen eng Politik vum Bien-être fir d'Leit maachen. A besonnesch an der Pandemie, Dir Dammen an Dir Hären, zielt dat fir déi Jonk a fir eis Kanner, mee zielt och duerno. Déi Jonk an déi Kanner brauchen eng zentral Plaz an der lëtzebuergescher Politikgestaltung. Déi muss hinnen zeguttkommen.

Um Niveau vum Chômage - wa mer bei deem Soziale sinn - ass richtig gesot gi vum Dan Kersch, dem Aarbechtsminister: Mir hunn e Chômagetaux vu 5,5 %. Dat, wat sech awer an enger Aktualitéitsstonn vum Här Spautz erausgestallt huet, ass dass

vun deene Laangzäitçhèmeuren net vill geschwat gëtt. Dat ass awer e Leed fir jiddwereen, deen do dran ass. A bei de Laangzäitçhèmeuren ass de Problem deen, dass d'Hallschent vun deene keng gutt Qualifikatioun huet, keng gutt Diplomer. An déi aner Hallschent huet gutt Diplomer, mee si sinn awer méi wéi zwielef Méint ouni Schaff. Dat ass en Drama fir jiddwereen, deen dovunner concernéiert ass.

Duerfir si mir als CSV der Meenung, dass ee muss op zwee Niveauen agéieren. Dat Éischt ass deen, dass een d'Leit muss forméieren, dass ee se muss gutt ausbilden. Mee dat anert, wat ech soen, heescht awer och, dass mer Betriber mussen hunn, déi och no der Kris kënnen fonctionéieren, dass se Leit, ouni deenen héchsten Diplomer gerecht ze ginn, kënnen weider beschäftegen. Duerfir gesi mer dat als reegelrechten Drama, dass eng ganz Rei vu Betriber, sief dat zum Beispill am Horeca-Beräich, sief dat an dem Event-Beräich, de Moment wierlech nach ëmmer ëm hir Existenzen an der Kris ze kämpfen hunn.

Mir sinn och der Meenung, dass eis Wirtschaft net eleng ka vun der Finanzplaz liewen. Richtig ass, dass d'Finanzplaz 75 % vun der Kierperschaftsteier bréngt. D'Finanzplaz finanzéiert 75 % vun de gesamte Steieren, déi d'Betriber zu Lëtzebuerg ofliwweren.

Mee mir mussen awer zousätzlech zu der Finanzplaz och Betriber hunn - och wa se net Milliounen, Milliounen, Milliounen u Steiere bezuelen -, déi Leit a Beschäftegung halen, an duerfir mussen mer déi Diversifikatioun hunn. An deem muss een och bei engem Neistart, deen Der virdu ugeschwat hutt - den Neistart no der Pandemie -, Rechnung droen. Am Januar wäerten den Här Wiseler an den Här Mosar eng deemtsprechend Interpellatioun hei virbréngen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech hu virdu gesot: Et ass e Budget vum politesche Stëllstand. Et ass e Budget, deen eigentlech net deene reegelrechten Erausforderung vun eiem Land Rechnung dréit. An ech si frou, dass gëschter de Budgetreporter, den Dan Biancalana, deem ech feliciteiere fir säi schrëftlechen a mëndleche Bericht, déi Erausforderung skizzéiert huet. A mir hunn do eigentlech zum groussen Deel Deckungsgläicheit. Mir hunn e Problem am Logement. Mir mussen um Niveau vum Klimaschutz agéieren. Mir mussen un der Digitalisatioun an un der Zukunftfäegkeet vum Land schaffen. Mir mussen d'Qualifikatioun an d'Zukunftfäegkeet vun de Leit assuréieren a mir mussen och d'Sécherheet am Land assuréieren.

Zu dem Logement: Hei gëtt zënter Jore vertréischt a gepléischtert. Et gëtt versprach, Dir Dammen an Dir Hären - an dësem Budget iwwregens och -, mee just gebaut gëtt net esou séier oder zumindest bei Wäitem net genuch. Et ass dee Moment e politesche Stëllstand, mee et ass och e faktesche Stëllstand. An hei soe mir ganz kloer: Net just de Budget muss rullen, mee och de Bagger muss kloer an dichteg rullen an dierf net am Verwaltungsdschungel vu Blo-Rout-Gréng ënnergoen.

An hei och e Paradebeispill vu blo-rout-grénger Ukënnegungspolitik: De Staatsminister Bettel huet een Dag, ier Dir Äre Budget virgestallt hutt, hei op dëser Tribün gesot, bis 2025 sollen déi öffentlech Bauräger hei am Land 8.200 zousätzlech Wunnengen, Logementer bauen. Wësst Der wéi vill dass déi öffentlech Bauräger an deene leschten aacht Joer ënner Blo-Rout-Gréng gebaut hunn? D'SNHBM, mat allen Efforten, déi och ze luewe si vun där Gesellschaft: genau 1.048 op aacht Joer. Dat sinn 131 Wunnengen pro Joer.

De Fonds du logement, och mat allen Efforten, déi do gemaach ginn - vun 2013 bis 2020: 733. Dat sinn der an der Moyenne 92. Elo musst Der mer awer erklären, Här Finanzminister, respektiv den Här Premierminister, wéi et méiglech ass, an deenen nächste véier Joer, opgrond vun deenen dote Resultater wëllen 2.000 Wunnenge pro Joer ze bauen. An da musst Der mer erklären, Här Finanzminister, wéi Der dat wëllt mat 300 Milliounen Euro, déi an Ärem Budget dofir virgesi sinn, fir 2.000 Wunnengen ze bauen, realiséieren.

(**M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.**)

Mir hu virun engem knappe Mount hei op dëser Plaz e Projet gestëmmt, „Wëltgebond“ heescht en, vum Fonds du logement, an enger Gemeng, déi ech nawell kennen an déi bekannt gi war duerch eng Schnéikanoun. Jo.

(**Hilarité**)

Wësst Der wéi vill dass mer do gestëmmt hunn als Enveloppe budgétaire? 83 Milliounen Euro fir 162 Wunnengen. Mee wéi wëllt Der da mat deenen 300 Milliounen Euro pro Joer 2.000 Wunnenge bauen? Dat geet guer net! Wann ech dat héichrechnen, dann sinn dat 500.000 Euro pro Wunneng. Dat heescht, Dir setzt e Montant an de Budget, wou de Staatsminister seet, et ginn 2.000 Wunnenge pro Joer gebaut. Dee Montant geet emol net duer fir 600 Wunnengen, dat heescht manner wéi een Drëttel ze bauen!

An da muss ech lech ganz éierlech soen: Dat do ass jo reng Ukënnegungspolitik, déi, wann ee se norechent, iwwerhaapt kee Kapp a kee Fous huet. Dat ass verpasste Logementspolitik Blo-Rout-Gréng no aacht Joer: Mir maachen alles anescht, mir maachen alles besser. Dat heiten ass d'Resultat op engem vun deene weesentlechste Punkten, wou de Moment de Lëtzeburger a ganz ville Lëtzeburger Familien de Schong richtig dréckt.

An duerfir am Schnelltempo nach eng Kéier déi Proposen, déi de Marc Lies, eise wunnengsbau-politesche Spriecher an enger Interpellatioun des Éftere schonns virbruecht huet: Jo, mir soe Jo zum Schléisse vu Baulücken. Et sinn nach 2.800 Hektar an de Perimeteren. Mee frot emol eng Kéier hei d'Député-mairé vun där dote Säit, d'Buergermeeschteren an d'Schäfte vun där dote Säit. Wann een en Terrain, deen an engem Bauperimeter läit, Dir Dammen an Dir Hären, net wëllt verkafen an net wëllt drop bauen, kënt Dir en net op de Kapp schloen, fir dass en et mécht. Dat geet einfach net!

(**Interruption par M. Claude Haagen**)

Jo, do muss ee kucken, wat fir ...

(**Hilarité**)

■ **Une voix.** - A!

■ **M. Claude Haagen (LSAP).** - Dat kann een dann zum Beispill maachen.

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Dat kann ee maachen. Mee ech soen lech, och zu Dikrech ass net all Terrain, dee bebaut ass.

(**Brouhaha**)

Duerfir plädéiere mir zousätzlech zu 15.000 % B6 - wou d'Leit och déck rose sinn driwwer, soen ech lech awer och - dofir, dass et e punktuell Opmaache vun de Bauperimeter gëtt, dee sech der Gegebenheet vun der Landesplanung an och vun den eenzelen Gemengen upasst. Et ass kloer, dass een en Duerf net ka verduebelen. Mee et muss awer méiglech sinn an enger Uertschaft vun enger gewässer Envergere, dat eent oder anert klengt Lotissement drunzedocken.

Mir wëllen och, dass méi an d'Héicht gebaut gëtt a manner an d'Breet. Et ass och dat, wat d'Chambre d'Agriculture an engem ganz gudden Avis ginn huet iwwert d'Grundsteier. Dat ass nozeliesen, wat déi och matdroen. Da muss virun allem zesumme mat de Privatinvestisseure geschafft ginn. Et kann net sinn, dass e Fonds du logement an eng SNHBM soen: Mir maachen elo eist. Si exercéieren zum Deel och nach Virkafrechter - dat ass jo hiert gutt Recht -, mee si ginn dann net eens mat de Privatinvestisseuren, wa se hir Strooss drun uschléissen. Da gëtt do ee Joer, zwee Joer driwwer diskutéiert, woubäi jiddwer Buergermeeschter heibanne weess, dass, wann een ee Lotissement un dat anert uschléisst, deen, deen déi éischt Infrastruktur realiséiert, zumindest deelweis muss dofir entschiedegt ginn.

An da soen ech ganz éierlech, da kann een net als öffentleche Bauräger kommen a soen: „Mir sinn elo Fonds du logement an da bezuele mir deenen aneren näischt, mee mir fueren einfach iwwer Ä Infrastrukture. Déi hutt Dir zwar bezuelte, mee dat ass dann eeben esou.“

Mir sinn och der Meenung, dass de Staat net zousätzlech sollt dropschloe bei deene ohnehin schonns héije Wunnengsbauräisser. An duerfir si mer der Meenung, dass den TVA-Fräibetrag vu 50.000 op 100.000 Euro sollt an d'Luucht goen an dass och de bëllegen Akt vun 20.000 op 50.000 Euro an d'Luucht sollt gesat ginn.

Elo sot Dir: „Dat kascht alles.“ Jo, dat kascht alles, mee dat sinn awer déi konkret Problemer vun de Leit. An da muss ee manner Bling-Bling maachen, mee da muss ee sech hei an der Politikgestaltung dorobber fokusséieren.

Mir soen och ganz kloer, dass mer zur Spekulation stinn, zu enger Spekulationssteuer, déi intelligent gestréckt ass, a mir hunn och eng Propos gemaach, wou mer gesot hunn: Wann een en Haus oder en Appartement verkeeft an et kritt een do eng déck Plus-value, da sollt net de reduzierte Steiersaz vun 20 %, mee den normale Steiersaz vu 40 % spillen. Wann een dat Haus oder dat Appartement net méi laang wéi fënnf Joer hält, da muss een do den normale Steiersaz bezuelen. Well et kann net sinn, soen ech ganz éierlech, dass déi, déi géint Loun a Gehalt schaffen an do loosse mer soe 50.000, 60.000 Euro verdéngen iwwert d'Joer, 40 % dorobber bezuelen an een, deen 100.000, 200.000 Euro Plus-value casht, wann en en Appartement dräi oder véier Joer hat, nëmmen 20 % op der Plus-value muss bezuelen. Dat ass och en normalen Ausgleich zwëschen Besteuerung vu Kapital a Loun.

Bei der grousser Erausforderung Klima, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, gi mer dem Finanzminister Recht: Et geet net just ëm Klimaschutz, ëm Klimawandel, mee et geet virun allem och ëm d'Leisung vun enger Klimakris. Fir eis ass déi Klimakris awer ze léise mat manner Verbueter a mat manner Ideologie.

Mir sinn der Meenung, dass een do praktesch, pragmatesch a virun allem meerheetsfäeg Léisunge muss op den Dësch leeën, Léisunge fir d'Leit a Léisungen och fir d'Betriber. Duerfir wëlle mir keng falsch Verbueuer, mir wëllen och kee falsche Verzicht, mee éischter Iwwerzeegungsarbecht an och Incentiven, well et ass an eisen Aen hei kontraproduktiv, fir eleng mat dem moralesche Fanger ronderëm ze fuchtelen.

Duerfir hu mir och ganz kloer Jo gesot zu enger CO₂-Steier, mee d'Leit mussen déi kënnen bezuelen. Duerfir war eis Proposition, fir d'CO₂-Steier mat an dem Indexkuerf ze berücksichtegen.

Et goufen och Propositione gemaach vun der Madamm Hansen, vun dem Claude Wiseler a vun dem Paul Galles, fir ze kucken, de Leit e Klimageld ze ginn, wéi dat an der Schwäiz ... oder e Chèque climat, wéi de Claude Wiseler dat genannt hat, nom Beispill vu Frankräich. An dann hu mer virun allem, an dorop poche mer, kee Problem, déi Suen, déi als Investissementer virgesi sinn an dem Staatsbudget, sief dat dëst Joer - et geet bal bis op eng Milliard - oder an dem PNEC, bis 1,8 Milliarden Euro, ...

Mir hu kee Problem domadder, mee mir hätte gären, dass déi budgetär Méttelen, déi dofir virgesi sinn, déi jo enorm sinn, och an aller Transparenz opgeléicht sinn. Dat fannt Der eigentlech an all Avis vun der Handelskummer iwwert d'Chambre des Métiers bis zu der Chambre des Salariés. Well - an dat ass och wichteg - wann esou vill Suen investéiert ginn, dann ass et net nëmme d'Recht vun der Lëtzebuerger Politik, mee et ass d'Recht vun de Bierger, am Generellen ze wëssen, wat domadder geschitt, wat fir eng Projekte finanziert ginn a wat d'Energiebilanz vun deene Projeten ass an dat ass zwee ganz bestëmmte Grënn. Deen ee Grond ass dee vum sougenannte Greenwashing. Dat heescht, déi Leit, déi sech wierklech wëllen an d'Klimaneutralitéit mat investéieren, dierfen net verprellt ginn doduerch, dass gesot gëtt: Ma et gi jo esou vill Suen doran investéiert, dann ass Är Klimasäil berouegt.

Op där anerer Säit, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dierfe mer awer och net Waasser op d'Mille vun deene schëdden, déi soen: Ma ech ka mer dat Klima, déi Klimapolitik, all déi Laaschten, déi doduerch op mech zoukommen, CO₂, aner Präisier, déi verdeiert ginn, net leeschten. Wa mer déi wëlle mat an d'Boot huelen - a mir mussen se mat an d'Boot huelen a mir wëllen, dass se mat an d'Boot geholl ginn -, da muss een déi Transparenz um Niveau vun de Kreditter, déi fir de Klima virgesi sinn, spille looschen.

Mir stinn och - an ech soen dat ganz kloer, well et gëtt jo ëmmer gefrot, wéi dann d'CSV-Position zum Klima ass - ganz kloer zu deenen Ziler, déi gesot goufen um Niveau vun der Reduktioun vun den Zäregasemissionen. Dat si 55 % par rapport zu 2005, wat muss agespuert gi bis d'Joer 2030. Do sti mer derzou. Mir stinn och ganz kloer - ech soen dat och eng kéier - zu deenen ambitiösen Ziler, déi dat bedeit fir de Bau. Do mussen bis 2030 nach 64 % manner Zäregasemissionen kommen. Mir stinn derzou. Mir stinn och derzou, dass et 52 % manner Zäregasemissionen mussen sinn an der Industrie, um Bau an och 50 % um Niveau vum Transport. Dat si méi grouss Efforten, déi verlaangt gi vun den eenzelne Secteuren, wéi dat an allen aneren Nopeschlänger de Fall ass.

Do wou mir eng méi nuancéiert Position hunn, dat ass déi, fir net nëmme mam decken Hummer dropzeschloen, mee fir d'Leit mat an dat Klimaboot ze huelen an d'Entreprises als Partner ze kucken. Ech betounen: „als Partner ze kucken“.

Mir soe Jo zu der Elektrifizéierung. Et gëtt eis gesot, dass dat erlaabt, ronn 70 % vun den Zäregasemissionen erfoueren: 70%! Duerfir fanne mir, dass ee muss driwwer diskutéieren, mat wat fir enge Weeër een de Stroumpreis attraktiv hält, dass ee muss driwwer diskutéieren, fir den Entreprisé méi grouss Amortissementer ze ginn, dat heescht Ofnotzungsméiglechkeeten, wa se elektrifizéieren an a manner staark Zäregasemissionsproduktiounen investéieren. Mir mussen duerfir och steierlech Ureizer ginn, zum Beispill iwwer eng Steierbonifikation. Mir mussen och kënnen driwwer diskutéieren, fir de Betriber Subventionen ze ginn, souwäit dat vu Bréssel méiglech ass, fir dass, wa se hire Produktionsprozess ëmstellen, se nach ëmmer konkurrenzfähig bliwen. Dat ass wichteg, well e klasesch Beispill, wat ëmmer geholl gëtt, dat ass d'Brout. D'Brout: Wann een do de Produktionsprozess ëmshift, gëtt gesot, dass dat ongeféier 2,2-mol méi deier ass. Mee wann ech dat maachen, wann ech soen, dass e Betrib - an ech hätt dat jo gären - soll op déi Produktionsweis iwwergoen, si mir der Meenung, dass de Staat, an dat ass jo d'Allgemengheet, dann och muss seng Responsabilitéit iwwerhuelen, fir dat mat ze begleeden.

Mir gesinn och de Klimawandel als eng Chance - ech soen dat ganz kloer - an dat op méi Punkten: Mir gesinn et als eng Chance, fir de Bau méi ëmweltfrëndlech ze gestalten - an dat net nëmme, fir de Bau méi ëmweltfrëndlech ze gestalten. Domat si jo eng ganz Rei vun Debouchéen um Niveau vun

Aarbechtsplaze virgesinn. Dat ass fir eis och eng Chance - ech maachen do erëm eng kéier de Bouzréck - fir déi Leit, déi an dem Laangzäitichôme sinn. Ma mir mussen deenen déi Qualifikatioun ginn, dass se zum Beispill eng Ëmshiftung kënnen maache vun hire Kenntniser, déi se bis elo haten, fir dann och op deem Niveau kënnen ze schaffen, well et ass schwéier, an deenen Techniken ze schaffen.

Zum Beispill an der Mobilitéit: Och an der Mobilitéit heescht et, intelligent virgoen. Dat geet vum Ingenieur bis zum Aarbechter, dee sech an der Mobilitéit investéiert. Dat zielt och fir d'Fuerschung. Mir hunn d'Käpp, déi dämpfen op dem Belval. Mee och do sinn dat nei Debouchéen, fir zum Beispill um Niveau vun de Klimatechniken kënnen weiderzeschaffen.

Da soe mer och ganz kloer - Dir hätt jo gär kloer Positionen a kloer Prioritéiten vun der CSV, hei sinn der -, dass mer wëllen, dass gekuckt, gëtt beim Staat Efforten ze maachen, fir esouwäit wéi méiglech d'Klimaneutralitéit hinze kréien. Op d'Transparenz sinn ech schonn agangang.

Mir stinn och zu engem Ausbau vum öffentlechen Transport. Dat beinhalt och den Tram an d'Bunn an do soe mer awer och grad esou kloer: Et kann een net soen: Ma mir maachen elo den Tram an d'Bunn. Da muss een och als Corollaire huelen, fir dass dat séier geet um Niveau vun den administrative Prozeduren, dass dat och begleedend matgeholl gëtt.

A grad esou kloer soe mer: Mir hätte gären, dass Investitioun a Fuerschung ass.

An dee leschte Punkt: eng Loi Rau fir de Klima. Wat heescht dat? Déi, ech soen, net méi esou Jonk an der Chamber wëssen nach, wat d'Loi Rau war. D'Loi Rau ass genannt ginn no engem fréieren Deputéierten vun der CSV. Et war eigentlech fir d'Lëtzebuerger ze encouragéieren, fir a Fongen ze investéieren, wou Lëtzebuerger Entreprisé mat ënnerstëtzt goufen. Dat war laang gutt gaangen. D'Leit krute vun de Steieren en Abatement, bis dass Bréssel gesot huet: „E, elo musst Der awer kucken, dass et net nëmme fir d'Lëtzebuerger zielt, well soss ass et eng Diskriminatioun. Da musst Der dat ausweiden.“

Mee näischt verhënnert an eisen Aen, dass een zum Beispill, wa Leit géifen a Fongen investéieren - de Finanzminister huet virdrun e Fong genannt, deen opgeluecht géif gi fir d'Boergeld, fir dass keng negativ Zënse misste bezuelt ginn -, dass een dat studéiert um Niveau vun der Wirtschaft, um Niveau vun de Finanzen, dass ee géif esou ee Fong oder d'Ramegerüst fir esou Fonge schafen, wou d'Leit dann en Abatement kéinte kréien, wa se en Deel vun hire Suen - well Zënse kréie se net méi ganz vill - an esou e Fong investéieren.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, et geet virun, ech si bal 49 Minutten amgaangen. Ee Punkt awer nach zu engem wichtige Sujet, dee fréier net weider thematiséiert gouf hei an der Chamber: Dat ass dee vun der Digitalisatioun. Ech mengen, grad no der Pandemie ass et e Sujet, ëm dee keng Partei hei an der Chamber derlaanscht kënnt.

Ech sinn eigentlech frou, dass déi fréier Vizepräsidentin vun der EU-Kommissioun, d'Viviane Reding, zesumme mat dem Diane Aehm dee Punkt hei ëmmer thematiséiert huet, well dat ass weesentlech fir d'Zukunftsfäegkeet vun eise Land an dat ass net nëmme eng abstrus Informatik. Mir hätten och duerfir net gäre méiglech vill flott Labellen, mee mir hätte gäre konkret Projeten, déi d'Leit am Land an hirem sozialen Zesummeliewe weiderbréngen.

Mir brauchen eng Digitalisatioun, net nëmme fir déi Jonk: Mir brauchen eng Digitalisatioun fir all d'Leit hei an dem Land an et muss een net diploméierten Informatiker sinn, fir kënnen mat deene Méttelen ëmzuegoen. Dat ass fir eis déi weesentlech Erausforderung vun der Digitalisatioun. Mir mussen d'Leit kënnen mathuelen, fir dass se einfach domat eens gi wéi mat hirem Handy, dass se esou eng ganz Rei vun Applikatiounen kënnen maachen.

An duerfir, och do frot Der eis: Wat géift Dir da maachen? Ma mir hätten, soen ech ganz kloer, op deem Punkt hei de Budget vum Digitalisationsministère an d'Luucht gesat. Do sinn 212 Milliounen am Detail virgesinn. Mee vun deenen 212 Milliounen, Dir Dammen an Dir Hären, sinn der 55 lafend Käschte vun dem Ministère, dat heescht: Gehälter, Bürosfunktionementen an esou. Dat heescht, da bleift net méi ganz vill. 100 Milliounen fir d'Digitalisatioun, dat geet fir e Land wéi Lëtzebuerg, dat sech wëll modern ginn, definitiv net duer. Dat geet einfach net duer!

A wa mer d'Leit wëlle mat an dat Boot huelen, wa mer op deem dote Punkt wëlle Virreider an Europa ginn, jo, da mussen och déi néideg Méttelen duerfir kommen.

Zu den Infrastrukture soe mir ganz kloer: Jo zu engem Ausbau vun de Glasfaserreseauen.

Da wëll ech awer och just e puer Punkten erwänen, fir et net ze laang ze maachen. Mir hätte gären,

dass dat Digitaal vermeerert bei eis an der Medezinn agesat gëtt - vermeerert an der Medezinn! Ech kommen herno nach op e konkret Beispill. Mir hätte gären, dass dat Digitaal vermeerert bei eis an den Universitätsstudien kann agesat ginn, net nëmme an der Fuerschung, mee och um Niveau vum Handhab vu ville konkreeten Applikatiounen, zum Beispill Léiermaterial, zum Beispill Léiervermittlung.

Alles dat kann een iwwert de Wee vum Digitale maachen. Dat wat jo zum Deel während der Pandemie gaangen ass, muss een als Chance gesinn, dass een dat ausbaut. An da muss jiddwereen - vum Enseignant vun der Grondschoul bis zum Universitätsprofessor - sech a kënnen mat deene Materialie familiariséieren a kënnen domat ëmgoen, fir de Leit vu Kand un déi Wëssensvermittlung an den Ëmgang mat deenen neien Technologie ze vermëttelen.

Do si mer der Meenung, dass et och fir d'Lëtzebuerger Handwierk eng grouss Chance ass, wann een op d'Digitalisatioun setzt. A mir hate Gespréicher mat Vertrieeder, - ech weess net, ob mer dat elo mussen an deem Lobbyregéister uginn; nee, brauche mer et net - vun der Chambre des Métiers, wou si selwer gesot hunn: Mir mussen eis do selwer verbesseren.

De Punkt ass awer deen - wat se grad esou däitlech gesot hunn -, dass ganz vill Betriber a Patrone vu Betriber, dass déi ofwénken, wa se soen: „Elo kritt Der emol e Consultant geschéckt.“ Da bezuele se 20.000, 30.000, alt heiansdo nach méi, Dausenden Euro. A wat ass geschitt? Außer Spesen nix gewesen. Mee si brauche ganz konkret Punkten, wou se dat als e Plus vun hirem Schaffen gesinn, dass se nei Leit dorobber setzen, dass se Prezisionsarbecht hunn, Prezisionsarbecht mat dem Digitalen, dass domadder och manner Aarbechtsaccidenter geschéien. Alles dat si Projeten, wou mer eis gewünscht hätten, dass eng Regierung des och do konkret virgeluecht hätt. Mir sinn och der Meenung, dass eis Verwaltungen, souwuel de Staat wéi d'Gemenge wéi anerer, dass déi de Leit méi um Niveau vum Digitalen mussen vermëttelen.

Do verweise mer ganz kloer op déi nordesch Länner, zum Beispill Estland. An Estland, fréier Sowjetrepublik, do lafen 99 % - 99 %! - vun de Verwaltungs- ofleef zwëschen de Leit an den Administratiounen iwwert dat Digitaal, an dat net nëmme zu de Bürosstonnen, mee 24/7. Do kann ee souguer d'Dokteschrezepter digital kréien. D'Dokteschrezepter ginn dann an d'Apdik respektiv dohin, wou een déi Medikamenter kann ofhuelen, weidergeleet. Schoulbicher: alles digital. Autonom Minibussen - och de Krees mat der Mobilitéit. An dann ass ee weesentleche Punkt, zum Beispill an Dänemark: 99 % (veuillez lire: 92 %) vun der Post an Dänemark gëtt digital. A Schweden interagéieren d'Bierger direkt mat enger App mat den eenzelne Verwaltungen.

An da gëtt et ee Projet, wou mer wierklech der Meenung sinn, dass d'Pandemie déi grouss Chance gewiescht wier, fir deen ze realiséieren, dass ass en digitale Biergerpass.

Et ass dach net normal, dass mir an engem Land vu 650.000 Leit e Führerschäin hunn..., well als Madamm ass dat méi einfach an der Posch, mee bei den Hären, wann Der dat entweder an Är Jackett maacht respektiv an Är Boxentäsch, sou maache mir dat um Land, ... Jo, et ass esou.

(Hilarité)

■ **M. Laurent Mosar (CSV).** - Dat maache mer och an der Stad.

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Dann hutt Der ... Dat berouegt mech, Här Mosar.

(Brouhaha)

Wann Der dat hutt, an Dir hutt emol keng Suen dran oder net vill, da muss Der en extrat Fach hu fir Är Carte d'identité, fir de Führerschäin, fir d'Sécurité sociale, fir all aner Versécherungen, déi Der hutt. Dann ass de Portefeuille schonn esou déck gefüllt. Mee alles dat, Dir Dammen an Dir Hären, misst dach mat enger Kaart méiglech sinn, wou deejéingen ..., ob dat de Polizist ass, deen lech unhält an Äre Führerschäin kontrolléiert oder ob Der, ech weess net, elo op e Fest gitt oder an e Restaurant an Är Carte d'identité muss weisen, dass da just déi Donnéeën ofgefrot ginn, déi duerfir néideg sinn, an dass een net fir jiddwereen muss eng eege Kaart hunn. Dat ass eng konkret Applikatioun, muss ech soen. Ech mengen, an deem räiche Lëtzebuerg hätte mer dat do awer missen hikréien.

Dann zum Schluss, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, et heescht net nëmme, an Infrastrukturen, a Wunnengsbau investéieren. Mir mussen och an d'Leit investéieren. An ech kommen do ganz kuerz nach op d'Schoul. D'Martine Hansen huet dat schonns des Éftere gesot: Mir wëllen, dass och d'Zukunftsfäegkeet vun de Leit gekuckt gëtt. Duerfir ass d'Education eppes, wou ee muss no vir kucken, an d'Education brauch net nëmme vill Leit, mee d'Education brauch och gutt ausgebildete Leit. D'Madamm Hansen ass gëscht nach eng kéier konkret am Kontext vun dem Projet de loi iwwert d'Poolyen dorobber agangang.

An da soe mer, dass eigentlech bei der Presentatioun vum Volet Education et net duergeet, fir just vu Consolidatioun ze schwätzen, esou wéi den Här Meisch dat gesot huet, mee mir brauche konkret Iddien, Innovatioun fir d'Zukunft vun deenen, déi an den nächste Joren nach weider an d'Schoul ginn, an dat gëllt fir Schüler, mee och fir déi Leit, déi an der Weiterbildung sinn.

Zu deem Punkt dann awer e Wuert zu de Betreuungsstrukturen, well Dir sidd an Ären Amendementer drop agangang. Jo, mir sinn d'accord, dass déi Betreuungsstrukturen, d'Maison-relais, dass déi um Niveau vun der Gratuitéit ausgeweit ginn. Mee de grâce ...! Et besteet och fir d'Leit an et muss och e Choix fir d'Leit bestoen, dass se net praktesch, well déi Gratuitéit an de Maison-relais assuréiert ass, dass dann déi Leit an déi Kanner, déi doheem vun hiren Elteren nach wëlle betreit ginn, dass déi näischt duerfir kréien. Dat ass och eng Saach vun engem Choix.

Elo kënnt Der soen, dat do ass vläicht méi eng almoudesch Approche ...

(Brouhaha)

... mee et ass eng räsonabel Approche. Et kann net sinn, dass de Staat iwwer esou Moosnamen diktéiert, wat fir eng Gesellschaftsform a wat fir e Liewensmodus d'Leit an hire Familien - dat geet vun de Monoparentale bis hin zu de klasesche Familien - wéi déi doheem ze liewen hunn.

Wann eng Mamm a wann e Papp oder soss ee fir säi Kand wëllt mëtten do sinn a kachen, jo, dann ass et net esou, dass d'Mamm seet: Ech muss elo esou vill bezuelen. A wann d'Kand géif an d'Maison relais goen, da wier dat do gratis.

Dee Choix, Dir Dammen an Dir Hären, dee mussen mer de Leit kënnen kloer looschen a mir dierfen en net indirekt duerch Incentiven ewechhuelen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Mee d'ADR hätt Geld genuch fir ...

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ... Här Baum, mat all Ärer Gréisst a mat allem Respekt wëll ech lech awer ganz kloer soen, dass et och net geet, dass d'Gemengen ënner Blo-Rout-Gréng a besonnesch bei de bloe Ministären, wou permanent esou een, zwee Joer viru Walen esou Kaddoen ausgedeele ginn, dass déi ausschliisslech vun de Gemengen als Service Provider mussen gedroe ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Well dat hu mir gesinn an der Pandemie. Hei sätze vill Buergermeeschteren. Mir hunn och vill Buergermeeschteren an der CSV als Partei. Wann déi net alleguerten, zesummen och mat Buergermeeschtere vun deenen dote Faarwen, tatkkräfte an der Pandemie matgeholf hätten, da wier dat alles net esou reiwungslos zu Lëtzebuerg ofgelaf. Dat geet vun den Akafszentralen, bis zu den Tester, déi gemaach goufen. All kéier, wann d'Regierung eppes bestallt huet, hunn d'Gemengen et missten ëmsätzen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An dat geet och elo bei den Impfzentren an de Boosterzentren, déi mat Hëllef vun deene grouss Gemengen ..., ech gesinn de Georges Mischo do, ech gesinn de Jean-Paul Schaaf, ech gesinn, Dir hutt d'Stad Lëtzebuerg hei vertraude mat dem Laurent Mosar, mat dem éischte Schaffen, dem Serge Wilmes, déi hunn déi Efforten alleguerte gemaach. Soss géif dat do ..., soss géif dat do net goen.

(Brouhaha)

Ech weess, dass Der dat doten elo net gären héiert. De gratis Musek...

(Coups de cloche de la présidence)

De gratis Museksunterrecht, wësst Der, wat dat fir Chargé sinn? Dat maachen d'Gemenge gären. Mee de gratis Museksunterrecht ..., an ech fannen dat richteg, dass dat fir d'Integratioun vun der Kultur ass an och d'Kulturbewusstseinn vun de Leit, besonnesch a jonke Joren. Mee wësst Der, wat fir eng Chargen dat sinn, eleng um Niveau vun de Gebai-lechkeete fir déi eenzel Gemengen?

An hei sätze vill Buergermeeschteren, de President vum Syvicol sätzt do. E sot: „Ënnersträich nach eng kéier, wat fir Subsidien do ausbezuelte ginn.“ An déi Subsidien, Dir Dammen an Dir Hären, déi d'Gemenge kréien, souwuel fir déi doten Infrastrukturen wéi fir Kläranlagen - ech gesinn den Aly Kaes hei sätzen -, déi ginn, de grâce, net méi duer fir de ganz grouss Gros vun de Gemengen, fir dat do alles ze finanzéieren. Et kann een net op där enger Säit bestellen an déi aner mussen dofir opkommen a bezuelen. An ech mengen, dass mer do mussen ... Jo, Dir kënnt elo de Kapp rëselen. Ech mengen, dass mer do mussen seriö Gespréicher féieren hei an der Plénière wéi och an den eenzelne Fachkommissiounen. Well et ass jo net nëmme op dem Niveau vun deenen doten Infrastrukturen, wou dat do spillt.

Um Niveau Pacte Logement - et si jo Buergermeeschteren hei. Dir kritt dohinner geschéckt: „Nennt eis een...“ oder „Proposéiert eis dräi Conseillers logement.“ Jo, dat kascht alles. Da kréie se gesot: „Wat kritt Der nach u Subsiden um Niveau vun dem Pacte Logement, deen ënnert dem fréiere Wunnungsbauminister Fernand Boden agefouert ginn ass?“ Déi Subsiden, déi sinn ausgelaf, jiddwereen huet dat a senge Budgete gesinn, a vun deenen neie kritt een net méi vill bäi.

Ech kann lech och en anert Beispill gi vun de Pompjeeën. D’Pompjeeskassären: Den Här Wolter huet dat hei thematiséiert. Dir sidd jo elo amgaangen, Är Budgeten um Niveau vun de Gemengen ze maachen. Et kann awer net sinn, dass gesot gëtt: „Mir stellen an, mir stellen an, mir stellen an, wien och ëmmer ...“

(Interruption)

Jo, jo, wien och ëmmer.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - An ech hunn dat elo net op der Chambertribün gesot, ech hunn awer vermierkt an héieren, wat hei esou gesot gouf, an dass dann d’Gemenge gesot kréie vun engem Joer op dat anert: „Elo bezuelt Der 40 % méi um Niveau vun dem Pompjeeswiesen an.“ Dat si beträchtlech Zommen. Et kann ee jo also net als Staat, als Regierung, alles bestellen an aner Leit alles bezuele looszen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Här President, Dir Damm an Dir Hären, ech kommen elo wierklech zum Schluss, mee erlaabt mer nach ee perséinlechen Exkurs.

Et ass dëst de leschte Budget vum Pierre Gramegna als Finanzminister. Här Gramegna, Dir hutt als Finanzminister Äre Récktrëtt aus der Politik ugekënnegt, an dat virun allem aus privaten Ursachen. Dir wëllt méi Zäit fir lech an och fir Är Famill an Enkelkanner hunn. Mir, an ech och, wënschen lech, dass Der an dëser Zäit an och iwwer all parteipolitesch Grenzen déi perséinlech Erfüllung hutt. Mir wënschen lech, als CSV - ech ka just fir déi schwätzen -, eng schéi Perséioun.

An ech wëll lech och ganz kloer soen, dass mir d’Debatt mat lech, haut an iwwert déi aacht Joer virun, hei an dësem Haus ëmmer héich geschat hunn an och an deene sëllege Finanzkommissiounen. Et war zwar dacks, grad ewéi haut, méi haart an der Saach, mee esou mengen ech awer och, et war ëmmer fair an et war oft a meeschtens an engem ganz perséinleche Respekt. An dat soll och esou ënner Demokratie sinn. An duerfir nach all Guddes fir Är perséinlech Zukunft.

Mee bei all deene guddes Wënsch verstitt Der, dass mer aus deene Grënn, wou ech virdu gesot hunn, Äre Budget als CSV-Fraktioun net kënnen matstëmmen. Ech soen lech Merci fir d’Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci dem Här Roth. An Dir erlaabt mir, just ee Wuert och un de Finanzminister ze richten. Merci fir déi léif Wieder an déi zwou lescht Chamberpresidentschaften. Merci. Ech kann dat nëmmen erwidderen. An den Här Gilles Baum huet direkt d’Wuert. Här Baum.

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Merci fir d’Wuert, Här President. Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, ech hunn dëser Deeg, wéi ech d’Ried virbereet hu mat eise Mataarbechter, e Kalennersproch fonnt, deen, ech mengen, zu dësem Budget passt. Et ass e Sproch vum John F. Kennedy. Hien huet gesot: „In a crisis, be aware of the danger, but recognize the opportunity.“ An enger Kris soll ee sech de Gefore bewusst sinn an awer och d’Chancen erkennen. An ech mengen, genau dat maache mir hei mat dësem Budget.

Mir bleiwe virsichteg, mir zéien d’Léieren aus der Kris a mir notzen d’Chancen, déi sech eis bidden. Mir setzen d’Jalone fir d’Lëtzebuerg vu muer. Dës Koalitioun mam Premier Xavier Bettel un der Spëtzt léist sech och net vun engem Virus ausbremsen. Am Géigendeel, mir geheie weider Kuelen an d’Feier. D’Akzenter an den Investitiounen an de Beräicher Sozialpolitik, Aarbecht, Bildung, Mobilitéit, Wunnungsbaun an och Digitaliséierung schwätzen eng kloer Sprooch.

A wann ech wéilt beim Här Finanzminister Pierre Gramegna sengem Bild vum Wäibierg bleiwen, da géif ech soen, de Budget 2022, dat wär e ganz guddes Cru fir Lëtzebuerg a fir seng Leit.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Här President, ier ech op déi eenzel Punkten aginn, erlaabt mer awer, vu menger Säit och dem Här Reporter, dem Dan Biancalana, e ganz grouse Merci ze soe fir säin ausféierleche mëndlechen a schrëftleche Bericht. Hien huet a sengem Rapport eng Rei Ausféierungen a sengem perséinlechen Numm gemaach. Ech fanne dat ganz gutt an dat steet engem Reporter absollutt zou. Duerfir Dan, nach eng Kéier e grouse

Merci fir déi Fläissaarbecht, déi s De Hei gemaach huet.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Kolleeginnen a Kolleegen, ech géif soen, mir hätten e guddes Cru, besonnesch wa mer eise Joergang mam Ausland vergläichen. Déi ekonomesch a konjunkturell Wiederlag ass weltwäit nach ëmmer ganz onbestänneg a wéineg previsibel. Mee Hauptgrond ass a bleift d’Pandemie, an och de Virus si mer nach net lass a mir ginn en och nach net esou séier lass, a besonnesch déi nei Variant suert fir eng gewëssen Onrou och op de Mäert.

Och wann d’Situatioun während deenen zwee leschte Jore mol besser, mol manner gutt war, esou waren eis Prioritéiten awer permanent déi selwecht. Primo: d’Gesondheet vun de Leit schützen, secundo: d’Ekonomie stabiliséieren an tertio: Dausenden an Dausenden Aarbechtsplazen hei zu Lëtzebuerg ze retten. Dat war vun Ufank un eist ieweicht Zil an dat gouf erreicht.

D’Regierung huet de Prabbeli grouss opgespaant a keen am Ree stoe gelooss a si huet bei all hiren Efforte Wuert gehalen. A wa mer haut do stinn, wou mer stinn, dann ass et, well mer eng gutt Ausgangsposition haten. Jo, mir si mat guddes Staatsfinanzen an déi Kris hei eragaangen. Ouni gesond Staatsfinanze wär dat an deem Mooss net méiglech gewiescht, well mir komme vu wäit hier.

Ech erënnere ganz kuerz drun: Wéi d’Regierung Enn 2013 ugetrueden ass, du war d’Situatioun an de Staatsfinanzen alles anescht well roseg. Deemools hätt ee riskéiert, d’Virgabe vum PSC net méi ze erfëllen an den Triple-A stoung op wackelege Féiss an dat wär fatal fir d’Finanzplaz a fir eist Land gewiescht.

De Comité de prévision hat 2013 ausgerechent, dass wann dës Regierung net géif géigesteieren, d’Staatschuld schonn 2016 bei 29,2 % vum PIB géif leien. D’Regierung huet sech duerfir an hire Programm geschriwwen, dass si alles géif maachen, fir d’Dette iwwert déi ganz Legislaturperiod ënnert deenen 30 % ze halen. An dorunner gouf sech gehalen an d’Scholdespiral gouf gebrach. D’Verschöndung ass virun der Kris erofgaangen, stabil op ronderëm 23 % vum PIB, also wäit ewech vun deenen 30 %.

Lëtzebuerg blouf dat eenzegt Land an Europa, wat nach ëmmer all europäesch Budgetsreegele respektéiert huet. 2015, 2016, 2017 louche mer ganz no beim Equiliber an dat trotz dem Ëmsatze vun enger Steuerreform.

2018 gouf fir d’éischt mat engem Iwwerschoss vu 528 Milliounen am Zentralstaat ofgeschloss, déi éischte Kéier säit zéng Joer. D’Efforte vun deemools, déi hu sech virun engem Joer also bezuelt gemaach a mir stoungen net direkt mam Réck widert der Mauer. D’Efforten, fir d’Staatsfinanzen ze sanéieren, hunn eis dat lescht Joer den néidege Spurt ginn, fir kënnen ëmfaassend op déi sanitär Kris ze reagieren an dat gouf och gemaach.

Mee och mat där beschter Ausgangslag waren awer budgetär Téitschen net ze vermeiden. Et ass dofir och net verwonnerlech, dass och dës Budget, de Budget vum nächste Joer, nach kloer vun der sanitärer Kris gezechent ass.

D’Staatschuld muss an eisen Ae virum Hannergrond vun den héijen Investissementen an awer och de Covidhëllefsmesurë gekuckt ginn. D’Schuld, déi mer hunn, ass e Resultat vun enger éiergäizer Strategie, fir de Bierger an den Entrepreneuren esou gutt wéi méiglech an der Kris ze hëllefen. Dat war noutwendeg, fir méi schro Konsequenzen op eis Ekonomie an natierlech dann op alleguerten déi Leit, déi schaffen, ze evitéieren. An ech mengen, kënnen ze soen, dass dat fonctionéiert huet.

De Chômage geet progressiv erof an ass elo souguer méi niddreg, wéi virun der Coronakris. Mir schwätzen hei konkret vun Dausende Familljen, deenen hir Liewensgrundlag geséichert ginn ass, an dat virun allem wéinst dem Chômage partiel. Déi Scholde sinn also justifiéiert gewiescht.

D’Scholde bleiwen, zu all Moment, ënnert dem éiergäizeren Zil vun 30 % vum PIB, wéi am Koalitiounsaccord virgesinn. Si soll d’nächst Joer bei 26,6 % leien an déi Joren duerno ëm déi 27 % fluktuieren.

Lëtzebuerg ass och dat Land an der Eurozon, an deem d’Scholde während der Kris am mannste geklomme sinn. D’Hëllefsmesuren, déi hunn en Defizit geschaaft. Dat ass richtig, mee et ass en Defizit, deen an eisen Ae justifiéiert ass an dee mer och an den nächste Joren erëm kënnen ofbauen.

Mir wäerte jo schonn 2024 erëm e positive Sold am Gesamtstaat verbuchen a mir hu vill Efforte gemaach, fir de Leit, de Betriber ze hëllefen, an dat huet sech ausbezuecht.

Wann ech mer haut d’Wiederlag ukucken, dann hu sech déi därschter Wolleken zum Deel scho ver-zunn, d’Sonn kënnert erëm e bësse luussen. 2020 ass eise PIB just - ech soen dat ënner Gänseféischer -, „just“ ëm minus 1,8 % zrëckgaangen. Wa mer dat vergläiche mat deem, wat mer am Ufank vun

der Kris vum Statec virusgesot kritt hunn, e Minus vu 6 %, ech mengen, dann hätte mer déi 1,8 % kënnen mat béiden Hänn ënnerschreien.

D’nächst Joer gi mer vun engem Wuesstum vun 3,5 % aus a fir déi Joren hannendru vun 3 %. Mäi Fraktiounskolleeg a President vun der Finanz- a Budgetskommissioun, den André Bauler, dee wäert de Mëtteg, ginn ech emol dovun aus, méi am Detail op déi ekonomesch Wiederlag agoen.

Eent muss een awer kloer soen: Lëtzebuerg wäert och déi nächst Joren nach Defiziter am Zentralstaat schreien. Dat däerf een, och opgrond vun där Situatioun, an där mer sinn, awer net an deem Sënn verwonneren. Et ass natierlech krisbedéngt, mee et ass awer och op dee bewusste Choix vun der Regierung zrëckzeféieren. D’Investitiounen gi weider héich gehalen op engem Rekordniveau, an et däerf een ni vergiessen, dass och un den Investitiounen Dausenden an Dausende vun Aarbechtsplazen hanken.

Elong 2022 wäerte mer bal 3,2 Milliarden investéieren a bis 2025 klëmmt dës Zomm op 3,6 Milliarden. Dat sinn Investitiounen, déi den zukünfte Generationen zegutkommen. Mir bliwen net gäre stoen, mee mir sollen eis Chancen notzen.

Sou wéi et nach an enger rezenter Radioemission ze héiere war, géife Verschiddener gären och an dësen Zäiten d’Steierkeul eraushuelen. Och déi Iddi, déi ominéis Iddi vun der Coronasteier - et hätt ee bal gemengt, déi Iddi wär vergiess -, déi gëtt erëm an d’Spill bruecht. Ech wëll awer nach eng Kéier hei ganz kloer d’Positioun vun der Demokratescher Partei dohinnerleeën.

Éischtens: Mir befannen eis nach ëmmer an enger Pandemie, déi nach vill Onsécherheete mat sech bréngt. Mir hunn elo eng gewësse Reprise, déi och onëmgängelech ass, fir eise Sozialstaat an d’Investissementen an d’Zukunft ze finanzéieren. Dës Steier géif ganz kloer dës Reprise ofwiergen. Si wär also guer net féerderlech, et wär guer net féerderlech, fir esou eng Mesure ze ënnerhuelen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Da kéim ech zum zweete Punkt an dat ass, dass dës Steier zu dësem Moment absolut Gëft wär fir eis Wirtschaft. An dat soen net ech, dat seet den Internationale Währungsfong an dat seet och déi Europäesch Kommissioun.

D’Betriber brauchen elo Spillraum, fir kënnen Investissementen ze tätigen, déi d’Recetten an d’Aarbechtsplaz vu muer generéieren. Wat se wierklech den Ament net brauchen, dat sinn zousätzlech Be-laschtungen, déi och nach absolutt kontraproduktiv wäeren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Drëtens: Firwat solle grad déi Betriber steierlech zousätzlech bestrooft ginn, déi an der Kris Innovationsgeescht bewisen hunn, grad déi Betriber, déi och héich Risiken op sech geholl hunn? Wa si méi Profitter an dëser Kris gemaach hunn, da bezuele si no eise Steiersystem jo souwiesou scho méi Steieren. Duerfir soe mer et ganz kloer: Mat eis kréien dës Betriber keng zousätzlech Steieren opgedrummt!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Loosst eis net vergiessen, dass et grad déi Betriber sinn, déi an der Pandemie hir Produktioun oder Servicer ëmgestallt hunn, ënner anerem och, well et u Material gefeelt huet. Si hunn zum Beispill Uniformen hiergestallt, net Uniformen, mee där Schippe fir an de Klinicken, Desinfektant hiergestallt oder se hu gekuckt, dass déi Gidder, déi mer net haten, aus dem Ausland erbäikomm sinn.

Mir sollten dës Betriber dankbar sinn, well si en Deel vun der Léisung waren, a mir opposéieren eis all Versuch, fir dës Betriber elo ze bestrofen.

Kolleeginnen a Kolleegen, ech hunn dem Spriecher vun der CSV wéi ëmmer ganz, ganz gutt nogelauschert an dann héiert ee vun Debatt zu Debatt, vu Joer zu Joer, vun État de la nation, vu Budget zu Budget dat selwecht Spill. Si wëllen dat eent a si wëllen och dat anert!

D’CSV huet erëm gesot, d’Regierung hätt net genuch op d’Säit geluecht, si hätt keen Apel fir den Dusch gehat. Dat ass awer ganz einfach domadder ze erklären, dass säit 2013 an dat Land hei massiv, massiv, massiv investéiert ginn ass, fir dat Land hei ze moderniséieren, an dozou sti mir och ganz kloer!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - A just fir duerno ze soen, et géif net genuch mat der Strenz iwwert d’Land gefuer ginn, oder wéi d’leschte Kéier, mengen ech, de Jean-Marie Halsdorf gesot huet, mam Pompjeeschlauch iwwert d’Land gefuer ginn. D’CSV muss sech decidéieren, wat se awer gären hätten.

De Spriecher vun der CSV huet gesot, et wär elo grad de Moment, fir d’Mittelschicht an déi Leit mat klengen Portmonnien ze entlaaschten, wuel wësend, dass mer am Zentralstaat nach ëmmer en Defizit hu vun enger Milliard.

An, wat mech awer e bësse gestéiert huet, Här Roth, dat ass: Dir sidd erëm zrëckkomm op d’Bankkris vun 2008/2009. Dat hat ech lech d’lescht Joer schonn auserneegeluecht. Dat, wat mer awer net gefall huet, ech muss lech dat soen, Här Roth, dat ass, dass Der dem Finanzminister an de Mond geluecht hutt, wéi schlecht dass alles gewiescht wär 2013, an Dir hutt Wieder benotzt, „katastrophen“ an „desolat“.

Ech hunn dem Här Finanzminister nogelauschert, ech hunn déi do Wieder net héieren! Ech hunn héieren, dass et 2013 schwierig war an dass mer an enger Situatioun waren, wou op eng Kéier eng Milliard um Commerce électronique gefeelt huet. An dorop ware mir net virbereet.

Ech wëll net erëm eng Kéier wéi d’lescht Joer déi ganz Bankkris auserneehuelen. Mir hunn deemools, Här Roth, als DP - ech war zwar dee Moment, an aner Kolleegen, nach net derbäi ... Mir hunn déi Efforten, déi deemools vun der Regierung gemaach gi sinn, fir déi Bankkris ze stemmen, an och déi Scholden, déi gemaach gi sinn, déi hu mir matgedroen, fir - esou wéi Dir et gesot hutt - Dausende Betriber ze retten an och Dausenden Aarbechtsplazen ze retten.

An dat selwecht, Här Roth, dat ass jo awer an dëser Kris geschitt. Mir si Sue léine gaangen, mir hu Suen agesat, fir genau dat selwecht ze maachen, och erëm eng Kéier, fir d’Betriber ze retten, fir Aarbechtsplazen ze retten, fir de Leit hir Kafkraaft ze retten. Also ech mengen, mir hunn am Fong hei näscht aneres gemaach, wéi an der Bankkris 2013 gemaach ginn ass, mat engem ganz klengen a feinen Ënnerschied - mat engem ganz klengen a feinen Ënnerschied -, an zwar dass den CSV-Finanzminister an den CSV-Premier, fir déi Kris, déi Bankkris ze stemmen, bei d’Leit Sue siche gaange sinn, si hunn eng Krisesteier agefouert. An dat huet dës Regierung aus DP, LSAP an deene Gréngen net gemaach. Dat war och gutt esou. An dorop solle mir emol eng Kéier houfreg sinn!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **Une voix.** - Voilà!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Här Roth, Dir hätt gären d’Steiertabell inflationsberengegt, Dir hätt gären den Agangsmontant erfogusat, Dir wëllt nach eppes maache fir d’Monoparentallen, Dir wëllt eppes maache fir d’Wittmänner, d’Wittfraen, Dir hätt och gären, dass de Seuil vun dräi op fënnf Joer eropgesat gëtt. Dat si mat Sécherheet, wann een aus der Opposition erauskennt, berechtigt Fuerderungen. D’Fro, déi mir eis awer an der Majoritéit ëmmer hannendru musse stellen: Wat kascht dat do? Dat ass dat, wat mir gäre wëssen!

Dir hutt gesot, Här Roth, et wäeren net genuch, ...

(Brouhaha)

... et wäeren net genuch Entlaaschtunge gemaach ginn. Dir hutt Är Ried mat Sécherheet geschriwwen, éier Der d’Grafike gesinn hutt, déi dräi Grafike vum Här Finanzminister, déi e gewisen huet, wéi vill dass d’Leit an d’Stéit mat Kanner, Monoparentallen awer trotzdem iwwert déi lescht Joren entlaascht gi sinn. Ech hat déi virun och net gesinn. Mee ech géif lech dann awer bieden, lech déi Grafiken do nach eng Kéier unzekucken.

Och d’Steierreform, Här Roth, hutt Der ugeschwat. Mir stinn als Demokratescher Partei weiderhi fielsefist hannert der Iddi vun enger Steuerreform.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Duerch d’Individualiséierung, déi mir gären hätten, soll an Zukunft onafhängeg vun Zivilstand ... Dat wär immens wofteg! Et soll dem Staat egal sinn, ob s de bestuet bass, ob s de gepacst bass, ob s de Jonggesell bass, ob s de gescheet bass. Dat soll egal sinn. D’Leit sollen d’selwecht besteiert ginn op deem, wat se verdéngen.

Duerch eng eenheetlech Steierklass wäeren dann och déi nodréiglech Reklassementer - Reklassementer wann ee gescheet gëtt, Reklassementer wann ee Wittmann oder Wittfra gëtt -, déi géifen ewechfalen. An dozou sti mir, ganz kloer.

D’Zuele vum Defizit, déi mer schreien, déi soen eis awer leider am Moment eppes anescht. An et wär onverantwortlech - ech betounen: onverantwortlech! -, an dësen Zäiten eng ëmfaassend Steuerreform ëmzesetzen, eng Steuerreform auf Pump, eng Steuerreform mat Scholden ze finanzéieren. Dat steet net fir eis fir eng rasonabel an och net fir eng responsabel Finanzpolitik. An dat kënn och fir eis net a Fro. Dat wär Steierkaddoen, déi mer géife maachen um Bockel vun de Kanner a vun den zukünfte Generationen. An dat ass am Moment einfach net dran. An ech wäert lech och herno soen, firwat et net dran ass.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - D’CSV spillt hei e bëssen Dr Jekyll and Mr Hyde. Entweder si wëllen à tout prix den Defizit verhënnere; da solle se och kloer

de Leit dobausse soen, wéi eng Sozialleeschungen oder Investissementer solle gekierzt ginn. Oder den anere Wee ass dann, si sollen de Leit soen, dass si d'Steierlaascht vun de Bierger erhéije wëllen.

Wien net domat averstanen ass, soll kloer soen, wou dann elo gespuert soll ginn, wéi eng sozial Mesurë sollen net agefouert ginn, wéi eng Schoul soll net gebaut ginn, wéi eng Mobilitéitsprojete sollen no hanne geréckelt ginn. An ech hunn do net vill Konkreetes héieren. Mee dat ass awer net schlëmm.

D'Oppositionsparteien, d'Parteien alleguer musen en éierleche Choix maachen. Entweder et wëllt ee sech weider auf Teufel komm raus verschëlde, fir jiddwereen dobaussen ze zerwéieren, jiddwerengem ze gefalen. Dat ass eng Méiglechkeet, déi een an der Opposition normalerweis kann zéien. Ech hu jo och laang genuch Opposition gemaach, ech weess jo, wéi dat ass.

Oder et wëllt een ëmtässelen am Budget bannendran. Och do däerf een da soen, bei wat a bei wem. Oder et fiert ee weider mat enger responsabler Finanz- a Budgetspolitik, déi sech der Decken no streckt, an zwar an eisem Fall, déi sech dem finanzielle Spillraum no streckt.

Ech muss lech soen, ech freeë mech wierklech op deen Debat, dee mer hei an der Chamber wäerte féieren, den Debat eeben iwwert d'Méiglechkeeten, deen Debat, dee preparéiert ginn ass an der Cofibu, wat d'Steieren ueget. Ech sinn der Meinung, dass dat an extreem, extreem interessanten Exercice hei gëtt. Dat gëtt en Débat des bonnes idées. Ech freeë mech wierklech dodrop. An, fir mäi Kolleeg André Bauler ze zitieren, soll een och am Kader vun deem Debat un eppes denken: dass een de Kuch fir d'éischt muss baken, éier een d'Stécker vum Kuch verdeelt.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Kolleeginnen a Kolleegen, d'Regierung huet während der Kris net op d'Käschte vun deene Schwächsten an eiser Gesellschaft gespuert. De Géigendeel ass de Fall, an d'Majoritéit huet weider Efforte gemaach, fir déi sozial Ongläichheeten ze bekämpfen. Ech denken un d'Erhéijung vun 2,8 % vum Mindestloun a vum REVIS am Ufank vum Joer. An d'DP huet hei besonnesch Wäert drop geluecht, dass och an där prekärer Situation eppes fir d'Betribler géif gemaach ginn. An d'Betribler, déi länger Zäit ënnert der Kris gelidden hunn, kruten eng finanziell Hëllef eemoleg vu 500 Euro pro Salarié, fir och kënnen dës Kris ze stäipen.

Net ze vergiessen och de Chômage partiel, dee vill Aarbechtsplazen hei am Land gerett huet, an d'Mindestlounbezéier, déi hunn 100 % vun hirem Salaire ausbezuelte kritt. Dat war wichteg an dat war och richteg.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Stéit mat klenge Revenuen, oder mir schwätze jo gär hei vun deene mat de schmuere Schëlleren, déi hu mer, mengen ech, besonnesch ënnerstëtzt. D'Koalition huet also hir sozial Oder gewisen - alt nees.

Ech denken och un déi réckwierkend Verduebelung vun der Allocation de vie chère 2020, déi dauerhaft Erhéijung ëm 10 %, an dës Kéier, d'Joer geet d'Allocation de vie chère jo nach eng Kéier erop. Dat alles si Mesuren, déi am Kader vun enger Kris ëmgéist goufen, an ech mengen, déi Mesurë loosse sech weisen.

De Chômage partiel, de Congé pour raisons familiales an d'Allocation de vie chère hunn eleng - elo haalt lech un, hei zu menger Rietser! -, eng budgetär Envergure vun 1,5 Milliard! Här Roth, mat där 1,5 Milliard hätte mer kënnen eng Steierreform maachen. Dat sinn déi Suen, dat sinn déi Suen, déi eis elo feelen, fir eng ëmfaassend Steierreform ze maachen!

Mir sinn awer frou ze gesinn, dass déi opgezielte Mesuren nach alleguer gegräff hunn an hiren Zweck erfüllt hunn. Wann Dir mir et net gleeft, an dat kann ech jo, wann ech op dës Sait kucken, verstoen, da gleeft awer wannechgelift dem Statec, deen huet nämlech déi selwecht Meinung. An ech zitieren aus hirem Pressecommuniqué zur Publication STATNEWS am Oktober - et ass schued, dass elo awer deen een oder aneren net heibannen ass: « La crise économique consécutive à la crise sanitaire du Covid-19 n'a [...] pas affecté le revenu moyen des ménages en 2020 par rapport à 2019. »

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - An dann: « La répartition des ménages en fonction de leur revenu disponible fondée sur la prévision montre une grande similitude dans la distribution des revenus entre ceux de 2019 et ceux de 2020, confirmant l'absence d'impact négatif majeur de la crise sanitaire sur les revenus des ménages. »

Ech mengen, dass dat doten awer trotzdem ..., dat ass awer eng Ausso!

Och d'Betribler sinn net am Ree stoe gelooss ginn. Déi ënnerschiddlech Aidë sinn ëmmer nees der Entwécklung vun der Pandemie ugepasst ginn.

Eng Hellewull un Hëllef fir d'Betribler goufen opgestallt. Dat waren Direktaiden an och Aide-remboursablen am Kader vum Stabiliséierungspakt an och am Kader vum „Neistart Lëtzebuerg“.

Ech sot et schonn: D'Regierung huet Wuert gehalen a si huet déi Schwächst an eiser Gesellschaft ënnerstëtzt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Dat ass keen Novum. Scho virun der Kris huet sech déi sozial Gerechtegkeet wéi e bloe Fuedem duerch d'Regierungspolitik gezunn, ugefaange mat der Steierreform vun 2017. Dat war déi gerechteste Steierreform, déi jeemools zu Lëtzebuerg gemaach gouf, mat Steiererliichteringe fir déi Kleng- a Mëttelverdénger, sozial selektive Steierkreditter a mat engem besonneschen Akzent op d'Monoparentaux; dat gëtt oft vergiess. Och do gëtt et Tabellen. Ech géif och jiddweree bidden, déi eng Kéier erauszehuelen an do nach eng Kéier drop ze kucken.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Ech denken och un den neie REVIS mat der Majoritioun fir Stéit mat Kanner, gratis Schoulbicher, gratis ëffentlechen Transport, 20 Stonne gratis Kannerbetrieung, Subvention de loyer, Mindestlounerhéijung ëm 100 Euro netto am Joer 2019.

Dir gesitt, Kolleeginnen a Kolleegen, déi lescht Jore ass eng Hellewull vu soziale Mesuren ëmgéist ginn an déi sozial Gerechtegkeet stoung iwwerall am Vierdergrond an d'Kafkraaft vun de Leit gouf daitlech gestärkt, am Géigesaz zu deem, wat virun drun hei gesot ginn ass.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Mir bleiwen awer mat Sécherheet do net stoen, a mam Budget 2022 leet d'Majoritéit nach eng Kéier kräfteg no. De Premier huet déi sozial Mesuren am Kader vum État de la nation ugekënnegt an elo gi se ëmgéist.

Dozou zielt d'Indexéierung vum Kannergeld. 2006 huet eng viregt Regierung d'Kannergeld desindexéiert, fir méi an d'Sachleeschungen ze investéieren. Elo ginn d'Allocatiounen nees indexéiert ab dem 1. Januar a souguer gëtt dat ëm ee Joer virgezunn, well et fir d'Enn vun der Legislaturperiod virgesi war.

A well mer am Oktober eng Indexbranche vun 2,5 % haten, gëtt och déi Indexbranche retroaktiv mat an d'Kannergeld matagebracht.

Och d'Allocation de vie chère, do gëtt nogeluecht. Do hat ech lech gesot, dass mer eng Verduebelung gemaach hunn 2020. 2021 ass se nach eng Kéier ëm 10 % gehéicht ginn. An op den 1. Januar kommen nach eng Kéier 200 Euro netto drop. An déi Hëllef kënt do un, wou se grad am meeschte gebraucht gëtt.

Ab der nächster Rentrée ginn dann nach weider Sachleeschungen am Bildungsberäich ëmgéist.

Ech begréissen am Numm vu menger Fraktioun ganz besonnesch, dass d'Mëttesgess fir vill Kanner an der Schoulkantin wäert gratis ginn. Dat ass e grouss Schrëtt am Sënn vu méi Chancégerechtegkeet.

An Zukunft huet also all Kand d'Méiglechkeet, ech géif soen d'Chance, an der Mëttespaus eng waarm a gesond Molzecht uo sech ze huelen. An domat ënnerstëtze mer och nach eis lokal a regional Betribler. Et ass keng Fro méi vu finanzieller Moyene vun de Kanner, an et brauch och kee Schüler méi an der Mëttesstonn mat enger Tut Chips an engem Energydrink dozusetzen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Dat verdäitlecht, mengen ech, awer ganz gutt, wat dës Regierung alles op d'Schinne bruecht huet, fir d'Kafkraaft vun de Leit ze stäerken a besonnesch, fir déi sozial méi Schwaach ze entlaaschten.

Ech mengen, all déi Mesuren, déi ech opgezielt hunn - et ass just virun der Tripartite och geschwat ginn -, dat alles, wat ech opgezielt hunn, ech mengen, dat ass awer net näischt. Natierlech kann een iwwer all Mesure schwätzen. Et kann een och all Mesure upassen. Mee mir sollen awer ophalen, esou ze maachen, wéi wann an deene leschte Jore guer näischt gemaach gi wär am Sënn vun der sozialer Gerechtegkeet! Dat ass falsch, well ech mengen, dës Koalition aus DP, LSAP an deene Gréngen huet fir déi sozial Gerechtegkeet an deene leschte Jore ganz, ganz vill gemaach, a mir leeën och nach no.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - D'Chancégerechtegkeet steet natierlech och am Mëttelpunkt vun der Bildungspolitik. Déi lescht Jore goufe grouss Efforte gemaach, fir d'Schoulen un d'Talenter an d'Besoine vun de Kanner unzupassen an net ëmgéieret. Eis ëffentlech Bildungslandschaft ass an d'Breet gewuess, fir der ëmmer méi grousser Diversitéit vun eise Schüler Rechnung ze droen. „Ënnerschiddlech Schoule fir ënnerschiddlech Schüler“, dat ass de Motto.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Mam Budget 2022 gëtt weider an eng qualitativ héichwärtig Betrieung vun eise Kanner investéiert. Niewent den 20 Stonne gratis Kannerbetrieung, déi mer elo schonn hunn, wäert ab der nächster Rentrée och während de Schoulwochen d'Maison relais fir d'Kanner gratis sinn.

D'Qualitéitsoffer gëtt also och an deem Secteur ausgebaut. Vill Eltere sinn op dës Offer ugewisen; net all Elteren, awer vill Eltere sinn op dës Offer ugewisen. An och dat heite wäert nach eng Kéier eng substanzuell finanziell Entlaaschtung fir ganz, ganz vill Stéit mat sech bréngen.

Gradesou begréissen ech, an ech mengen, mir alleguerten heibannen, déi ugekënnegt Hausaufgabenhëllef, déi och soll gratis sinn. Ech mengen, dass dat och e ganz staarkt Zeechen ass a Richtung méi Chancégerechtegkeet. Net all Kand huet d'Chance, doheem e Papp, eng Mamm ze hunn oder e Bopi, eng Bomi, deen d'Hausaufgabe mat him mécht. An ech mengen, dass och hei et wichteg ass, dass déi Kanner, déi et brauchen, wierklech gehollet kréien.

■ **Une voix.** - Ganz richtig!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, nieft der sozialer Gerechtegkeet an der Chancégerechtegkeet an de Schoulen ass awer och d'Vereenbarkeet vu Famill a Beruff e weidert ganz, ganz grousst Uleies vun der Demokratescher Partei. An do gouf och an de leschte Jore vill erreicht. Ech denke virop un d'Reform vum Congé parental, wat awer wierklech e gellege Succès war.

D'Madamm Familljeministesche Corinne Cahen huet eis d'lescht Woch Zuele mat an d'Chamber bruecht. An dank engem attraktive Revenu de remplacement kënnen sech och elo vill Stéit de Congé parental leeschten, déi dat virun den konnten. Zäit mat senger Kanner ze verbréngen, dat däerf keng Fro vu Sue sinn an ass och elo keng méi.

Doriwwer eraus huet d'Reform och gehollet, dat traditionellt Bild an déi traditionell Rolleverdeelung an eng méi modern Rolleverdeelung an engem Stot ze switchen. Et huele mëttlerweil gradesou vill Pappe wéi Mammen de Congé parental, an ech fannen dat eng super Saach. Dat ass e risege gesellschaftliche Fortschritt an deen ass duerch dës Reform méiglech gemaach ginn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - D'DP wëllt awer op dësem Wee weiderfuere. Mir däerfen net stoe bleiwen a mir müssen an Zukunft weider Efforte maachen, fir d'Work-Life-Balance hei am Land ze stäerken.

Méi Zäit mat senger Kanner, awer och fir sech selwer ze verwierklechen, dat wäert och d'Recht op Deelzäit erlaben. Et wäert de Leit d'Méiglechkeet ginn, eng Zäitchen op der Aarbecht méi kuerz ze trieden, ouni mussen Pensionsrechter anzéibissen. De Staat wäert fir si en Deel vun de Cotisatiounen iwwerhuelen, eng Win-win-Situatioun also.

Während dem Confinement hu sech zum Beispill vill Leit och méi flexibel Aarbechtszäite gewünscht. Dofir setzt d'DP sech scho méi laang an, a mir brauchen och méi Flexibilitéit an der Aarbechtswelt. De classeschen „9-to-5“ entsprécht, mengen ech, net méi de Virstellungen an och net de Besoine vu ganz ville Leit. A mir wëllen, dass d'Aarbechtszäiten individuell tëschent dem Salarié a sengem Patron kënnen ausgehandelt ginn. Dat stäerkt gläichzäitig och de Sozialdialog an de Betribler.

D'Regelung vun der maximaler Aarbechtszäit den Dag an d'Woch soll dobäi natierlech bestoe bliwen. An dozou gehéieren natierlech och d'Zouschléi fir d'Feierdeeg an d'Sonndeger.

Och d'Dezentraliséierung vun der Aarbecht gëtt fir ëmmer méi Leit wichteg. Hei kënt eis Iddi vun de Coworkingspaces erëm an d'Spill. D'Coworkingspaces, dat si Büroen, déi vu méi Entreprisë kënnen genotzt a gedeelt ginn. An ech si frou ze héieren, dass déi Iddi soll ausgebaut ginn.

Esou Strukture beliewen net nëmme de ländleche Raum an d'Regiounen, mee si droen och haaptsächlech zu enger besserer Liewensqualität bäi. Den Aarbechtswee verkierzt sech, et verléiert ee manner Zäit am Auto, an déi Zäit huet ee méi fir sech a fir seng Famill.

Dat selwecht gëllt natierlech och fir den Teletravail, deen och no der Kris attraktiv bleift. A mir wëllen d'Instrument zousätzlech féieren. Esou hu mer zum Beispill dru geduecht, am Klimaplant steierlech Ureizer fir Betribler a Salarié virzugesinn, déi vum Teletravail profitéieren.

Här President, eis Aarbechtswelt ass scho laang am Wandel, dat ass gewëss, an d'Kris huet d'ëst Bewosstsäin nach eng Kéier staark acceleréiert. D'DP ass gewëllt, op deem ageschloene Wee vun der Flexibiliséierung vun der Aarbecht virunzefuere an de Leit méi Zäit ze gi fir hir Famill, fir hir Frënn an awer och fir sech selwer.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Oft, wann iwwert d'Aarbecht geschwat gëtt, kënt ee Statut ze kuerz. An de leschten zwee Jore krute mir virun Ae gefouert, dass d'Independanten a Krisensituationen net déi selwecht Rechter wéi d'Salarié hunn, an dat obwuel och si cotiséieren a souguer duebel. An trotzdem: Si hunn zum Beispill kee Recht op Chômage partiel am Fall vun engem Lockdown.

Aus der Siicht vun der Demokratescher Partei muss och de Statut vum Independant op de Leescht geholl ginn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Esou eng Ongerechtegkeet dierf eiser Meinung no net weider bestoen.

A meng Fraktiounskolleegin Carole Hartmann huet an dësem Zusammenhang eng Interpellatioun ugefrot, a mir wäerten am Kader vun där Interpellatioun eng ganz Rei Propositionen op den Dësch leeën.

Fir d'Independanten an awer och déi Kleng- a Mëttelbetribler war d'Pandemie keng einfach Zäit. Déi meescht Secteure goufe ganz ferm gerëselt a besonnesch staark huet dat den Evenementiell, den Tourismus, d'Kultur an och d'Horeca betraff.

Ech si frou ze soen, dass mer déi Betribler net am Ree stoe gelooss hunn, ganz au contraire. Mir stoungen a mir stinn hinne mat enger Hellewull vun Aiden zur Säit. Verschidden Aiden hunn d'Betribler queesch aus alle Secteure betraff, anerer ware méi spezifesch op Secteuren ausgeriicht, déi am stärkste vun der Pandemie betraff waren.

Et huet missen an et ass och séier agéiert ginn. Ënner anerem de Mëttelstandsminister Lex Delles a seng Servicer setze bis haut alles drun, fir esou onkomplizéiert wéi méiglech an esou schnell wéi méiglech kënnen ze hëllefen. Bis ewell goufen och hei 500 Milliounen Euro an eis Betribler an Independanten a Form vun direkten Hëlfelefen an Aide-remboursablen ausbezuelte, an dës zum groussen Deel iwwert de Mëttelstandsministère.

Wann ech elo déi 1,5 Milliard vu virun huelen an ech huelen déi 500 Milliounen hei, déi mer gutt investéiert hunn, fir d'Kris ze huelen, dann, mengen ech, versteet awer deen een oder aneren heibannen, firwat dass déi Steierreform net zu dësem Moment elo méiglech ass.

Net méi spéit wéi e Méindeg si mer och gewuer ginn, dass d'Hëlfelefen nach eemol fir déi vulnerabelst Betribler verlängert ginn. E grouss Merci u mäi gudden Frënd, de Mëttelstandsminister Lex Delles, fir säi vollen Asaz an dëser Pandemie!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Genee wéi an dëser Kris zweifelen ech keng Sekonn drun, dass mer och an Zukunft op säin Engagement ziele kënnen, fir d'Erausfuere vum Mëttelstand unzegoen, no-tamment och am Beräich vun der Digitaliséierung.

An d'Pandemie huet eis gewisen, wéi wichteg dass d'Digitaliséierung ass, an dass mir duerfir eng performant, sécher a fiabel digital Infrastruktur brauchen. Mam Budget 2022 ginn d'Efforten an deem Beräich nach eng Kéier ënnerstrach. Eleng fir déi kommend véier Joer soll 1,1 Milliard investéiert ginn. Dat betrëfft souwuel déi digital Strukturen ausserhalb vum Staat wéi och Projeten innerhalb vum Staat.

Den Ausbau an d'Verbesserung vun dësen Infrastrukturen ass e wichtege Standuertfacteur fir Lëtzebuerg. Do entsti Chancë fir eist Land, an do mussen mer och um Ball bliwen.

Nieft dem Potenzial fir eis Wirtschaft huet d'Digitaliséierung och e groussen Afloss op dat deeglecht Liewe vun de Leit. An d'Pandemie huet eis dat nach eng Kéier androcksvoll vermittelt. Bei aller berechteter Euphorie iwwert d'Digitaliséierung, mussen mer derfir suergen, dass och jiddweree vun der Digitaliséierung ka profitéieren, a mir däerfen do keen ënnerwee verléieren. Stéchwuert: digital Inklusioun.

D'DP begréisst an deem Sënn de Plan national d'inclusion numérique, deen de Minister Marc Hansen kierzlech virgestallt huet. Dëse Plang gesäit eng ganz Rei vun Initiative vir, fir déi digital Inklusioun vun eiser Gesellschaft ze garantéieren.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Dat geet vun engem besseeren Accès op déi digital Welt iwwer spezifesch Formatiounen, déi ugebuede ginn, bis hin zu Initiativen, déi d'Motivatioun solle féieren, fir sech mat den digitale Moyenen auserneezenesetzen.

Zum Klima: De Klimawandel, d'Klimakris, an där mer eis befannen, betrëfft eis an all eise Liewensberäicher. Déi lescht Jore an Méint hu sech d'Konsequenze vum Klimawandel och zu Lëtzebuerg bemierkbar gemaach. Wiederphenomeener, déi mer soss nëmme aus dem Ausland kennt hunn, sinn och bei eis ëmmer méi heftig ginn. Platzreen am Summer, deen eis Baachen a Flëss aus hire Better hieft a fir Iwwerschwemmunge suert, awer och laang, laang Dréchten, déi eis Landwirtschaft viru seriö Erausfuere stellen. Alles dat féiert eis virun Aen, dass mer et net mat iergendepes Ab-

straktem ze dinn hunn, mee dass d'Klimakris och zu Lëtzebuerg ukomm ass.

Mir mussen agéieren, a wat méi séier, wat besser. Dat heescht, dass mer eis mussen a Fro stellen, wéi mer fonctionéieren als Eenzelnen an awer och als Gesellschaft. Mir mussen nodenken an de Beräicher Logement, Mobilitéit, Energieversuergung a villes méi. An dat verlaangt vu jiddwengem, vun all Eenzelne e Mentalitéitswiessel. An dee kréie mer nëmmen hin, wa mer och jiddweree mat op de Wee huelen. Dat ass fir d'Demokratesch Partei ganz kloer.

Klimapolitik mécht een net géint d'Leit, Klimapolitik mécht een net laanscht d'Leit, mee Klimapolitik kann een nëmme mat de Leit zesumme maachen. Mir brauchen d'Akzeptanz vun de Mesuren, zum Beispill andeem d'Leit aktiv matagebonne ginn, fir weider Schrëtt am Klimaschutz ze goen.

An de Klimaschutz wäert eis déi nächst Jore vill, vill Geld kaschten. Och hei ass et deemno émsou méi wichteg, dass eis Klimapolitik matgedroe gëtt. Mir mussen derfir suergen, dass dës Politik sozial ofgefiedert gëtt - do, wou et ubruecht ass.

Mir mussen eis awer och bewusst sinn, dass mer keen anere Wee hunn, ewéi d'Klimakris zesummen unzegoen. Well keng ambitiéis Klimapolitik, dat gëtt eis herno e vill, vill, vill méi deiere Wee!

Am rezentsten IPCC-Rapport ass den Eescht vun der Lag nach eng Keier kloer duergestallt. Wa mer keng staark Mesuren ënnerhuelen, da wäerte mer déi +1,5 C-Erhéijung vun den Temperature schonn 2035 errechen, also an e bësse méi wéi zéng Joer.

Mir sollen awer elo guer net fatalistescht sinn, well de Rapport ass et och net. Mee mir hunn et an der Hand, fir elo eist Land an eis Welt an déi richteg Richtung ze lenken.

Dës Regierung huet vun Ufank un hir Responsabilitéiten am Klimaschutz ganz, ganz eescht geholl a Prioritéite gesat. A mäi Kollege Max Hahn wäert de Mëtteg méi am Detail drop agoen, mee ech wëll elo schonn ënnersträichen, dass considerabel Efforte gemaach gi sinn, notament fir eng klimafreundlech Mobilitéit ze férdere, fir déi erneierbar Energie massiv auszubauen a fir d'Emissiounsneutralitéit am Wunnen an Heizen hinzekréien.

D'Regierung huet Rekordinvestitiounen an den öffentliche Transport ënnerholl, sief dat den Tram, den Ausbau vum Schinnennetz, Park & Ride-Anlagen oder natierlech och de gratis öffentliche Transport.

Jo, an et gouf eng CO₂-Steier agefouert! Ech hu virun dovun geschwat, dass mer jiddweree mathuele mussen. A genau dat gëtt hei gemaach. Virun allem Leit mat klenger Revenu, déi awer op den Auto ugewise sinn, do ass dës CO₂-Steier eng Belaaschtung. A mir hunn dowéinst fir déi méi klenger Revenu de Crédit d'impôt fir Salariéen, Independanten a Pensionären ëm 96 Euro d'Joer erhéicht. Et ass eng wichteg Measure, fir dat heite sozial ofgefiedere.

ren. D'Klimapolitik kann nëmmen Hand an Hand goe mat enger sozialer Gerechtegkeet.

De Budget 2022 wäert dës Efforten nach eemol verstärken. Joer fir Joer wäerte méi héich Investissementer an de Klimaschutz getäteg ginn. Ronn 765 Milliounen Euro, dat ass de Montant, dee fir d'nächst Joer virgesinn ass fir Investissementer am Beräich Nohaltegkeet. An eleng dës Investissementer wäerte bis 2024 op 975 Milliounen klammen.

Zum Logement: Dat, mengen ech, ass fir jiddwengem heibannen eng vun den Haaptprioritéiten an och fir eis. A mir mussen, gradesou gutt wéi mer un déi Klimakris eruginn, och de Logementsproblem an Ugrëff huelen. Et ass eng absolutt Prioritéit, ech mengen, net nëmme vun der Regierung, mee vu jiddwengem, deen heibanne sëtzt.

De Wunnensbauproblem ass jo net vu gëscht op haut entstanen. A wa mer éierlech sinn, wäerte mer de Wunnensbauproblem och net vun haut op muer geléist kréien. Fakt ass awer, dass de Logement och ëmmer méi zu engem grouse soziale Problem hei am Land gëtt, an dat mussen mer eis agestoen.

Parteie vun alle Faarwen hunn et bis ewell net fäerdegbruecht, fir déi Präisspiral ze brieche. An d'Pandemie an och hiren Impakt op d'Liwwerketten hunn d'Präisser nach eng Keier massiv an d'Luucht gedriwwen. An och iwwert déi nächst Zäit wäert déi Evolutioun do Spueren um Wunnensbaumarché hannerloossen.

Dës Regierung huet awer scho gewisen, dass se sech net scheidt, alles drunzesetzen, fir der Situation Här ze ginn. Ënner anerem gouf mam Pacte Logement 2.0, dee mer virum Summer hei gestëmmt hunn, awer e Paradigmewiessel agelaut, an zwar andeems Staat a Gemengen endlech an de Besëtzt vu Bauterrain kënnen kommen, op där enger Säit, an op där anerer Säit, well awer och méi dense ka gebaut ginn.

D'Gemenge kënnen a se mussen am Logement och hir Responsabilitéit iwwerhuelen. A menger Gemeng, zu Jonglënster, schaffe mer grad un zwee Wunnensbauprojekte fir abordable Wunnen op Terrainen, déi eis gehéieren. Do entstinn eefel Haiser, zéng Appartementer an eng Surface commerciale. Mir wäerten op dësen Terrainen, déi der Gemeng gehéieren, Wunnunitéite schafen, déi mer iwwer e Bail emphytéotique iwwer 99 Joer un d'Leit, déi e Lien mat eiser Gemeng hunn, verkaafen. Si dierfen net scho Proprietär vun engem Immeuble sinn, si mussen selwer an déi Wunneng plënnere a si kréien och déi Plus-value, déi herno kéint erauskommen, vun Ufank u fixéiert, soudass mat deem doten Objet net ka spekuléiert ginn.

Dat ass nëmmen ee Beispill, wéi um lokalen Niveau Wunnen zu engem erschwéngleche Präis kann entstanen, well ech kennen och de Präis vun Meterkaree, deen hei wäert gefrot ginn, an dee läit daitlech ënner dem Marchépräis, deen am Moment zu Jonglënster gefrot gëtt.

Um nationalen Niveau, do ass och vill passéiert. Mir hunn Abusen ofgeschafft - Stéchwuert FIS immobilier - an awer och aner steierlech Mesuren ergraff. A mat enger Ur-DP-Iddi, dem Baulandvertrag, wäerte mer derfir suergen, dass weider méi Terraine kënnen mobiliséiert ginn.

Doriwwer eraus wäerten zwou Ukënnegunge vum Premier, d'Grundsteuerreform an d'Schafe vun engem nationale Wunnensregëster, wichteg Hiewele sinn, fir dem Logementsproblem entgéintzesteieren. An och dorobber wäert mäi Fraktiounskolleg Max Hahn méi am Detail agoen.

Här President, ech komme scho bal zum Schluss. Mat dësem Budget setze mer alles drun, fir d'Lebensqualität vun de Bierger zu Lëtzebuerg weider ze verbessere, Aarbechtsplazen ofzesécheren a besonnesch deene Schwächsten an eiser Gesellschaft weider ënner d'Äerm ze gräifen.

Mam Budget 2022 ënnersträicht d'Majoritéit op en Neits hir Bestriewungen, fir Lëtzebuerg méi gerecht ze maachen. Mam Budget 2022 gëtt de sozialliberale Fuedem vun dëser Koalitioun weidergesponnen. Mam Budget 2022 leet d'Regierung ganz kloer no beim Kampf géint de Klimawandel. Mam Budget 2022 lafen d'Investitiounen weider op Rekordniveau. A mam Budget 2022 gëtt weider déi Politik ëmgesat, déi d'Regierung an de leschte Joren op d'Schinn bruecht huet. Mir notzen déi Chancen, déi sech eis bidden, an dat trotz der Kris.

An am Numm vu menger Fraktioun dierf ech soen, dass mir dës Budget natierlech wäerte muer de Moie matstëmmen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Gilles Baum.

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Ech sinn nach net fäerdeg. (*Hilarité*)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - A ...

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Ech hätt misse Bescheid soen. Ech wëll awer, ech hu viru gesot, dass et wierklech en aussergewéinleche Budget an aussergewéinlechen Zäite wär. De Budget 2022 ass och aussergewéinlech, well et dee leschten ass vum Finanzminister, vum Här Pierre Gramegna.

Ech wëll hei vun der Geleeënheet profitéieren, Pierre, fir dir am Numm vun der Fraktioun e ganz grouse Merci ze soen. Merci fir déi kolleegial Zesummenaarbecht, déi mer an deenen aacht Joer haten, a merci och fir d'äin onermiddlechen Asaz an all deene Joren.

Wa mer haut zu Lëtzebuerg do stinn, wou mer stinn, dann ass dat och e Verdéngscht vum Pierre Gramegna! Heiheim an awer och op der europäescher an internationaler Bün hues du, Pierre, ëmmer d'Interête vu Lëtzebuerg, awer och vun der Europäescher Unioun als Ganzt an de Vierdergrond

gesat. Du hues mat Wäitsicht fir d'Wuel vum Land gehandelt. Du hues dech och derfir agesat, dass mer gesond Staatsfinanze kritt hunn, dass mer gesond Staatsfinanzen halen an och dass mer d'Scholdespiral gebrach kréien.

Net ze vergiessen d'Steierreform vun 2017, déi besonnesch déi kleng a mëttel Akommesse ganz staark entlaascht huet.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - An déi Steierreform huet derzou bäigedroen, fir d'Kompetitivitéit vun eise Btriber ze stärke. D'Steierreform vun 2017 huet och d'Dier opgemaach zu engem méi moderne Steiersystem - Stéchwuert: optional Individualiséierung.

Mir hunn haut eng Finanzplaz, déi sech net méi op groen oder schwaarze Lëscht befënn. Trotz ville Widerstänn si mer konsequent de Wee vun der Transparenz gaangen a mir halen haut all europäesch an international Standarden an, ouni dass dat eiser Finanzplaz geschuet hätt. Ganz am Géigendeel, eis Finanzplaz steet esou gutt do wéi nach ni virun. Eis Finanzplaz ass haut esou grouss, wéi se virun nach ni war.

Eis Finanzplaz huet sech déi lescht Joren - elo gëtt et schweier, et komme vill „z“ - an der Spezialisatioun diversifizéiert, wéi de Kolleg André Bauler elo op dëser Plaz hei géif soen, well fréi erkannt gouf, dass an den nohaltege Finanzen, dat ass ganz wichteg, en enormt Potenzial géif leien. A mir gehéieren haut zu de Leaderen op deem dote Gebitt.

An net ze vergiessen, dass mer e considerabelen Ekosystem am FinTech-Beräich opgebaut hunn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Pierre, du bass an deenen aacht Joer och duerch ganz stiermesch Zäite gaangen. D'Transitioun vun eiser Finanzplaz, wéi ech elo just gesot hunn, awer och de Brexit an d'Coronakris gehéiere sonnerzweifel zu de gréissten Erausforderungen, déi s du als Finanzminister an deenen aacht Joer ze geréieren has, an du hues dat mat vill Geschéck am Interêt vu Lëtzebuerg gemaach.

Pierre, mir soen dir Merci dofir a mir wënschen dir elo ganz, ganz vill Zäit an eng ganz, ganz flott Zäit mat denger ganzer Famill.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

(*Applaudissements*)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Gilles Baum.

Mir fueren haut de Mëtten um 14.00 Auer mat den Debatten iwwert de Budget weider.

D'Sitzung ass opgehewen.

(*La séance publique est levée à 11.50 heures.*)

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique

- M. Fernand Etgen, Président

2. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]

et

7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

- Discussion générale (suite) : M. Georges Engel - Mme Josée Lorsché (interventions de M. Gilles Roth et M. Claude Wiseler) - M. Fernand Kartheiser (dépôt des motions 1 à 8) (interventions de M. Gilles Roth, M. Mars Di Bartolomeo, M. Fred Keup, M. Roy Reding et M. Georges Engel) - Mme Nathalie Oberweis (interventions de M. Max Hahn et M. Fernand Kartheiser) (dépôt de la motion 9) - M. Sven Clement (interventions de M. Fernand Kartheiser, Mme Stéphanie Empain et M. Gilles Baum) (dépôt des motions 10 à 12) - M. André Bauler (intervention de M. Carlo Back) - M. François Benoy - M. Max Hahn (interventions de M. Gilles Roth et M. Roy Reding)

3. 7915 - Proposition de modification des Annexes 4 et 5 du Règlement de la Chambre des Députés

- Rapport de la Commission du Règlement : M. Roy Reding

- Discussion générale : M. Léon Gloden - M. Gilles Baum - M. Mars Di Bartolomeo - Mme Josée Lorsché (intervention de M. Mars Di Bartolomeo) - Mme Myriam Cecchetti - M. Sven Clement

- Vote sur l'ensemble de la proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés

Au banc du Gouvernement se trouvent : M. Pierre Gramegna et M. Marc Hansen, Ministres.

(*La séance publique est ouverte à 14.02 heures.*)

1. Ouverture de la séance publique

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Ech maachen d'Sitzung op. Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

(*Négation*)

Dat ass net de Fall.

2. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]

7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

D'Chamber fiert de Mëtte mat den Debatten iwwert de Staatsbudget fir d'Joer 2022 an iwwert d'Programmation financière pluriannuelle weider. An den éischten ageschriwwene Riedner fir de Mëtten ass den honorabelen Här Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d'Wuert.

■ **Une voix.** - Très bien!

Discussion générale (suite)

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Merci, Här President. Léif Kollegen a Kolleegen, jo, dat heite wäert méi eng faarweg Ried ginn, eng ...

■ **Une voix.** - O mei!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - ... rout-blo-gréng-faarweg Ried ...

(*Interruption*)

... par rapport, oder am Géigesaz zu där Schwaarz-molerei, déi aner Leit hei gemaach hunn.

Reprise vun am Ganze 7 % gerechent, a fir 2022 vun engem Wuesstum vun net manner wéi 3,5 %.

Den FMI an d'EU-Kommissioun leien an hire Previsiounen fir d'Joer mat 5,5 % respektiv 5,8 % zwar liicht dodrënner, mee fir d'nächst Joer si béid Institutiounen dofir méi optimisteschen.

Wéi et an nächster Zäit an eiser wirtschaftlecher Entwécklung wäert weidergoen, dat hänkt natierlech och ganz staark vun der sanitärer Situatioun of. Eis wirtschaftlech Aktivitéit grad ewéi dat soziaalt Liewen hänken och dervun of, wéi et mat der Covidsituatioun weidergeet. An déi evoluéiert jo och a Wellen, grad ewéi dann och eis soziaalt Liewen och e bëssen an deene Welle matevoluéiert.

Wann et eis d'sanitär Situatioun erlabe wäert, erëm gréisstendeels an enger längerer Zäitfenster zu enger Normalitéit zrëckzefannen, da wäerten d'Leit och erëm hiert Erspueretes méi an d'Ekonomie zrëckfléisse loosser. Hei ass iwwerregens e wichtege Hiwiel fir eise wirtschaftleche Wuesstum, well de Statec huet ausgerechent, dass mer e Surplus hei zu Lëtzebuerg hu vun Erspueretem, dee sech ëmmerhin op 1,8 Milliarden Euro beziffert.

Verschiede Secteure sinn natierlech méi staark vun der Pandemie betraff gewiescht wéi aner. Nach ass et esou, dass déi besser sanitär Situatioun iwwert de Summer der Ekonomie insgesamt erëm Loft ginn huet.

D'Industrie konnt an deenen éischten aacht Méint vun dësem Joer hire Chiffre d'affaires ëm 15,8 % ausbaue par rapport zum leschte Joer. An der Konstruktioun ginn zwee Drëttel vun den Entrepreneuren am Moment vun enger Stabiliséierung vun hirer Aktivitéit aus, an dat trotz den Erausforderunge vun hirer Aktivitéit, trotz der Penurie vun de Matière-premiéren an trotz dem Manktum u Personal.

Wéi scho kuerz beschriwwen, hält sech de Finanzsecteur relativ gutt. D'Unzuel vun de Banken am Grand-Duché bleift stabil. D'Bilanen am Bankesecteur sinn am Juli ëm 7 % geklomme par rapport zum Joer virun. Dat weist, dass an der Zomm de Lëtzebuerger Bankesystem op ganz zolitte Féiss steet.

D'Fongenindustrie, eng ganz wichteg Industrie bei eis, huet den éischte Schock vun der Pandemie ganz gutt ofgefiedert kritt. D'Aarbechtsplazen, déi um Bankesecteur drunhänken, bleiwen éischer stabil. Mir hunn do eng kleng Hausse vun 0,3 % am zweeten Trimester 2021.

Aussergewéinlech gutt ass d'Entwécklung um Lëtzebuerger Aarbechtsmaart insgesamt gewiescht. Mir sinn an der EU bei Wäitem dat Land, dat um Niveau vun Emploi d'Pandemie am beschte gemeeschtert huet. D'lescht Joer hu mir, alle Widderkeeten zum Trotz, nach bal 2 % Croissance um Niveau vun Emploi gehat. An der Eurozon, just zum Verglach, ass den Emploi d'lescht Joer ëm 1,5 % agebrach. Am Oktober ass de Chômageaux erëm op 5,4 % zrëckgaangen an huet esou zum Niveau vu virun der Kris zrëckfonnt.

Dës aussergewéinlech glécklech Situatioun ass natierlech keen Zoufall, mee se ass d'Resultat vun enger generéiser an effikasser Politik vun Chômage partiel, dee wärend der Pandemie gräife konnt an deem dem Statec no an der éischer Well vun der Pandemie 15.000 - 15.000! - Aarbechtsplaze gerett huet. Déi 810 Milliounen, déi de Chômage partiel eis kascht huet, waren all Su wäert! All Su wäert!

■ **Une voix.** - Richteg!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Fir 2021 gesinn d'Previsiounen vum Statec eng Croissance vun Emploi vun net manner wéi 3 % vir. Och wa mir zu Lëtzebuerg vläicht esou favorabel Zuele gewinnt sinn a se duerfir scho bal als selbstverständlech ophuelen, esou muss een dach feststellen, dass d'ëscht alles anescht wéi selbstverständlech ass.

An dofir bitt sech och emol hei eng Kéier de Verglach un, iwwert d'Grenzen ze kucken. D'EU-Kommissioun geet fir 2021 um Niveau vun der Europäischer Unioun vun enger Croissance vun Emploi vun 0,8 % aus. Mir leien an eiser Croissance hei also verhältnisméisseg dräimol!, dräimol sou héich wéi den Niveau vun der EU.

Grad ewéi an anere Regione vun der Welt sinn och mir zu Lëtzebuerg betraff vun der Inflation. Am Oktober ass den Inflationstaux bei 3,6 % par rapport zum Virjoer gewiescht. Net manner wéi d'Hallschent explizéiert sech natierlech duerch d'Energiepräisser, dat ass jo och schonn de Moien ugeschwat ginn. Am November ass d'Inflation par rapport zum Virjoer bei 4,5 %. D'Präisser vun de Produiten, déi aus dem schwarze Gold gewonne ginn, sinn am Oktober ëm 49 %, op ee Joer gekuckt, geklomme. An op ee Mount gekuckt ass d'Hausse am Oktober bei 10,5 %.

Dës Evolutioun treëft alleguer d'Bierger, mee si treëft se net alleguer d'selwecht. Et ass aus deem Grund eng wichteg politesch Decisioun gewiescht, d'Allocation de vie chère fir d'nächst Joer ëm mindestens 200 Euro ze héijen, nodeems d'ëscht Joer schonn eng strukturell Hausse vun 10 % bei der Allocation de vie chère gewiescht ass.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Net ze vergiessen ass och d'Augmentatioun vum Crédit d'impôt fir d'ëscht Joer, déi bei deenen ënneschte 40 % vun de Menagen d'CO₂-Steier en moyenne souguer integral ausgläiche konnt. Et duerf op kee Fall esou sinn, dass an engem räiche Land wéi Lëtzebuerg et zu Situatiounen kënn, an deene Leit am Wanter doheem kal sëtze mussen!

Wann de makroekonomesche Kontext méi erfreesch gëtt, dann huet dat natierlech e positiven Nidderschlag op déi éffentlech Finanzen. D'ëscht stécht net nëmme an deene béide Budgetdokumenter eraus, wann ee mam PSC vun 2021, vun dësem Fréijoer, oder mam Pluriannuel 2020-2024 vum Oktober 2020 vergläicht. Déi besser Konjunktur huet e ganz evidenten Nidderschlag an de Previsiounen zur Exekutioun vum Budget fir 2021. Den 31. Oktober hu mir effektiv en Iwwerschoss vu 96 Milliounen Euro am Zentralstaat gehat. Och wann een net duerf ze séier vun dësem État des lieux op dat ganz Budgetjoer schléissen, esou ass et awer erfreesch, dass d'Recetten ëm bal 17 % méi héich leie wéi an der nammlecher Zäit vum leschte Joer.

Dës Dynamik erkläert sech zu engem substanzuellem Deel aus dem Impôt sur la production an dann, innerhalb vun dëser Kategorie, aus der Perception vun der TVA. 95 % vun den TVA-Recetten, déi am Budget voté ageschriwwen sinn, hu mir Enn Oktober schonn erakritt. Bei der Taxe d'abonnement hu mer 115 % vun den ageschriwwene Recettë vum Budget voté erakritt. Bei der Lounsteuer hu mir schonn Enn Oktober eng Progressioun vu bal 8 % par rapport zum nammlechten Zäitraum vum Joer virun.

D'Depensé si plutôt stabil bliwwen, wat sech an éischer Linn duerger erkläert, dass manner „prestations sociales autres qu'en nature“ ausbezuelgt gi sinn. Dat generéist soziaalt Netz, dat mir zu Lëtzebuerg hunn, huet also d'ëscht Joer scho missen an Usproch geholl ginn. Mir sinn awer frou, dass mer esou e generéist Netz hunn an ech kommen herno nach dorobber ze schwätzen.

Fir eis als LSAP ass et vun zentraler Bedeitung, dass mir e gesonden Equiliber behalen tëschent der Steuerlaascht op der Aarbecht an der Steuerlaascht um Kapital. 2013 hate mir, wann een déi grouss Steuerkategorie kuckt, 60 % vun der Steuerlaascht op de Personnes physiques a 40 % op de Personnes morales. Duerch d'Steierreform vun 2017 huet dës Majoritéit et fäerdegruecht, dass mir am Joer 2019 nach just 53 % vun der Steuerlaascht op de Personne-physiquë leien haten a 47 % vun der Steuerlaascht vun de Firmen hu misse gedroe ginn.

Mir wäerten analyséieren mussen, inwiefern d'Pandemie dës Entwécklung am Sënn vun der Steiergerechtheet beaflosse wäert, an den Trend, dee geet fir eis an déi richteg Richtung, nach mussen mer eis awer net mat deem Resultat hei zefridde ginn.

De Solde nominal vum Gesamtstaat wäert dem Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle no fir d'Joer 2024 erëm en Iwwerschoss affichéieren. Dës Entwécklung ass eng wichteg Saach, well mir als LSAP der Meenung sinn, dass gesond Staatsfinanzen de Prerequis sinn, fir eise staarke Sozialstaat ze erhalen an och nach weider kontinuierlech auszubauen.

Par rapport zum Pluriannuel 2020-2024 vum leschte Joer sinn d'Recettë vum Gesamtstaat fir 2021 ëm 7,7 % no uewe revidéiert ginn, fir d'nächst Joer ëm 6,8 %. Dee bessere Solde vum Gesamtstaat ...

Ech drénken eppes. Wann et elo roueg ass, da kucken d'Leit och ëmmer.

Dee bessere Solde vum Gesamtstaat ass natierlech enk verbonne mam Assainissement um Niveau vum Zentralstaat. Den Defizit vum Zentralstaat geet vun 1.247 Milliounen - also minus 1,7 % vum PIB - d'nächst Joer graduell erof a wäert um Enn vun der Projektionsperiod 2025 nach bei 732 Milliounen leien, 0,9 % vum PIB.

An och bei de Gemenge wäert sech déi finanziell Situatioun daitlech entspannen. Alleguer d'Gemegepolitiker si jo bestëmmt elo frou, dat ze héieren, well en moyenne wäert sech iwwert d'Period 2022-2025 de järelechen Iwwerschoss bei der Administration locale op 249 Milliounen belafen. An deene leschte véier Joer virun der Pandemie louch den Iwwerschoss bei 190 Milliounen. Vun 190 also elo op 249 Milliounen. Dat ass och eng gutt Entwécklung, well d'Gemenge brauchen och genuch budgetär Mëttelen. Si kréien ëmmer méi Aufgaben, si sinn awer och e ganz wichtege wirtschaftleche Facteur a si brauchen déi Suen och, fir hire villfältigen Aufgaben och kënnen gerecht ze ginn.

Manner favorabel gesäit d'Situatioun beim Secteur vun der Sécurité sociale aus. Par rapport zu eisem direkten Ausland natierlech ass déi finanziell Situatioun vun der Sécurité sociale excellent, mee par rapport zu eisen historiesche Moyennen zu Lëtzebuerg ass dat awer manner de Fall. 2022 ass den Iwwerschoss vun der Sécurité sociale bei 1,2 %

vum PIB. Dësen Iwwerschoss wäert 2025 nach bei 0,9 % leien. En moyenne wäert deemo de järelechen Iwwerschoss tëschent 2022 an 2025 bei 795 Milliounen leien. An absoluten Zuelen ass d'Evolutioun manner dramatesch wéi wann een déi relativ Zuelen am Verhältnis zum PIB als Referenz hält.

Et ass och nëmme eng logesch Konsequenz, dass sech bei der Sécurité sociale den Impakt vun der Covid-19-Pandemie an engem besonnesche Mooss erëmispigelt. Par rapport zum PSC 2021, vum Abrëll d'ëscht Joer, sinn d'Projektiounen awer ëmmer nach e gutt Stéck besser. En moyenne sinn am Pluriannuel 2021-2025 eng gutt 100 Milliounen méi am järeleche Solde projézéiert, wéi dat nach am PSC vun 2021 de Fall war.

Dee Solde do erkläert sech jo zu engem substanzuellem Deel duerch den Excedent um Niveau vum Régime général des pensions. Et ass natierlech evident, dass déi demografesch Entwécklung bei den Depensé vun der Pensiounskeess eng eminent wichteg Roll spillt. Op d'Period 2019-2021 gekuckt ass d'Zuel vun de Beneficiairen en moyenne ëm 3,6 % geklomme. Tëschtent 2017 an 2019 waren et der 3,2. Et stellt een deemno fest, dass hei eng Entwécklung stattfënt an déi muss ee genau suivéieren. Mee och hei muss een nuancéieren, well och hei ass net alles schwaarz a wäiss.

De rezentsten „Ageing Report“ weist eis nach eng Kéier, dass eis Sozialsystemer mussen méi viabel opgestallt ginn, mee och den „Ageing Report“ huet seng methodologesch Limiten, wéi eis de Conseil national des finances publiques nach eng Kéier confirméiert huet. Wichteg ass an deem Kontext, dass mir d'Aarbechtsleeschtung vun eise Frontalieren, déi Dag fir Dag op Lëtzebuerg schaffe kommen, hei brauchen, fir eise Sozialsystem weider ze finanzéieren. An an deenen nächste Jore mussen mer eis wierklech heimadder besonnesch beschäftegen.

2020 ass fir d'Sécurité sociale natierlech e ganz exzeptionell Joer gewiescht. D'Depensé sinn d'lescht Joer ëm 10,7 % geklomme. Op der Säit vun de Recetten ass eng exzeptionell budgetär Dotatioun vun 386 Milliounen gemaach ginn, eng Kéier ee groussen Deel direkt, an déi aner kommen dann op déi nächst Jore verdeelt. Déi Mesures d'urgence, déi d'Regierung geholl huet an déi d'CNF ëmgesat huet, waren néideg, well esou sozial Mesurë wéi de Congé pour raisons familiales eis wierklech geholfen hunn, gutt duerch déi schlëmmsten Zäit vun der Pandemie ze kommen, mat engem Minimum, wann een dat kann esou soen, u sozioekonomeschen a psychologesche Sequellen.

(Interruption)

Ech komme bei d'Investissementer. Iwwert d'Period 2020-2025 wuessen eis Ausgaben um Niveau vun den Investissementer am Zentralstaat ëm 7,9 % d'Joer. Deemo läit eisen Effort d'investissement iwwert déi Period en moyenne bei 4,5 % vum PIB. Mat dësen Zuele stelle mir d'Weihe fir dat Lëtzebuerg vu muer. E Lëtzebuerg, dat dynamesch ass. E Lëtzebuerg, dat eng héich Liewensqualität bitt, well et all eise Bierger qualitativ héichwäerteg Infrastrukturen zur Verfügung stellt.

Op d'Period 2022-2025 belafe sech déi direkt investissementer am Zentralstaat op 13,9 Milliarden Euro! Dat alles si Sue fir eis Leit, déi hei wunnen, a fir eis zukünftige Generatiounen. Dat sinn Investor an d'Zukunft. An och dat ass en Apel fir den Duuscht!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Wann déi ambitiéis Investissementspolitik vun dëser Regierung sech mëttlerweil an eng gewësse Kontinuitéit aschreift, sou ass et awer derwäert ze gesinn, dass ons Ambitiounen nach eng Kéier acceleréiert ginn. Déi direkt Investissementer vum Gesamtstaat louchen tëschent 2000 an 2018 bei 4,13 % vum PIB. Si belafe sech 2021 - 4,13 % hunn ech viru gesot - elo op 4,3 %, an 2025 wäerte se bei 4,7 % vum PIB leien. Also eng kontinuierlech Steigerung. A Prozenter mécht dat net vill aus, mee a Sue mécht dat herno ganz vill aus!

Als LSAP begrësse mer, datt d'Regierung net op de Wee vun der Austeritéit gaangen ass. Elo de Rimm wëlle méi enk zéie wier net nëmme dat falscht Signal no baussen, et géif virun allem och riskéieren, déi fragill Reprise ofzewiergen. Héich Investissementer, och a Krisenzäiten, halen dogéint d'Ekonomie um Lafen. An doriwwer eraus séchere se de kommende Generatiounen hir Perspektiven och nach eng Kéier zousätzlech mat of.

Ech kommen zu deem sozialen Deel. An do kann ech mengem Kolleeg, dem Gilles Roth, leider net Recht ginn. En huet gesot, et wär keng sozial Dimensioun an dësem Budget mat dran. Ech mengen, en huet en anere Budget gelies, well 47 % - 47 %! - vun den Ausgabe vun dësem Budget kann een ënner dat Soziaalt schreiwen. Dat ass eng enorm Zomm an dat ass och gutt esou! A mir wäerten dat och weider esou verteidegen. Duerfir kann ech do leider net mam Gilles Roth d'accord sinn.

De Projet de budget 2022 ass e Budget, deen no vir kuckt. Mir investéieren éischters konsequent an de Mënsch, mir setzen zweetens en Akzent op eng solidaresch Gesellschaft an drëtters preparéiere mer d'Zukunft.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - D'Participatioun um Finanzement vun eiser Pensiounskeess geet ëm 164 Milliounen erop. D'Alimentatioun vum Fonds de la coopération au développement geet ëm 58 Milliounen erop. De Fonds national de solidarité gëtt mat 367 Milliounen alimentéiert, wouvu der 196 fir de REVIS reservéiert sinn. Fir d'Allocation de vie chère sinn ongeféier ronn 54 Milliounen virgesinn, mat enger struktureller Hausse vu mindestens 200 Euro.

Fir d'Participatioun vum Staat un de Fraise vun de Services conventionnés en faveur vun de Persounen mat engem Handicap sinn 2022 ronn 97 Milliounen virgesinn. Fir d'Schafe vun engem Centre de la communication accessible à tous, mat deem mer d'Kommunikatioun vun éffentlecher Säit dem Bierger méi verständlech kënnen vermëttelen an esou fir méi Inklusivitéit suergen, sinn am Budget och nach eng Kéier 425.000 Euro virgesinn.

D'Zukunftskeess, Dir Damm an Dir Hären, fir d'Kanner huet hirersäits eng Alimentatioun vu ronn 1,3 Milliarden! Och hei ass et eng Kéier vläicht gutt, drun ze erënnere, wa gesot gëtt: „Jo, mir müssen“ - an dat hu mer jo och gemaach! - „d'Kannergeld indexéieren.“ Dat kascht och Suen a mir sinn och der Meenung, datt et richtig ass, dat ze maachen. Et kascht! Dat huet 22,3 Milliounen kascht fir 116.000 Familjen an 195.000 Kanner. Dat si gutt investéiert Sue gewiescht.

Déi finanziell Moyene vun der Commission nationale pour la protection des données, der CNPD, wäerten och nach eng Kéier ëm 10 % klammen op insgesamt 8 Milliounen Euro.

(Interruption)

Jo, déi CNPD, déi ass net onwichtig. Si spillt eng essenziell Roll, och fir d'Vertraue vun de Bierger an eis Institutiounen nach eng Kéier ze stärken.

(Interruption)

Wat sech unhand vun deenen nëmme e puer Beispiller hei, déi ech elo grad genannt hunn, weist, ass, datt de Budget 2022 ganz ambitiéis ass. Et ass e Budget, deen d'Reprise erméiglecht an dobäi ganz kloer sozial Leitplanke setzt, fir dass keen duerch d'Netz fale soll, mee fir dass mer alleguerten zesumme Bestanddeeler vun enger inklusiver an enger egalitärer Gesellschaft kënnen sinn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Dofir ass et mir och wichteg, nach eng Kéier de Message vun dem LSAP-Budgetsrapporteur ze ënnersträichen. Déi sozial Ausgaben an de Mënsch, déi d'ëngen net just dem Eenzelen, deen déi Ënnerstézung dann och kritt, mee si d'ëngen eiser Gesellschaft als Ganz. All Eenzelen dréit derzou bäi, dass eis Gesellschaft gutt fonctionéiert. An duerfir sinn déi Suen alleguerten net nëmme fir den Eenzelen, mee fir eis ganz Gesellschaft geduecht.

D'Pandemie huet eis méi wéi jee gewisen, dass mir als Land nëmme weiderkommen, wa mir als Eenzelen och Empathie, Respekt a Rücksicht vis-à-vis vun eise Matmënschen opbréngen kënnen. De Staat an de Staatsbudget kënnen do natierlech net alles maachen, mee e generéise Sozialstaat ass de Garant, dass keen am Stach gelooss gëtt. Als LSAP ënnerstéize mir duerfir kloer d'Recommandatiounen vun eise Budgetsrapporteur, fir d'Barème bei der Allocation de vie chère unzepassen, fir dass méi Leit kënnen dovunner profitéieren!

Dës Mesurë géifen enger ganzer Partie Leit d'Méiglechkeet opmaachen, fir déi Hëllefene ze kréien. Nach muss een oppassen, dass een de Bierger, dee schonn an enger prekärer Lag ass, net zu engem rengen Bittsteller gi léisst. De Gang zum Office social, fréier den „Aarmebüro“ genannt, ass sécherlech dacks vun enger falsch verstanener an awer mënschlecher Schimmt begleet.

Niewent der Upassung vun de Barèmen ënnerstéize mir dofir weider dee ganz, ganz gudden Mechanismus vun de Crédit-d'impôts, wou ech weess, datt och aner Länner eise System hei ganz staark appreciieren a sech hei ukucke kommen, wéi mer dat mat deene Crédit-d'impôts geregelt hunn. Crédit-d'impôts, déi eiser Meenung no wierklech e ganz gudden an e ganz effikassen Outil sinn, fir de Leit, déi et brauchen, dann och richtig ze hëllefene.

Parallél fanne mer d'Iddi vum Budgetsrapporteur, fir den Effectif bei den Office-sociale jee no der sozioekonomescher Situatioun vun der Gemeng unzepassen, besonnesch nennenswäert. Am Moment sinn et 6.000 Leit, wann ech dat richtig am Kapp nach hunn. Pro 6.000 Leit, déi an enger Gemeng wunnen, hues de dann en Usproch, dass de en Assistent social rembourséiert kriss. An ech mengen awer, dass et wichteg ass, och de sozioekonomesche Kontext an d'Situatioun an der Gemeng nach

eng Kéier ze kucken. 6.000 Leit op där enger Plaz a 6.000 Leit op där anerer Plaz mussen net ëmmer onbedéngt déi selwecht Demanden an Hëllef an Usproch huelen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Jo, de Rapporteur huet et gëschter gesot: Mir hunn e generéist soziaalt Netz an eng vun de Käraufgabe vun engem demokratesche Staat ass et, Sécherheet ze assuréieren, an dat op ville verschiddenen Eebenen. Dat ass e ganz staarke mënschleche Besoin. An do gehéiert och besonnesch déi sozial Sécherheet derzou. An ech wëll elo net nach eng Kéier alles dat opzielen, wat de Pierre Gramegna de Moien opgezielt huet. Et ass effektiv ganz vill um soziale Plang gemaach ginn. Et bleift natierlech nach ëmmer eppes ze maachen, dat ass ganz evident. Mee et ass awer och net, wéi Verschiddener dat soen, näischt geschitt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Déi meeschte Leit am Land verstinn, dass eng grousst Steierreform weinst der Pandemie an hire Suitten haut net wéi geplangt kann duerchgezu ginn. Dat däerf eis awer net drun hënneren, och elo schonns iwwer méi Steiergerechtegkeet nozedenken an ze diskutéieren. An et ass duerfir gutt, dass d'Chamber amgaangen ass, eng grousst Debatt an deem Sënn ze preparéieren. An där Diskussioun muss et an den Ae vun der LSAP ëm Aarmutsbekämpfung goen!

Et muss ëm e méi gerechten Equilibre téschent der Besteuerung vum Kapital an der Besteuerung vun der Aarbecht goen. Et muss och ëm Spekulationsbekämpfung um Immobiliemarché goen. An et mussen och déi Ongerechtegkeeten ofgebaut ginn, déi sech leider an eisem Steiersystem an deene leschte Joren ageschlaach hu respektiv déi sech och vergréissert hunn. Ech denken do ënner anerem och un d'Situatioun vun de Monoparentallen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Vergiessen dierfe mer awer net, dass an dëser Legislaturperiod schonn eenzel Schrëtt an déi richteg Richtung gemaach goufen. Ech erënneren do un de Crédit d'impôt zur Kompenséierung vun der CO₂-Besteuerung, un d'Ofschafung vun de wierklech ongerechtferdigte Privileegie bei de Fonds d'investissements spéciaux ...

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - ... oder nach un den iwwerdriwwenen Amortissement accéléré, dee mer reduzéiert hunn an deen an eisen Aen och mëttelfristeg zu engem normalen Amortissement misst zréckgefouert ginn.

(Brouhaha)

Ech kommen zur Ëmwelt. De Rapporteur huet a sengem méi perséinlechen Deel vum Rapport e Schwéierpunkt gesot, wéi ech et virdu gesot hunn, op d'Theema Sécherheet, a virun allem op d'Sécherheetsgefäll vun de Leit, wat e wicthegen Afloss op hiert Wuelbefannen huet. Wie sech sécher spiert, deen ass oppe fir Neies, dee geet Verännerung mat Zouversicht un an ass och fäeg, nei Chancen ze erkennen an ze notzen.

Mir liewen an enger Zäit vu Verännerungen. Mir brauchen d'Fäegkeet vun de Leit, fir Erausforderungen unzegoen a sech an nei Bedéngungen unzupassen. An eng vun deene ganz grousse Erausforderungen, Dir Dammen an Dir Hären, ass sécherlech de Klimawandel a seng Auswierkungen. D'Politik muss an hirer Kommunikatioun do awer e schwierige Spagat maachen. Engersäits muss jidderee verstoen, wéi eescht de Problem ass a wéi grousst d'Urgence ass fir ze handelen. Esou wéi mer d'Leit mussen iwwerzeegen, dass de Covid-19 net just eng kleng Gripp ass, esou muss mer och erklären, wat geschitt, wa mer net séier a konsequent Mesuren huelen, fir de Klimawandel ze limitéieren.

An anerersäits dierfe mer de Leit awer och net Angscht maache virun der Zukunft. Mir mussen weisen, dass et Léisunge gëtt. Et gëtt Léisungen! Dass den Einzelnen net hëlleflos de Changementer ausgelievert ass. Dass et net egal ass, ob mer elo reagéieren. Dass nach net alles verluer ass, mee dass een Ënnerstützung kritt an och hei Deel vun der Léisung ka sinn. Dass déi Verännerungen an Efforten, déi mer akzeptéieren mussen, och Sënn maachen.

Dës Regierung mécht hei ganz grousst Efforten an deem Sënn. An dat spigelt sech an deem Budget erëm, ënner anerem an der Form vu Subsidien an och anere finanzielle Bähëllef, déi Ureizer schafen, déi et engem méi breede Public erméiglechen, nei Technologien ze notzen an Emissiounen vun Zäregasen ze reduzéieren.

Fir d'LSAP ass et donieft ganz wictheg, dass an eiser Bevëlkerung d'Vertrauen erhale bleift, dass Rücksicht geholl gëtt op déi, déi sech net esou lücht upasse kënnen, an dat aus deenen ënnerschiddlechste Grënn, dass net vum Einzelnen Onméiglech verlaangt gëtt, dass net vun uewen erof Ziler festgesat ginn an hannendru kee sech drëms këmmert, wéi d'Ëmsetzung an der Praxis soll ausgesinn.

Fir Onsécherheet an e Gefill vun Hëlleflosegkeet suergen och déi extreem Wiederkonditiounen an Naturkatastrophen, déi ëmmer méi heefeg ginn. Am Budget stinn duerfir Sue bereet, fir eis Infrastruktur besser géint esou Wiederphenomeener ofzesécheren an de Schutz vun de Leit ze verbessern.

Gläichzäitig hu mer zu Lëtzebuerg eise Budget ëmmer esou opgestallt, dass genuch Moyenen zur Verfügung stinn, fir Leit kënnen ënner d'Äerm ze gräifen, déi an Existenznout geroden, sief et duerch eng Naturkatastroph oder duerch eng Pandemie. Dat ass an deem Budget natierlech net anescht a gëllt souwuel fir Privatpersounen wéi och fir Betriber. Bei Naturkatastrophen, ob se elo e Lien zum Klimawandel hunn oder net - se mussen jo och net onbedéngt e Lien zum Klimawandel hunn -, mussen déi Betrafte, déi op ee Coup alles verléieren, séier an zuverlässeg gehollef kréien. Dass dat an der Praxis net ëmmer esou einfach ass, wéi ee sech dat wënscht, dat ass eng Saach, mee mir mussen eist Méiglechst drusetzen, dass kee sech am Stach gelooss fillt.

An deene leschte fënnf Joer huet de Lëtzebuerger Staat net manner wéi 160 Milliounen Euro deblockéiert, fir de Biergerinnen a Bierger, déi betraff ware vun enger Naturkatastroph, ze hëlfe. Fir d'Iwwerschwemmungen dese Juli huet d'Regierung 100 Milliounen Euro mobiliséiert. Ze wëssen, dass de an deene schwierigste Situatiounen gehollef kriss, dass de net aleng bass, jo, och dat gëtt Sécherheet.

Sécher ass awer och: « Mieux vaut prévenir que guérir. » Aus deem Grund huet de Plan national intégré en matière d'énergie et de climat, de PNEC, eng zentral Bedeutung. De PNEC féiert Mesuren zesammen, déi am Kader vu fënnf Dimensionen sollen nom Horizont 2030 Realitéit ginn. A fir d'Joer 2022 gesäit de Budgetsprojert net manner wéi 1,87 Milliarden Euro vir. An och do kann ech nach eng Kéier dem Gilles Roth net Recht ginn. Niewent der sozialer Dimension huet dese Budget hei ganz kloer och eng gréng Dimension.

2024 sollen d'Depensen en faveur vum PNEC iwwert de Seuil vun 2 Milliarden Euro erausgoen. Dat ass net näischt! Mee et ass virun allem sënnavoll an néideg, well wa mer dat net maachen, wa mer net elo agéieren, da gëtt d'Rechnung duerno nach vill méi héich. An duerfir muss mer déi zwou Milliarden, déi mer do asetzen, och gutt asetzen an d'Leit och mathuelen op dee Wee, fir datt se verstinn, ëm wat et geet, dass et Sënn mécht an dass et och fir si ass, fir déi dat do alles gemaach gëtt!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Mäi véierte Punkt handelt vun der Aarbecht. De Rapporteur ass a sengem perséinlechen Deel vum Rapport och op d'Onsécherheet um Aarbechtsmaart agaangen.

D'Coronakris huet déi leschte Méint en déift Gefill vun Onsécherheet geschaf an hat och scho weesentlech Auswierkungen op den Aarbechtsmaart. Mee wéi de Rapporteur et och scho gëschter ervirgewise huet, ass d'Entwécklung um Aarbechtsmaart fir Lëtzebuerg aussergewöhnlech gutt am Verglach mam Ausland. Eis solidaresch Politik vun deene leschte Méint huet sécherlech hir Friichte gedroen, wat de Chômage ugeet. De Chômagetaux, dat hunn ech scho gesot, louch am Oktober 2021 bei grad emol 5,4 % an huet souguer elo op den Niveau vu virun der Kris erëm zréckfonnt.

Jo, et ass eng aussergewöhnlech Situatioun am Verglach zum Ausland, mee dëst ass d'Resultat vun all deenen Hëlfe, déi während der Coronakris vu Regierungssäit ugebuede gi sinn, an am meeschte vun enger effikasser Kuerzaarbecht, déi während der Pandemie konnt gräifen. Jo, et ass gekuckt ginn, keen op der Streck ze loossen. Et ass garantéiert ginn, datt d'Indemnitéit ëmmer op d'mannst esou héich wéi de soziale Mindestloun war. Esou si säit Ufank vun der Pandemie 1,164 Milliarden Euro un Hëlfe u Betriber ausbezuel ginn.

An ech soen et nach emol: Laut Stateg konnten an der éischter Well vun der Pandemie 15.000 Aarbechtsplaze gerett ginn. Et kann een et net genuch soen! Dat ass extreem wictheg, well hanner all Aarbechtsplaz hänken och Schicksaler, hänke Familien, hänken Existenzen. An duerfir ass et ganz wictheg, datt déi 15.000 Aarbechtsplaze konnte gerett ginn!

D'LSAP wäert sech weider, wéi an der Vergaangeneheet, fir e staarke Sozialsystem an alle Beräicher vun eiser sozialer Sécherheet staarkmaachen, deen alle Mënsche gläichermoossen zeguttkennt.

Och wann d'Chômagezuelen nees erofginn, sou maachen awer d'Zuele vun de Laangzäitaarbechtslosen eis Suergen, well déi tendenziell méi grousst ginn. An dat hu mer jo och am Ufank vun deem Mount an enger Heure d'actualité hei an der Chamber ënnerstrach, eng Heure d'actualité, déi de Marc Spautz ugegrift hat a bei där mer hei och wierklech iwwert deen Theema do en long et en large konnte schwätzen. Dëst gëllt och fir de Jugendchômage, deen een am A muss behalen. An do muss een och géigsteieren. Ech kommen herno nach eng Kéier dorobber zréck.

Fir d'LSAP bleibt dat iwwergräifend Zil d'Bekämpfe vun der Aarbechtslosegkeet! An eisen Ae muss onbedéngt un der Formation continue geschafft ginn. Do ass nach vill Loft no uewen. Well wann d'Pandemie eis eppes gewisen huet, dann dat, datt eis Gesellschaft a puncto Digitalisatioun nach wierklech an de Kannerschong stécht an och do nach ganz vill Potenzial no uewen ass.

Ob een dës Evolutioun elo gutt fënnst oder net, mir kommen net do derlaanscht. D'Aarbechtswelt befënnst sech an engem Wandel an do muss mer ...

■ **Une voix.** - Genau!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - ... d'Leit mathuelen. Och déi, déi vläicht net esou den Zoch hunn, fir mat deenen neien Outilen, mat deenen neie Medien ëmzegoen, respektiv déi net déi néideg Formationen hunn, fir mat deenen neien Technologien op enger Aarbechtsplaz ëmzegoen. Well och hei gëllt et: Et soll keen op der Streck gelooss ginn! Duerfir ënnerstéize mer d'Fuerderung, dass am Kader vun der digitaler Inklusioun genuch Formationen ugebuede ginn, déi alleguer d'Generatiounen ëmfaassen an och, dass um Aarbechtsmaart déi verschidde Kompetenzbedierfnesser op d'Leit geziilt sinn, besonnesch op déi mat engem niddrege Formationsniveau, mat niddrege Kompetenzen.

Dat selwecht gëllt och fir de Jugendchômage. De Jugendchômage geet tendenziell erof. Mir haten am Juni 2020 en Taux vun iwwer 30 %. Am Juni 2021 louch e bei 18,8 %. Dat ass eng gutt Evolutioun! Mee haut hu mer nach ëmmer net den Niveau vu virun der Pandemie erëm. Dofir muss mer alles drusetzen, fir d'Klamme vum Jugendchômage ze verhënnern. A fir d'LSAP muss hei méi an d'Leier an och an d'Entwécklungskompetenzen investéiert ginn.

Moosname wéi staark Efforten am Beräich vun der Kompetenzentwicklung oder d'Ouverture vu Stagé fir beruflech Qualifikatiounen fir Leit ënner 30 Joer si schonns während der Kris elo ageleet ginn. Och hei ass d'Schlësselement d'Weiderbildung. De Staat muss wierklech alles maachen, fir esou vill wéi méiglech un der Weiderbildung ze schaffen, fir do ze investéieren an dat opzemaache fir sou vill wéi méiglech Leit. Lifelong learning lässt grüssen!

Leif Kollegeinnen a Kollegen, ech hunn d'Digitaliséierung an de Wandel um Aarbechtsmaart ugeschwat. Dat bréngt mech dann och op sécherlech de gréisste Gewinner an dëser Kris: den Teletravail. Virun der Pandemie hätt kee geduecht, datt e Virus d'Digitaliséierung an d'Flexibiliséierung vun der Aarbecht géif esou virundreiwen.

Zu Lëtzebuerg war virun der Pandemie den Trend zum Teletravail weing verbreet. Do, wou 2019 laut Stateg 20 % vun de Beschäftegten heiansdo op den Teletravail zréckgegraff hunn, huet op eemol eng ongewollte Flucht zu enger méi breeder intensiver Notzung gefouert. Am éischte Lockdown hu mer bis zu 69 % vun de Beschäftegte gehat, déi Teletravail hu misse maachen - missen! -, mee a den Ae vu ville Leit och endlech kënnen maachen.

Esou huet zënter engem Joer d'Pandemie d'Aarbechtswelt ganz séier an d'Zukunft katapultéiert. Net nëmme d'Aarbechtsweis, mee och eis Relatioun mat der Aarbecht huet sech radikal verännert. Mee gutt, datt op den Teletravail konnt zréckgegraff ginn, well dëst huet sécherlech och derzou bägedroen, datt et zu manner Entloossunge komm ass an datt an de Betriber d'Aarbecht konnt weider gelescht ginn. Déi ekonomesch Kris konnt gréisstendeels och mat Hëllef vum Teletravail verhënnert ginn.

Déi aktuell Kris huet awer gewisen, datt den Teletravail net nëmme eng Erhéijung vun der Liewensqualität bréngt, mee och, datt d'Aarbecht méi flexibel kann ...

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - ... organiséiert ginn, wärenddeems d'Produktivitéit bei de Saliéien trotzdeem bestoe bleift.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Als LSAP sti mir ganz kloer zum Teletravail an deene Beräicher, wou et méiglech ass. Jo, et geet drëms, dem Teletravail och no der Kris eng Chance, e legale Kader ze ginn. An esou begrëisse mir dann och d'Sous-commission Télétravail an der Chamber, déi eng grondsätzlech Analys mécht, an där alleguer d'Aspekter, déi ekonomesch, déi sozial, finanziell, fiskalesch a juristes, wäerte gekuckt ginn, fir duerno e globale Rapport ze maachen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Nëmme wann een all d'Aspekter a Betruecht zitt, kann een dës nei zukunftsorientéiert Aarbechtsmethod weiderdreiwen. A sécherlech wäert den Teletravail iwwert d'Aarbechtswelt eraus ...

(Brouhaha)

... Auswierkungen hunn. Ech gesinn do zum Beispill och, dass am Business-tourismus den Teletravail

sécher Auswierkung wäert hunn an dass dee sech och muss enger neier Situatioun hei upassen.

Do, wou ee vläicht nach viru Jore vu Bréissel op Lëtzebuerg komm ass fir eng Reunioun, kann ech mer virstellen, dass dat fir déi eng Reunioun och ganz gutt iwwer Teletravail wäert goen.

Wéi gesot huet d'Coronakris d'Beziung vum Mënsch zur Aarbecht verännert. Haut si mer nach méi wéi jee mat Hyperkonnexioun, digitaler Sucht a permanenter Disponibilitéit beschäftigt wéi virun. Wat e Virdeel fir deen een ass, kann och zur Laascht fir deen anere ginn, an dofir setzt d'LSAP sech aktiv fir d'Rechter vun de Saliéien an, soudatt et fir eis onëmgängelech war, hei ze legiferéieren. D'Gesetz zum Droit à la déconnexion ass deposéiert an dat heescht, datt de Salié net muss Dag an Nuecht accessibel sinn an och duerf säin Handy ausschalten, ouni Scholdgefiller ze hunn.

Mir schaffen, fir kënnen ze liewen an net ëmgedréit!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - D'LSAP verdeedegt déi duebel Funktioun vum Lëtzebuerger Modell, mat engersäits den Interesse vun den Employéen an anerersäits enger dynamescher an nohalteger wirtschaftlecher Entwécklung. Den Dialogue social wäert och weider vun enger primordialer Wichtigkeet bleiwen. Am Dialog kann ee villes reegele mat deem néidege Verständnis vu jiddwengem fir d'Situatioun vun deem aneren.

Trotz Kris sätze mir all zesammen an engem Boot an hunn e gemeinsamen Interêt, weiderhi gutt an och praktikabel Léisungen auszeschaffen.

Ech kommen zu mengem leschte Punkt, der Educatioun. An d'Kanner vun haut investéieren heescht, och muer nach eng zukunftsfaeg Gesellschaft ze hunn. Educationspolitik ass Zukunftspolitik an duerfir läit se der LSAP och ganz besonnesch um Häerz.

Fir eis gëllt et, d'Chancégerechtgkeet an der duerch d'Schoul weider oprechtzehalen an doriwwer eraus och nach ze stäerken. Heifir muss een de Kanner déi Moyenen an d'Hand ginn, déi si brauchen, fir hire ganz individuelle Parcours ze meeschten. An hei spillt eng zentral Roll sécherlech d'Orientatioun. Mir kënnen beispillsweis net méi an der Logik funktionéieren, dass déi mat deene gudde Punkten an de Classique an déi mat de manner gudde Punkten dann automatesch an de Général orientéiert ginn. Eng Orientation par échec dierf et net méi ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Et muss sech also vill méi mat de reelle Wënsch, mat de Virstellungen, mat den Ambitiounen a virun allem mat de Motivatiounen vun de Kanner an deene Jonken auserneegesat ginn.

(Brouhaha)

Wat wëlle se herno errechen? U wat fir Aufgaben hu se Spaass? Wéi een Job wäert si herno erfüllen? A woubäi bréngt si och der Gesellschaft am meeschten?

Et muss vu viru kloer sinn, wéi een dës ganz verschidden Ziler erreche kann. D'Maison de l'orientation muss hei zu engem Acteur ginn, deen all Jonke kennt an deen ouni Problem fir jiddwengem zougängelech ass.

Gradesou wictheg wéi eng gutt Orientatioun ass et awer, déi néideg Passerellen ze schafen, wa sech mol déi eng oder déi aner Decisioun, a wéi eng Richtung och ëmmer et goe soll, als net déi richteg erausgestallt huet.

Dem Rapporteur seng Prioritéit louch op der Sécherheet, an zu där perséinlecher Sécherheet gehéiert et och, kloer Strukturen ze erkennen an d'Hëllef bei der Orientatiounsdecisioun ze kréien. D'Fuerderung, all d'Orientatiounsprozesser emol ze analyséieren, schéngt mer duerfir hei och essenziell ze sinn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Här President, dass d'Orientatioun ëmmer méi eng wictheg Roll spille wäert läit och, wéi ech dat scho virun ugeschwat hunn, un de Verännerung vum Aarbechtsmaart. Huet ee sech fréier mol fir eng Richtung, jo, e Beruff entscheet, esou huet een dee ganz oft säi ganz Liewe laang ausgeübt. Haut ass dat awer net méi esou. D'Aarbechtswelt gëtt ëmmer méi schnell-lieweg a Changementer an enger Karriär sinn ëmmer méi heefeg. Duerfir ass et vun enormer Wichtigkeet, d'Veiderbildung, de Lifelong Learning och, ech hunn et virdu gesot, weider auszubauen. Hei soll och e weidert Element eng wictheg Roll spillen: D'Université populaire soll do en zentralen Acteur ginn, eng Plaz, wou stänneg Formationen a Weiderbildungen ugebuede ginn, mee awer och eng Informatiouns- an Orientatiounsstell fir Erwuessener soll sinn. Jidderee soll säi Liewe laang richteg kënnen berode ginn an déi Karriär aschloen, déi fir hie richteg ass.

Et soll ee Freed u senger Aarbecht fannen. Dat ass gutt fir seng eege mental Gesondheet an Zefridden-

heet an nëmmen da bréngt een der Gesellschaft am meeschten.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - D'Santé mentale ugeschwat, do si mir als LSAP der Meinung, dass dës iwwert déi nächst Jore grad am Enseignementswesen eng grouss Prioritéit muss zougeschriwwen kreen, an dat muss och mat den néidege Moyenen ënnerstëtzt ginn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - D'Zuele vu jonke Leit, jo, Kanner mat Troubles mentaux bis zur Depressioun a Suicidedanke sinn iwwert déi lescht Jore stänneg geklommen an d'Pandemie, respektiv d'Auswirkungen à moyen an och à long terme vun dëser Pandemie wäerten dës Situatioun mat Sécherheet net verbessert hunn. Duerfir muss mer alles drusetzen, dass all Kand déi Hëllef kritt, déi et braucht, an do muss mer och evitéieren, dass op de Portmonni gekuckt gëtt. Do muss all Kand kënnen déi Hëllef eeben an Usproch huelen.

Leif Kolleginnen a Kollegeen, de Volet Education ass iwwert déi lescht Joren am Budget ëmmer weider geklommen an dat ass och gutt an och richtig esou. Mir brauchen eng staark ëffentlech Schoul an déi muss eis all Moyen wäert sinn. Méi wéi 14 % vun den Depensé fléissen an d'Education an an d'Jeunesse.

D'LSAP wäert sech weider fir eng staark ëffentlech Schoul asetzen, well si den eenzege Wee ass, fir nohalteg fir Chancégerechtigkeit an der Gesellschaft a grad bei de Kanner ze suergen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - D'Kanner a Jonker sinn d'Zukunft a si brauchen déi beschtméiglech Ausbildungs- an Developpementsméiglechkeete grad hei zu Lëtzebuerg.

Här President, de Budget 2022 ass, wéi de Rapport et gesot huet - an deem ech vun hei aus awer och wierklech e ganz häerzleche Merci wëll gi fir seng enorm Aarbecht, déi en an de leschte Méint gemaach huet, fir säin exzellente schrëftlechen a mëndleche Rapport - e Budget vun der wirtschaftlecher Reprise, deen duerch déi Akzenter, déi gesat ginn, keen dobäi vergësst.

Dëse Budget kritt natierlech dann och den Accord vun der LSAP, net awer, ier ech mengem Kolleg aus dem Minett, dem Escher Jong Pierre Gramegna, dem Minister vun der leschter a vun dëser Regierung vun de Finanzen, wierklech e ganz, ganz grouse Merci wëll soe fir säin onermiddlechen Asaz, fir seng Duerstellung vu Lëtzebuerg, net nëmmen hei zu Lëtzebuerg, mee och iwwert d'Grenzen ewech, an der EU an international. Ech wünsch him, dass en am Kader vu senger Famill vill Tennis ka spillen an dass e bei enger gudder Gesondheet bleift an dass e seng politesch Pensioun kann a vollen Zich genéissen. E grouse Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Merci fir d'Nolauschteren.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmoos, Här Engel. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Merci, Här President, Dir Häre Ministeren, Dir Dammen an Dir Hären, et mécht keng Freed, et ze soen, mee et ass richtig: Eist Land ass mat enger Rei vu Krise konfrontéiert an de Begrëff Resilienz bezeechent d'Fäegkeet, widderstandsfäeg vis-à-vis vun deene Krisen ze ginn a gestärkt aus hinnen erauszegoen. Dat ass eist Ziel.

Leider si Krisen haut keng Ausnam méi. Se sinn zu eisem stännege Begleeder ginn a werfen d'Fro vun der Resilienzfaegkeet an de leschte Jore méi wéi jee virdrun op. Dofir war et och keen Zoufall, dass de Begrëff Resilienz sech d'lescht Joer wéi e rout-blo-gréng Fuedem duerch dem François Benoy säi Budgetsrapport gezunn huet.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - De Rapport vun dësem Joer, den Dan Biancalana, huet de Begrëff vun der Sécherheet an de Fokus gestallt an en huet opgewisen, dass d'Fro vun der Sécherheet sech queuesch duerch all d'Politikfelder zitt an enk un déi sozial Gerechtheit, an de Prinzip vun der Inklusioun an e eis demokratesch Wäerter gekoppelt ass. Als Gréng deele mir dës Vue a mir sinn och der Meinung, dass et un der Politik ass, d'Onsécherheet am breede Sënn vum Wuert ze bekämpfen a weider Onsécherheeten a Krisenphänomeneener ze verhënnern. An ech wëll mengem fréiere Schüler och versécheren, ...

■ **Une voix.** - A!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - ... dass mir eng Rei Recommendatiounen, déi en a sengem Rapport formuléiert huet, deelen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - An éischer Linn déi, déi geduecht sinn, fir déi Vulnerabelst an eiser Gesellschaft ze schützen an eis Demokratie ze stäerken. Dat ass och ganz an eisem Sënn, Här Rapportier.

Här President, en Thema, op dat de Rapportier net esou déifgräifend agaangen ass a wat eis als Gréng net manner wichteg ass wéi déi sozial Gerechtheit, ass natierlech d'Klimakris. De Rapportier sot awer zu Recht, an en huet et betount, dass de Klimawandel eis, nieft der Digitaliséierung an dem technologesche Fortschritt, viru grouss Erausforderung stellt an dass all dës Erausforderungen déi Vulnerabelst ëmmer fir d'éischt treffen. Dat ass richtig.

Jo, a fir eis ass et och evident, Dir Dammen an Dir Hären, dass d'Klimakris an d'Sozialfro enk matenee verbonne sinn. A fir eis ass et evident, dass d'Klimakris e grouse Facteur vun Onsécherheet ass. Éischtens stellen d'Auswirkung vum der Klimakris eng Bedroung fir d'Sécherheet a fir de Fridden an der ganzer Welt duer a bréngt vill Konflikter mat sech. Zweetens verstärkt de Klimawandel déi scho bestoend Sécherheitsrisiken an d'Vulnerabilitéit vun de sozial benodelegte Bevölkerungsgruppen och zu Lëtzebuerg. De Klimawandel mécht et der Regierung an de Gemengen och ëmmer méi schwéier, fir d'Sécherheet vun de Biergerinnen a Bierger bei extreeme Wiederverhältnisse beispillsweis ze garantéieren an e werft ëmmer op en Neits déi schwéier Fro vun der gerechter Verdeelung vun de Ressourcen op, déi ëmmer méi knapp ginn a konsequent geschützt mussen ginn.

Well de Kampf géint d'Klimakris eng vun den Haupterausforderungen vun eiser Zäit ass an déi sozial Dimensioun ëmmer matgeduecht muss ginn, kommen ech zum Schluss nach emol drop zrëck, wann ech op d'Moosname vun der Regierung aginn.

Dir Dammen an Dir Hären, nieft der Klimakris gëtt et natierlech nach aner Onsécherheitsfacteuren an och si stellen eis viru grouss Erausforderungen. Ech denken hei natierlech un d'Pandemie an un déi wuessend Problemer vun der mentaler Gesondheet, ech denken un d'Drogekriminalitéit, un d'Drogenofhängegkeet an un d'Suchtverhalten, wat sech am héijen Drogekonsum zréckspigelt, mee och an der steigender Vente vun Alkohol an Tubak, déi 2021 all Rekorder brécht, wuel wëssend, dass Alkohol an Tubak och Droge sinn! Ech denken awer och un d'Wunnengsnout an ech denken un déi wuessend Schéier tëscht aarm a räich.

D'Zil vun den ëffentleche Politicken an domat och vun der Finanzpolitik muss et natierlech sinn, all dës Problemer a Krisenphänomeneener mat klere Strategien entgéintzesteieren an d'Mënschen opzefänken amplaz auszegrenzen, wa se an Nout gereden, woumat ech och de Rapportier zitieren.

Dat setzt engersäits politesch Kohärenz viraus, esou wéi den oft benotzten Numm Cohérence des politiques publiques et seet. Anersäits setzt et awer och viraus, dass dës Gesellschaft net weider auserneegedriwwen gëtt an dass Grief verhënnert ginn. Grief entstinn net nëmmen duerch sozial Ongerechtheeten an Ausgrenzung, Grief entstinn och duerch Ängschten, déi mat rationale Strategien a mam Allgemengwuel eigentlech näischt ze dinn hunn.

Natierlech sinn Ängschten a Suergen eng mënschlech Reaktioun op verschidde bedrolech Entwécklungen a Phänomeneener. Esou zum Beispill d'Ängscht virum Coronavirus, d'Ängscht viru extreeme Wiederverhältnisse mat Orkaner, extreemen Hëtztwellen, Bëschbränn an Iwwerschwemmungen, oder awer d'Ängscht, net méi genuch Mëttelen ze hunn, fir mënschewierdeg kënnen ze liewen an ze wunnen.

Dobäi kommen awer aner Ängschten. Et sinn déi Ängschten, déi vu bestëmmte Gruppe bewosst geschüürt ginn, an zwar aus politeschem Eegecalcul an aus taktische Grënn, ...

(**Brouhaha**)

... fir politesche Benefiss doraus ze zéien, an déi eiser Demokratie net wierdeg sinn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Dës Ängscht-schürerei füügt eiser Gesellschaft an eise fundamentale Wäerter vill Schued zou an ass net akzeptabel.

Zu dëser Strategie gehéiert ënner anerem déi bewosst Ängschtmaacherei virum Vaccin, deierdëngs och viru den Tester, d'Ängschtmaacherei viru den negative Konsequenze vum Wuesstum, d'Ängschtmaacherei viru Awanderer a Frontalieren, d'Ängschtmaacherei viru Kannerrechter an neierdëngs och d'Ängschtmaacherei viru eisen ëffentlechen Institutionen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Esou eng Zort vun Ängscht-schürerei, kann ee soen, zu politeschen Zwecker huet mat de reellen Onsécherheeten, mat deenen eis Gesellschaft ze kämpfen huet, näischt

ze dinn. Dowéinst distanzéiere mir eis ausdrécklech vun deene Strategien!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, eis Strategie vun der Koalitioun besteet villméi doran, de reellen Onsécherheeten a Krisenphänomeneener, déi duerch d'Pandemie zum Deel nach verstärkt gi sinn, mat konkreete Moosnamen entgéintzetrieden.

Dozou gehéiert éischtens eng ëmweltfrëndlech a ressourcëschoonend Politik, déi sech transversal duerch alleguer d'Ressorte muss zéien. Dozou gehéiert zweetens eng Politik, déi de sozialen Inegalitéite konsequent entgéintwirkt, wuel wëssend, dass déi sozial benodelegte Bevölkerungsgruppen, wéi ech et scho gesot hunn, besonnesch a Krisenzäite wéi där vum Covid-19 manner Ressourcen zur Verfügung hunn, fir hiert Verhalten unzepassen a sech selwer ze schützen.

Drëttens féiert kee Wee laanscht de Prinzip vun der Nulltoleranz géintwuer der Verbreedung vu Gewalt an Haass, vu Sexismus, Antisemitismus an Homophobie, oft verbonne mat der Verbreedung vun Onwourechten an Intimidatioun.

Wéi wichteg dësen Aspekt an der Debatt ronderëm de Budget ass, kann ech mat engem klengen trefende Beispill illustréieren: Et ass dat, dass d'Mëttelen, déi de leschte Samschdeg an déi massiv Mobiliséierung vun der Police hu misse fléissen, zwar ganz wichteg waren, fir d'Sécherheet vun der Populatioun géintwuer Randalen ze garantéieren, an et ass mir och wichteg, deene villen Agentinnen an Agenten vun der Police e grouse Merci auszedrücken, well se munches verhënnert hunn.

Op wat ech awer erauswëll, ass, dass d'Mëttelen, déi an eng iwwerméisseg staark Mobiliséierung vu Sécherheitskräfte misse fléissen, net méi fir nohalteg Investissementer zur Verfügung stinn. Dëst Geld steet net méi zur Verfügung fir Investissementer, déi notament bei der Police gebraucht ginn, fir de Corps méi staark opzestellen, fir d'Aarbechtskonditiounen ze verbessern a fir déi wichteg Roll vun der Police um Niveau vun der Preventiounsaarbecht ze stäerken.

Als Gréng si mer jiddwerfalls iwwerzeegt, dass dës Staatsbudget do ukënn, wou en dringend gebraucht gëtt an zwar bei enger effikasser a preventiver Gesondheits- a Sozialpolitik, enger sozialer an nohalteger Logementspolitik, enger kohärenter Klimapolitik an domat verbonnen enger ressourcëschoonender an ëmweltfrëndlecher Wirtschafts- a Agrarpolitik.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - Dir Dammen an Dir Hären, mam virleiende Budgetsprojert leee mer jiddwerfalls de finanzpolitesche Grondsteen, fir esou eng Politik ëmzesetzen an dat an der Kontinuitéit vun de Jore virdrun. Dowéinst fënnt de Budget 2022 an och de Budget pluriannuel eis voll Ënnerstëtzung.

Grad wéi meng Virriedner geheien ech dann och e Bléck op déi gesamtekonomesch Situatioun, laanscht déi a Budgetsdebatten natierlech kee Wee ka féieren.

Leif Kolleginnen a Kollegeen, ech denken, mer sinn eis eens, jiddwerfalls d'Membere vun der Koalitioun si sech do eens: E kuerze Bléck op eis Staatsfinanze geet duer fir feststellen, dass Lëtzebuerg gesamtwirtschaftlech gesi vill besser duerch d'Kris komm ass wéi déi aner Länner an der EU. Dat ass viru allem op eisen zimmlech stabile Finanz- an Déngschtleeschungssecteur zréckzeféieren, dee séier nees op feste Féiss stoung.

Op där anerer Säit däreft een eis staark Ofhängegkeet vun dësem Secteur trotz allem net ignoréieren an dofir ass et och wichteg a richtig, weiderhin op wirtschaftlech Diversifizéierung an op nohalteg wirtschaftlech Aktivitéiten ze setzen. An et ass de François Benoy, mäi Fraktiounskolleg, deen duerno méi am Detail op d'Wirtschaftspolitik wäert agoen.

Dir Dammen an Dir Hären, dass Lëtzebuerg am Verglach zu anere Länner besser duerch d'Kris komm ass a besser dosteet, ass awer net just eisem nach stabille Finanzsecteur an eisem kriseresistenten Déngschtleeschungssecteur ze verdanken. Eis gutt Situatioun vun haut ass och de Verdéngscht vun de massiven Hëllefsmoosnamen, déi d'Regierung am Kader vun der Kris deblockéiert huet. Am Ganze goufe bis elo bal 3 Milliarden Euro fir d'Gestioun vun der Kris investéiert. Dat si knapp 4 % vum PIB.

Trotz dësen Ausgabe si mer bis haut besser duerch d'Kris komm, wéi d'Experten et d'lescht Joer nach virausgesot hunn. Am leschte Budget war e Réckgang vu 6 % vum PIB propheet ginn. Um Enn waren et just 1,8 %.

An och de Chômage ass net an deem Mooss explozéiert, wéi de Statec et nach d'lescht Joer ausge-rechent hat. Amplaz vu 7,1 % wäerte mer dëst Joer op 6,5 % kommen - natierlech ass all Prozent ee Prozent ze vill - an et gëtt vu verschidde Previ-

sioune virausgesot, dass de Chômagetaux an den nächste Joren nach wäert falen. Allerdéngs gëtt déi Vue net vu jiddwerengem gedeelt.

De President vum Conseil national des finances publiques gesäit dat nämlech méi kritesch. Hien ass der Meinung, dass de Wirtschaftswuesstum net héich genuch ass, fir de Chômagetaux laangfristeg no ënnen ze drécken an e geet souguer dervun aus, dass de Chômage bis 2025 nach wäert klammen. Dat huet en esou an der Finanzkommissioun erkläert.

An deem Kontext wëllt ech e Lien zum ganz aktuelle Bildungsbericht hierstellen. Doraus geet ervir, dass de Bildungsniveau vun eiser Schoulpopulatioun net dramatesch ënnert der Kris gelidde huet an dass d'Leeschungen, trotz Homeschooling a ville Quarantänen, eenegermoosse konstant bliwwen sinn. De sprangchômage ass fir eis awer deen, dass d'Leierdefiziter vun de Schülerinnen a Schüler aus sozial benodelegte Milieuen zougeholl hunn. Dat weist sech besonnesch am Cycle 3.1, dem fréieren drëtter Schouljoer, wou d'Kanner net méi wéi 8, 9 Joer al sinn a viru allem an der däitscher Sprooch gréisser Defiziter opweisen, also grad an där Sprooch, an där vill Schoufächer enseignéiert ginn.

Et sinn dës Kanner, déi scho fréi am Liewe riskéieren, den Uschloss un eise Bildungssystem ze verpassen an d'Bildungsstandarden net ze errechen. Dass de sprangchômage an, an dorop wëll ech eraus, och de Laangzäitichômage a spéidere Jore grad op dës Kategorië vu Schülerinnen a Schüler laueren, läit op der Hand. An dat ass ee Grond méi, fir sech beim Kampf géint de Jugendchômage an de Laangzäitichômage net just op de Secondaire an op d'Berufsausbildung ze konzentréieren. Och den Enseignement fondamental muss déifgräifend analyséiert ginn, fir d'Bildungsdefiziter direkt un der Wuerzel ze verhënnern, an hei spillt eis Sproochvillfalt eng wichteg Roll.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng).** - An dofir begreisse mir als Gréng, dass de LUCET, de Luxembourg Centre for Educational Testing, zesumme mam Observatoire national de la qualité scolaire op deem Terrain nach méi aktiv gëtt wéi an der Vergaangeneit. E wëllt dës Entwicklung geziilt analyséieren a Léisungen ausschaffen. Dat just als bildungspolitesch kleng Klammer, déi mer am Kontext vun deene méi negative Previsiounen a puncto Chômage awer dach staark um Häerz läit.

Surge mécht de Conseil national des finances publiques sech dann och a puncto Inflation, déi mat 3,62 % den héchste Stand zanter 2011 errecht huet. Dir wësst, wou d'Grënn leien. Dës Entwécklung ass op d'Problemer an de globale Liwwerketten, op d'Effekter vun der Pandemie an net zulescht och op d'Steigerung vun de Präisser op den internationalen Energiemäert zréckzeféieren. D'CO₂-Bepräisung, déi sozial ofgefiedert gëtt duerch zwou Mesuren, fällt hei kaum an d'Gewicht. Och dat gëtt vun den Experten ënnerstrach.

Déi méi beonrouegend Previsiounen a puncto Chômage an Inflation däreft een natierlech kengesfalls ignoréieren. Trotz allem ass a bleibt et richtig ze behaupten, dass eist Land, u blanke Chiffere gemooss, d'Kris bis haut besser iwwerstan huet wéi déi aner Länner. Dëst Joer soll de PIB de Prognosen no ëm 6 % klammen. An der EU sinn et am Duerchschnitt just 5 %.

Dës Entwécklung schléit sech dann natierlech och an de Staatsfinanzen nider. Den Defizit ass méi kleng, wéi am Virfeld geduecht. D'Schold bleibt däitlech ënnert dem Seuil vun 30 %, dee mer eis gesat hunn - 30 % vum PIB wuelgemierkt. An am Budget pluriannuel wäerte mer ab 2024 nees en Excedent am Budget vum Gesamtstaat errechen. Alles an allem kléngt dat berouegend!

Am Hibleck op d'Zukunft ännert et awer näischt drun, dass eist Land, wéi scho gesot, viru extreem groussen Erausforderungen steet. A fir dës Erausforderungen ze meeschteren, muss mer vill investéieren. An dat féiert mech direkt erëm zréck bei d'Staatsschold. Oft gëtt d'Dette publique, d'Staatsschold, am selwechten Otemzuch genannt wéi déi héich Investissementer, an dat aus der Ängscht eraus, Lëtzebuerg géif an der Iwwerschuldung landen. Net fir näischt ass d'Staatsschold och an der Finanzkommissioun vu verschidde Gremien thematiséiert ginn.

Esou hunn d'Verrieder vun der Cour des comptes beispillsweis viru der Scholdefal gewarnt an hunn derzou opgeruff, eemol eng fundamental Debatt iwwert den Outil vun der Staatsverschuldung ze féieren. Déi Recommendation fanne mer eigentlech ganz interessant.

Gläichzäitig ass och betount ginn, dass d'Netinvestéieren d'Land méi deier ze stoe kënn, wéi déi aktuell Staatsverschuldung eis jee wäert kaschten. An zu Recht huet d'Cour des comptes och drop higewisen, dass déi finanziell Fluxen engersäits an de Kampf géint d'Klimakris orientéiert mussen ginn an anersäits a Sozialmoosnamen, fir den Impakt

vun der Klimakris op schwaach Akommeschichten ofzefiederen. Et ass och dat, wat d'EU-Kommissärin fir Finanzugeleehheiten e Méindeg hei an der Chamber bei hirem Besuch ënnerstrach huet. An et ass och genee dat do, wat d'Regierung mécht.

Mat esou enger Politik verbonnen ass natierlech eng schwierig Gratwanderung: Se besteet doran, dass d'Staatsschold net explodéieren däerf, an datt déi genannt Erausforderunge gläichzäiteg gemeeschtert musse ginn, och wa se vill Investissemter voraussetzen.

Här President, schonn am Réimesche Räich huet déi berüümt-berüchtigt Staatsverschuldung widerhuelte zu Krise gefouert, während se am Mëttelalter en éischten Héichpunkt erreicht huet. De Grond war deen, datt d'Krihsausgaben d'Schold massiv an d'Luucht gedriwwen hunn. Zu Lëtzebuerg ass d'Staatsschold an der Lescht däitlech geklomm a wäert bis 2025, wéi gesot, bei knapp 27 % vum PIB leien.

Schold un der Schold ass allerdéngs net e Krich géint déi aner Länner, mee de Krich géint de Covid-19, dee weeder gewollt nach geplangt war. Hätt d'Pandemie eist Land net erwëscht, da léiche mer elo bei knapp 19 % Staatsschold, also däitlech manner wéi 2013, wou dës Koalitioun d'Geschécker vum Land iwwerholl huet. Deemools waren et 22,4 %.

Et ass also falsch ze behaupten, dass d'Regierung d'Staatsfinanze schlecht geréiert hätt. An ech mengen, et ass och keen, deen dat behaupt. Oder?

Dës Regierung huet ganz einfach hir Verantwortung iwwerholl an huet nei Scholden opgeholl, fir déi sozial an ekonomesch Schied vun der Kris a Grenzen ze halen.

D'Tatsaach, datt mer dës zousätzlech Montante séier an zu gudd Konditiounen konnte mobiliséieren, wat och um Triple-A läit, a finanziell nach ëmmer gutt dostinn, liwwert dee beschte Beweis fir déi intelligent Finanzpolitik vu Blo-Rout-Gréng zanter 2013.

Hätte mer eng Spuerpolitik bedriwwen, da géife vill Zuelen eng aner Sprooch schwätzen: Vill Biergerinnen a Bierger hätte keng Aarbecht méi, d'Faillitte wieren explodéiert a beim Ausbau vun der Infrastruktur wäre mer nees a Verzug geroden, nodeems den Nohuelbedarf am Joer 2013 scho souwisou extreem grouss war.

Dir Dammen an Dir Hären, Scholde maachen ass also net per se schlecht. An d'Staatsschold ass och net den Däiwel, dee sou gären an d'Mauer gemoolt gëtt, fir d'Regierung ze diskreditéieren. Et ass en Instrument, wat dozou dëngt, fir d'Zukunft vu Lëtzebuerg nohalteg ze gestalten, wat vill Expertegremie vum Staat verlaangen a wat dës Koalitioun bis haut kategoresch gemaach huet.

A genee dat selwecht, Dir Dammen an Dir Hären, maache mer och an Zukunft, wa mer wichteg Ëmwelt- an Naturschutzprojete finanzéieren, wa mer an den Ausbau vun erneuerbaren Energien an an déi nohalteg Mobilitéit investéieren, wa mer effentlech Gelder fir d'Recht op d'Wunne mobiliséieren, wa mer déi wirtschaftlech Entwécklung sozial verantwortlech a ressourcëschonend gestalten an d'Beriber an hiren Efforten ënnerstëtzen.

Dobäi muss ee jo wëssen, datt all Euro, dee mer haut an déi Beräicher investéieren, en enorme Return-on-Invest fir d'Zukunft bedeit. Dat heescht, all Euro, dee mer haut investéieren, spueren mer an Zukunft dräi- bis véierfach nees an. Dat ass am Sënn vun der follgender Generatioun an net zu hirem No-deel!

Dir Dammen an Dir Hären, d'Erausforderungen, mat deene mer konfrontéiert sinn, sinn des Ëfteren an der Finanz- a Budgetskommissioun zur Sprooch komm. Se hunn eppes gemeinsam: Se sinn alleguer mat sozialen a gesellschaftspolitesche Krise verbonnen, déi musse verhënnert ginn.

A sengem Rapport huet den Dan Biancalana eng Rei vun de wichtige Sozialfroe méi speziell analyséiert, ugefaange bei de Volete vun der Aarmut, den Ongläichheiten an dem Zougang zu der Aarbecht. Am Numm vun der grénger Fraktioun wéilt ech kuerz drop agoen a fir d'éischt emol betounen, datt d'Regierung während der Kris alles gemaach huet, fir d'Leit an der Aarbecht ze halen. Ech brauch net an d'Detailler anzegoen, se si schonn e puermol ernimmt ginn.

Dat war immens wichteg fir déi sozial Kohäsioun an huet och déi sozial Konsequenze vun der Kris ofgefiedert, inklusiv den héije Chômagetaux. D'Aarbecht muss och weiderhin e wichtige Stellwäert behalen an ass weiderhin e schützende Facteur géint Aarmut.

Ma d'Aarbecht aleng ass awer kee Garant derfir, virum Aarmutsrisiko geschützt ze sinn. Et ass kee Garant derfir, net an d'Aarmut ze falen. D'Statistike weisen dat ganz kloer, jo, se weisen souguer en negativen Trend, well d'Inegalitéiten an den Aarmutsrisiko nach klammen. Virun allem Elengerzéier a Famillje mat méi wéi dräi Kanner sinn dovu beaff. Bei Famillje mat zwee Elterendeeler a méi wéi dräi

Kanner läit den Aarmutsrisiko bei 35 %. Dat ass vill! Bei Monoparentalle mat méi wéi dräi Kanner läit en iwwer 40 %. Dat ass nach vill méi! An et sinn och si, déi d'Enner um Schluss vum Mount nach am mannst zesumme kréien.

Dëse Budget liwwert heip eng Rei Äntwerten, zum Beispill mat der Reindexéierung vum Kannergeld, wou och derfir gesuergt gouf, dass déi rezent Indextranche réckwierkend ausbezuelt gëtt. An och d'Allocation de vie chère, déi jee no Gréisst vum Stot am Montant klëmmt, gëtt ëm 200 Euro erhéicht. Zesumme mat der Erhéijung vun 10 % aus dem leschte Joer schwätze mer also zum Beispill fir eng Famill mat iwwer dräi Kanner vun engem Plus vun am Ganze 460 Euro.

Och Elengerzéier profitéieren dovun, mee grad hei ass, wéi gesot, den Aarmutsrisiko besonnesch héich. An dofir gëtt an der öffentlecher Diskussioun an deem Kontext oft iwwer d'Individualiséierung vun der Akommessteuer geschwat. Déi misst ëmgesat ginn, fir dës Problem unzegoen.

Ech denken, Dir Dammen an Dir Hären, datt mer hei zwou Saache musse trennen.

Zum engen ass d'Individualiséierung vun der Akommessteuer an eisen Ae positiv, well doduerch all d'Biergerinnen a d'Bierger, onofhängeg vun hirem Bezéiungstatus, méi gerecht besteiert ginn, an do-wéinst ass et richtig, un dësem Zil festzehalen.

Zum anere besäit d'Individualiséierung awer net zwangsléifeg den Aarmutsrisiko. D'Monoparentalle mat klenge Revenuen, zum Beispill mam Mindestloun, bezuele jo haut scho relativ wéineg Steieren. Doru géif och d'Individualiséierung net entscheidend vill änneren. Och d'Iddi, déi ëmmer nees geäussert gëtt, d'Monoparentalle missten einfach an d'Steierklass 2 gesat ginn, gräift an eisen Aen ze kuerz. Eng Elengerzéierin - meeschtens sinn et jo Fraen, munchmol och Männer - géif mam net qualifizéierte Mindestloun just knapp 17 Euro am Mount manner Steiere bezuelen, wa se zum Beispill vun der Klass 1A an d'Klass 2 géif steigen.

Als gréng Fraktioun bezweifle mer also, datt déi Ëmklasséierung den Aarmutsrisiko substanzuell géif reduzéieren. D'Fro vun der Individualiséierung ass éischer eng vu Steiergerechtegkeet par rapport zu der Liwenssituatioun am gesellschaftspolitesche Sënn an net eng vun der Aarmutsbekämpfung.

Wa mer awer eppes géint d'Aarmut vun Alengerzéierende maache wëllen, da musse mer un anere Schrauwen dréien, dat besonnesch, fir d'Monoparentalle mat klenge Revenuen ze entlaaschten.

Wat dës Problematik ugeet, esou huet den Dan Biancalana a sengem Rapport eng Recommendation gemaach, déi mer ënnerstëtzen, a mir begrëssen och, datt de Premier a senger Ried zur Lag vun der Natioun eng entspreichend Ouverture gemaach huet.

Konkreet geet et drëms, d'Barëmen, fir an de Genoss vun der Allocation de vie chère ze kommen, no uewen ze adaptéieren. A firwat net och hei bei Alengerzéier e besonneschen Akzent setzen?

Eng aner Pist, déi muss diskutéiert ginn, gesi mer bei der Erhéijung vum Crédit d'impôt fir Alengerzéier.

■ **Mme Djuna Bernard** (déi gréng).- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- Dat ass dat eent. Dat anert ass, datt de Steuer- a Sozialsystem generell esou opgestallt muss ginn, dass en et fäerdegbréngt, déi steigend sozial Ongläichheiten anzedämmen. D'Zuele vum Stater weisen, dass d'Inegalitéiten an de leschte Joren net vum Steiersystem opgefaange konnte ginn. A grad dowéinst ass et wichteg, d'Fro vun der Emverdeelung méi genee a méi breet ënnert d'Lupp ze huele wéi bis elo. Dofir gëtt se och deemnächst diskutéiert an all hiren Aspekter.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- Dir Dammen an Dir Hären, fir eis ass et jiddefalls kloer, datt méi e fairen Equiliber tëscht der Besteuerung vun der Aarbecht an der Besteuerung vum Kapital néideg ass, fir déi klammend Ongläichheiten anzedämmen, wuel wëssend, datt ëmmer méi Benefisser iwwer d'Digitaliséierung, awer net iwwer d'Aarbechtskraaft, zustane kommen, wuel wëssend, fir digital Geräter brauchen d'Beriber keng sozial Chargen a keng Laaschten ze bezuelen. De geplangten Débat d'orientation iwwer d'Moderniséierung vum Steiersystem gëtt eis dann och d'Geleehheit, eis nach eng Kéier méi am Detail dozou ze positionéieren.

Ech kommen zu enger anerer sozialer Fro, net nëmme sozial, mee ëmmer méi sozial: Et ass déi vun der Logementskris, an déi beschäftigt eist ganz Land. D'Wunnen ass zu engem Facteur ginn, deen d'Gesellschaft ëmmer méi auserneenddreift a vill Mënschen, virun allem Jonker, mee och Eeeler, zur Verzweiflung bréngt. Net jiddwereen huet d'Chance, scho bei der Gebuert Proprietär ze sinn, well en eng Wunneng oder eng Villa ierft, ouni jee dofir geschafft ze hunn. Op där anerer Säit stinn déi, déi zwar vill schaffen, mee sech net emol eng

Locatiounswunneng kënnen finanzéieren. Domat verbonnen ass déi net onwichtig Feststellung, datt de Fokus zu Lëtzebuerg vill ze vill laang op den Accès zur Propriétéit geluecht ginn ass, während d'Locatiounswunnege vill ze vill laang als mannerwäerteg Noutléisung fir sozial schwaach Familljen, Reesender oder Studenten a Studentinnen ugesi gi sinn. An dofir ass et och kee Wonner, datt den Accès zur Privatpropriétéit mat Steierbegënschtungen, wéi zum Beispill dem bëllegen Akt, erlichtert ginn ass.

Haut stellt sech eraus, datt esou Erlichterungen d'Präisser weider no uewe gedriwwen hunn, well se d'Demande ugeheizt hunn, ouni datt d'Offer der wuessender Demanden gerecht konnt ginn an ouni awer och de Problem vun de feelende Locatiounswunnengen ze léisen.

Eng Steiererlichterung beim Kaf vun engem Logement fir Locatiounszwecker ass den Amortissement accélééré, dee geduecht war, fir d'Investissemter an d'Immobilien ze férdere. An och bei deem Instrument stellt sech eraus, datt et keen Impact op d'Steigerung vun der Wunnoffer hat.

Gläichzäiteg kaschten dës sougenannten Dépenses fiscales de Staat awer 50 Milliounen Euro d'Joer. Dat ass eng gewaltig Zomm. An dat si Suen, déi an anere Beräicher feelen.

Fir eis ass d'Erofsetze vum Taux beim Amortissement accélééré duerch de Budget 2020 (veuillez lire: 2021) en éischte wichtige Schrëtt gewiescht an déi gutt Richtung. An et schielt sech lues a lues anscheinend e Konsens eraus, datt dës Instrument lues a lues muss ofgeschafft ginn. Dat ass erfreenlech.

An der Vergaangenheet gouf doriwwer eraus verpasst, eng staatlech Reserv vu bezuelbarem Wunnraum opzebauen, deen an öffentlecher Hand bleift an och zu Locatiounszwecker genotzt ka ginn. Leider ass de Contraire erfollegt: Vill öffentlech Immobilie goufen un de private Marché verkaaft mam Resultat, datt de Staat an d'Gemengen haut just e Brochdeel vun de Wunnengen zu Lëtzebuerg besëtzen.

Dir Dammen an Dir Hären, Dir wësst, op wat ech eraus wëll: Mir brauchen eng Logementspolitik, déi der öffentlecher Hand méi Gewicht a méi Verantwortung gëtt an déi d'Schafe vun öffentlechen, nohaltegen a bezuelbare Wunnraum finanzéiert a laangfristeg ofséichert.

Stéchwuert Pacte Logement, deen d'Gemenge mat an d'Boot hëlt. Stéchwuert Fonds spécial logement, wou d'Depensé vun 170 Milliounen am Joer 2021 op 327 Milliounen am Joer 2022 klammen, fir effentleche Wunnraum ze schafen.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- Dat ass quasi eng Verduebelung.

Duerno klammen d'Depensen am Pluriannuel weider op 351 Milliounen fir d'Joer 2023. Dat ass méi wéi jee an der Geschicht.

Donieft mussen natierlech Wunnfläche mobiliséiert ginn, déi am Aklang mat der Landesplanung stinn, sech also landesplaneresch an ëmweltpolitesch gutt fir Bauzwecker eegnen an och tel quel an de PAGE vun de Gemenge klasséiert musse ginn oder klasséiert sinn. D'Instrumenter, déi mer brauchen, fir dee Prozess ze beschleunegen, nenne sech Reform vun der Grondsteuer an Aféierung vun enger Spekulationssteuer, déi an engem Land mat net villen, mee dofir ëmsou méi dominante Spekulate längst iwwerfällg ass.

Här President, all dës Schrëtt huet de Logementsminister zesumme mat senger Regierungskolleeginnen a -Kolleegen agelaut. An et ass erfreenlech ze héieren, datt scho vill Gemengen de Pacte Logement ënnerzeechent hunn a matschaffe wëllen, aktiv wëlle ginn a bereet sinn, deem Instrument eng Chance ze ginn.

Wann een da bemängelt, mam geplangte Bau vu 4.300 effentleche Wunnenge bis 2025 géif et bei Wäitem net duer an déi Zuel misst dann ëm dat x-facht multiplizéiert ginn, dann ass déi Fuerderung gewässeremoosse verständlech, well d'Demande effektiv extreem héich ass. Allerdéngs stellt sech dann d'Fro, wien déi Wunnengen alleguer a kuerzer Zäit soll bauen, wann ee weess, datt d'Beriber schonn elo voll ausgelascht sinn, an datt d'Salariéien net 24 op 24 Stonnen a siwen Deeg op siwe kënnen schaffen.

Mir sinn e Land, wat op gutt Kollektivvertrag setzt an op gutt Aarbechtskonditiounen a wou d'Sécurité an d'Santé au travail eng weesentlech Roll musse spillen, fir Aarbechtsaccidenter ze verhënnere. Also kann een hei net d'Utopie erbäi zaubere. Dës emol ofgesi vun de Liwwerenkpäss um Niveau vun de Baumaterialien, déi momentan am Bausecteur zu ville Retarde féieren.

Als Gréng begrëisse mer jiddwerfalls, datt an der Logementspolitik endlech Neel mat Käpp gemaach ginn, déi realistesch sinn an net utopesch, an datt esou vill investéiert gëtt wéi ni virdrun. Mir sinn awer net esou arrogant ze behaupten, muer wären

all d'Problemer geléist, datt hunn anerer virun eis gemaach.

Vill investéiert ...

(Brouhaha)

... gëtt awer net just an de Logement.

D'Investissemter brieche och global gekuckt all Rekorder fir d'Joer 2022. An de Jore virun der Kris louche mer am Duerchschnitt bei 3,6 % vum PIB. Fir d'Joren 2022-2025 si mer bei enger Moyenne vu 4,5 %.

(Brouhaha)

Domat leie mer däitlech iwwer de europäescher Moyenne a beweisen eng weider Kéier, datt dës Koalitioun net zéckt, fir Lëtzebuerg fit ze maache fir d'Zukunft, och a grad a Krisenzäiten!

Dat zielt an éischer Linn fir den Ausbau vum effentlechen Transport an der Multimodalitéit, zesumme mat der duusser, der aktiver Mobilitéit, mee och fir aner wichteg Infrastrukture wéi zum Beispill Lycéien oder Alters- a Fleegeheimer.

Wat den Ausbau vun der Schinn ugeet, sou klëmmt d'Alimentatioun fir de Fonds du rail am Budget 2022 ëm weider 7,5 % op elo iwwer 410 Milliounen Euro am Joer.

Sinn dat keng grouss Projeten, léiwe Verrieder vun der CSV? A wat stellt Der lech konkret ënnert deene grouss Projete vir, déi Der de Moien erbäigewünscht hutt? Dat géif mech wierklech interesséieren. Dir hutt gesot: dës Koalitioun géif keng grouss Projete realiséieren, déi géife feelen. Et wär interessant ze héieren, ...

(Interruption)

... wéi eng Projeten Dir lech hei géift wënschen. An da wär dat jo eng Diskussioun wäert!

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Madamm Lorsché, erlaabt Der, datt den Här Gilles Roth lech eng Äntwert gëtt?

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- Ma gären.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- Nee, nee! Ech stellen eng Fro, an dat wär zur Ukënnegung, dass Är Regierung, dass Är Majoritéit an Äre gréng Wunnengsbauminister an der Deklaratioun vun der Lag vun der Natioun gesot hunn, bis 2025 géifen 8.200 nei Wunnengen duerch effentlech Bauträger gebaut ginn. An ech hatt gären vun lech dann d'Äntwert, well Dir sidd d'Fraktiounspresidentin ...

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- Jo.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- ... vun der Fraktioun vun deene Gréngen, wéi a wou déi solle kommen. Well d'budgetär Moyenen, déi do sinn, dat sinn 300 Milliounen, déi pro Joer virgesi sinn. An ech hunn lech de Moie gesot, um Beispill vun dem Projet „Weltgebond“, deen Är Parteipresidentin, d'Djuna Bernard, ganz gutt kennt, dass do fir eng Wunneng 500.000 Euro gebraucht ginn. Also hunn ech mat ...

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- A, da verstinn ech lo, wat Der gesot hutt. Okay.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- ... einfache bescheidene Mëttele gerechent, dass Der der elo just 600 mat deene budgetäre Mëttele kënn realiséieren pro Joer. An dat geet duer fir 2.000 an net fir 8.200. An duerfir stellen ech lech d'Fro, ...

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- A.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- ... dass Dir mer sot: Wou kommen déi 8.200 hin? A wéini sollen déi ugoen, a wéini solle se fäerdeg sinn?

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- A. Merci, Här Roth. Ech hat lech de Moien esou verstanen, wéi wann Dir zousätzlech grouss Infrastrukturprojete géift wënschen, wou ech net richtig wouss, wéi eng Der géift mengen. Dir hutt et just am Kontext vum Logement gesot.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- Nee. Et ass eigentlech sou, wann een eppes an enger Regierungserklärung seet, dass een dat dann awer och kann an däerf kritesch als Oppositionspartei hannerfroen, an ech kréien do keng Äntwert. An duerfir hunn ech gesot, dass dat do eigentlech am Logement eng blo-routgréng Ukënnegungspolitik ass, déi ouni Doten handnendru geschitt.

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- Also, dës Koalitioun setzt sech immens héich Ziler. A se mécht dat, ...

(Brouhaha)

... a se mécht dat, wat an deenen Ziler maachbar ass. Ech hunn elo op d'mannst zéng Minutten iwwer de Logement geschwat. Ech hunn erzielt an erklärt, ...

■ **Une voix**.- Et gëtt dach näischt gebaut!

■ **Mme Josée Lorsché** (déi gréng).- ... wat do gemaach gëtt.

(Brouhaha)

Dach, et gëtt gebaut! Et gi 4.300 Wunnengen ...

■ **Une autre voix**.- Nee.

(*M. Marc Spautz prend la présidence.*)

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... elo zousätzlech gebaut. Et gi grouss Wunnprojeten emgesat.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Déi sinn a Gesezter gefloss. Mir hunn de Pacte Logement an de Gemengen, wou d'Gemenge mobiliséiert ginn. Mir hunn eng ganz Rei Projeten, déi an de Gemenge schonn ugeleiert ginn. An ech mengen, Dir als Buergermeeschter hat selwer deslescht jo nach e Projet hei, deen héich gelueft ginn ass, wann ech mech net ieren.

(*Brouhaha*)

Ech denken, Dir sidd och ennerwee. A wa mer all zesummeschaffen an net emmer d'Wunnengspolitik géinteneen ausschlechten, da komme mer och vläicht an dësem Land eng Kéier weider.

(*Brouhaha*)

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Är Zuele gi just net op!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Majo da ...

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Déi ginn net op!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... maache mer eng Tabell an da kritt Der déi geschenkt.

(*Interruption par M. Gilles Roth*)

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Déi hätte mer awer wierklech gär.

■ **M. Gilles Roth** (*CSV*).- Jo.

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Déi hätte mer wierklech gär. Awer wierklech!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech hunn elo meng Tabellen net hei. Ech sinn och elo grad net am Ministère ennerwee. Mee ech kann déi awer bersueren.

(*Brouhaha*)

Ech sinn och net Wunnensbauminister mat allen Zuelen, déi do virleien.

■ **M. Marc Spautz**, *Président de séance*.- Madamm Lorsché, erlaabt Der nach eng Fro vum Här Roth?

■ **M. Gilles Roth** (*CSV*).- Jo.

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- O, wann e Spaass drun huet.

(*Hilarité*)

■ **M. Gilles Roth** (*CSV*).- Merci. Jo, Här Chambers-president Spautz, mir hätten eigentlech gären, dass Dir déi Lëscht géift vum der Madamm Lorsché an Empfank huelen, wa si als Deputéiert am Ministère ennerwee ass.

(*Hilarité*)

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech hu gesot: „Ech sinn net am Ministère ennerwee“, Här Roth!

(*Hilarité*)

Dir hutt net gutt nogelasschert!

■ **Une voix**.- Fuert weider!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech fueren awer elo léiwer weider mat der Mobilitéitspolitik an hu scho laang vun der Logementspolitik geschwat. An ech betounen nach eng Kéier, dass ech gesot hunn, ech wär net am Wunnensbauministère ennerwee. Da verdréit de Leit och hei net d'Wieder am Mond!

■ **Une voix**.- O!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech komme bei de Fonds du rail, wou konstant eng hallef Milliard am Joer investéiert gëtt. An och dat ass en décke Batz. À terme schafé mer mat dëser Politik en attraktiven öffentlechen Transport, deen net just gratis ass, mee och praktesch an zuverlässig.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dem Statec no stellt dës Gratuitéit besonnesch fir akommeschwaach Familien eng grouss Plus-value duer. An dowéinst kann een och hei effektiv vun enger sozialer Moosnam schwätzen. Mat der schrittweiser, mee konstanter Verbesserung vun der Offer suerge mer derfir, dass eng emweltschouend Mobilitéit lues awer sécher Realitéit gëtt a fir jiddwereen zougänglech gëtt. Grad wéi am Logement kënne mer natierlech och hei keng Wonner wierken. Et kann een nëmme eng Zill no där anerer leeën. Et kënnen awer couragéiert Decisiounen geholl ginn an et ka konsequent weidergeschafft ginn. An dat gëtt gemaach.

An hei sprécht de Budget Bänn. D'Resultat erlieft ee schonn aleng, wann ee gratis, sécher a pénktlech mam Tram vun der Gare an den Utopolis oder an d'Ausstellungshalen um Kierchberg fiert. Wien hätt dat virun zéng Joer geduecht! An ech mengen, souguer d'Géigner fueren hautdesdaags mat.

■ **Une voix**.- Jo.

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- En anere Bäräich, wou d'Investitiounen massiv klammen, a wou

ech och am Ufank schonn dervu geschwat hunn, ass natierlech dee vum Ëmwelt- a Klimaschutz, wou et drëms geet, eist Land a Richtung Klimaneutralitéit ze orientéieren, sief et beim Ausbau vun den erneierbaren Energien an de Stroumnetzer, sief et am Natur- a Klimaschutz, déi mat der wirtschaftlecher Entwécklung Hand an Hand musse goen. An deem Sënn erneiere mer mat dësem Budget eist Engagement fir eng klimaneutral Zukunft.

D'Ausgabe fir d'Ëmsetzung vum Klima- an Energieplang klammen am Joer 2022 op 1,9 Milliarden Euro a wäerte bis d'Joer 2025 op iwwer 2 Milliarde pro Joer eropgoen.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, och d'Klimakris ass wéi déi aner Krisen eng sozial Fro, eng Fro vun der gesellschaftlecher Kohäsion, eng Fro vun der Sécherheet a vun der Existenz. Ech hunn et schonn am Ufank ennertrach a wéilt dës Ausso mat e puer Punkten illustréieren.

Global gekuckt sinn et virun allem déi méi aarm Länner, déi als Éischt vun de Konsequenze vum Klimawandel betraff sinn, och wa si net déi gréisste Pollueuré sinn. Datt 1 % vun eisem RNB, also ongeféier 380 Milliounen Euro, an d'Kooperatioun fléissen, ass begréissenswäert, et ännert leider awer näischt un de Geforen an un den Auswierkunge vum Klimawandel, mat deenen dës Länner konfrontéiert sinn.

Zweetens si Stéit mat niddregem Akommes och zu Lëtzebuerg méi grouss Risiken ausgesat a finanziell vill méi schlecht virbereet, fir de materielle Konsequenze vun der Klimakris ze begéinen.

Ech ginn hei e Beispill: Et ass dat vun den Iwwerschwemmungen, wou vill Stéit sech weeder nei Geräter a Miwwele konnte leeschten, nach hiert Haus séier a Stand setze konnten, well d'Mëttele hinne gefeelt hunn. Et bleiwen natierlech d'Assurancen, déi awer net endlos belaauschtbar sinn, wann esou Katastrophen emmer op en Neits optrieden.

Här President, net anescht war et och direkt am Ufank vun der Pandemie, déi bei d'Klimakris derbäikoum. Vun Ufank u waren déi sozial schwach Schichten esouwuel duerch hir Wunnsituatioun wéi och op hirer Aarbechtsplaz méi engem grouss Risiko ausgesat. An et steet fest, dass et grad déi sozial Schwach sinn, déi och a Pandemiezäiten am séiersten duerch d'Netz vum Gesondheits- a Sozialsystem falen an am meeschte geféiert musse ginn. Net, well eise solidaresche Santéssystem se fale léisst, mee well d'Preventioun an déi wichtegst Informatiounen dës Mënschen net am selwechte Mooss errechen wéi déi bessergestalt a gutt informéiert Bevëlkerungsschichten.

Hei mussen an eisen Ae weiderhi vill Efforte gemaach ginn, fir dës Mënsche besser ze errechen. Oft scheitert et ganz aleng un der Kommunikatioun.

Drëttens d'äerf een net vergiessen, dass Stéit mat mander Akommes statistesch gesi méi heefeg Ëmweltbelaaschtungen ausgesat si wéi zum Beispill Kaméidi a Loftverschmutzung. Dës Stéit wunnen, et ass bekannt, méi heefeg op villbefuerene Stroossen an net op der grénger Wiss a sinn domat och de Konsequenze vun der Loftverschmutzung op d'Ottemweeër méi staark ausgesat an dat, obwuel se statistesch gesi vill manner Zäregasemissiounen verursaachen.

Alles dat weist, wéi wichteg et ass, dës Bevëlkerungsgruppen ze schützen an ze ennerstëtzen. Engersäits um Niveau vun der gesondheetlecher Virsuerg, der Preventioun an der Ëmweltmedezinn, déi am Koalitionsvertrag festgehalten ass, a wou mäi Fraktiounskolleeg Marc Hansen eng Interpellatioun ugefrot huet. Anerersäits awer och um Niveau vun der Energie a vun der Energieeffizienz, wou d'Regierung direkt op zwee Niveauen handelt.

Éischtens ginn akommeschwaach Famillje kuerzfristeg ennerstëtzt, fir de steigenden Depensen ze begéinen. Dat geschitt mat der Erhéijung vun der Allocation de vie chère ëm mindestens 200 Euro - et ass betount ginn. Donieft huet den Energieminister Claude Turmes och bei de Gas- a Stroumliwwerante séchergestallt, dass keen aus Geldnout d'Energieversuerg ofgestallt kritt.

Op europäeschem Niveau ass en intervenéiert, fir dass esou Präishaussen an Zukunft mat méi streng reguléierte Gasreserve verhënnert ginn. An doriwwer eraus kënnen d'Beneficiairé vun engem Office social vun hirem jeeweilegen Office gehollef kréien, fir hir Gas- oder Stroumrechnung ze bezuelen. Hei geet et ëm d'Garantie vum Service universel vum Stroum a vum Gas.

Zweetens gëtt d'Onofhängegkeet vun de fossillen Energie weidergedriwwen. Dat ass déi aner Pist. Dat geschitt op där enger Säit doduerch, dass de Staat an erneierbar Energien an an den Ausbau vun de Stroumnetzer investéiert a manner a fossill Energien. Op där anerer Säit lafen d'Primmen op Rekordniveau weider, fir d'Stéit beim Ëmklamme vu fossillen op klimafreundlech Energien ze ennerstëtzen.

Net anescht ass et an der Mobilitéit, wou de Kaf vun Elektroautoe massiv ennerstëtzt gëtt. Mir sinn

eis bewosst: Elektroautoe reduzéiere kee Stau. Se droen awer derzou bäi, dass d'Loft an de Stied propper bleift, dass manner Kaméidi ass an dass den Individualverkéier als ee vun de gréissten CO₂-Verursaacher vun de fossillen Energie lasskënt.

(*Brouhaha*)

Weider Propose sinn och an der Diskussioun, no-tamment d'sozial Staffelung vun der sougenannter PRIME House fir energieetesche Sanéierung, d'Virfinanzéierung vun dëser Primm an d'Analys vun der Präsentéierung op den Energiemäert am Hibleck op weider Mesuren.

(*Brouhaha*)

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech kommen zur Konkusioun a wéilt déi wichteg Roll vun eisem Sozialstaat a Krisenzäiten nach emol ennersträchen.

De reguléierenden a schützende Staat huet sech an der Pandemie nach ausgedeeent. Am Fong ass eise Staat zu engem ëmfaassende Virsuergestaat ginn, dee sech den Erausforderunge vun de Krisen unhält a kee fale léisst. D'Gefor, déi sech dohanner verstoppt ass natierlech déi, dass d'Biergerinnen an d'Bierger, mee och d'Betribler, hir Verantwortung un de Staat ofginn, nom Motto: De Staat kann et riichten!

Dës Astellung, Dir Dammen an Dir Hären, d'äerf net zur Regel ginn, well jiddweree seng Verantwortung fir d'Kollektivitéit muss iwwerhuelen, esouwäit seng Mëttele him dat erlaben.

An awer ass et fir eis kloer, dass mir weiderhin e staarke Sozialstaat brauchen, fir déi vill Erausforderungen ze meeschteren, mat deenen eis Gesellschaft konfrontéiert ass. Datt bal 50 % vun den Depensé vum Zentralstaat an déi sozial Sécherheet fléissen, ass an där Hisicht e staarkt Zeechen. Et liwwert dee beschte Beweis, dass eis engagéiert Klimapolitik an d'Sozialpolitik net géinteneen ausgespillt ginn. Se ginn Hand an Hand a sinn zwou Säite vun där selwechter Medail.

Fir ofzeschlësse wéilt ech dann nach zwee Merci lassginn. Deen Éischtens, Dir kënt lech et denken, geet un den Dan Biancalana fir säi gudden Rapport a seng Presentatioun vu gëschter.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Et gi keng Notte méi verdeelt, mee ech mengen, Dir géift ganz uewe landen.

(*Hilarité*)

Een zweete Merci, ...

(*Brouhaha*)

... en zweete Merci geet natierlech dann un den Nach-Finanzminister Pierre Gramegna, mat deem mer och als Gréng gutt a kollegial zesummeschafft hunn, och wann et munchmol ustrengend war, wéi Dir et de Muere selwer behaupt hutt.

Als gréng Fraktioun wënsche mer lech, Här Nach-Finanzminister, Escher Jong, eng erfëllend Pensioun, wou Dir aneren Interessensgebidder, net nëmme dem Tennis, nogoe kënt a vläicht et entdeckt kënt, an dat hoffentlech nach vill Joren a Joren.

Alles Guddes vun eiser Säit. Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Marc Spautz**, *Président de séance*.- Merci der Madamm Lorsché. An deen nächsten agedroene Riedner ass den honorabele Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Villmools merci, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wéilt dës Ried op eng ganz harmonesch Manéier ufänken an duerno, ...

(*Brouhaha*)

... an duerno op eng ganz harmonesch Manéier virufueren.

(*Hilarité*)

A wéi kéint ech dat anescht maachen, wéi fir d'Éischt dem Pierre Gramegna villmools Merci ze soen fir eng laangjäreg Aarbecht an eng exzellent Zesummenaarbecht!

Wësst Der, Här Gramegna, Dir waart emmer e Minister mat Kompetenz, mat Experiéenz a mat Eloquenz. An Dir hutt wierklech Lëtzebuerg dacks dobausse vertraueden, gutt vertraueden, och a schwierige Situatiounen, wa mol nees iergend e Journalistekon-sortium effentlech zougänglech Dokumenter entdeckt huet oder wann d'Europaparlament mol nees kritiséiert huet. An dofir hutt Der eis Unerkennung. Mir woren net emmer an der Saach mat lech d'accord, awer Dir hutt lech engagéiert an Dir hutt Respekt verdéngt. Dir hutt eise Respekt an eis Unerkennung, an och vun eiser Säit aus alles Gutts fir Är Zukunft!

Och Ärer Nofollgerin, der Madamm Backes, wëlle mer alles Gutts wënschen. Mir hoffe vläicht, et ass e klenge Message, dass hir Europa-Begeescherung net derzou féiert, fir an eng Fal ze falen, déi Dir awer evitéiere konnt, an an d'Europaparlament ze

goen, fir do Rechenschaft ofzeleeën. En nationale Minister leet viru sengem nationale Parlament Rechenschaft of a soss néierens.

Dat war den harmoneschen Ufank.

(*Hilarité*)

An dofir wollt ech awer elo och vläicht soen, zu der Analys, déi Der iwwert de Stabilitéitspakt gemaach hutt: Mir hunn dat zur Kenntnis geholl, dass Der do en aneren Numm proposéiert, mee u sech ass et méi wichteg, wéi dee Stabilitéitspakt dann emgesat gëtt, och an den nationale Parlamenten, wéi wéi en heescht. Wann en, wéi d'leschte Kéier, iwwer e reglementaresche Wee geet, wou déi nationaler Parlamentar praktesch ausgeschloss sinn, hu mer en Demokratiedefizit. An ech mengen, an den Ae vun der ADR ass dat méi e grouss Problem wéi den Numm vun deem Ganzen.

Ech wéilt och dem Här Dan Biancalana e ganz häerzleche Merci soe fir dee Rapport, deen en eis gëschter gemaach huet.

An en huet den Akzent gesat op déi existenziell Sécherheet. Dat wor e ganz interessante Rapport. Et muss ee soen, dass den eng ganz Partie Saachen opgeworf huet, an deene mer, mengen ech, zesumme sollten no Léisunge sichen. An ech wéilt hei d'Kapitel iwwert d'Justiz besonnesch betounen. Dir hutt jo och eng berufflech Erfahrung, déi ganz no un där Thematik läit. An ech wéilt lech dat Kompliment maachen, dass Der do wierklech eng Rei vun interessante Suggestiounen gemaach hutt.

Ech wéilt awer och soen, dass mer bei anere Saachen ...

(*Brouhaha*)

... net d'accord sinn. Dat ass eeben esou an enger Demokratie. Mir mengen zum Beispill, dass de Centre pour l'égalité de traitement genuch Kompetenzen huet. Mir denken och, dass ee bei de Crimes de haine - dat ass e Kapitel, deem Der lech och ugeholl hutt - keng Circonstances aggravantes soll maachen, well et kënnen net Affer un éischter oder zweeter Kategorie ginn, wann elo zum Beispill gesot gëtt, wann dat elo aus homophoben, transphoben oder rassistesche Grënn wär, wär dat eng Circonstance aggravante. An eisen Ae kann et net Affer vun éischter oder zweeter Kategorie ginn. Deen ale wäisse Mann, heterosexuell och nach, dee soll genauos geschützt ginn wéi déi jonk schwartz lesbesch Fra. Et kann do keen Ennerscheed tëschent Affer ginn. Dofir mengen ech, muss een do awer ganz virsiichteg sinn. De Staat soll do keng Ennerscheeder maachen.

(*Brouhaha*)

Et ass e Wee, deen ee ganz liicht kann an eng Situatioun féieren, wann iwwerall en Haassverbriche gesi gëtt, wou een herno an enger Situatioun ass, dass praktesch all Revendicatioun vun enger relativ militanter Minoritéit muss akzeptéiert ginn, soss huet ee scho vläicht e Prozess am Hals. An ech mengen, dass ass e Wee, op dee mer net sollte goen.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- An Ärer Ried, Här Biancalana, wéi och den Här Gramegna, hutt Dir allen zwee insistéiert, dass Lëtzebuerg déi Covidkris relativ gutt iwwerwonnen huet. Doriwwer freeë mer eis alleguer. Dat ass och richtig, wéinstens bis elo. Hoffentlech bleift dat och esou! An et géllt also elo, d'Jalone fir d'Zukunft ze setzen.

An ech wéilt dësen Ausfluch an d'Budgetpolitik dann och vläicht ufänke mat engem Ausfluch an déi international Politik. Ech mengen, och Dir, Här Biancalana, wéi och den Här Gramegna, hutt dat och emmer gemaach: Fir d'Éischt mat deem internationalen Ëmfeld ugefaangen an da gekuckt, wéi mir hei zu Lëtzebuerg reagéieren, well mir sinn nun emol kleng, et ass emmer derwäert, och eng Kéier kuerz an oder op Europa ze kucken, ier mer deen nationale Budget diskutéieren.

Eng éischt Bemierkung betrëfft d'Politik vun der europäescher Zentralbank. Do muss mer gesinn, dass zënter der Bankkris vun 2007/2008 enorm vill Sue gedréckt goufen, fir d'Solvabilitéit vun de Banken ze retten. Net nëmme d'Solvabilitéit vun de Banken, mee och, fir d'Vertrauen tëschent de Banken ze re-tabléieren an d'Realeonomie mat Suen kënnen ze alimentéieren, well et eebe bei de Banken praktesch keng Kreditter méi gouf.

Dat huet Efforte kascht. Et ass och lues a lues erëm gelongen, fir de System erëm un d'Rullen ze kréien, mee trotzdem, 15 Joer no der Subprimekris, muss mer eis awer froen, ob déi Kris wierklech ganz iwwerwonnen ass. Mir hunn nach immer onheemlech vill wäertlos, sougenannt „toxesch“ Pabeieren, an de Bilane vun de Banken a vun den Zentralbanken leien. Wéivill Eegekapital verlaange mer vun eise Banken? A wéi sollen d'Banken haften, wa si sech verspekuléieren? Mir hunn enorm niddreg Eegekapitalfuerderungen an d'Banken. Wann Der als Privatpersoun wéilt e Kredit kréien, da leit Der bei engem Drëttel oder wéi och emmer, jee no deem, wat Der gären hätt a wou Der et frot. Mee bei de Banken ass déi Eegekapitalratio däitlech méi

niddreg, dofir muss een oppassen, datt sech net verspekuliert gëtt.

An et ass och prinzipiell nach ëmmer falsch, de Risiko vum Bankegeschäft ze vergesellschaften an eventuell Gewinner ze privatisieren. Och do muss mer en An drop halen.

D'Reegele vun der Bankenopsicht, sinn dat déi richtig? Gesi mir och e Feeler, deen deemools gemaach ginn ass, e politesche Feeler, gesi mir deen? Zéie mer déi richteg Konsequenzen, datt deemools aus politesche Grënn an den USA decidéiert ginn ass, datt d'Leit, och wa se keng Garantii kënnen ofréieren, solle Kreditter kréien, eng vun den Hauptursache fir déi Bankekris an déi mer deemools gerode sinn?

Déi zweet grouss Kris, déi mer an deene leschte 15 Joer erlieft haten, war natierlech d'Kris am Mëttemierraum, zum Beispill d'Griicheland-Kris, awer net aleng Griicheland. Och do muss ee gesinn, datt et nach ëmmer enorm Ënnerscheider gëtt an der Kompetitivitéit tëschent dem Süden an dem Norden vun der Eurozon, an do stelle sech och ganz grouss Eerausforderungen.

Mir hunn als ADR do ëmmer dräi konkret ekonomesch Virschléi gemaach. Deen éischten ass, datt d'Léisung vun den Zënsspannungen tëschent dem Süden an dem Norden net kann eng Transfertioun sinn, mee d'Méiglechkeet fir eenzel Länner am Euroraum, fir d'Währungsunion zäitweilig ze verlossen. Et ass och dat, wat mer bei Griicheland proposéiert haten: zäitweilig eraus fir kënnen ofzewarten. Dat war deemools eis Meinung. Et bleift se!

Deen zweete Punkt, deen am Eurosystem reformbedürftig ass, ass den TARGET-System. Do hu mer e Problem iwwert d'Zäit, deen net méi kleng gëtt. D'Amerikaner hate ganz am Ufank, wou d'USA sech constituéiert hunn, och esou e Problem, si sinn op e System eriwuer gaangen, am federale Reservesystem, wou se einfach all Joer en Ausgleich maachen tëschent de Bundesstaaten. Mir sinn hei, wat d'Währungsunion ueget, an enger vergläichbarer Situation an dofir denke mer och, datt e järelechen Ausgleich tëschent den Zentralbanke sollt geschéien.

An deen drëtten Punkt ass, datt d'Politik vun de gemeinsame Scholden an der EU falsch ass. Den Euroraum ass keng Haftungsunion, wou ee fir deem anere seng Scholde muss bezuelen oder ee fir deem anere seng schlecht ekonomesch Gestuon muss riichtstoen. Gemeinsame Scholde sinn och e Vertragsbroch! Et ass erschreckend, wann ee gesäit, mat wéi enger Nonchalance, mat wéi enger Nonchalance! déi westlech EU-Länner sech ëmmer nees iwwer Verträge ewechgesat hunn, notament de Vertrag vu Maastricht. Ech weess net, wéi oft - wäit iwwer honnertmol - déi Reegele verletzt goufen am Laf vun der Zäit, an dat ass kee Problem gewiescht. Mee an anere Froen, net monetäre Froen, ginn eenzel Memberstaaten, virun allem am Oste vun Europa, awer ganz staark epingléiert wéinst Vertragsbréch oder och Netvertragsbréch, well déi Kriticken, déi se müssen erdroen, dacks emol net an de Vertrag stinn. Also, hei gesi mer eng Diskrepanz tëschent dem Behuele vun dem westlechen Deel vun der Europäescher Union par rapport zu deene méi ëstleche Memberländer.

An eng aner Kris, nient Subprime a Mëttemier, wou ganz vill Sue gedréckt goufen, war natierlech elo déi rezente Covidkris. An dat hu mir och ënnerstëtzt, well et muss ee jo kucken, datt een esou eng Kris da gemescht kriit. Mee an deene leschte 15 Joer, duerch déi dräi Krisen, ass d'Geldmass an den Zentralbanken enorm gewuess a läit wäit iwwer dem reelle Besoin vun der Economie. Do ass eng Diskrepanz, an dee Facteur, zesumme mat de Liwwerschwierigkeiten an der Héicht vun ugespuerten oder thesaurisierte Kapital, féiert zu enger eminenter Inflationsegefor. Mir gesinn dat haut schonn a ville Beräicher, bei de Baupräsiser zum Beispill. An aktuell läit d'Inflation hei zu Lëtzebuerg bei 4,52 %, wat schonn héich ass. De Mazout ass duebel sou deier ginn an engem Joer! De Piraten ass en nach net héich genuch, krute mer viru Kuerzem erkläert, mee dat ass awer eng dramatesch Entwécklung.

Inflation ass näischt Guddes an näischt Harmloses. Wann och eng lichte Inflation bis zu ongeféier 2 % allgemeng nach als Präisstabilität gëllt, ass awer all Inflation doriwwer eraus eng direkt Gefor fir all déi Leit aus méi modeste Verhältnissen an och fir de gréissten Deel aus de Mëttschichten. Wien net an Immobilien oder an déi fest Wäerter konnt investieren, riskéiert eng schläichend Enttegnung duerch d'Inflation. Wie gespuert huet fir säin Alter, muss em déi Sue fäerten. Normalerweise missten an Zäite vun Inflation d'Zinsen och nees klammen, wat och fir vill Leit eng grouss Laascht duerstellt, zum Beispill, wa se Immobilienkreditter hu mat variablem Zënssaz.

Mee an enger Inflation wéi elo stellt sech awer d'Fro - an dat ass eng vun de Konsequenzen vun deene Krise vun deene leschte Joren -, ob d'Europäesch Zentralbank iwwerhaupt nach handlungsfähig ass. Well wa se d'Zinsen erhéicht, gëtt et

Spannungen zwëschen dem Norden an dem Süden vun Europa, a wa se se net erhéicht, da verléieren natierlech d'Spuerer am Norde vun Europa hiert Gutt. Dat ass e Spannungsverhältnis an et muss ee kucken, ob se elo an dëser neier Inflationssituation handlungsfähig ass.

D'ADR ass der Opfaassung, datt d'Geldmass an den Zentralbanke muss progressiv zrëckgeschrafft ginn an d'Geldmass muss deenen normale Besoine vun der Economie uegessat ginn. Den normale Wee dofir ass de Verkauf vun deene Pabeieren, déi awer praktesch näischt wäert sinn. Also muss mer eis drop astellen, datt d'Zentralbanken, och d'EZB selwer, Verloschter müssen an hire Bilanzen aplangen, progressiv, fir awer erëm déi Upassung ze hunn tëschent der Geldmass an de Besoine vun der Economie.

Bei där Inflationsegefor, déi mir elo skizzéiert hunn, ass et kloer, datt d'ADR sech däitlech fir d'Erhale vun eisem Indexsystem aussprécht. Mir müssen eis awer ëmmer nees froen, ob den Index a säi Wuerekuerf och wierklech d'Evolution vun de Liewenskäschte bei eis am Land nach korrekt duerstellen. Dat ass awer nëmmen deelweis de Fall.

D'Energiepräisser sinn zum Beispill net genuch matberücksichtigt. Dir wësst, datt d'ADR fir d'Ofschaffung vun der Kuelendioxidsteuer ass, wéi den Här Keup et hei scho méi dacks erkläert huet. Eiser Meinung no däerf déi Steuer, esoulaang et si nach gëtt, net méi weider erhéicht ginn. Jiddefalls muss si awer och an den Index kommen.

Mir sinn och derfir, datt de Präis vun Wunne méi am Index berücksichtig gëtt. Dat ass ee vun deene wichtegste Facteure bei de Käschte vun engem Stot iwwerhaupt an an deem Sënn wéilt ech hei, Här President, och eng Motioun iwwerreechen.

Motion 1

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- d'Wunnkäschte fir vill Leit, a besonnesch fir akommesschwaach Familjen an Einzelpersonen, een ëmmer méi héije Käschtefacteur duerstellen;

- d'Inflation an der Eurozon unzitt, an dat besonnesch och bei den Energiepräisser,

ass sech bewosst, datt

- d'Kafkraaft vun de Bierger opgrond vun dësen Entwécklungen weider ofhëlt, och well zum Beispill d'Wunnkäschten an d'Energiekäschten net bezéiungswies net integral indexéiert sinn;

- den Index doduerch net dee reale Kafkraaftverloscht kann erëm pigelen an opfänken,

fuerdert d'Regierung op,

- d'Käschte fir d'Wunnen a fir d'Energie op eng realistesche Manéier an den Indexwuerekuerf mat opzehuelen.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **Une voix.** - Ganz richtig, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Här President, eng vun deene gréisste Suergen, déi mir hunn, ass d'Scholdelaascht. Mir leien no un der 30 %-Mark, gemooss um PIB, wat fir esou e klengt Land vill ze héich ass! Déi héich Staatsschuld ass och nach laang net d'Resultat vun der Covidkris eleng - déi huet sécher an deene leschten zwee Jor eng bedéitend Roll gespillt -, mee si ass d'Resultat vun enger - ech muss et soen, Här Gramegna - awer lichtfankeger Budgetpolitik, an dat zënter 2013.

Si ass dat direkt Resultat vum Regierungsstil och vun dëser Regierung: Jiddere kritt e bëssen, wat e wëllt, jiddereng vun deenen dräi Parteien, Prioritéite gi praktesch keng gesat, Arbitragé sinn dann och net néideg, dofir awer gi Scholde gemaach. Dat ass deen einfache Wee, an dat och nach an deenen nächste Joren: D'Scholde gi weider an d'Luucht. 2012, dat Joer viru Gambia, hate mir pro Kapp eng Schold hei am Land vun 18.000 Euro an dat war scho vill. 2022 leie mir bei 29.000 Euro op de Kapp. D'Populatioun ass staark gewuess an der Tëschenzäit, an awer gesitt Der de risege Wuesstum: iwwer 19 Milliarden Euro am Ganzen um Enn vun nächste Joer! An d'Scholde ginn déi nächst Joren dann och weider an d'Luucht.

Dat ass an eisen Aen absolut verantwortungslos. All deene Jonken, déi op d'Strooss fir de Klima ginn, muss ee soen, dass d'Scholdelaascht fir si an hir perséinlech Zukunft eng vill méi direkt Gefor ass wéi e méigleche Klimawissel. Just, et arrangéiert d'Regierung net, fir de Schüler fräizegi fir Fridays-against-public-debt-Demonstrationen oder esou eppes. Dee Problem gëtt net ugeschwat an et ass awer e risege Problem! Et geet net, fir einfach dann d'Klimaproblematik, oder esou... Dat ass eng laangfristeg Saach, déi soll een och eescht huelen. Mee dofir gëtt da fräiginn, awer déi grouss ekonomesch Problemer, mat deenen eis jonk Leit konfrontéiert sinn, ginn net weider thematiséiert.

Ech wëll an deem Zesammenhang just soen, datt och an där neier Verfassung rieds geet vum Kampf géint e sougenannten „dérèglement climatique“,

woubäi ee muss wëssen, datt et keng wëssenschaftlech oder eng aner Definitioun gëtt vun dem Wuert „dérèglement climatique“. Wat ass d'Règle climatique a wat ass en Dérèglement climatique? Dat ass eng Notioun, déi ass eemoleg hei zu Lëtzebuerg. Se wëllt näischt heeschen, awer et kann een herno all Méigleches dermat ufänke politesch.

Konkreet ass d'Situatioun vun eisem Land déi hei: Dëst Land huet kee finanzielle Spillraum méi, wann déi nächst Kris kënn. 30 % Schold ass elo schon definitiv ze vill! Mir si kleng, mir si vulnerabel, eis Economie an eis Revenue sinn zu engem ganz héijen Undeel vun engem eenzege Wirtschaftszweig ofhängeg. Mir müssen aus dëser exposéierter a fragiller Situatioun eraus an eis fir d'Zukunft besser opstellen.

Och ass eng ekonomesch Reprise, déi haaptsächlech op staatlech garantéierte Scholden opbaut, wéi dat elo och massiv duerch déi Europäesch Kommissioun bedriwwen gëtt, keng zolidd Basis fir eng Economie. Si bréngt mëttelfristeg Inflation a politesche Sträit amplaz eng konkurrenzfähige a leeschtungsorientéiert europäesch Economie. Esou gesäit et och den FMI, dee sech géint eng institutionaliséert Scholdepolitik ausgeschwat huet.

D'ADR fuerdert dowéinst, datt de Staatsbudget scho vun deem anere Joer u soll an d'Gleichgewicht bruecht ginn, datt keng nei Scholde méi opgeholl ginn an d'Scholden endlech och zrëckbezuelt ginn, d'Kapital. Et ass dat, wat mir deenen nächste Generatiounen schëlleg sinn: natierlech och eng propper Ëmwelt hannerloossen - do si mer all d'accord -, awer mir däerfen och net op hir Käschte liewen! Mir hätte gär eng Scholdebremse, an an deem Sënn wéilt ech hei eng zweet Motioun deponeieren. Wannechgelift.

■ **Une voix.** - Très bien!

Motion 2

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- d'Neiverscheldung vum Staat virueget an domat d'Gesamtscholdelaascht weider zouhëlt,

ass sech bewosst, datt

- dës Scholden iergendwann zrëckbezuelt mussen ginn an, wéinst der Inflation, d'Zinsen an der Eurozon mëttelfristeg warscheinlech nees klammen;

- de Staat e gewëssene finanzielle Spillraum muss behalen, fir an enger Krisensituatioun, wann néideg, kuerzfristeg kënnen nei Scholden opzehuelen,

fuerdert d'Regierung op,

- der Chamber am Joer 2022 fir d'Budgetsjoer 2023 een ausgeglachene Budget an der Administration centrale virzeleeën, deen op nei Scholde verzicht a Remboursementer op d'Kapital vun deenen existéierende Scholde virgesäit.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Marc Spautz, Président de séance.** - Merci, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Déi prekär finanziell Situatioun vum Land ass och eng vun deenen zwou wichtegen Ursachen, firwat d'ADR dergéint ass, den Tanktourismus ofzeschaffen. Éischtens brauche mir Recetten, fir eis Scholden ofzubeauen, net fir Walkaddoen ze maachen - ech soen dat elo, well geschwéi wale sinn. Zweetens hëlleft et dem Klima absolut näischt, wann an der Belsch getankt gëtt amplaz zu Lëtzebuerg.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Déi Kuelendioxidsteuer ass och ekonomesch a sozialpolitisch net ze verrieden. Mir wëssen iwwerengens bis haut och nach net, wat déi aner Parteien sech virstellen a puncto Entwécklung vun der Kuelendioxidsteuer iwwer déi nächst Joren, och d'CSV net, Här Roth. Dir hutt de Moie gesot, Dir bekennt lech zu där Steuer, mee och Dir sot eis net, wéi Dir gesitt, wéi déi Steuer sech iwwer déi nächst Jore soll entwéckelen. Dir bekennt lech zu de Klimaziler, zu der Kuelendioxidsteuer, mee d'CSV kéint eis och vläicht soen, wéi déi sech da soll entwéckelen an ob déi soll klammen a wéi vill all Joer.

Ech soen lech op jidde Fall, wéi vill se bei der ADR klëmmt, bis op déi zweet Plaz hannert dem Komma, d'Kuelendioxidsteuer, 0,00. Mat där Virgab, Här Roth, kënn Dir elo och dann noleeën.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - An ech invitéieren och all déi aner Parteien, fir eis ze soen, wéi genau si sech d'Héicht vun der Kuelendioxidsteuer an deenen nächste Joren da virstellen!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Datt mir mat eise Finanzen mussen méi virsiichteg sinn a ginn, huet villerlee Ursachen, ënner anerem och déi, datt sech dat international steierlech Ëmfeld, an deem mir eis mussen beweegen, permanent ännert. D'Betriebsbesteuerung gëtt méi uniform, d'Banken an d'Versécherunge gi méi reguléiert an dat selwecht wäert warscheinlech och geschwéi fir d'Fongenindustrie gellen.

Niewent der Reduktioun vun de Scholden ass dowéinst déi zweet Fuerderung vun der ADR, datt mir eis Economie endlech vill méi proaktiv an decidéiert diversifizéieren mussen. Vill ze vill grouss ass déi eesäiteg Ofhängegkeet vun der Finanzplaz. Déi gréisste Stärkt vun eiser Economie, nämlech datt mir haaptsächlech vu Servicer liewen, ass gläichzäitig och hir gréisste Schwächt. Déi Kéier - an der Covidkris - war de Finanzsecteur relativ resistent, mee wéi ass et an där nächster Kris?

Mir sollten net nëmme vun engem Secteur esou ofhängeg sinn, wéi mir et am Abléck vun der Finanzplaz sinn. Dowéinst verlaangt d'ADR eng reell a volontaristesche Reindustrialiséierung an Europa, an där Lëtzebuerg muss participéieren. D'Covidkris huet eis ons Ofhängegkeet, haaptsächlech vun Asien, drastesch illustriert! Mir müssen déi onbedéngt reduzéieren. Mir brauche Veraarbeitsungsindustrie, cheemesch a pharmazeutesch Industrie, elektronesch an aner Spätzenindustrien.

Natierlech hu mir näischt géint d'Secteur vun der Digitaliséierung oder vun de Weltraumressourcen, déi d'Regierung am Abléck no vir stellt, ganz am Géigendeel! Awer dat geet bei Wäitem net duer. Wa mir wëllen d'Leieren aus der Covidkris zéien, mussen mir bereet sinn, eist Land ekonomesch vill méi breet opzustellen. An dat heescht och, datt eis egen Entrepreneuren hei am Land mussen exzellente Aarbechtskonditiounen kréien, dat heescht, Terrainen a méi Flexibilitéit fir eis PMEen, eng besser Ausbildung, besonnesch och am Handwerk an eng zouverlässig a méiglechst bëlle Energieversuergung, en absolute Schlüsselsecteur. An do sinn déi gréng déi gréisste Brems. Si hu bis haut eng industrie-feindlech Approche an och bei der Energie kann ech vläicht nach e puer Saache soen.

Mir brauchen en industrie-freundlech Europa, wa mir wëlle kompetitiv an exportorientéiert bleiwen. Mir brauchen och oppe Mäert ouni Protektionismus. Den Här Turmes hat hei elo viru Kuerzem vun der Aféierung vun Douanestäriffer un de Grenze vun der EU geschwat. Déi aktuell Tendenz, fir ënnert dem Virwand vun der Klimafrëndlechkeet ëmmer nei an ëmmer méi héich Zollbarrière ronderëm déi Europäesch Union opzerichten, ass awer genee falsch. Lëtzebuerg brauch oppe Weltmäert an en héije konkurrenzellen Drock, fir un der Spëtzt kënnen ze bleiwen.

Protektionismus féiert zu engem Verloscht vu Kompetitivitéit an domat iwwer d'Zäit zu Aarmut a Réckstännegkeet. Zolltariffer verdeieren déi importéiert Gidder zulaaschte vun de Konsumenten a féiere mat Sécherheet zu Retorsionsmoosname vun deene viséierte Staaten, wat eis Exportcapacitäten dann drastesch reduzéiert. Douanestäriffer schueden eiser Innovationsfähigkeit. Douanestäriffer maachen d'Leit méi aarm. Douanestäriffer hunn en inflationären Effekt.

D'ADR wëllt dat alles net a stellt fest: Et spillt ee mam Feier, wann een an de Protektionismus wëllt goen! An ech fäerten, datt eis Regierung an d'Regierungsparteien do op deem falsche Wee sinn.

Mir brauchen aner Saache wéi nei Douanestäriffer. Zum Beispill brauche mir eng méi grouss Diversifizéierung an der Finanzplaz selwer. Och si huet hir strukturell Schwächen, wéi zum Beispill am Beräich vun der Finanztechnologie. Dowéinst mussen mir méi an dee Secteur investéieren, Startuppen ënnerstëtzen a fir eng héichwäerteg Ausbildung am Finanzberäich suergen. Mir sollten och ganz genee kucken, wat dëser Deeg a Spuenie geschitt, e Land, dat sech am Beräich vun der Digitaliséierung wëllt ganz nei opstellen.

A mir brauchen e steierlech attraktivt Ëmfeld, fir auslännesch Investissementer unzelackelen an dat nationaalt Kapital am Land ze behalen. Also mussen mir och oppassen, datt mir weider d'Méiglechkeet hunn, an engem steierlech kompetitiven, also net ze vill harmonisierten Ëmfeld kënnen ze operéieren. Mir brauchen e Level-Playingfield a keng Steierharmoniséierung!

Här President, mir wësse bei der ADR ganz gutt, datt eis ëmmer nees eng Fro gestallt gëtt, wa mir fuerderen, datt Schluss mat der Scholdepolitik muss sinn. Déi Fro ass: A wou géift Dir da spueren? Wat géift Dir dann anescht maachen? Eis Äntwert ass déi, datt mir de ganze Budget géifen duerchliesen, duerchkucken, Linn fir Linn, fir en an Aklang mat eiser Politik an eise Prioritéiten ze bréngen. Well déi Äntwert fir Verschiedener awer net däitlech genuch ass, wëll ech hei e puer Beispiller ginn, déi gläichzäitig Beispiller fir d'Verswendungswut vun dëser Regierung sinn.

Bei eis am Land ginn all Joer extreem vill Sue fir d'Klimapolitik ausginn. Déi gréng haten an der Äntwert vun der Regierung op eng parlamentaresch Fro déi Zuel 1,1 Milliard an de Raum gesat. Wéi mer haut héieren hunn, sollen an deenen nächste Joren elo 2 Milliarden ausgi ginn. Also, et ass egal, mir kommen an eng Gréisstenerdnung zwëschen 5 % an 10 % vun den Dépense vum Staatsbudget. Dat ass also ganz substanzuell, an da froe mer eis natierlech: Wat erreche mer domadder?

An der Energieproduktioun ass d'Äntwert: esou gutt wéi näischt! Alternativ Energië si souwisou onzouverlässig a mussen dowéinst duerch fossill oder nuklear Energie doubléiert ginn. Dat ass och déi wichtegst Ursach fir d'Präisexplosioun beim Äerdgas. Déi enorm Deierecht ass en direkt Resultat vun der grénger Politik. Kuel kënn net méi a Fro. Nuklear kënn net a Fro. Jo, da bleift nëmmen de Gas an da gëtt de Gas deier.

Bei der Elektromobilität ass d'Äntwert änlech. Si ass deier a spillt esou gutt wéi keng Roll. Den Här Keup hat dat hei virun e puer Deeg nach ganz daitlech thematiséiert. D'Elektromobilität ass absolutt negligeabel an eisem nationale Fuerpark: an der Gréisstenuerdung vun 2 % plus nach e bëssen Hybrid derbäi. Mee dat ass net vill. Et ass illusoresch, datt d'Elektromobilität an aacht Jor soll 49 % vum Fuerpark hei am Land ausmaachen, esou wéi d'Regierungsparteien dat gär hätten.

Virun allem baséiert déi Politik, d'Motivatioun fir déi Politik, op enger Ligen. Erënnert lech dach wannechgelift an déi riseg Campagne géint den Diesel, nodeem VW an anerer d'Ofgaswäerter bei hiren Autoe manipuléiert haten! Jo, dat war gefuddelt, an et soll een net fuddelen - iwwregens och net an der Politik, mee dorobber komme mer nach eng aner Kéier zréck.

Dat Gefuddels ass awer guer näischt am Vergläich mat den effrontéierte Ligen, d'Elektromobilität wär emissionsfräi! De Géigendeel ass wouer. Eleng schon d'Fabrikatioun vun esou engem Auto produzéiert esou vill Kuelendioxid, datt e gewéinlechen Diesel jo schonn ekologesch 200.000 Kilometer géintwuer engem Elektroauto ...

(Interruption)

... am Virdeel ass.

(Brouhaha)

Déi Klimapolitik, déi mir elo maachen, ass ekologesch sënnslos an ekonomesch selbstmörderesch. Mir brauche vill a bëlleg Energie fir eis Privatstéit an natierlech och fir eis Economie. Mir kënnen net aus ideologesche Grënn eis Kompetitivitéit op d'Spill setzen an domat och eise Sozialstaat. Kuckt, wat d'Konkurrenz an Asie mécht, wéi do nei Technologien ëmmer nees ausprobéiert ginn an no vir bruecht ginn. Dat sinn innovativ Gesellschaften. Eis Konkurrente maachen dat. A mir hei, ënnert dem Afloss notamment vun deene Gréngen, liewen an enger Welt vu gëschter a verstinn d'Welt vu muer net méi!

Et geet net, datt mir eis duerch esou eng, ech géif soen, op jidde Fall ganz ideologesch Engstirnigkeit an eng Situatioun versetzen, wou mer nozekucken hunn, wann herno aner Länner no vir kommen.

Natierlech, jo, solle mir dekarbonéieren, oder dekarboniséieren, wéi d'Leit dat da wëllen ausdrécken. Dat ass an der Rei. Mir sollen dat maachen, awer an engem Rhythmus an op eng Manéier, déi eis erlaben, kompetitiv ze bleiwen iwwert dee ganze Prozess an net déi lëtzebuergesch an déi europäesch Economie ze afferen, fir Amerikaner, Inder, Chinesen an anereren herno den Terrain ze iwwerloossen. Wat hätte mer da gewonnen? Dekarboniséierung geet och nëmmen, wa mir Ersatzenergien hunn, déi allzäit an zuverlässig disponibel sinn.

Bei der Entwécklungshëllef géife mir eng iewesch Grenz bei 0,7 % vum Bruttonationalakommes setzen an alles maturechnen, wat no de Reegele vun der OECD kann ugerechent ginn. Domat géife mir weltwäit nach ëmmer am Spëtzelonien leien. Mir géifen d'Additionalitéit ofschaffen an Handelsbeziéungen, och mat gebonnener Hëllef, de Virzuch géintwuer der klassischer Entwécklungspolitik ginn. Well si mer dach emol éierlech: Se huet dach iwwer 60 Jor Erfahrung net vill bruecht! Net heivu beträff wär selbsterständlech déi humanitär Hëllef am Katastrophfall. D'ADR huet ëmmer gesot, datt mir am Katastrophfall ganz groosszügig wëllen hëllefen.

Eis Kontributiounen zu internationalen Organisatiounen géife mir iwwert d'Jore progressiv reduzéieren, fir si an Aklang mat eiser reeller Gréisst ze bréngen. Erënnere mir eis an deene neie Finanzkader vun der Europäescher Unioun bis 2027, deene des Regierung mat ausgehandelt huet. Et war fir Lëtzebuerg e katastrophaalt Verhandlungsergebnis an e ganz geféierlechen Text fir d'Zukunft vun der Europäescher Unioun. Fir Lëtzebuerg ginn eis Kontributiounen un d'Europäescher Unioun an deenen nächste Joren ëm 42,7 % an d'Luucht. Warscheinlech huet Lëtzebuerg do nees méi wéi all anert Memberland an d'Täsch gegräff.

Mir wëllen als ADR net leegnen, datt eist Land vill ekonomesch Virdeeler duerch seng Memberschaft an der EU huet. Mir hätten awer gär eng Proportionalitéit an eng Gerechtheeket vun eise finanziellen Ustrengungen a vun eise finanzielle Kontributiounen zu deene vun deenen anere Memberstaaten.

Mir stelle fest: Nach 2014 huet d'EU eis 248 Milliounen Euro am Joer kascht. Elo leie mer geschwé bei 540 Milliounen, wäit méi wéi dat Duebelt. Dat ass

ënner Gambia verhandelt ginn, d'Responsabilitéit ass kloer.

An déi nei „facilité pour la reprise et la résilience“ Next-Generation-EU vun der EU beziele mer iwwer e puer Jor ronn 1,4 Milliarden eran a kréie grad emol 93,5 Milliounen Euro zréck. Och esou eppes géif et mat der ADR net ginn.

D'ADR ass och géint nei Ressourcen propres fir d'EU, well de facto géif dat heeschen, datt europäesch Steieren zousätzlech nach zu deenen nationalen erhewe ginn. Et ass mat der Plastiksteuer iwwregens schonn op dee Wee gaangen.

Begrënt gëtt dës enorm finanziell Kontributioun ënner anerem domat, datt d'Ambitiounen vun der EU misste virgefouert ginn trotz dem Brexit. Mir gesinn dat als ADR anescht. Wann déi zweetwichtigst Economie an der EU dës verléisst, da muss ee sech eeben duerno der Decken no strecken.

Elo si mer konfrontéiert mat enger enormer budgetärer Méibelaaschtung. Eng Regierung mat der ADR géif an der EU op jidde Fall zu deene gehéieren, déi géife ganz virsiichteg mat de Suen ëmgoen, déi d'Leit mat hire Steiere bezuelen.

Änlech Iwwerleeungen hu mir bei eise Kontributiounen fir aner international Organisatiounen, Spezialfongen an esou weider, déi dacks iwwerproportional héich sinn.

Leider huet den Här Bettel dës Jor och eng Bereetschaft vu Lëtzebuerg fir eng Finanztransaktionssteuer op europäeschem Niveau signaliséiert. Loosst mech dowéinst hei nach emol soen, datt fir d'ADR dat nëmmen a Fro kënn, wann all wichteg Finanzplazen op der Welt do mat agebonne sinn, also datt op d'mannst net den europäeschen, mee den OECD-Niveau dofir geholl gëtt.

Och op nationalem Plang géife mir vill méi virsiichteg mat de Suen ëmgoen. Am Schoulwiese géife mir deen administrative Waasserkapp, dee vun alle kritiséiert gëtt, reduzéieren an eise Schoulsystem straffen. Nee, mir wëllen net fir all Kand eng verschidde Schoul, mee mir hätte gär eng Schoul fir méiglechst vill Kanner.

E ganz deiere Posten ass och dem Här Asselborn seng Migratiounspolitik. Déi géife mir direkt stoppen an eng Asyl- an Immigratiounspolitik privilegéieren, déi souwuel op Basis vun internationale Recht steet wéi och den Interessie vun eisem Land entsprécht. Den Asyltourismus an déi massiv illegal Immigratioun aus ekonomesche Grënn wäer mat der ADR eriwuer. Et solle bleiwen: Asyl fir Leit, déi verfollegt sinn an eng legal Immigratioun, déi eisen nationalen Interessien déngt.

Eisem Gesondheitssystem géife mir et erlaben, sech no der Covidkris méi staark opzustellen: de Spideeler nei Ausbauméiglechkeete ginn, den Dokteren an dem medezinnesche Personal attraktiv Perspektive bidden.

De Staat allgemeng wëlle mir esou opbauen, datt e sech nees méi kann op seng Käraufgabe konzentrieren, a fir déi ze erfëllen, soll de Staat och all déi néideg Mëttele kréien. Dozou gehéiert och virun allem déi extern an intern Sécherheet vum Land wéi och d'Justiz.

Allgemeng stelle mir fest, datt mir och weiderhin eng ganz rapid Croissance beim Personal vum Staat hunn: 2.300 nei Emploien d'nächst Joer. Dës huet selbsterständlech staark budgetär Konsequenzen an dowéinst géif d'ADR déi Entwécklung och allzäit am A behalen. De Staat soll a muss qualitativ a quantitativ exzellent opgestallt sinn, fir seng Aufgaben ze erfëllen. Awer net alles ass eng Aufgabe vum Staat a mir muss gutt oppassen, datt mir kee plethoreschen, omnipresenten a vläicht och eng Kéier omnipotente Staat kréien.

Mir brauchen och e neien Ulaaf am Beräich vun der Reduzéierung vun der Bürokratie, en Thema, wat iwwert déi lescht Joren net méi vill diskutéiert gouf. Mir därefen net noloossen, fir géint eng iwwergrouss administrativ Belaaschtung vun de Leit a vun den Entrepreneuren zugehen. Mir sollen nees e Land vun de kuerzen an einfache Weeër ginn. D'Progrès bei der Digitaliséierung hëllefen do. Awer och hei muss mer oppassen, datt mer net verschidde Leit ausklameren. Wou mer Digitaliséierung aféieren, muss et och ëmmer en anere Wee gi fir Leit, déi net kënnen oder net wëllen op dee Wee goen.

En anere Punkt, bei deem mir ganz sécher géife spueren, ass alles, wat déi ideologesch Politik uegt. Och hei vläicht séier e puer Beispiller. Mir brauche sécher eng grouss Ënnerstützung fir d'Kultur, mir brauchen awer kee Kulturentwécklungsplang. Dat erënnert een u vergaangen Zäiten am Oste vun eisem Kontinent.

En anert Beispill ass d'Gender-Politik, wou mer Suen erastische fir d'Feminiséierung an d'Politisierung vun der Sprooch. Et ass bal net ze gleewen, datt d'Regierung esou Positionen hält wéi déi hei, fir ze rechtfertegen, datt se d'Sprooch wëll änneren: « Des règles de grammaire », schreift d'Madamm Bofferding an der Äntwert op eng parlamentaresch Fro: « des règles de grammaire, comme celle de la

langue française, où “le masculin l'emporte sur le féminin”, ne sont pas innocentes dans la mesure où elles confirment au quotidien les inégalités entre les sexes et, en l'occurrence, de la domination masculine ». Do gëtt e biologesch Geschlecht bei de Mënsche verwieselt mat dem grammatesche Geschlecht, Genus a Sexus. An dat ass Regierungspolitik! Dat ass wierklech keng Reklam fir dës Regierung, wann een déi Saache mol net ausereneehält.

Do soll och nach d'nächst Jor eng nei sproochlech Direktiv d'Land beglécken. Ma d'ganz Land waart scho mat Freed dorobber. Dat ass wierklech e Progrès!

Den Här Bettel léisst eng Etüd maachen iwwert d'Lëtzebuerg Kolonialpolitik. Déi ass ganz kleng, well mir haten ni eng Kolonie! Mir brauche keng esou eng Etüd! Et war éischer esou, datt eng Rei vun europäesche Länner geduecht hunn, mir wäeren hir Kolonie, awer mir hate keng. Esou Etüde kënnen mer eis spueren!

■ Une voix - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**. - Mir hunn, wéi gesot, aner wichteg reell a prioritär Problemer an dem Land, an dozou gehéiert d'Aarmut, de Risiko a fir vill Leit och déi reell Aarmut. Dat gëtt duerch déi aktuell Präisentwicklung am Logement a bei den Energiepräisser sécher net besser. Dowéinst muss mir eis ëmmer konsequent fir eng sozial a solidarresch Politik engagéieren.

Mir hu Beräicher, wou mir als ADR bereet wäeren, méi auszegi wéi dës Regierung.

Mir géifen eis Famillje massiv ënnerstëtzen duerch d'Aféierung vum ADR-Elteregeld. Op där anerer Säit kéinte mer da bei de Crèchè spueren.

Den nodréiglechen Ausgläich vum Kannergeld weinst där laangjäregere Netindexierung géife mer maachen.

Mir géifen de Liewensschutz stäerken. An an deem Kontext wéilt ech hei eng Motioun deponéieren, fir datt déi Organisatiounen, déi sech fir de Liewensschutz asetzen, solle méi ënnerstëtzt ginn. Wann ech gelift, Här President.

Motion 3

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- Liewensschutzorganisatiounen, déi souwuel d'Fraen an d'Meedercher an anereren Ëmstänn wéi och dat ongebuere Liewen am Bléck hunn, kaum vum Staat ënnerstëtzt ginn;

- esou Liewensschutzorganisatiounen een onverzichtbare Bäitrag fir d'Gesellschaft leeschten an datt hir Hëllef fir Fraen, déi trotz finanzieller, psychologescher oder materieller Nout e Kand op d'Welt bruecht hunn oder bréngen wëllen, net héich genuch anzuschätzen ass,

ass sech bewosst, datt

- dës Organisatiounen domat eng Aufgab erfëllen, déi de Staat sollt ënnerstëtzen,

fuerdert d'Regierung op,

- grousszügig finanziell Hëllef fir Liewensschutzorganisatiounen am Staatsbudget ze verankeren.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ M. Fernand Etgen, Président. - Merci!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**. - D'Aféierung vum SAMU social a Foyeren och fir Männer, déi Affer vu Gewalt sinn, e Beräich, wou et bis elo praktesch näischt gëtt. Dat sinn alles relativ kleng Zomme fir de Staatsbudget. Si hätten awer en enorme sozialen Impakt.

Et iergert eis och, datt, wéi mir an der Covidkris gefrot haten, fir de Chômage partiel op 100 % amplatz vun 80 % ze héijen, d'Regierungsparteie gesot hunn, dat wär net ze finanzéieren. Dat huet iwwregens och eng LSAP gesot. Also ausgerechent déi Sozialisten, déi sech jo ëmmer - soe si! - fir sozial Froe besonnesch interesséieren an asetzen, wollten net an där Situatioun de Chômage partiel op 100 % setzen, ausser beim Mindestloun, dat stëmmt, domat ware se d'accord. Mee et wär net vill méi deier gewiescht, an et hätt esou ville Famillje wierklech geholft!

Anescht wéi d'Sozialisten géife mir och d'Independante vill besser ofsécheren. An der Covidkris hu mir gesinn, datt dat eng absolutt Noutwendegkeet ass.

Den Hauptprojet vun dëser Legislaturperiod, niewent der Verfassungsreform, war ganz bestëmmt déi grouss Steierreform. Aus där gëtt elo mol näischt. Awer esou richtig leed deet eis dat net, well si hätt derzou gefouert, datt eng radikal Individualisierung stattfonnt hätt, an dat wär konzeptuell politesch a vläicht och anescht zulaaschte vun de Famillje gaangen. Mir sinn net fir eng radikal Individualisierung. Mir halen d'Familljen als Kärzell vun der Gesellschaft héich.

■ M. Fred Keup (ADR). - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**. - D'ADR mengt awer, datt et vun zentraler Wichtigkeet ass, datt, och wann et elo net zu enger grousser Steierreform kënn, e puer Reforme muss méiglech sinn. Dovu wéilt ech der dräi nennen. Éischstens: Mir hu proposéiert, de Mindestloun steierlech ze befreien. Zweetens: déi automatesch Upassung vun der Steiertabelle un d'Inflatioun, fir déi kal Progressioun an domat permanent verstoppt Steiererhéijungen ze verhënnern.

Do wëll ech awer och dem Här Roth op seng Ried vun de Moien äntwerten, well mir haten hei als ADR viru Kuerzem an deem Sënn eng Motioun abruucht iwwert déi kal Progressioun, an d'CSV huet déi net matgestëmmt. De Moie war dat awer eng Fuerderung, ...

(Brouhaha)

... war dat awer eng Fuerderung vun em, en huet, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président**. - Här Kartheiser, erlaabt Der, datt den Här Roth lech eng Fro stellt?

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**. - Jo, ganz, ganz gär. Ech wëll just mäi Saz fäerdeg maachen, fir datt den Här Roth seng Fro nach kann e bëssen ausbauen.

(Hilarité)

Den Här Roth hat deemools gesot, d'CSV hätt dat mat esou decidéiert a si kéinte jo net hannert dat zréckgoen, wat si deemools gesot haten. Ech kann dat novollzéien. Mee haut de Moien hutt Der awer de Contraire gefrot. An elo, Här Roth, da sot eis elo, wéi Dir stitt zu der kaler Progressioun.

■ **M. Gilles Roth (CSV)**. - Ech si ganz frou, dass Der mer déi Fro stellt. An ech soen lech nach eng Kéier dat, wat ech bei dem État de la nation sot, well ech mengen, et war do, wou mer déi Diskussioun haten: D'CSV huet, wéi se an der Regierung nach d'Verantwortung am Finanzministère gedroen huet - an ech war Rapporteur vun deem Projet - effektiv den Artikel 125 aus dem Steiergesetz dohigoend ëmgeändert, dass et keng automatesch Upassung vun der Steiertabelle un d'Inflatioun géif ginn. Dat géif also heeschen - well elo den 1. Oktober eng Indextranche erfall wier -, dass dann automatesch d'Steiertabelle och deementspreechend ugepasst géif ginn. Dat ass och an der Vergaangenheet net gemaach ginn.

An dat, wat ech gesot hunn, datt ass eng Inflationsberengung. Dat heescht, dass ee kuckt, wann eng oder zwou Indextranchen erfall sinn, dass een dann d'Steiertabelle dohigoend ëmgestallt, fir dass een deem Rechnung dréit. Dat ass dat, wat d'CSV ëmmer vertrauden huet, d'ailleurs ënner successive Regierungen, mat der DP, mat der LSAP. An da sinn oft déi Steiererliichterunge méi héich gewiescht wéi dat, wat effektiv d'Inflatioun war. Dat war de Fall 1990, 1991, ech hunn de Moien dat Beispill ginn, dat war de Fall 2001, 2002 an et war de Fall 2009, 2010. Dat ass eis Positioun. An zu där sti mer!

■ Plusieurs voix. - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR)**. - Fein. Gutt. Ech soen lech Merci, Här Roth, fir déi Erklärung. Trotzdem bleift Är Positioun hannert eiser Fuerderung awer daitlech zréck.

Well mir hätten, ...

(Interruption)

... mir hätten nämlech gär, datt et keng verstoppte Steiererhéijung gëtt. An Dir maacht aus där Upassung praktesch e Gest vun der Regierung, eeben, wann d'Regierung en da wëllt maachen. Mee et bleift ëmmer eng verstoppte Steiererhéijung fir déi Zäit, wou déi Upassung net geschitt. Dat ass eppes, wat mir wëllen aus der Welt schafen. Gutt.

Da steierlech Moosname géint Härtefäll a flagrant Ongerechtheeten. Mir sinn der Meinung, datt d'Wittleit sollen an der Steierkategorie 2 bleiwe kënnen a mir si fir eng Neesaféierung vu Steuerbarëmen, déi der Zuel vun de Kanner Rechnung droen. Mir sinn allgemeng fir steierlech Erliichterunge fir Famillje mat ville Kanner a mir si fir eng steierlech Besserstellung vun elengzéien Leit.

Ech hunn elo emol hei nach zwou Motiounen vun der ADR, Här President, déi ech lech hei och wëll iwwerreechen.

Motion 4

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- Wittleit dräi Joer nom Doud vun hirem Partner zréck an d'Steierklass 1A falen,

ass sech bewosst, datt

- sech de Revenu vun de Wittleit a ville Fäll op hir Pensioun beschränkt an e méi héije Steiersaz fir si eng schwéier finanziell Zousatzbelaaschtung bedeit, fuerdert d'Regierung op,

- eng Gesetzesännerung op de Wee ze bréngen, fir datt d'Wittleit zukünfteg dauerhaft an der Steierklass 2 verbleiwen.

(s.) Fernand Kartheiser.

Motion 5

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest,

- datt de Risiko, an d'Aarmut ze falen, bei den eleng-
erzéiende Famillje besonnesch héich ass;

- datt, esou wéi dat d'Zuele vum Stateg vum Joer
2021 am „Rapport travail et cohésion sociale - Des
inégalités de revenus inchangées malgré la crise
Covid-19“ weisen, 38 Prozent vun den elenger-
zéiende Familljen dem Aarmutrisiko ausgesetzt sinn,
ass sech bewusst,

- datt den Aarmutrisiko e ganz entscheidende Fak-
tor ass, deen déi weider Entwécklung vum Kand am
gesellschaftlechen, schouleschen a soziale Beräich
negativ beaflosst,

- datt d'Noutwendegkeet, den elengerzéiende Famill-
jen entgéintzekommen, e finanziellen Opwand fir de
Staat bedeit, deen absolutt proportionéiert a ge-
rechtferlegt ass,

fuerdert d'Regierung op,

- déi elengerzéiend Familljen direkt, an ouni eng glo-
bal Steuerreform ofzewearden, an d'Steierklass 2 ze
reklasséieren;

- de Crédit d'impôt monoparental fir elengerzéiend
Famillje bäizebehalen an op 2.500 Euro unzepassen,
an dat ouni Konditiounen, déi un d'Pai oder Alimen-
ter gebonne sinn.

(s.) **Fernand Kartheiser.**

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här
Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Déi eng betrëfft
d'Wittleit an déi aner déi Elengerzéiend.

Här President, loosst mech och kloer soen, datt mir
als ADR eng ganz Rei vu Konsequenzen aus der
Covidkris zéien an eist Land méi widerstandsfäeg
géint Krise wëlle maachen. Dozou gehéiert enner
anemem, datt mir eis national Pétrols- a Gasreser-
ven op eise eegenen Territoire wëlle stockéie-
ren ...

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... an och Reserve
mat liewenswichtige Versuergungsgidder op eise
Territoire uleeën - et muss ee jo kënne Konse-
quenzen aus Krisen zéien, mee déi heiten ass nach
net laang hier -, béides an enker Zesummenaar-
becht mam private Secteur.

Här President, der ADR läit et besonnesch um
Häerz, déi laangfristeg Problemer unzegoen, déi
sech an eise Land deenen nächste Generatioune
stellen. Dowéinst stellt sech d'Fro vun der forcéier-
ter Wuesstumsspiral, dat heescht, datt mir am In-
teressi vun deenen nächste Generatioune endlech
mussen d'Diskussioun ronderëm déi laangfristeg
Ofsicherung an Organisatioun vun eise Pen-
sionssystem féieren.

Um Ufank vum anere Joer kréie mir nei Statistiken,
déi mir da mussen diskutéieren. Mir freeën eis jo
doriwwer, datt d'Liewenserwaardung an d'Luucht
geet, mee deen Émstand mécht et awer nach méi
wichtig, datt mir iwwer eis Pensiouns- a Versé-
chungssystemer diskutéieren.

Dës Koalitioun huet an deem Beräich eng onverant-
wortlech Politik. De Sujet derangéiert, also gëtt ein-
fach net driwwer geschwat.

D'ADR huet do vill méi eng verantwortungsvoll Ap-
proche. Mir wëssen, do ass e Problem, e grouse
Problem, also hu mir och de Courage, fir driwwer ze
schwätzen! Mir wëllen net, datt déi Europäesch
Kommissioun ufänkt, Lëtzebuerg seng Pensiouns-
politik virzeschreien. Mir hate viru Kuerzem déi
Stellungnam vun der Kommissioun, datt de Pen-
sionssalter zu Lëtzebuerg soll op 72 Joer eropge-
sat ginn. Also loosst eis de Problem dach endlech
selwer an d'Hand huelen!

Fréier hunn och déi gréng Kolleegen de Problem
nach gesinn, haut hale si Pressekonferenzen do-
riwwer, wivill Honnerttausende Leit si nach zou-
sätzlech an deenen nächste Jore kënne an eis
Dierfer pressen. Si freeë sech elo mol op 142.000
Wunnengen an 300.000 Leit méi. Dat war d'Presse-
konferenz vum Här Turmes virun e puer Deeg. An
do sinn nach eng Dose Gemengen net mat derbäi.

Wann déi Terrainen an de Perimeteren da bis ver-
baut sinn, da gëtt et bestëmmt erëm nei Iddien:
Erweiderunge vum Perimeter an esou weider an
esou virun. Dat huet jo keen Enn! Dat hält jo keen
Enn! Mir mussen einfach ufänken, d'Ursachen ze
bekämpfen.

D'ADR seet kloer: Mir packen d'Konsequenze vun
där aktueller Politik net a mir fuerderen déi aner
Parteien op, mat eis zesummen en Zukunfts-
dëschen anzeberuffen - och mat der Bedeelegung
vun de Sozialpartner, eng seriö Bedeelegung, net wéi
déi leschten Tripartite -, op deem d'Zukunft vum
Wuesstum a vun de Sozial- a Pensionssystemer soll
diskutiert ginn. Mir mussen eis där ganzer Dimen-
sioun vun der Problematik bewusst sinn. Enger-
säits geet et ëm d'Ofsicherung vun de Pensionen

heiheem, mee och ëm d'Problemer vun engem ëm-
mer méi massive Kapitaleexport doduerch, datt ten-
denziell ëmmer méi e groussen Undeel vun de Pen-
sionnen an anere Leeschtungen, och d'Assurance
dépendance, an d'Ausland exportéiert ginn. Mir
mussen déi Situatioun analyséieren. Wat mer méi
laang domat waarden, ëmsou méi grouss ginn
d'Problemer an ëmsou méi schwéier gëtt et, fir si
ze léisen. Och heizou hu mer eng Motioun virbereet,
Här President.

Motion 6

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- eis Sozialversicherung, notament eise Pen-
sionssystem a senger aktueller Form, laangfristeg
wäert enner finanziellen Drock geroden,

ass sech bewusst, datt

- dës Situatioun besonnesch déi jonk Leit wäert be-
laaschten an d'Sécherheet vun hirer Alterssicherung
kéint a Fro stellen;

- eng progressiv Verschäerfung vun dësem Problem
mittelfristeg e Konflikt tëschent de Generatioune
entzünde kann;

- e Staat, dee seng Finanzen net am Grëff huet, Ge-
for leeft, seng Souveranitéit ze verléieren,

fuerdert d'Regierung op,

- am Joer 2022 en Zukunftsdeschen anzeberuffen, un
deem d'Vertrieder vun deenen interesséierte gesell-
schaftlechen Acteuren, inklusiv de politesche Par-
teien an de Sozialpartner, eng Léisung fir déi laang-
fristeg Ofsicherung vum Pensionssystem an de
Sozialversicherungen ausschaffe kënnen.

(s.) **Fernand Kartheiser.**

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här
Kartheiser.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Mir hunn och den
Androck ...Jo, et kann een eng Politik maachen, déi
30 Joer hannendru leeft, Här Mars Di Bartolomeo.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Här ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- Dat ass, wann e
seng Geschicht vergësst.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... jo, Här Di
Bartolomeo, ...

(Coups de cloche de la présidence)

... wëllt Dir, wëllt Dir hei, ...

(Interruption)

... Här Di Bartolomeo, wëllt Dir hei als Alternativ
proposéieren, datt mir Problemer wéi d'Zukunft vun
den nächste Generatioune net diskutéieren, well
Dir hei mat Slogane vu virun 30 Joer operéiert ...

(Interruption)

... a bëlleg Poleemik maacht?

(Coups de cloche de la présidence et interruption)

Bëlleg Poleemik amplaz ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- Här President, ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... amplaz hei eng
konstruktiv ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... Här President, ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... Diskussioun fir
d'Zukunft.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... amplaz ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- An ech soen
lech, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... amplaz mat
Sloganen ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... an ech soen
lech, ech hunn d'Wuert, Här Di Bartolomeo, an ech
soen lech, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... amplaz hei
mat Sloganen ze operéieren, ...

(Brouhaha)

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Hei, wannechge-
lift, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... hunn ech eng
Pensionssystem reform gemaach.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- ... e bësse méi zivi-
lisiéiert.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- An ech soen
lech, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... wann d'ADR net
gewiescht wier, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... da wieren am
private Secteur haut nach vill Leit mat Hongerpen-
sionnen ennerwee, well Dir ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... mat Ärer LSAP-
Politik net kapabel waart, eppes fir se ze maachen!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Et ass deene Leit
ze verdanken, ...

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Ganz richtig!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Wannechgelift!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... déi hei op der
Trap waren, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... déi hunn et
fäerdegbruecht, fir Reformen anzeféieren.

■ **M. Roy Reding (ADR).**- An den Här Gibéryen krut
d'Eeër op d'Gesicht, net op d'Fassad!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Voilà! Dat dozou.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Den Här
Kartheiser ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Zu bëlleger Polee-
mik, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- ... huet d'Wuert,
Här Reding, Dir net.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... Här Di
Bartolomeo, hu mir eng Äntwert. Här President, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Sou. Här
Kartheiser, fuert Dir elo virun.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Merci.

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Dir hutt iwwerhaupt
näischt gemaach.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Mir hunn och den
Androck, datt vill Parteien heibannen de Pensionss-
fong am léifste wëllte selwer geréieren.

(Brouhaha)

Domat hätte si dann déi perfekt dirigistesche, ideolo-
gesche Kontroll iwwer d'Investissementen an d'Pla-
cementer, déi mat deene Sue gemaach ginn. D'ADR
seet: Fanger ewech vum Pensionssfong! Deen ass
net do, fir gréng oder lénk Politik ze maachen, mee
fir d'Pensionen ofzesécheren, an dowéinst soll e
rentabel an ekonomesch vernünfteg geréiert ginn.

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Déi Politik vun
deene Gréngen a Lénke féiert just dozou, datt
d'Pensiounen manner sécher ginn.

Ee vun de Problemer bei der Wuesstumsspiral ass,
datt d'Präisser am Logement direkt betraff sinn.

(Brouhaha)

D'ADR huet iwwer den Här Reding scho ganz vill
konkreet Propositionen gemaach, wéi mir op de
Marché kënne awierken, duerch eng méi liberal
Approche a méi generéis Hëllef.

Iwwregens hu mer eis och gewonnert, datt eis
gréng Kolleegin, d'Madamm Lorsché, virun an hir
Ried gesot huet, den Amortissement accélééré
hätt net derzou bäigedroen, datt méi Wunnenge
gebaut ginn. Selbstverständlech war dat en Instru-
ment, wat dozou bäigedroen huet.

Haut, wou mir déi Situatioun ...

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Substantiellement.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Substantielle-
ment, Här Reding, do hutt Der ganz Recht.

Haut, wou mir déi Situatioun vum Logement an
enger Budgetsdebat solle mat enger gewësser Dis-
tanz belichten, wëlle mir dräi makroekonomesch
Aspekter betounen, wa mir wëllen de Problem vum
Logement an de Grëff kréien.

Éischtens, mir mussen d'Wuesstumsspiral an de
Grëff kréien, fir d'Demande ze reduzéieren. Dofir
ass et och wichtig, datt mer en Zukunftsdeschen
kréien.

Mir brauchen och eng aner Europapolitik, fir d'Flucht
vum Kapital an Immobilien ze reduzéieren. Mir
brauchen um nationalen Niveau nees Investitiounen
an d'Enterprisen. Mir mussen dat steierlech favori-
séieren, fir datt d'Leit net d'Immobilien als eenzege
sécheren Investissement ugesinn. Mir hunn hei am
Land grouss ugespuerte Kapitalreserven a mir wëil-
ten, datt dat Kapital kéint an eis Enterprisen inves-
téiert ginn. Steierlech soll dat op d'mannst genee-
sou interessant sinn a begënschtegt gi wéi Inves-
tissementen an Immobilien.

Och eisen Enterprisë mussen mir esou wäit wéi
méiglech entgéintkommen. Do, wou de Staat ëm-
mer nei Virschrëfte mécht, muss dat och steierlech
kompenséiert ginn. Dat gëllt besonnesch bei de-
nen ëmmer méi strengen Émweltoplagen.

Här President, dat, wat d'ADR proposéiert, sinn also
couragéiert, awer vernünfteg strukturell Reformen.
Dofir brauch et e gewësse Courage a Wäitbléck. Mir
constatéieren awer, datt d'Regierung e ganz anere
Wee proposéiert, dee mir konsequent refuséieren,
an dat ass dee vun de Steiererhéijungen. Wat soll

do net alles un Erhéijunge kommen: Grondsteier,
Autosteier, Kuelendioxidsteier, déi ëmmer méi héich
gëtt, nei Steiere beim Logement, Lëschten iwwer
Wunnengen an esou weider an esou virun.

Den Här Minister Kersch wollt esouguer eng
Coronasteier aféieren. Bon, en ass elo net méi an
der Regierung. An ech mengen, den Här Baum ...

(Brouhaha)

■ **Une voix.**- En ass nach an der Regierung.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Ech gesinn ein-
fach e bëssen no vir.

(Brouhaha)

Op jidde Fall mengen ech net, datt dat e grouse
Succès war, léif Kolleeg vun der LSAP, well wann
ech den Här Baum vun der DP virun héieren hunn,
dann, mengen ech, huet en Ärer Iddi eng ganz kloer
Ofso ginn a senger Ried. An ech ka soen, den Här
Baum, ech ginn ëm net ëmmer Recht, net an allem,
mee en hat eng wonnerbar Ried gehalen, wou et ëm
d'Coronasteier gaangen ass. Dat kënnt och fir eis
net a Fro. D'Enterprisen, déi méi verdéngt hunn, be-
zuele souwiesou méi Steieren. An et geet net, datt
iergendeen, deen innovativ a couragéiert matgeh-
leef huet, géint eng Kris virzegoen, och nach soll
steierlech bestrooft ginn. D'DP huet do Recht a mir
deelen déi Meinung an ennerstëtzten dat.

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Jiddefalls ass
d'ADR iwwerzeegt, datt d'Steiererhéijungen d'Leit
just méi aarm maachen. D'ADR-Politik vun de struk-
turelle Reforme stellt d'Land awer besser op a
mécht d'Leit dowéinst laangfristeg méi räich. Lët-
zebuerg muss am internationale Vergläich kompeti-
tiv a leeschungsfäeg blieden. Méi Steiere sinn do
definitiv dee falsche Wee.

Wa mir eist Land wëllen no vir bréngen, mussen mir
innovativ a kreativ sinn. Dofir wëlle mir d'Inves-
titiounen a Bildung an Ausbildung stäerken. D'Univer-
sitéit Lëtzebuerg wëlle mir dowéinst ausbauen, an
zwar virun allem bei der Mathematik, der Informa-
tik, den Naturwëssenschaften, den Ingenieurwë-
ssenschaften an der Medezinn. Do, wou nach na-
turwëssenschaftlech Fakultéite feelen - Chemie,
Pharmakologie an esou wieder -, sollt een déi
ariichten.

Niewent aller Freed un der Zukunft an un der Inno-
vatioun verléiere mir awer och aner Secteuren net
aus den Aen, déi fir eist Land vun histoirescher
Wichtigkeet sinn an och haut nach vun zentraler
Wichtigkeet sinn. Ech denken do un d'Bauern an
d'Wënzer.

D'ADR wëllt haut een Aspekt besonnesch ervirhie-
wen, dee ville Bauere Problemer mécht, an dat ass
dee vun der deloyaler Konkurrenz, déi de Staat de
Bauere mécht, wann en Terraine keeft. Déi Suen am
Fonds de compensation ginn dofir benotzt a kee
Bauer kann nach mam Staat konkurrieren, wann e
wëll Terraine kafen, fir säi Vertrib ze vergréisseren.
Mir gesinn eng progressiv Verstaatlechung vun der
Fläch an der Landwirtschaft.

D'ADR wiert sech do dergéint an huet och zu deem
Zweck eng weider Motioun preparéiert.

Motion 7

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest,

- datt de Staat als Keefer a Verpiechter vun Terraine
ganz aktiv an d'Landwirtschaft agräift an hei, an den
Ae vu villen Observateuren, eng deloyal Konkurrenz
géintwuerder de privaten Acteure bedreift. Sou
heescht et an engem Brëif vun der Landwirtschafts-
kummer un d'Regierung vum 12. November: «S'a-
joute à cela que l'État et les communes, en raison
notamment [...] des mesures de compensations
prescrites en matière d'environnement, achètent très
activement de plus en plus de terrains situés en
zone verte, en partie à des prix qui avoisinent le dou-
ble du prix du marché, ce qui a pour conséquence
une augmentation non négligeable du prix de ces
terrains, de sorte que les agriculteurs ne peuvent
plus les acheter. Les propriétaires ont, en outre, tout
intérêt à vendre leurs terrains à l'État au lieu d'un
particulier afin de profiter de l'exemption de taxation
de la plus-value.» A weider heescht et am Budget fir
2022, op der Säit 114: «La loi du 18 juillet 2018
concernant la protection de la nature et des res-
sources naturelles prévoit entre autres la constitu-
tion d'un cadre légal plus précis à la compensation
écologique. [...] Ces dépenses couvriront l'indemnité
des sites de compensation, la planification de me-
sures, la réalisation des mesures, les mesures de
gestion sur 25 ans, l'achat de terrains et d'éven-
tuelles conventions avec des tiers (projets d'agricul-
ture extensive).»,

ass sech bewusst, datt

- de Prinzip vun der Privatautonomie och an der
Landwirtschaft zu de Grondlage vun eiser
Ekonomie gehéiert;

- de Staat zu Lëtzebuerg traditionell de Kader fir de
Fonctionnement vun deenen eenzelen ekonomesche

Secteurs définiert an och eng Rei vu Participatiounen an Entreprises huet, awer datt hien duerch seng eege kommerziell Aktivitéiten d'Entreprises net soll behënneren,

fuerdert d'Regierung op,

- de Kaf vu weidere landwirtschaftlechen Terrainen duerch de Staat esou ze gestalten, datt en net zu enger Konkurrenzverzerrung zulaaschte vun de Bauerebetriber féiere kann doduerch, datt de Staat keng steierlech Virdeeler, sief et direkt oder indirekt, bidden d'äerf, wann hien als Keefer optrëtt.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Voilà. Villmools merci, Här President.

Och d'Handwierk kämpft mat ville Problemer. Enkpäss bei der Versuergung mat Gidder, Inflation an onmoosseg Energiepräisser dreiwien d'Produktionskäschten an d'Luucht. Dat bréngt Onsicherheit bei der Rentabilität an domat bei hiren Investitiounspläng.

Här President, an deene leschte Joren hate mir dee Pech, datt mir e puermol un d'Gewalt vun der Natur erënnert goufen. Mir denken un den Tornado zu Käerjeng an zu Péiteng, un d'Uwverschwemmungen an der Fiels an am Mëllerdall an d'Joer op ganz ville Plazen uechtert d'Land.

(Interruption)

An eisen Ae wär et gutt, e Katastrophenindemniséierungsfong anzerichten, fir genuch Sue kënnen ganz séier ze mobiliséieren an och d'Kompensatiounen vun deene Geschiedegten no objektive Kritäre ganz séier kënnen ze organiséieren. An deem Kontext misst och en eng Zesummenaarbecht mat eisen Assurancëgesellschaften geduecht ginn. Och an deem Sënn proposéieren ech lech hei eng weider Motioun.

Motion 8

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest,

- datt de Lëtzebuurger Staat an deene leschte Joren, am Zesummenhang mat diversen Naturkatastrophen (Iwwerschwemmungen am Aerenzdall 2016; Iwwerschwemmungen am Mëllerdall 2018; Tornado 2019; Iwwerschwemmung vum 14. a 15. Juli 2021), op d'mannst 160 Milliounen Euro un Direkthëllef agesat huet, fir d'Konsequenze vun deenen Naturkatastrophen ofzefiedereen,

fuerdert d'Regierung op,

- am Sënn vun enger gréisserer Effikassitéit, Transparenz a Visibilitéit, wat d'Direkthëllef vum Staat bei Naturkatastrophen ugeet, e Kompensatiounsfong fir d'Finanzierung vun de Schied anzerichten, déi duerch eventuell Naturkatastrophen an deenen nächste Jore verursaacht kéinte ginn;

- d'esse Kompensatiounsfong am Kontakt mam Versécherungssektor ze konzipéieren;

- transparent Reegele fir eventuell Dedommagementer festzuleeën.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Här President, d'esse Budget ass am Defizit. E weist 19,5 Milliarde Recetten a bal 21 Milliarden Depensen op. Et feelen also bal 1,5 Milliarden Euro am Zentralstaat, déi dann nees duerch nei Scholde finanziert ginn. Dat ass an eisen Aen onverantwortlech, an et beweist eise Rasonement: Mir kommen net no, fir d'Konsequenze vum onkontrolléierte Wuesstum an de Grëff ze kréien!

Eng vun deene gréissten Ursache bei d'esse budgetärer Entwécklung ass eeben zu engem groussen Deel déi vum wuesstumsbedéngten ultrarapide Wuesstum vum Personal bei der Fonctioun publique. Dat gëtt enner anerem och vum Staatsrot staark kritiséiert, an et illustréiert eise Rasonement op eng beandrockend Manéier.

Et mécht eis och Suergen, datt de Staat domat dem private Sektour de Rekrutement vu sengem Nowuess nach méi schwéier mécht. An et gëtt och ëmmer méi schwéier, genuch Lëtzebuurger fir d'Fonctioun publique ze fannen a Leit, déi Lëtzebuergesch schwätzen. Mir hunn elo schon an der Lëtzebuurger Fonctioun publique eng relativ héich Unzuel u Leit, déi kee Lëtzebuergesch kënnen. Dat ass eng Entwécklung, déi mir net wëllen! Mir betounen dat ganz kloer.

D'esse Regierung, amplaz déi Problemer resolutt unzegoen, wëllt och nach en alljärechen Defizit beim Zentralstaat bis 2025 aplangen. E weidert Argument, fir eng nei Regierung ze wielen!

Mat der ADR gëtt et zwar keng esou wichteg Saache wéi eng Etüd iwwert d'Lëtzebuurger Kolonialgeschicht, dofir gëtt et awer bei eis och keen Defizit am Budget.

Fir d'ADR sinn déi budgetär besonnesch relevant Prioritéiten an deenen nächste Joren déi budgetär

Sanéierung, en Zukunftsdësch a konkret Schrëtt eraus aus dem onkontrolléierte Wuesstum, d'Ënnerstëtzung vun eisen Entrepreneuren a vum Entrepreneuriat, eng besser Bildung an Ausbildung, en neien Elan am Gesondheetswiesem, d'Stärkung vun eise Familjen, méi Sécherheet am Land an e resolute Kampf géint Kriminalitéit, en Enn vun där aktueller Asyl- a Migratiounspolitik.

Doniewent bleiwe mir eiser Identitéit trei. Zum Beispill engagéiere mir eis decidéiert fir déi Lëtzebuurger Sprooch a Kultur a bedriewen och eng volontaristesche Integratiounspolitik. Ech erënnere mech, datt d'Madamm Cahen hei eng Kéier gesot hat, an enger vun hire Rieden, si wëllt guer net, datt d'Leit sech integréieren, oder, ech weess net méi genau, wéi d'Wuertwar war, mee de Sënn war ganz kloer.

Mir hunn do eng aner Politik. D'Madamm Cahen hat och eng Kéier gesot, si wëllt keng natalistesche Politik. D'ADR wëllt eng natalistesche Politik! Et gëtt also scho weesentlech Ënnerschied zwëschent deem, wat d'DP wëllt, an deem, wat mir wëllen.

Mir brauche fir d'esse Land politesche Courage, och nei politesche Iddien, déi hei kommen, fir d'esse Land besser op d'Zukunft virzereeden. Mir als ADR hunn déi Iddien. Mir si bereet se ëmzesetzen.

Ech soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Kartheiser. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Nathalie Oberweis. Madamm Oberweis, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).** - Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a léif Kolleegen, Här Finanzminister, wollt ech elo soen, mee deen ass net méi do. E kéint da warscheinlech erëm.

■ **M. Max Hahn (DP).** - En ass sech e Glas Waasser sichen.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).** - Jo, dat ass ganz legitim.

Fir d'éischt e grouse Merci an och e grouse Bravo vum Rapporteur. Ech denken, et ass awer ëmmer erëm vill Aarbecht, esou e Rapport ze maachen. Dofir e grouse Bravo fir déi Aarbecht. Do kann ech mer virstellen, dass dat e gutt Stéck Aarbecht ass.

Fir eis awer ass d'esse Budget 2022 eigentlech e Budget vum politesche Stëllstand, an ech mengen, ech maachen do e Plagiat vum Gilles Roth. Deen hat dat, mengen ech, de Moien oder de Mëtten och esou gesot. Dat war awer net express, mee ech hat dat och esou virgesinn.

(Interruption et hilarité)

Mee mir sinn op jidde Fall do averstane mateneen.

(Interruption)

De politesche Stëllstand!

Fir eis setzt e keng nei Akzenter, en huet keng Ambitioun a virun allem geet en déi grouse Defien net un, mat deenen eis Gesellschaft eiser Meenung no konfrontéiert ass.

Fir eis als déi Lénk gëtt et dräi zentral politesche Eerausforderungen, op déi mer ganz schnell Äntwerte brauchen an net a 5, 10 oder 15 Joer. Éischtens déi vun der sozialer Gerechtegkeet, der Bekämpfung vun der Armut, den Inegalitéiten an der sozialer Exklusivitéit, zweetens déi vun der Logementskris, an drëtens d'Eerausforderung vun der Ëmweltzerstéierung, dem Verloscht vun der Biodiversitéit an natierlech dem Klimawandel.

Mir hunn eng sozial Kris, mir hunn eng Wunnengskris a mir hunn eng Ëmweltkris. Natierlech sinn d'esse dräi Krisen enk matenee verbonden. Et sinn Urgenzen, déi net kënnen waarden, déi mir mussen direkt an onmittelbar ugoen, wou all verlueren Woch a Mount d'Situatioun verschlémmert an irremediabel Schued verursaacht.

Dat ass fir eis den Hannergrond, virun deem mir d'esse Budget liesen. An an esou engem Kontext vun Urgence kann an d'äerf d'Politik net ee Joer laang am Leerlauf lafen. An trotzdem ass et genee dat, wat mir hei gesinn a wat mir hei erausliesen.

Mir brauchen net just e puer nei Citéen, fir de Logementsproblem an de Grëff ze kréien. Mir brauchen eng national Offensiv beim Bau vun effentlechen Wunnengen, en effektive Mieterschutz, eng radikal Bekämpfung vun der Spekulation an e kategoresche Paradigmewissel bei der Steierpolitik an deem Beräich. Mir brauchen net just eng punktuell Erhéijung vu sozialen Hëllef, fir den Aarmutproblem an d'esse Land ze léisen, mir brauche strukturell Reforme bei der Aarbechtsmaartpolitik, bei der Individualbesteuerung, beim Mindestlohn a bei deene klengere Renten!

Et wäert net duergoen, e puer Subventionen a Primmen ze verdeelen, fir de Klimawandel opzehalen. Mir brauche kollektiv Äntwerten a grondleeënd Changementer an eiser Aart a Weis fir ze produzéieren an ze konsuméieren.

Dat ass de Grond, firwat mir mengen, dass d'esse Budget net op der Héicht ass vu senger Zäit a vu

sengen Eerausforderungen, déi sech eis als Gesellschaft an och eis als Politik stellen. D'esse dräi Krisen enk matenee verbonden a si fir eis och eng Klassefro.

Grouse Deeler vun de schaffenden, mee och vun den net schaffenden Leit - well et huet jo net jiddwee en Accès zu enger Aarbecht, och wann en dat wëllt -, hu mat enger Situatioun ze kämpfen, déi hinne vun den ieweschte Klassen imposéiert gëtt. D'Beispill vum Logement weist dat op eng evident Manéier: eng kleng Minoritéit vun Entrepreneuren, Promoteuren a Spekulanten diktiert d'Spilleegelen an hirem Sënn a schafft domadder eng Situatioun um Wunnengsmaart, déi d'Mëttschichten enner Drock setzt an déi sozial schwach Schicht carrement erstéckt.

Mir kënnen net akzeptéieren, datt déi eng ëmmer méi ofgehaange ginn an déi aner emol net méi wëssen, wou se hire Räichtum sollen uleeën. An eisen Ae muss déi effentlech Hand déi Konflikter - an dat si sozial Konflikter - ugoen, fir fir en Ausgläich tëschent de Liewensrealitéiten ze suergen. Mat d'esse Budget mécht d'Regierung - eiser Lektür no - dat net.

Här President, ufänke wëll ech mat der ugespaanter sozialer Situatioun an deenen dach ganz bescheidenen an zaghafte Versich vun der Regierung, deem iergendeppes entgéintzesetzen. D'Aarmutsindicatore stagnéieren op engem ganz héijen Niveau hei zu Lëtzebuerg mat 17 % vun de Mënschen hei am Land, déi dem Aarmutsrisiko an der sozialer Exklusivitéit ausgesat sinn. 2020 ass den Taux zwar net weider eropgaangen, gottseidank, mee verschidden net monetär Indicateure weisen awer op eng weider Verschlechterung vun der sozialer Lag hin.

Och d'Inegalitéiten tëscht aarm a räich bleiwe weiderhin op engem historesch héijen Niveau, genee wéi den Taux vun de Working Poor, dat heescht, de Leit, déi trotz Aarbecht an der Aarmutsfal gefaange sinn.

Den Taux vun de Working Poor, dee bei ronn 12 % hei zu Lëtzebuerg läit, ass fir eis skandaléis a besonnesch bedenklech. Wann d'Aarbecht net méi virun Aarmut schützt, dann ass e grondleeënd Fundament vun eiser Gesellschaft a Fro gestallt.

17 % vun de Leit, déi an Aarmut liewen oder dem Aarmutsrisiko ausgesat sinn, dat si ronn 125.000 Mënschen hei am Land! 125.000 Mënschen, déi dagdeeglech struwelen an zu deene ganz vill alengzréiend Mammen a Pappe gehéieren an och ganz vill Kanner a Jugendlecher, an dat an engem vun deene materiell a finanziell räichste Länner vun der Welt.

Et ass net akzeptabel, dass d'Politik sech domadder zefridde gëtt, den Aarmutsrisiko bei 17 % ze stabiliséieren. D'Zil muss et sinn, deen Taux esou no wéi méiglech bei 0 % ze bréngen, an dat esou schnell wéi méiglech. Dat muss eisen Usproch hei sinn!

Der Explosioun vun den Energiepräisser gëtt dann an d'esse Budget och net Rechnung gedroen. Do mierkt een, wéi wäit sech d'esse Regierung scho vun de soziale Realitéiten am Land entfremt huet. Et puer Honnert Euro méi fir Gas a Stroum ass fir ganz vill Menagen zu Lëtzebuerg kee Klacks. Do muss een eng Reaktioun weisen. D'Erhéijung vun der Allocation de vie chère, déi virgesinn ass, kann dat net opfänken.

Mir hunn an deem Kontext scho Fuerderungen hei am Parlament gestallt a fuerderen och weider dréngend Mesurë vun der Regierung, fir deene sozial schwächste Stéit iwwert de Wanter ze hëllef a laangfristeg der Fro vun der Energieaarmut eng Prioritéit anzeräumen.

D'Reaktioun vun der Regierung op déi sozial Situatioun resuméiert sech op e puer Einzelmesuren: nieft der Erhéijung vun der Allocation de vie chère nach d'Reindexéierung vum Kannergeld souwéi gratis lessen an de Schoukantinnen a gratis Maisons relais. Dat si fir eis awer punktuell Schëss aus der Héift, déi keng strukturell Problemer léisen an deenen e doriwier eraus och nach un Ambitioun feelt. Notamment bei der Reindexéierung vum Kannergeld hu mer jo en eegene Gesetzesvorschlag deposéiert, deen eng Erhéijung vun 10 % virgesäit amplaz vun deenen 2,5 %, déi d'Regierung plangt.

Dofir soe mir ganz kloer: Déi sozial Mesurë vun der Regierung ginn net wäit genuch! Et gëtt een d'Gefill net lass, datt hei just e puer Bonbone verdeelt ginn, well d'Regierung et grad fir néideg hält, hire soziale Profil ze stäerken.

Ech wëll op d'esse Plaz nach eng ganz kuerz Klammer opmaachen: Déi Tendenz, virun allem an der Familjepolitik, fir Geldeschungen duerch Saachleschtungen ze ersetzen, verfollegt fir eis och en Zil, an zwar dat, d'Frontalieren auszeschléissen. Déi Frontalieren, déi mat hirer Aarbecht zu eise Räichtum bäidroen an deenen hir Wichtigkeet duerch d'Pandemie nach emol méi ennerstrach gouf, déi sollen ëmmer manner d'äerfen un de Benefisser deelhun.

Fir eis ass dat wierklech ganz problematesch, well déi wäitreechend Konsequenzen huet: Konsequenzen op d'Kohäsivitéit vum Salariat, Konsequenzen op d'Entwécklung vun der Groussregioun. Mat esou Tricken déi europäesch Reegele vun der Netdiskriminierung auszehiewe widderspricht doriwier eraus dem Solidaritéitsgedanken. Mir kënnen nëmmen un d'Regierung appelléieren, sech doriwier nach emol Gedanken ze maachen.

D'CSL huet an eisen Aen dann och vollkommene Recht, wa se vun der Regierung d'Opstelle vun engem Plan de lutte contre la pauvreté et l'exclusion sociale fuerdert. Genee ewéi am Klimaberäich e Klimaplang opgestallt gouf mat sektoriellen Ziler a Mesuren, esou muss och am soziale Beräich eng prezis Strategie ausgeschafft ginn. An ech deposéieren dozou haut eng Motioun.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Madamm Oberweis.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).** - O mei, nee! Pardon, et ass déi falsch.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Nee. Dat ass déi falsch.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).** - Déi falsch Säit, entschëllegt!

(Hilarité)

Elo, hei hu mer et.

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).** - Voilà!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Fein. Merci!

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).** - Sou! Soss hätt ech keng Ried méi gehat.

Motion 9

La Chambre des Députés,

- considérant la stagnation du taux de risque de pauvreté au Luxembourg à son niveau le plus élevé depuis 2019 ;

- considérant que les jeunes de moins de 25 ans et les familles monoparentales sont les plus exposés au risque de pauvreté au Luxembourg ;

- considérant que depuis 2016 le taux de travailleurs pauvres (Working Poor) au Luxembourg continue à figurer parmi les plus élevés des pays membres de l'Union européenne ;

- considérant les objectifs de développement durable de l'ONU qui visent entre autres l'élimination de la pauvreté dans toutes ces formes et partout dans le monde notamment en réduisant par 50 % d'ici 2030 le nombre de personnes qui vivent en dessous du seuil de pauvreté ;

- considérant l'acceptation par le Luxembourg de la disposition 4-1 de la Charte sociale européenne qui engage les signataires à reconnaître le droit des travailleurs à une rémunération suffisante pour leur assurer, ainsi qu'à leurs familles, un niveau de vie décente ;

- considérant le plan d'action du socle européen des droits sociaux dont l'un des trois objectifs majeurs à atteindre jusqu'en 2030 est la réduction d'au moins 15 millions du nombre de personnes en situation de risque de pauvreté ou d'exclusion sociale en Union européenne ;

- considérant la stratégie Europe 2020 de la Commission européenne adoptée en 2010 dans le cadre de laquelle le Luxembourg s'est engagé de diminuer de 6.000 unités le nombre de personnes en situation de risque de pauvreté ou d'exclusion sociale jusqu'en 2020 et considérant le non-respect de cet engagement (par rapport à 2010 le nombre de personnes en situation de risque de pauvreté a augmenté de 42.000 unités en 2020) ;

- considérant qu'une action politique concertée entre les autorités nationales et communales impliquant aussi bien les organisations de la société civile engagées contre la pauvreté et l'exclusion sociale que les citoyen(ne)s dans l'ensemble est nécessaire pour éradiquer la pauvreté et lutter contre l'exclusion sociale,

invite le Gouvernement à

élaborer un plan de lutte contre la pauvreté et l'exclusion sociale qui comporte les éléments suivants :

- une analyse historique de la situation actuelle au Luxembourg en termes de facteurs de pauvreté et leur évolution dans le temps ;

- une évaluation des mesures et instruments déjà en place pour lutter contre la pauvreté et l'exclusion sociale ;

- une évaluation budgétaire de ces mesures et instruments ;

- la fixation d'objectifs chiffrés en matière d'éradication de la pauvreté et de l'exclusion sociale ;

- la fixation de dates butoirs pour atteindre ces objectifs ;

- une réadaptation ou extension du catalogue de mesures et d'instruments politiques pour la lutte

contre la pauvreté et l'exclusion sociale le cas échéant ;

- une évaluation budgétaire de ces mesures et instruments politiques ;

- un budget à la hauteur des objectifs à atteindre ;

- une évaluation d'impact pour chaque mesure avant et après son entrée en vigueur.

(s.) Nathalie Oberweis, Myriam Cecchetti.

Béid Erasufuerderunge verdéngen a verlaangen - souwuel d'Klimakris wéi eeben och d'sozial Kris - déi selwecht politesch Opmierksamkeit, an d'Géigemoosname mussen iwwregens, an dat ass eis fest Convictioun, enk matenee verbonne sinn. Déi Thematik vun den Energiepräisser ass dofir eng ganz gutt Illustratioun.

Esou engem Plang fir d'Aarmutsbekämpfung misst dann eng prezis Analys vun der Situatioun virausgoen, mat enger Identifikatioun vun deene verschidde Zilgruppen an den ënnerschiddleche Problemer, mat deene se konfrontéiert sinn. E misst natierlech an Zesummenaarbecht mat de wichtegsten Acteuren aus dem soziale Beräich ausgeschafft ginn an e kloeren Timing an och kloer Mesurë beinhalten, an natierlech och mat den néidege budgetäre Ressourcen dotéiert sinn. Eng méi strateegesch Approche un de Problem kéint eng vill méi geziilt politesch Aktioun erméiglechen an och deene Betreffenen endlech eng konkreet Perspektiv bidden.

Ech kann op dës Plaz net op déi ganz vill Baustellen am soziale Beräich agoen, mee ech wëll der awer nëmmen e puer nach kuerz ernimmen. Zu deenen Elementer, déi eiser Meenung no dréngend missten op de Leescht geholl ginn, gehéieren: eng grondleeënd Reform vun der sozialer Inklusiounspolitik an natierlech vum REVIS, eng strukturell Erhéijung vum Mindestloun, d'Aféiere vun enger staatlecher Jobgarantie fir Laangzäitchômeuren, d'Unhiewe vun der Mindestpensioun an natierlech eng Logementspolitik, déi dësen Numm verdéngt, souwéi eng Reform vun der Individualbesteuerung.

Här President, léif Kollegeen a Kolleeginnen, Här Finanzminister, zu deene gréisste Versäumnisse vun dëser Koalitioun gehéiert onni Zweifel hir Onfäegkeet, sech op eng Steierreform ze eenegen, a mir bedauern dat wierklech ganz, ganz déif. Mat deem Constat, dass mer an dësem Land e grouse Problem mat der Steiergerechtheet hunn, stoung mir laang als Lénk, bis virun e puer Joer, zimmlech eleng do.

Am Walkampf 2018 ware mir praktesch nach déi eenzeg Partei, déi dat stänneg thematiséiert huet. Émsou méi freet et eis elo, dass de Constat mëttlerweil vun ëmmer méi Deputéierten a Parteien heibanne gedeelt gëtt an och vun Experten dobaussen, déi net onbedéngt dem lénke Spektrum ugehéieren.

Fir et klipp a kloer ze soen: Déi Krokodillstréinen, dass d'Pandemie leider eng déifgräifend Steierreform onméiglech gemaach hätt, hale mir fir net immens glaubhaft. Mir versti schonn, dass een 2020 an enger Situatioun, wou een net richteg wusst, wou et géif higoen, keng esou strukturell Reforme konnt lancéieren. Dat ass fir eis eng Evidenz. Mee näischt hätt verhënnert, dass een d'Aarbechten am Hannergrond weiderlafe gelooss hätt, fir elo, wou ee schonn eng vill besser Siicht op d'Zukunft huet, kënnen Neel mat Käpp ze maachen. Donieft brauch een och net zwangseefeg budgetäre Spillraum dofir. Eng Reform, déi virun allem op Steiergerechtheet ausgeriicht ass, kann duerchhaus och akommesneutral konzipiéiert ginn.

De Grond, firwat dat an dëser Legislaturperiode keng Steierreform méi soll kommen, gesi mir vill-méi an der Onfäegkeet vun dëser Koalitioun, sech op e gemeinsamen Nenner ze eenegen. Dat ass eis Analys. Déi ass vläicht net ganz originell, mee dës Koalitioun huet warscheinlech kee gemeinsame Gesellschaftsprojekt méi. Dat heescht dann och, dass elo nach zwee Joer soll viru sech hi gewurschtelt ginn - dës Budget ass iwwregens eng gutt Illustratioun dovun - an dass d'Ongerechtheeten, déi jo strukturell sinn, op d'mannst bis 2025 weiderlafe gelooss ginn.

D'Multimillionäre kënnen sech dann also weider dräi Joer freeën iwwer en niddrege Spätzesteiersatz an all méiglech Exoneratiounen bei de Kapitalrevenue, déi weiderhin déi nächst dräi Joer esou wäerte weider bestoen, während bei den niddregen a mëttlere Léin all Indexpassung zu enger Steiererhéijung féiert. Dat ass e politesche Choix - dat ass och net neutral -, fir deen dës Koalitioun bei den nächste Wale muss richtstoen.

Zumindest hätt een awer kënnen am Kader vun dësem Budget punktuell Upassung maachen. De Gilles Roth hat dat de Moien och schonn zum Deel ugeschwat. Beim Budget d'lescht Joer war do och den Niveau un Ambitioun zumindest am Usaz ze erkennen.

Beispill: d'Monoparentallen. 40 % vun den Alengerzéiende liewen an der Aarmut oder si vum Aarmutsrisiko betraff, a mat hinnen natierlech och d'Kanner. Mir kennen dës Zuele säit Joren. Se si schockant

an ech mengen och éierlech, dass se kengem heibannen egal sinn. Dofir verstinn ech och net, firwat Der net zumindest emol de Crédit d'impôt monoparental nei ausriicht. Mir wëssen alleguer, dass en net wäit genuch gräift, well de Montant net héich genuch ass an ze vill schnell erofgeet, well d'Alimenter géigegerechent ginn. An zemoos och, well grad déi en net kréien, déi en am meeschte brauchen, well Leit mat niddregem Akommes ganz oft guer keng Steiererklärung maachen.

Fir esou dréngend steierlech Mesurë wéi déi heiten - ech kéint der nach e puer opzielen - brauch ee kee risige budgetäre Spillraum. An et ass net immens komplizéiert. Trotzdeem féinnt een esou Mesuren an dësem Budget net erëm, well et dofir manifestement keng politesch Volontéit vun dëser Regierung gëtt.

Här President, wann ee vun Aarmut a sozialer Exklusivitéit schwätzt, dann ass den Elefant am Raum natierlech de Logement. Ganz vill Problemer am Land dréie sech ronderëm déi katastrophen Situatioun um Wunnengsmarché oder hängen direkt oder indirekt mat hir zesummen. D'Wunnengspräisser an d'Loyere klamme mat enger dramatescher Vitesse, bei där d'Salären an d'Pensiounen scho laang net méi nokommen.

Tëschent 2009 an 2019 ass de Mindestloun ëm ronn 25 % geklommen an d'Duerchschnëttsloeren ëm iwwer 40 %. Am selwechten Zäitraum hu sech d'Wunnengspräisser verduebelt. D'Rechnung ass schnell gemaach. Hei gi ganz Bevëlkerungsschichten, virun allem déi, déi loune mussen, carrement enteegent duerch e Phänomeen, dee si net verursacht hunn, mee deem si schutzlos ausgesat sinn.

An dësem Budget si méi Moyenen - dat stëmmt! - fir den öffentliche Wunnengsbau virgesinn. D'Depensé vum Logementsfond solle vun 173 Milliounen dëst Joer op 327 Milliounen 2022 bal verduebelt ginn a laut Pluriannuel och an deenen nächste Joren op deem Niveau bliewen. Mir erkennen dat un. Mir begrëssen dat natierlech, esou wéi mir et och an enger rezenter Initiativ vum Logementsminister begrëisst hunn, dass dat an déi richteg Richtung geet. Mee och eng Verduebelung wëllt net vill heeschen, wann den Ausgangspunkt ganz niddreg ass. Laut de Berechnungen vun der Regierung solle mat deene Moyenen ongeféier 800 öffentliche Wunnengen d'Joer gebaut ginn. Dat heescht, dass an deem Rhythmus den aktuelle Bedarf vun 30.000 Wunnengen, déi elo gebraucht ginn, eréischt 2060 ofgedeckt wier.

Generell gëllt: Déi zaghaft Schrëtt an déi richteg Richtung - jo! - vum Logementsminister kommen 20 Joer ze spéit. Ufank den 2000er-Jore wäere mer nach vläicht an enger Situatioun gewiescht, wou eng konsequent a kontinuéierlech Steigerung vum öffentliche Wunnengsbau hätt kënnen en Afloss hunn an hätt kënnen eppes wierklech bewirken. Elo, nodeems d'Politik dem fräie Marché joerzängtelaang nogekuckt huet an d'Kand schonn am Pütz läit, wäert den Impakt virausiichtlech ganz, ganz iwwerschaubar sinn.

Ee Problem ënner villen ass, dass déi öffentliche Hand beim Bau op de Privatsektor ugewisen ass. Dir kéint mat deene Suen aus dem Fonds spécial och nach Bauland kafen, mee iergendwann eng Kéier musst Dir den Terrain viabiliséieren. An dat geet am Moment just mat Hëllef vu private Baufirmen, déi an der Reegel och genee déi selwecht sinn, déi de Wunnengsmarché insgesamt beherrschen. Onni öffentliche Baugesellschaft kritt Dir de Prozentsatz vun öffentliche Wunnengen net substanzial an d'Luucht. Och dat fuerdere mir scho säit Joren.

Mee d'Baue vun öffentliche Wunnenge geet souwiesou net duer. D'Kar stécht esou déif am Dreck, dass mer just nach mat radikale Mesuren do erauskommen. A wat mer méi laang waarden, wat d'Kar ëmmer méi déif am Dreck stieche bleift a wat mer ëmmer méi radikal Mesurë brauchen. D'Regierung muss schnellstens e Paradigmewissel bei der Besteuerung am Beräich vum Logement alauden an d'Spekulatioun wierksam ausbremsen. Am Joer 2021 geet et net méi duer, just einfach eng Reform vun der Taxe foncière unzékënnegen, déi da mat vill Chance soll ab 2024 gräifen. D'lescht Joer hate mer op d'mannst nach eng timide Baisse vum Amortissement accélééré. An dësem Budget feelt souguer do jeeglech Mesure.

An dann zur Situatioun vun deene Leit, déi mussen lounen. Et muss ee keen Hellseeër si fir ze wëssen, dass d'Zuel vun de Locataire an den nächste Joren nach wäert staark klammen. Dat sinn net méi just Beruffsfänger, déi vorübergeend lounen, bis dass se sech eppes kënnen kafen. Dat si ganz Bevëlkerungsschichten, fir déi et scho reng mathematesch onméiglech ass, mat hirem Salaire jeemoos un eng Wunneng ze kommen. An ech mengen, dass hie och och schonn oft hei gesot, dass déi mannst vun eis warscheinlech an esou enger Situatioun sinn. A wann dat esou wär, da géife mer vläicht ganz aner Mesuren ergreifen.

Dat si wierklech déi Leit, déi vun der Wunnungskris betraff sinn an erstéckt ginn. Ze wëssen, dass du

däi ganz Liewe muss lounen an däin disponibelt Akommes wäert mat all Loyererhéijung reduzéiert ginn, ze wëssen, dass du dir keng Kanner kanns erlaben, well s du hinne keen Zëmmer kanns bezuelen, dat schaaft eng Perspektivlosegkeet, déi dramatesch ass. An och déi, mengen ech, kennen déi meescht vun eis net. Mir brauche ganz dréngend en effektive Mieterschutz a virun allem eng substanzial Reduzéierung vun de Loyeren!

Joerzängtelaang sinn d'Proprietären hei am Land beschützt a geheemelt ginn. An elo ass et endlech Zäit, eppes fir d'Locataire ze maachen. Dir kéint do gären eis Proposition de loi iwwerhuelen oder en eegene Virschlag maachen. Mee, wannechgelift, maacht eppes!

Här President, e Paradigmewissel ass och am Beräich vum Ëmweltschutz batter néideg. De Verloscht vu Biodiversitéit an de Klimawandel representéieren eng existenziell Gefor fir d'Mënschheet, an d'Zäit leeft!

D'Landwirtschaft, wuelverstanen net den individuelle Bauer, mee de System, dee vum Staat mat senger Subventionspolitik geféiert gëtt, ass den Haaptursacher vum Verloscht vun Aarten an der Verschlechterung vum Zoustand vun eise Gewässer. D'Regierung verännert hir Politik awer net a späert d'Bauere weiderhin an enger wirtschaftlech wéi ekologesch net méi tragbarer Logik an. D'Strategie an der Landwirtschaft fir den Zäitraum 2023-2027 weist ganz däitlech, dass d'Regierung sech laanscht d'Verantwortung zitt, hire politesche Spillraum net notzt an einfach beim Status quo bleift an do weiderfiert. D'Zil, bis 2025 20 % Biolandwirtschaft ze errechen, wäert héchstwahrscheinlech och net errecht ginn, esou wéi et ausgesäit. Haut leie mer bei ronn 5 %.

De Klimawandel da representéiert eng existenziell Gefor fir d'Mënschheet an och do leeft d'Zäit. An d'Mënschheet deet sech immens schwéier, dorobber eng adequat an effikass Äntwert ze fannen. Firwat? Mee well d'Grundpremissen vum kapitalistisches Wirtschaftssystem, an deem mir déif dra sinn, dem Klima- an Naturschutz diametral géigen iwwerstinn. Dat kann een net oft genuch soen!

Fossil Energieträger am Buedem loosse, d'Resourcen schouwen, de Konsum senken a Flächen der Natur iwwerloossen, dat alles si Moosnamen, déi mat dem Konzept vun der Profit- a Wuesstumsmaximisierung net vereinbar sinn. Déi Illusioun vum grénge Kapitalismus, dee jo wëllt d'Profitstrieue vu privaten Acteuren mat dem Ëmweltschutz verbannen, ass eiser Meenung no dann och zum Scheitern verurteilt.

Wa grénge Kapitalismus tatsächlech géif funktionéieren, missten eigentlech hei zu Lëtzebuerg d'CO₂-Emissiounen am fräie Fall sinn. Dat si se awer net. Et ass éischter dovunner auszugehen, dass se weider wäerte klammen.

Wat awer dann nach eng Kéier zousätzlech Ueleg op d'Feier géisst, ass, wann de grénge Kapitalismus dann och nach déi besteend Inegalitéiten tëscht de Biergerinnen a Bierger verstärkt an de Gruef tëscht aarm a räich verdéift. All Initiativen am Klimaschutz, déi iwwer d'Subsiden an indirekt Steiere lafen, hëllef deenen, déi eppes hunn a bestrofen indirekt déi, déi näischt hunn.

Mir verstinn de Rasonement vun der Regierung mat der CO₂-Steier. Mir hale se awer trotzdeem fir kontraproduktiv. Fir d'éischt menge mir, dass de Crédit d'impôt als sozial Offiederung ongenügend ass, émsou méi, wann en net lafend ugepasst gëtt. Mee dee Problem kéint ee mat e bësse guddem Willen nobesseren a behiwen.

Déi eigentlech Schwaachstell läit enzwousch anescht. Fir dass déi Steier tatsächlech eng Lenkwirkung huet, esou wéi dat u sech vun der Regierung geduecht ass, muss se jo an de Portmonni schloen. A well se beim Geréngverdénger méi an de Portmonni schléit wéi bei deem grouse Verdénger, agéiert déi potenziell Lenkwirkung vun der CO₂-Steier virun allem bei deene mam niddregen Akommes, während d'Lenkwirkung bei den héijen Akommes géint null tendéiert. D'Geréngverdénger sinn awer net déi, déi am meeschten Emissionen produzéieren a sinn och net déi, déi hir Emissionen nach vill no ënne kënnen drécken. Deene Mënschen hir Emissionen sinn aktuell net oder wéineg kompressibel.

Émgedréit ginn déi, déi am meeschten Emissionen produzéieren an och eigentlech déi néideg Viraussetzungen hunn, hir Emissionen effektiv a massiv ze drécken, am mannste vun der CO₂-Steier ënner Drock gesat. D'Resultat ass, dass een domadder déi sozioökonomesch Inegalitéit verschäerft, onni eng entscheidend Wirkung op d'Emissionen ze hunn, an dass een zousätzlech dozou eventuell nach staarke Widerstand géint de Klimaschutz an der Bevëlkerung produzéiert. A wann Dir déi Steier net wëllt grondsätzlech a Fro stellen, dann huet se op d'mannst an den Index eran, wéi mir dat och schonn e puermol gefuerdert hunn.

Mee zréck zu de Bugetsdepensen. Wat steet dann eigentlech am Staatsbudget a Saache Klima-

schutz? Wann ee sech de Klimafong ukuckt, da muss ee fir d'éischt emol festhalen, dass seng Avoiren iwwer d'Joren ëmmer weider geklomme sinn. 2013 waren 366 Milliounen am Fong, Ufank 2021 knapp 750 Milliounen. An anere Wieder: Während d'Bekämpfung vun der Klimakris international zu enger absolutter Prioritéit ginn ass, huet eis Regierung déi dofir virgesinne Moyene wéi an enger Spuerbéchs gesammelt. Elo, wou mer scho bal mam Réck widdert der Mauer stinn, huet se dann decidéiert, déi Suen och ze notzen an an den nächste Joren d'Avoiren dann och ofzebauen. Mol kucken, ob hir dat geléngt! Well dat alles anescht wéi sécher. Vun deenen 262 Milliounen un Ausgaben, déi de Fong virausiichtlech soll 2022 maachen, sinn 126 Milliounen virgesi fir national Mesuren an 80 Milliounen fir international Mesuren.

Ouwel bei den nationale Mesuren nach ëmmer e groussen Deel an äusserst kritikabel Subventionen a Primme gestach gëtt, erkenne mer awer duerchhaus d'Volontéit vum Ëmweltministère, méi an d'Produktioun vun erneierbaren Energien ze investéieren, an dat ass och gutt esou. Op deem Poste sinn amplat vu 7 Milliounen fir d'nächst Joer 30 Milliounen virgesinn. Mee eng Energietransitioun wäert ee mat deene Montante relativ schwéier hirkéien.

Et ass scho richtig, dass een d'Klimapolitik vun der Regierung net kann eleng op d'Ausgabe vum Klimafong reduzéieren. Et muss een natierlech all d'Investitiounen vum Staat kucken, och wann do net ëmmer richtig ze erkennen ass, wat dann elo Klimapolitik ass a wat net. Do spillen eran: d'Depensé vum Klimafong, vum Ëmweltfong, vum Fonds du rail, vum Deeler vum Fonds des routes an Depensé vun deenen eenzelne Ministèren. Mir hunn agreéiert Zuelen, déi d'Regierung onni Detail avancéiert, Zuelen, déi am PNEC genannt ginn an Zuelen, déi am Kader vun den ESG-Emprunte kommunizéiert ginn. A wann een duerno wëllt novollzéien, wat dovunner ëmgesat gouf, geschweige dann, wat déi eenzel Deeler tatsächlech un Emissionen agespuert hunn, ass dat relativ schwéier nozevollzéien an dann ass ee schnell verluer.

D'CSL weist do effektiv mam Fanger op déi richteg Plaz, well dat alles schaaft Verwirrung a mécht, dass déi einfach Biergerinnen a Bierger net méi wëssen, wat se solle vun der nationaler Klimapolitik halen. Déi eng reege sech doriwwer op, dass angeblech phenomenal Zommen an de Klimaschutz fléissen, an déi aner reege sech doriwwer op, dass alles just Greenwashing ass an dass d'Regierung näischt mécht.

Mir géifen alleguerten dorunner gewannen, wa mer méi Kloeerheit hätten. Et ass e kruziaalt Thema. Dofir muss een Transparenz schaffen, fir den öffentliche Debat ronderëm de Klimaschutz op eng méi objektiv an transparent Basis ze stellen.

Fir eis bleibt bei der Lektür vun dësem Budget awer kloer, dass d'Regierung den Eescht vun der Klimakris nach net genuch wouerhëlt. Fir eis bleibt och de Constat valabel, dass d'Regierung hir Verantwortung nach ëmmer net wëllt iwwerhuelen an de Kampf géint de Klimawandel nach ëmmer ze vill als individuell Responsabilitéit gesäit an net als kollektiv a politesch Aufgab.

Mir géifen eis zum Beispill wënschen, dass d'Regierung déi energieetesche Renovatioun mol endlech géif staatlech organiséieren. Der Regierung dämmert jo esou lues a lues, dass hir Politik an deem Beräich versot huet. Mee déi ugekënnegt Reforme ginn eis do net wäit genuch. Mir wäerten als déi Lénk bei dësem Thema weider um Ball bliewen a Virschléi maachen, déi d'Energieaspuerung mat der sozialer Fro verbannen.

Mir géifen eis och wënschen, dass net just d'Fotovoltaik bei Privathaiser subventionéiert gëtt, mee dass och de Staat op all sengen Diecher esou Anlagen installéiert an dass d'Produktioun an d'Distributioun vun der Energie iwwerhaapt zréck un déi öffentliche Hand ginn.

Mir géifen eis zemoos och wënschen, dass all d'Ministère de Klimaschutz als eng transversal Prioritéit ugesinn, well a Saache Politikkohärenz fir de Klimaschutz ass do nach immens vill Sputt no uewen.

Här President, dass d'Regierung déi öffentliche Investitiounen generell ganz héichhält, begrësse mir natierlech voll a ganz. Onofhängeg vun der konjunktureller Situatioun muss ee jo och feststellen, dass mir do enormen Nohuelbedarf hunn.

Änlech wéi beim Klimafong sollen och bei deenen anere Fongen d'Reserven ofgebaut ginn. Och dat begrësse mir, well de Staat ass jo kee Spuerveräin. Seng Zukunft läit a sengen Investitiounen vun haut. Déi Projektionen vun Depensé sinn awer aus Erfahrung ze relativéieren, well se jo generell ëmmer ze vill héich ageschat gi par rapport zu deem, wat duerno och tatsächlech realiséiert gëtt.

Feststelle muss een awer och, dass mat dësem Budget ganz wéineg transnational Investitiounen getäit ginn. Dat ass zwar net nei, et kann een et awer trotzdeem bedauern. Virun allem bei de Verkéiers-

infrastrukturen ass dat e grouss Versäumnis, mee och an anere Beräicher kéint ee wichteg Synergie mat den Nopeschregioune schafen. Notamment misst Lëtzebuerg déi ugrenzend Gemengen am noen Ausland méi proaktiv ënnerstëtzen. Dorunner huet jiddwereen en Interêt, och d'Mënschen hei am Land. An dat géif déi „coquille vide“ vun der Groussregioun mol e wéineg mat Inhalt féllen.

Här President, wann een iwuer Investitioune schwätzt, komme mir als Lénk natierlech och net derlaanscht, fir iwwert déi onsäglech a stänneg steigend Militärausgaben ze schwätzen. Och hei huet een am Budgetsentwurf jo keng wierklech Transparenz, well do schlussendlech all méiglech Ausgaben zesummegerechent ginn. Warscheinlech wäert de Militärbudget 2022 awer 450 Milliounen Euro iwwerschreiden. Als Rappel: 2014, wou déi heiten Dräierkoalitioun ugetruede war, louche mer bei ongeféier 200 Milliounen Euro.

Et ass schonn erstaunlech, wéi einfach ee kann am Staatsbudget Honnerte vu Milliounen Euro fannen, wann den néidege politesche Wëllen do ass. Sait Ufank vun der Pandemie goufen hei am Parlament militäresch Uschafunge vu ronn 1,5 Milliarden Euro votéiert. Wat eis awer am meeschte schockéiert, ass, datt et fir déi riseg Budgetausgabe keng Zilsetzung ouni Rechtfertegung gëtt an datt se in fine och nach kontraproduktiv sinn.

Mir als Lénk sinn net der Meenung, datt een d'Verteidigungsausgabe soll op null erofsetzen, dofir kenne mer d'Geschicht nëmmen allze gutt. Mee mir si fir eng Verteidigungspolitik, déi deen Numm och verdéngt: nämlech eng Politik, déi ausschliesslech op Verteidigung vum europäeschen Territoire ausgeriicht ass an deementspriedend dann och mat engem Verteidigungsbudget ausgestattet ass, deen eenzeg an eleng op dëst Zil ausgeriicht ass.

Mir leenen all Form vu militäreschem Interventionismus of, mat der Ausnam vläicht vu Blohelf-Friddensmissiounen ënnert der Autoritéit vun de Vereenten Natiounen. Des Weidere leene mir déi aktuell Oprëschtungspolitik vehement of, datt heescht, déi kontinuéierlech a rasant Steigerung vun de Militärausgaben, déi als eenzeg Resultat huet, datt aner Natiounen a Regiounen och wäerte massiv oprëschen. Méi sécher gëtt d'Welt domadder net! Verléier si mer am Endeffekt alleguerten. Obwuel, et gëtt net just Verléierer, et gëtt och Gewënner, nämlech d'Aktionäre vun de Rëschtungskonzerner!

Déi aktuell Politik ass absurd. D'NATO erfënnt oder exageréiert Bedroungspotenzialer, fir hir eegen Existenz an d'Oprëschtung ze justifiéieren. A mir lafen do mat!

(Brouhaha général)

Och d'EU-Politik an deem Beräich ass net op Verteidigung ausgeriicht, mee op den Opbau vun Interventionscapacitéiten.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***. - Hei, wannechgelift, e bësse méi roueg.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - Et geet drëms, mat Militärsätz op anere Kontinenter wirtschaftlech Interessien duerchzusetzen, wéi mer dat an der Lescht och e puermol konnten hei thematiséieren.

Ech zitieren an deem Kontext d'Kommissionspräsidentin von der Leyen am rezenten État de l'Union: „Man kann die am weitesten entwickelten Streitkräfte der Welt haben, doch wenn man nie bereit ist, sie einzusetzen, wozu sind sie dann gut? Was uns bisher zurückgehalten hat, sind nicht nur fehlende Kapazitäten, es fehlt auch der politische Wille.“

(Brouhaha)

■ **Une voix**. - Très bien!

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - Dat ass ... Très bien? Dat fannt Dir gutt? Dat fanne mir absolut net gutt! Well dat ass keng Verteidigungs- ...

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - Mir sinn eis eens.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - A! An der Rei. Dann ass et gutt. Mir sinn eis jo oft net eens.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***. - Här Kartheiser, just d'Madamm Oberweis huet d'Wuert.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - Et ass an der Rei. Mir sinn eis jo eens.

(Hilarité)

Op jidde Fall ass dat fir eis keng Verteidigungspolitik. Dat ass fir eis eng imperialistesche Militärpolitik, wat si do undeit. An des Regierung riicht eis Arméi genee dorobber aus. Dat leene mir kategoresch of, an zu Recht, wann ee kuckt, wéi e mënschleche Misär dat an der Reegel provoziert.

Wien d'Welt wierklech wëllt méi sécher maachen, deen investéiert an Entwécklungszesummenaarbecht, an d'Bekämpfung vum Klimawandel, an den Ëmweltschutz an an d'Veereenten Natiounen an net a Spionagesatelliten an an Tankfliegeren.

Här President, ech wëll dann och nach eppes zu der Gesondheetspolitik soen. Berechtgerweis

steet am Moment alles am Zeeche vun der Covid-pandemie. Mee dat soll eis awer net drun hënneren, och déi strukturell Froe vun der Santé ze gesinn an am An ze halen. An do gesi mir e ganze Koup vun Erausforderungen a Feelentwécklungen.

Et ass kee Geheimnis, datt déi kapitalistesche Acteuren d'Gesondheet scho méi laang als Profitgeschäft am Viséier hunn. Bis zu 20.000 Milliarde schwéier soll dat Geschäft mat der Gesondheet weltwäit laut OCDE sinn, a virum Appetitt vun privaten Acteuren ass och Lëtzebuerg net geschützt.

Gesondheetsdësch nennt sech déi pseudodemokratesch Struktur, déi jo d'Conférence nationale de santé ersat huet, an déi soll deen neie Plan de santé ausschaffen a begleeden. Am Géigesaz zu der Virgängerstruktur presidéiert hei net méi déi demokratesch legitiméiert Gesondheetsministerin d'Aarbechten, mee de facto d'AMMD, d'Associatioun vun de liberalen Dokteren. Hei gëtt da vun der AMMD a mat Hëllef vu private Consultingfirmen ...

■ **M. Fernand Etgen, *Président***. - Madamm Oberweis, Dir musst esou lues zum Schluss kommen.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - Ech hat eng Motioun eraginn.

(Interruption)

Da misst ech jo méi Zäit hunn.

■ **Une voix**. - Da musst Dir zur Motioun schwätzen.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - Ech hunn zu der Motioun geschwat.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***. - Probéiert, fir esou lues zum Schluss ze kommen, ech mengen, dat ass dat Einfachst.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - An der Rei, ech gi mer Méi. Ech hat gemengt, ech kéint mol eng Kéier e bësse méi lues sinn.

Bon, elo sinn e puer Sekonne fort, gell, Här President?

■ **Une voix**. - O!

(Hilarité)

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*)**. - Dann, bon, ech iwwersprangen dann e wéineg hei, ech kommen dann einfach zur Konklusioun.

Sait dem Fréijoer 2020 kämpfe mir mat der Covid-pandemie, déi zu Lëtzebuerg elo bal 900 Persounen d'Liewe kascht huet a bei Dausende Leit zu schlimme gesondheetleche Problemer gefouert huet. Eist Gesondheetspersonal stoung vun Ufank un ënner grousssem Drock a vill politesch Energie huet missen an de Kampf géint de Virus gestach ginn an och vill budgetär Moyenen. Et ass eng aussergewöhnlech Situatioun, déi eis alleguerte ganz vill ofverlaangt huet.

Mee mir däerfen als Politiker an och als Biergerinnen a Bierger ni vergiessen, datt dat net déi eenzeg Erausforderung ass, mat där mir hei konfrontéiert sinn. Fir ganz vill Leit hei am Land ass Covid just eng weider Suerg, déi sech zu villen anere Suergen derbäigesellt.

De Premierminister Xavier Bettel huet a sengem État de la nation gesot, datt d'Erausforderunge ronderëm de Klimawandel, déi héich Wunnengspräisser an d'sozial Problemer ëmmer méi akut ginn. En huet och gesot, datt mer mussen Léieren aus der Pandemie zéien an datt mer müssen nei Weeër goen. Mir waarden nach ëmmer op déi Léieren aus der Pandemie. Ech waarde ganz gespaant dorop!

Wou mer him nogelauschert hunn, huet dat bal geklungen wéi eng Kopie vun eiser Analys, well dat soe mir Lénk säit Joren esou. Mee beim Premier sinn dat manifestement éischter locker Kommunikatiounsexercicer mat eidele Floskeln, well u sengen Usprech gemooss ass dese Budget 2022 ganz wäit ewech vun deem, wat mer brauchen. Dofir stëmmen mir och dergéint.

Ech wëll awer net hei fortgoen, ouni trotzdem nach eng Kéier dem Rapportier Merci ze soen an och dem Minister Merci ze soen. A Bravo nach eng Kéier fir säin Engagement, och wa mir mam Contenu net ëmmer averstane sinn. Trotzdem e Bravo an alles Guddes och fir seng Zukunft.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***. - Merci villmoos, Madamm Oberweis. An deen nächste Riedner steet scho prett. An dat ass den honorablen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Sven Clement (*Piraten*)**. - Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, haut ass et erëm un der Zäit, fir no vir ze kucken an ze decidéieren, wéi mir als Deputéiert an als Regierung d'Joer 2022 gestalte wëllen. Och ech wëll dann als Éischt nach dem Rapportier Dan Biancalana Merci soe fir seng vill Aarbecht déi lescht Wochen a fir deesen exzellente Rapport, deen an zwee Méint d'Aarbecht vun engem ganze Regierungsjoer probéiert ze resuméieren.

An da wëll ech awer och direkt mat de positiven Aspekter ufänken.

Mir Piraten begrüessen et, datt Lëtzebuerg Masken, Schnelltester an Impfungen akaf huet an der Bevëlkerung zur Verfügung gestallt huet. Och wa mer et inakzeptabel fannen, datt Dausende Vaccinen zerstéiert goufen, well mer se virum Oflafdatum net un aner Länner weiderginn hunn, si mer awer frou, datt mer se kaf haten. Dofir wëll ech dann och nach eemol d'Leit opruffen, vun deesen wichtege Offer vun der Impfung ze profitéieren. Well anescht, wéi en honorabele Kolleeg haut de Moien um Radio gesot huet, soe mir: D'Impfung ass d'Léisung, fir aus deesen Kris erauszekommen. Et gëtt vill Leit, déi sech esou eng Offer wënsche géifen, mee leider a Länner liewen, wou et dat net gëtt.

Des Weidere begrüesse mir Piraten et als digital Partei, datt de Budget fir d'Digitalisatioun ëm 50 % par rapport zu 2020 klamme soll an och datt den Tourismussektor vun enger Hausse vu weidere 50 % ka profitéieren. Mir ginn awer ze bedenken, datt et net nëmmen op d'Suen ukënn, mee och dorobber, wat mat dese Sue konkret gemaach gëtt.

Mir Piraten begrüessen et iwwegens och, datt Renovatioune gradewéi de Bau vu Fotovoltaik- a Wärmeanlagen elo kënne mat den Épargne-Logementen, also mat de klassesche Bauspuerverträge finanziert ginn. Mir erhoffen eis doraus eng nei Dynamik, well an enger Zäit, wou d'Zënsen esou niddreg sinn, wäert dëst d'Leit hoffentlech motivéieren, fir nei Bauspuerverträge ofzeschleissen oder, falls se schonn een hunn, fir en direkt ze notzen, fir hiert Doheim méi energiespuerend voire souguer energieproduzéierend ëmzestalten.

Schlussendlech kënne mer der Regierung dann och gratuléieren, datt se endlech op méi Demokratie setze wëllt an e Biergerrot wëllt aféieren fir Klimafroen. Mir Piraten hu schlisslech 2019 schonn eng Proposition de loi deposéiert, fir Biergerrot zu Lëtzebuerg anzeféieren, dat Ganz nom Beispill vun eise belschen Noperen. Mee do krute mer nach gesot, dat wier Quatsch, ënner anerem och vun engem Member, deen elo am Staatsrot sëtzt an deen dann elo sécher säi Spaass hat, fir de Biergerrot zum Klima ze aviséieren.

Leider mussen mer awer soen, datt dese Klima-Biergerrot vill ze spéit kënn. D'Fuerscher hunn eis op de Kilo genau ausgerechent, wat mer als Mënschen nach un CO₂ ausstouessen dierfen, an dat ass alles anescht wéi vill. An deesen Klimakris ass et elo Zäit fir ze handelen, elo direkt! Et bleift keng Zäit méi fir ze diskutéieren. A mir fuerdere vun deesen Regierung, datt se dese Biergerrot net notzt, fir Decisiounen, wat de Klima- a Biodiversitéitsschutz ugeet, no hannen ze verréckele mam Verweis, datt jo als Alleréischicht mol nach alles a Rou mam Rot misst beschwat ginn. Mir Piraten si kloer fir basisdemokratesch Participatioun, mee d'Biergerinnen an d'Bierger dierfen hei net fir e Greenwashing benotzt ginn, wou zwar schéi geschwat, mee net gehandelt gëtt.

An domat wier ech dann elo och scho bei deene Budgetpropositiounen, déi mir Piraten net kënne matdroen.

No groussen Ukënnungen um Niveau vum Klimaschutz a méi sozialer Gerechtegkeet fält de Bilan dach awer méi ernüchtert aus, wéi d'Kolleeg vun der Majoritéit dat haut presentéiert hunn. D'Regierung muss ophalen, fir d'éischt mat groussen Zuele ronderëm ze werfen, fir des Zommen da spéiderhin net ze mobiliséieren. De Finanzminister huet am Oktober während senger Ried viru genau zwee Méint hei vun 100 Milliounen fir d'Iwwerschwemmungsafer geschwat. Des Zomm ass awer bei Wäitem net mobiliséiert ginn - gottseidank kann ee soen. Nëmme ronn 6 Milliounen Euro un Aiden hu missen ausbezuelt ginn. Am Oktober dann awer nach weider vun 100 Milliounen Euro un Aiden ze schwätzen, ass e bësse Aewescherei.

Genee déi selwecht Kritik mussen mer dann och all Joer erëm um Klimafong äusseren. Jo, et si vill Suen an deemem Fong, awer nëmme wéineg gëtt dann och tatsächlech ausginn. Et sinn Honnerte vu Milliounen an deem Fong, déi net mobiliséiert goufen. Certes, d'Regierung huet mëttlerweil e Plang virgeluecht, wéi se déi wëllen iwwert déi nächst Joren ofbauen. Mee trotzdem stellen ech mer d'Fro, wéi dat konkret herno ausgesäit. Well d'Zuel x Milliounen fir Fotovoltaikanlage kléngt ganz gutt, mee d'Fro ass herno: Wien installéiert se? Wou gi se installéiert a wéi séier kënne se installéiert ginn?

A bei de Suen aus der CO₂-Steier gëtt et dann en änleche Problem. Mir wëssen nach ëmmer net, wat fir Projeten dann elo konkret duerch d'Steier finanziert solle ginn, während d'Einnahmen duerch d'CO₂-Steier ëm weider 30,9 % klamme sollen. Mee wouhi ginn déi Sue genau? Dëst ass net nëmmen eng Fro, déi mir eis stellen, mee och d'Cour des comptes an d'Salariatskummer. Ech mengen, d'Akzeptanz vun deesen Mesure wier vill méi héich, wann d'Leit kloer géife gesinn, wat mat deene Sue gemaach gëtt. Dofir hoffen ech, datt d'Regierung deemnächst hei nach hir Kaarten op den Dësch leeë wäert.

Déi aktuell Klimapolitik geet eiser Meenung no net wäit genuch op d'mënschlech Verhalen an. Entweder et gëtt ee vun der Subventionpolitik be-

lount, well een eppes Neies a Besseres keeft, oder et gëtt ee bestrooft, well een nach en alen Diesel fiert oder mat Pétrol hëtz an dofir méi CO₂-Steier bezuele muss.

Eis Piraten ass déi CO₂-Steier sécherlech net onsympathesch, mee wat an där ganzer Politik hei feelt, ass eng Motivatioun fir d'Leit, op eppes ze verzichten. Mir maachen de Planéit net méi propper, wa mer mengen, datt mer mat ëmmer méi Technologien an ëmmer méi Produiten eppes géint de Klimawandel maache kéinten.

A verschiddene Beräicher wier et souguer besser, mir géifen elo verzichten amplaz op technologesch nei Errungenschaften ze waarden, déi eis dann iergendwann an der Zukunft vläicht eventuell hëllef wäerten. Mir sollte pragmatesch sinn: Wat haut net mat den aktuellen Technologien ze léisen ass, dat sollte mer fir eng Zäit si loosse, bis datt déi Technologien an deen domadder anhiergoenden Effizienzgewënn Realitéit sinn.

Mir haten dowéinst schonns virun deesen Debatten d'Iddi vun enger negativer CO₂-Steier opgeworf a mir denken, datt dëst de richtige Wee wier, fir d'Biergerinnen an d'Bierger ze motivéieren, mat géint de Klimawandel ze kämpfen.

Am Géigesaz zu der aktueller CO₂-Steier, déi de Verbrauch bestrooft, géif eng negativ CO₂-Steier den Netverbrauch belounen. Eng Iddi wier et, datt d'Leit hire Verbrauch unhand vun Aktivitéite bei der Steuererklärung uginn. Esou kéint de Staat ganz einfach novollzéien, wie méi respektiv manner CO₂ produzéiert huet.

Eng aner Méiglechkeet wier d'Verfuere vun engem automatesche Steierkredit, deen engem Duerchschnittsjoresverbrauch, also engem CO₂-Budget entsprécht, an datt een dann d'CO₂-Steier weider unhieft. Wie manner verbraucht, well en zum Beispill nëmmen eemol d'Joer oder vläicht guer net - well e sech et net leeschte kann - an d'Vakanz flitt, dee bezilt netto gesi manner Steier wéi een, deen dräimol am Joer flitt fir de Pleséier.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - Eng Vakanzesteier. Tiptopp!

■ **M. Sven Clement (*Piraten*)**. - Nee, Här Kartheiser, et ass keng Vakanzesteier. Et ass eng Klimasteier. Et ass eppes, wat d'Klima rett. A jo, Dir wäert de Klimawandel oder déi Klimakatastroph warscheinlech net méi erliewen. Mee ech wäert et warscheinlech erliewen. Meng Kanner wäerten et erliewen a spéitstens meng Enkele wäerten et erliewen! An ech fannen et ganz schrecklech, wa Leit wéi Dir hei ëmmer erëm esou maacht, wéi wa mer net an enger Katastroph géife stoen, well genau dodraner si mer a mir müssen elo d'Hiewelen usetzen.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - Ech stellen ...

■ **M. Sven Clement (*Piraten*)**. - An Dir verpasst d'Chance.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - Jo, jo.

■ **M. Sven Clement (*Piraten*)**. - An nee, ech ginn lech net d'Recht, fir eng Fro ze stellen.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - Nee, nee, mee ...

■ **M. Marc Goergen (*Piraten*)**. - Ganz gutt!

■ **Une voix**. - O Mamm!

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - Dat Eenzegt, wat Dir maacht, ...

■ **M. Sven Clement (*Piraten*)**. - Mir Piraten proposéiere fir den Ufank ...

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*)**. - ... ass méi Steieren. Dat ass alles!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***. - Här Kartheiser, ech hunn lech d'Wuert nach net ginn!

■ **M. Sven Clement (*Piraten*)**. - Mir Piraten proposéiere fir den Ufank e Seuil vun 8 Tonnen CO₂ pro Joer. Dat ass daitlech méi, wéi den IPCC virgesäit. Dat ass awer manner, wéi haut de Pro-Kapp-Verbrauch ass, deen all Biergerin a Bierger dierft verbrauchen, a jiddereen, deen ënnert deesen 8 Tonne géif bleiwen, behält netto méi iwwreg.

Natierlech wier dëst eng enorm Ëmstellung fir eise Steiersystem. Mee mir mengen, datt d'Virdeeler, déi sech aus esou engem System kéinten erginn, an ugesiichts der Urgence vun der Klimakris, déi eis bevirsteet, an där mer sinn, et wäert wieren, des Ëmstellung ze envisagéieren.

A puncto Klimawandel wëlle mer och drop opmierksam maachen, datt et net méi domat gedoen ass, just manner CO₂ ze verbrauchen, mee datt och muss den CO₂ aus der Atmosphär erausgeholl ginn, dee schonn do ass. „Carbon Capture“ ass hei d'Schlüsselwuert. Den CO₂ muss agefaangen an dann entweder stockéiert oder mat Strom, Waasser a Loft a Brennstoff ëmgewandelt ginn. Den CO₂ kann esou Milliounen vu Jore gelagert oder als klimaneutrale Brennstoff agesat ginn.

A mir hunn hei net vill Choix. Mir müssen et maachen, well och den IPCC seet kloer, datt mer just mat enger Reduktioun vun CO₂-Ausstouss an der Reduktioun vum CO₂ an der Loft eis Klimaziler er-

reeche kéinten. Mir musse kucken, fir den CO₂, dee mer ausstoussen, och erëm anzefänken. Dëst géif eis erméiglechen, eng wierklech zirkulär Economie opzebauen.

Mir Piraten gesi wéi den IPCC am Carbon Capture de Wee, fir d'Aerderwärmung ënner 1,5 Grad ze halen, a mir fannen, datt Lëtzebuerg hei sollt eng Schlësselroll anhuelen. Domat géife mer éischter an eis Zukunft investéieren, wéi wa mer eis Gelder an de Weltall schéissen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, aner Budgetposten, bei deene vill Geld hätt sollen an d'Hand geholl ginn, sinn déi vum Logement an der Kannerbetreierung. Hei huet d'Regierung sech, wat hiert Budgetgesetz ugeet, awer blaméiert.

Huet de Premier bei sengem État de la nation nach dovun geschwat, datt éffentlech Promoteuren 2022 géifen 8.200 Wunnenge bauen, huet de Wunnengsbauminister Kox du kuerz drop awer mussen an der Kommissioun zrëckrudderen an d'Aussoe vum Premier dach awer nëmme liicht verbesseren, voire nuancéieren. Also et war sécher e Verspreecher, anescht kann ee sech et net erklären. Well dës Unitéite sollen net gebaut ginn, wéi de Premier dat am État de la nation gesot huet, dës Unitéite sollen elo mol 2022 geplangt ginn. Also zwësche plangen a bauen, wie schonn eng Kéier mat engem Bauprojet ze dinn hat, dee weess, datt dat net vun haut op muer geet, datt do net ee mam Zauberstaf steet a seet: „Abrahadabra Simalabim“, a scho stinn déi 8.200 Unitéiten. Esou séier geet dat net. Vun deenen 8.200 Wunnenge wäerten 2025 also déi wéinegste stoen.

Wann ee bedenkt, datt mer laut Zuele vum Stateg vun 2018 un all Joer misste 5.600 bis 7.500 Wunnenge bauen, dann ass dës Regierung also nach wäit, ganz wäit uewech vun deem, wat se misst leeschten, fir d'Wunnungskris an de Grëff ze kréien.

Eng weider Blamage war dunn de Fait, datt d'Kanner elo awer net wéi ugekënnegt kënnen ab dem 1. Januar an de Schoulen an am Precoze gratis iessen. Dëst ass eng Mesure, déi d'Piraten prinzipiell géife begrëssen. Awer, an dat wéill ech ganz kloer soen, net mat deem Seuil, deen d'Regierung hei proposéiert hat. D'Regierung hat an hirem Text erkläert, datt dëst eng Mesure fir Familljen an enger prekärer Situatioun wier. Leit, déi bis zu - haalt lech un - véiermol de Mindestloun verdéngen, sinn awer net onbedéngt an enger prekärer Situatioun. Se si souguer, laut den Zuele vum Gilles Baum, déi en am RTL-Kloertext genannt huet, net méi d'Mëttelschicht. Hei muss ee sech also eens ginn: Entweder et soll eng sozial Mesure sinn, fir e puer cibléierte Familljen, déi finanziell méi schlecht gestallt sinn, ze hëllefen, oder et ass eng Géisskanpolitik; entweder - oder. Béides gläichzäiteg kann et jo bal net sinn.

Mir Piraten si generell der Meinung, datt et u soziale Mesurë bei der Regierung kloer feelt. Et feelt schlusslech nach ëmmer enger Steierreform, déi alengerzéiend Elteren, Wittfraen a Wittmänner entlaascht. Fir den alengerzéienden Elteren awer op d'mannst e bëssen entgéintzekommen a well d'Steierreform sine die vertaagt ass, wëlle mir Piraten dofir dann hei awer wéinstens eng Motioun deposéieren, fir de Crédit d'impôt monoparental erëm un den Index ze bannen. Här President.

Motion 10

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

- D'Fondation IDEA huet an hirem Aarbechtsdokument N° 7 „*Quelques réflexions sur le budget 2022 !*“ eng Rëtsch Verbesserungsvirschléi fir de Budget 2022 virgestallt.

- Am Punkt N° 1 steet geschriwwen: « *Avec le taux de risque de pauvreté le plus important dans le pays (40,3 % en 2019 selon le Stateg), les familles monoparentales sont les ménages les plus exposés à la précarité. [...] Leurs revenus sont imposés en classe 1a ce qui remet en question la reconnaissance de leur foyer comme une famille (qui elle est imposée en classe 2 dans le cas d'un mariage ou d'un partenariat) et cela contribue à aggraver des inégalités déjà existantes et notamment d'un point de vue fiscal. Introduit en 2008 puis révisé en 2017, le crédit d'impôt monoparental (CIM) visant à prendre en compte cette situation est le seul type de crédit d'impôt aux ménages à être accordé sur demande. Il est fixé à 1.500 euros si le revenu imposable ajusté (RIA) est inférieur à 35.000 euros, il s'élève à 750 euros lorsque le revenu imposable est supérieur à 105.000 euros et il décline linéairement entre ces deux seuils. De plus, dès lors que l'enfant ou les enfants bénéficient d'allocations (pension alimentaire, frais de garde, etc.) dépassant 2.208 euros annuellement, ce CIM est réduit de moitié. Dans l'attente d'une réforme fiscale qui, idéalement, supprimerait la classe d'impôt 1a et permettrait aux familles monoparentales de bénéficier de la même classe d'imposition qu'un couple marié ou pacé (classe 2), rendre le CIM automatique comme tous les autres types de crédit d'impôts existants au Luxembourg semble être une nécessité.* »

- D'Regierung huet net wëlles, bis déi nächst Walen déi am Koalitionsaccord festgehale Steierreform,

bei där d'Elengerzéiend entlaascht sollte ginn, duerchgeföhren.

Aus dëse Grënn invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung:

1. der *Proposition* vun der *Fondation IDEA* Rechnung ze droen an de *Steierkredit* automatesch un d'*Contribuabel* ze attribuieren an net méi bis elo op *Demande* bei der *Steiererklärung*;

2. d'*Reduzierung* vum *Steierkredit* net méi un d'*Allocatiounen* ze bannen, mee eenzeg an eleng un d'*besteierbaart Akommes (Revenu imposable)* vun den *Elengerzéienden*;

3. de *Steierkredit* ze reindexéieren, fir der *Inflatioun* Rechnung ze droen.

(s.) *Sven Clement*.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Clement.

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Lëtzebuerg huet laut Sozialpanorama haut deen héchsten Aarmutrisiko zanter 2005, an dat trotz Milliardenausgaben, wat d'sozial Hëllefen ugeet. Hei muss ee sech also d'Fro stellen, wat mer falsch maachen, well eis sozial Ëmverdeelungsmechanisme schützen nach laang net jiddereen an et falen ëmmer erëm Leit duerch d'Netz. Ënner anerem wéinst den héijen Energiepräisser wäerten de REVIS an de RPGH vun der Regierung ëm 2,8 % erhéicht ginn an d'Allocation de vie chère klëmmt ëm 200 Euro. Mee dat geet nach laang net duer. Fir d'alleréisch muss ee soen, datt och dës 200 Euro net mol dat ausgläichen, wat d'Leit, déi dës Hëllef kréien, säit der Lasskopplung vum Index verluer hunn. Mir ginn hinnen also hei nëmme dat, wat hinne souwisou misst zoustoen.

Zweetens wier et an eisen Ae besser, datt een déi Aiden net extra ufroe misst, mee automatesch pro Mount erhale géif, hei och erëm a Form vum engem Steierkredit. Well et ass jo schéin, eemol am Joer eng Primm ze kréien, mee d'Leit kënnen sech awer besser organiséieren, wann dëst Akommes monatlech disponibel wier.

Drëttens komme vill ze wéineg Leit fir dës Suen a Fro. D'Allocation de vie chère kann een eréischt kréien, wann ee manner wéi 2.200 Euro verdéngt. Fir e Stot vu véier Leit si mer da bei 4.630 Euro. Eng Persoun, déi de qualifizéierte Mindestloun, de Salaire social minimum qualifizéiert, kann also schonn net méi heivunner profitéieren, obwuel et fir si alles anescht wéi einfach ass, mat de steigende Präisser hei am Land iergendwéi nach iwwert d'Ronnen ze kommen. Mee hei huet d'LSAP jo gesot, se wäre fir eng Upassung vum Barème, an ech hoffen, datt d'LSAP sech dann hei duerchsetze weess an dës Upassung nach dës Legislaturperiode komme wäert. Duerch déi weiderhi steigend Inflatioun wäerte vill Stéit an der Zukunft nämlech nach op méi Hëllef an net op manner Hëllef ugewise sinn, fir hir Kafkraaft ze erhalen.

Här President, d'Reforme vun den Ausbildungen am Beräich vun der Santé sinn dréngend néideg. Do sinn d'Parteien sech heibannen alleguerten eens. Mee der Regierung hir aktuell Proposen, no där duerno Bachelor a BTS-Ausbildung fir déi selwecht Beruffer existéieren, sinn net zillféierend. Dëse System géif nëmme fir Verwirrung suergen an d'Ausbildung vun den Infirmière méi oniwiersichtlech amplaz méi attraktiv maachen.

A grad elo brauche mer eng attraktiv Ausbildung. Hei muss mat de concernéierte Personalvertriedungen a Gewerkschaften e System ausgeschafft ginn, deen duerno un Terrain net fir méi Duerjernee suert, well onkloer ass, wéi d'Attributioun solle verdeelt ginn, an e beemol déi falsch Leit op deene richtege Plaze setzen oder déi richtig Leit op deene falsche Plazen.

A wann ech soen, datt hei mat de Gewerkschaften soll zesummeschafft ginn, da mengen ech net eng Pflichtveranstaltung, bei där een zesummen um Dësch setzt fir ze setzen an d'Regierung dono awer just genee dat mécht, wat se souwisou virhat. Nee, da mengen ech e richtigen Dialog, wou een den Terrain och eescht hëlt, wou een net scho mat engem fäerdege Projet de loi higeet, mee vläicht just mat engem Avant-projet de loi.

Mir Piraten setzen eis a fir eng Ofschaffung vum BTS-System. Mir wëllen e Bachelorstudiegang fir Infirmière an e Masterstudiegang fir Spezialisatiounen. Dat erlaabt et de Jonken a manner Jonken, sech och méi spët nach fir dës Beruffer ze entscheeden, an dës Beruffer och akadeemesch a finanziell méi interessant ze maachen.

Dëst ass an eisen Aen ee vu ville Schrëtt, dee muss geholl ginn, fir d'Fleegeberuffer erëm méi attraktiv ze maachen, an esou eis Gesondheetsversuergung ofzeséieren. Jiddereen vun eis ka vun engem Moment op deen aneren op eng gutt Gesondheetsversuergung ugewise sinn. Heiansdo geet et méi séier, wéi ee mengt!

A jo, dozou gehéiert och e gudden a performante Rettungsdéngsch. Wéi onerwaart een an eng Situatioun komme kann, an där een Hëllef brauch, hunn eis dëst Joer da leider och erëm d'Iwwerschwe-

mungen am Juli gewisen. An ech wëll dofir hei d'Chance och nach eemol notzen, fir all deene Merci ze soen, déi hei hire Matmënsche gehollef hunn, fir Mënsch an Déier a wichteg Erënnerungsstécker virum Waasser, virun enger Naturkatastroph ze retten. A mir musse leider dovun ausgoen, datt mer nach weider Naturkatastrophen zu Lëtzebuerg wäerten erliewen an datt dës méi schlëmm, warscheinlech méi schlëmm wäerte si wéi dat, wat mer am Juli erlieft hunn.

(**M. Mars Di Bartolomeo** *prend la présidence.*)

De Premier sot a senger Ried zum État de la nation, datt et sech net méi ëm Joerhonntkatastrophen handelt, mee datt dës extreem Wiederphenomeener wäerten zouhuelen. A mir Piraten ginn him Recht: Eréischt elo spiere mer d'Konsequenze vum CO₂, dee virun 20 Joer an d'Loft gesat gouf. Wéi soll dat dann an 10 bis 20 Joer ausgesi mat deem, wat aktuell un CO₂ produziéiert gëtt?

■ **M. Marc Goergen (Piraten).** - Richtig!

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Wa mer eis elo net um Rimm rappen, wat de Klimaschutz ugeet, wäerte mir an eis Kanner méi wéi eng sougenannte Joerhonntkatastroph bis 2100 erliewen. Mir mussen eis op méi esou Krisen astellen. Dat huet de Marc Goergen och schonn am Oktober erkläert, wéi et eng éischte Kéier hei am héijen Haus ëm d'Iwwerschwemmung gaangen ass. Mir mussen eis op weider Iwwerschwemmung virbereeden. An dofir muss bei den nächste Budgeten och méi Sue fir den Noutfall als Reserv ageplangt ginn. De Büro vun de Vereenten Natiounen fir Ëmweltkatastrophen, den UNISDR, huet ausgerechent, datt Ëmweltkatastrophen eis weltwäit schonn iwwer 2,2 Milliarden Euro kascht hunn. De Schued huet sech an deene leschten 20 Joer quasi verdriifacht.

Mir Piraten proposéieren dofir - a mir sinn net aleng domadder -, e Fong op d'Been ze stellen, an deen all Joer Suen abezuelt ginn, a mat deenen net nëmme soll den Affer séier gehollef ginn, wann d'Waasser erëm d'Iwwerhand gewënnt, mee och d'Preventionsmoossname solle bezuelt ginn. An dëst ass eng Fuerderung, déi och vun der Cour des comptes an hirem Rapport opgeworf gouf. Do, wou et geet, sollen Däicher gebaut ginn, weider Réckhaltebecken an och Renaturéierung finanziéiert ginn. Nëmme esou ka Lëtzebuerg sech fir déi nächst Iwwerschwemmung prett maachen. An an dësem Sënn wëll ech dann eng weider Motioun hei deposéieren, déi d'Erstellung vum engem sougenannte Fonds des calamités zu Lëtzebuerg virgesäit.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Här President.

Motion 11

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

- D'Fondatioun IDEA huet an hirem Aarbechtsdokument N° 7 „*Quelques réflexions sur le budget 2022 !*“ eng Rëtsch Verbesserungsvirschléi fir de Budget 2022 virgestallt.

- Am Punkt N° 8 plädéiert d'Fondatioun fir d'Schaffung vum engem „*Fonds des calamités au Luxembourg*“: « *Celui-ci permettrait de garantir des réserves mobilisables rapidement en cas d'événements climatiques graves. Dans son objet, il pourrait s'inspirer du Fonds belge des calamités, qui prévoit une aide à la réparation aux sinistrés. Le but de ce dernier n'est pas "de remplacer ou de compléter les indemnités octroyées par les compagnies d'assurance" mais plutôt "de permettre aux sinistrés de retrouver une vie normale et de recouvrer des biens de première nécessité."* »

- Och d'Cour des comptes recommandéiert an hirem Budgetsavis 2022 d'Opstelle vum engem Spezialfong fir Naturkatastrophen: « *La Cour encourage le Gouvernement à considérer la création d'un fonds spécial dédié au financement des dommages occasionnés par les catastrophes naturelles susceptible de renforcer la capacité d'absorption de notre économie face à des événements liés au changement climatique. Il s'agit également de mobiliser des fonds permettant de soutenir les victimes rapidement sans pour autant trop impacter le budget étatique. La création de ce fonds de soutien aux victimes de la crise climatique aurait en outre l'avantage de rendre les coûts liés au changement climatique plus transparents et de simplifier le suivi et l'évaluation de ces dépenses.* »

Aus dëse Grënn invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung,

1. den *Observatioun* vun der *Cour des comptes* an der *Fondatioun IDEA* Rechnung ze droen an e *Spezialfong* fir *Naturkatastrophen* opzebauen.

(s.) *Sven Clement*.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci villmools!

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Gläichzäiteg wëll ech och eng weider Motioun virleeden, fir verschidde Fongen, déi scho säit Joren net méi gebraucht ginn, endlech opzeléisen, och als Konsequenz vum Rapport vun der Cour des comptes.

Motion 12

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

- D'Cour des comptes huet an hirem Budgetsavis 2022 follgend *Observatioun* gemaach: « *Vu le nombre croissant de fonds spéciaux et vu les faibles dépenses annuelles de certains fonds, la Cour est d'avis que le bien-fondé de certains fonds spéciaux doit être réduit en inscrivant les dépenses dans un article budgétaire du budget de l'État. Ceci concerne notamment le Fonds de la pêche, le Fonds des eaux frontalières, le Fonds spécial d'indemnisation des dégâts causés par le gibier, le Fonds social culturel et le Fonds d'assainissement en matière de surendettement.* »

Aus dësem Grond invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung:

1. der *Observatioun* vun der *Cour* Rechnung ze droen an déi uewe genannte *Fongen* ofzeschaffen.

(s.) *Sven Clement*.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci.

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech wëll dann nach eemol op en Thema ze schwätze kommen, wat ech virdu just kuerz ugeschnidden hat: d'Logementskris.

De Budget fir de Logement gëtt weider erhéicht, läit awer weider hanner eisen Erwaardungen zrëck. Fir de Logement sinn 2022 255 Milliounen virgesinn, bei Matériels ferroviaires sinn et der 610. Dat beweist, datt eis Regierung wuel Sue kann op den Dësch leeën, wann et ëm fir si prioritär Projekte geet. Mir géifen eis hei dann awer wënschen, datt net nëmme d'Mobilitéit, mee och de Logement endlech als Prioritéit vu Blo-Rout-Grëng géif ugesi ginn.

De Staat wäert 2022 nach erëm eemol 9,7 % méi un Droits d'enregistrement anhuele wéi d'lescht Joer a wéi dëst Joer. De Grond heifir ass kloer: Duerch steigend Wunnungspräisser gëtt och den Akt ëmmer méi deier! Den Enregistrement derbäi gëtt ëmmer méi deier. A mir Piraten fuerderen dofir ganz kloer, datt de bëllegen Akt dréngend muss gehéicht ginn, fir Primo-acquereuren ze schützen. Et kann net sinn, datt de Staat um Réck vun dësen duerch Immobilienspekulatioun nach de Budget sanéiert! D'Politik muss insgesamt hei méi couragéis ginn, wat de Kampf géint d'Logementskris ugeet. Nëmme esou kënnen mer eise Kanner hei am Land déi nämmelech Chancé ginn, wéi eis Eltere se haten.

Mir Piraten waarden dann hei ganz gespaant op d'Propose vun der Regierung, wat eng Grondsteuer an eng Spekulationssteuer ugeet. Mir hunn eis Gesetzespropos fir eng Grondsteuer jo schonns agerecht an hoffen elo op e konstruktiven Debat tëscht eiser Propos an där vun der Regierung, wa se da virläit.

D'Politik zu Lëtzebuerg dierf keen op der Streck loossen. Dat gëllt fir de Logement, dat gëllt awer och fir d'digital Inklusioun.

Wéi scho ganz am Ufank gesot, begrëisse mir, datt de Budget fir digital Projete weider klëmmt. Et bleift awer nach vill ze maachen. Fir all d'Bierger mat an d'Boot ze huelen, muss mer eise System esou opstellen, datt d'Leit net wëlle matzéien, mee matgezu ginn. Datt jiddere gehollef kritt! Datt keen ausgeschloss gëtt!

Nëmme een Drëttel vun de Leit, Awunner gradewéi Frontalieren, notzen zum Beispill haut myguichet.lu. Hei bleift also nach e gudde Sputt no uewen, virun allem wann ee bedenkt, datt gläichzäiteg, wou een Drëttel myguichet.lu benotzen, 70 % awer Onlinebanking benotzen.

Mir hunn, wéi d'EU-konform Covidzertifikater lancéiert goufen, eng Well vu Leit gehat, déi net woussten, wéi se elo un dëse Certificat géife kommen. D'Biergerinnen an d'Bierger kruten eng Kopie heemgeschéck. Mee wa se kee Printer doheim hunn, dann ass et bei där enger Kopie bliwwen. A mir wëssen, datt ëmmer méi Leit hautdesdaags just nach iwwer Smartphone online sinn oder iwwer Smartphone digital Servicer benotzen an net méi de klassesche Computer op engem Büro mat Auszieh-tastatur stoen hunn, wou dann och nach de Printer niewendrusteet.

Wann een also dëse Certificat op Pabeier verléiert, ass een eventuell domm drun, wann een dann net och nach iergendwéi un eng nei Kopie kënn. Natierlech, mir begrëssen, datt d'myguichet-App dat huet an datt ee se do kann eroflueden. Ech bedauern nach ëmmer, datt mer et net fäerdegruecht hunn, an eis CovidCheck-App eng Walleffunktioun anzebauen. Ech mengen, datt dat méi einfach gewiescht wär, wéi de Leit ze soen, datt se nach eng App sollten eroflueden. Ech mengen, datt och do d'Kommunikatioun vun der Regierung net funktionéiert huet. A virun allem verstinn ech net, datt mer déi nämmelech Sue fir verschidde Projete beim Staat ausginn, wann een och Saache kéint integréiert ubidden.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Mee well et Leit gött, déi net eens ginn, déi net wëllen eens ginn, déi net kënnen eens ginn oder déi tout court d'Moyenen net hunn, fir sech ze connectéieren, mäin Appell u jiddereen dobaussen: Wann Der esou eng Persoun kennt, hëlleft hir! Hëlleft hinnen, hire Covidzertifikat an hir Wallet ze kréien! Hëlleft hinnen dobäi, hire Covidzertifikat erauszeprenten! Hëlleft hinnen dobäi, digital Demarchen ze maachen! Well nëmme wa mer zesummen a Richtung vun engem digitaliséierte Staat ginn, kann dat Ganzt och richteg fonctionéieren. Et ass dofir un eis all zesummen, fir an d'Zukunft ze blécken.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ier ech zum Schluss kommen, wëll ech nach op e weidert Thema ze schwätze kommen, warscheinlech d'Li-blingstheema vun eisem Finanzminister: d'Finanzplaz.

Lëtzebuerg gött ëmmer als Virreider presentéiert, wat d'gréng Finanzen ugeet. De grénge Wäibierg um Budget war jo nëmme ee Beispill derfir. Mee leider handelt et sech hei, esou wéi dee grénge Wues an der Formel 1, em Greenwashing, wou eppes, wat bal ofgestuerwen ass, nach grénge ugemoolt gött.

Greenpeace Lëtzebuerg an d'Schwäiz hu fir Lëtzebuerg schonn iwwerpréift: Eis Finanzplaz schaaft net genuch Incentives, fir wierklech a grénge Energien an a grénge sozial Projeten ze investéieren. Si hunn eis Finanzplaz iwwerpréift a festgestallt, datt d'Fongemanager kaum Gelder a grénge Fonge steieren an datt nëmme de Finanzement an déi ganz kontroverste Firmen, wéi zum Beispill Uelegproduzenten, déi scho fir Uelegeschte responsabel waren, reduzéiert gouf. Dat ass natierlech schon net schlecht. E bëssen ass besser wéi näischt! Mee just déi ganz schwaarz Schof erauszefëschen an op Ëmweltkatastrophen ze verzichten, mécht awer nach keng wierklech ökologesch Finanzpolitik aus!

Greenpeace plädéiert aus dësem Grond derfir, datt d'Transparenz ganz dréngend muss an d'Luucht gesat gi bei eise Fongen, soudatt de Client an, jo, och d'Fongemanager besser verstinn, a wat déi eenzel Firme wierklech investéieren. Well nëmme esou kënne mer Greenwashingskandalen wéi deen, deen elo an Däitschland bei DWS festgestallt gouf, verënnern. Esou Skandalen kaschten eis eréischt nei agefouert Labelen elo schonns hir Kredibilitéit a reduzéieren doduerch staark d'Vertrauen an hir Effektivitéit.

Jee manner transparent dës Labelen a Fonge sinn, desto manner Leit wäerten hir Suen an esou Fongen investéieren, well se eeben net dru gleewen, datt se domat wierklech eppes fir de Schutz vun eisem Planéit maachen.

Do hëlleften dann och der Regierung hir 0,01 % Taxe d'abonnement op - ënner Gänseféisercher - „gréng“ Fongen näischt méi, déi mam leschte Budgetgesetz agefouert goufen. Datt Fonge schonn als „gréng“ - erëm ënner Anführungszeichen - agestuuft kënne ginn, soubal se zu 50 % aus grénge Produkte bestinn, ass an eisen Aen näischt anescht wéi Greenwashing. Ech hat et schonns d'lescht Joer hei gesot an ech widerhuelen et hei erëm: Dat si keng grénge Finanzen, dat ass just Greenwashing an och alt nees e Steierschlupflach fir déi Räich a soss näischt!

Zum Schluss muss een de schéinen Zuele vun der Regierung vu klammende grénge Fongen an engem klammende PIB dann och nach eis klammend Staatsschuld entgéintsetzen, och wa sech dës an dësem Moment nach a Grenzen hält. Ëmmerhi si mer nach wäit vun de 60 %, mir si souguer nach e gutt Stéck vun den 30 %, déi d'Regierung sech selwer gesat huet, ewech.

Esou sinn d'Piraten - an och dat ass e bëssen e mofe Fuedem, deen ech allkéiers, all Joer hei erëm widerhuelen - der Meenung, datt et wierklech Zäit géif ginn, sech d'Fro ze stellen, wéi mer dës Schold laangfristeg begleeden. Jo, am Moment ass et interessant, eis Staatsschuld mat Staatsschuld ze refinanzéieren, well mer negativ Zënse kréien. Ech schwätze bewusst vu refinanzéieren; ech schwätzen net dovunner, nei Scholden opzehuelen. Dat Interessantst wär u sech, eis ganz Staatsschuld ze refinanzéieren an domadder keng Zënse belaaschtung fir déi nächst Joren ze hunn. Dat ass natierlech bei Papiers à terme net onbedéngt méiglech. Mee et gött Zäit, fir net nëmme driwwer nozedenken, wéi d'Staatsschuld par rapport zum PIB gemanaged gött, mee och d'Staatsschuld en volume tout court.

Mir müssen, well mer net wëssen, wéi laang dës sanitär Kris nach undauert an ob déi nächst Krisen eis net eventuell erwaarden, virsiichteg bleiwen. Dofir muss mer mëttelfristeg e Plang opstellen, fir aus der Scholdespiral erauszekommen. An dat geet net, wa mer all Joer ëmmer weider iwwer eise Limmite liewen.

An ech hunn et interessant fonnt haut, wéi de Finanzminister eis säi Graphique gewisen huet, datt an där éischter Period vun dëser Regierung nëmme 0,1 % Staatsverschuldung bäikoum. Et war e

bëssen irreféierend ... Also, intellektuell ginn ech him absolutt Recht, en huet dat och schéi propper, transparent duergeluecht, datt dat par rapport zum PIB wär. Mee ech muss awer soen, mir hunn déi Diskussioun all Joer hei erëm gehat, Här Gramegna, ech sinn nach ëmmer der Meenung, datt een do besser hätt, och déi absolutt Zuelen ze kommunizéieren an net nëmme ze soe „par rapport zum PIB“. Mir haten d'Chance déi Joren, datt de PIB gutt gewuess ass an doduerch eis Staatsverschuldung par rapport zum PIB eeben net esou séier gewuess ass.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech kommen zum Schluss.

Dëse Budget hätt kënne genotzt ginn, fir strukturell Verännerungen unzegräifen. Mee dës Chance gouf, wéi och all déi lescht Jore schonns, alt nees eng Kéier verpasst. Mir wëssen, datt och dëse Budget erëm ënner ganz spezielle Konditiounen entstanden ass. Jo, d'Welt huet nach ëmmer mam Coronavirus ze kämpfen, an dat ass en unhalenden Ausnahmezustand. An dat ass net einfach.

Mee grad virun dësem Hannergrond hätte mer eis dofir gewënscht, datt d'sozial Gerechtegkeeten hei am Land nach méi ambitionéiert ugaange gi wieren, datt de Logement als gradesou eng Prioritéit fir d'Politik ugesi gi wier wéi aner Infrastrukturprojeten an datt mer méi fir eist Klima gemaach hätten, wéi mer hei maachen.

Well och wa mer d'Gesetzesupassungen ënnerstëtzen, datt een elo soll eng energeetesche Renovatioun a seng Fotovoltaik- a Wärmepannoe mam Bauspuervertrag finanzéieren kënne, esou geet eis dat nach laang net duer. Souguer eng CO₂-Steier, déi sécher wichteg ass an déi mir och säit Laangem fuerderen an och matdroen, ass mëttlerweil ze kuerz gegräff, fir d'Defie vun der Klimakris elo nach aktiv an de Grëff ze kréien.

Mir müssen hei méi wäit goen! Mir müssen eis méi trauen! Mir hu guer keen anere Choix méi! Mir brauchen méi Initiativ. An ech hoffen, datt deen nächste Budget dann endlech de Courage erëmispigelt, dee mer brauchen, fir eist Zil vu maximal 1,5 °C Äerderwärmung dach nach ze erreechen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech hunn haut ugefaange mat enger Rei positive Punkten, déi an dësem Budget ze fanne sinn. An ech bleiwen derbäi: Déi si ganz gutt! Mee bei esou villen anere Punkte geet et eis einfach just em Aewësche-rei, em eng schéi Fassad, während hannendrun einfach iergendwéi alles beim Ale bleift. Et ass e Potemkinscht Duerf. Dat ass en Ëmstand, deen de villen Erausforderungen, deenen eist Land aktuell géintwuersteet, sief et d'Klima, de Logement, wuessend Ongläichheeten oder e Gesondheitswiesen, an dat dréngend investéiert muss ginn, einfach net gerecht gött.

An, jo, dofir muss mir leider soen: Dës Budgets-propos gött eiser Gesellschaft an eisem Land net gerecht. Et feelt de Courage, fir déi grouss Defien unzegoen an en Ëmdeken anzeleeden. Dofir wäerte mir Piraten dëse Budget haut och net matstëmme kënnen.

Ech soen lech dofir Merci.

An, Här President, wann Der mer erlaabt, nach e ganz kuerzt perséinlecht Wuert.

De Finanzminister huet haut de Moien e ganz flotten Appell gemaach fir de Pouvoir vun der Chamber, fir „dës Pärele op dësem Planéit“, wéi e Lëtzebuerg genannt huet, a sécher ...

(*Interruption par Mme Stéphanie Empain*)

D'Land. En huet Pärele ... D'Land ass d'Pärele um Planéit, hat en, mengen ech, gesot.

■ **Mme Stéphanie Empain (déi gréng).** - Nee, ech hat net verstanen, Dir hutt gesot, d'Chamber wär d'Pärele ...

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Nee, nee, ech hu gesot, fir datt d'Chamber déi soll a gudden Hänne halen. Ech si mer sécher, Här Finanzminister, datt Der Är Pensioun genéisse kënnt. Dir wësst, datt déi 60 hei, och wa mer net ëmmer averstane si mateneen, wa mer aner Visiounen hunn, wéi een et soll upaken, dach alleguerten ee gemeinsaamt Zil hunn, an dat ass, fir Lëtzebuerg besser no vir ze bréngen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. Marc Goergen (Piraten).** - Ganz gutt!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci och. An de Gilles Baum wëllt ...

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Merci, Här President. Just fir e Fait personnel, deen den honorabelen Här Clement elo soulevéiert huet. En ass zréckkomm op eng Emissioun, déi op RTL gelaf ass, wou mer am „Kloertext“ effektiv geschwat hunn iwwer dee Seuil, dee soll gesat gi fir d'Mëttegiessen an de Schoukantinnen.

An ech hunn effektiv do gesot, dass dee Seuil, dee virgesinn ass, dee Seuil vu véiermol de Mindestloun, wat dann ongeféier 9.000 Euro brutto ass, dass dat am Stot - ech wëll dat nach eng Kéier ganz

kloer hei soen, an dat kënnt Der och am Film noku-cken, Här Clement, well ech hunn et och nogekuckt, éier ech mech elo hei zu Wuert gemellt hunn -, ech soe ganz kloer: 9.000 Euro brutto am Stot, dat heescht 4.500 Euro brutto pro Persoun, dass dat zu Lëtzebuerg als mëttelst Akommes kann ugesi ginn.

An dofir wëll ech och ganz kloer soen, dass mir als Demokratesch Partei hannert deem Seuil vu véiermol de Mindestloun, fir kënnen an de Genoss ze kommen och fir eng Erliichterung fir d'Kanner, déi an d'Kantin ginn, dass mir do ganz kloer hannendrustinn.

Et kann een net ëmmer och hei d'Wuert ergräifen a soen: „déi Leit mat klengem Akommes an och déi Leit mat engem mëttelen Akommes“; hei gött ganz kloer eppes och gemaach, wou d'Leit mat engem klengem Akommes an de Genoss kënne kommen. An ech wëll hei ganz kloer nach eng Kéier ënnersträichen, dass mir als Demokratesch Partei zu 100 % hannert deem Seuil do stinn, véiermol de Mindestloun brutto am Stot! Am Stot! Wann zwou Paien do sinn, ass et zweemol 4.500 Euro brutto.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci dem Gilles Baum. An ech ginn dann dovun aus, dass de Sven Clement eng Prezisioun nach wëllt maachen.

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Merci, Här President. Ech hunn de Video a ganz gudder Erënnerung. Ech weess och, datt de Gilles Baum dat gesot huet. Ech wëll just drop hiweisen, datt d'Fro, déi gestallt war, war: „Här Baum, wat ass da fir lech e mëttel Akommes?“ An dunn huet den Här Baum dorobber eeben dat geäntwert, wat en elo hei duergeluecht huet.

Ech wëll awer drop hiweisen, datt ech a menger Ried nach ëmmer der Meenung sinn, datt 9.000 Euro, egal ob an deem Stot een, zwee, dräi oder véier Leit liewen, datt dat net sozial selektiv ass. Sozial selektiv ass, wa mer et un d'Unzuel vun de Leit am Stot koppelen, wat den Här Baum jo am zweeten Deel vu senger Interventioun gesot huet, nämlech ze soen: Bei zwee Erwuessene sinn dat nach 4.500 Euro brutto op de Kapp. Wann awer en Elengerzéiende mat engem Kand 9.000 Euro de Mount brutto huet, da weess ech net, ob dat zu engem mëttleren Akommes ze zielen ass. Ech gessinn op alle Fall do keng sozial Selektivitéit. Da soll een et einfach gratis fir jiddereen maachen an net vu sozialer Selektivitéit schwätzen.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci.

(*Hilarité*)

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Domat kann ech och liewen.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Merci fir déi zweet Folleg vum „Kloertext“.

■ **Une voix.** - Merci och, Här President.

(*Brouhaha*)

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Et ça promet fir aner Gesetzesprojeten, zum Beispill am Logement.

Ech géif dann d'Wuert weiderginn un den André Bauler.

■ **Plusieurs voix.** - Aa! Oo!

(*Brouhaha et hilarité*)

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. André Bauler (DP).** - Merci, Här President. Dir Damm an Dir Hären, Kolleegen Deputéiert, jo, fir d'alleréischst wollt ech emol dem Kolleeg Dan Biancalana Merci soe fir säi pertinente Rapport zum Staatsbudget 2022.

An Zäite vum Émbroch, vun der Transitionen ënnerwee an eng méi nohaltege Gesellschaft, awer och an Zäite vu Spannungen an Onzefriddenheeten ass d'Thema vun der existenzieller Sécherheet onni Zweifel eng treffend Manéier, fir de Budget trans-versal ze liesen an ze studéieren.

D'Mënschen, mir Mënschen, sichen ëmmer Sécherheet. Mir sinn op Sécherheet beduecht, net nëmme materiell Sécherheet, mee doriwwer eraus och mo-aleschen Halt a psychologesch Begleitung, wann et dann noutwendeg ass. D'Mënsche sichen ëmmer sozial Ofsécherung, besonnesch an den Noutsituatiounen vum Liewen, ob an hiren Dierfer oder urbane Wunnvéierel.

Sécherheet reimt natierlech och mat gesellschaftlichem Zesummenhalt. An d'Pandemie stellt dësen Zesummenhalt sécherlech op eng ganz schwéier Prouf.

Meng Komplimenter un de Budgetsrapporteur fir seng Fläissaarbecht an och seng Beméiungen, fir an all Kommissioun ze kommen, op Visitt ze sinn a besonnesch och gutt nozelauschteren.

Jo, d'Sécherheet, am breede Sënn, ass en Thema. An de Staat kann, d'effentlech Hand ka ganz viles dozou bäidroen. An dat ass och an de leschte Méint a Jore geschitt!

Denke mer nëmme un déi Hellewull u sozialen Hëlleftstellungen an och un déi vill gratis Déngschtleeschungen oder Sachleeschungen, wéi am Fachjargon gesot gött, déi mer de Mënschen hei am Land zoukomme loosson. An dat ass och de Moie vum Finanzminister a vum Kolleeg Gilles Baum preziséiert ginn an nach eng Kéier an Erënnerung geruff ginn. Jo, vun de Steiererliichterungen am Joer 2017 bis iwwer de gratis éffentlechen Transport bis hin zur Eropsetzung vun der Allocation de vie chère.

Dat léist net all finanzielle Problem! Ma nennt mer emol ee Land an Europa, dat awer esou geziilt op déi ageet, deenen et materiell am Liewen net esou gutt geet an déi wierklech d'Hëllef vun der Éffentlechkeet brauchen!

A fir datt mer dat alles organiséieren a besonnesch finanzéieren kënne, brauche mer eng dynamesch a buretenabel Wirtschaft. Mir brauche Kreativitéit an Innovatioun. Mir brauche fläisseg Mënschen, déi all Dag d'Ärmel eropstréppen, fir dëst Land weiderzibréngen an déi Ressourcen ze sécheren, op déi mer ugewise sinn, fir grad deene bäizestoen, déi net op der Sonnesäit vum Liewe stinn. Schlisslech baut ee kee staarke Sozialstaat op eng ugeschloer Wirtschaft op.

An eis Konkurrente schlofen net. Si beneiden eis. Si schenken eis näischt. D'Wirtschaftlech Geschicht kennt keng ugestaamte Rechter, si kennt keng Droit-acquisen. Wie Sécherheet wëll, dee muss och bereet sinn ze schaffen, muss bereet sinn, fir sech net dem Fortschritt ze verschléissen, dee muss och nei a munchmol onkamoud Weeër goen. Sech Sécherheet leeschten ze kënnen heescht och a grad, ëmmer waakreg a virsiichteg ze bleiwen, fir d'Erausforderung vun der Zäit ze ervaassen an dat Bescht dorauer am Déngscht vun all Mënsch an eiser Gesellschaft ze maachen.

Ech géif gären e Bild vun engem jonke Bauer gebrauchen. En ierft den Haff vun engem gudde Monni, e konventionellen Haff, an en huet elo de Choix: Entweder e fiert an de Fueren an den ausge-tréppelte Pied vum ale Monni weider, ännert näischt a mierkt ganz séier, datt e Problemer huet, fir seng Mëllech eventuell ofzesetzen a korrekt, anstänneg seng Wuere bezuelt ze kréien. Och kritt e säi Fleisch a soss Wueren net korrekt bezuelt, well anerer, déi an der Liwwerkette sinn, sech d'Ram vun der Mëllech schäffelen. Oder de jonke Bauer lauschtert gutt no a seet sech: „Ech bauen e klengen Haffbuttek op a verkafte meng Wueren, fir déi ech schwéier schaffe muss, selwer an ech liwwere se selwer bei d'Clienten a menger Géigend.“ Oder déi komme se bei hie sichen.

(*Interruption*)

„Da bleift de Méiwäert, deen ech normalerweis un en Tëschefournisseur oder un de Grousshandel verléieren, a mengem Betrib. E Betrib, deen ech eventuell och méi diversifizéiert kann opstellen.“

Dir gesitt: Wien an Zukunft méi materiell Sécherheet sicht a wëll, dee muss heiansdo gewinnte Weeër, scheinbar sécher Weeër, verloossen.

(*Interruption par M. Carlo Back et hilarité*)

Wat sot Dir, Här Back?

■ **M. Carlo Back (déi gréng).** - Ech krut vun engem Bauer gesot, en hätt zwee Standbeen.

■ **M. André Bauler (DP).** - Ben, et steet ee besser op zwee Bee wéi op engem!

■ **M. Carlo Back (déi gréng).** - Ganz richteg!

(*Brouhaha et hilarité*)

■ **M. André Bauler (DP).** - Kreativitéit an Innovatioun loune sech duerchaus. Si sinn d'Virusssetzung fir méi Sécherheet.

(*Brouhaha général et hilarité*)

Ech froe mech, wat et do ze laache gött. Et soll een ëmmer diversifizéieren. Et soll een ni op ee Päerd setzen. Mee et soll een ëmmer besser ...

(*Brouhaha général et hilarité*)

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Nee, Här Bauler, et ass Ären ...

■ **M. André Bauler (DP).** - ... seng Eeër net an dee selwechte Kuerf leeën. Léif alleguer, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - Här Bauler, Här Bauler, ...

■ **M. André Bauler (DP).** - ... wéi mer haut ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - ... et ass Äre sagenhaften Humor!

(*Hilarité*)

■ **M. André Bauler (DP).** - Merci, Här President, fir Äert Vertrauen!

Léif alleguer, wéi mer haut virun engem Joer de Budget fir 2021 gestëmmt hunn, waren eis Perspektiven effektiv net déi allerbescht. D'Situatioun an de Klinikke war dramatesch.

(*Interruptions*)

Eis Beweegungen a Kontakter waren ageschränkt. Mir haten eis agestallt op en Defizit fir d'Joer 2020

vu ronn 5 Milliarden Euro - mir erënnenen eis alleguer heibannen - an e Réckgang vum PIB vu 6 %. Mir hunn et awer glécklecherweis gepackt, fir d'Joer besser ze meeschtere wéi geduecht. Finalement ass de PIB just ëm 1,8 % zrëckgegang. Eisen Defizit ass mat 3,2 Milliarden Euro och manner héich ausgefall wéi gefaart, och wann dat alles, mee net gutt ass!

Am Verglach dozou, fir dat och nach eng Kéier an Erënnerung ze bréngen, ass de PIB an der Eurozon ëm 6,4 % gefall. An domat huet Lëtzebuerg d'Kris europawäit mat am beschten iwwerstan. Och wann een dobäi dat mënschlecht Leed an de finanzielle Misär net aus den Ae verléieren däerf, deen Eenzelner erlieft an erdroen hunn, och a grad besonnesch heiheim.

De wirtschaftleche Constat, deen ech elo just gemaach hunn, geet aus der leschter Konjunkturrott vum Statec ervir. Dës Nott erkläert déi positiv Entwécklung vun der ekonomescher Relance op d'Staatsfinanzen. D'staatlech Hëlfelefen hunn d'Verloschter vun de Betriber 2020 begrenzt a si hu ronn zwee Drëttel vun den Entreprises à risque virun der Illiquiditéit geschützt. D'Wirtschaft entwéckelt sech de Moment gutt weider, och wann natierlech nach ëmmer pandemiebedéngt Risiko bestinn. Denke mer nëmmen un déi nei Omikron-Variant!

D'Inflatioun mécht eis Suergen. Vill Kolleeginnen a Kolleegen hunn et virdu gesot. Si schéngt einstweilen éischter en temporäir Phenomeen ze sinn. A si wäert dëst an dat nächst Joer ëm 2,5 % leien. Hei géif ech awer roden, virsiichteg ze bleiwen. Ech si ganz zefridden, dat mer an der Cofibu konnten en Echange an deem Kontext och mam Zentralbankchef féieren, fir genee deen do Sujet eng Kéier méi genee ënnert d'Lupp ze huelen.

D'Croissance vum PIB gétt fir dëst Joer op 7 % a fir dat nächst Joer op 3,5 % geschat. D'Entreprises hunn de Moment Vertrauen an d'Relance. De Chômage geet weider erof an dat op de Virkrisenniveau.

D'öffentlech Finanzen sinn amgaangen, sech ze erhuelen. Dëst, well eeben déi staatlech Recetten dank der wirtschaftlecher Relance erëm klammen. Am Verglach zu eisen Nopeschlänner sinn eis staatlech Recetten elo méi héich ewéi virun der Kris. Déi wirtschaftlech Perspektiv sinn also am Moment besser wéi virun engem Joer. Domat sinn eis Staatsfinanzen um Wee, fir kënnen lues a lues sanéiert ze ginn. Defiziter sinn do. Si wäerten natierlech manner héich ausfallen. À moins, wéi gesot, dat de Virus eis nach eng Kéier géif e Stréch duerch d'Rechnung maachen.

Mee, dat muss een awer éierlecherweis soen, mir wäerten am Zentralstaat nach eng Zäit Defiziter schreiwen. Dat sinn engersäits d'Konsequenze vun der Kris, ma dat huet awer och domat ze dinn, dat mer eebe grad keng Austeritéitspolitik fueren, déi de Wuesstum géif ofwieren an d'Investissementer an d'Zukunft erforsetz géif. Dat géif, denken ech, eiser Wirtschaft mëttelfristeg schueden, och wa mer kuerzfristeg natierlech a puncto Defizit besser dostéigen.

Et gétt der Politik jo ëmmer virgehät, si géif nëmmen vu Walechance zu Walechance denken. Abee, hei denke mer iwwer 2023 eraus, well mer eeben eis Economie op e längeren Zäitraum hi fit fir de Wandel wëlle maachen.

Mir sollten d'Defiziter am Zentralstaat dofir och am Licht vun all deenen Erausforderunge kucken. De Staat ass massiv intervenéiert, huet musse Scholde maachen, fir laangfristeg e gigantesche Schued ze vermeiden, deen eis vill méi deier gi wier wéi dat, wat et eis elo kascht.

Déi positiv Entwécklung vun eiser Wirtschaft an de Staatsfinanzen de Moment, déi och de Statec hei zeechent, déi geet och aus enger Rei Avisen ervir, déi am Kader vum Budget 2022 verfaasst goufen. Ech wëll also fir d'alleréischte op e puer Aspekter vun deenen Avisen agoen.

D'Chambre de Commerce erkläert an hirem Avis, dat déi gutt Resistenz vun eisem Land an der Kris zu engem groussen Deel op déi gutt Ausgangssituatioun vun de Staatsfinanzen zrëckzeféieren ass. Ech erënnenen drun: 2018 an 2019 hate mer keng Defiziter am Zentralstaat, trotz ganz héijen Investissementer vun ëm déi 2,5 Milliarde pro Joer. Risiken, déi mat der Pandemie zesummenhänken, bleiwe bestoen. Trotzdeem entwéckelt sech d'Staatsrecetten de Moment ganz favorabel!

D'Finanzsprëtze vun der Regierung, déi mir och hei am Parlament guttgeheescht hunn, droen hir Friichten. Déi Lëtzeburger Zentralbank ënnersträicht sou zum Beispill, dat den Taux d'emploi 2020 um selwechten Niveau bliwwen ass wéi 2019. Dat natierlech wéinst den Hëlfelesmesurë vun der Regierung.

D'Handwierkerkummer begréisst hirersäits déi héich Investissementer an d'Zukunft. Grad d'Voleté Soziales, Ëmwelt, Logement, Energie ginn am Budget 2022 prioriséiert. An deem Kontext betount dann och d'Chambre des Métiers, dat dës Hëlfelefen

e strammen Defizit - stramm Defiziter: Dat erënnert e bëssen un eise Kolleg Gast Gibéryen, deen ëmmer vum ...

(Hilarité)

... stramme Wuesstum geschwat huet -, mee e strammen Defizit geschaf hunn. Eng exzeptionell Situatioun, déi natierlech net ze laang unhalen däerf, wéi d'Chambre des Métiers zu Recht ënnersträicht.

Och d'Chambre vun de Staatsbeamten an öffentlechen Employéen ënnerstëtzt d'Mesuren, déi de Staat geholl huet, fir d'Konsequenze vun der sanitärer Kris ofzefieder. Gläichzäitig begréisst d'Staatsbeamtekummer déi héich öffentlech Investitiounen, ouni déi mer eis net op d'zukünft Defie kéinte virbereeden.

De Conseil national des finances publiques, deen ëmmer soll e ganz kritesche Bléck op eis Staatsfinanze geheien, erkläert - gradwéi de Statec -, dat den Impakt vun der Covidkris méi niddreg ass wéi gefaart an eis Relance heiheim méi staark ass wéi am Rescht vun der Eurozon. D'makroekonomesch Previsiounen sinn aktuell besser wéi nach am Ufank vun der Pandemie ugehol. Och wann d'Hëlfelesmoosnamen natierlech Defiziter mat sech bruecht hunn, wäert de Sold an den nächste Joren erëm positiv ginn. De Plan pluriannuel gesäit vir, dat den Defizit am Gesamtstaat ofgebaut gétt, soudatt mer ab 2024 erëm e positive Sold verbuche kënnen.

De CNFP stellt och fest, dat eis Schold nach ëmmer kloer ënnert dem Regierungszil vun 30 % vum PIB läit, sou wéi et am Koalitionsaccord festgehalen ass.

De Conseil national erkläert sech déi vergläichbar gutt Situatioun duerch d'Gewiicht vun der Lëtzeburger Finanzplaz an eiser Wirtschaft, déi natierlech eng atypesche Economie ass! Eng kleng oppen Economie huet ëmmer en atypesche Charakter. Meeschtens dominéiert ee Secteur. Net necessairement, mee villfach ass dat de Fall. Bei eis hei zu Lëtzebuerg ganz sécher!

Am Fall vun der Viruskris, am Fall vun deem externe Schock, dee mer erlieft hunn an deem d'Pandemie nun emol ass, huet de Finanzsecteur - an do hate mer Chance, jo! - eis gehollef, fir weesentlech besser duerch d'Kris ze komme wéi aner Länner. Gläichzäitig ass dës Dominanz, an heibannen hunn och verschide Politiker dat ënnerstrach, e Risiko, am Fall wou mer enges Daags e Schock hätten, deen eis Finanzplaz géif treffen. Och dat hu mer schonn e puermol an der Cofibu diskutéiert.

Mir verschléissen och als Majoritéit, denken ech - an net nëmmen d'Majoritéit -, kengesfalls d'Ae virun dëser Gefor! Ma et soll een awer och net den Däiwel un d'Mauer molen. Fir de Moment echappéiere mer gutt. An dat huet och mat der Diversificatioun vun der Finanzplaz ze dinn, déi haut, contrairement zu 2008, also während der Bankekris, weesentlech méi diversifizéiert an domadder méi breet opgestallt ass!

Mir hunn also eng Diversificatioun innerhalb vun der Spezialiséierung, innerhalb vun deem spezialiséierten Ekosystem, deen eise Finanzsecteur nun emol duerstellt.

D'Avisen vun de Kummeren an aneren Organer weisen op jidde Fall, an do gétt et e breede Konsens, dat den Defizit aus reng vollekswirtschaftlecher Sicht justificéiert ass a war. D'Hëlfelesmoosname waren néideg, fir der Kris eebe besser Meeschter ze ginn! Well soss wieren eng ganz Rëtsch Betriber a Privatberuffler d'Baach agaang. Vum Impakt op de Chômage net ze schwätzen.

Ech erënnere mech selwer - an ech hoffen, Dir erënnert lech och - un déi Méint Mäerz, Abrëll, Mee d'lescht Joer, wéi mer gesinn hunn, wéi d'Bourse sech entwéckelt hunn, wéi mer gesinn hunn, wéi d'Staaten hu missen intervenéieren, wéi mer gesinn hunn, wat fir eng Ängschte sech och fir déi verschidden Economie breetgemaach hunn, dat keen esou richteg wousst, wou d'Rees kéint oder géif higoen. A grad dowéinst war et wichteg, dat de Staat seng Responsabilitéit iwwerholl huet.

Wéi de Conseil national des finances publiques erkläert, huet grad d'Finanzplaz, déi 25 % vun der gesamter Valeur ajoutée ausmécht, déi eis Economie generéiert, a besonnesch d'Innovatioun op dëser Finanzplaz eis méi sécher duerch d'Kris bruecht! De Finanzsecteur beschäftegt haut méi wéi 50.000 Leit, ronn 53.000 Leit, wa meng Souvenire gutt sinn. Dat sinn der méi, wéi zu Lëtzebuerg Schüler a Studenten am Precoce, am Lycée an op der Uni ageschriwwen sinn. Iwwer 50.000 Mënschen, déi hire Liewensënnerhalt fir sech a fir hir Familljen op der Finanzplaz verdéngen!

Eis Fongenindustrie ass d'Nummer zwee an der Welt. Am Grand-Duché ginn iwwer 5.600 Milliarden Euro Avoiren an de Fonge verwalt. Dës Avoire kann ee mam järelechen nominale PIB vu Japan vergläichen, der drëttstärkter Economie weltwäit! An ech denken, Här Finanzminister, dat Der déi Economie gutt kennt.

D'Wichtigkeet vum Finanzsecteur fir eis Steierrecetten ass enorm. Ee Véierel vun de Recettë vum

Zentralstaat kommen aus dem Finanzsecteur. An als kleng Rappell: De Finanzsecteur mécht 24 % vun der Lounsteuer aus. 75 % vun der kommunaler Gewerbesteier. Iwwer 75 % vun der Kierperschaftsteuer an 100 % vun der Taxe d'abonnement evidenteweis.

D'Recettë vun der Taxe d'abonnement sinn iwwert déi lescht Joren net just eng positiv Finanzquell fir d'Staatsrecettë gewiescht, mee d'Tendenz geet erop. De Projektionen no wäert dës Kategorie vu Recette vum enger Milliard Euro 2019 op annerhalfe Milliard Euro 2025 klammen. Dat huet natierlech och mat der positiver Entwécklung oder grad mat der positiver Entwécklung op de weltwäiten Aktiemäert ze dinn.

D'Steierrecettë vun der Finanzplaz sinn also bedeiend fir Lëtzebuerg. Mee et muss ee sech awer och bewosst sinn, dat mer eebe staark vun dësem Secteur ofhänken. A wann d'Aktivitéiten op eiser Finanzplaz erofginn, wäerten och eis Steierrecetten deementspriedend méi kleng ausfallen.

Sech op de Status quo ze behaupten an ze hoffen, dat et och an Zukunft ëmmer esou weidergeet an esou géif weidergoen, dat wier eng schlecht Iddi. Dofir spillt eeben d'Diversificatioun innerhalb vun der Spezialiséierung, innerhalb vum Ökosystem Finanzplaz eng essenziell Roll! Si dréit zu méi Stabilitéit, zu méi Widerstandsfäegkeet bäi. An doriwir eraus muss et eis Ambitioun generell bleiwen, fir eis Wirtschaft méi ze diversifizéieren. An ech mengen, do kennt Der d'Beispiller alleguer. Loosse mer eis Industrie net vergiessen, eist Handwierk, eist Korschhandwierk, d'Kreativwirtschaft a vill kleng a mëttelstänneg Betriber, déi zu där Diversifizéierung, déi zanter de 60er-Jore bedriwwen gétt, bäidroen.

Léif alleguer, de Luxembourg Green Exchange erlaabt, dat déi Lëtzeburger Finanzplaz déi zweetgréngst an der Europäescher Union ass. D'Hallschent vun allen nohaltegen Obligatiounen weltwäit ass hei cotéiert. Déi nohaltege Transitioun geet just mam private Secteur zesummen, Hand an Hand. Den öffentleche Secteur huet weeder d'Ressourcen nach d'Mëttel, fir dat eleng unzegoen.

Mir sinn deementspriedend bereet, fir op Recettë vun der Taxe d'abonnement ze verzichten, wann et ëm d'Bekämpfung vum Klimawandel geet. Konkret erhieft de Lëtzeburger Staat mëttlerweil just nach 0,01 %, amplaz 0,05 %, op nohaltege Wäertpabeieren. Déi Suen huet de Staat manner an der Keess, mee dat ass et awer derwäert! Et ass derwäert fir eis Ëmwelt, et ass derwäert fir d'Bekämpfung vun der Klimakris, fir d'Zukunft besonnesch vun deene jéngere Generatiounen.

Ech si ganz dankbar fir dee rezenten Echange, dee mer an der Finanzkommissioun hate mat de Spezialisten, mam CEO vum Luxembourg Green Exchange, mat de Verantwortleche vun der Bourse, déi eis Erklärunge geliwwert hunn iwwert déi nohaltege Finanzen an och d'Kontroll vun den Acteuren, déi do ënnerwee sinn, an och déi Taxonomie, déi an deem Kontext ugewannt gétt an déi weider evoluéiert, grad eebe fir e Greenwashing ze vermeiden.

Ech soen alle Kolleeginnen a Kolleeg Merci, vun alle Säiten, déi an där Reunion do derbäi waren, fir dat mer eis eebe grad e bessert Bild kënnen maachen a fir dat mer och Virurteeler an deem Beräich kënnen ofbauen.

Krypto: Dat ass net grad meng Spezialitéit, hein, mee ech soen awer eppes dozou. Dat ass e Wuert, dat eis mëttlerweil all e Begrëff ass, mee déi mannt kënnen sech dacks dobausse virstellen, ëm wat et do geet. Als Privatpersoun kann ee sech och nach soen, dat een deem léiwier nach e bëssen op Distanz nokuckt, et op Distanz suivéiert an ofwaart. Als Staat kënnen mer eis awer dëser Technologie net verschléissen! D'Kryptosphäre huet Potenzial, an dat wëlle mer net, andeems mer och an dësem Fall en transparenten a séchere Kader bidden. Alternativ Fongen dierfen, ënner gewësse Konditiounen, a virtuell Avoiren investéieren. Den 29. November dëses Joers huet d'CSSF e Guide zu de virtuellen Avoire verëffentlecht. D'Investisseure kréien also e stabillegale Kader, dee Vertraue schaaft an esou eis Finanzplaz stäerkt.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, meng Fraktioun kuckt trotz allem ...

(Interruption)

... zouverständlech an d'Zukunft. Mir hu laang fir e Level-Playingfield plädéiert, also en internationaalt Steierklima, an deem d'Reegele vun Spill, virun allem wat d'Mindestbesteuerung betrëfft, déi selwecht sinn. Ouni dësse Level-Playingfield war d'Diskussioun ëm d'Steiergerechtegkeet ëmmer och eng strateegesch Fro: Wien erhéicht d'Steieren also fir d'éischt? Wëssend, dat déi Länner, déi net direkt oder guer net matzéien, da géife vun esou enger Situatioun profitéieren.

Elo sinn op OCDE- an EU-Niveau politesch Accorde fonnt ginn, fir endlech op de Wee vum Level-Playingfield ze goen. Steierlech Differenze sollen ëmmer manner eng Roll spillen. Dofir ginn eis aner Stäerkten elo méi wichteg an d'Finanzplaz Lëtze-

buerg huet vill där Stäerkten, huet sech am Laf vun de Joerzénkten e Knowhow, Kompetenzen ugéegent. Mir sinn also an deem Sënn gutt opgestallt.

Mir hunn, ech hunn et just gesot, en Knowhow, zum Beispill exzellent Juristeberoder a Finanzexperten. Mir hu sécher a performant Datenzentren; de MeluXina-Supercomputer zu Biissen ass zum Beispill ee vun de séierste Computeren op der Welt. Mir hunn eng effikass Kontroll. Zanter der Finanzkris am Joer 2008 huet sech den Effectif bei der CSSF vu ronn 308 op 932 Employéen d'lescht Joer méi wéi verdräifacht. Dat weist, wéi seriö mer zu Lëtzebuerg d'Anhale vun der Legislatioun kontrolléieren.

Lëtzebuerg huet also e leeschtungsfaegen, innovativen Ekosystem! Et huet een hei zu Lëtzebuerg ganz viles, wat ee brauch, fir als Entrepreneur Erfolg ze hunn. Well: Wat wier en Investmentfong ouni Accès op den europäesche Maart? Wat wier eng zolidd Gesetzgebung ouni spezialiséiert Affekoten, déi se weiderentwéckelen, upassen an ëmsetzen hëlfelefen? Wat wier e kompetitive Steiersaz ouni politesch a sozial Stabilitéit? Wat wier eng Obligatioun ouni Kreditwürdigkeet?

An eisem Ekosystem kommen zeg Facteuren zesummen, déi ee brauch, fir kënnen ze schaffen! Dat mécht Lëtzebuerg als Land an als Standuert méi attraktiv. An trotzdem bleiwen dës Virdeeler, déi mer de Moment genëssen, net éiweg. Aner Länner sinn net nëmme Partner. Et ass dacks gesot ginn: Lëtzebuerg a London sinn net nëmme Konkurrenten, si sinn och Partner, wat d'Finanzplaz ugeet. Jo. Mee aner Länner sinn net nëmme Partner op dësem Punkt, si sinn och Konkurrenten!

Denke mer nëmmen u Groussbritannien. Ech soen et hei och ënner der Kontroll vum Laurent Mosar, dee sech a Saache Groussbritannien, Finanzplaz London a Brexit och gutt auskennt an hei schonn divers Kéieren zu deem Thema intervenéiert ass.

■ **M. Laurent Mosar (CSV)**.- Très bien!

■ **M. André Bauler (DP)**.- Nei Technologie kommen op de Marché.

(Hilarité et interruption)

A mir müssen also och hei weiderhin no vir kucken. Eis Haaptstäerkt ass also eise Wëllen an eis Capacitéit, fir eis ëmmer erëm nees nei ze erfannen. Mir adaptéieren eis Legislatioun permanent, fir eeben den Acteuren e passenden, e fortschrëttleche Kader an esou déi gréisstméiglech Rechtssécherheet ze bidden.

Här President - ech gesinn, en huet och net gewieselt, dat ass gutt, da verschwätzen ech mech och net -, dank eiser Finanzplaz si mer besser duerch d'Covidkris komm wéi gefaart. Dat eeben, well d'Finanzplaz diversifizéiert ass. Si ass innovativ, kuckt no vir. Mir hunn an der Vergaangenheet ëmmer eis Gesetzgebung kënnen adaptéieren, fir mam Fortschritt matzehalen an och matzegoen. Wann eng Spart ewechgefall ass, dann huet eng aner se kompenséiert. D'Innovatioun vun eiser Plaz garantéiert also grad eis Kontinuitéit.

(Interruptions)

Mir kënnen a wäerten eis net ausrouen, mee mir kucken no vir an investéieren an d'Zukunft, an d'Diversificatioun an an d'Nohaltegkeet vun eise Strukturen. Eisen Ekosystem, deen dauernd evoluéiert, wäert de Lëtzeburger Wuelstand och weiderhin hëlfelefen ze schützen.

Wa mer scho bei Sécherheet sinn: Zur Sécherheet gehéiert eebe grad och de Sujet Schutz!

Léif alleguer, haut stëmme mer de leschte Budget, deen de Pierre Gramegna hei am Plenum ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance**.- Awer net méi haut!

■ **M. André Bauler (DP)**.- ... am ...

■ **Une voix**.- Haut net!

■ **Une autre voix**.- Haut oder muer!

■ **M. André Bauler (DP)**.- Haut stëmme mer ... Haut nach net, et ass wouer.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance**.- Haut nach net!

■ **M. André Bauler (DP)**.- Jo, ech hat ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance**.- Dir sidd Ärer Zäit virus, Här Bauler.

■ **M. André Bauler (DP)**.- Ech si menger Zäit vläicht ausnamswies virus. Nee. Ech hunn, ...

(Hilarité)

Ech hat dat emol esou virgesinn! Et ass wouer. Ech hunn et vergiess, Här President. Ech duecht, mir kéimen haut op en Enn, mee et ass gutt, dass mer muer de Moie mat klorem Kapp de Budget nach eng Kéier betruechten, ier mer dann zu de Votte kommen.

■ **Une voix**.- Hutt Der haut nach eng wëlles, Här Bauler?

(Hilarité)

■ **M. André Bauler (DP).** - Haut stëmme mer net de leschte Budget, mee muer stëmme mer awer de leschte Budget, deen de Pierre Gramegna hei am Oktober virgestallt huet! An dowéinst wëll ech him, wëll ech dem Här Finanzminister villmools Merci soe fir d'Ustregungen, déi hien déi lescht aacht Joer gemaach huet. Hien huet, fir et kuerz a grëffeg ze soen, d'Reputatioun vun eisem Land verbessert, andeem hie mat eis zesammen, mat der Chamber, internationalen Standarden ëngesat huet, mat der Steuerreform vun 2017 d'Personen an d'Famillje mat klengem a mëttlerem Akommes entlaascht huet. An him läit a louch ëmmer och d'Stabilitéit vun eise Staatsfinanzen um Häerz!

Merci, Här Minister, lech, a merci och Äre Beamte fir déi gutt Zesummenaarbecht an der zoustänneger Kommissioun an och nach eng Kéier merci dem Rapporteur fir seng wäertvoll Aarbecht. D'nächst Joer trëtt dann d'Madamm Yuriko Backes d'Funktions als Finanzministesch un. D'Madamm Backes huet als fréier Diplomatin extra gutt Kenntniss vum Lëtzebuurger Staat an der Europäescher Unioun.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).** - Si huet eng professionell a gewëssenhaft Aart a Weis an ech sinn iwwerzeugt, datt si eng exzellent Finanzministesch wäert sinn!

Merci fir Är Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - A merci lech, Här Bauler. Nächsten agedroene Riedner ass den Här ...

■ **Plusieurs voix.** - François Benoy.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.** - ... François Benoy. Här Benoy, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. François Benoy (déi gréng).** - Merci, Här President. Dir Dammen an Hären, jo, d'Aarbecht vun engem Budgetsrapport ass bei mir och nach relativ frësch. Dofir weess ech, wat et heescht, dat ze maachen. An dofir wëll ech ufänken an dem Dan Biancalana Merci soe fir déi Aarbecht an him och felicitéieren dofir an him och speziell Merci soen, dass en dat Thema vun der Sécherheet, an zwar a senger Ganzheetlechkeet, thematiséiert huet. Ech mengen, dass dat eppes ass, wat der aktueller Debatt ganz gutt gedoen huet.

Da wëll ech awer och dem Finanzminister, dem Pierre Gramegna, villmools Merci soen. Hien huet nämlech, an dat verbënnt eis, mengen ech, ...

(Interruptions)

... Theemen, déi him ganz wichteg waren a fir déi sech engagéiert huet, an déi si mir och ganz wichteg. Ech nennen do zwee Beispiller: De Klimaschutz op där enger Säit an op där anerer Säit och d'Sustainable Development Goals. An dat hunn ech - net fir d'éischt, awer op jiddwer Fall ganz staark och - gespuert, wéi mer virun zwee Joer op der COP waren zu Madrid. An ... Voilà! Ech hunn do net esou vill Finanzministere begéint an dofir muss ech soen, dass ech dat wierklech appreciéiert hunn an dass ech mengen, dass eng ganz Rei aner Finanzministere sech an där Hisiicht vum Pierre Gramegna kënnen eng Scheif ofschneiden.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. François Benoy (déi gréng).** - De Moien huet den Här Gramegna hei och nach eng Kéier gesot, dass am Ufank vun der Legislaturperiode, wéi hie Finanzminister ginn ass, Lëtzebuerg op enger Schwaarzer Lëscht war wéinst der Steuerpolitik an dass mer wierklech alles musse maachen, fir dass mer net méi op esou enger Schwaarzer Lëscht sinn. Ech mengen, mëttlerweil si mer wierklech Virreider a mir schaffe ganz engagéiert fir méi Transparenz, Antiblanchiment an esou weider.

An ech wëll dann awer och iwwer eng aner Lëscht schwätzen, nämlech de Climate Change Performance Index, an deem Lëtzebuerg nämlech d'18. Plaz ze si beim Leadergrupp. An dat weist och nach eng Kéier ganz kloer, awéifern déi heite Koalition wierklech de Klima- an Ëmweltschutz ganz eescht hält an och zu gudder Resultater kënn.

An ech mengen, mir musse ... Mir sinn trotzdem nach laang net do um Schluss ukomm a mir musse alles maachen, fir dass mer eis do nach besser placéieren. An ech zitieren dann erëm de Pierre Gramegna: „Wo ein Wille ist, ist ein Weg.“ A mir wäerten op jidde Fall ganz engagéiert an déi Richtung weiderschaffen als Gréng!

■ **Une voix.** - Très bien!

(Interruption)

■ **M. François Benoy (déi gréng).** - Ech fänken dann u mat menger eigentlicher Ried. Wa mer iwwer d'Lëtzebuurger Ökonomie schwätzen, da stelle mer eigentlech fest, wa mer déi klassesch makroökonomesch Indicateuren huelen, dass mer ganz gutt do sinn. Mir si gutt duerch déi Kris komm, ënner aneirem well mer e staarke Service- an och Finanz-

sektor haten. Mir hunn nei Aarbechtsplazen och an der Kris geschaf a mir stinn och, wat d'Previsiounen ugeet, am europäesche Verglach ganz gutt do. A mir sinn natierlech als klengt Land ugewisen op Investissementer aus dem Ausland. Mir musse kompetitiv sinn an d'Fro ass natierlech: Wéi stelle mer onst Land fir d'Zukunft op?

A verschidde Facteure spillen do, mengen ech, mat, fir attraktiv ze sinn. Et ass op alle Fall net esou, dass de steierleche Kader fir d'Entreprises aleng de Facteur wär vun der Attraktivitéit. Ech mengen, dass och grad mat deene ganz wichtege Efforte vun de leschte Joren, dass mer eng weltwäit Mindestbesteuerung hunn, an der Steierfro och eebe grad déi aner Facteure fir d'Zukunft méi wichteg ginn.

An dat ass och ganz richtig esou, well dee „race to the bottom“ net gutt war, dee mer déi lescht Jore kann hunn. Well mer nämlech wierklech e staarke Staat a staark Staate brauche fir déi Investissementer, déi mer eebe fir d'Zukunft brauchen, sief et an der sozialer Fro oder och an der Klimafro.

A fir ons Gréng ass kloer: Fir dass mer als Land kompetitiv sinn, musse mer och als Land attraktiv sinn. An dofir musse mer attraktiv si fir Entreprises, fir dass déi sech hei néierloossen, fir dass se hei investéieren, fir dass se hei Recherche maachen, fir dass hei Betriber gegrënnt ginn. A mir musse awer och attraktiv sinn, dass d'Leit heihinner schaffe kommen! Dass se sech hei weiderbilden. Dass se hei opwuessen, dass se hei al ginn. Bref, mir brauchen en attraktiivt an e kompetitiivt Land, fir hei gutt ze liewen.

Här President, Dir Dammen an Hären, en attraktiivt Land also mat enger zukunftsfaeger a klimaneutraler Ökonomie. An dofir musse mer d'Grundvoraussetzung schafen, dass eis Ökonomie net just kuerzfristeg, mee och laangfristeg sech nohalteg entwéckelt. An zwar, dass mer an Zukunft klimaneutral sinn. Mir hunn eis d'Zil ginn, fir dat 2050 ze sinn. Mee ech soen: Mir musse dat méi séier maachen. Mir musse dat esou séier wéi méiglech maachen!

An dat ass eng ganz déifgräifend Transition, déi do op ons duerkënn vun der fossiller Energie bis op 100 % erneierbar. A just déi Entreprises, déi elo schon déi richtig Weiche stellen an déi Transformation anticipéieren, wäerten och, mengen ech, d'Gewënner sinn an Zukunft um Niveau vun der wirtschaftlecher Entwécklung. Déi aner wäerten ofgehaange ginn an dofir musse mer elo als Land Vollgas ginn a Richtung Klimaneutralitéit. Dat ass eng zentral Fro vun der Kompetitivitéit vun onser Ökonomie a vun der Attraktivitéit vun onsem Land!

Lëtzebuerg hält dës Erausforderungen awer scho säit Joren eescht. An och an deem heite Budget erëm ass de Klimaschutz eng Prioritéit. Mir hunn héich Depensen, wat de PNEC ugeet, vu knapp 2 Milliarden, an dee Montant wäert och am Pluriannuel weider klammen.

An e weidert wichteg Instrument - an eng ganz Rei Experte seet dat och -, fir dass mer eebe klimafreundlech Technologien férdere, ass, dass mer eng Besteuerung maache vun den Emissiounen no dem Verursacherprinzip. An ech sinn domat bei der CO₂-Steier, déi mat deem heite Budget d'nächst Joer wäert ëm 5 Euro an d'Luucht goen, op 25 Euro d'Tonn. Domadder schafe mer e konkurrenzellen Advantage fir d'Acteuren, déi an der ökologescher Transition sinn. Duerch d'Hausse awer parallel vum Steierkredit an d'Hausse, déi mer jo och mat deem heite Budget maachen, vun der Allocation de vie chère gëtt déi heite Steier awer och gutt ofgefiedert fir d'Menagé mat klenge Revenuen.

Déi rezent Nott vun dem Statec huet gesot, dass eis Klimapolitik gräift. Well mir wäerten d'18. Plaz ze si beim Leadergrupp, déi mer bis 2030 hunn, landen. Mir musse dat natierlech awer ëmmer am Bléck halen, well de Gros vun eisen Emissiounen geet op den Transport zréck, zum groussen Deel och den Tanktourismus. An, bon, och do sinn d'Venté par rapport zu 2019 erofgaangen. Mee, an dat seet d'Zentralbank an hirem Avis: Et geet awer net duer an den nächste Joren, fir dass mer déi Trajectoire hale kënnen.

Dofir musse mer eis elo och scho Gedanke maachen, wéi mer déi CO₂-Steier wëlle weider entwéckelen, wéi mer mat deem Instrument no 2023 weidermaachen. Dat ass och eppes, op dat eis a verschidde Avisen opmierksam gemaach gëtt, vun der Zentralbank, der Handelskammer, der Fedil an esou weider. Well d'Entrepris brauche justement Previsibilitéit, fir dass sech eebe hir klimafreundlech Investissementer loune kënnen. A mir mengen op alle Fall, dass mer déi CO₂-Steier ... A mir mengen, dass kee Wee derlaanschtfeiert, dass mer an déi heite Richtung, déi mer elo ugefaangen hunn, weidermaachen an dat Ganz och natierlech sozial offiedere.

Et kann een awer och vläicht iwwer aner Modeller diskutieren. Zum Beispill eng automatesch Evolution vun der CO₂-Steier par rapport zum Erreeche vun Tëschenziler ...

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. François Benoy (déi gréng).** - ... an doru gekoppelt natierlech dann och eng automatesch Upassung un de Crédit d'impôt, fir dass mer d'sozial Gerechtegkeet garantéieren.

Positiv Incentiven an Hëllef sinn natierlech wichteg fir d'Leit, awer och fir d'Entreprises. Mat deem heite Budget ginn d'Primme verlängert an ugepasst. Sief et am Beräich vun der Mobilitéit, am Beräich vum Heizen, vun der Effizienz vum Bauen, awer och wat erneierbar Energien ugeet. An och déi kleng Revenue sollen et an Zukunft hei nach méi einfach gemaach kréien, fir vun deene Primmen ze profitéieren.

Eng Mesure och, déi am Budget steet, ass ... An ech sinn och speziell frou, dass déi kënn, well ech virun zwee Joer nämlech eng Question parlementaire an deem Sënn gestallt hat, an de Pierre Gramegna hat mer dunn och geäntwert, si géifen dat kucken, fir dass dat iergendwann eng Kéier géif kommen. An d'Waarden huet sech gelount. Et geet hei dréms, dass een d'Bauspuervertrag och an Zukunft kann notzen, fir an eng Fotovoltaikanlag ze investéieren. Dat ass wierklech eng ganz gutt Mesure, déi mat deem heite Budget kënn. Gradewéi och, dass d'Revenuen aus klengen Anlagen net méi besteiert ginn. Dat sinn zwou Mesuren, déi wierklech eebe hëllef, fir dass mer déi Transition weiderbréngen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. François Benoy (déi gréng).** - Wat dann d'Hëllef ugeet fir d'Entreprises: Am Kader vun all de Covidgesetzer hu mer nei Hëllef och gemaach, wat nohalteg Investissementer ugeet. Bon, mir mierken awer, dass déi verschidde Hëllefregimenter net ëmmer honnertprozenteg oder komplett ausgenutzt gi vun den Entreprises. Also musse mer kucken, dass mer och déi Hëllef fir d'Entrepris vläicht nach méi effikass opstellen.

Wa mer nämlech wëlle kompetitiv bleiwen, da musse mer aus Lëtzebuerg wierklech e Land maache vun de Klimasoluzioni. Mir musse d'Entrepris wierklech „fit for climate“ maachen an dofir brauche mer, an dorunner gëtt och geschafft, e richtige Klimapakt och mat den Entreprises. A mir musse kucken, eebe och steierlech Avantagen nach weider ausbaue fir d'Entreprises, déi an d'Energietransition investéieren, a parallel dozou och d'Chancé wierklech vun der Digitalisatioun a vun der Fuerschung voll ze notzen. An och mat deem heite Budget ginn d'Depensen an der Digitalisatioun weider an d'Luucht.

Wa mer iwwer eng zukunftsfaeger a klimaneutral Ökonomie schwätzen, musse mer natierlech och iwwer d'Finanzplaz schwätzen! Mat engem Drëttel vun dem PIB wësse mer einfach, dass et en immens wichtege Secteur eebe ass an dass mer e wierklech an där heiter Hisiicht och nach méi fit fir d'Zukunft musse maachen.

De Pierre Gramegna huet de Moie gesot - an ech wëll eebe nach eng Kéier op eng Ausso vun em zréckkommen, déi ech och ënnerstëtzen -, dass mer haut, wat d'Finanzplaz ugeet, besser dostéinge wéi am Ufank vun där heiter Koalition. Mir hätte se gutt opgestallt. Si géif gestärkt an hätt och besser Perspektiven. Gläichzäitig sot de Finanzminister awer och, an dat deelen ech och, dass mer déi Transition trotzdem an Zukunft nach besser organiséiere missten, fir dass mer eebe méi Kapital an déi gréng Transition mobiliséiert kréien, also déi Dynamik, déi mer hunn, oprechterhalen, awer nach weider denken.

E wichteg Instrument, dat mer sagefouert hu mat dem leschte Budget, war d'Taxe d'abonnement réduite, wat e gudd Schrëtt war. Bon, elo hu mer natierlech déi ganz Diskussioun ronderëm d'Taxonomie. Et ass gutt, dass fir de Moment, wann een et positiv gesäit, Gas an Atom net dra sinn, well dat sinn eebe grad och keng nohalteg an och keng Zukunftstechnologien!

E Punkt, deen awer, mengen ech, wichteg ass, ass, dass mer déi Klimafinanzrisiken an den nächste Joren nach méi eescht huelen. D'Zentralbank huet och an hirer „Revue de stabilité financière“ gesot, dass do nach Loft no uewe wär. Si huet gesot, dass eebe eng Etüd vun de Banken an och de Fongen a puncto Strategien, fir d'Secteurs a Richtung niddreg CO₂ ze dirigéieren, nach „timide, voire inexistante“ wär (veuillez lire: dass eebe laut enger Etüd zu de Banken an och de Fongen d'Entwécklung a puncto Strategien, fir d'Secteurs a Richtung niddreg CO₂ ze dirigéieren, nach „timide, voire inexistante“ wär), an dass do eebe och e Risiko wär fir ons Finanzplaz.

Also: Klimarisike musse mer nach méi genau analyséieren a musse wierklech dem Finanzsektor, mengen ech, och dobäi hëllef.

Am Moment kenne mer virun allem déi eng Etüd vum Greenpeace, déi et gëtt, déi déi 100 gréisste Fongen analyséiert huet mat dem Resultat, dass mer do bei deenen 100 gréisste Fonge bei engem 4-Grad-Zenarion landen. A mir wëssen alleguerten, mir misste

bei engem 1,5-Grad-Zenarion sinn. Do musse mer also nach dru schaffen.

Mee et feelt eis awer do eigentlech un Donnéeën. An dofir mengen ech, dass et och duerch am Kader vun der Sustainable Finance Strategy vläicht sënnavoll wär fir ze kucken, dass een do méi e komplett Bild dervu kritt, eebe am Sënn, dass mer méi Transparenz an och méi Risikoidentifikatioun hunn. Well ech mengen, dass dat gekoppelt och u méi Incentive fir ...

(Interruption)

... wierklech gréng Investissementer ...

A wann ech soe „wierklech grénger“, da mengen ech wierklech grénger a kee Greenwashing. Ech mengen, dass déi Fro vun der Transparenz, der Risikoidentifikatioun zesumme mat de richtigen Incentiven dee weidere Boost ass, dee mer brauchen, fir dass mer déi Transition och op der Finanzplaz nach besser hikréien.

Wann ech iwwer d'Ökonomie schwätzen, wëll ech och kuerz op d'Landwirtschaft agoen, wou ech och mengen, dass et immens wichteg ass, dass mer se an Zukunft nach besser opstellen. Mir hunn an der Pandemie gewise kritt, wéi wichteg de Konsument regional a qualitativ héichwäerteg Liewensmittel sinn. Dat kann een illustréieren an dem Beispill vun dem Bio, wou mer bei den Haushalter am Moment Depensen hunn, déi bei 12 % leien. E Beräich, wou mer awer nach vill op Importer ugewise sinn.

Gradsou gutt mierke mer, dass mer immens vill importéiere musse, wat Geméis an och Uebst ugeet; wat zum Deel och normal ass, quitte dass ech mengen, dass et do nach Spitt no uewe gëtt. Bei der Mëllec a beim Flesch si mer wierklech op déi ganz Exporter ugewisen. Dat si Marchéen, déi awer volatill sinn, déi zum Deel emol esou, emol esou ausgesinn. An et gëtt och Ënnerscheeder bei de verschidde Produkter. Op alle Fall mierke mer, dass mer iwwer de Wee vum Export net déi Präisser garantiéiert kréien, déi mer brauchen, fir dass eis Bauere wierklech gutt an uerdentlech dervu liewe kënnen.

Mir musse elo bei der Ëmsetzung vun der gemeinsamer Agrarpolitik an och dem nationale Strategieplang respektiv de Gesetzer, déi mer duerno wäerten doraus maachen, kucken, dass mer d'Landwirtschaft zukunftsorientéiert opstellen, dass mer déi Intensivierungstendenzen ëmdreien, esou wéi d'Kommissioun eis et och mat op de Wee ginn huet an eisen Hausaufgabe fir den nationale Strategieplang.

Mir musse kucken, nach méi op d'Qualitéit ze goen an op d'Region ze goen, ze diversifizéieren a manner op den Export ze goen. Mer musse d'Prioritéit wierklech op eng buedemgebonne Landwirtschaft leeën, déi mat der Natur schafft, mat där Natur schafft, déi hir zur Verfügung steet, am Kreeslaf, a kucken, dass mer Nährstoffbilanzen hunn, déi an der Rei sinn. An esou stelle mer och eis Betriber besser fir d'Zukunft op.

Här President, Dir Dammen, Dir Hären, en attraktiivt Land heescht awer och e Land, wou mer eis séier, praktesch an nohalteg vun A op B beweegt kréien, mat engem gudden öffentlechen Transport, enger gudder Vélos- a Foussgängerinfrastruktur. Och dat sinn nämlech Facteure fir d'Kompetitivitéit vun eisem Land. Do musse mer investéieren, investéieren, investéieren!

An dat maache mer jo och. Dat maache mer och erëm mat deem heite Budget. Mir hunn en héijen Investissement an d'Schinn. Mir si souguer op europäeschem Niveau dat Land mat dem héchste Pro-Kapp-Schinnen-Investissementer. An déi Depensé klamme bis d'Joer 2024 op 600 Milliounen d'Joer. Mir hunn d'18. Plaz ze si beim Leadergrupp, a mir passe se nach weider un, Elektropimmen, déi mer och elo nach méi cibléiert maachen, och méi sozial gerecht maachen, plus de gratis öffentlechen Transport. An et gëtt weider dru geschafft, den Tram an all Himmelsrichtungen auszeweiden.

En attraktiivt Land mat enger kompetitiver Ökonomie heescht awer och, dass mer de sozialen Zesummenhalt an onser Gesellschaft garantéieren. Well just e Land mat enger politescher a sozialer Stabilitéit kann och ökonomesch kompetitiv sinn. Allerdéngs si mer konfrontéiert mat enger Situation, wou mer klammend Ongläichheeten hunn. An ech mengen, dass dat och zum Deel d'Stabilitéit a Gefang bréngt.

Mir gesinn, dass d'Revenuen an d'Revenuen aus dem Patrimoine ëmmer méi wäit auserreeginn. Den Aarmutsrisiko, dee klëmmt och. Quitte dass dese Budget och dorop natierlech Äntwerte gëtt. Mee mir stellen awer fest, dass d'Effikasitéit vun onsem Steier- a Sozialsystem ofhëlt. An do musse mer dru schaffen.

Mir Gréng soen op alle Fall: „Mir musse déi kleng Revenuen entlaaschten!“ An de Pierre Gramegna sot et och de Moien. Hien huet een Instrument ervirgestrach, an do deelen ech och seng Aschtzung: Dat ass nämlech de Steierkredit. Dat ass wierklech e gutt Instrument, wou een och ganz ci-

bléiert Saache ka maachen, och notamment wat d'Entlaaschtung ugeet. A mir hunn dat op verschidene Plaze gewisen.

Wou een dat dann onser Meenung no och muss maachen, ass enner anerem bei de Monoparentalen. Et soll een och driwwer nodenken, fir och d'Al-location de vie chère an Zukunft nach méi breet opzestellen. En anere Punkt ass, e bessert Gläichgewicht tëscht der Besteuerung, déi aus der Aarbecht an dem Kapital kënn, hinzekréien.

Mee alles dat sinn och Punkten, déi mer méi detailéiert bei där schonn e puermol ugekënnegter Steuerdebat wäerte beschwätzen. Ech hoffen, si léisst net allze laang op sech waarden a mir kënnen dann och wierklech dat doten am Detail eng Kéier hei an der Chamber maachen, an net eréischt Mochtsdag, mee éischter an den nächste Méint.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Woubäi ech da géif bei de Logement kommen. Och do hu mer festgestallt, dass an dem Krisejoer d'Präisser weider an d'Luucht ..., d'Hausse weidergaangen ass, trotz Pandemie. Am leschte Joer war et ëm 15 %. Bon, mir mierken, dass einfach verschidde Leit dofir net hei wunne bleiwen, op d'Grenz plënnere oder vläicht et emol guer net op Lëtzebuerg kommen. Also mierke mer: Och de Logementsproblem, d'Logementskris beanträgtcht ons Kompetitivitéit.

Quitte dass mer natierlech och an deem heite Budget wierklech weiderhin en héijen Invest hunn an d'effentlech Wunnengen. Also, de Paradigmewiesel vun dem grénge Logementsminister gëtt och mat deem heite Budget erëm weidergefouert. Am nächste Joer soll jo och eng Besteuerung vun net bebautem Terrain an dem Perimeter kommen, gradewéi eng Besteuerung vum Leerstand. Déi Instrumenter sollen op alle Fall emol op de Wee bruecht ginn. Mir kënnen als gréng Fraktioun just d'Regierung derzou motivéieren, fir dass se do esou séier wéi méiglech schaffen.

Also am Logement, wéi gesot, un de Steierschrauben dréien an anersäits och kucken, dass mer an den nächste Joren dee Budget garantéiert kréien, dee mer brauchen.

Bon, mir hunn natierlech och zu Lëtzebuerg eng ganz Rei Steuerbegëschtingen. Bon, déi heizen d'Demande weider un an d'Präisser ginn doduerch weider an d'Luucht gedriwwen. Dat seet ons d'OCDE och. Mir mengen, dass een déi éischter sollt reduzéiere respektiv ofschafen. Ech sinn do also net mat jiddwerengem d'accord, deen déi zum Deel weider wëllt ausbauen. Besser ass, dass mer kucken, amplaz dass mer nach méi Steuerbegëschtinge ginn, dass de Staat déi Suen investéiert an abordable Wunraum, deen och längerfristeg do bleift.

Beim Amortissement accéléré hu mer mat dem leschte Budget scho licht en éischte Schrëtt gemaach. Mir mengen awer, dass een do sollt méi wäit goen. Et kann een och nach aner Beispiller nenne vun deene Steuerbegëschtingen, wou een an onsen Aen an den nächste Jore sollt drugeen: d'Ofschreiwung vun den Zënse bei Locationswunnengen, wou et am Moment kee Plaffong gëtt, respektiv wéineg Besteuerung vun de Plus-value-immobiliären.

Déi Steuerbegëschtingen nämlech muss een och, mengen ech, ëmmer an de Kontext setzen dovun, dass dat Avantagë sinn, déi aner vläicht méi sënnavoll Steueravantages bremsen. Ech soe Steueravantages, déi een huet, wann ee säin Haus an eng Gestion locative sociale gëtt, respektiv den Amortissement accéléré bei den energieetesche Renovatiounen.

Also muss mer kucken, dass mer d'Investissementer, déi mer an de Logement maachen, méi gerecht besteieren, an eeben och kucken, dass mer dee Shift och hikréien, dass net nëmmer am Moment dat Ongläichgewicht do ass vun de Renditen, déi een huet, wann een an de Logement investéiert, mee dass mer kucken, dass mer och déi Investissementer nach méi an dat produktiivt Kapital era kréien an dass mer esou och d'Klimatransitioun besser ënnerstëtzen.

Déi Iddi, déi de Moien och nach eng Kéier opkomm ass vum Gilles Roth, ech nennen et dann eng „ökologesch Loi Rau“, ass op alle Fall eppes, wat mir als Gréng och ënnerstëtzen an eng sënnavoll Saach fannen.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).** - Très bien!

■ **M. François Benoy (déi gréng).** - Här President, Dir Dammen an Hären, en attraktiivt Land mat enger kompetitiver Economie heescht awer och, dass mer e Bildungssystem garantéieren, dee béid Profiler férdert, déi eis Economie brauch, an dass mer all de Kanner déi selwecht Chancë ginn. Mir liewen zu Lëtzebuerg an eng vun eise Stärkten ass déi multikulturell Gesellschaft, déi mer hunn. Gläichzäitig brauche mer also awer och e Bildungssystem, deen deem nach méi Rechnung dréit.

Eng kompetitiv Economie ass eebe grad och ugewisen dorop, dass de Bildungssystem och déi Leit iwwer-

wert, soen ech, déi gebraucht ginn. Mir hunn einfach e Mangel am Handwierk. Mir hunn e Mangel u Spezialisten. Mir hu vill Leit, déi awer net zu deem Ofschloss kommen, dee se brauchen. Dat hëlleft eis och net, fir eis Economie besser opzestellen oder méi kompetitiv ze sinn.

Ech begrëissen natierlech déi Investissementer, déi an de Bildungsberäich gemaach ginn, déi och nach weider mat deem heite Budget an d'Luucht ginn. Mir mussen awer och gesinn, dass d'sozioekonomesch Facteure wierklech d'Resultater vun de Schüler a Schülerinnen determinéieren, dass mer Sprochebarriären hunn an onsem Bildungssystem vu Kanner mat Migratiounshannergrond, dass mer Schwierigkeeten hu fir d'Leit fir d'Insertion professionnelle.

Och dee rezente nationale Bildungsbericht schwätzt an deenen heite Punkten nach eng Kéier vun enger Verstärkung. Also gesi mer, dass eise Bildungssystem eigentlech net déi Äntwerte gëtt, déi mer bräichten, fir der sozialer Diversitéit vun eise Land gerecht ze ginn.

Vläicht zwee, dräi Elementer, déi ech beim Liese vum Bildungsbericht bemierkt hunn. E seet eebe grad och, dass d'Inegalitéit grad beim Passage an de Secondaire sech nach eng Kéier verschärfert hunn. A si soen do, dass gréisser Reformen néideg sinn. Mir Gréng plädéieren do fir eng méi laang Scolaritéit.

E seet genauou gutt, dass déi vill Sproochen, déi am Bildungssystem mussen geliwwert ginn, en Handicap ass. A se soen am Bildungsbericht, dass mer do méi Souplesse a méi Diversitéit brauchen an dem Choix vun de Sproochen. Ech mengen, dass ee Problem, dee mer hei hunn, wierklech d'Alphabetisierung op Däitsch ass, wou mer mussen driwwer kucken, ob dat ëmmer nach dat ass, wat wierklech passt zu där Situatioun, déi mer zu Lëtzebuerg hunn.

Här President, Dir Dammen an Hären, selbstverständlech brauche mer och, an dat ass den A an O, gutt Staatsfinanzen, fir dat alles ze finanzéieren. Do ass et virun allem wichtig, dass mer kloer Prioritéiten an eisen Investissementer setzen a Richtung Zukunft, also: Klimaschutz, Ëmweltschutz, Logement, Bildungspolitik. An ier een elo iwwert d'Kierze vun Depensë schwätzt, mengen ech, dass et wierklech wichtig ass, an ech hunn dat och a mengem Budgetsrapport d'lescht Joer gesot, dass mer iwwert d'Steierverdeeler schwätzen an déi wierklech genau am Detail analyséieren.

Am Budget sinn eng ganz Rei Dépense-fiscallen opgeléicht a chiffriert op Gréisstenuerdnung vun 1 Milliard. Mee et muss een einfach soen, dass se och do net allegueren derbäi sinn. An ech mengen, dass et wichtig ass, dass mer déi nach besser evaluéieren an ëmmer erëm drop evaluéieren, ob se hiren Zweck nach erfüllen, a se, le cas échéant, och upassen.

Well et geet hei, wéi gesot, ëm vill Suen. Ech hunn de Chiffer vun 1 Milliard genannt. Wa mer aleng vum Amortissement accéléré schwätzen, geet et hei ëm en Déchet fiscal vu 50 Milliounen. Et ass jo och en Instrument ... Ech mengen, wann een haut de Leit hei nolauschtert, ginn eng ganz Rei Leit awer och dervun aus, dass dat en Instrument ass, wou een an Zukunft soll driwwer nodenken, wéi een domadder nach ëmgeet.

Wann een iwwert d'Budgetisatioun schwätzt, da mengen ech, dass et wichtig ass, dass een ëmmer erëm iwwert d'Budgetisatioun no den Objektivier schwätzt. Well een awer trotzdeem zu Lëtzebuerg, wann een de Budget liest, net ëmmer genau erkenne kann, awéieren ... fir déi eenzel Zilsetzungen ze evaluéieren.

Mir hunn am Budget zwar kloer ... De PNEC zum Beispill. Do gesi mer genau, wivill Suen drafléissen. Et ass awer vläicht och interessant ... Zum Beispill d'Digitalisatioun ass och e Schlagwuert, wat ëmmer méi fält. Ech mengen awer, mir hu keng genau Opléschung, wou een alles dat zesumme wierklech genau gesäit a virun allem och, fir et an der Perspektiv vun de Jore kënnen ze analyséieren.

Am leschte Budget, wann ech mech richteg erënnere, stoung och dran, dass géif gekuckt ginn, fir d'Indicateure vum PIB bien-être do eranzehuelen. Ech mengen nach wie vor, dass dat eppes ass, wat immens wichtig ass, wann et ëm d'Budgetisatioun no Objektivier geet, dass ee sech déi Krittären nach méi systematesch an d'Budgetpolitik eranhëlt.

Eng Saach, déi ech och ganz spannend fannen, déi a Frankräich gemaach gëtt, ass, dass se all Joer e Rapport maache wierklech iwwert d'Klimafreundlechkeet vun de gesamte Staatsfinanzen, hein. Well et geet jo just ëm méi wéi déi reng PNEC-Ausgaben, wann een eng komplett Evaluatioun mécht vun der Klimafreundlechkeet vun dem Budget.

Da kréie mer jo och elo endlech hoffentlech den Nohaltegkeetscheck. An ech mengen, dass et natierlech och grad an de Steierfroen oder an de Budgetsfroen wichtig ass, dass mer do deen Nohaltegkeetscheck dann och notzen.

D'budgetär Moyenen, Dir Dammen an Hären, Här President, ginn ons d'Méiglechkeeten, fir d'Defien, déi ech genannt hunn, unzegoen, fir e Kader ze schafen, fir dass onst Land méi attraktiv an och méi kompetitiv ass. An de Staat huet eeben do wierklech e grouse Rôle. Voilà, mir kënnen déi Defien net dem fräie Marché iwwerloossen, well mir brauchen hei eebe grad déi Investissementer, déi néideg sinn. Mir mussen och kucken, dass mer déi Recetten erakréien, fir se ze finanzéieren. Mir brauchen hei e Staat, deen e staarke Rôle iwwerhëlt, fir dass mer esou zesumme méi staark aus där Kris erauskommen, wou mer eigentlech ganz gutt als Land derduerchkommen.

Mir schaffen engagéiert un engem attraktive Land, mat enger héijer Liewensqualität fir d'Bierger a gudden Opportunitéite fir d'Entreprises; mat enger Economie, déi sech a Richtung Zukunftsfäegkeet opstellt, Richtung Klimaneutralitéit opstellt, sief et an der Industrie, am Finanzsecteur oder och an der Landwirtschaft; mat enger Mobilitéit, déi jidderee sécher, séier an nohalteg vun A op B bréngt; mat engem Steier- a Sozialsystem, deen Ongläichheeten ofbaut an déi geziilt ënnerstëtzt, déi et och brauchen; mat engem Wunnengsmarché, dee jidderengem bezuelbare Wunraum garantéiert, a mat engem Schoulsystem, deen all Kand d'Chance gëtt, sech ze entfalten, an déi Profiler férdert, déi d'Economie och brauch.

Dëse Budget ass an der Kontinuitéit vun allegueren deenen Ziler. An et gëllt elo, iwwert dëse Budget eraus awer och dat Ganzt weiderzedenken. Wa mer dat alles hikréien, da bleiwe mer kompetitiv an attraktiv a mir bereeden d'Land zesummen op d'Erausforderunge vun der Zukunft vir.

Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Benoy. An nächsten ageschriwwene Riedner, dee leschten ageschriwwene Riedner fir haut, ass den honorabelen Här Max Hahn. Här Hahn, Dir hutt d'Wuert.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Max Hahn (DP).** - Merci, Här President. Fir d'zweite Kéier schonn hannerenee steet de Staatsbudget an Zeeche vun der sanitärer Kris. Eng Kris, déi eist Liewen elo scho während bal zwee Joer fest am Grëff huet. Eng Kris, déi emol méi, emol manner akut war, mee ni wierklech fort war. D'Infektionszuele klammen nees op en Neits, d'Spidolsbetter fülle sech an et verbreede sech nei Varianten, mat deenen een net gerechent hat. Mir sinn nach net iwwert de Bierg.

Net iwwert de Bierg si mer och bei Wäitem nach net a munch aneren Dossier. Ob mer vun der Klimakris schwätzen, déi sech ëmmer méi staark, och bei eis, bemierkbar mécht, oder vum Logementsproblem, duerch deen ëmmer méi grouss Deeler vun der Bevölkerung sech den Dram vun den eegene véier Wänn net oder bal net méi leeschte kënnen.

Och dëst si wichteg Sujeten, déi den Diskussiounen vun haut hire Stempel opdrécken. Och dëst si Problemer, déi eist Liewe fest am Grëff hunn a mat deene mer dagdeeglech konfrontéiert sinn. Och dëst sinn Defien, déi d'Leit ëmmer méi konkret ze spiere kréien. Defien, déi d'Leit belaauchten an déi e groussen Impakt op d'Liewensqualität hei zu Lëtzebuerg hunn.

D'Erausforderunge si grouss. Ni war et esou wichtig, de Leit Léisungen ze bidden a konkret Pisten opzeweisen, wéi mer dës Erausforderunge meeschtere wëllen. Ni war et méi wichteg, dass d'Politik engagéiert Decisiounen hëlt, fir d'Zukunftschancë vun den nächste Generationen ze garantéieren, an ni war et méi wichteg, dass d'Regierung de Wee zeechent, wéi mer de Wuelstand vun Land ofsécheren kënnen.

Domat mengen ech net just de materielle Wuelstand, mee och dat, wat ee generell als Liewensqualität versteet, also d'Work-Life-Balance, d'Zäit fir sech a seng Famill, Zouversicht a Vertrauen, dass et eis muer och nach gutt zu Lëtzebuerg geet. Kuerz: de Bien-être vu jidderengem. Dat alles ass elementar fir eis als Demokratesch Partei.

De Budget ass dat wichtegst Gesetz vum Joer. Heimadder setze mer d'Jalonen, wéi mer konkret virumkomme wëlle bei de wichtege Froen, déi d'Bierger beschäftegen an déi bestëmmen, a wat fir engem Land mir och an den nächste Jore liewe wëllen. Hei weist sech, wou d'Regierung d'Prioritéite setzt a wéi déi verschidden Iddien an Annoncë reell ëmgesat ginn.

An engem Kontext, an deem eis Staatsfinanze lues ufänken, sech ze erhuelen, quitte dass se nach ëmmer un wirtschaftlechen Abroch vun der Pandemie ze knaen hunn, gëllt et dowéinst, déi effentlech Gelder geziilt anzusetzen. Mat engem Defizit am Zentralstaat dëst Joer vun 1,4 Milliarden an dat nächst Joer vun ëmmerhin nach 1,2 Milliarden ass et net, fir mat der Strenz iwwert d'Land ze fueren. Et ass, fir eng responsabel an equilibriert Budgetpolitik

ze maachen, ouni awer op deene falsche Plazen ze spueren.

D'Investitiounen gi weider konsequent héichgehalen, fir eis Gesellschaft méi nohalteg ze gestalten, déi sozial Gerechtegkeet an de sozialen Zesammenhalt ze stäerken an d'Suerg Nummer eent vun de Lëtzeburger endlech besser an de Grëff ze kréien: de Logement.

Här President, de Klimawandel ass virun eiser Hausdier ukomm. Kee kann dat bestreiden. Et brauch ee sech nëmmer déi lescht puer Joer unzekucken: ee Wiederextrem nom aneren - Dréchenen, Iwwerschwemmungen, Canicullen, Bëschbränn -, heiheem an iwwerall op der Welt. De sechste Rapport vum IPCC, deen dëse Summer virgestallt gouf, ënnersträicht nach eemol op dat Däitlechst, dass et eng Minut virun zwoelf ass. Dat, wat während Joerzënge leigelooss gouf, muss elo a Rekordtempo erreecht ginn. Wat an der Vergaangenheet verpasst ginn ass, kréie mer net réckgängeg gemaach. Et ass elo, wou et zielt! Et bleiwen eis nach 10, 15 Joer, fir wierklech substanzuell Reduktiounen an eiser Emissionen hinzekréien.

Dat ass keng kleng Aufgab. De Klimawandel stellt eis komplett Aart a Weis ze liewen, eis fortzebeweegen, ze wunnen an ze schaffen a Fro a verlaangt nei Léisungen. Mee dat ass kee Grond, de Kapp an de Sand ze stiechen. D'Léisunge si bekannt, de Wee hin zu enger klimaneutraler Welt ass gewosst. Als DP hu mer ëmmer gesot: „Mir mussen d'Leit mathuelen. Mir mussen eng Klimapolitik mat de Leit maachen, net géint d'Leit.“ Ma déi grouss Majoritéit vun de Leit ass bereet, mat op dee Wee ze goen. D'Ëmfroe weisen: Ëmmer méi si sech där grousser Aufgab bewosst, virun där mir als Gesellschaft stinn. Net just déi Jonk maache sech Sueren ëm hir Zukunft. Och ëmmer méi Eltere froe sech: „A wéi enger Welt wäerten eis Kanner grouss ginn?“

D'Regierung huet an de leschte Jore vill Efforte gemaach. Mir hunn zu Lëtzebuerg e Klimagesetz, dat den institutionelle Kader setzt fir sécherstellen, dass dës Transitioun geléngt. Eis Klimaziler si gesetzlech verankert an och fir déi eenzel Secteure gëtt et ganz kloer Virgaben.

En zentrale Volet am Kampf géint de Klimawandel ass den Ausbau vun den erneierbaren Energien. Sann a Wand stinn onbegrenzt zur Verfügung, mir brauche se just ze notzen. An de leschten aacht Joer huet sech d'Energie, déi op deem Wee zu Lëtzebuerg produzéiert gouf, bal verdreifacht. Dat lescht Joer hunn déi erneierbar Energie fir déi éischte Kéier den Energiebedarf vun alle Stéit zu Lëtzebuerg gedeckt.

Dat ass awer eréischt den Ufank. D'Regierung huet e Solarkadaster erstallt. Zu Lëtzebuerg hu mer nämlech nach e ganz grouss Potenzial, wat d'Fotovoltaikanlagen ugeet.

Fir dëst Potenzial ze mobiliséieren, ënnerstëtzt de Staat d'Installatioun vu Fotovoltaikanlage vu Privatleit mat Subventiounen. Gläichzäitig kritt een eng attraktiv Einspeisevergütung gebueden, wann een de Strom an d'Netz aspeist. Wie säin erneierbare Strom selwer consomméiere wëll, kann dat maachen. Och hei ass en neie gesetzleche Kader geschaf ginn, fir dëst ze vereinfachen.

Dobäi kommen eng ganz Partie grouss Fotovoltaikprojeten, déi déi effentlech Hand ausgeschriwwen huet. Dës Efforte sollen an Zukunft weidergefouert an intensivéiert ginn. Allerdéngs ass et esou, dass mer besonnesch bei der Wandenergie ëmmer nees mat Retarde konfrontéiert sinn, déi op ze laang an ëmständlech Prozeduren zréckzeféiere sinn. Fir beim Ausbau vun erneierbaren Energien nach eng Schëpp dropzuleeën, huet de Premierminister ugekënnegt, dass d'Geneemegungsprozeduren däitlech acceleréiert solle ginn. Dat kënnen mer als DP natierlech nëmme begrëissen.

D'Regierung ënnerstëtzt a begleet d'Leit beim Ëmklammen op klimafreundlech Alternativen am Alldag. Si mécht dat bei den erneierbaren Energien, si mécht dat awer och bei der Mobilitéit. Sou gëtt et eng ganz Rei Primmen, fir d'Leit ze encouragéieren, op eng méi nohalteg Form vun der Mobilitéit ëmzeklappen, sief dat déi aktiv Mobilitéit wéi Vélo oder Pedelec oder den Elektroauto. De Staat bitt generéis Primmen, déi och deementspriedend Succès bis elo haten.

Zusätzlech dozou kann een och nach vun enger Ënnerstëtzung fir d'Installatioun vun enger Luedstatioun bei sech doheim profitéieren. Fir eis ass dat kloer dee richtege Wee, deen och an Zukunft weiderverfollegt muss ginn. Well och wann an Zukunft méi op Multimodalitéit gesat wäert ginn an den Auto net méi eleng „das Maß der Dinge“ soll sinn, ass et an eisen Aen evident, dass d'Individualmobilitéit och weiderhin eng ganz zentral Roll spillt a fir vill Leit den Auto onëmgängelech bleift.

Als éischt Land weltwäit huet Lëtzebuerg iwwerdeems dee gesamten effentlechen Transport op sengem Territoire gratis gemaach. Domadder hu mer e staarkt Zeeche gesat: Mir hunn ënnerstrach, wéi e Wäert mer Bus, Zuch an Tram ginn, wéi eng

wichtig Roll dës Transportmëttel fir eis an der Mobilitéitswend spillen. Dës Mesure ass zousätzlech zu konsequenten Ausbau vun der Mobilitéitsinfrastruktur am ganze Land. An dofir gëtt dat eent net géint dat anert ausgespillt, mee mir maache béides zäitgläich.

D'Erweiterung vum Tramsreseau geet mat grouse Schrëtt virun. Aus der haiteger Linn vum Kierchberg op d'Gare gëtt an den nächste Joren d'Réckmuerch vun der Mobilitéit an a ronderëm d'Stad mat Antenne bis op de Findel, op Esch an op d'Arel Strooss.

Donieft ginn och d'Investitiounen an d'Schinn weider héichgehal. Bis 2025 sinn net manner wéi 1,5 Milliarden Euro virgesinn, fir nei Infrastrukturen ze schafen, wéi zum Beispill déi nei Zuchstreck vu Beetebuerg an d'Stad, oder fir bestoend Infrastrukturen auszubauen an ze moderniséieren. Ech denken hei un d'Garen an der Stad an zu Ettelbréck, mee och den Ausbau vun de Parkingen zu Rodange, Miersch a Käerjeng-Suessesem, fir nëmmen déi ze nennen.

Här President, et wieren nach ganz vill Moosnamen an deem Kader ze nennen. De Kampf géint de Klimawandel beschränkt sech net op déi eng oder déi aner Mesure, déi een hält, an de Problem ass geléist. De Kampf géint de Klimawandel erfuerdert, dass a ganz ville Beräicher geschafft gëtt, vill eenzel Mesurë geholl ginn, déi aneneegräifen a zesummegeholl eréischt hire vollen Impakt entfale kënnen. Huele mer nëmmen d'Waasserstoffstrategie, déi rezent virgestallt gouf, den Ausbau vun nationalen a kommunale Vëlospisten oder nach de Klimapakt 2.0 mat de Gemengen an de Klimapakt mat de Betriber. Dëst alles si wichtig Zuzestécker, ouni déi d'Transition net gelénge kann.

Ech wëll just nach op e leschte Punkt agoen: De Logement ass zu Lëtzebuerg dee Secteur, deen am zweetmeeschten Emissioun verursaacht. Och hei muss mer an den nächste Jore komplett vu Mazout a Gas fort kommen. Lëtzebuerg huet schon zënter Joren ee vun den héchsten Energiestandard fir nei Gebaier, ab 2023 gëtt dëst nach eemol verschäerft. Doduerch hu mir et fäerdegbruecht, dass iwwert d'Joren de Bestand geklommen ass, d'Emissiounen awer gläichzäitig erfogaange sinn.

Technesch gesinn ass et net komplizéiert, klimaneutral ze wunnen an ze heizen. Eng gutt Isolatioun, eng Wärmepompel an am beschten nach Solarpannoen um Daach, fir de Strom fir d'Wärmepompel selwer ze produzéieren. An dat gëtt, wéi gesot, deemnächst Standard fir Neibauten.

Dee gréisste Chantier läit éischter bei den alen Haier. Och hei gräift de Staat de Leit ënnert d'Äerm, an zwar mat engem ganz Katalog u Mesuren. Mat de Subventiounen vu „Clever wunnen“ a „Clever hëtzten“ ënnerstëtzt de Staat souwuel d'Isolatiounsarbechte wéi och d'Uschafe vu klimafreundlechen Heizsystemer. Wann een en plus eng al Mazout- oder Gasheizung ersetzt, kritt een nach eemol eng extra Primm.

Wa mer eis Ziler wëllen erreechen, muss jiddere säin Deel leeschten. Mir muss jiddere mat an d'Boot kréien. Nëmme esou kënnen mer sécherstellen, dass mer och an Zukunft an engem Land liewen, an deem et eis gutt geet.

Lëtzebuerg huet seng Klimaziler fir 2020 agehalen. Eis Emissioun sinn ëm 22 % par rapport zu 2005 erfogaangen, woumat mer d'Zil vu minus 20 % largement erreecht hunn. Op dëser Trajectoire muss mer déi nächst Jore virufueren.

De PNEC definéiert d'Ziler, déi sech d'Regierung gesat huet, souwuel mëttel- wéi och laangfristeg. Et sinn ambitiéis Ziler, déi e groussen Effort fuerden. Mee de PNEC proposéiert och konkret Pisten, wéi mer dës Ziler erreeche kënnen. De Budget 2022 ass e Budget vun der Nohaltegkeet. D'Zuele schwätzen hei fir sech: Louche mer 2019, also virun der Pandemie, scho bei 445 Milliounen Euro un Investissementen eleng an der Klima- an Ëmweltpolitik, sou geet dese Chiffer zënterhier kontinuierlech an d'Luucht. De Budget fir dat nächst Joer gesäit 765 Milliounen vir, fir 2023 sinn 859 Milliounen agerechent a schliesslech 2024 komme mer op de Rekordmontant vun 975 Milliounen, also bal eng Milliard.

Dat weist méi wéi androcksvoll, dass Klimaschutz net just eng ganz grouss Eraufuerderung ass, déi et eeben net zum Nulltariff gëtt, et weist virun allem, dass dës Regierung bereet ass, als Lëtzebuerg Verantwortung ze iwwerhuelen an eise Baitrag voll a ganz ze leeschten, jo, eng Virreiderroll anzehuelen an alles drunzesetzen, eis Klimaziler ze erreechen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Max Hahn (DP).** - D'Wëssenschaft seet eis: Mir mussen déi Ziler sou séier wéi méiglech erreechen. Allerdéngs ass d'Zäitfenster, vun där mir nach viru Kuerzem ausgaange sinn, am sechste Rapport vum Weltklimarot méi kleng ginn. Mir kommen net derlaanscht, nach e weidere Gang eropzeschalten. D'Regierung ass sech däers och vollkomm be-

wosst. De PNEC bitt en zolidd Fundament fir eng ambitiéis Klimapolitik.

Dorop opbauend mussen awer weider Schrëtt fir déi nächst Joren decidéiert ginn. Schrëtt, déi vun engem gesellschaftleche Konsens gedroe solle ginn, a wou d'Bevëlkerung ganz direkt matagebonne soll ginn, fir dës Schrëtt auszeschaffen.

De Premier huet dowéinst a senger Ried zur Lag vun der Natioun d'Schafe vun engem Klima-Biergerrot annonciéiert. Dëse Gremium wäert aus 100 Bierger bestoen, déi representativ fir eis Gesellschaft sinn. Seng Roll wäert et sinn, iwwer Mesuren, déi iwwert de PNEC erausginn, ze diskutéieren an dës an der Chamber ze presentéieren. Dëst ass fir Lëtzeburger Verhältnissen eppes ganz Neies, dat et an där Form och nach net gouf.

Fir eis als Demokratesch Partei ass et awer dee richtege Choix, well mir et wichtig fannen, dass esou kruzial Froen och vun de Bierger matgedroe ginn. D'Regierung dekreteiert net vun uwen erof, mee lauscht et op d'Leit an hält si mat.

D'Bekämpfung vun der Klimakris ass eng gesamtgesellschaftlech Aufgab, eng Aufgab, déi eis alleguer bis an de leschte Wénkel vun eisem Liewe betrëfft. An dofir si mer als DP der Meenung, dass d'Moosname géint de Klimawandel och vun engem breede Konsens an enger breeder Akzeptanz an der Populatioun gedroe mussen ginn.

Här President, ouni sozial Gerechtegkeet ass et schweier, dass et eng Akzeptanz vun der Klimapolitik gëtt. Dat eent geet net ouni dat anert. Mir hunn zu Lëtzebuerg, wéi a villen anere Länner op der Welt, decidéiert, dem CO₂ e Präis ze ginn, nom Motto: „Wie verknascht, muss och derfir bezuelen.“ Dat ass dee klassesche Prinzip vun Pollueur-payeur.

Mir sinn als DP do dernieft der Meenung, dass mer net derlaanscht kommen, fossill Energie méi deier ze maachen, fir dass Alternative matzäite konkurrenzfähig ginn. Nëmme wa gewëssen Technologie präislech net méi attraktiv sinn, entsteet genuch Drock, fir dass et sech rentiert, aner Weeër ze sichen an nei Léisungen ze entwéckelen. Mir stinn dowéinst vollkommen hannert dem Prinzip vun enger CO₂-Besteuerung, mee et ass wichtig, dass dës sozial verträglech gestalt gëtt.

Aus deem Grund hu mer hei zu Lëtzebuerg lues ugefaange bei 20 Euro d'Tonn am Joer 2021. E Montant, deen 2022 op 25 Euro an 2023 op 30 Euro wäert klammen. Am Verglach mam Ausland ass dat duerchaus ze verrieden. An Däitschland läit dee Präis aktuell bei 25 Euro, a Frankräich bezilt ee bal 45 Euro an den absolute Spëtzeerder ass Schwede mat ronn 120 Euro.

Vun Ufank un ass awer gekuckt ginn, fir déi nei CO₂-Bepreisung och sozial gerecht ofzefiederen. D'Zil vun dëser Mesure ass et nämlech net, dass déi Stéit mat engem klengen Revenu nach zousätzlech belaauscht ginn. Grad déi Stéit mussen ënnert d'Äerm gegräff kréien, fir net op der Streck ze bleiwen. D'Regierung huet dofir de Crédit d'impôt ufanks vun dësem Joer ëm 96 Euro eropgesat. Gläichzäitig ass d'Allocation de vie chère, déi 2020 scho verduebelt gi war, nach eemol ëm 10 % gehéicht ginn. Domadder, dat huet de Statec ausge-rechent, gëtt de finanziellen Impakt vun der CO₂-Bepreisung fir sozial schwach Haushalter vollkomm neutraliséiert.

Aarmut oder de Risiko, an d'Aarmut ze rutschen, sinn och zu Lëtzebuerg en Thema, onofhängeg vun der Klimakris. Mir brauchen dofir e soziaalt Netz, dat eng genuch gestréckt ass, dass kee falegelooss gëtt. Mir mussen derfir suergen, dass déi Leit, deenen et net esou gutt geet, nees op hir eege Bee kommen. Mir si generell zu Lëtzebuerg gutt opgestallt. Dat heescht awer net, dass net nogebessert kann oder muss ginn.

D'Sozialpolitik ass a bleibt eng vun de Prioritéiten vun dëser Regierung. Duerch geziilt Geld- a Sachleeschungen huet d'Regierung deene Stéit, déi et am néidegsten hunn, déi lescht Joren ënnert d'Äerm gegräff, sief dat d'Reform vum REVIS, d'gratis Schoulbicher, 20 Stonne gratis Kannerbetreung, d'Erhéijung vun Mindestloun, d'Subvention loyer, de gratis éffentlechen Transport an net zulescht d'Steierreform, mat där virun allem kleng a mëttel Revenuen entlaascht gi sinn.

Während der Kris huet d'Regierung séier reagiert an derfir gesuergt, dass keen am Ree stoe gelooss ginn ass. Sou konnt verhënnert ginn, dass aus der sanitärer Kris eng sozial Kris ginn ass. An och wa mer d'Pandemie nach net hanner eis hunn, konnt d'Wirtschaft sech an deene leschte Méint erhuelen an d'Chômagezuele sinn erfogaangen.

Domat si mer awer nach net um Zil ukomm. Et bleibt nach vill ze maachen an d'Regierung huet och schon eng Rei nei Moosnamen ugekënnegt, fir de Leit weider ze hëllefen. De REVIS ass ufanks dës Joers zesumme mam Mindestloun an dem RPGH ëm 2,8 % an d'Luucht gaangen. D'Allocation de vie chère ass 2021 ëm 10 % gehéicht ginn a wäert dat nächst Joer nach eemol ëm mindestens 200 Euro eropgesat ginn.

Esou kommen d'Hëllef direkt an onkomplizéiert bei deenen un, déi se am meeschte brauchen. Donieft stoungen d'Kanner vun Ufank un am Zentrum vun der Regierung hiren Efforten, fir sozial Inegalitéiten ze bekämpfen. All Kand soll an dësem Land déi selwecht Chancen hunn, egal wat säin Hannergrund ass. All Kand soll d'Méiglechkeet hunn, a sengem Liewen ze reusséieren a säi Liewen esou ze gestalten, wéi et dat wëll. Dat dierf keng Fro vu Sue sinn.

Dofir huet d'Regierung decidéiert, d'Efforten, déi an der Vergaangenheet gemaach goufen, nach eemol ze verstärken. Zu de Sachleeschungen, déi schonn agefouert goufen, wéi gratis Schoulbicher an 20 Stonne gratis Kannerbetreung, kommen zousätzlech Mesuren, fir d'Stéit finanziell ze entlaaschten an d'Familjen ze stärke.

Éischtens: Op den 1. Januar gëtt d'Kannergeld erëm un den Index gebonnen, wéi de Koalitionsaccord dat virgesäit. Dobäi gëtt och d'Indextranche, déi den Oktober erfall ass, matberechsiichteg.

Zweetens: Well kee Kand aus finanzielle Grënn soll mussen op e waarmt a gesond Mëttesgasse verzichten, gëtt d'lessen an de Schoule fir déi nächst Rentrée gratis. Dës Annonce huet deen een oder deen anere vläicht erstaunt, mee och hei zu Lëtzebuerg gëtt et dat, dass Schüler mëttes näischt z'lassen hunn oder eventuell just eng Tut Chipsen, well d'Sue feelen. Als DP fanne mer: Dat kann an esou engem räiche Land wéi Lëtzebuerg net sinn! Dowéinst ënnerstëtze mer déi Mesure och voll a ganz. D'Familje spueren esou pro Joer bis zu 846 Euro.

Drëttens: Ab der nächster Rentrée sinn d'Maison-relais während de Schoulwoche komplett fir näischt.

All dës sinn Hëllef, déi déi betrafte Stéit direkt spieren. Et sinn Hëllef, déi direkt gräifen a maachen, dass d'Leit méi um Enn vum Mount am Portmonni iwwrehunn.

Här President, fir dass et sech gutt liewe léisst, ass finanziell Sécherheet déi éischt Viraussetzung. Do gëtt et keen Zweifel. Et ass der Regierung dowéinst e besonnescht Uleies, d'Aarmut ze bekämpfen a sécherstellen, dass zu Lëtzebuerg keen duerch dat soziaalt Netz fält. D'Bemie vum der Regierung, déi niddreg a mëttel Akommissen ze entlaaschten duerch déi ënnerschiddlechste Moosnamen, duerch Geld- a Sachleeschungen, zitt sech wéi e roude Fuedem duerch d'Sozialpolitik vun de leschte Joren.

Et ass awer och wouer, dass Liewensqualität sech net op dat Materiellt eleng beschränkt. Zäit fir sech a seng Famill, d'Flexibilitéit, Aarbecht a Beruff ënner een Hutt ze kréien, d'Fräiheit, säi Liewen esou ze gestalten, wéi ee wëll, dat alles ass genau esou wichtig a si genau esou wichtig Viraussetzung fir eng gutt Liewensqualität.

De klassesche Liewensentwurf, bei deem deen ee schaffe geet an deen aneren doheem bei de Kanner bleift verbonne mat enger strikter Rollenopdeeling tëscht de Geschlechter, interesséiert hautdesdaags déi weinest. D'Frae wëllen a sollen och schaffe goen, fir selwer onofhängeg am Liewen ze sinn. An der Vergaangenheet war et nämlech dacks esou, dass, wa Koppelen auserneegaange sinn, d'Fra mam Fanger am Mond dostoung, well si net geschafft huet a sech ëm de Stot gekëmmert huet. Mee och ëmmer méi Pappe wëllen net just d'Roll vun Ernärer spillen, dee seng Kanner just seelen zu Gesiicht kritt. D'Pappe vun haut wëllen do si fir hir Kanner, si wëlle sech bedeelegen un der Erzieung an Zäit mat hire Kanner verbréngen.

Als DP si mir der Iwwerzeugung, dass ee sech net soll tëscht Beruff a Famill mussen entscheiden. Et dierf keng Fro si vum „Entweeder-oder“, mee vum „Souwuel-wéi-och“.

Dës Regierung huet dowéinst de Pappecongé erhéicht, deen zënterhier en immense Succès kann huet. An och vill Elteren an och vill Pappe profitéiere vun neie flexibele Congé parental, fir sech esou ze organiséieren, wéi et hinnen am beschte passt. Zäit ass dat Wichtigst am Liewen: Zäit fir mat senger Léifsten ze verbréngen, mat der Famill, mat de Kolleegen oder Zäit fir sech selwer.

Mee Zäit ass och eng vun deene Saachen, déi, wa se bis fort sinn, een net méi erëmkritt. Dofir géllt et, seng Zäit gutt ze notzen. Als DP wëlle mer dowéinst, dass d'Leit nees méi Zäit hunn. Dat geet virop iwwer eng gutt Work-Life-Balance. D'Aarbecht ass wichtig. An et ass wichtig, eng Aarbecht ze hunn, déi engem Spaass mécht an een erfëllt.

Mee mir liewen awer net just fir ze schaffen. An dofir begrëisse mer ausdrécklech, dass d'Regierung wëlles huet, d'Work-Life-Balance weider ze stärke. De Premier huet ugekënnegt, dass e Work-Life-Balance-Pak op d'Bee gestallt soll ginn, fir et de Leit ze erméiglechen, Beruff a Famill nach besser ënner een Hutt ze kréien. Dëse soll ënner anere eng méi gerecht Rollenopdeeling an de Famillje fërderen.

Zousätzlech dozou ass virgesinn, e Recht op Deelzäit anzeféieren. Ech hunn et gesot: D'Liewensmo-

deller sinn haut anescht wéi an der Zäit. Vill Eltere wëilten zum Beispill gär alle béid just 75 % schaffen, fir méi Zäit doheem kënnen ze verbréngen. An dann ass et och eng Fro vum Liewensofschneit: Wann d'Kanner méi kleng sinn, wëll ee vläicht méi doheem sinn. Wann d'Kanner aus dem Haus sinn, wëll ee vläicht erëm ganz schaffe goen. E Recht op Deelzäit ass an eisen Aen dofir nëmmen zäitgeméis an och sennvoll, dat ëmsou méi well jo de Staat d'Cotisations an d'Pensionskeess iwwerhëlt an och d'Leit d'Garantie kréien, während enger gewëssener Zäit erëm zréck an hir voll Täche kënnen ze kommen.

Méi Zäit hunn oder seng Zäit méi sennvoll notzen, dat bedeit och manner Zäit duerch onnéideg Saachen ze verbëtzten. Ech denken do notament um déi Zäit, déi een all Dag onnëtz am Stau steet. Mir hunn an der Pandemie gesinn, dass den Teletravail fir vill Leit fonctionéiert an eng gutt Ergänzung zum normale Schaffen um Büro duerstellt. Wuelgemierkt, ech soen Ergänzung! Well eleng vun doheem ze schaffen ass och keng Léisung. De soziale Kontakt, dat Tëschemenschlecht an de séieren, informellen Informationsaustausch zum Beispill bei der Kaffimaschinn sinn e wichtige Bestanddeel vum Aarbechtsweg fir deen eenzelne selwer awer och fir d'Produktivitéit vum Betrib generell.

Dowéinst soe mer als DP kloer Jo zum Teletravail, Jo zum Ausbau vum Teletravail, mee mir wëssen och, dass den Teletravail seng Limitten huet.

Wunnen a Schaffe méi no beienee bréngen, dat ass eng vun de Prioritéiten vun dëser Regierung, fir de Leit hir Liewensqualität ze verbessern. D'Dezentraliséierung vun Aarbechtswegen an d'Schafe vu Coworkingspaces an de verschiddene Regiounen vum Land si weider Pisten an deem Sënn. Als DP ënnerstëtze mir dat a mir si frou, dass d'Regierung wëlles huet, an Zukunft verstärkt op dee Wee ze goen.

Här President, ech hu vu Wunnen a Schaffe geschwat. An do ass den Deel Wunnen e ganz wichtige Aspekt! Mir wëssen et alleguer: De Logement ass dat gréisste Suergkand vun de Lëtzeburger. D'Präisser klammen an enger Vitess, dass et engem dronke gëtt. Fir ëmmer méi Leit mat engem och duerchschnëttlechen Akommissen riskéiert den Dram vum Eegenheem net méi erreechbar ze sinn.

De Problem vun Logement begleet eis scho laang zu Lëtzebuerg a bis elo ass et der Politik net gelongen, d'Präisspiral nohalteg ze bremsen. Et wier illusoresch ze mengen, dass mer de Problem an den nächste puer Jore geléist kréichen. Et gëtt einfach net déi eng Léisung, fir der Saach mat engem Coup Meeschter ze ginn. Et ass eng komplex Matière an et géif vill dozou ze soe ginn. Ech wëll mech op dëser Plaz op e puer Punkte beschränken.

Als DP si mer der Meenung, dass den Hauptproblem beim Logement doranner läit, dass d'Offer der Demande net nokënnert. Et wëllen einfach méi Leit kafen, wéi Objeten um Marché sinn. Dat läit awer net drun, dass keng Bauland an der Wunnengen do wieren. An enger Etüd huet den Observatoire de l'habitat festgestallt, dass ronn 3.750 Hektar Bauland an der Perimeter leien, op deenen ëm déi 142.000 zousätzlech Unitéite gebaut kéinte ginn. Dovunner ass de Gros a Privathand.

D'Fro, déi ee sech dofir stelle muss, ass: Firwat ginn déi Terraine broochleie gelooss? An: Ass et an enger Logementskris vertriebar, dass déi sougenannte „Großgrundbesitzer“ einfach Bauland leie loosser an näischt domadder maachen, während d'Präisser duerch de Plaffong schéissen an et fir vill Leit, besonnesch déi Jonk, ëmmer méi schweier gëtt, eppes Eegenes ze kafen?

D'Regierung huet annonciéiert, an deenen nächste Méint eng Reform vun der Grondsteuer presentéieren ze wëllen. Dobäi soll de Fokus kloer op Terrainen an der Perimeter leien, déi net bebaut sinn. Duerch eng progressiv Steuer, déi mat der Zäit an d'Luucht geet, sollen d'Proprietären esou incitéiert ginn, eppes mat hirem Terrain ze maachen an zousätzleche Wunnraum ze schafen.

Als DP soe mer awer hei ganz kloer: Mir wëllen net, dass déi Leit, déi een, zwee Terraine fir hiren Nowuess halen, penaliséiert ginn!

(Interruption)

Déi Distinction ass fir eis ganz wichtig! Gradewéi de Bien, an deem ee selwer wunnt, net soll zousätzlech besteiert ginn, si mir och géint Steiermesuren, déi den normale Bierger treffen. Et soll net d'office jiddereen ënner Generalverdacht gestallt ginn, e Spekulant ze sinn!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Max Hahn (DP).** - Par contre si mer der Meenung, dass déijéineg, déi effektiv de Logement just als Spekulationsobjekt gesinn, och e méi staarke Baitrag un d'Allgemengeit leeschte sollen. Déi Persounen, déi zeg Hektar Land hunn, dat muer bebaut kéint ginn, an decidéieren, dat net ze maachen, sollen an Zukunft méi staark Ureizer kréien, eppes mat hirem Terrain ze maachen.

Dat muss net heeschen, dass se hiren Terrain verkafen. An eisem Walprogramm vun 2018 hate mer

Chambre des Députés

Compte rendu officiel

Supplément commun aux quotidiens :
Luxemburger Wort, Tageblatt, Zeitung vum Lëtzebuurger Vollek

Contenu rédactionnel :
Service du compte rendu de la Chambre des Députés
Service des relations publiques de la Chambre des Députés
Tél. 466 966-1

Saisie de texte :
Espace Médias SA, Esch-sur-Alzette

Conception et mise en page :
Espace Médias SA, Esch-sur-Alzette

Concept et coordination générale :
brain&more, agence en communication, Luxembourg

Imprimeries :
Mediahuis Luxembourg SA
60, rue des Bruyères
L-1274 Howald

Editpress SA
Belval Plaza, 7, avenue du Rock'n'Roll
L-4361 Esch-sur-Alzette

als éischt Partei schonn d'Iddi lancéiert, d'Terraine fir e bestëmmten Zäitraum ze verlounen. Während zum Beispill 5, 10, 15 Joer kënnen Wunnengen oder Haiser um Terrain gebaut ginn, wou Leit da während där Period kënnen liewen, an de Proprietär vun deem Terrain kritt da während där Zäit e Loyer an duerno säin Terrain erëm zrëck.

Hautdesdaags gëtt et ganz flott modular Bauten, déi séier opgeriicht sinn ...

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Här Hahn, erlaabt Dir, datt den Här ...

■ **M. Max Hahn (DP)**.- ... an och séier ...

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- ... Roth lech eng Fro stellt?

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Jo.

■ **M. Gilles Roth (CSV)**.- Erlaabt mer, dat just kuerz ze maachen. Ech hunn lech elo nogelauschtert. Mee erkläert awer elo der Chamber an dem Land, wou Der déi Steuer, déi Der wëllt aféieren, iwwerhaapt dann nach applizéiert? Well Dir hutt elo just Ausnamen opgezielt, ...

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Nee, dat hunn ech guer net!

■ **M. Gilles Roth (CSV)**.- ... bei deene se sech net applizéiert.

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Dat hunn ech iwwerhaapt guer net, Här Roth! Dann hutt Der mer net gutt nogelauschtert. Ech hunn lech just gesot, dass déi, déi mer net wëlle viséieren, dass dat déi sinn, déi een oder zwee Terraine fir hir Kanner oder Enkelkanner halen. Ech hu gesot: All déi aner, déi méi Terrainen hunn ... An dat si jo genau déi, déi mer cibléieren. Dat gouf och bei der Presentatioun, denken ech, méifach gesot, dass déi solle penaliséiert ginn an dass déi eppes solle bezuelen.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

(Interruptions)

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Op alle Fall: Hautdesdaags gëtt et ganz flott modular Bauten, déi séier opgeriicht sinn an och séier erëm ofgeriicht sinn an awer qualitativ héichwäertge Wunnraum bidden.

Op alle Fall hätt de Proprietär en duebelen Notze vun esou engem Arrangement. Zum enge bräicht en nëmmen eng niddreg Grundsteuer ze bezuelen. Zum anere kréich en och nach e kleng Loyer fir säin Terrain.

Eng weider DP-Iddi, fir d'Spekulatioun ze limitéieren, ass de Baulandvertrag, e weidert wichtegt Instrument, fir Wunnraum ze schafen an Terrainen ze mobiliséieren. Terrainen, déi nei an de Perimeter kommen, mussen an enger gewëssener Zäit bebaut ginn, soss gi se erëm zrëckklasséiert. Op deem Wee gëtt evitéiert, dass nei Baulücken entstinn.

Nieft onbebauten Terraine gëtt et awer och vill Wunnengen am Land, déi net bewunnt sinn. Laut enger Héichrechnung vum Statec vun 2011 sténgen 10.000 bis 20.000 Wunnengen eidel. Dat ass natierlech nëmmen eng ganz graff Schätzung. Fir méi e kloert Bild vun der Situatioun ze kréien, huet de Premier ugekënnegt, dass e Regëster fir eidel stoend Wunnenge geschaf soll ginn. Dorop baséierend sollen eidel stoend Wunnengen an Zukunft och méi staark besteiert kënnen ginn.

Fir eis als DP ass et u sech net novollzéierbar, firwat, wann de Chiffer da stëmmt, esou vill Wunnengen

eidel stinn. D'Spekulatioun eleng kann et jo bal net sinn, well och wann een e Locataire a senger Wunneng huet, hëlt een d'Präsentwécklung um Marché jo awer mat. Vläch ass et d'Suerg, dass engem seng Wunneng net disponibel ass, wann ee se vläch brauch, dass een de Locataire dann net erauskritt. Mee d'Gestion locative sociale vun der AIS ass hei e flotte Modell, mat deem een eebe grad dës Garantie kritt an d'Wunneng an dräi bis sechs Méint erëm kritt.

Esou oder esou, duerch déi genannte steierlech Ureizer solle méi Wunnengen op de Marché kommen an d'Offer gehéicht ginn. Wann een als Proprietär decidéiert, net op dee Wee ze goen, sou beedelegt ee sech an Zukunft finanziell méi staark um Staat sengen Efforten, fir Wunnraum ze schafen. Et geet nämlech net duer, drop ze waarden, dass um private Marché méi Wunnengen entstinn. Et ass och un der effentlecher Hand selwer, eng méi aktiv Roll ze spillen a Wunnengen ze bauen.

D'Regierung wäert och hei, zousätzlech zu den Efforten, déi an der Vergaangenheet scho gemaach goufen, eng Schëpp bäileeën. Éischt Jalone si gesat mam neie Pacte Logement 2.0, duerch deen automatesch bei all neiem PAP 10 % bis 20 % vum Wunnraum an déi effentlech Hand iwwerginn. Op déi Manéier kréien d'Gemengen eng zolidd Upak, fir an deenen nächste Joren daitlech méi bezuelbar Wunnengen ze schafen.

Et ass duerch e Paradigmewissel! Während ville Joren ass den effentleche Wunnengsbau zu Lëtzebuerg nëmme lues virukomm. Den Undeel un effentleche Wunnengen zu Lëtzebuerg läit wäit ënner deem op ville Plazen am Ausland. An Zukunft ännert dat. An Zukunft gëtt d'Schafe vun abordablem effentleche Wunnraum bei grouse Projete konsequent matgeduecht. Déi effentlech Hand gëtt konsequent gestärkt!

Zousätzlech zum Pacte Logement 2.0 realiséiert de Staat duerch déi effentlech Bauräger awer och eng ganz Rei eege Wunnprojeten, wéi zum Beispill zu Kielen, Mamer, Wolz, Diddeleng, Schëffleng an Esch, fir just déi ze nennen. D'Efforten an där Hirschicht ginn an nächster Zäit awer nach eng Kéier eropgeschrauft.

2020 ass de Fonds spécial de soutien au développement du logement geschaf ginn, dee speziell fir d'Schafe vun effentlechem Wunnraum geduecht ass. 2021 sinn iwwert dee Fong 165 Milliounen Euro (veuillez lire: 171 Milliounen Euro) an d'Konstruktioun vun neie Wunnenge gefloss. Mam Budget 2022 gëtt nach eng zolidd Schëpp droppeluecht. Et sinn iwwer 300 Milliounen Euro Depensen eleng fir d'Schafe vu Wunnraum virgesinn. Dat ass bal dat Duebelt wéi nach d'Joer virdrun. Dëse Montant geet iwwert déi nächst Jore konsequent erop op 320 Milliounen 2023 an 340 Milliounen 2024.

Här President, dës Regierung huet gewisen, dass si a Krisenzäite Verantwortung iwwerhëlt. D'Pandemie stellt eist Land nach ëmmer op eng haart Prouf. D'Regierung huet vun Ufank u séier reagiert. Si huet déi néideg Mesurë geholl, fir keen am Ree stoen ze loossen, an dat richteg Gläichgewicht tëscht sanitäre Restriktiounen engersäits an dem Respekt vun der Fräiheet anerersäits fonnt.

Gradesou decidéiert geet d'Regierung déi aner vill grouss Erausforderungen un, virun deene mir als Land stinn. Mir liewen a kengen einfachen Zäiten. Net just d'Pandemie belascht vill Leit, och d'Perspektiv vun enger Äerderwiermung, déi mer net an de Griff kréien, mécht ville Leit suergen.

Gradesou ass de Wunsch no enger besserer Work-Life-Balance e wichtegt Uleies an der Bevëlkerung, ouni de Logement ze vergiessen. Als DP setze mer eis a fir eng Politik, déi op d'Suerge vun de Leit ageet an hiert Wuelbefannen an de Mëttelpunkt stellt. Mir wëllen, dass et sech gutt zu Lëtzebuerg liewe léisst. Nohaltegkeet, Sozialpolitik, de Logement: De Budget fir d'Joer 2022 weist schwaarz op wäiss, dass d'Regierung net just verspricht, mee och liwwert. E weist, dass dës Regierung grouss Efforte mécht, fir d'Defien, virun deene mer stinn, proaktiv unzegoen. E weist, dass d'Regierung konsequent weider an d'Zukunft vum Land investéiert, a seng Bierger an an d'Liewensqualität zu Lëtzebuerg.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Hahn.

■ **M. Roy Reding (ADR)**.- Däerf ech dem Här Hahn eng Fro stellen?

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Dann huet den Här Roy Reding eng Fro.

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Jo.

■ **M. Roy Reding (ADR)**.- Villmools merci, Här President. Merci, honorabele Kollege Hahn. Mir sinn net an der Debatt vun der Ried Hahn. Do ware vill Usätz dran, déi ganz interessant waren. Vill Saachen, déi diskussionswierdeg waren.

Ech hu just eng Fro. Dir hutt an Ärer Ried geschwat vu klimaneutrale Wunnen. Wéi soll ech mer dat

elo virstellen? Ech mengen, ech liewe mat menger Famill an engem Haus. Mir mussen am Wanter hëtzzen. Moies dusche mer eis. Mir hu waarmt Waasser. Wéi ass et mënscheméiglech, oder wéi denkt Der lech dat, ...

(Interruption)

... datt e Mënsch kéint klimaneutral, dat heescht mat null Belaaschtung fir de Klima, wunnen?

Merci.

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Ab 2023 gëtt dat bal Standard hei zu Lëtzebuerg. Firwat? Ma well Der mat enger Wärmepompe, dat heescht elektresch, hëtzet an Dir kënt Elektresch produzéieren op Ärem Daach, ...

(Interruption)

... andeems Der eng Fotovoltaikanlag installéiert. Dat ass eigentlech d'Zil, deem ee muss no, fir klimaneutral ze ginn. Dat heescht, ewech vu Gas an ewech vu Mazout. Dat ass decidéiert, dass dat 2023 de Fall ass.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Roy Reding (ADR)**.- Et ass net laang. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Hahn. Mir fuere muer de Moien um aacht Auer mat den Debatten iwwert de Budget weider.

3. 7915 - Proposition de modification des Annexes 4 et 5 du Règlement de la Chambre des Députés

Mir kommen elo zum Ännerungsverschlach vum Chambersreglement 7915, eng Ofännerung vun den Annexen 4 a 5. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Ännerungsverschlach vum Chambersreglement, den honorabelen Här Roy Reding. Här Reding, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission du Règlement

■ **M. Roy Reding (ADR), rapporteur**.- Merci, Här President. Léif Kollegen, ech maachen elo während 20 Minuten en Historique iwwer all d'Ännerunge vum Chambersreglement.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Roy Reding (ADR), rapporteur**.- Nee. Dat, ...

■ **Une voix**.- Très bien!

(Hilarité)

■ **M. Roy Reding (ADR), rapporteur**.- ... dat war e Witz.

Also déi heiten Ännerung ass deposéiert ginn de 24. November vun eisem Här President, Fernand Etgen. De 7. Dezember hu mer den Text an der Kommissioun analyséiert an ech sinn als Rapporteur genannt ginn. An dëse Projet de rapport ass den 9. Dezember unanimement akzeptéiert ginn.

Wat ännere mer hei? Et sinn e puer Punkten.

Dat Éischt ass d'Äféierung vun engem Compte épargne-temps fir d'Fonctionnaire vum der Chamber. Dat heescht, och si kënnen Zäit epargnéieren, accumuléieren a se esou differéieren, wéi si et gären hätten. Den Temps de présence gëtt geännert an deem Sënn, datt eis Fonctionnaire kënnen ab 6.30 Auer present sinn. Dat inspiréiert sech un deem, wat haut scho gang un gäbe ass an der Fonction publique.

Da kreiere mer e Groupe de traitement D3, well de Bureau decidéiert huet, datt an Zukunft eis Botz-ekippe vun der Chamber agestallt ginn an net méi sous-traitéiert gëtt. Duerfir war dat doten néideg.

Da gëtt et eng Adaptatioun am Calcul vun der Bonification d'ancienneté. Och do alignéiere mer eis dem Statut vun der Fonction publique.

(Interruption)

Dann hu mer e véierte Punkt, dat ass d'Definition vum Traitement de base. Do integréiere mer d'Majoration d'échelon pour postes à responsabilités particulières et pour fonctions dirigeantes. Och do eliminéiere mer domat d'Diskriminatioun, déi haut besteet tëscht der Administration parlementaire an der Administration des fonctionnaires de l'État.

E fënnefte Punkt ass, datt mer eis Administratioun autoriséieren, en Echange ze hu vun Donnéeë mat anerer Administration-publiken.

A schliesslech maache mer e Mécanisme temporaire vu Changement de groupe.

Mir hunn u sech um Text vum President näischt geännert, ausser engem eenzege Punkt: « Dans la catégorie de traitement D, il est créé trois groupes de traitement, à savoir le groupe de traitement D1, [...] D2 [...] » an « D3 ».

Dat war déi eenzeg Adaptatioun, déi eis Kommissioun virgeholl huet.

(Interruption)

Dee Rapport ass unanimement uegoll ginn an ech bidden lech, deem dann och zouestëmme, a soen lech Merci.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools dem Här Rapporteur Roy Reding.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Léon Gloden agedroen. Här Gloden, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Léon Gloden (CSV)**.- Merci, Här President. Ech soen dem Rapporteur Merci fir säi schrëftlechen a mündleche Rapport a ginn den Accord vu menger Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Gloden. An da wier et um honorabelen Här Gilles Baum.

(Interruptions)

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- Majo, ech soen dem Rapporteur och Merci an ech schlësse mech dem Här Gloden sengen ...

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- ... ganz interessante Wierder un a ginn och den Accord.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Baum. An dann ass als nächste Riedner den honorabelen Här Mars Di Bartolomeo agedroen.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP)**.- Merci, Här President. Bon, et ass eigentlech net vill bäizefüge bei deenen Dispositiounen, déi d'Transpositioun vun Neierunge beim Staat ugin. Et ass nëmmen normal, dass eis Mataarbechter déi selwecht Konditiounen kréien, wéi se beim Staat existéieren.

(Interruptions)

Nach muss een awer op een Duerchbroch hiweisen, deen eis als Chamber ganz gutt zu Gesiicht steet. An ech wollt dofir dem Bureau e ganz grouse Merci soen, dass mer déi Decisioun konnten zesammen huelen, fir eisen Hygiënsdëngscht, eis Botzekippen ze integréieren an de Staff vun der Chamber.

Elo kann ee soen, jo, dat wär normalerweis jo just eng Formalitéit. Ass et awer net, well déi Leit, déi derfir suergen, dass eist Haus esou propper ass ewéi nëmme méiglech, déi stounge bis elo ënner anere Konditiounen der Chamber zur Verfügung, wéi dat an Zukunft de Fall wäert sinn.

(Interruptions)

Déi Leit kréien hiren eegene Statut a ginn doduerch vill besser behandelt, wéi dat an der Vergaangenheet de Fall war.

D'Chamber huet d'Beispillfonctioun. Déi Beispillfonctioun erfëllt se hei an ech wollt dofir nach eng Kéier dem President an dem Bureau an de Kollegen hei alleguer e grouse Merci soen, dass mer deen dote Schrëtt gemaach hunn an dass mer vill méi wäit gaange sinn, wéi mer dat am Ufank geduecht haten. Quasi eis ganz Ekipp gëtt integréiert. Wann natierlech Picken do sinn, loosse mer eis hëllef. An ech mengen, deen dote Schrëtt, dat soll net de leschte sinn. Mer sollen eis och iwwerleeën, wéi mer aner Services erëm kënnen rapatriéieren. De President gradewéi ech selwer hunn op deene jeeeweilege Plazen, wou mer aktiv waren, ëmmer derfir gesuergt, dass déi Klengst vergläichbar Statuten hu wéi déi mat méi breede Schëlleren.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP)**.- Ech wëll dofir soen, dass mir dat ausdrëcklech ënnerstëtzen a selbstverständlech wäert eis Fraktioun déi doten Neierungen ...

■ **Une voix**.- A!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP)**.- ... matënnerstëtzen.

Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

(Interruptions)

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Di Bartolomeo. An da ginn ech d'Wuert un déi honorabel Madamm Josée Lorsché.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng)**.- Villmools merci, Här President. Ech maachen et da bal esou laang ...

■ **Une voix**.- Jo.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng)**.- ... wéi mäi Virriedner.

(Hilarité et interruptions)

Also och mir als Gréng begreissen ...

(Interruption)

... ausdrëcklech, dass mer dës Wee ginn an dass de Bureau mat op de Wee gaangen ass.

Et geet jo drëms, dass déi ganz Organisatioun an der Chamber e bëssen nei organiséiert gëtt, virun allem wat dann de Statut vum Personal ubelaangt. An der Fonction publique hu mer beispillsweis schonn d'Comptes épargne-temps, déi ganz gutt

ukomm sinn an déi jo och elo hei agefouert ginn. Dat ass dat eent, dat e gudde Schrëtt no vir ass. Virun allem begrëisse mer awer, dass d'Botzpersonal dann och vun der Chamber agestallt gëtt, dass d'Aarbechtskonditiounen domat verbessert ginn, wuel wëssend, dass déi privat Botzfirmer net ëmmer déi allerbeschte Konditiounen bidden um Niveau vum Aarbechtsmaart an deem dote Beräich.

A mir hunn hei eis Verantwortung ze iwwerhuelen. Wa mer vu Sozialpolitik schwätzen dee ganzen Dag, da solle mer eis och selwer mat der Nues huelen an derfir suergen, dass d'Konditiounen fir déi Leit, ...

(Interruptions)

... déi eis Sëtzer propper halen, eis Biedem kieren an alles hei maachen, fir dass et eis gutt geet, och respektéiert ginn a si anstänneg bezuelt ginn. Dat ass eis grouss Suerg gewiescht an déi gëtt elo heimat Realitéit am Sënn vun der Ëmsetzung.

Ech wéilt awer och e klengen Appell maachen un all déi Gemengepappen a -mammen, déi heibanne sinn: Och an de Gemengen ass dat méiglech.

(Interruption et hilarité)

Et gëtt eng Gemeng - ech nenne se net mam Numm -, et gëtt awer och nach vläicht anerer, déi dee Wee wëllen aschloen. Et kann een och als Gemeng d'Karriär vum Botzpersonal erophiewen am Sënn vun der Gläichberechtigung, am Sënn vum faire Loun, se gläichsetze mat den Aarbechter aus de Gemengen. An an deem Sënn dat just als kleng Remark, déi mer awer haut wichteg war. Ech mengen, domat mécht een ni eppes falsch, wann een d'Botzpersonal besser bezilt an anstänneg ustellt.

Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien !

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Lorsché.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).** - Här, President, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - An da ginn ech d'Wuert weider ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).** - Här President, ech ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - ... un d'Madamm Myriam Cecchetti.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).** - Här President, just eng Prezisioun. Ech wëll soen, dass ...

■ **Une voix.** - Nee!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).** - ... am Südkollektivvertrag vun de Gemengen déi Gläichstellung garantéiert ass.

(Interruption)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci fir déi Prezisioun. An da wier et un der Madamm Cecchetti.

■ **Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk).** - Jo. Merci, Här President. Här President, mat dëser Ännerung vun eisem Reglement ginn d'ongerechtegkeeten opgehuewen an esou gëtt d'Aarbecht vun de Chamberfonctionnaire/innen valoriséiert. An dat ass wichteg, well d'Aarbecht vun der Chamber ass eng ganz wichteg an déi verdéngt et, och als solch unerkannt ze ginn. Et ass jo scho schlëmm genuch, datt dës Adaptatiounen eréischt elo, also dräi Joer méi spéit eigentlech gemaach gi sinn.

Da gëtt nach de Groupe de traitement D3 agefouert, deen et der Chamber erlaabt, säi Botzpersonal selwer anzustellen an esou deem Personal sécher a gutt Aarbechtskonditiounen ze bidden. Dat freet eis besonnesch, well déi Ännerungen do op enger Resolutioun vun déi Lénk berouen. Ech wollt de Kolleeginnen a Kolleegen heibanne Merci soen, dass si dës Resolutioun hei eestëmmeg ënnerstëtzt hunn! Dat kënn jo alt nei esou dacks vir, zemoos wann d'Propose vun der Opposition kommen.

Ech hoffen, dass dat de Gemengen, de Ministären, den Administratiounen eng Inspiratioun ass, datt och si an Zukunft hiert Botzpersonal selwer kënnen fest astellen. D'Pandemie huet eis nämlech gewisen, wéi wichteg dës Beruff ass. A fir déi Leit, déi eng haart Aarbecht all Dag maachen, gëtt et keen Teletravail an et gëtt och kaum emol e Merci. Et ass also nëmme richtig, dass och hei dës wäertvoll Aarbecht als solch vum Staat an de Gemenge soll unerkannt ginn.

Heibanne sëtze jo da ganz vill Gemengepappen a -mammen, déi, ...

■ **Une voix.** - A!

■ **Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk).** - ... dann och kéinten deenen outgesourcte Botzmadammen a Botzmonsieuren e schéine Chrëschtkaddo nach maache mat enger Feststellung op der Gemeng. Et gëtt der jo e puer heibanne. Fir just eng zum Beispill ze nennen, dat ass dann déi Beetebauerger Gemeng, oder eng aner, dat ass dann déi Suessemer Gemeng. An dat geet ganz gutt a ganz flott. An et géif mir eng Freed maachen, wann nach vill Leit dorop zrëckgräifen.

An da weess ech, datt och nach esou e Projet Crèche hei an der Loft hänkt. An ech mengen, do wieren och ganz vill Leit heibanne frou, Mammen a Pappen an zukünfteg Mammen a Pappen, souwuel bei de Leit heibanne wéi awer och bei der Administratioun.

Villmools merci fir d'Noluschteren.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Madamm Cecchetti. A leschten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Sven Clement.

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Merci, Här President. Ech versprechen lech, ech maache keng Südgemenge-Politik heibanne. An ech ...

(Exclamations)

... revendiquéieren net, nach Leit ze rekrutéieren. Ech wollt och vläicht op zwee Punkten agoen.

Dat eent ass, déi Motioun vun déi Lénk, déi mer gären ënnerstëtzt hunn, war jo net onni Precurseuren. Ech hu mer soe geloos, an ech hunn dat och selwer konnten novollzéien, datt déi ganz Prozedur hei aacht Joer gedauert huet, fir op dee Punkt hei ze kommen, datt déi Persounen agestallt goufen, datt dee Statut endlech en place gesat gouf. Ech mengen, datt et ... „Was lange währt, wird endlich gut“, seet den Däitschen. Ech hoffen, datt mer heimader wierklech dee richteg Schrëtt maachen, datt et domadder no vir geet an datt mer deene Leit déi Wäertschätzung ginn, déi se verdéngt hunn. Dat ass dat, wat déi nei Karriär D3 a wat d'Rekrutement vum Botzpersonal ubelaangt.

Dat Zweet, mengen ech, an doriwier ass haut nach net geschwat ginn, an dat ass vläicht eppes, wat déi bestoend Ekippen an der Chamber awer entlaaschte wäert, dat ass déi Zesummenaarbecht, wou d'Chamber mat anere Staatssewicer an Zukunft méi effizient wëll schaffen an op Servicer, déi scho bestinn, zrëckgräife wëll. Dës Zesummenaarbecht, déi elo mam CGPO opgemaach gëtt, dem Personalservice vum Staat, fir datt eeben d'Paie vun eise Beamten a Beamtinnen net méi hei am Haus gerechent ginn, mee datt se zesumme mat allen anere Fonctionnaire gerechent ginn, wat also zu Effizienzgewënner, zu engem méi séieren Traitement an hoffentlech zu enger Entlaaschtung vun eisem Service hei am Haus féiere wäert.

Déi zwou Ännerunge si fir eis immens gutt. Mir begrëisse se an dofir wäerte mer dat hei matstëmmen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Clement. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert den Ännerungsvorschlag vun Chambersreglement 7915. Den Text steet am Document parlementaire 7915¹.

Vote sur l'ensemble de la proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés 7915

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir kommen elo zum Vote par procuration. De Vott ass heimat ofgeschloss.

An den Ännerungsvorschlag ass mat 60 Jo-Stëmmen uegheoll.

Ont voté oui : Mmes Diane Aedem, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf (par M. Laurent Mosar), Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo (par M. Félix Eischen), Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf (par Mme Martine Hansen), Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen (par M. Georges Engel), Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Domat si mer um Enn vun der Sitzung fir haut ukomm. Mir fuere muer de Moien um 8.00 Auer mat den Debatten iwwert de Budget weider.

D'Sëtzung ass opgehuewen.

(La séance publique est levée à 19.31 heures.)

Sommaire des séances publiques n°s 20, 21, 22 et 23

20e séance

Ouverture de la séance publique.....	p. 276
Heure de questions au Gouvernement	p. 276-279
- Question n° 264 du 9 décembre 2021 de Mme Martine Hansen relative aux mesures mises en place contre la propagation du virus Sars-CoV-2 dans l'Enseignement fondamental, adressée à M. le Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse	p. 276-277
- Question n° 265 du 9 décembre 2021 de M. André Bauler relative au site initial du CGDIS-Nordstad, adressée à Mme la Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable	p. 277
- Question n° 266 du 9 décembre 2021 de M. Sven Clement relative au remboursement de la psychothérapie, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale.....	p. 277
- Question n° 267 du 9 décembre 2021 de Mme Francine Closener relative à l'Indice d'égalité de genre (« GEI ») 2021, adressée à Mme la Ministre de l'Égalité entre les femmes et les hommes.....	p. 277-278
- Question n° 268 du 9 décembre 2021 de M. Aly Kaes relative à la grippe aviaire, adressée à M. le Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement rural.....	p. 278
- Question n° 269 du 9 décembre 2021 de M. Marc Hansen relative à la récente controverse autour du fonctionnement de l'environnement eSanté, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale	p. 278
- Question n° 270 du 9 décembre 2021 de M. Serge Wilmes relative aux suites économiques des manifestations de samedi dernier dans la ville de Luxembourg pour les forains et les commerçants de la capitale, adressée à M. le Ministre des Classes moyennes.....	p. 279
Question élargie n° 122 de M. Laurent Mosar au sujet des entités proposant des services financiers	p. 279-280
Heure d'actualité de la sensibilité politique ADR au sujet de l'interdiction du moteur à combustion	p. 280-285
7499 - Proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés visant à insérer un registre de transparence dans le Règlement de la Chambre des Députés.....	p. 285-288
7910 - Comptes du service intérieur de la Chambre des Députés pour l'exercice 2020.....	p. 288-289
Heure d'actualité du groupe politique CSV au sujet de la santé et de la sécurité au travail	p. 289-292

21e séance

Ouverture de la séance publique.....	p. 292
Communications	p. 292-293
Ordre du jour	p. 293
Dépôt d'une motion par Mme Martine Hansen.....	p. 293
7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 et modifiant :	
1° le Code de la sécurité sociale ;	
2° la loi modifiée du 16 octobre 1934 concernant l'évaluation des biens et valeurs (« Bewertungsgesetz ») ;	
3° la loi modifiée du 1 ^{er} décembre 1936 concernant l'impôt commercial (« Gewerbesteuerengesetz ») ;	
4° la loi modifiée du 17 avril 1964 portant réorganisation de l'administration des contributions directes ;	
5° la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu ;	
6° la loi modifiée du 24 décembre 1996 portant introduction d'une bonification d'impôt sur le revenu en cas d'embauchage de chômeurs ;	
7° la loi modifiée du 28 avril 1998 portant	
a) harmonisation de l'enseignement musical dans le secteur communal ;	
b) modification de l'article 5 de la loi du 24 mai 1989 sur le contrat de travail ;	
c) modification de la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État ;	
8° la loi modifiée du 21 décembre 1998 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 1999 ;	
9° la loi du 7 décembre 2007 autorisant l'État à fournir une garantie bancaire pour la réalisation et l'exploitation d'un réseau de chaleur urbain ;	
10° la loi modifiée du 4 juillet 2008 sur la jeunesse ;	
11° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques ;	
12° la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant modification 1. du Code de la sécurité sociale ; 2. de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant ;	
13° la loi du 1 ^{er} août 2019 concernant les mutuelles	
7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025	p. 293-297
7929 - Projet de loi du *** portant modification :	
1° de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ;	
2° de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées ;	
3° de la loi modifiée du 29 octobre 2020 portant 1° dérogation à l'article 27 de la loi modifiée du 6 février 2009 concernant le personnel de l'enseignement fondamental ; 2° modification de la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire ; 3° modification de la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant création d'une réserve nationale des employés enseignants des lycées	p. 297-298
22e séance	
Ouverture de la séance publique.....	p. 299
Ordre du jour	p. 299
7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]	
et	
7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite).....	p. 299-301
7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]	
et	
7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite).....	p. 301-307
23e séance	
Ouverture de la séance publique.....	p. 307
7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 [...]	
et	
7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)	p. 307-325
7915 - Proposition de modification des Annexes 4 et 5 du Règlement de la Chambre des Députés	p. 325-326

Sommaire

Question n°	Auteur	Objet
5509	Marc Goergen	Non-réponse aux appels téléphoniques dans la fonction publique
5600	Fernand Kartheiser	Équipements chinois dans le cadre du déploiement des réseaux 5G
5714	Léon Gloden	Trafic de transit
5732	Fernand Kartheiser	Subsides pour la promotion de l'électromobilité
5775	Mars Di Bartolomeo, Yves Cruchten	Rénovation thermique des bâtiments
5799	Fred Keup	Examen de promotion
5802	Marc Goergen	Impact des sanctions contre la Russie sur l'alimentation en gaz
5810	Fred Keup	Production nationale de gaz
5811	André Bauler	Devoir de vigilance
5816	Max Hengel	Pollution de la Moselle suite à une fuite d'hydrocarbures de la centrale nucléaire de Cattenom
5852	Fernand Kartheiser	Prix de l'électricité
5856	Sven Clement	Prise en charge temporaire par l'État des frais de réseaux
5882	Paul Galles	Budget CO ₂
5889	Diane Adehm	Scolarisation des enfants des réfugiés en provenance de l'Ukraine
5908	Sven Clement	Remise des ordres de mérite
5924	Fred Keup, Jeff Engelen	Impact de l'augmentation du prix des carburants sur le transport public
5925	Marc Goergen	Achat de meubles par le Ministère des Sports
5930	André Bauler	Internat du Lycée technique agricole et de l'École d'hôtellerie et de tourisme à Diekirch
5937	François Benoy	Pollution des captages d'eau souterraine
5940	Jessie Thill	Utilisation de produits de la société « Palantir Technologies »
5949	Chantal Gary, Stéphanie Empain	Pratique sportive des personnes ayant fui la guerre en Ukraine
5958	Sven Clement	Sportifs d'élite dans la fonction publique
5961	Claude Wiseler, Martine Hansen	Situation sanitaire dans le secteur hospitalier et le secteur des soins
5972	Fred Keup	Interventions de la police au centre de l'Unité de sécurité (Unisec) à Dreibern
5973	Marc Goergen	Obligation vaccinale pour les nouvelles recrues de l'armée
5974	Nathalie Oberweis	Protection du patrimoine industriel du site Arbed Esch/Schiffange
5982	Marc Goergen	Achats de gaz russe en roubles
5984	Fernand Kartheiser, Fred Keup	Attaques de bancomats à l'explosif
5985	Jeff Engelen, Fred Keup	Délais d'attente pour une mammographie
5989	Gusty Graas	Sécurité des réfugiés ukrainiens
5995	Laurent Mosar, Gilles Roth	Cabinets de conseil
6007	Marc Spautz	Aide financière pour études supérieures
6008	Max Hengel, Léon Gloden, Octavie Modert	Inondations de juillet 2021
6010	Djuna Bernard, François Benoy	Égalité dans les carrières scientifiques à l'Université du Luxembourg
6011	Laurent Mosar	Sanctions financières à l'encontre de la Fédération de Russie dans le sillage de l'invasion par les troupes russes de l'Ukraine
6012	Paul Galles, Diane Adehm	Paiement du gaz russe en roubles
6027	Sven Clement	Efforts diplomatiques dans le cadre de la guerre du Donbass
6038	Diane Adehm	Rétention des données
6049	Fernand Kartheiser, Fred Keup	Chauffage des terrasses
6054	Octavie Modert	Rappel de produits au chocolat suite à la détection d'un foyer de cas de salmonellose
6059	Fernand Kartheiser	Livraison d'armes à l'Ukraine
6067	Fred Keup	Participation aux élections législatives des Luxembourgeois vivant à l'étranger
6085	Max Hengel	Hépatite chez des enfants

Question 5509 (17.01.2022) de **M. Marc Goergen** (*Piraten*) concernant la **non-réponse aux appels téléphoniques dans la fonction publique** :

Mir duerchliwien am Moment keng einfach Zäit, notamment bedéngt duerch d'Covidpandemie, déi eis elo scho bal zwee Joer an Otem hält. Et gëtt vill Krankheitsfäll, et gëtt erëm vill op den Teletravail zeréckgegraff an op verschiddene Plaze kënn et ëmmer méi oft zu Personalmangel. Fir d'Kontakter ze reduzéieren, maache vill Guicheten zou a verleeën hir Berodungsaktivitéiten op den Telefon oder per Mail. An dësem Kontext gëtt eng Kommunikatioun iwwer Telefon eng essenziell Virussetzung, fir dass d'Bierger op d'staatlech Servicer kënnen zeréckgräifen a sech bei Froen un eng lieweg Uspruechpersoun kënnen wënnen. Hei kann d'Netophiewe vum Telefon, wann ee bei enger staatlecher Stell urrifft, ee grouesse Problem duerstellen.

An deem Zesammenhang wëilt ech de Ministere fir Kommunikatioun a Medien a fir ëffentlechen Déngscht dës Froe stellen:

- Kënnen d'Ministère - opgedeelt no Administratioun an opgeléicht no Joer - d'Zuele presentéieren, wéi d'Unzuel vum Uriff, déi net connectéiert konnte ginn, an deene leschten dräi Joer evaluéiert huet?
- Wat fir Pisten hunn d'Ministère an d'Verwaltung virgesinn, fir datt och während der Covidkris den Telefonskontakt assuréiert bléift?
- Wéi gëtt séchergestallt, dass virun allem den Asaz vum Homeoffice, dee jo och no der Pandemie sécherlech eng gréisser Roll wäert spillen, sech net negativ op den Traitement vun Ufroen per Telefon auswirkt? Gesäit de Minister hei nach Verbesserungsbedarf? Wa jo, a wéi enger Form?

Réponse (11.02.2022) de **M. Marc Hansen**, *Ministre délégué à la Digitalisation* :

Wéi an de parlamentaresche Froen N° 0249 vum 23. Januar 2019 an N° 2800 vum 12. Oktober 2020 geäntwert, kënnen staatlech Verwaltungen vum der Callcenter-Infrastruktur vum Zenter fir Informatiounstechnologien vum Staat (CTIE) profitéieren. Am Joer 2019 sinn iwwer 711.000 Appeller iwwer esou Callcenteren erakommen. Fir d'Joren 2020 an 2021 sinn, bedéngt duerch den Homeoffice, deen als effikass Measure géint d'Pandemie agefouert gouf, keng exakt Chifferen disponibel. Fir den Agen-

ten, déi Callcenteren bedéngen, ze erlabe vum doheem aus ze schaffen, goufen nämlech d'Appeller un d'Callcenteren, déi mat normalen Telefone bedéngt ginn op Softphone-Verdeelerlëschten ëmgeleet. E Softphone ass eng Software, déi erlaabt, en normalen Telefonsappell iwwer e Computer ze tätegen oder entgéintzuehuelen, wouduerch den Agent net méi zwéngend muss um Büro sinn. Heiduerch konnten d'staatlech Administratiounen hire Bierger och während der Pandemie e gudde Service per Telefon ubidden.

Am Laf vum Joer 2021 huet de CTIE eng nei Callcenter-Plattform a Betrib geholl, déi d'Agente souwuel vum Büro wéi och aus dem Homeoffice iwwer eng Software kënnen bedéngen. D'Migratioun op déi nei Plattform dauert nach un.

D'Decisioun e Callcenter anzerichten, oder e Weiderleede vum den Telefonen op eng Standardnummer ëmzeleeden, läit an der Verantwortung vun de jeeeweiligen Administratiounen.

Et sief och drop higewisen, dass d'MyGuichet.lu-Funktionalitéit, fir online e Rendez-vous ze buchen, sech an de leschten zwee Joren als effikass Mëttel erweisen huet, fir ënnert dem Anhale vun de sanitäre Mesuren d'Bierger an de physische Guicheten ze empfänken. Eleng am Joer 2021 goufen esou iwwer 220.000 Rendez-vousen an de verschiddene physische Guichete gebucht.

Question 5600 (27.01.2022) de **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*) concernant les **équipements chinois dans le cadre du déploiement des réseaux 5G** :

Aus dem Extrarapport „Déploiement des réseaux 5G au sein de l'UE : des retards et des questions de sécurité encore sans réponse“ vum EU-Rechnungshaff geet ervir, datt 2019 64 Prozent vun den EU-Bierger (ouni Groussbritannien), Telekommunikatiounsreseau benotzt hunn, deenen hir 4G-Technologie op d'mannst deelweis op Equipementer vu chineesesche Fournisseuren opgebaut war. Bei der Telekommunikatioun handelt et sech ëm e Schlësselberäich, souwuel vum der privater wéi och vum der staatlecher Informatiounssécherheet an dem Dateschutz.

An deem Zesammenhang géif ech dem Här Ekonomiminister gär dës Froe stellen:

- Wéi vill Lëtzebuerger Bierger hu während de Joren 2013-2020 fir déi verschidde Facettë vun hirer Telekommunikatioun (Telefon, Handy, Internet asw.) missen op Reseauen zeréckgräifen, déi ganz oder deelweis op chineesescher Technologie opgebaut waren?
- Wéi wäerten dës Zuelen no de Projektione vun der Regierung am Kader vun der Ëmstellung op d'5G-Technologie evaluéieren?

Réponse commune (29.03.2022) de **M. Xavier Bettel**, *Ministre des Communications et des Médias*, et de **M. Franz Fayot**, *Ministre de l'Économie* :

Am Kader vun der digitaler Transformatioun vun eiser Gesellschaft ass et essenziell, dass eis digital Infrastrukturen adequat ofgeséichert sinn. Fir op der Héicht vun den Defien ze sinn, ass et indispen-sabel, dass d'Cybersécherheetsmesuren op nationalem an europäeschem Niveau kontinuéierlech iwwerpréift a renforcéiert ginn.

Am gesetzleche Kader fir d'Telekommunikatioun ass d'Sécherheet vun den Telekommunikatiounsreseauen zënter 2011 fest verankert, a gouf mat der rezenter Transpositioun vum „Code des communications électroniques européen“ nach eng Kéier renforcéiert. Eng héich Sécherheet vun den Telekommunikatiounsreseauen ass also eng etabléiert Obligatioun fir all Telekommunikatiounsoperateur, onofhängeg vun der Origine vu sengen Equipementer. Den Institut luxembourgeois de régulation (ILR) verfüegt heifer iwwer en dediéierte Cybersécherheetsdepartement (Service „Network and Information Systems' Security“ - NISS) deen d'Mesuren, déi d'Operateure fir d'Sécherheet vun hire Reseauen huelen, surveilléiert a souwuel preventiv wéi reaktiv contraignant Instruktiounen ausschwätze kann, am Fall wou d'Mesuren, déi en place gesat goufen, net adequat sinn. Den NISS-Departement ass och a reegelméissegem Austausch mat den Operateuren a begleet si bei hirer Risiko-Analys. Doriwier eraus huet d'Regierung mat der neier Legislatioun d'Méiglechkeet, streng Mesuren ze huelen, déi och de geziilte Verbuet vun eenzelen Equipementer ëmfaasst, am Fall wou eng eescht Menace fir déi ëffentlech Sécherheet besteet. Dës Measure ass och ee vun den Elementer, mat deenen d'Regierung am

Kader vun der europäescher 5G-Toolbox zur Ofsécherung vun den Telekom-Infrastrukture bäidréit.

Des Weidere gëtt am Moment op europäeschem Niveau mat Héichdruck un enger neier NIS Directive geschafft, déi d'Cybersécherheetsmesuren a villen essenzielle Secteure renforcéiert an och d'Sécherung vun der Liwwerketten aschleisst. D'NIS2 Directive soll sech ënner anerem op den Telekom-Secteur, de Secteur vun den digitalen Infrastrukturen an den digitale Servicer applizéieren.

Den Informatiounen no, déi dem Medien- a Kommunikatiounsminister virleien, hunn zwee Operateuren uginn, Equipementer vu chineeseschen Hiersteller am Beräich vun den Antennen a Basisstationen (dem sougenannte RAN - „Radio Access Network“) benotzt ze hunn. Mee bei den zentralen an domat kriteschsten Elementer vun de Lëtzebuerger Mobilfunkreseauen, sinn an der genannter Period keng Produite vun net europäesche Fournisseuren agesat ginn.

Wat d'Situatioun vun de 5G-Reseauen ugeet, esou deploieieren d'Mobilfunkoperateuren exklusiv 5G-Technologie vun europäesche Fournisseuren. Et gëtt och vun der Dynamik profitéiert, fir d'Reseaue vun de viregte Generatiounen mat europäescher Technologie ze erneieren.

Et sief an deem Kader och op d'Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 5642 verwisen, déi rezent zu dem Thema informéiert huet.

Question 5714 (08.02.2022) de **M. Léon Gloden** (*CSV*) concernant le **trafic de transit** :

De Phenomeen vun de Camionneuren am Transitverkéier, déi an der Géigend vun de Grenzuertschaften onerlaabterweis vun der Autobunn eroffueren, fir op enger Tankstell ausserhalb vum Autobunnreseau den Tank vun hirem Gefier vollzemaachen a sech mat Artikelen aus dem Tankstelleshop andecken, hält mengen Informatiounen no aktuell staark zou. Fir déi betreffen Uertschaften bedeit dat, dass d'Pollutioun, de Verkéier an déi domat verbonne Geforen eropginn, an d'Liewensqualitéit vun de Bierger parallel dozou erofgeet. Guer net ze schwätze vun de Stroossen, déi duerch de Schwéierverkéier zousätzlech belaascht ginn.

Eng Plaz am Land, wou een dës Entwécklung ganz gutt gesi kann, ass d'Offaart Mäertert/Waasserbëlleg op der Autobunn A1 a Richtung Tréier. Hei fueren d'Camionneure vun der Autobunn erof, fir sech op enger vun den Tankstellen tëschent Mäertert a Waasserbëlleg ze approvisionéieren. De Schäfferot vun der Gemeng Mäertert huet sech ganz rezent iwwer dës Problem beim zoustännige Minister beschwéiert.

An dësem Kontext wëllt ech folgend Froen un den Här Minister fir Mobilitéit an ëffentlech Aarbechten an un den Här Minister fir ëffentlech Sécherheet stellen:

- Wéi gedenken déi Häre Ministeren, op dee beschriwwene Problem mam Transitverkéier ze reagieren?

- Wéi eng Kontrolle sinn aktuell dofir virgesinn an an wéi engem Rhythmus gi se duerchgefouert?

- Wéi eng zousätzlech Mesurë ginn envisagéiert, fir ze evitéieren, dass d'Camionen am Transitverkéier weiderhin vun der Autobunn eroffueren, fir an enger Uertschaft ze tanken?

Réponse commune (16.03.2022) de **M. François Bausch**, *Ministre de la Mobilité et des Travaux publics*, et de **M. Henri Kox**, *Ministre de la Sécurité intérieure* :

De beschriwwene Phenomeen vun de Camionneuren am Transitverkéier, déi onerlaabterweis vun der Autobunn eroffueren, fir tanken ze goen, ka vun der Police net beluecht ginn.

D'Problematik vum Transitverkéier gouf schonn an de parlamentaresche Froen N° 0687 vum 13. Mee 2019 vun der honorabeler Deputéierter Carole Hartmann an N° 5657 vum 2. Februar 2022 vun honorabelen Deputéierte Carlo Weber traitéiert. Obwuel et sech bei der Fro N° 0687 spezifesch ëm d'lechternacher Transitstreck gehandelt huet, bleiwen d'Problematik an d'Léisungen ëmmer déi selwecht.

Esou sinn am ofgeännerte groussherzogleche Reglement vun 5. Mee 1994 iwwert den Transitverkéier (RGD du 5 mai 1994 limitant la circulation de transit sur une partie de la voie publique), woubäi den Transit am Artikel 1 wéi follegt définéiert ass „mouvement caractérisé par le fait que le véhicule en question ne fait l'objet d'aucune rupture de charge sur le territoire du Grand-Duché“, dann och kloer d'itinéraires opgeléicht, déi vu Camionen, déi am Transit sinn, agehale gi mussen.

Fir d'Camionschaufferen op dës Gesetzgebung opmierksam ze maachen, stinn um ganze Reseau op de betraffene Plaze speziell Schëlde, déi sech un den Transitverkéier adresséieren.

Wat elo d'Situatioun op der A1 bei der Ausfaart Mäertert/Waasserbëlleg ueegt, sou sinn d'Offaarte Waasserbëlleg (Echangeur 15), Mäertert (14) a Potaschbiërg (13) fir Gefierer, déi ënnert d'Dispositioun vum der Transitgesetzgebung falen, gespaart. Ausserdeem d'äerfen dës Gefierer um CR141 hannert dem Rond-point bei der Aire zu Waasserbëlleg net a Richtung vun der N10 fueren, mat Ausnam vum Trafic a Richtung „Schotterwerk Moersdorf“.

An deem Zesammenhang muss och festgehal ginn, dass de Gros vun de Camionen, déi sech ausserhalb vun den Transitstrecke befannen, net zwangsleefeg géint d'Transitbestëmmunge verstoussen. Vill vun dëse Camionneuren fueren entweeder Industriezonen un, kommen aus dem Ausland iwwert eng Nationalstrooss an d'Land eran oder mussen zum Beispill an den Hafe vu Mäertert. An dës spezifesche Fäll verstéisst de Camionneur dann och net géint d'Transitbestëmmungen.

D'Police ass kontinuëlerlech bestrieft, am Beräich vum Transitverkéier punktuell a spontan Kontrollen duerchzuführen, an zwar e puer Mol an der Woch an dat op alle bekannten Transitstrecken. Des Weidere ginn och op deene selwechten Transitstrecken e puer Mol am Joer gréisser Kontrollen organiséiert. Wann een elo awer d'Zuel vun de sanktionéierte Verstéiss géint d'Transitbestëmmunge vun deene leschte véier Joer kuckt, muss ee feststellen, dass déi vun 1.255 am Joer 2018, 930 am Joer 2019, 370 am Joer 2020 op schliisslech 276 am Joer 2021 zeréckgaange sinn. Och wann dës Réckgang sech, virun allem fir d'Joren 2020 an 2021, zum Deel duerch d'Mesuren, déi souwuel zu Lëtzebuerg wéi och am europäeschen Ausland am Kader vun der Covid-19-Pandemie getraff goufen an en direkten Afloss op de Stroosseverkéier haten, erkläre léisst, kann een trotzdem zeréckbehalen, dass d'Zuel vu konstatierte Verstéiss verhältnisméisseg kleng ass par rapport zum tatsächleche Camionstrafic op deene jeeeweilegen Transitstrecken.

Question 5732 (10.02.2022) de **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*) concernant les **subsidés pour la promotion de l'électromobilité** :

D'Lëtzebuerg Regierung subventionéiert massiv d'Elektromobilitéit.

Heizou wëllt ech der Madamm Finanzminister, dem Här Wirtschaftsminister an dem Här Mobilitéitsminister dës Froe stellen:

1. Ass déi eesäiteg Subventionéierung vun Elektroautoen net eng Verzerrung vum (fräie) Markt? Wéi wäit ass dat mat den EU-Reegele kompatibel? Wat seet d'OECD zu dëser Praxis, a gëtt et Protester vun Net-EU-Länner?

2. Wéi laang wëll d'Lëtzebuerg Regierung mat der Subventionéierung vun E-Autoen nach virumaachen?

3. Wéi vill Suen huet, zënter hirer Aféierung, d'Subventionéierung vum Elektroauto Lëtzebuerg kascht?

Réponse commune (29.03.2022) de **Mme Carole Dieschbourg**, *Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable*, de **M. Franz Fayot**, *Ministre de l'Économie*, de **M. François Bausch**, *Ministre de la Mobilité et des Travaux publics*, et de **Mme Yuriko Backes**, *Ministre des Finances* :

ad 1. Et besteet Konsens, dass den Iwwergang zur Klimaneutralitéit muss acceleréiert ginn, ënner anderem duerch een Zesummespill vu finanziellen Ierzer a gesetzleche Verpflichtungen. Dës Opfaassung gëtt och um Niveau vun der Europäescher Unioun gedeelt. De Programm vun de Subventiounen passt optimal an den EU Green Deal, a gouf och als Deel vun der Relance verte vun der Europäescher Kommission akzeptéiert. D'OECD, an hirem „Examen des performances environnementales du Luxembourg“, begreift, dass Lëtzebuerg dës Subventionéierung agefouert huet: « Une demande plus forte est nécessaire pour élargir les marchés des biens et services plus propres [...] Les principaux obstacles à l'éco-innovation sont le marché intérieur restreint et la demande encore faible pour les technologies, produits et services plus écologiques. Des mesures telles que les subventions en faveur des voitures et des vélos électriques et l'obligation que tous les nouveaux bâtiments soient à consommation d'énergie quasi nulle contribuent à stimuler la demande pour des solutions de transport et de construction plus propres. » Enn 2021 hu 17 Länner aus der Europäescher Unioun de Kaf vun elektreschen Autoe finanziell ënnerstëtzt. Do derneef kommen nach bal an all Memberstaat steierlech Avantagé fir Elektroautoen. Protester vun Net-EU-Länner sinn net bekannt.

ad 2. D'Subventiounen si rezent verlängert gi fir eligibel Gefierer mat engem Kafkontrakt, dee bis den 31. März 2024 ofgeschloss gëtt. D'Situatioun wäert zu deem Zäitpunkt dann nei evaluéiert ginn.

ad 3. Bis zum 1. März 2022 goufe knapp 34 Milliounen Euro u Subside fir Elektrogefierer ausbezuel. Et sief och nach emol drun erënnert, dass net nëmme Elektrogefierer finanziell ënnerstëtzt ginn, mee déi emissionsfräi Mobilitéit insgesamt, mat ënner anderem dem Vélo an dem Pedelec souwéi och déi mat Waasserstoff bedriwwen Gefierer.

Question 5775 (16.02.2022) de **MM. Mars Di Bartolomeo** et **Yves Cruchten** (*LSAP*) concernant la **rénovation thermique des bâtiments** :

La Commission européenne vient de mettre les pays membres de l'UE au défi de rénover 30 millions de bâtiments d'ici à 2030. Ces bâtiments constituent les 15 % d'immeubles les moins performants en matière d'énergie de leurs parcs nationaux.

La Commission est d'avis que cette rénovation thermique est un élément-clé pour atteindre les objectifs de réduction de 55 % des émissions de carbone d'ici 2030 par rapport à 1990. Actuellement, dans les pays membres de l'UE, seul 1 % du parc immobilier fait l'objet d'une rénovation énergétique, taux très insuffisant pour satisfaire aux objectifs du Pacte Vert.

Aussi la Commission entend-elle interdire à partir de 2027, les incitations financières liées à l'installation de chaudières à combustible fossile. Bruxelles propose finalement qu'à partir de 2027 pour le secteur public respectivement 2030 pour le privé, tous les nouveaux bâtiments soient « zéro émission ». Pour réaliser ces objectifs, la Commission promet un soutien financier de l'ordre de 150 milliards d'euros via les fonds européens.

1) Nous aimerions savoir de Madame la Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable, de Monsieur le Ministre de l'Énergie, de Monsieur le Ministre du Logement et de Monsieur le Ministre de la Mobilité et des Travaux publics comment se présente la situation en matière de rénovation thermique au Luxembourg et quel est le pourcentage atteint annuellement.

2) Quelles seront les conséquences des propositions de la Commission pour notre pays ?

3) Quelles incitations financières sont envisagées et quelles incitations risqueront de tomber ?

4) Quel est le potentiel de réduction des émissions CO₂ par le biais de ce vaste programme de rénovation thermique ?

5) Dans quelle mesure le Luxembourg pourrait-il profiter des subventions européennes et comment ces moyens seront redistribués en faveur des ménages ?

Réponse commune (29.03.2022) de **M. Claude Turmes**, *Ministre de l'Énergie*, de **Mme Carole Dieschbourg**, *Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable*, de **M. Henri Kox**, *Ministre du Logement*, et de **M. François Bausch**, *Ministre de la Mobilité et des Travaux publics* :

ad 1) Au Luxembourg, la rénovation thermique des bâtiments constitue un élément-clé pour atteindre les objectifs en matière d'économies d'énergie et de réduction des émissions de gaz à effet de serre que notre pays s'est fixés dans son Plan national intégré en matière d'énergie et de climat (PNEC). Le PNEC prévoit que les mesures planifiées en matière de performance énergétique des bâtiments d'habitation et fonctionnels, dont la rénovation thermique, conduisent à une économie d'environ 4 TWh à l'année 2030 par rapport au scénario de référence (voir PNEC, chapitre 2.2). Ces objectifs et mesures sont concrétisés dans la stratégie de rénovation à long terme du Luxembourg (LTRS du titre anglais : Long Term Renovation Strategy) à laquelle nous renvoyons pour les détails sur lesquels se base cette réponse.

La dynamique de l'économie luxembourgeoise, accompagnée d'une forte augmentation de la population, conduit à des taux de construction et de démolition largement supérieurs aux moyennes européennes. Les nouvelles constructions de bâtiments d'habitation et fonctionnels remplissent aujourd'hui le standard NZEB (Nearly Zero-Energy Buildings) de bâtiments dont la consommation d'énergie est quasi nulle. Ainsi, le remplacement d'un bâtiment existant par une nouvelle construction conduit généralement à une amélioration en matière de performance énergétique. Le volet de la rénovation thermique de bâtiments est cependant plus complexe. Comme l'explique la LTRS, la « profondeur » d'une rénovation thermique peut varier fortement en fonction des mesures mises en œuvre. L'exemple d'un simple remplacement de fenêtres à simple vitrage vers un triple vitrage illustre bien la problématique. D'un côté, ce remplacement pourra être désigné de rénovation thermique comme la résistance thermique des fenêtres est clairement augmentée. De l'autre côté, cette mesure n'améliore guère la performance énergétique du bâtiment en question si elle n'est pas accompagnée de mesures complémentaires visant les autres éléments de l'enveloppe thermique du bâtiment (isolation des façades, de la toiture, etc.). En effet, le flux thermique suit toujours la voie de la moindre résistance et on peut donc dire de manière très simplifiée que la chaleur s'échappe à travers l'élément de l'enveloppe thermique ayant la moindre résistance thermique. Par conséquent, le Gouvernement vise à promouvoir la rénovation thermique profonde des bâtiments, où l'enveloppe thermique entière est optimisée lors d'une rénovation.

Pour les bâtiments d'habitation, la LTRS estime que le taux de rénovation annuel (relatif à la surface de l'enveloppe thermique) se situe entre 0,4 et 1,0 %/a.

En ce qui concerne les immeubles étatiques gérés par l'Administration des bâtiments publics, l'assainissement énergétique des bâtiments d'envergure a été priorisé ces dernières années afin d'avoir un impact significatif sur les consommations globales de l'État.

En tout, environ 55 projets d'assainissement énergétique profond ont été finalisés depuis 2010. S'y rajoute un grand nombre de petits projets de rénovation, dont les mesures réalisées permettraient un meilleur classement lors de l'établissement d'un certificat de performance énergétique (CPE), et qui par conséquent rempliraient les critères des bâtiments visés par les objectifs du Pacte vert.

En considérant les bâtiments du patrimoine de l'administration, ni protégés (classés monument national ou sous protection communale), ni réalisés postérieurement à l'an 2000, le taux annuel de rénovation depuis 2010 a été de l'ordre de 0,7 % en nombre par rapport au nombre total des bâtiments, et d'environ 1,5 % par rapport à leur surface. Le coût total des projets de rénovation portait sur quelque 690 millions d'euros, dont plus ou moins 10 % des coûts ont été directement liés à des mesures concrètes et spécifiques d'assainissement énergétique.

Le projet de la Commission européenne prévoit que 15 % des bâtiments les moins performants doivent faire l'objet d'un projet d'assainissement énergétique jusqu'en 2030. À ce stade, il est pourtant impossible de déterminer le nombre exact de bâtiments sous gestion de l'Administration des bâtiments publics qui vont tomber sous ce seuil de 15 % du parc immobilier national, puisque le niveau de performance exact, qui correspond à ce seuil, n'a pas encore été déterminé au niveau national.

ad 2) Les propositions de la Commission dans le cadre de la révision de la directive sur la performance énergétique des bâtiments (EPBD de l'an

glais : Energy Performance of Buildings Directive), actuellement en cours de négociation concernant le taux de rénovation thermique, sont supportées par le Luxembourg tout en sachant qu'elles signifient une augmentation de la demande pour le secteur de la construction. L'interdiction d'incitations financières liées à l'installation de chaudières à combustible fossile n'a aucun impact pour le Luxembourg, comme de telles subventions étatiques n'existent plus depuis longtemps. Par contre, une telle interdiction nécessiterait, le cas échéant, une adaptation au niveau du mécanisme d'obligations en matière d'efficacité énergétique. Avec les standards élevés en matière de performance énergétique au Luxembourg déjà atteints par les nouvelles constructions sur base de la législation actuelle, nous estimons que le pas vers le bâtiment « zéro émission » est tout à fait logique et supporté par notre pays.

En ce qui concerne le patrimoine géré par l'Administration des bâtiments publics, le nombre de bâtiments non protégés est de l'ordre de quelque 1.140 unités. Un taux de rénovation de 15 % représenterait donc 170 projets d'assainissement énergétique jusqu'en 2030. Le nombre annuel à atteindre dépendra de la date à laquelle les propositions prendront effet au niveau national.

Étant donné qu'un projet d'assainissement énergétique profond prend en moyenne entre 2 et 3 ans minimum depuis le début des planifications jusqu'à sa réalisation, le nombre de projets en cours simultanément devra donc être nettement plus important que le nombre de projets réalisés annuellement.

Afin de pouvoir répondre à la demande d'assainissement énergétique croissante, les capacités en ressources humaines de l'Administration des bâtiments publics devront être considérablement augmentées. En ce qui concerne les bureaux d'architectes, les bureaux d'études et les entreprises, la situation se présente de façon similaire qui peine également à trouver du personnel qualifié au vu de l'évolution actuelle du secteur de la construction en pleine croissance.

Cette situation sera d'autant plus difficile que la pénurie globale de main d'œuvre et de matériaux va s'intensifier notamment avec le lancement du programme de rénovation thermique dans tous les pays de l'Europe.

ad 3) Les incitations financières actuelles sont basées sur la révision en cours du régime PRIME House qui prendra effet rétroactif au 1er janvier 2022. Pour ce qui est des travaux d'assainissement énergétique, les subventions continueront de se situer à un niveau très attractif, les montants étant désormais clairement structurés en fonction de la catégorie des matériaux isolants (fossiles, minéraux, écologiques). La promotion des matériaux d'isolation écologiques est renforcée. Quant aux installations techniques valorisant les sources d'énergie renouvelables, les changements visent avant tout à rendre les alternatives aux énergies fossiles plus accessibles. Ils encouragent encore davantage le remplacement des anciennes chaudières basées sur les énergies fossiles par une pompe à chaleur, un raccordement à un réseau de chaleur ou une chaudière à bois, moyennant un bonus de remplacement et d'amélioration du système de chauffage. À cela s'ajoute une aide spécifique supplémentaire pour la neutralisation et le recyclage du réservoir au fioul.

En outre, la réforme proposée par le Ministre du Logement concernant les aides individuelles au logement (doc. parl. n° 7938) prévoit l'introduction d'une « prime d'amélioration pour assainissement énergétique », qui constitue en fait un supplément de prime à l'aide financière accordée dans le cadre de la législation « PRIME House ». Au cas où le bénéficiaire d'une telle aide financière remplit notamment des conditions de plafond de revenu, il pourra bénéficier d'un supplément d'aide financière sous forme de « prime d'amélioration pour assainissement énergétique », pouvant représenter jusqu'à 40 % du montant de la « PRIME House ».

ad 4) L'ensemble des efforts mis en œuvre et prévus dans le domaine des bâtiments résidentiels et tertiaires, aussi bien en matière d'amélioration de l'efficacité énergétique que de recours aux sources d'énergie renouvelables, vise une réduction des émissions de gaz à effet de serre de 64 % en 2030 par rapport au niveau de 2005.

ad 5) Le soutien financier de l'ordre de 150 milliards d'euros proviendrait, selon les propositions de la Commission européenne, de plusieurs sources, notamment le Fonds européen de développement régional, le Fonds de cohésion et la Facilité pour la reprise et la résilience. Le nouveau Fonds social pour le climat (FSC) proposé mobiliserait également 72,2 milliards d'euros provenant du budget de l'UE pour la période 2025-2032 afin de soutenir les ménages, notamment ceux qui vivent dans les bâtiments les moins performants. La proposition prévoit 0,10 % de l'allocation financière totale maximale pour le

Luxembourg, soit 73,5 millions d'euros pour la période 2025-2032.

Question 5799 (23.02.2022) de **M. Fred Keup** (ADR) concernant l'examen de promotion :

Persounen, déi beim Staat ugestallt sinn, sief dat als Fonctionnaire oder als Employé de l'État, hunn d'Méiglechkeet, duerch eng zousätzlech Ustrengung an der Karriär ze klammen, respektiv hire Grad ze wiesselen. Leider schéngt et esou ze sinn, datt d'Dispositionen, déi virgesi sinn, als Fonctionnaire an als Employé an der Karriär ze klammen, net ganz equilibriert a fair sinn. Wëll e Fonctionnaire (B1), deen zum Beispill op der Steuerverwaltung schafft, vum Grad 8 an de Grad 9 klammen, geet et fir dësen duer, e Promotiounsexamen ze maachen iwwert de Wee vun engem schréfftleche Memoire. En Employé de l'État (B1), deen op där selwechter Verwaltung schafft an deen och vum Grad 8 an de Grad 9 klamme wëll, muss awer am Ganze siwen Exame maachen - dräi intern Verwaltungsexamen a véier Examen um INAP. Et stellt sech also d'Fro, firwat en Employé de l'État, deen ee méi niddrege Punktwäert ewéi e Fonctionnaire an där nämmelechter Karriär huet, et vill méi schwéiergemaach kritt, fir am Grad ze klammen.

An deem Kontext hätt ech follgend Froen un den Här Minister vun éffentlechen Déngscht:

1. Ass den Här Minister net der Meinung, datt et weeder gerechtfäerdigt, nach fair ass, datt en Employé de l'État et weesentlech méi schwéiergemaach kritt ewéi e Fonctionnaire, deen an där nämmelechter Karriär schafft, fir am Grad ze klammen?

2. Wa jo, wéi eng konkret Schrëtt gedenkt d'Regierung elo ze ënnerhuelen, fir déi uewe beschriwwen Ongerechtegkeeten ze behiewen? A wéi engem zäitliche Kader ka mat der Ëmsetzung vun dësen Schrëtt gerechent ginn?

3. Firwat gi vum INAP keng Coursen organiséiert, déi am Hibleck op den Inhalt gläichesetze si mat deene Coursen, déi de Fonctionnaire-stagiaire absolviere muss, wann e beim Staat ufänkt?

Réponse (29.03.2022) de **M. Marc Hansen**, *Ministre de la Fonction publique* :

De Promotiounsexamen vum Fonctionnaire gëtt iwwer Reglement fir déi jeeweileg Verwaltung definiert. Op dës Texter huet de Minister vun der Fonction publique keen direkten Afloss. De Carrièresexamen vum Employé gëtt fir all d'Employé beim Staat an engem Reglement definiert.

Dem honorabelen Deputéierte seng Fro vermittelt den Androck, wéi wann hien der Meinung wier, datt den Effort fir e Memoire ze recherchieren an ze redigieren net opweneg wier. Dëst ass eng Vue, déi net vu mir gedeelt gëtt. Et kann een net Äppel a Bire matenee vergläichen. All Ustrengung fir sech weiderzuentwéckelen an op seng Kompetenzen, seng Talenter, säi Potenzial a säi Wësse gepréift ze ginn, sinn op hir Aart a Weis wicteg a richteg.

De Ministère vun der Fonction publique huet sech bis ewell ëmmer beméit, d'Critère vun all den Examen am Blicke ze hunn a se ze moderniséieren, wann dëst sech sollt als nëtzlech erweisen. Dës Approche wäert och esou weidergefouert ginn.

Question 5802 (23.02.2022) de **M. Marc Goergen** (Piraten) concernant l'impact des sanctions contre la Russie sur l'alimentation en gaz :

D'EU ass sech eens, dass déi russesch Annexioun vun der Ostukrain wäert wirtschaftlech Konsequenzen no sech zéien. Inwiefern dës Moosname Russland wirtschaftlech treffe wäerten, bleift onkloer. Kloer ass awer, dass d'wirtschaftlech Moosnamen an déi russesch Géigemoosnamen och wäerten d'EU-Länner treffen, zum Beispill um Energiemaart, wou Länner, wéi Däitschland, iwwert d'Hallschent vun hire Gasliwwerungen aus Russland bezéien. Lëtzebuerg selwer importéiert Gas aus Däitschland an aus der Belsch.

An deem Zesammenhang wéilt ech de Ministere fir Aussenugeleeënheeten an Europa a fir Energie dës Froe stellen:

1. Wéi vill Kubikmeter Gas, déi all Joer hei am Land verbraucht ginn, entsprangen aus Russland? Wéi vill Prozent vum Gasverbrauch sinn op russesch Quellen zeréckzeféieren?

2. Rechent d'Regierung mat kuerzfristegen Auswierkung fir d'Versuergungssecherheet mam Gas zu Lëtzebuerg bis den nächste Wanter? Falls jo, wéi preparéiert de Staat sech dorobber?

Réponse (28.03.2022) de **M. Claude Turmes**, *Ministre de l'Énergie* :

ad 1. Sou wéi och schonn an der Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 5680 duergestallt, weise Statistike vum Institut luxembourgeois de régulation (ILR), dass 2020 8.028 GWh oder 730 Milliounen m³

Äerdgas importéiert goufen. 78 % (6.255 GWh oder 569 Milliounen m³) vum Äerdgas sinn am Joer 2020 aus der Belsch importéiert ginn an 22 % (1.773 GWh oder 161 Milliounen m³) aus Däitschland. Laut de leschte verfügbare Informatiounen, stamen 2019 an der Belsch manner wéi 10 % Äerdgas aus Russland an an Däitschland kommen ongeféier 55 % vum importéierten Äerdgas aus Russland. Eng rezent Kommunikatioun vun der Europäescher Kommission¹ weist, dass am Joer 2021 45,3 % Äerdgas aus Russland an d'Europäesch Unioun importéiert gi sinn.

An der Belsch, wat mat Lëtzebuerg eng gemeinsam Maartzon am Gas bilt, ass den Undeel vun Äerdgas aus Russland zënter 2021 weider erofgaangen, wéinst alternative Sourcen, besonnesch aus Norwegen, an duerch d'Erhéijung vun den Importer vu flëssegem Äerdgas (LNG) iwwert den LNG-Terminal zu Zeebrugge.

Par rapport zur leschter Publikatioun vum Stateg vun 2017, déi en Taux vu 27,2 % fir russeschen Äerdgas hei zu Lëtzebuerg ugëtt, kann een deemno dervun ausgoen, dass den Undeel vun Äerdgas, dee physesch aus Russland op Lëtzebuerg kënnt, aktuell däitlech méi niddereg läit.

ad 2. D'ENTSOG, den Daachverband vun den europäesche Gastransportnetzbedreiwer, huet viru kuerzem a senger Analys während engem „Gas Coordination Group“, dee reegelméisseg vun der Europäescher Kommission organiséiert gëtt, gewisen, dass duerch d'Diversifikatioun vun den Äerdgasimporter an Europa, ënner anerem duerch ëmmer méi Importer vu flëssegem Äerdgas, den aktuellen Niveau vun den Äerdgasstocken an Europa an de relativ mëlle Wanter, d'Versuergung vun Äerdgas fir dës Wanter geséichert ass. Zu dëser aktueller Aschätzung kommen och déi International Energy Agency (IEA) an d'Europäesch Kommission.

Enn 2021 hunn ech eng Debatt mat mengen europäeschen Energieministerkollege lancéiert, fir iwwert eng Bewäertung vun Fonctionnement vun den Äerdgasstocken an den Akafstrategien an Europa ze diskutieren. No dësen Gespréicher hunn ech en Aarbechtsgrupp um Niveau vum „Pentalateral Energy Forum“ initiéiert, dee Verrieder vun de Ministère vun den dräi Benelux-Länner souwéi Däitschland, Frankräich, Eisträich an der Schwäiz zesummebréngt, fir en Austausch ze organisieren bezüglech bewäerte Praktiken a méigleche reglementareschen a gesetzlechen Upassungen, fir sécherstellen, dass ënnerierdesch Äerdgasstocken ëmmer genügend am Ufank vun de Wanterperiode gefüllt sinn. Dës Approche gouf vun all de Partizipanten appreciéiert an ënnerstëtzt, an ass och e wichteg Thema ginn, op deem de Moment och op europäeschem Niveau intensiv geschafft gëtt. Déi virdrun ugeschwate rezent Kommunikatioun vun der Europäescher Kommission² stellt eng Rei konkret Moosname vir, fir an der aktueller kritescher Lag a Bezuch op d'Versuergungssecherheet an och déi héich Energiepräisser entgéintwierken ze kënnen.

Fir d'Ofhängegkeet vun Europa vu fossille Brennstoffen däitlech ze reduzieren, plädéiert d'Europäesch Unioun, a Lëtzebuerg ganz besonnesch, fir eng beschleunegt Ëmsetzung vum „Fit for 55“-Package, deen d'Zäregasemissiounen bis 2030 ëm 55 % reduzieren an d'Importofhängegkeet massiv reduzieren soll. Fir dëst Zil ze erreechen, muss besonnesch d'Entwécklung vun erneierbaren Energien an d'Energieeffizienz massiv weidergedriwwen ginn.

Question 5810 (24.02.2022) de **M. Fred Keup** (ADR) concernant la production nationale de gaz :

De Gaspräis geet aktuell staark an d'Luucht. D'Zertifizéierung vun der geplangte Pipeline Nord-Stream-2 ass op Äis geluecht ginn, an den däitsche Wirtschaftsminister huet gesot: „Die Einseitigkeit der Abhängigkeit von einem Lieferanten, der geopolitisch unverlässlich ist, gilt es zu überwinden [...] Wir werden darum kämpfen müssen, die Abhängigkeit von Gas zu reduzieren.“

Och zu Lëtzebuerg gëtt an de Biogasanlage Gas produziéiert. Allerdéngs funktionéieren dës aktuell, entgéint deem, wat ee kéint unhuelen, net op vollen Touren. Esou leeft d'Biogasanlag zu Kielen aktuell op 25 Prozent vun hirem Kapazitéit. Dës Biogasanlag ass iwwerdeems zënter enger gudder Zäit mat finanzieller Problemer konfrontéiert, esou datt en definitive Stopp vun der Produktioun ëmmer méi wahrscheinlech gëtt.

An deem Kontext hätt ech follgend Froen un d'Regierung:

1. Ass d'Regierung averstane mat den Aussoe vum däitsche Wirtschaftsminister?

¹ COM(2022) 108 final du 8 mars 2022: REPowerEU : Action européenne conjointe pour une énergie plus abordable, plus sûre et plus durable

² COM(2022) 108 final du 8 mars 2022: REPowerEU : Action européenne conjointe pour une énergie plus abordable, plus sûre et plus durable

2. Ass d'Regierung gewéilt, déi national Produktioun vum Gas ze stäerken? Wa jo, wéi soll dësen Engagement konkret ausgesinn?

3. Wéi schätzt d'Regierung d'Méiglechkeeten an, fir elo, aus deem uewe genannten aktuellen Uleies, de Biogasanlage bäizestoen, respektiv ze hëllefen, fir d'Produktioun op 100 Prozent ze erhéien?

4. Wier d'Regierung an deem Kontext bereet, elo kuerzfristig finanziell Mëttel bereet ze stellen?

5. Wéi schätzt d'Regierung d'Méiglechkeeten an, datt de Staat, respektiv eng Firma, an där de Staat Aktionär ass, d'Biogasanlage kéint iwwerhuelen?

6. Wier d'Regierung bereet sech dofir anzusetzen, datt de Biomüll elo prioritär an d'Biogasanlage bruecht gëtt amplaz a Kompostanlagen? Géif dëst net souwisou der Zäregaspolitik vun der Regierung entsprechen, vu datt hei weesentlech manner Methan an d'Atmosphär ausgestouss gëtt?

Réponse commune (29.03.2022) de **M. Claude Turmes**, *Ministre de l'Énergie*, et de **Mme Carole Dieschbourg**, *Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable* :

ad 1. D'Regierung ass mat der Ausso vum däitsche Bundesminister fir Wirtschaft a Klimaschutz averstane. Lëtzebuerg importéiert praktesch 100 % vum Äerdgas aus der Belsch an aus Däitschland. Déi national Produktioun beschränkt sech op de Biogas, deen an dräi Biogasanlagen opbereet gëtt an als Biomethan an d'Äerdgasnetz agespeist gëtt. Laut dem Institut luxembourgeois de régulation (ILR) goufe 4,8 Mio. Nm³ Biomethan 2021 an d'Äerdgasnetz agespeist, wat ronn 0,6 % vun dem nationale Gasverbrauch entsprécht. D'Regierung gesäit vir, duerch den nohaltegen Ausbau vun der Biogasproduktioun an anerem erneierbaren Energiequellen, souwéi duerch d'Steigerung vun der Energieeffizienz, d'Importofhängegkeet vun Dräitländer ze reduzieren a gesäit grouss Potenzialer beim Wiessel vu Gas a Pétrol Richtung Strom fir dës Ofhängegkeet ze reduzieren.

ad 2. Am nationalen Energie- a Klimaplang ass et virgesinn, d'Biogasproduktioun ëm 28 % auszebaue bis 2030. Am Kader vun der Biogasstrategie ginn d'Tariffer fir d'Aspeise vu Biomethan fir nei Anlagen iwwerschaaft. Niewent der Aféierung vun enger Kategorie fir Klenganlagen ass et ugeduecht, e sogenannte „Güllebonus“, ee finanziellen Ureiz fir d'Verwäertung vu Gülle a Mësch, anzeféieren. Fir de besteenden Anlagen eng Perspektiv no dem Enn vun hirem Aspeisevertrag ze ginn, ass et ausserdeem virgesinn, ee residuellen Tarif anzeféieren an d'Modalitéite fir d'Anlagenerneuerung festzelleen. Niewent der Biomethanproduktioun ginn d'Tariffer fir d'Verstromung vum Biogas méi attraktiv gestalt.

ad 3. Laut de Produktiounsdonnéeë vum Institut luxembourgeois de régulation (ILR) hunn zwou vun dräi Biomethananlagen an der Moyenne 98 % vun dem am Register ugemellten Aspeisevolumen erreecht. Beim Produktiounsreckgang schéngt et sech ëm een anlagenspezifesch Problem ze handelen. Mat der betraffener Anlag si meng Servicer säit 2020 a reegelméissegem Austausch.

ad 4. Aktuell gëtt den Dossier mat den neien Tariffer virbereet, duerno muss de Regime fir d'Éischt vun der EU-Kommission autoriséiert ginn. Et ass virgesinn, datt déi nei Tariffer fir Biomethan Enn 2022 a Kraaft triede wäerten.

ad 5. Meng Servicer stinn a reegelméissegem Kontakt mat de Biogasanlagebedreiwer. Et gëtt aktuell keng konkret Demande säitens de Bedreiwer fir d'Biogasanlagen ze iwwerhuelen. Meng Servicer hunn héieren, datt déi ugeschwaten Anlag sech amgaangen ass nei opzestellen.

ad 6. Net all d'Biooffäll si géeegeent fir an enger Biogasanlag verschafft ze ginn. Esou kënnen zum Beispill Biomass mat héijem Lignocellulose-Undeel nëmme bedéngt a Biogasanlage verschafft ginn. Wann een eng lokal Gestiou vun de Biooffäll wëllt sécherstellen, muss een op verschidde Filiären (Kompost a Biogas) zeréckgräifen. Duerch déi nei Tarifstruktur (Äntwert op 2. Fro) soll sech déi agestate Quantitéit vu Gülle a Mësch an de Biogasanlagen erhéien. Et ass net geplangt Ureizer ze schafen, déi konträr zu Ëmwelt-, Klimaschutz- an Nohaltegkeetsziler wieren. De verstärkten Asaz vu Biooffäll bzw. Energieplänen an de Biogasanlage géif zu engem weidere Stéckstoffantrag an de landwirtschaftleche Secteur féieren, wat erëm en Impakt op d'Waasser- a Loftqualitéit huet.

Question 5811 (24.02.2022) de **M. André Bauler** (DP) concernant le devoir de vigilance :

La Commission européenne a présenté mercredi 23 février sa proposition de loi sur la bonne gouvernance des entreprises dans le but de responsabiliser les entreprises en matière de droits humains et de respect de l'environnement.

En effet, ce projet de directive sur la gouvernance d'entreprise durable a pour objectif de contraindre

les firmes à mieux prévenir les violations des droits de l'homme et les préjudices environnementaux tout au long de leur chaîne d'approvisionnement en introduisant un devoir de vigilance.

Dans ce contexte, j'aimerais poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre de l'Économie :

1) Quelles sont les entreprises luxembourgeoises concernées tout particulièrement par un devoir de vigilance ? À quelle branche appartiennent-elles ? Est-ce que ces entreprises ont d'ores et déjà fait des efforts proactifs en ce qui concerne le respect des droits humains et le respect de l'environnement tout au long de leur chaîne d'approvisionnement ?

2) Quels sont les produits qui sont plus susceptibles que d'autres de ne pas respecter les critères exigés en matière de droits humains et de respect de l'environnement ?

3) Le ministère a-t-il organisé des pourparlers avec les milieux économiques visés au sujet d'un droit de vigilance applicable aux entreprises luxembourgeoises ? Dans l'affirmative, quelles en sont les conclusions provisoires ?

4) Sachant que la France et l'Allemagne ont légiféré en la matière, mais que leurs lois respectives diffèrent largement, le Luxembourg plaide-t-il pour une harmonisation au niveau européen concernant le droit de vigilance ?

5) Quelle est la position de votre ministère relative au projet de directive présenté par la Commission européenne ?

Réponse commune (29.03.2022) de **M. Franz Fayot**, *Ministre de l'Économie*, et de **M. Jean Asselborn**, *Ministre des Affaires étrangères et européennes* :

ad 1) En amont, les entreprises concernées par le devoir de vigilance sont avant tout des entreprises importantes des produits bruts et des matières premières directement en provenance de pays hors de l'OCDE, dont les normes et conditions locales apparaissent plus souvent moindres. Néanmoins, lorsque ces importations transitent d'abord par un importateur établi dans l'Union européenne, avant d'être fournies aux entreprises luxembourgeoises, ce qui est souvent le cas, cet importateur aura la principale charge d'effectuer le devoir de vigilance.

Le devoir de vigilance s'applique aussi en aval, lorsque les entreprises luxembourgeoises exportent directement leurs produits vers ces mêmes pays.

Les services sont également visés, encore que l'importation de certaines matières premières et de produits transformés ou manufacturés semble devoir être privilégiée.

Le texte proposé par la Commission européenne prévoit que les petites et moyennes entreprises (PME) soient exclues (sont concernées les entreprises dont le nombre de salariés et le chiffre d'affaires dépasse 500 travailleurs et 150 millions de chiffre d'affaires, respectivement 250 travailleurs et 40 millions de chiffre d'affaires pour les secteurs à risque, désignés dans la directive). Cela limite le nombre d'entreprises luxembourgeoises qui tomberaient sous le champ d'application de la proposition de texte.

De nombreuses entreprises luxembourgeoises entreprennent d'ores et déjà des efforts proactifs en matière de devoir de vigilance. Certaines traduisent cette démarche dans le cadre du Pacte national Entreprises et droits de l'homme, élaboré en ligne avec le Plan d'action national du Luxembourg pour la mise en œuvre des Principes directeurs des Nations Unies relatifs aux entreprises et aux droits de l'homme, en rejoignant des associations comme l'Union luxembourgeoise de l'économie sociale et solidaire (ULESS), ou encore en sollicitant le label Entreprise socialement responsable de l'INDR (Institut national pour le développement durable et la responsabilité sociale des entreprises), qui est une émanation de l'UEL (Union des entreprises luxembourgeoises).

Enfin, il faut rappeler que le Ministère de l'Économie et la Direction de la coopération au développement et de l'action humanitaire du Ministère des Affaires étrangères et européennes ont été précurseurs en introduisant à partir de fin 2020 une clause de devoir de vigilance dans leurs contrats avec les entreprises partenaires, ainsi que dans les modalités d'octroi des aides aux entreprises.

ad 2) La proposition de directive mentionne les secteurs spécifiques à risque, dont certains font d'ailleurs déjà l'objet d'un règlement européen vertical, précisément pour cette raison (les minerais du conflit par exemple).

Les secteurs qui se sont avérés être les plus exposés et nécessitant de ce fait une approche ad hoc, font déjà de la part de l'OCDE, qui est le précurseur en matière de devoir de diligence, l'objet d'une guidance sectorielle spécifique. Ainsi, on peut citer le secteur extractif, le secteur textile, le secteur des chaussures, le secteur de l'agriculture.

ad 3) Un comité interministériel « devoir de diligence » a été mis en place par le Gouvernement en date du 23 avril 2021 en vue de définir les grandes orientations soit d'une future législation nationale, soit de la position du Luxembourg pour la négociation d'une future directive européenne en la matière, où l'ensemble de ces questions sont traitées.

Par ailleurs, dans le cadre de rencontres régulières avec l'UEL, le Ministre de l'Économie discute de ces questions, comme par exemple à l'occasion de la présentation du guide ESR déployé par l'INDR.

ad 4) L'harmonisation au niveau européen est la voie privilégiée, et cela a été indiqué à plusieurs reprises par le Gouvernement, notamment dans les réponses aux récentes questions parlementaires n° 5502 et n° 5209. La proposition de directive a, précisément, pour objectif de favoriser une telle harmonisation et elle prévoit d'ailleurs la mise en place d'un réseau de coordination européen des autorités nationales chargées de superviser la mise en œuvre du devoir de diligence.

ad 5) La proposition de directive de la Commission européenne est une initiative couvrant l'ensemble des droits humains et l'environnement, comprenant tous les aspects de la question, tout en rappelant le principe de la nécessaire proportionnalité entre les objectifs et les moyens.

Le champ d'application vise les grandes entreprises actives dans le marché intérieur, dont celles du secteur financier, parce qu'elles sont les acteurs économiques principaux les plus à même de faire imposer les principes du devoir de diligence dans l'ensemble de la chaîne de valeur, y compris auprès des PME partenaires.

Ces obligations en matière de devoir de diligence sont assorties de mécanismes de contrôle et de sanctions, ainsi que d'un régime obligatoire de responsabilité civile et de protection des lanceurs d'alerte.

Enfin, outre les autres obligations sociales incombant déjà aux dirigeants, ces derniers auront désormais également une obligation de mettre en œuvre les principes de due diligence dans l'entreprise.

Question 5816 (24.02.2022) de **M. Max Hengel** (CSV) concernant la **pollution de la Moselle suite à une fuite d'hydrocarbures de la centrale nucléaire de Cattenom** :

De Mëtteg war an der Press ze liesen, datt, wéinst engem falsche Manöver, den 20. Februar eng 20 Liter Waasser mat Ueleg dran aus der Atomzentral zu Cattenom an d'Musel gelaf sinn. D'Waasser wier awer net radioaktiv gewiescht.

Dës Informatioun hunn déi Responsabel vum Atomkraaftwierk zu Cattenom der Autorité de sûreté nucléaire den 22. Februar matgedeelt.

Virun dësem Hannergrond wéilt ech der Regierung folgend Froe stellen:

- Goufen déi Lëtzebuurger Autoritéite respektiv d'Gemengen an der Lëtzebuurger Grenzregion iwwert dës Virfall informéiert?

- Wa jo, wéini?

- Wäert d'Administration de la gestion de l'eau sécherheitshallwer nach emol eege Kontrollen an der Musel maachen?

- Wann nee, aus wéi enge Grënn?

Réponse commune (29.03.2022) de **Mme Carole Dieschbourg**, *Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable*, de **Mme Taina Bofferding**, *Ministre de l'Intérieur*, et de **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé* :

De „Groupe d'intervention pollutions“ vun der Waasserverwaltung (AGE) gouf sonndes, den 20. Februar 2022, géint 9 Auer vun der Asazentral CSU 112 vum Corps grand-ducal d'incendie et de secours (CGDIS) iwwer eng Pollutioun mat Hydrocarburé vun der Musel bei Réimech informéiert. Een Agent vun der AGE konnt op der Plaz eng Pollutioun confirméieren. Eng éischt Analys hat erginn, datt d'Source vun der Pollutioun warscheinlech a Frankräich war.

Géint 12 Auer goufen de CGDIS an och d'AGE vun „Internationale Kommissionen zum Schutz der Mosel und Saar“ (IKSMS) iwwer Aktiounen vun de franséischen Autoritéiten informéiert. Während deem Asaz huet d'AGE och de „Service de la navigation“ iwwert de Virfall informéiert.

Am fréien Owend vum 20. Februar 2022 war een éischten Informationsaustausch tëscht der Division vun der Radioprotektioun vun der Direktioun vun der Santé an der Kommunikatiounszell vum CNPE Cattenom. Den telefoneschen a schrëftlechen Echange huet d'Division vun der Radioprotektioun un d'AGE weiderginn.

D'AGE huet de 24. Februar 2022 nach emol eng Kontroll gemaach a konnt zu deem Moment keng Pollutioun vun der Musel méi feststellen. Weider Kontrolle goufen doropshin net geplangt.

Question 5852 (02.03.2022) de **M. Fernand Kartheiser** (ADR) concernant le **prix de l'électricité** :

D'Präisser fir de Stroum ginn an de leschte Jore bestänneg zolidd an d'Luucht. Vill Leit stellen sech an deem Kontext allerdéngs Froen, well op hirer

Stroumrechnung uginn ass, datt si 100 Prozent Naturstroum bezéien. An deem Sënn däreft jo op dësem Stroum keng zousätzlech Steieren ufalen, déi als Bäitrag fir d'Klimapolitik kënnen gewäert ginn.

An deem Kontext hätt ech folgend Froen un d'Regierung:

1. Wéi ass déi massiv Präisdeierecht um Haushaltsstroum bei deene Stéit ze erklären, déi awer - esou wéi et op der Rechnung opgeléicht ass - 100 Prozent Naturstroum bezéien?

2. Kann d'Regierung opschlësselen, wéi eng Faktore beim honnertprozentegen Naturstroum verantwortlech dofir sinn, datt dësen am Präis esou massiv an d'Luucht geet?

Réponse (29.03.2022) de **M. Claude Turmes**, *Ministre de l'Énergie* :

Wéi aus der Äntwert op déi parlamentaresch Fro N° 5568 ervirgeet, ass den integréierte Stroumpräis fir en Haushaltsclient mat engem Joresverbrauch vu 5.000 kWh tëschent 2019 an 2022 ëm 12,3 % eropgaangen. Par rapport zu 2020 ass de Präis nëmmen ëm 2,1 % eropgaangen, soudass een hei net vun enger massiv Präisdeierecht schwätze kann.

De Gros vun der Erhéijung säit 2019 ass, wéi aus der Tabell hei ënnendréiner ervirgeet, um Energieendeel ze verzechnen. Dës Hausse ass op déi rezent Deierecht op de Grousshandelsmarché zréckzeféieren, déi duerch d'Präisentwicklung vu fossille Brennstoffen am Kontext vum aktuelle Konflikt an der Ukrain gedriwwen ass.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Rôle des affaires - Questions parlementaires - rechercher n° de la question.)

D'Regierung huet dës Hausse um Energieendeel duerch déi staatlech Kontributioun um Mécanisme de Compensation (MdC), deen zur Ënnerstützung vun erneierbaren Energien déngt, deels kompenséiert.

Den „Naturstroum“ ass e Produkt, deem seng Präisbildung de Reegelen vun de Grousshandelsmarchéen ënnerläit, doduerch, datt de Stroum vun deem Produkt um Grousshandelsmarché kaf gëtt an duerno mat engem selwechten Deel „garantie d'origine“ vun erneierbaren Energiekontrakter verschnidde gëtt. An Zukunft sollen zertifizéiert erneierbar Energien éischer iwwert eng aner Zort Kontrakter, sougenannte „Long Term Renewables Power Purchase“-Verträge, um Stroummarché ugebuete ginn. Dës Verträge wäerte méi stabil am Präis sinn.

Question 5856 (03.03.2022) de **M. Sven Clement** (*Piraten*) concernant la **prise en charge temporaire par l'État des frais de réseaux** :

Den 28. Februar koum d'Regierung mat den Energielieferanten zesummen, fir beim sougenannten Energiedesch Léisunge fir déi steigend Energiepräisser ze fannen. Dës Mesurë goufen duerno op enger Pressekonferenz virgestallt.

Esou sot den Energieminister an deem Kontext:

„De Privathaushalt, deen huet a sengem Endgaspräis Netzkäschten, en huet puer aner Taxen asw. an en huet de Präis vum Marché. De Präis vum Marché explodéiert, an deen ze reegelen, dat ass onméiglech. Dat, wat mer elo maachen, dat ass d'Netzkäschte fir Haushalter, déi Gas hunn, déi senke mer erof op null. An doduerch kënnen mer quasi bis zu 500 Euro aspuere bei engem Duerchschnittshaushalt.“ (Source: RTL-Artikel vum 28. Februar 2022)

Am Communiqué zu dësem Thema heescht et vu Säite vun der Regierung:

« 3. Gaz : Subvention des frais de réseaux

Le prix du gaz naturel pour les clients résidentiels va être substantiellement réduit par la prise en charge temporaire par l'État des frais de réseaux. Ces frais de réseaux, qui contribuent au financement des réseaux de gaz, représentent une part importante du prix final du gaz naturel. »

An deem Zesammenhang wéilt ech dem Minister fir Energie dës Froe stellen:

1. Wéi stellt sech dës vum Minister genannten Zuel vu 500 € zesummen?

2. Wéi staark variéieren d'Netzkäschten tëscht de Stéit?

Wat ass de Minimum, Stand vun den Netzkäschten haut, deen een Haushalt duerch dës Mesurë wäert aspueren?

Wat ass de Median?

Wat ass de Maximum op deen een Haushalt kann hoffen?

3. Wéi vill Prozent maachen d'Netzkäschte par rapport zu de gesamte Gaskäschte bei engem Duerchschnittshaushalt aus?

Réponse (29.03.2022) de **M. Claude Turmes**, *Ministre de l'Énergie* :

Wéi och schonn an der Äntwert op déi parlamentaresch Fro N° 5568 duergestallt, setzt sech en integréierte Gaspräis zesummen aus Netzkäschte vum Netzbedriewer, Energiekäschte fir de Gasfournisseur an Taxen.

Bei engem Verbrauch vun 2.500 m³ Gas am Joer, maachen d'Netzkäschte ronn 490 € ouni TVA aus.

Eurostat, den Institut luxembourgeois de régulation (ILR) an och aner Acteuren huelen als duerchschnittleche Joresverbrauch fir Haushaltsclienten 30.556 kWh un, wat engem Verbrauch vun 2.778 m³ Gas entsprécht. Dëst ass ee Wäert, deen ee fir en duerchschnittlech grousst Eefamiljenhaus mat véier Familljemembere kann unhuelen. Bei méi klunge Wunnenge kann ee vun engem Verbrauch vun ënner 1.000 m³ Gas am Joer ausgoen a bei gréisseren Haiser geet de Gasverbrauch och emol gären iwwer 3.500 m³ am Joer erop. An der Tabell hei drëner sinn un dësen dräi Beispiller déi eenzel Tariffer a Joreskäschten duergestallt, woubäi d'Netzkäschten tëscht 230 € a 732 € am Joer variéieren. D'Netzkäschte maache bei méi klunge Wunnengen iwwer 21 % vum Gesamtpräis aus, woubäi bei méi groussen Haiser dëst Verhältnis bis op 17 % fält.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Rôle des affaires - Questions parlementaires - rechercher n° de la question.)

Dem Ministère leie keng detailléiert Statistiken iwwer eenzel Verbräich vun Haushaltsclienten vir an dofir ass et och net méiglech, fir Mindest-, Maximal- a Medianwäerter ze bestëmmen.

Question 5882 (04.03.2022) de **M. Paul Galles** (CSV) concernant le **budget CO₂** :

Laut de Wëssenschaftler läit de weltwäiten CO₂-Budget, fir onst 1,5°-Zil vu Paräis nach ze erreechen, bei 420-580 Gigatonnen CO₂ (startend 2018)³. Dës Richtwäert gëtt ons un, wéi vill Tonnen Zäregaser d'Weltgemeinschaft nach dierf an d'Atmosphär entloossen, fir dass d'Temperatur net iwwer 1,5 Grad eraus klëmmt, engem Zil dat sech och Lëtzebuerg verschriwwen huet.

Fir esou eng Berechnung ze maachen, ginn et zwou Méiglechkeeten:

1. a) Entweder geet ee vun engem gläichberechtete Pro-Kapp-„Budget“ aus, sou dass d'Konsequenz dovunner ass, dass all Mënsch op der Welt nëmmen nach eng gewëssen (a fir jiddwer Mënsch déi selwecht) Unzuel u Kilogramm Zäregaser zousteet, deen en nach dierf an d'Atmosphär blösen.

2. b) Oder et geet een dervun aus, dass a bestëmmte Länner méi CO₂ verbraucht gëtt wéi an aneren, a bezitt dat mat an d'Berechnung an. Lëtzebuerg huet jo eng vun deene gréisste Pro-Kapp-Emissiounen weltwäit (Stand 2019: 19,75 t CO₂äq/Awunner/Joer laut der Europäescher Ëmweltagence).

Ausgoend vun där Ënnerscheedung huet een nach eng Kéier zwou Méiglechkeeten:

1. aa) Entweder et rechent een den CO₂-Budget vu Lëtzebuerg par rapport zur ganzer Welt.

2. bb) Oder et rechent een de Budget vu Lëtzebuerg par rapport zur EU. Et hëlt een also den CO₂-Budget, deen d'EU fir sech selwer errechent, an deduzéiert doraus deen Undeel, deen Lëtzebuerg zousteet. De Budget, deen d'EU fir sech errechent, kann dobäi awer schonn um Usaz b) berouen, deen vun engem Méiausstouss an der westlecher Welt ausgeet.

Wann een also de Fakte vun de Wëssenschaftler gleeft, souwéi bei der Berechnung den Usaz a) vun der Gläichberechtigung vun alle Bierger an den Usaz aa) vum direkte Verglach mat der ganzer Welt hëlt, dann huet Lëtzebuerg säi gesamten CO₂-Budget, fir dat Paräisser Ofkommen anzehalen, schonn an deene leschten dräi Joer opgebraucht. Hätt een ugangs 2022 ons Zäregasemissioune komplett gestoppt, da géif et nach eng Warscheinlechkeet vu 50 Prozent ginn, dass mir onst 1,5°-Zil nach erreechen. An anere Wieder misste mir also schonn dëst Joer klimaneutral sinn an net réischt 2050. Lëtzebuerg ass also dorop ugewisen, dass aner Länner hire CO₂-Budget net komplett ausschöpfen, fir dass mir d'Paräisser Ofkommen iwwerhaapt kënnen anhalen.

An dësem Kontext géif ech gäre folgend Froen un d'Ëmweltministesch stellen:

1. Ass d'Ministesesch mat deene wëssenschaftlechen Zuele vum weltwäiten CO₂-Budget, fir onst 1,5°-Zil ze erreechen d'accord?

2. Wa jo, wat bedeit dës erofgebrach fir Lëtzebuerg? Huet d'Regierung sou Berechnungen duergedéiert?

³ B. World Resources Institute; Show your budget; Sachverständigenrat für Umweltfragen der Bundesregierung

3. Wa jo, wéi gesinn déi Berechnungen aus an deenen déi sech mat de Berechnungen vun de Wëssenschaftler a Klimaaktivisten? Wat fir enge Prinzipien folgen se: deem vun der Gläichberechtigung vun all Mënsch oder deem vun Méiverbrauch vun den industrialiséierte Länner?

4. A falls déi Lëtzebuurger Berechnungen sech vun der EU hiren deduzéieren, a wat fir engem Zenario vu Prinzipien si mer dann: deem vun der Gläichberechtigung vun all Mënsch oder deem vun Méiverbrauch vun den industrialiséierte Länner?

5. Wann nee, firwat goufe keng esou Berechnungen gemaach?

6. Gesäit d'Ministesesch net an, dass een am Sënn vun der Transparenz esou Berechnungen misst maachen a virun allem aktiv no bausse kommunizéieren, souwéi de Leit rengen Wäin aschenken?

7. Mengt d'Ministesesch net, dass all Mënsch déi selwecht Rechter hätt a pro Kapp déi selwecht Unzuel un Emissiounen zousteet?

8. Wa jo, firwat si mir als Land da massiv dorop ugewisen, dass Leit, virun allem an den aarme Länner, op hir Rechter, fir Zäregasemissioune auszestoussen, zu Gonschte vu Lëtzebuerg, verzichten, fir esou onst Klima (an d'Paräisser Ofkommen) ze retten?

Réponse (26.04.2022) de **M. Claude Turmes**, *Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable* :

ad 1. Et besteet keen Zweifel, datt Lëtzebuerg zu 100 % zu den Ziler vum Paräisser Accord steet. Lëtzebuerg huet den Accord, deen den 12. Dezember 2015 zu Paräis ugeholl gouf, per Gesetz ratifizéiert. D'Klimagesetz vum 15. Dezember 2020 huet als Zil fir, ënnert anerem, de Paräisser Accord ëmzesetzen.

Wat d'Efforten zu der Begrenzung vun der globaler Erwärmung op 1,5°C ugeet, steet d'Regierung voll a ganz hannert den Aarbechten a Recommendationen vum Weltklimarat.

ad 2. - 5. Lëtzebuerg huet keng eege Berechnungen duergedouert. Am Kader vun der Klimaramenkonventioun vun de Vereenten Nationen iwwer d'Klimaanerinnerungen schwätzt d'Europäesch Unieon ëmmer mat enger Stëmm.

Et sief och dorun erënnert, datt dat europäescht Klimagesetz, dat als kompatibel mat dem Paräisser Accord ugesi gëtt, elo duerch de „Fit for 55“-Package ëmgesat gëtt. Ee vun den Instrumenten aus dem „Fit for 55“-Package ass déi sougenannte „Effort Sharing Regulation“, déi déi national Reduktiounsefforten an entsprechend järelech Emissionsbudgete bis 2030 festhält, fir all déi Emissiounen, déi net duerch den europäeschen Emissionshandelssystem ofgedeckt sinn.

D'Regierung deelt an dësem Kontext déi vun der Europäescher Kommissioun proposéiert Berechnungen, huet awer eegestänneg decidéiert méi wäit ze goen, andeem se eng nach méi héich Ambitioun proposéiert huet, mat enger Reduktioun vu 55 % am Joer 2030 par rapport zu 2005. Dës Ambitioun ass duerch de PNEC an, iwwer 2030 eraus, duerch d'Klimalaangfriststrategie ënnermauert.

ad 6. D'Berechnungen vun der Europäescher Kommissioun sinn transparent an effentlech zougänglech.

ad 7. + 8. Et ass kloer, datt déi industrialiséiert Länner am meeschte gefuerdert sinn, fir hir Zäregasemissioune sou séier wéi méiglech massiv ze reduzéieren. Wéinst hirer „historescher“ Responsabilitéit wat de Klimawandel ugeet ass et och un den industrialiséierte Länner fir déi vulnerabel Entwécklungslänner, déi am meeschten ënnert den Auswierkungen vum Klimawandel leiden, beim Klimaschutz ze ënnerstëtzen. Lëtzebuerg huet op deem Gebitt seng Verantwortung iwwerholl.

Fir de Rescht verweisen ech op d'Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 5861 vum 3. März 2022 vun den éierewäerten Députéierten Här Fernand Kartheiser an Här Fred Keup.

Question 5889 (07.03.2022) de **Mme Diane Aehm** (CSV) concernant la **scolarisation des enfants des réfugiés en provenance de l'Ukraine** :

Les administrations communales ainsi que les offices sociaux viennent d'être informés par voie de circulaire sur les procédures mises en place pour accueillir et encadrer les personnes ayant fui l'Ukraine suite à l'invasion russe. Selon cette circulaire, le statut de protection temporaire, qui est sur le point d'être agréé au niveau européen, sera accessible aux ressortissants ukrainiens qui ont résidé en Ukraine avant le 24 février 2022 et qui sont arrivés ces derniers jours au Luxembourg, accompagnés de leur famille dans la plupart des cas.

Dans le contexte de la scolarisation des enfants des réfugiés en provenance de l'Ukraine, je voudrais poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse :

1) Monsieur le Ministre peut-il me renseigner sur la façon dont les enfants des réfugiés en provenance de l'Ukraine seront scolarisés après leur arrivée dans une commune luxembourgeoise ?

2) Les enfants seront-ils intégrés dans l'enseignement normal en faisant partie d'une classe d'accueil ou seront-ils regroupés dans des classes spécifiques pour primo-arrivants ?

3) Sachant que dans les deux cas de figure les communes se verront confrontées à une augmentation de leur population scolaire et compte tenu du fait que l'enseignement fondamental souffre déjà d'une pénurie de personnel conséquente, de quelle façon Monsieur le Ministre entend-il assurer que les communes disposent d'un nombre d'enseignants suffisant afin de garantir l'enseignement des enfants réfugiés ?

Réponse (26.04.2022) de **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse** :

ad 1) L'infogramme, qui peut être consulté sur le site de mon département (<https://men.public.lu/fr/actualites/communiques-conference-presse/2022/03/accueil-elevesukrainiens.html>), renseigne sur le dispositif scolaire mis en place à l'échelle nationale pour la scolarisation des enfants et adolescents ayant fui l'Ukraine et arrivés récemment au Luxembourg.

ad 2) L'infogramme montre que les enfants, en âge de fréquenter l'enseignement fondamental, seront inscrits :

- au cycle 1 des classes communales, pour leur éviter ainsi de longs trajets ;

- aux cycles 2, 3 et 4, selon la volonté parentale :

• de préférence dans des classes d'accueil anglophones organisées au niveau régional sous l'égide des lycées, y compris l'École européenne agréée et le Lycée Michel Lucius,
• dans la mesure du possible, à l'école communale de leur lieu de résidence.

ad 3) La scolarisation des enfants réfugiés ukrainiens dans les écoles communales va bien évidemment de pair avec un besoin accru en personnel enseignant susceptible d'assurer l'encadrement de ces élèves nouvellement inscrits.

À court terme, les communes peuvent introduire, conformément à l'article 8 du règlement grand-ducal modifié du 18 février 2010 déterminant les modalités d'établissement du contingent de leçons attribuées aux communes et aux syndicats scolaires pour assurer l'enseignement fondamental, une demande motivée auprès de mon Ministère, afin d'organiser les cours d'accueil et de créer, en fonction du nombre d'élèves nouvellement inscrits, des classes supplémentaires. Pour répondre aux nouveaux besoins en ressources humaines nécessaires pour soutenir les équipes pédagogiques dans la scolarisation des enfants réfugiés ukrainiens dans les écoles fondamentales communales, mon Ministère procède actuellement au recrutement de personnel supplémentaire.

À moyen terme, les élèves réfugiés ukrainiens scolarisés dans les écoles fondamentales publiques seront pris en compte dans le cadre de la détermination du contingent de leçons d'enseignement direct attribuées à chaque commune ou syndicat scolaire pour assurer l'enseignement fondamental pour une année scolaire et seul un surplus pour l'organisation des cours d'accueil sera accordé aux communes dans la première phase de scolarisation des élèves concernés.

Question 5908 (10.03.2022) de **M. Sven Clement (Piraten)** concernant la **remise des ordres de mérite** :

Am Arrêté grand-ducal vum 2016 ginn d'Reegele fir d'Vergab vum den ziville Verdéngschtuerde festgelo. Um Site vum Staatsministère kann een dann och Persounen uginn, déi esou een Uerde sollen erhalen. Wat een allerdéngs net um Site fénn, sinn d'Leit, déi an der Vergaangenheet mat Verdéngschtuerden ausgezeecht goufen. An Däitschland an a Frankräich zum Beispill kann een d'Nimm awer um Internetsite vum de responsables Autoritéiten noliessen.

Duerch de Krich an der Ukrain huet Lëtzebuerg sech zu enger ganzer Rei Sanktioune géint russesch a belarussesch Staatsbierger op EU-Niveau verflücht an och eege Sanktioune beschloss.

An deem Zesammenhang wéilt ech dem Premierminister dës Froe stellen:

1. Wéi steet de Minister zur Verëffentlechung vum den Nimm vu Persounen, déi een ziville Verdéngschtuerden am Numm vum ganze Lëtzebuerg Vollek erhalen hunn, um Site vum Staatsministère?

2. Wéi vill russesch oder belarussesch Staatsbierger hunn an deene leschten 20 Joer ee vun de sëllegen ziville Verdéngschtuerden erhalen? Sinn hei Persounen drënner, déi elo op der Sanktiounslëscht vun der EU stinn?

3. Am Arrêté grand-ducal vum 2016 sinn an den Artikele 7 an 8 d'Konditioune virgesinn, ënnert deenen een en Uerde kann entzu kréien:

« Art. 7. Les distinctions dans les deux Ordres nationaux sont retirées en cas de condamnation pour crime ou à une peine d'emprisonnement sans sur-sis au moins égale à un an aux termes d'une décision passée en force de chose jugée prononcée par une juridiction.

Art. 8. Dans des cas exceptionnels le Premier Ministre, Ministre d'État, peut déroger aux conditions précitées. »

Géif d'Presenz op enger lëtzebuergescher oder EU-Sanktiounslëscht ënnert dës „cas exceptionnels“ falen?

Am Fall wou d'Äntwert op d'Fro Nummer 2 affirmativ wär, wäert de Premier dës Persounen de Verdéngschtuerden entzëien?

Réponse (29.03.2022) de **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État** :

ad 1. Ab der „promotion générale“ 2022 ginn d'Nimm vun de Persounen, déi en Uerden am „Ordre de la Couronne de Chêne“ oder am „Ordre du Mérite“ kréien, am Memorial B vum Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg verëffentlecht.

ad 2. An deene leschten 20 Joer hunn 21 russesch a keng belarussesch Staatsbierger en Uerden am „Ordre de la Couronne de Chêne“ oder am „Ordre du Mérite“ kritt.

Zwou vun deene Persounen stinn op der Sanktiounslëscht, déi d'Europäesch Unioun am Kontext vun der russescher Aggressioun vun der Ukrain adoptéiert huet.

ad 3. Déi zwou concernéiert Persounen krute matgedeeft, datt hiert Recht, hiren Uerden ze droen, opgrond vun hirer Presenz op där EU-Sanktiounslëscht suspendéiert ass.

Question 5924 (11.03.2022) de **MM. Fred Keup et Jeff Engelen (ADR)** concernant l'**impact de l'augmentation du prix des carburants sur le transport public** :

Am RTL Journal vum 10. März huet et geheesch, datt déi privat Busentreprisen, déi sech aktuell ëm de Schoultransport këmmere, dës Leeschtung op Basis vu fest verhandelte Präisser iwwerhuelen. Duerch déi aktuell Rekordstänn un der Pompel, déi ausserdeem zu all Ablack weider klamme kënnen, stellt de Schoultransport fir dës Betriber méttlerweil e Verloschtgeschäft duer.

An deem Sënn géife mir der Regierung gär dës Froe stellen:

1. Gesäit d'Regierung zäitno Neiverhandlung vum den Tariffer vum Schoultransport vir, fir d'Betriber fir dës Zousazkäschen ze indemniséieren?

2. Si weider Beräicher vum ëffentlechen Transport betraff, wou Privatbetriber ëffentlech Strecken assuréieren? Falls jo, wéi eng? Sinn och hei Neiverhandlung geplangt?

Réponse commune (27.04.2022) de **M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics**, et de **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse** :

ad 1. D'Regierung brauch d'Tariffer vum Schoultransport net mat de Busbetriber ze verhandelen, well d'Kontrakter fir all Präiselement eng automatesch Präisadaptatioun virgesinn; op der Positioun vun de „frais consommables“ geschitt dës Upassung all dräi Méint.

ad 2. All Beräicher vum ëffentlechen Transport, déi vu private Busbetriber bedriwwen ginn, sinn duerch Kontrakter ofgedeckt, déi reegelméisseg Upassung virgesinn; sief et de Schoultransport, de reegelméisseg Linnentransport, oder och de Behënnertentransport, deen als spezialiséierten ëffentlechen Transport gëllt.

Wat de Schoultransport fir d'Grondschoolen innerhalb vun de Gemenge betrëfft, sou läit deen an der Kompetenz vun de jeeeweilege Gemengen.

Question 5925 (14.03.2022) de **M. Marc Goergen (Piraten)** concernant l'**achat de meubles par le Ministère des Sports** :

Mir ass zougedroe ginn, dass de Sportsministère sechs Still fir iwwert 11.000 € soll kaaft hunn.

An deem Zesammenhang wéilt ech dem Minister fir Sport dës Froe stellen:

1. Kann de Minister dës Ausgaben erklären?

2. A wéi engem Artikel vum Budgetgesetz war dës Ausgab virgesinn?

3. Ass de Minister net der Meenung, dass hei och méi bëlleg Miwwelen de selwechten Déngscht gemaach hätten?

4. Goufen nach weider Miwwelakeef an dësem Präissegement vum Ministère säit ufanks des Joers getäteg?

Réponse (26.04.2022) de **M. Georges Engel, Ministre des Sports** :

Dem honorabelen Deputéierte seng Froe betrëfft Miwwelen, déi de Sportsministère den 1. Februar 2021 iwwert den Artikel 43.0.74.040 „Acquisition d'équipements spéciaux“ am Wäert vun 9.548,60 € bezuelt huet. Heibäi handelt et sech ëm eng Garnitur vu véier Still, engem Bäisteldesch an zwee Hockeren, déi geduecht sinn, fir den Accueil vun de Visiteuren am Sportsministère méi attraktiv ze maachen an insgesamt ee Gebai a säi Mobilier aus de 70er-Joren ze moderniséieren a méi sportlech auszustatten. Zesumme mat Bâtiments publics gëtt dann och un engem Gesamtkonzept geschafft wat dës Krittären entspreche soll.

Question 5930 (15.03.2022) de **M. André Bauler (DP)** concernant l'**internat du Lycée technique agricole et de l'École d'hôtellerie et de tourisme à Diekirch** :

Parmi les projets inscrits dans la loi budgétaire figurent des travaux concernant l'internat du Lycée technique agricole et de l'École d'hôtellerie et de tourisme à Diekirch. Un coût prévisionnel de dix millions d'euros est prévu à cet effet.

Voilà pourquoi j'aimerais poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre de la Mobilité et des Travaux publics :

1) Monsieur le Ministre pourrait-il informer, le cas échéant, sur les travaux à réaliser au profit de cet internat ?

2) Dans quel laps de temps ces travaux devraient-ils être mis en œuvre ?

3) Quelle est la capacité d'accueil de l'internat géré dans l'intérêt du Lycée technique agricole et de l'École d'hôtellerie et de tourisme à Diekirch ? Devrait-elle être révisée à la hausse dans un avenir proche ?

4) Quel(s) organe(s) est (sont) actuellement en charge de la gestion de cet internat ?

Réponse commune (27.04.2022) de **M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics**, et de **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse** :

ad 1) Le projet inscrit dans la loi budgétaire concerne la nouvelle construction d'une structure « Jugendwunnen » sur le site actuel de l'École d'Hôtellerie et de Tourisme du Luxembourg (EHTL). Les 60 chambres planifiées seront exclusivement destinées aux élèves de l'EHTL.

ad 2) Le projet se trouve actuellement en phase d'étude de faisabilité. Le début des travaux est prévu pour 2025, l'achèvement pour fin 2027/début 2028.

ad 3) La structure « Jugendwunnen » disposera de 60 lits et sera destinée à pallier les besoins en logement de l'EHTL. L'accueil des élèves du Lycée technique agricole continuera à être assuré par l'Internat Jos Schmit à Diekirch respectivement par l'Internat Sainte-Anne à Ettelbruck.

L'offre globale en hébergement dans la Nordstad se verra ainsi revue à la hausse par rapport à l'offre actuelle.

ad 4) Comme les spécificités de fonctionnement de l'EHTL requièrent une flexibilité adaptée aux besoins de l'apprentissage des formations en hospitalité qui est différente des internats traditionnels, la gestion de la structure « Jugendwunnen » sera assurée par l'EHTL elle-même.

Question 5937 (15.03.2022) de **M. François Benoy (déi gréng)** concernant la **pollution des captages d'eau souterraine** :

Dans les dernières années, le Luxembourg a fait des avancées considérables au niveau de la protection de l'eau. En effet, il existe aujourd'hui 44 zones de protection autour de captages d'eau souterraine et huit zones additionnelles sont actuellement en procédure.

Pourtant, la pollution des eaux souterraines demeure un problème. En avril 2021, des captages d'eau souterraine débitant de l'eau pour 62.000 personnes étaient hors service pour cause de mauvaise qualité d'eau.⁴

Dans ce contexte je me permets de poser les questions suivantes à Madame la Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable :

1) De manière générale, quel est actuellement le ni-

veau de pollution des sources d'eau au Luxembourg ? Quels sont les principaux polluants affectant l'eau destinée à la consommation humaine ? Quelles sont les origines de ces polluants ?

2) Combien de captages d'eau sont actuellement hors service à cause d'une mauvaise qualité de l'eau ? Quel est le débit annuel des captages concernés (en m³ et par rapport à la consommation nationale annuelle) ? Les besoins annuels de combien de personnes pourraient être couverts par cette quantité d'eau potable ?

3) Pour combien de captages d'eau, les eaux doivent actuellement être diluées afin de satisfaire aux normes d'eau potable ? Quelle est la situation au niveau de captages d'eau dont l'eau nécessite un traitement ? Pour combien de captages existe-t-il une dérogation temporaire aux valeurs limites applicables pour l'eau potable ? Quel est le débit annuel des captages précités (en m³ et par rapport à la consommation nationale annuelle) ? Les besoins annuels de combien de personnes pourraient être couverts par une quantité équivalente en eau potable ?

4) Madame la Ministre peut-elle expliquer comment se comparent les coûts associés au traitement de l'eau polluée aux coûts associés à la protection des sources d'eau ?

5) De manière générale, comment la qualité de l'eau a-t-elle évolué dans les zones de protection de l'eau depuis leur mise en place ? Quelles tendances peuvent être observées et quels résultats sont attendus à moyen et long terme ?

Réponse (26.04.2022) de **M. Claude Turmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable** :

ad 1) Conformément au plan de gestion pour les parties luxembourgeoises des districts hydrographiques internationaux du Rhin et de la Meuse, la moitié des six masses d'eau souterraine se trouve dans un mauvais état suite à la présence de nitrates et des produits de transformation (métabolites) d'herbicides utilisés notamment dans l'agriculture intensive sur les cultures de maïs, colza et céréales. Ces polluants sont d'origine agricole et sont à mettre en relation avec des pratiques d'épandages.

ad 2) En avril 2022, une centaine de captages d'eau souterraine destinée à être utilisée pour l'approvisionnement en eau potable est hors service respectivement les eaux captées nécessitent un traitement au préalable avant leurs distributions. Cette centaine de captages a un débit cumulé d'environ 13.000.000 litres par jour, ce qui correspond aux besoins d'eau potable d'environ 65.000 personnes (ce chiffre est calculé sur base d'une consommation de 200 litres/habitant/jour).

ad 3) En supplément aux captages hors service respectivement dont les eaux captées nécessitent un traitement au préalable, les eaux d'une quinzaine de captages d'eau souterraine doivent être actuellement diluées avec des eaux de meilleure qualité provenant d'autres captages. Ceci afin de satisfaire aux normes de qualité pour la consommation humaine.

Au niveau de certains captages, lorsque les options de traitement et de dilution ne sont techniquement pas faisables et une mise hors service ne permettrait plus de garantir la sécurité d'approvisionnement en eau potable, des dérogations temporaires aux valeurs limites applicables à l'eau potable peuvent être accordés aux fournisseurs d'eau potable conformément à l'article 11 du règlement grand-ducal modifié du 7 octobre 2002 relatif à la qualité des eaux destinées à la consommation humaine. Ces dérogations ne peuvent être accordées que dans la mesure où elles ne constituent pas de danger potentiel pour la santé humaine et qu'il n'existe pas d'autre moyen raisonnable pour maintenir la fourniture d'eau dans les secteurs concernés par les pollutions. Le fournisseur bénéficiant d'une dérogation doit notamment s'engager à mettre en place un plan de mesures envisagées pour se conformer à la valeur paramétrique comprenant un calendrier des travaux, une estimation des coûts et les dispositions en matière de bilan. Actuellement, huit dérogations temporaires aux valeurs limites applicables à l'eau potable ont été accordées à des fournisseurs d'eau pour les paramètres nitrates ou les métabolites de pesticides. Les captages, qui bénéficient de dérogations, représentent un volume journalier de 5.200.000 litres (besoins en eau potable d'environ 26.000 personnes).

ad 4) Les coûts se rapportant à la construction et au fonctionnement des installations de traitement des eaux souterraines varient entre 0,35 et 0,5 euros par 1.000 litres d'eau produits. Ces coûts varient significativement en fonction des paramètres de qualité d'eau à traiter, ainsi qu'à la constellation locale (localisation du captage, caractéristiques de la source, ...). L'entretien et la maintenance des stations nécessitent du personnel technique spécialisé. Il est à souligner que dans certains cas, la mise en place d'une installation de traitement n'est techniquement pas faisable.

Dans les zones de protection délimitées par règlements grand-ducaux autour des captages d'eau

⁴ Ministère de l'Environnement, du Climat et du Développement durable, Présentation « Waasser a Baachen », 19 avril 2021, URL : <https://environnement.public.lu/fr/actualites/2021/04/emweldtag-2021.html>

destinées à la consommation humaine des programmes de mesures existent. Dans le secteur agricole les mesures visent essentiellement à réduire les intrants en azote et en pesticides qui sont responsables de la détérioration de la qualité de l'eau. La panoplie des mesures comprend notamment les mises en place de gestions et de techniques d'épandages adaptées, de cultures à faible demande d'engrais, d'agriculture biologique, d'une augmentation relative des surfaces de prairies, la réorientation des exploitations agricoles, des conseils agricoles spécialisés, ... Ces programmes de mesures sont coordonnés dans les différentes régions par des collaborations entre fournisseurs d'eau et des animateurs de captages.

Des aides financières de la part des fournisseurs d'eau et de l'État sont possibles pour la définition et la mise en œuvre de ces mesures visant à protéger et à améliorer la qualité de l'eau au niveau des captages. Ainsi, à titre d'exemple, les aides financières octroyées par le Fonds pour la gestion de l'eau se chiffraient en 2021 à environ 2 millions d'euros. Il est prévu d'augmenter à moyen terme ces aides à 4 respectivement 6 millions d'euros par an. À ceci s'ajoutent entre autres les aides au secteur agricole, lesquelles sont couvertes notamment par la loi modifiée du 18 avril 2008 concernant le renouvellement du soutien au développement rural.

Étant donné que les programmes de mesures sont toujours en train de se mettre en place, il est difficile de chiffrer les montants exacts des mesures qui de surcroît varient significativement en fonction de l'occupation du sol dans les zones de protection et de la vulnérabilité des captages à la pollution. Les estimations actuelles varient entre 0,02 et 0,20 € par 1.000 litres d'eau produits.

ad 5) La création de zones de protection par règlement grand-ducal conformément aux dispositions de l'article 44 de la loi modifiée du 19 décembre 2008 relative à l'eau a débuté au courant de l'année 2013. Depuis 2015 les substances mères de principaux métabolites d'herbicides détectés dans les eaux souterraines sont interdites. Actuellement des zones de protections sont délimitées pour environ 83 % des captages d'eau souterraine.

De manière générale, une amélioration de la qualité de l'eau n'a malheureusement pas été constatée. Alors qu'au niveau de certains captages une stabilisation des concentrations voire une légère tendance à la diminution des concentrations peut être interprétée, des augmentations des concentrations de certains polluants sont constatées au niveau d'autres captages. Ce constat s'explique par les temps de séjour moyens des polluants dans les eaux souterraines qui peuvent souvent dépasser une dizaine d'années, alors que la plupart des mesures ne sont en vigueur que depuis une demi-douzaine d'années. Par conséquent du moins pour les métabolites d'herbicides une inversion des tendances et à une amélioration de la qualité des eaux souterraines suite à la mise en place des réglementations relatives aux zones de protection. Cette amélioration et le temps d'attente pour observer celle-ci dépend du captage, des paramètres de l'aquifère (perméabilité et épaisseur de l'aquifère et d'éventuelles autres formations géologiques) et des caractéristiques de la substance problématique.

Afin d'obtenir de plus amples informations sur l'efficacité des mesures mises en place notamment en ce qui concerne l'épandage d'engrais d'azotés et l'utilisation d'herbicides de remplacement aux herbicides interdits, il est indispensable d'obtenir des données précises et locales, notamment en ce qui concerne les pratiques agricoles (quantités de fertilisants et de produits phytopharmaceutiques utilisés par zone de protection). Ces données seront utilisées afin de réaliser des bilans quantitatifs de flux de contaminants (nitrates, produits phytopharmaceutiques, etc.) entre leur application dans une zone et les concentrations mesurées dans les captages d'eau potable. Pour atteindre ce but, une collaboration transparente des agriculteurs et des fournisseurs d'eau potable est indispensable. Faute d'obtention de ces chiffres, il n'est pas à exclure que les restrictions en place dans les zones de protection seront à être revoir.

Question 5940 (16.03.2022) de **Mme Jessie Thill** (*déi gréng*) concernant l'utilisation de produits de la société « Palantir Technologies » :

Palantir Technologies est une société américaine spécialisée dans le croisement et l'analyse de données (communément appelé « big data »). Commercialisée sous le nom de « Gotham », elle offre un ensemble de solutions informatiques adressées aux pouvoirs publics, notamment dans le domaine de la sécurité mais aussi par exemple dans celui de la santé. Les pouvoirs publics de plusieurs pays en Europe de l'Ouest ont recours à ces produits dans le cadre de leurs services de renseignement et d'ordre, mais aussi pour la gestion de la pandémie de Covid-19. Ainsi, selon une recherche récente de

la chaîne de télévision allemande publique ZDF, plusieurs ministères et services de sécurité allemands figurent parmi les clients de ladite société.

Malgré un cadre réglementaire en matière de protection des données plus développé en Europe qu'aux États-Unis, l'utilisation de solutions informatiques telles que celles offertes par Palantir Technologies n'est pas sans poser un grand nombre de questions à cet égard. Ce d'autant plus car ces dernières années, la société a fait l'objet de controverses suite à son implication dans une série de scandales dont ceux de « Wikileaks » et de « Cambridge Analytica », ainsi que suite aux positionnements et financements politiques de l'investisseur principal et fondateur Peter Thiel.

Dans ce contexte, je voudrais avoir les renseignements suivants de la part de Monsieur le Premier Ministre, Ministre d'État, Ministre de la Digitalisation :

1) Les ministères ou administrations publiques luxembourgeoises utilisent-elles actuellement, ou ont-elles par le passé utilisé, des produits ou services développés par « Palantir Technologies » ? Dans l'affirmative, quels sont les domaines dans lesquels ils sont ou ont été utilisés ?

2) Le Gouvernement a-t-il émis une circulaire ou d'autres consignes aux acteurs publics pour garantir le respect de la protection des données lorsqu'ils ont recours à des solutions informatiques développées par des sociétés de droit privé ?

Réponse (29.03.2022) de **M. Xavier Bettel**, *Premier Ministre, Ministre d'État, Ministre de la Digitalisation* :

ad 1) Non.

ad 2) En vue de stimuler la sensibilisation en matière de protection des données à travers l'administration étatique, la Commission nationale pour la protection des données (CNPD) et le Commissariat du Gouvernement à la protection des données auprès de l'État (CGPD) organisent, avec le soutien de l'Institut national d'administration publique (INAP), des séances de sensibilisation spécifiquement dédiées aux différents aspects de la conformité au règlement général sur la protection des données (RGPD). Par ailleurs, les délégués à la protection des données informent et conseillent les entités étatiques sur les obligations qui leur incombent en vertu du RGPD.

Question 5949 (16.03.2022) de **Mmes Chantal Gary et Stéphanie Empain** (*déi gréng*) concernant la pratique sportive des personnes ayant fui la guerre en Ukraine :

Alors que les personnes ayant fui la guerre en Ukraine continuent à arriver en nombre important au Luxembourg, de nombreux clubs et associations sportifs souhaitent déjà se préparer au défi de leur offrir la possibilité d'accéder à la pratique sportive.

Il va sans dire que le sport, au-delà de sa capacité à unir les gens malgré des barrières culturelles et linguistiques, pourra également jouer un rôle positif pour la santé mentale des concerné-e-s. Selon nos informations, certaines associations sportives en Ukraine seraient même à la recherche de clubs pour accueillir leurs membres ayant fui la guerre, pour leur permettre de garder une petite part de normalité dans leur vie.

Le guide « Tout savoir sur l'accueil des DPI/BPI dans les communes » édité par l'Office national d'accueil et consultable également sur <https://ona.gouvernement.lu/fr/coordination-et-cooperation/communes/tout-savoir-accueil-DPI-BPI-communes.html> répond en très grande partie aux questions potentielles auxquelles les clubs sportifs se trouvent actuellement confrontés. Cependant, cette source d'informations semble être peu connue dans le monde sportif.

Dans ce contexte nous aimerions savoir de la part de Monsieur le Ministre des Sports :

1) Les informations contenues dans le guide susmentionné sont-elles à jour et adaptées au statut de protection temporaire accordé aux personnes ayant fui la guerre en Ukraine ?

2) Monsieur le Ministre entend-il diffuser proactivement ces informations auprès des acteurs du monde sportif ?

3) Est-ce qu'il sera nécessaire d'adapter le dispositif du Service médico-sportif afin de gérer une éventuelle surcharge de demandes ? Quelles seraient ces adaptations ?

4) Monsieur le Ministre estime-t-il qu'il est possible d'adapter l'initiative « Go to Sports » afin de permettre aux personnes ayant fui la guerre de bénéficier d'une aide financière pour l'établissement d'une nouvelle licence ? Dans l'affirmative, endéans quel délai une initiative de ce type pourrait-elle être lancée ?

5) Les activités de la LASEP pourront-elles accueillir les enfants ayant fui la guerre en Ukraine même avant leur intégration dans un parcours scolaire ?

Réponse (26.04.2022) de **M. Georges Engel**, *Ministre des Sports* :

ad 1) Des travaux de mise à jour du guide « Tout savoir sur l'accueil des DPI (demandeurs de protection internationale) et des BPI (bénéficiaires de protection internationale) » sont actuellement réalisés par l'Office national de l'accueil (ONA), administration placée sous l'autorité du Ministre ayant l'Asile dans ses attributions, en vue d'y inclure la situation des BPT (bénéficiaires de protection temporaire), qui est un statut de protection spécifique activé au niveau européen en faveur des personnes ayant fui la guerre en Ukraine. Le Ministère des Sports est associé aux travaux de mise à jour pour ce qui est notamment du volet « activités sportives ».

ad 2) Destiné en premier lieu aux administrations communales, je prendrai soin de diffuser également ces informations, une fois mises à jour, par voie de circulaire aux fédérations sportives agréées et à leurs clubs affiliés.

ad 3) Des adaptations, le cas échéant au niveau réglementaire, comme ce fut le cas lors de la pandémie, pourraient être réalisées en cas de besoin.

ad 4) Il n'est pas exclu que le dispositif de l'initiative « Go to Sports » puisse être reconduit, voire adapté pour considérer particulièrement la situation des personnes ayant fui la guerre en Ukraine, or, il serait également envisageable, dans le respect du principe de l'autonomie de fonctionnement du mouvement sportif, que les fédérations sportives, voire leurs clubs affiliés, renoncent au paiement des frais liés à l'établissement d'une licence pour les personnes bénéficiant du statut de protection temporaire.

ad 5) D'une manière générale, l'accueil des bénéficiaires de la protection temporaire, en l'occurrence des personnes ayant fui la guerre en Ukraine, au sein du mouvement sportif luxembourgeois, fut un des sujets abordés lors de mon intervention à l'assemblée générale du COSL en date du 22 mars 2022 à Strassen. Lors de cette même intervention, j'ai également salué la position de la LASEP qui a accueilli les enfants ayant fui la guerre en Ukraine dès qu'ils bénéficiaient du statut de protection temporaire. Ces enfants sont, d'ailleurs, exemptés du paiement d'une cotisation annuelle.

Question 5958 (18.03.2022) de **M. Sven Clement** (*Piraten*) concernant les sportifs d'élite dans la fonction publique :

An der Äntwert op meng Fro zu den Elittesportler am öffentlechen Dénsgsch (N° 5784) hunn de Minister fir d'Fonction publique an de Sportsminister erkläert, dass et nieft dem Saz aus dem ofgeännerte Sportsgesetz vum 3. August 2005, soss keng Base légale fir den „horaire aménagé“ an der Fonction publique gëtt. Déi eenzeg Limitatioun wier laut de Ministeren, dass d'Sportler, déi an der Fonction publique schaffen, vun der COSL unerkannt goufen. Et gëtt keng virgeschriwwen Prozedur an d'Form vum Horaire aménagé häntk vum Patron of.

An deem Zesammenhang wéilt ech de Ministere fir öffentlechen Dénsgsch a fir Sport dës Froe stellen:

1. Wier et méiglech, dass ee Patron op Basis vum Artikel 14 Punkt 1 aus dem Gesetz vum 2005 en Aarbechter aus der Fonction publique op ee Minimum vun enger Stonn d'Woch kéint fräistellen? An anere Wieder, wier et méiglech, dass duerch den Horaire aménagé e Sportler quasi während senger ganzer Aarbechtszäit fräigestallt géif ginn oder gëtt et hei ee Minimum u Stonnen, déi de Sportler muss a senger Funktioun schaffen?

2. Falls d'Äntwert op d'Fro 1 Jo ass, ass de Minister net der Meenung, dass et sech beim Horaire aménagé de facto em ee Congé handelt an dësen dann och misst ee méi strenge legale Kader hunn (esou wéi et beim Congé sportif jo schonn de Fall ass)? Falls jo, wäert de Minister fir den Horaire améngagé ee méi prezise legale Kader proposéieren? Falls nee, firwat net?

Réponse commune (26.04.2022) de **M. Georges Engel**, *Ministre des Sports*, et de **M. Marc Hansen**, *Ministre de la Fonction publique* :

Den honorablen Deputéierte bezitt sech op d'Äntwert op seng parlamentaresch Fro N° 5784 iwwert d'Elittesportler. Sief nach eng kéier drun erënnert, dass d'Base légale fir den „horaire aménagé“ fir d'Spëtzesportler am Artikel 14 Punkt 1 vum ofgeännerte Sportsgesetz vum 3. August 2005 festgehalen ass:

« Art. 14. Des mesures d'appui particulières pour le sportif d'élite.

1. Un horaire de travail aménagé peut être introduit dans l'intérêt des sportifs d'élite occupés dans le secteur public. Par secteur public il y a lieu d'entendre l'État, les communes, les syndicats de communes, les établissements publics et la société nationale des chemins de fer luxembourgeois. »

Wichtig an dësem Kontext ass och den Artikel 13 vum uewe genannte Gesetz, dee Folgendes festhält:

« Le terme sportif d'élite vise les athlètes dont la qualification sportive est reconnue en tant que telle par le COSL »

Zu de weidere Froen:

ad 1. Ewéi och schonns an der Äntwert op déi parlamentaresch Fro N° 5784 gesot, gëtt et soss keng weider gesetzlech Bestëmmungen. Bis elo sinn dës Elittesportler ëmmer, am Konsens zwëschen Sportsministère an deem jeeweilege Ressortminister oder engem anere Patron aus dem „secteur public“, bis zu engem Maximum vu 50 % fräigestallt ginn.

ad 2. Laut dem Artikel 13 vum Sportsgesetz ass déi Mesure vum „horaire aménagé“ ze gesinn am Kontext vun der Ënnerstützung vum Staat, fir d'Spëtzesportler an hirer sportlecher a professioneller Karriär ze begleeden. D'Gesetz hält dëst folgendermoosse fest:

« L'État s'associe aux mesures du mouvement sportif pour soutenir le sportif d'élite dans sa carrière sportive et dans sa carrière professionnelle. »

Vun dëser Mesure profitéieren am Moment eng geréng Zuel vun Spëtzesportler a bei der praktescher Ëmsetzung zesumme mat de jeeweilege Patrone war bis elo nach kee Problem.

Et ass och net ausgeschloss, dass an nächster Zäit den Artikel 14 vum Sportsgesetz ugepasst wäert ginn, dëst am Kontext vun der Aféierung vun enger ziviller Karriär fir d'Spëtzesportler niewent der aktueller vum Sportszaldot.

Question 5961 (21.03.2022) de **M. Claude Wiseler** et **Mme Martine Hansen** (CSV) concernant la situation sanitaire dans le secteur hospitalier et le secteur des soins :

Virun enger Woch goufen déi meeschte Mesuren, fir dem Coronavirus entgéintzewierken opgehuewen. Gläichzäitig stiechen sech Dag fir Dag nach ëmmer vill Leit un an et kann ee souguer e positiven Trend no uewen hin erkennen.

An dësem Kontext géife mir gäre folgend dréngend Froen un d'Regierung stellen:

1. Wéi gesäit déi aktuell Situatioun an de Secteuren „hospitalier“ an „des soins“ aus? Kënnen d'Madamm Gesondheitsministesch an d'Madamm Familjeministesch fir dës Strukturen en éischte Bilan zanter dem Ophiewe vun engem groussen Deel vun de Mesurë maachen?

2. Sollen net zousätzlech Mesuren, wéi z. B. Schnelltester beim Besuch vu Strukturen aus de Secteuren hospitalier an des soins, agefouert ginn, fir esou déi vulnerabel Leit besonnesch ze schützen an esou eng eventuell Isolatioun ze verhënneren?

Réponse commune (26.04.2022) de **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé*, et de **Mme Corinne Cahen**, *Ministre de la Famille et de l'Intégration* :

An de Spideeler waren op den 20. Abrëll, 29 Covid-19 „confirmés“ a „suspects“ Patienten an de Soins normaux hospitaliséiert; ee Patient war an den Soins intensifs hospitaliséiert.

Am Alters- a Fleegeesecteur waren op den 20. Abrëll 2022 263 Bewunner aus 36 verschiddenen Alters- a Fleegeheemer am „Isolement“. 13 Bewunner, déi positiv op Covid-19 getest gi waren, waren dee Moment och hospitaliséiert.

Am Gesondheets- an Fleegeesecteur gëtt den 3G och weiderhin applizéiert, dëst fir Personal, extern Prestatairen an och de Besuch. Dat heescht, dass dës Leit och weiderhi méttels engem Certificat müssen nowise kënnen, dass se geimpft, geheelt oder getest sinn. D'Droe vun engem Mask an den Alters- a Fleegeheemer souwéi an den Spideeler ass weiderhin obligatoresch.

D'Recommandatiounen fir de Spidolssecteur sinn nach ëmmer applikabel a gi reegelméisseg a jour gesat.

Och wann d'Schnelltester an den Alters- a Fleegeheemer an an de Spideeler net méi obligatoresch sinn, sou stellt de Staat dësen Haiser weiderhin dës Tester gratis zur Verfügung.

Am Fleegeesecteur ginn iwwer d'Recommandatiounen vum 11. Mäerz 2022 (gültig vum 12.3.-30.6.2022) vun der „Commission permanente pour le secteur des personnes âgées“ d'Schnelltester och weiderhi promovéiert. Dëst fir jiddereen, dee vu baussen an en Haus erakënn. D'Personal ass invitéiert, sech virun all Aarbechtsdag fräiwëllig mat engem Schnelltest op de Covid-19 ze testen. Eng Rei Gestionioren halen d'Schnelltester an hiren Haiser als obligatoresch bäi.

Eng Ordonnance vum Direkter vun der Santé seet, dass all Bewunner zweemol d'Woch mat engem Schnelltest getest soll ginn.

Bis Enn Abrëll mécht de „Laboratoire national de santé“ gratis a preventiv PCR-Tester bei Bewunner a Personal an de Structure fir eeler Leit; all zwou

bis dräi Woche kënnen déi eenzel Gestionnairen op dës Offer zeréckgräifen an ee preventive Screening duerchféieren.

D'Recommandatioun vum der „Commission permanente pour le secteur des personnes âgées“ gi weiderhin Uweisungen, wéi a verschiddene Situatiounen ze handelen ass, dëst am Fall vun engem direkte Kontakt vun enger Persoun mam Virus, bei Verdacht op eng Infektioun a bei enger confirméierter Infektioun.

(Graphiques à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Rôle des affaires - Questions parlementaires - rechercher n° de la question.)

Question 5972 (23.03.2022) de **M. Fred Keup (ADR)** concernant les **interventions de la police au centre de l'Unité de sécurité (Unisec) à Dreibern** :

An hirer gemeinsamer Äntwert op d'parlamentaresch Fro Nr. 5486 vun den honorabelen Deputéierten Octavie Modert a Léon Gloden zum Policeasaz, den 8. Januar 2022, an der Unisec zu Dräibuer schreiwen den Här Schoulminister an d'Madamm Justizminister: „Virum Weekend vum 8. Januar 2022 gouf et keng Situatiounen, an deenen d'Police an der Unisec huet missen intervenéieren.“

An der Press vum 22. März 2022 war awer nozeliesen (Artikel „Wenn ein Buch zur Waffe wird“, LW vum 22.3.2022, S.18): „In Polizeikreisen wird diese Darstellung dem ‚Luxemburger Wort‘ gegenüber aber mehrfach infrage gestellt. Auf die Frage nach der präzisen Zahl an Einsätzen seit der Inbetriebnahme der Unisec am 1. November 2017 hält die Pressestelle der Polizei fest, dass Einsätze wie jener vom 8. Januar 2022 ‚eher die Ausnahme‘ seien. Einsätze wegen Angriffen auf das Personal habe es ‚in diesem Ausmaß‘ seit 2017 noch keine gegeben.“

An deem Kontext hunn ech folgend Fro un den Här Schoulminister an un d'Madamm Justizminister:

-Wéi oft war d'Police säit dem 1. November 2017 an der Unisec am Asaz, an aus wéi enge Grënn?

Réponse (26.04.2022) de **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse** :

D'Police ass ganz reegelméisseg am Asaz an der Unisec vum Centre socio-éducatif de l'État (CSEE) zu Dräibuer. Hir Aarbecht an deem Kontext beschränkt sech allerdéngs bal exklusiv op den Transport vu Jonken, déi ëmmer mat der Police an d'Unisec bruecht ginn an och vun der Police siche komm ginn, wann si zum Beispill eng Visite médicale ausserhalb vun der Unisec hunn. Esou een Transport fënnt am Duerchschnitt eng Kéier pro Woch oder all zweet Woch statt.

Ofgesi vun dësen Transporter ass et bis elo zweemol zu Interventiounen vun der Police an der Unisec komm. Am Joer 2019 huet d'Police eng Sécherheetsfro par rapport zu engem Jonken an der Unisec traitéiert an am September 2021 gouf d'Hondsstaffel vun der Direktioun vum CSEE invitéiert, fir eng Drogekontroll ze maachen. Et ass wichteg ze betounen, datt dës Asätz regulär a geplangt an d'Resultat vun enger enker Zesummenaarbecht vun der Police an der Direktioun vum CSEE zum Schutz vun de Jonken, déi an der Unisec wunnen, waren. Viru Januar 2022 gouf et deementsprechend keng net am Virfeld geplangten Asätz an der Unisec, wat eng Analys vun der Police bestätegt huet.

Question 5973 (23.03.2022) de **M. Marc Goergen (Piraten)** concernant l'**obligation vaccinale pour les nouvelles recrues de l'armée** :

Am Dezember d'lescht Joer hat ech dem Minister eng parlamentaresch Fro gestallt, wéi den 1G an der Arméi gehandhaabt gëtt. Kandidat ginn ab dem 1. Januar 2022 nëmmen an d'Arméi inkorporéiert, wann se ee vollstännegen Impfyklus virweise kënnen. Persounen, déi net geimpft sinn, ginn deemno vollstänneg aus der Arméi ausgeschloss. De Minister beriff sech heibäi op d'ofgeännert Gesetz vum 16. Abrëll 1979 „ayant pour objet la discipline dans la force publique“. Mam leschte Covidgesetz gouf d'Situatioun hei am Land awer extrem gelackert an d'Leit brauchen aktuell keng gréisser Konsequenzen ze fäerten, wann si sech net impfe wëlle loosse.

An deem Zesummenhang wéilt ech dem Minister fir Verdeedegung dës Fro stellen:

1. Hält d'Arméi weider dru fest, dass all neien Zaldot ee kompletten Impfyklus muss ofgeschloss hunn?

2. Existéiert am Kader vum NATO-Bündnis eng Verpflichtung, déi beseet, dass d'Zaldote musse geimpft ginn? Wann deem sou wier, wéi eng Instanz hëlt dës Decisioun?

Réponse (21.04.2022) de **M. François Bausch, Ministre de la Défense** :

ad 1. De Virus zirkuléiert nach ëmmer. Well et besonnesch während der Instruction de base duerch dat enkt Zesummeliewe onméiglech ass, gewëss sanitär Moosnamen anzehalen, géif e Cluster d'Operationalitéit vun der Arméi a Fro stellen. Dëst ass e Grond, wéisou bei neien Zaldote weider un engem kompletten Impfyklus festgehal gëtt. Mee zukünfteg Kandidaten, déi eréischt eemol geimpft sinn an den Impfyklus net virun der Incorporatioun ofschléisse kënnen, kënnen déi zweet Impfung no der Incorporatioun iwwert de Service médical vun der Arméi gemaach kréien.

ad 2. Nee.

Question 5974 (23.03.2022) de **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk)** concernant la **protection du patrimoine industriel du site Arbed Esch/Schiff-lange** :

Le site dit Arbed Esch/Schiff-lange est l'objet d'un vaste projet d'urbanisation. Or, ce site, témoignage du passé industriel du pays, contient de nombreux objets dignes d'être conservés. C'est en tout cas l'avis de l'Institut national pour le patrimoine architectural (anciennement la Commission des sites et monuments) qui recense, dans son avis du 14 juillet 2021, 26 objets dignes d'être conservés.

Le promoteur Agora, issu d'un partenariat entre ArcelorMittal et l'État, et les communes de Schiff-lange et d'Esch-sur-Alzette ont commandité un avis supplémentaire auprès d'un bureau d'aménagement et de génie civil privé qui ne retient que 18 objets dignes d'être conservés.

La nouvelle loi du 25 février sur la protection du patrimoine culturel établit des critères scientifiques qui déterminent si un objet est digne d'être protégé ou non.

Ainsi, j'aimerais poser les questions suivantes à Madame la Ministre de la Culture :

1) Lequel de ces deux avis Madame la Ministre compte-t-elle suivre ?

2) Madame la Ministre est-elle d'avis que les arguments du bureau d'aménagement privé susmentionné sont recevables du point de la protection du patrimoine industriel ?

Réponse (26.04.2022) de **Mme Sam Tanson, Ministre de la Culture** :

Conformément aux pratiques en la matière, j'ai demandé les avis de l'Institut national pour le patrimoine architectural - INPA (anc. Service des sites et monuments nationaux) et de la Commission des sites et monuments nationaux (devenue entre-temps la Commission pour le patrimoine culturel). Ces avis d'experts me guident dans mes prises de décisions ayant trait à la valeur du patrimoine bâti et à l'intérêt public de sa conservation et protection.

Le propriétaire de la friche industrielle appelée Metzschmelz, qui se situe sur le territoire respectif des communes de Schiff-lange et d'Esch-sur-Alzette, ainsi que ces dernières m'ont fait transmettre leurs avis quant à mon intention de classement.

Un avis d'un bureau d'aménagement et de génie civil qui aurait été demandé par les communes m'est inconnu.

Actuellement, un groupe de travail, qui rassemble plusieurs acteurs en ce dossier de la reconversion de la friche industrielle, dont l'INPA, est en phase de faire élaborer et d'examiner des constats ayant trait notamment à la stabilité de certains vestiges et à leur faculté d'insertion dans le projet de réaffectation du site.

Au vu de ces analyses qui me seront soumises, et conformément aux dispositions législatives en la matière, je prendrai ma décision définitive quant à l'étendue de la protection.

Question 5982 (24.03.2022) de **M. Marc Goergen (Piraten)** concernant les **achats de gaz russe en roubles** :

D'EU-Länner hunn no der Invasioun vun der Ukrain e puer staark Wirtschaftssanktiounen géigeniwwer Russland beschloss, déi souwuel d'Flëss vu Produite souwéi och Finanzflëss staark reduzéiert hunn.

Dës Sanktiounen hunn der russescher Economie wéigedoen: De Rubel huet géigeniwwer dem Euro staark u Wäert verluer an d'Importer aus der EU gi fir d'russescher Economie méi deier.

Wat d'russescher Exporter betrëfft, hunn d'EU-Länner awer gezögert. Russland exportéiert weiderhin seng fossil Energien an Europa. Russland weess em d'Ofhängegkeet vun den Europäer vum russescher Gas an huet dofir elo annoncéiert, dass an Zukunft all Gasliwwerunge mussen a Rubel bezuelt

ginn. Dëst bedeit, dass Euroen géint Rubel musse getauscht ginn. Als Konsequenz vun dëser Annonce huet de Rubel géigeniwwer dem Euro erëm u Wäert gewonnen.

D'Finanzministesch huet de 14. März um Radio 100,7 d'Decisioun vun der EU verdeedegt a behaupt, dass déi aktuell Ofhängegkeet vun der EU vum russescher Gas Realpolitik wier.

An deem Zesummenhang wéilt ech de Ministere fir Aussenugeleeënheeten an Europa a fir Finanzen dës Fro stellen:

1. Besëtzt de Lëtzebuergesche Staat enner iergendenger Form russescher Devisen? Falls jo, wat a wéi vill?

2. Wäert d'Lëtzebuergesche Regierung weiderhin dofir plädéieren, fir kuerzfristeg russescher Gas ze importéieren?

3. Wäert d'Lëtzebuergesche Regierung dem Putin seng Entschcheidung matdroen a Rubele kafen, wann dëst erfuerderlech ass, fir russescher Energie kënnen ze kréien?

4. Wäert d'Regierung och op EU-Niveau fir ee Bäibehale vu russeschen Energieimporter fir dëst Joer plädéieren?

Réponse commune (27.04.2022) de **M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes, de Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances, et de M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie** :

ad 1. De Staat huet duerch seng Ambassade zu Moskau zwee Konten a Russland, déi a Rubel libelléiert sinn an déi exklusiv fir Fonctionnementskäschte vun der Ambassade benotzt ginn.

ad 2. Der Regierung hiren Informatiounen no huet zu dësem Moment keen zu Lëtzebuerg aktive Gasfournisseur direkt Liwwerkontrakter mat Russland.

Säit dem Ufank vun der Ukrainkriss ënnerstëtzt Lëtzebuerg d'Approche, Sanktiounen gemeinsam an europäesch koordinéiert ze decidéieren, esou wéi zum Beispill rezent en Embargo fir Importer vu russescher Kuel.

Et ass verständlech, datt all Embargo muss mat deenen EU-Länner ofgestëmmt ginn, déi weesentlech méi ofhängeg si vun den Importer, dorënner och osteuropäesch Memberstaaten.

D'Lëtzebuergesche Regierung setzt sech säit ville Joren dofir an, fir méi onofhängeg vu fossilen Energien ze ginn. Déi aktuell Situatioun confirméiert d'Wichtigkeet vun dëser Politik och am geopolitische Kontext souwéi d'Noutwennegkeet, entsprechend Mesurë weider ze acceleréieren.

ad 3. Den Dekret N° 172 vum 31. März vum russescher President bewierkt eng Ännerung vum juristesche Kader fir d'Ausféierung vu Versuergungskontrakter tëscht russescher Gasfournisseuren an europäeschen Händler, andeem unilateral nei Obligatiounen fir d'EU-Enterprisen hiisichtlech der Wäerung fir d'Bezuele vun Akeef bäigefüügt gi sinn.

Esouwuel d'Energieministere vun de G7-Länner wéi och d'Europäesch Kommissioun an d'EU-Memberstaaten hu constatéiert, dass unilateral Ännerunge vu besteende kontraktuelle Relatiounen net akzeptabel sinn.

ad 4. D'Regierung wäert sech och weider beméien an dofir asetzen, méi onofhängeg vu russeschen Energieimporter ze ginn a schafft dowéinst och op EU-Niveau aktiv fir eng Obligatioun, fir d'Befüllung vun de Gasspeicher an eng koordinéiert europäesch Energie-Aspuer-Campagne op de Wee ze bréngen.

Question 5984 (24.03.2022) de **MM. Fernand Kartheiser et Fred Keup (ADR)** concernant les **attaques de bancomats à l'explosif** :

An de leschte Jore kouw et zu Lëtzebuerg ëmmer rëm zu lwwerfäll op Bancomaten, bei deenen d'Täter dës nuets gesprengt hunn, fir Zougrieff op déi entsprechend Fongen ze kréien. Eleng an de leschten Deeg kouw et zu zwou weideren Attacken.

An deem Zesummenhang géife mir der Regierung gär dës Fro stellen:

1. Kann d'Regierung eng Tabell presentéieren, déi regruppéiert, wéi vill där uewe beschriwwer Sprengattaquen op Bancomaten an de Joren 2018 bis 2022 jee weils insgesamt stattfonnt hunn a wéi eng Uertschafte betraff waren?

2. Wéi oft hunn dës Attacke Finanzinstituter betraff, déi ënnert dem Statut vu engem Établissement public constituéiert sinn? Wéi oft huet et sech em privat Établissementer gehandelt?

3. D'„Lëtzebuergesche Wort“ schwätzt an engem Artikel vum 19. März dovun, datt et sech bei den Täter em „gut organisierte Banden“ handelt. Wéi eng Erkenntnesse leien der Regierung vir, ob dës Banden aus dem Ausland operéieren? Léisst sech dat nämmlech Muster vun Attacken och am Ausland beobachten, oder handelt et sech em en nationale

Phenomeen? Wéi wäit schafft d'Police hei mat auslännesche Partnerinstitutionen zesummen?

4. Wéi déi laang Serie vu Widerhuelunge weist, ass de finanziellen Ureiz fir sou Attacke fir d'Täter nach ëmmer ganz héich. Wéi eng Zomm gouf bei dësen Attacken duerchschnëttlech geklaut? Wéi eng Moosname gi geholl, fir datt déi Fongen sech automatesch zerstéieren? Wéi eng zousätzlech Sécherheetsmoosname kënnen d'Banken huelen, fir sou lwwerfäll finanziell méi onattraktiv ze maachen? Kënnen si dës Zousatzkäschte steierlech ofsetzen, dëst besonnesch, well de Staat d'Sécherheet an deem Beräich net méi garantéieren kann?

5. Wéi hunn sech d'Primme vun den Assurancë fir Bancomaten an de Joren 2018 bis 2022 opgrond vun deenen Attacken entwéckelt? Wéi een Impakt haten dës potenziell Zousatzkäschten op d'Rentabilitéit vu Bancomaten, déi vu Banken an der öffentlecher Hand bedriwwen ginn?

6. Kann d'Regierung eng Tabell presentéieren, déi regruppéiert, wéi vill vun dësen Bancomaten duerno nees installéiert goufen an a wéi ville Fäll de Betrib agestallt gouf? Kann d'Regierung preziséieren, ob et sech jee weils em en öffentlecht oder privat Etablissement gehandelt huet?

7. Kann d'Regierung matdeelen, wéi wäit déi onkomplizéiert Versuergung mat Boergeld, besonnesch a ländleche Wunngeigenden ënnert dësen Ëmstänn nach garantéiert ass?

Réponse commune (26.04.2022) de **Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances, et de M. Henri Kox, Ministre de la Sécurité intérieure** :

Den honorabelen Deputéierte fënn d'Äntwert op seng eischt zwou Froen an der Tabell heidrënner.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Rôle des affaires - Questions parlementaires - rechercher n° de la question.)

De Phenomeen vun de Bancomat-Sprengungen ass, wéi dat schonn an der Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 5965 vum 22. März 2022 erkläert gouf, scho méi laang an den Nopeschlänner bekannt an d'Police schafft ganz enk am Ermittlungsberäich esouwéi an der Preventioun mat hiren auslännesche Kolleegen zesummen. De Modus operandi ass am Ausland an hei am Land änlech.

Aus ermëttlungstechnesche Grënn kënnen keng chiffréiert Informatiounen zu de geklauten Zomme matgedeelt ginn. De materielle Schued ass bei de meeschten Attacken allerdéngs héich.

Et gëtt an dësem Kontext nach emol op d'Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 5965 vum 22. März 2022 verwisen, wou erkläert ass, dass d'Police säit Joren a permanentem Kontakt mat der Banken-Associatioun ABBL steet, a reegelméisseg de „Protocole d'accord sur la sécurité dans les banques“ adaptéiert gëtt. Den nationale Preventiounsservice vun der Police mécht Recommendatiounen iwwert déi verschidde Méiglechkeeten, wéi een e Geldautomat séchere kann, an dat an enker Zesummenaarbecht mat der ABBL.

Des Weideren ass ze bemierken, datt et keng zentraliséiert Erfaassung vun der Ouverture voire Schléissung vu Bankautomate gëtt.

Méi allgemeng ass awer ze bemierken, datt en Deel vun de Bancomaten, déi säit 2018 gesprengt goufen, erëm opgemaach hunn an anerer net. D'Grënn fir d'Reouverture oder d'definitiv Schléissung vu Bankomate gi vun de Banken op Base vun enger ganzer Rei Critère geholl. Dës sinn onofhängeg Decisiounen vun de verschidde Banken, a sinn net ausschliesselech op d'Sprengung vu Bancomaten zeréckzeféieren. D'Primme vun den Assurancë fir Bancomate si kommerziell Informatiounen, déi der Regierung net virleien.

Zum Schluss ass ze bemierken, datt zu Lëtzebuerg d'Zuel vu Bancomaten 2020 bei 107 Stéck pro 100.000 Erwuessener louch, wat wäit iwwert der Zuel an der Eurozon läit, wou ronn 64 pro 100.000 Erwuessener vun der Weltbank gezielt ginn. Zu Lëtzebuerg ass dës Zuel och iwwert déi leschte 15 Joer relativ konstant bliwwen.

Question 5985 (24.03.2022) de **MM. Jeff Engelen et Fred Keup (ADR)** concernant les **délais d'attente pour une mammographie** :

An hirer Äntwert op d'parlamentaresch Fro Nr. 1700 vum 13. Januar 2020 vun der honorabeler Deputéiert Martine Hansen iwwer d'„délais d'attente pour une mammographie“ schreift d'Madamm Minister:

« Le ministère rappelle également que les recommandations du Conseil scientifique du domaine de la santé, publiées en 2018, précisent que : “Dans le cadre de risque ‘standard’ de cancer du sein, il n’y a pas lieu de réaliser un dépistage par imagerie en dehors de la tranche d’âge de 50 à 69 ans. Une double lecture avec deux lecteurs indépendants accroît la sensibilité du dépistage du cancer du sein

et diminue le taux de rappel." Cette recommandation correspond exactement aux dispositions du programme de dépistage du cancer du sein organisé et financé par l'État. L'organisation interne des services d'imagerie des établissements hospitaliers a été adaptée afin de réduire sensiblement les délais de rendez-vous pour ces mammographies de dépistage, avec des délais actuels d'une semaine à deux mois pour les rendez-vous. [...] En ce qui concerne les mammographies réalisées en dehors du programme organisé, pour des motifs de diagnostic, de suivi, ou de dépistage individualisé du cancer du sein, le médecin demandeur peut, s'il juge que la situation médicale le motive, adresser une demande urgente au médecin radiologue ; dans ce cas, l'examen est réalisé en règle générale en-dehors d'un délai d'une semaine. »

Zwee Joer méi spéit, schéngt sech net vill un der Situatioun geännert ze hunn. Am Géigendeel. Aus sécherer Quell ass eis zu Ouere komm, datt eng Persoun, déi versicht huet, ee Rendez-vous fir eng Fréierkennungsmammographie ze kréien, vum Hôpital Kirchberg gesot krut, si misst bis Januar 2023 waarden. Am CHL misst si souguer bis Oktober 2023 waarden. Schliisslech huet si am Escher Spidol ee Rendez-vous fir Mee 2022 krut.

An deem Zesammenhank hu mir follgend Froen un d'Madamm Gesondheetsminister:

1. Wéi eng Mesurë goufen an deene leschten zwee Joer vun Ärem Ministère geholl, fir déi laang Waardezäite bei der Mammographie ze verkierzen? Wéi jugéiert d'Madamm Minister d'Resultat vun dese Mesuren?

2. Ass d'Zuel vun de Radiologen, déi hei am Land befugt sinn, fir Mammographien ze maachen an ze interpretéieren, säit dem Ufank vun der Pandemie an d'Luucht oder erofgaangen? Kann d'Madamm Minister erklären, ob dese Evolutioun direkt oder indirekt mat den Auswierkunge vun der Pandemie an Zesammenhank steet?

3. Wéi eng Efforte wëll d'Regierung an Zukunft maachen, fir d'Situatioun vun de laange Waardezäiten ze verbesseren?

Réponse (26.04.2022) de **Mme Paulette Lenert, Ministre de la Santé** :

ad 1. Esou wéi an der Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 2915 erkläert, gëtt et ee reegelméisseg Austausch zwëschen der Gesondheetsdirektioun an de Spideeler esouwéi och Visite sur place, fir déi beschtméiglech Solutioun ze fannen, fir de Prozess vun de Rendez-vousen an de verschiddene Spideeler ze optimiséieren.

Et sief drop higewisen, datt d'Residenten am Alter vu 50 bis 69 Joer, déi bei der CNS affiliéiert sinn, systematesch all zwee Joer invitéiert ginn, fir un Depistage vun Broschkriibs deelzehuelen. Dës Invitatioun ass zwee Joer gültig an am Fall wou dese verluer gëtt, kann eng nei Invitatioun beim Centre de coordination des programmes organisés de dépistage des cancers an der Gesondheetsdirektioun ugefrot ginn. Zousätzlech kënnen affiliéiert mee Netresidenten och op Ufro un deem effentleche Gesondheetsprogramm deelzehuelen.

Fir ee Rendez-vous, fir en individuellen Depistage ausserhalb vum organiséierte Screeningprogramm ze kréien, ass d'Waardezäit effektiv méi laang. D'Organisatioun vun de Rendez-vousen fir des individuell Mammographië gi vun de Spideeler direkt organiséiert.

Am Fall wou en Dokter eng Mammographie fir seng Patientin ufreet, op Grond vu verdächtege Symptomen an engem motivéierten Avis, dierf den Delai fir ee Rendez-vous fir eng Mammographie net méi wéi zwou Wochen daueren.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Rôle des affaires - Questions parlementaires - rechercher n° de la question.)

ad 2. Et sief dorun erënnert, datt d'Gesondheetsdirektioun just Informatiounen huet zu de Radiologen, déi an der Imagerie mammaire tätég sinn, déi och am Programme mammographie agréiert sinn.

Am Kader vun deem Programm sinn um 1. Januar 2022 am Ganze 15 Radiologen an 23 Assistants techniques médicaux (ATM) am Programm agréiert. Et ass an deene leschten zwee Joer also ee Radiolog bäikomm am Kader vum Programme mammographie. Dozou kommen nach puer Radiologen, déi och Aktivitéiten an der Imagerie mammaire hunn, awer net am Programm agréiert sinn. D'Gesondheetsdirektioun huet allerdéngs keng genau Informatiounen zu der Unzuel vun dese Radiologen, et ass awer dovunner auszegoen, datt et sech heibäi ëm dräi bis véier Radiologen handelt.

ad 3. Wéi schonns beschriwwen, sinn d'Delaie fir d'Rendez-vousen, fir eng Mammographie ze kréien, vu Spidol zu Spidol ënnerschiddlech. Motivéiert Urgencë kréien ëmmer e Rendez-vous bannent maximum zwou Wochen. Am Kader vum Programme mammographie, leien d'Delaie fir e Rendez-vous och ëmmer zwëschen eng an zwou Wochen, mat

Ausnam vum CHdN, wou den Delai effektiv bis zu véier Méint dauere kann. Fir dëst ze behiewen, huet den CHdN rezent en zousätzlechen Radiolog ageinstallt. Parallell dozou lafen och Diskussiounen an der Commission permanente du secteur hospitalier (CPH), fir datt d'Apparater an de véier Spideeler alleguerten erneiert ginn, fir datt se méi performant sinn. Et soll och een zousätzlechen Apparat an den CHdN op Ettelbréck kommen.

Question 5989 (28.03.2022) de **M. Gusty Graas (DP)** concernant la **sécurité des réfugiés ukrainiens** :

Un mois après l'invasion par l'armée russe, plus de 3,6 millions de personnes ont quitté l'Ukraine. La majorité des réfugiés sont des femmes et des enfants. Selon Europol, ces femmes et mineurs sont la cible de groupes criminels organisés tout au long de leur trajet.

Dans ce contexte, j'aimerais poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre des Affaires étrangères et européennes, à Madame la Ministre de la Justice et à Monsieur le Ministre de la Sécurité intérieure :

1) Madame et Messieurs les Ministres ont-ils connaissance de réfugiés ukrainiens devenus victimes de la traite des êtres humains ?

2) Quelles mesures ont été mises en place pour garantir la sécurité des réfugiés ?

3) De quelle manière les initiatives privées d'accueil sont-elles encadrées pour renforcer la protection des réfugiés ?

4) Existe-t-il des mesures de prise en charge spécifiques pour venir en aide aux victimes de la traite des êtres humains ?

5) Comment les autorités luxembourgeoises coopèrent-elles avec des États partenaires en la matière ?

Réponse commune (27.04.2022) de **Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice**, de **M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes**, de **Mme Corinne Cahen, Ministre de la Famille et de l'Intégration**, et de **M. Henri Kox, Ministre de la Sécurité intérieure** :

ad 1) À l'heure actuelle, la Police grand-ducale n'a pas connaissance de l'existence de victimes de la traite des êtres humains parmi les personnes fuyant la guerre en Ukraine et n'a pas été chargée d'une enquête judiciaire dans ce contexte.

ad 2) Le Comité de suivi de lutte contre la traite des êtres humains a dès le début du conflit ukrainien adopté plusieurs mesures de prévention et ceci dans le but de réduire tout risque d'exploitation.

Ainsi un communiqué conjoint⁵ du Ministère de la Justice, du Ministère des Affaires étrangères et européennes ainsi que du Ministère de la Famille, de l'Intégration et à la Grande Région a été publié en date du 25 mars 2022 afin de sensibiliser aux risques encourus par les personnes fuyant la guerre en Ukraine de devenir victimes d'exploitation et de traite des êtres humains.

Ce communiqué contient notamment des informations sur les mesures mises en place dans un premier temps, telle que la distribution d'un dépliant en ukrainien, dont l'objectif est d'informer les victimes potentielles sur leurs droits ou la mise à disposition d'une brochure d'information sur le droit du travail.

Ces informations sont amplifiées par un « pop-up » sur le site www.stoptraite.lu s'adressant en langue ukrainienne aux victimes potentielles.

Des représentants du comité de suivi ainsi que d'autres acteurs concernés ont eu des échanges avec les administrateurs de plusieurs pages facebook à destination des personnes fuyant la guerre en Ukraine afin de les sensibiliser sur le risque d'annonces et de publications malveillantes.

Finalement une formation accélérée sur support audiovisuel est disséminée le plus largement possible, notamment à l'attention de tous les nouveaux collaborateurs chargés de l'accueil des personnes fuyant la guerre en Ukraine.

ad 3) Suite à la vague de solidarité déclenchée par l'afflux de personnes fuyant la guerre en Ukraine, le Ministère de la Famille, de l'Intégration et à la Grande Région, ensemble avec Caritas Luxembourg et la Croix-Rouge luxembourgeoise, et en collaboration avec l'Office national de l'accueil, a mis en place un dispositif de mise en relation des bénéficiaires de protection temporaire avec les résidents luxembourgeois désireux de leur proposer un accueil en famille.

Les ménages privés qui souhaitent accueillir des personnes qui ont fui la guerre en Ukraine par le

biais de cette initiative, doivent remplir un formulaire qui est accessible en ligne sur plusieurs plateformes. Une des associations partenaire prend ensuite contact avec les personnes pour un entretien préalable et une visite à domicile.

La visite à domicile, réalisée par des travailleurs sociaux, sert à vérifier que les conditions de logement proposées sont conformes aux normes d'hébergement définies par l'Office national de l'accueil, c'est-à-dire permettent aux personnes d'être hébergées dans des conditions dignes. Les accueillants sont également sensibilisés au sujet de la traite des êtres humains. Par ailleurs, une hotline a été instaurée pour répondre aux éventuelles questions liées à ce dispositif.

Si l'hébergement répond aux critères en vigueur, il est proposé à l'Office national de l'accueil qui organise la mise en relation de la famille d'accueil avec les bénéficiaires de protection temporaire.

ad 4) En complément aux droits des victimes d'infractions pénales, toute personne identifiée comme victime de la traite des êtres humains, quel que soit notamment son sexe, âge, pays d'origine (UE ou pays tiers), pays d'exploitation ou motif de la traite, a le droit à assistance et à protection conformément aux dispositions légales suivantes :

- loi modifiée du 8 mai 2009 sur l'assistance, la protection et la sécurité des victimes de la traite des êtres humains ;

- loi du 9 avril 2014 renforçant le droit des victimes de la traite des êtres humains.

En vue de leur rétablissement physique, psychologique et social, les victimes de la traite se voient accorder notamment :

- un hébergement, une assistance sociale et socio-éducative, une assistance matérielle et financière, une assistance médicale, psychologique ou thérapeutique, selon leurs besoins ;

- une assistance linguistique, le cas échéant ;

- une assistance juridique conformément aux conditions de la législation afférente ;

- pour les ressortissants d'un pays tiers en séjour irrégulier : un sursis à l'éloignement suivi d'un titre de séjour provisoire sous certaines conditions (articles 92 et 93 de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration).

Le Service de police judiciaire, spécialisé en matière de protection des victimes, peut intervenir à toute heure (24/7) afin de mettre en place les mesures de protection et d'assistance pour les victimes identifiées de la traite. Ce service travaille en étroite collaboration avec l'ONG « Infotraite » accréditée en matière de traite.

Pour ce qui est spécifiquement des victimes mineures, ces dernières bénéficient, en plus de la loi modifiée du 8 mai 2009 sur l'assistance, la protection et la sécurité des victimes de la traite des êtres humains, des dispositions de la loi modifiée du 10 août 1992 relative à la protection de la jeunesse. En dehors des heures de bureau, les services de la police contactent directement un foyer stationnaire pour mineurs qui accueille en urgence et à tout moment le mineur en besoin.

Selon la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration, la victime mineure entrée sur le territoire luxembourgeois sans être accompagnée d'un majeur responsable, se voit désigner dès que possible un administrateur ad hoc qui l'assiste dans le cadre de la procédure, y compris, si nécessaire, dans le cadre de la procédure pénale.

ad 5) Au niveau européen le Luxembourg participe activement à des réunions spécifiquement organisées par la coordinatrice européenne de la lutte contre la traite des êtres humains et ayant pour but de coordonner des mesures européennes afin de lutter contre le risque d'exploitation des personnes fuyant la guerre en Ukraine. Le Luxembourg y est représenté par le Ministère de la Justice en tant que coordinateur national de la lutte et par la Commission consultative des droits de l'homme en sa qualité de rapporteur national.

Dans le cadre de la présidence Benelux, le Luxembourg a également abordé le sujet au sein du groupe de travail « Traite des êtres humains » et a notamment échangé des bonnes pratiques avec la Belgique et les Pays-Bas.

Question 5995 (30.03.2022) de **MM. Laurent Mosar et Gilles Roth (CSV)** concernant les **cabinets de conseil** :

Récemment, une commission d'enquête du Sénat français a publié son rapport sur l'influence croissante des cabinets de conseil sur les politiques publiques.

Les auteurs dudit rapport font notamment état d'un recours massif et croissant des pouvoirs politiques aux cabinets de conseil avec à la main une influence avérée de ceux-ci sur la prise de décision politique.

Ladite commission énonce enfin un certain nombre de propositions pour mieux encadrer l'intervention des cabinets de conseil qui peuvent se résumer comme suit :

- en finir avec l'opacité des prestations de conseil, notamment via la publication annuelle, en données ouvertes, de la liste des prestations de l'État et de ses opérateurs ;

- évaluer systématiquement les prestations fournies et appliquer des pénalités si celles-ci ne donnent pas satisfaction ;

- cartographier les compétences au sein des administrations et élaborer des plans de « réinternalisation » ;

- renforcer les règles déontologiques

• en interdisant les prestations pro bono, en dehors du mécénat,

• en imposant une déclaration d'intérêts aux consultants,

• en excluant ceux-ci des marchés publics en cas de non-respect des obligations déontologiques et

• en prévoyant la destruction systématique des données confiées aux cabinets de conseil à l'issue de leurs missions, sous le contrôle de la Commission nationale pour la protection des données.

Au vu de ce qui précède, nous souhaiterions poser les questions suivantes à l'ensemble des membres du Gouvernement, chacun en ce qui la/le concerne et pour chaque ministère, administration, service et autre entité dont elle/il endosse la responsabilité :

- Mesdames et Messieurs les Ministres peuvent-ils nous fournir le montant total par an (pour les cinq dernières années) des contrats passés avec des cabinets de conseil ?

• Mesdames et Messieurs les Ministres peuvent-ils nous fournir pour cette même période les montants effectivement déboursés ?

• Mesdames et Messieurs les Ministres peuvent-ils préciser pour tout contrat dépassant le montant de 100.000 euros (i) les prestations demandées et (ii) le nom du prestataire ?

- Le Gouvernement a-t-il négocié/négocie-t-il avec chacun des cabinets de conseil des accords-cadres ?

• Dans l'affirmative, à quelles fins ?

• Dans la négative, dans quel cas de figure le Gouvernement y a-t-il recours ?

- Mesdames et Messieurs les Ministres peuvent-ils exclure la fourniture de prestations pro bono par les cabinets de conseil ?

- Quel regard Mesdames et Messieurs les Ministres portent-ils sur les propositions de la commission d'enquête du Sénat français susmentionné ?

• Le Gouvernement entend-il faire sienne l'une ou l'autre de ces propositions ?

• Dans l'affirmative, lesquelles ?

Réponse commune (27.04.2022) de **l'ensemble des membres du Gouvernement** :

Il est renvoyé à la réponse commune du Ministre des Finances de l'époque et du Ministre de l'Économie à la question parlementaire n° 3724 de l'honorable Député Sven Clement du 26 février 2021 sur le même sujet.

Pour le surplus, il n'appartient pas au Gouvernement luxembourgeois de commenter des propositions émanant du parlement d'un pays tiers.

Question 6007 (31.03.2022) de **M. Marc Spautz (CSV)** concernant **l'aide financière pour études supérieures** :

L'indexation des montants de l'allocation familiale avec effet rétroactif au 1er octobre 2021 ainsi que l'adaptation de l'allocation de vie chère sont entrées en vigueur le 1er janvier 2022.

Je souhaiterais dès lors poser les questions suivantes à Madame la Ministre des Finances et à Monsieur le Ministre de l'Enseignement supérieur :

- Le Gouvernement envisage-t-il d'adapter aussi les montants de l'aide financière pour études supérieures ?

- Dans l'affirmative, pour quand cette adaptation est-elle prévue ? Dans la négative, pour quelles raisons les étudiants ne sont pas financièrement soutenus sachant qu'ils sont également concernés par le contexte international de la hausse des prix ?

Réponse commune (29.04.2022) de **M. Claude Meisch, Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche**, et de **Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances** :

Vu le décalage des tranches indiciaires décidé dans l'accord tripartite du 31 mars 2022 et la hausse des coûts de la vie courante et vu la décision prise par le Gouvernement, dans le cadre de l'accord suite aux réunions du Comité de coordination tripartite, de revaloriser à partir de l'année académique 2022-2023 les aides financières de l'État pour études supérieures, en accordant une enveloppe financière additionnelle de dix millions d'euros, le Gouvernement déposera prochainement un

⁵ https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2022/03-mars/25-sensibilisation-risques-ukraine.html

projet de loi qui vise à revoir à la hausse les montants semestriels des différents volets de l'aide financière pour études supérieures comme suit :

(tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu - Travail à la Chambre - Rôle des affaires - Questions parlementaires - rechercher n° de la question).

En outre, la majoration annuelle qui peut être allouée à des étudiants se trouvant dans une situation grave et exceptionnelle et étant confrontés à des charges extraordinaires sera doublée et passe de 1.000 euros actuellement à 2.000 euros. Comme c'est le cas à l'heure actuelle, cette majoration est ajoutée à raison de 50 % à la bourse de base et à raison de 50 % au prêt et est décidée par le ministre ayant l'Enseignement supérieur dans ses attributions et le ministre ayant le Budget dans ses attributions après avis d'une commission consultative.

Par ailleurs, une majoration sera désormais appliquée pour l'intégralité des frais d'inscription jusqu'à concurrence de 3.800 euros par année académique, cette majoration étant ajoutée à raison de 50 % à la bourse et à raison de 50 % au prêt. Jusqu'à présent, seuls les frais d'inscription dépassant un forfait de 100 euros et jusqu'à concurrence de 3.700 euros étaient pris en considération, le forfait de 100 euros ayant été donc à la charge des étudiants.

Au vu de la persistance de la crise sanitaire mondiale causée par la pandémie Covid-19, les étudiants ainsi que le monde académique en général continuent d'en être affectés, et ce bien au-delà des années académiques 2019-2020 et 2020-2021. En effet, mis à part les bouleversements et restrictions considérables dans la vie quotidienne des étudiants, il échoit de constater que, malgré les efforts continus des autorités compétentes des différents États et des établissements d'enseignement supérieur pour adapter le fonctionnement de l'enseignement supérieur au nouveau contexte sanitaire, de nombreux étudiants ont été et continuent d'être perturbés par les conséquences inhérentes à la pandémie Covid-19 dans le cadre de leurs études supérieures.

Il est ainsi prévu d'étendre à l'année académique 2021-2022, pour des bénéficiaires bien définis, les mesures introduites par les lois du 17 juillet 2020 et du 21 juillet 2021 portant modification de la loi modifiée du 24 juillet 2014 concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures et visant à contrebalancer les répercussions de la pandémie Covid-19 sur l'enseignement supérieur et plus précisément sur la progression des étudiants dans leur parcours académique.

L'extension de ces mesures permettra dès lors d'inclure au cercle des bénéficiaires également les étudiants ayant entamé leurs études supérieures pendant l'année académique 2021-2022.

Par conséquent, ces étudiants pourront aussi bénéficier des dispositions dérogatoires en matière de durée maximale pendant laquelle ils peuvent bénéficier, dans un seul cycle d'études, de l'aide financière pour études supérieures, ainsi que des dispositions dérogatoires en matière de contrôle de la progression au premier cycle d'études, telles que prévues par les lois précitées du 17 juillet 2020 et du 21 juillet 2021 :

- ajout d'une unité additionnelle au nombre de semestres supplémentaires par rapport à la durée d'études officielle pendant lesquels l'étudiant peut bénéficier de l'aide financière pour études supérieures en vertu de l'article 7, paragraphes 4 à 7, de la loi de 2014 ;

- report d'une année de l'échéance du contrôle de la progression des étudiants inscrits en premier cycle telle que prévue à l'article 7, paragraphes 10 et 11, alinéa 2, de la loi de 2014.

Question 6008 (31.03.2022) de **MM. Max Hengel, Léon Gloden et Mme Octavie Modert** (CSV) concernant les **inondations de juillet 2021** :

D'Héichwaasserkatastroph am Juli d'lescht Joer huet a verschiddene Géigende vum Land extreem Schied hannerlooss, vun deem esouwuel Privatleit, Baueren, Geschäftsleit an och Gemenge betroff waren.

D'Regierung hat alle Concernéierte séier an onbürokratesch Hëllef versprach. Eng 50 Milliounen Euro un Direkthëllef sinn deemools op de Wee bruecht ginn, fir de Betroffene vun dëser Naturkatastroph ze hëllefen. Eng Rei Bähillefe sollten zum Deel iwwer de Familljeministère ofgewéckelt ginn, anerer iwwer de Landwirtschaftsministère an de Mëttestandsministère respektiv den Inneministère.

Eisen Informatiounen no ass et awer esou, datt d'Gemenge bis elo vun de versprochenen Hëllef, fir hir eege Schied zum Deel ze decken, näisch iwwerwise kruten.

An dësem Kontext géif mir gäre folgend Froen un d'Madamm Inneminister riichten:

- Kann d'Regierung dës Informatioun bestätegen?

- Wa jo, wat sinn d'Grënn dofir?

- Wéi vill Gemengen hunn en Dossier beim Staat agereecht? Wéi héich sinn d'Schied, déi d'Gemenge beim Staat deklaréiert hunn?

- Wéi vill Bähillefe si vun de jeeeweilige Ministären u Privatleit an Entrepreneuren ausbezuelte ginn a wat ass d'Unzuel u Beneficiairen vun dëse Bähillefen?

Réponse commune (29.04.2022) de **Mme Taina Bofferding, Ministère de l'Intérieur**, de **Mme Corinne Cahen, Ministère de la Famille et de l'Intégration**, et de **M. Lex Delles, Ministère des Classes moyennes** :

D'Intemperie vum 14. a 15. Juli 2021 hu fir grouse Materialschued op ville Plazen am Land gesuergt. D'Regierung huet dës als „Catastrophe et calamité naturelle“ klasséiert. An deem Kontext gouf eng finanziell Ënnerstützung vun 100.000.000 € fir déi betreffen Affere zur Verfügung gestallt.

Mir verweisen déi honorabel Deputéiert op d'Äntwert zur parlamentarescher Fro N° 5691 zum selwechte Sujet.

Question 6010 (31.03.2022) de **Mme Djuna Bernard et M. François Benoy** (déi gréng) concernant l'**égalité dans les carrières scientifiques à l'Université du Luxembourg** :

Selon l'interview de la chargée de l'égalité des genres (Gender Equality Officer) de l'Université du Luxembourg au « Tageblatt » le 12 février 2022, le Luxembourg se situe en queue de classement des pays d'Europe en ce qui concerne la mise en œuvre de l'égalité dans le domaine académique. Seulement 67 des 267 professeurs de l'université sont des femmes, un chiffre qui stagne depuis l'ouverture de l'université. Dans les disciplines MINT (mathématiques, informatique, sciences naturelles et technique), le rapport est encore plus déséquilibré. En date du 21 mai 2021, le conseil de gouvernance de l'Université du Luxembourg a adopté une politique d'égalité des genres (Gender Equality Policy).

Lors de la Journée internationale des femmes et des filles de science en date du 11 février, la campagne de sensibilisation « Women and Girls in Research », menée par « Research Luxembourg » et soutenue par le MEGA a été lancée. Avec des vidéos-témoignages, la campagne vise à encourager les filles et les femmes à s'engager dans la recherche et dans les sciences en vue d'y garantir une approche diversifiée et inclusive.

Dans ce contexte, nous aimerions savoir de la part de Monsieur le Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche et de Madame la Ministère de l'Égalité entre les femmes et les hommes :

- Quelles sont les mesures concrètes qui ont été retenues dans la politique d'égalité des genres afin d'augmenter le pourcentage de femmes dans les postes académiques (professeures, chercheuses, etc.) pour les années à venir ? Quelles mesures ont déjà été mises en œuvre ?

- Les chercheuses qui font de la recherche dans un laboratoire en sont souvent exclues lors d'une grossesse du fait qu'elles ne doivent pas entrer en contact avec des substances nocives. Existe-t-il des réflexions visant à aménager des laboratoires dans lesquels les chercheuses enceintes peuvent travailler en toute sécurité ?

- La campagne « Women and Girls in Research » sera-t-elle développée davantage ?

Réponse commune (29.04.2022) de **Mme Taina Bofferding, Ministère de l'Égalité entre les femmes et les hommes**, et de **M. Claude Meisch, Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche** :

Les députés relèvent à juste titre le déséquilibre entre femmes et hommes dans le domaine académique, et surtout dans les branches dites « MINT » (mathématiques, informatique, sciences naturelles et technique).

Afin de remédier à cette situation, le Ministère de l'Égalité entre les femmes et les hommes (MEGA) soutient des initiatives et projets visant à rompre avec ces inégalités et envisage un certain nombre de mesures dans le plan d'action national pour une égalité entre les femmes et les hommes visant à augmenter le taux féminin dans le domaine académique et de la recherche tant au niveau de la gouvernance et de la prise de décision qu'en matière de sensibilisation s'adressant aux filles et aux femmes pour les professions dans les matières susmentionnées.

- En matière de lutte contre les stéréotypes liés au sexe, le volet des choix professionnels est particulièrement visé, sachant que le choix pour une formation ou une profession est souvent guidé par des stéréotypes sexuels. Voilà pourquoi le plan d'action national pour une égalité entre les femmes

et les hommes prévoit de promouvoir des activités et applications du domaine de la technologie de manière genrée, en évitant les stéréotypes de genre et en cadrant les applications de façon à attirer garçons et filles de manière équilibrée.

Notons dans ce contexte que le ministère en collaboration avec l'ASBL « Women in Digital Empowerment » (WIDE) avait consacré la Journée internationale des femmes en mars 2020 aux professions digitales.

Le MEGA met un accent particulier sur la lutte contre les ségrégations professionnelles dues aux inégalités de perspectives sur le marché du travail. L'objectif est de rechercher un meilleur équilibre entre les sexes dans tous les secteurs en prenant, respectivement en soutenant des initiatives pour inciter les filles à embrasser des carrières scientifiques, technologiques et informatiques. Des initiatives « Girls in Tech », « Girls exploring Math », « Women in Digital Empowerment » ou encore « Women and Girls in Research » sont régulièrement prises en coopération avec d'autres acteurs clés conventionnés avec le MEGA tels que WIDE ou encore le Fonds national de la recherche.

- En date du 11 février 2022, le MEGA a célébré au Luxembourg Science Center à Differdange la Journée internationale des femmes et des filles de science avec le lancement de la campagne de sensibilisation « Women and Girls in Research »⁶ menée par « Research Luxembourg » et le Fonds national de la recherche. La campagne vise à encourager les filles et les femmes à s'engager dans la recherche et dans les sciences en vue d'y garantir une approche diversifiée et inclusive. Une réédition de cette initiative est envisageable pour l'année 2023.

En ce qui concerne l'Université du Luxembourg, l'université s'efforce d'être un lieu de travail ouvert à tous et équitable et s'est fixée comme objectif stratégique d'offrir l'égalité des chances et des résultats à ses employés actuels et futurs. L'égalité du genre joue un grand rôle pour atteindre cet objectif. Or, le nombre de femmes professeures dans le personnel académique est encore faible, en particulier dans les disciplines MINT (mathématiques, informatique, sciences naturelles et technique). Selon le dernier bilan social, les femmes représentaient 25 % des professeurs au 31 décembre 2021.

En 2020, l'université a réalisé un audit visant à mieux identifier et comprendre les défis liés au genre sur le lieu de travail. Ainsi, 87 % des participantes au sondage issues du corps académique avaient la perception qu'il est plus facile pour un homme d'accéder à un poste à responsabilité que pour une femme.

Pour réagir à la composition déséquilibrée actuelle du personnel, l'université a lancé plusieurs mesures. Tout d'abord, la procédure sur les recrutements académiques, adoptée en été 2020, a fait de la promotion de l'égalité des genres l'une de ses lignes directrices. Cette procédure stipule qu'au cours de la recherche et de la sélection des candidats pour un poste académique, des efforts actifs sont déployés pour solliciter des candidatures de femmes qualifiées, pour assurer une prise en compte impartiale des candidatures et pour inviter des femmes qualifiées à un entretien pour chaque poste :

- En ce qui concerne la composition de la commission de recrutement académique, il faut assurer l'équilibre des genres. À défaut de parité, deux membres doivent appartenir au genre sous-représenté d'une commission de recrutement.

- Le président des comités de recrutement doit accepter de suivre la formation nécessaire à l'activité d'évaluation, notamment sur la diversité, l'égalité des sexes et les préjugés inconscients.

- La faculté ou le centre interdisciplinaire qui recrute doit utiliser un langage inclusif dans l'annonce du poste et s'engager activement dans une large recherche de candidats afin d'identifier d'excellentes candidates. Le comité de recrutement académique veille à ce qu'au moins une candidate qualifiée soit invitée à un entretien. Dans le cas où aucun profil adéquat n'a été détecté parmi les candidates, une justification détaillée est incluse dans le rapport d'évaluation.

- Si aucune ou peu de candidates qualifiées sont identifiées, le président du comité de recrutement en informe le recteur, qui décidera si des mesures correctives sont recommandées (par exemple, clôturer l'exercice et soumettre à nouveau un profil de poste révisé ou prolonger la période de publication du poste).

- En ce qui concerne le classement des candidats, dans les départements où moins de 30 % des professeurs sont des femmes, la préférence doit être donnée à la candidate féminine, en cas de qualifications égales des candidats.

⁶ <https://www.fnr.lu/womeninscience/>

- Si l'annonce est faite à plusieurs niveaux professionnels, en fonction de la qualité des profils reçus, le comité de recrutement recommande le niveau professoral auquel les candidats classés devraient être nommés. Dans les départements où moins de 30 % des professeurs sont des femmes, le comité doit choisir le niveau professoral de manière à maximiser les chances de sélectionner une excellente femme professeur.

- Dans son évaluation des candidats, le comité de recrutement tient compte des circonstances qui peuvent avoir entraîné une réduction de la quantité de production ou activité scientifique, y compris les congés pour raisons familiales et les interruptions de carrière, afin de ne pas pénaliser des candidates pour des congés parentaux et autres. Les exigences en termes de qualité doivent toujours être maintenues.

En outre, les mesures de promotion compétitive de l'université pour le personnel académique ont été adaptées en conséquence. Par exemple, dans la composition des comités internes d'évaluation, l'université vise le meilleur équilibre entre les sexes parmi les membres du comité, dans la limite du personnel universitaire actuel. Les membres du comité proposés doivent accepter de suivre la formation nécessaire à l'activité d'évaluation ainsi qu'en matière d'égalité et de diversité. Des règles similaires en termes de composition et formation des membres s'appliquent au comité d'évaluation externe de la promotion compétitive.

L'adoption d'un code de conduite en 2020 ainsi que la mise en place pour l'institution d'un ombudsman indépendant en 2021 sont d'autres pas sur le chemin vers une culture de travail plus égalitaire à laquelle l'université s'est engagée.

Sur la base de l'audit mené en 2020, l'université a adopté en 2021 une politique d'égalité du genre. Cette politique est accompagnée d'une liste ambitieuse d'actions concrètes que l'université mettra en place dans le cadre de son plan quadriennal 2022-2025 :

- Un élément-clé du plan d'action est la mise en place d'un programme de mentorat afin de soutenir l'avancement des femmes dans les postes de professeures.

- Pour augmenter le nombre de professeures et améliorer l'équilibre entre les sexes, l'université envisage l'utilisation de plusieurs outils, dont la possibilité de nomination par appel de professeures ordinaires et la mise en place éventuel d'un programme de chaires d'excellence pour jeunes professeures.

- De plus, l'université prévoit de solliciter le soutien de plusieurs fonds européens ainsi que du Fonds national de la recherche afin de lever des fonds pour des postes supplémentaires afin d'attirer d'excellentes professeures. Les indicateurs de performance, tels qu'ils figurent dans la convention pluriannuelle 2022-2025 entre l'État et l'université, comprennent un objectif d'au moins 30 % de professeures en 2025, tous niveaux confondus (professeure assistante, professeure adjointe et professeure ordinaire).

L'université a récemment mené une enquête dans tous ses départements où des chercheurs travaillent dans des laboratoires. Cette étude a été conçue par la déléguée à l'égalité des genres. Elle est dans la phase d'analyse des réponses et des opinions des chercheurs pour comprendre les bonnes mesures à mettre en place pour rendre les laboratoires plus accessibles aux chercheurs enceintes tout en respectant les dispositions légales en termes de sécurité au travail.

Question 6011 (31.03.2022) de **M. Laurent Mosar** (CSV) concernant les **sanctions financières à l'encontre de la Fédération de Russie dans le sillage de l'invasion par les troupes russes de l'Ukraine** :

Dans un communiqué du 3 mars 2022, la Banque centrale du Luxembourg (BCL) a fourni des détails sur des interactions financières du système financier luxembourgeois avec des contreparties résidentes dans la Fédération de Russie (Russie). Ainsi, selon les données de la BCL :

- l'exposition des banques luxembourgeoises sur des contreparties russes se chiffre à quelque 4,3 milliards d'euros au 31 décembre 2021, soit 0,45 % du total des actifs des banques luxembourgeoises ;

- les dépôts effectués par des résidents de la Fédération de Russie auprès des banques luxembourgeoises s'élèvent à 2.366 millions d'euros au 31 décembre 2021 ;

- les fonds d'investissement luxembourgeois affichent une exposition de quelque 18 milliards d'euros sur des résidents de la Fédération de Russie, soit 0,26 % du total des actifs des fonds d'investissement luxembourgeois qui se chiffre à 6.908 milliards d'euros.

Hier en commission, Mesdames les Ministres ont livré des détails sur la mise en œuvre des sanctions

financières à l'encontre de la Russie. En tout, quelque 2,5 milliards d'euros auraient ainsi été saisis, chiffres qui ne prenaient pas en compte les sanctions contre la Russie existant avant le 24 février 2022.

Bien que Mesdames les Ministres, de même que le directeur de la CSSF quelque temps auparavant, ont pu fournir des éclaircissements sur la mise en œuvre des sanctions financières par les entités tombant sous la surveillance de la CSSF, aucune information n'a été communiquée au sujet des entités non réglementées par celle-ci.

Il existe pourtant à titre d'exemple nombre de domiciliataires qui échappent au contrôle de la CSSF, raison pour laquelle j'aimerais poser les questions suivantes à Madame le Ministre des Finances et à Madame le Ministre de la Justice :

- Comment et par qui la mise en œuvre des sanctions financières à l'égard de la Russie vis-à-vis de ces dernières entités est-elle assurée ? Y a-t-il déjà eu des contrôles sur place ? Mesdames les Ministres peuvent-elles me fournir ces informations par type d'entités ?

- Parmi les notifications de gel d'avoirs, combien émanaient d'acteurs non réglementés par la CSSF ? Combien de demandes de clarifications émanaient de ces acteurs ?

- Comment Mesdames les Ministres et leurs services organisent-ils la surveillance et par extension la mise en œuvre des sanctions au niveau d'entités administrées voire contrôlées par des personnes figurant sur la liste des personnes sanctionnées et qui ont démissionné de leurs postes d'administrateurs ou de dirigeants postérieurement au 24 février 2022 ? De telles démissions ne devraient-elles pas être empêchées voire suspendues pour éviter toute tentative de camouflage ?

Réponse commune (03.05.2022) de **Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances**, et de **Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice** :

Tous les opérateurs, y inclus les prestataires de services aux sociétés et fiduciaires, sont obligés par la loi du 19 décembre 2020 relative à la mise en œuvre de mesures restrictives en matière financière d'appliquer les sanctions.

Concernant la domiciliation, il convient de faire référence au dispositif de la loi du 31 mai 1999 régissant la domiciliation des sociétés, et qui stipule que lorsqu'une société établit auprès d'un tiers un siège pour y exercer une activité dans le cadre de son objet social et que ce tiers preste des services quelconques liés à cette activité, la société et ce tiers, appelé domiciliataire, sont tenus de conclure par écrit une convention dite de domiciliation.

Seul un membre inscrit de l'une des professions réglementées suivantes, établi au Grand-Duché de Luxembourg, peut être domiciliataire : établissement de crédit ou autre professionnel du secteur financier et du secteur des assurances, avocat, réviseur d'entreprises, experts-comptables. Il en résulte que tout prestataire de services aux sociétés et fiduciaires est réglementé et surveillé soit par une autorité de contrôle soit par un organisme d'autorégulation. Les domiciliataires qui ne sont pas réglementés voire surveillés par la CSSF n'opèrent pour autant pas dans des zones de non-droit.

En application de l'article 6, paragraphe 2, de la loi du 19 décembre 2020, il appartient plus spécifiquement aux ordres des avocats des barreaux de Luxembourg et de Diekirch, à la Chambre des Notaires et à la Chambre des huissiers de justice de s'assurer que les professionnels soumis à leur contrôle appliquent les mesures restrictives à l'égard des personnes physiques et morales, entités ou groupes figurant sur une liste annexée à un acte de l'Union européenne et en informent le Ministre des Finances.

Il revient à ces organismes d'autorégulation de s'assurer que les professionnels soumis à leur contrôle appliquent l'obligation d'information du Ministère des Finances et de gel, pour l'ensemble de leurs activités qui génèrent des fonds ou des ressources économiques au profit des personnes physiques et morales, entités ou groupes visés par des mesures restrictives en matière financière. Qui plus est, les autorités de contrôles et les organismes d'autorégulation procèdent à des contrôles sur place dans le cadre de leurs obligations et compétences respectives.

Les organismes d'autorégulation adoptent une approche de surveillance fondée sur les risques pour mettre en œuvre les contrôles.

La Chambre des Notaires a notamment informé les notaires des diverses mesures applicables (notamment celles issues de la loi du 19 décembre 2020 relative à la mise en œuvre de mesures restrictives en matière financière) et de leurs obligations dans le cadre des sanctions financières à l'encontre de la Russie par le biais de cinq circulaires.

La Chambre des Notaires ainsi que la Commission de lutte contre le blanchiment des capitaux et le fi-

nancement du terrorisme de la Chambre veillent à la diffusion des sources d'informations respectivement des informations relatives aux mesures et obligations applicables aux notaires et à leur bonne fin. Le contrôle du respect de ces obligations est assuré en parallèle des contrôles opérés dans le cadre de la lutte contre le blanchiment des capitaux telle que prévue notamment par la loi modifiée du 12 novembre 2004 relative à la lutte contre le blanchiment et contre le financement du terrorisme (« LBC/FT »).

En ce qui concerne les huissiers de justice, trois études ont été contrôlées sur place en 2021 en application de la loi relative à la mise en œuvre de mesures restrictives en matière financière, ce qui fait un total de 5 huissiers de justice sur 19. D'autres contrôles sur place sont prévus cette année.

À noter que ni les notaires, ni les huissiers de justice ne figurent dans la liste définie à l'article 1er de la loi modifiée du 31 mai 1999 régissant la domiciliation des sociétés des professionnels ayant l'autorisation d'exercer une activité de domiciliation.

L'Ordre des avocats du Barreau de Luxembourg a émis une circulaire intitulée « spécial Russie - mesures restrictives et gel des avoirs », adressée à tous les membres du barreau aux fins de les rendre attentifs aux obligations auxquelles ils sont soumis en vertu des règlements européens et de la loi du 19 décembre 2020. Cette circulaire a notamment souligné la différence de ce régime avec les obligations en matière LBC/FT.

Dans le cadre des contrôles LBC/FT off-site réalisés par la Commission de contrôle du Barreau de Luxembourg (CCBL), un questionnaire a été adressé, en date du 25 mars 2022, à tous les prestataires de services aux sociétés et fiduciaires inscrits au barreau. Cinq questions ont visé plus particulièrement les sanctions, voire les activités des prestataires de services aux sociétés et fiduciaires en relation avec les ressortissants russes. Les résultats de cette étude seront présentés dans un avenir proche.

Des contrôles sur place dédiés aux mesures restrictives sont d'ores et déjà programmés dans certaines études sur base des renseignements obtenus lors de l'exploitation des réponses données au questionnaire « off-site » réalisé auprès de tous les membres du barreau en automne 2021. D'autres contrôles se rajouteront en fonction des réponses données au questionnaire adressé aux prestataires de services aux sociétés et fiduciaires. Les contrôles LBC/FT normalement programmés en début d'année seront systématiquement élargis pour couvrir également la mise en œuvre desdites sanctions.

Enfin, il convient de souligner que la démission d'un administrateur-personne désignée de son poste d'administrateur ou de dirigeant ne constitue pas en soi un contournement. En effet, il convient d'examiner les démissions y relatives au cas par cas afin de déterminer si elles constituent des tentatives de contournement.

Question 6012 (01.04.2022) de **M. Paul Galles** et **Mme Diane Adehm** (CSV) concernant le **paiement du gaz russe en roubles** :

Laut Presseinformationen hätt de russesche President Wladimir Putin de Mëtten een Dekret ënnerschriwwen, no deem auslännesch Keefer vu russeschem Gas vu muer un a Rubel bezuele mussen. Ausserdeem hätt hien ugeuerdent, dass westlech Staaten dofir Konte bei der Gazprombank missten opmaachen. Am anere Fall géife Gasliwwerunge fir des Staaten agestallt ginn.

An dësem Kontext géife mir gäre folgend Froen un den Här Minister fir Energie stellen:

1. Wat bedeit d'Decision vum russesche Staatspräsident fir d'Lëtzebuurger Gasakeef?
2. Hu Lëtzebuerg respektiv déi Lëtzebuurger Gasfournisseuren e Konto a Rubel oder net?
3. Wann net, ass Regierung bereet, e Kont op der Gazprombank oder soss enger anerer Bank opzemaachen?
4. Wéi vill Gas kritt Lëtzebuerg aus Russland geliwwert, direkt an iwwer Ëmweeër?

Réponse (27.04.2022) de **M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie** :

ad 1. - 3. Esou wéi an der Äntwert op d'Question parlementaire N° 5982 duergestallt, wäert den Dekret N° 172 vum 31. Mäerz vum russesche President eng Ännerung vum kontraktuelle Kader fir d'Ausféierung vu besteeënde Versuerungskontrakter vu privatwirtschaftlechen Entrepreneurs tëscht russesche Gasfournisseuren an europäeschen Händler bewierken, andeem unilateral nei Obligatioune fir all EU-Entreprise bäigefüügt gi sinn.

Esou wéi och schon d'Energieministere vun de G7-Länner am Virfeld ugekënnegt hunn, dass Kontrakter anzehale sinn an domat d'Bezuelen a Rubel net akzeptabel ass, réit d'Europäesch Kommissioun den

europäeschen Händler, hire russesche Vertragspartner kloerzemaachen, dass si weiderhi wëlles sinn, hir kontraktuell Verflüchtungen ënnert de besteende Kontrakter anzehalen an hir Rechnunge weiderhin an Euro oder an Dollar ze bezuelen. Konten a Rubel opzemaachen, ass deemno net virgesinn, weeder vu Lëtzebuergeschen Acteuren nach vun Acteuren an der ganzer EU. Doriwwer eraus bestätege Fournisseuren, déi Äerdgas op Lëtzebuerg liwweren, op Nofro, dass si kee Gas direkt aus Russland importéieren, mee dass si de Gas entweeder op den Handelsmäert (Boursen) oder direkt bei aneren Tëschenhändler akafen. Dëst sinn dann och Transaktiounen tëschent europäesche Partner, déi och an Euro ofgewéckelt ginn. E gewëssene Risiko fir d'Lëtzebuurger Fournisseure besteet also doranner, dass d'Vetragspartner kéinten ausfalen, well déi eventuell net méi liwwere kënnen, well si net a Rubel bezuelen an dowéinst net méi beliwwert ginn.

ad 4. Sou wéi och schon an den Äntwerten op déi parlamentaresch Froen N° 5680 an N° 5802 duergestallt, importéiert Lëtzebuerg den Haaptundeel vu sengem Gasbedarf aus der Belsch, mat där Lëtzebuerg eng gemeinsam Maartzon bilt. Well de Gas zu engem groussen Deel op Bourse gehandelt gëtt oder iwwer privat Kontrakter kaaft gëtt, ass et schwierig, fir prezis ze soen, wéi vill russesche Gas effektiv op Lëtzebuerg geliwwert gëtt. Eng rezent Kommunikatioun vun der Europäescher Kommissioun estiméiert, dass am Joer 2021 eppes iwwert 40 % Äerdgas aus Russland an d'Europäesch Unieon importéiert gi sinn. An der Belsch ass den Undeel vun Äerdgas aus Russland, deen 2019 nach bei knapp 10 % louch, zënter 2021 weider erofgaange wéinst alternative Sourcen, besonnesch aus Norwegen, an duerch d'Erhéijung vun den Importer vu flëssegem Äerdgas (LNG) iwwert den LNG-Terminal zu Zeebrugge. Par rapport zur leschter Publikatioun vum Stateg vum 2017, déi en Taux vu 27,2 % fir russeschen Äerdgas hei zu Lëtzebuerg ugëtt, kann een deemno dervun ausgoen, dass den Undeel vum Äerdgas, dee physesch aus Russland op Lëtzebuerg kënnt, aktuell daitlech méi niddereg läit. D'Analyse vu Bruegel, engem Bréisseler Thinktank, estiméiere fir Lëtzebuerg fir dat Joer 2021 en Importundeel fir russesche Gas vun 13,8 %.

Question 6027 (05.04.2022) de **M. Sven Clement** (*Piraten*) concernant les **efforts diplomatiques dans le cadre de la guerre du Donbass** :

Mengen Informationen no, goufen et schon an der Vergaangenheet eng Rei Beméiunge säitens der Lëtzebuurger Diplomatie, fir op d'Situatioun an der Regionen Donbass a Lugansk opmierksam ze maachen. Dës Beméiungen hunn zäitweis parallel zu Treffen an Telefonater vum Premier mam russesche President stattfonnt.

An deem Zesammenhang wéilt ech dem Premierminister an dem Minister fir Aussenugeleeënheiten an Europa dës Froen stellen:

1. Gouf et säitens der Diplomatie tëscht 2014 an haut Reesen an oder bei d'Regiounen Donbass a Lugansk? Wa jo, wat war d'Zil vun dese Reesen? Wat war de Fazit?
2. Wéi stinn d'Beméiunge vun der Diplomatie am Rapport zu de Gespréicher vum Premier mam President Putin an dëser Zäit, zum Beispill während der Weltausstellung 2017 zu Kasachstan?
3. Kann de Premier versécheren, dass hei een eenheetleche Message zu de russeschen Aggressiounen säit 2014 vu Säite vu Lëtzebuerg géigeniwwer Russland an der Ukrain vermëttelt gouf?

Réponse commune (20.04.2022) de **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État**, et de **M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes** :

ad 1. De Minister Asselborn ass zanter 2014 zweemol an d'Donbass Region gereest, fir sech op der Plaz e Bild vun der Situatioun ze maachen, an der ukrainescher Säit ze versécheren, datt Lëtzebuerg sech weiderhi fir d'Onofhängegkeet, d'Souveränitéit an d'territorial Integritéit vun der Ukrain asetzt.

Déi éischt Rees huet vum 13. bis 14. Mäerz 2017 stattfonnt. Et goufe Entrevuë mam Gouverneur vun Donetsk, dem Buergermeeschter vu Mariupol, souwéi mat Verrieder vun der OSZE Missioun, déi als Observateur am Konfliktgebitt aktiv war.

Déi zweet Rees war vum 6. bis 7. Mee 2021 zesumme mat der Ministesch Sophie Wilmès an dem Minister Stef Blok am Kader vun enger Benelux Aarbechtsvisitt. Vu Kharkiv aus goung et mam Helikopter op Severodonetsk, am Oste vum Land, fir d'Ligne de contact zu Shchastia ze besichen. Entrevuë goufen et mam Generalstab vun der ukrainescher Arméi an dem Gouverneur vum Oblast Lugansk.

ad 2. Während all senge Reunione mat de russeschen Autoritéiten huet de Premierminister d'Wich-

tegkeet ënnerstrach, fir Stabilitéit a Sécherheet um europäesche Kontinent ze garantéieren. De Premierminister huet ëmmer seng Verurteilung a seng Bedenken iwwer d'Verletzung vum Russland vum internationale Recht ausgedréckt.

ad 3. Jo.

Question 6038 (07.04.2022) de **Mme Diane Adehm** (CSV) concernant la **réention des données** :

Dans un récent arrêt C-140/20 Commissionner of the Garda Síochána e. a., la Cour vient de rappeler sa jurisprudence antérieure en indiquant que « le droit de l'Union s'oppose à une conservation généralisée et indifférenciée des données relatives au trafic et à la localisation afférentes aux communications électroniques aux fins de la lutte contre les infractions graves ».

Alors que l'ancien Ministre de la Justice avait déjà déclaré en 2014 d'adapter notre cadre légal par rapport au premier arrêt en la matière (Digital Rights), le projet de loi n° 6763 déposé dans le sillage n'a jamais été fait avancer.

Depuis lors, et à part de multiples annonces dans le sens d'une amélioration de la législation en matière de réention de données, le cadre légal n'a à ce jour pas encore été mis à niveau.

Encore en décembre 2020, dans le cadre d'une question élargie initiée par notre groupe politique, Madame le Ministre a déclaré une énième fois que ses services travailleraient sur le sujet. Elle a argué qu'il s'agit, d'une part, de mettre notre législation en conformité avec la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne (CJUE) et, d'autre part, d'offrir plus de sécurité juridique aux enquêtes menées par les autorités judiciaires.

Au vu de ce qui précède, j'aimerais poser les questions suivantes à Madame le Ministre de la Justice :

1) Madame le Ministre peut-elle m'informer de l'avancement des travaux autour d'un nouveau cadre légal en matière de réention des données ?

2) Le dépôt d'un nouveau projet de loi est-il imminent (sachant que Madame le Ministre a, elle-même, déclaré que le projet de loi n° 6763 n'irait pas assez loin et ne répondrait pas aux éclaircissements fournis par la jurisprudence de la CJUE) ?

- Quand Madame le Ministre entend-elle retirer du rôle le projet de loi n° 6763 ? De l'avis de Madame le Ministre, l'arrêt C-140/20 apporte-t-il de nouveaux éclaircissements par rapport aux arrêts antérieurs de la CJUE ?

- Dans l'affirmative, lesquels ?

3) Madame le Ministre peut-elle m'informer des derniers développements au niveau européen au sujet d'une révision de la directive 2006/24/CE invalidée par la CJUE ?

4) Madame le Ministre peut-elle enfin m'informer si dans des affaires pénales portées devant le juge luxembourgeois, des données stockées sur base des articles 5 et 9 de la loi modifiée du 30 mai 2005 concernant la protection de la vie privée dans le secteur des communications électroniques, ont dû être retirées du dossier pénal, respectivement n'ont pas été admises comme moyen de preuve par le juge pénal ?

Réponse (02.05.2022) de **Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice** :

ad 1) Les travaux autour d'un nouveau cadre légal en matière de réention des données sont en cours.

Il est important de noter dans ce contexte qu'au vu de la nature évolutive de la matière, due aux précisions apportées par les différents arrêts de la CJUE depuis 2014, et de la nécessité de garantir la coopération judiciaire au niveau européen dans ce domaine important, une réforme de la législation actuelle sur la conservation des données s'avère complexe et nécessite une analyse approfondie des implications de la jurisprudence dont question.

ad 2) Le projet de loi n° 6763 sera retiré du rôle au moment du dépôt du nouveau projet de loi à la Chambre des Députés.

Dans son arrêt C-140/20 du 5 avril 2022, la grande chambre de la CJUE confirme sa jurisprudence selon laquelle le droit de l'Union s'oppose à des mesures législatives nationales prévoyant, à titre préventif, une conservation généralisée et indifférenciée des données relatives au trafic et à la localisation afférentes aux communications électroniques, aux fins de la lutte contre les infractions graves.

La Cour, dans sa décision de 2022, apporte en outre de nouvelles précisions sur les conditions dans lesquelles des dérogations à cette règle, strictement encadrées et conformes au principe de proportionnalité, sont possibles. La CJUE confirme donc sa jurisprudence selon laquelle le droit de l'UE ne s'oppose pas à des mesures législatives qui prévoient, afin de lutter contre la criminalité grave et la

prévention des menaces graves contre la sécurité publique, certains types de conservation.

Puis, elle réaffirme aussi l'exigence d'un contrôle préalable indépendant soit par une juridiction soit par une autorité indépendante et elle offre également une trame pour un dispositif dérogatoire compatible avec le droit de l'UE et apporte des précisions sur les catégories de mesures envisageables.

ad 3) Pour le moment, la Commission européenne se penche toujours sur la révision de la directive sur la conservation des données (2006/24/CE). Le processus de révision est partant en cours, mais la Commission n'a pas encore soumis de proposition de texte aux États membres en vue d'une négociation au niveau européen.

ad 4) À ce jour, la validité de la loi modifiée du 30 mai 2005 concernant la protection de la vie privée dans le secteur des communications électroniques n'a pas été mise en cause devant les juridictions luxembourgeoises. Les autorités judiciaires ne disposent par ailleurs pas de statistiques relatives à l'usage judiciaire de données issues de l'application de la loi modifiée précitée du 30 mai 2005.

Question 6049 (08.04.2022) de MM. Fernand Kartheiser et Fred Keup (ADR) concernant le chauffage des terrasses :

A Frankräich ass et vum 31. März u verbueden, datt d'Terrassen nach därfer Material opstellen, fir dobaussen ze hätzen. An engem Artikel vun „Paperjam“ vum 30. März heescht et, datt den Här Mëtzelstandsminister net wëlles hätt, dës Verbuet och hei zu Lëtzebuerg anzeféieren. Am Hibleck op d'Bestriewung vum der Regierung, all Méiglechkeeten ze notzen, fir Energie anzespieren, mécht sech elo awer och den Horeca-Secteur zu Lëtzebuerg Suergen, datt et awer eventuell eng Kéier zu enger Decisioun kéint kommen, duerch déi d'Terrasse vun engem bestëmmten Zäitpunkt am Joer un net méi baussen hätzen d'ärfen.

An deem Kontext hätte mir folgend Fro un d'Regierung:

- Wëll d'Regierung weider d'Recht vun de Bedreier vun Terrasse respektéieren, fir selwer ze decidéieren, wéini a wéi si hiert Material fir d'Hëtze vun hiren Terrasse benotzen?

Réponse (02.05.2022) de M. Lex Delles, Ministre des Classes moyennes :

D'Regierung plangt net, d'Benotze vu Material fir d'Hëtze vun Terrassen ze verbidden.

Question 6054 (11.04.2022) de Mme Octavie Modert (CSV) concernant le rappel de produits au chocolat suite à la détection d'un foyer de cas de salmonellose :

Nodeems a verschiddene Schockelasprodukter vun der Mark Kinder, enger Duechtergesellschaft vum Schockelas- a Sëssegkeeteproduzent Ferrero mat Sëtz zu Lëtzebuerg, Salmonelle fonnt gi sinn, huet d'Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire (AFSCA) an der Belsch, fir d'éischt verschidden an dono all, d'Produkte vun der Mark Kinder zeréckgeruff, déi an der Kinder-Fabrik zu Arel produziéiert gi sinn. Hei zu Lëtzebuerg rufft d'Liewensmëttelagence och verschidde Produkter vun der Mark Kinder zeréck. Doriwwer eraus ass an der belscher Presse ze liesen, dass schonn de 15. Dezember 2021 Fäll vu Salmonellen an der Fabrick zu Arel fonnt gi sinn, respektiv dem Produzent bekannt waren.

An dësem Zesummenhang géif ech gär folgend Froen un d'Madamm Ministesch fir Konsumentenschutz stellen:

1. Wéi vill Fäll vu Salmonelle sinn an dësem Fall der Regierung hei zu Lëtzebuerg bekannt?

2. Wéi e Volumen u Produkter sinn hei zu Lëtzebuerg vum Réckruff concernéiert a bis elo zeréckgeruff ginn?

3. Wëssend, dass dem Produzent Fäll vu Salmonellen an den eegene Produktionsstätte schonn de 15. Dezember bekannt waren, wéi eng Konsequenzen huet d'Regierung zu deem Zäitpunkt aus dëser Alerte gezunn?

4. Wéi eng Léiere sinn der Regierung no aus dësem Virfall ze zéien?

5. Wëssend, dass op der Internetsäit securite-alimentaire.lu dës Réckruff eréischt géint 18.00 Auer online gaangen ass, firwat ass an engem kriteschem Fall ewéi deem heiten, an dat kuerz virun Ouschteren, de Réckruff net éischter ugekënnegt respektiv gestart ginn?

6. Well em d'Zäit vun Ouschteren oft Schockelas-an Iwwerraschungseeër vun der beträffender Mark och u kleng Kanner verschenkt ginn, ass et émsou méi wichteg, ganz séier virzegoen. Wéi gedenkt d'Regierung virzegoen fir d'Léit adequat a séier ze

informéieren an d'Produkte aus de Regaler an de Geschäfte ze huelen?

Réponse (02.05.2022) de Mme Paulette Lenert, Ministre de la Protection des consommateurs, Ministre de la Santé :

ad 1. Ufank Abrëll war bei der Santé ee confirméiert Fall vun Salmonellose am Zesummenhang mat dëser Epidemie bekannt an deen ass och bei der europäescher Agence ECDC deklaréiert ginn (<https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/rapid-outbreak-assessment-multi-country-salmonella-outbreak-linked-chocolate-products>).

Am Kader vun der Gestiou vum der Epidemie goufen eng Rei méiglech Fäll vun den Autoritéiten ermëttelt a si du weider ënnersicht ginn. Dobäi ass en zweete Fall ermëttelt ginn, deen och der Epidemie zouzerechnen ass.

ad 2. Doriwwer léien den Autoritéite keng genau Zuele vir. Et kann ee just soen, datt all d'Produite vun der Mark Kinder, déi zu Arel fir Ferrero produziéiert goufen, zeréckgezu sinn. Bis elo si folgend Produkter zu Lëtzebuerg betraff, onofhängeg vun der Lousnummer oder vum Mindesthaltbarkeetsdatum: Kinder Mini Eggs, noisette, cacao, lait (100 g); Kinder Mix Mini Eggs (250 g); Kinder Schoko-Bons (125 g; 150 g; 200 g; 225 g; 300 g; 330 g; 350 g; 480 g; 500 g); Kinder Schoko-Bons White (200 g; 300 g); Kinder Surprise (20 g; x1; x3; x4; x6); Kinder Surprise Maxi (100 g); Kinder Happy Moments (162 g; 191 g; 242 g; 347 g; 400 g); Kinder Mix (Voiture 125 g; Bunte Mischung 132 g; Peluche 133 g; Panier 86 g; 150 g; Sac 193 g; Seau 198 g); Kinder Calendriers d'avent (127 g; 133 g; 184 g; 234 g; 311 g; 431 g).

ad 3. Dës Informatioun ass vu Ferrero Arlon de belschen Autoritéiten (AFSCA) eréischt am Kader vu Kontrollen, déi d'AFSCA Ufank Abrëll 2022 bei Ferrero Arlon duerchgefouert huet, matgedeelt ginn.

Déi Lëtzebuerger Autoritéite goufen dunn owes de 5. Abrëll 2022 doriwwer iwwert de Schnellwarnsystem (RASFF) vun der EU-Kommissioun informéiert.

ad 4. An dësem Fall kann ee soen, datt déi verschidden implizéiert Verwaltungen, d'Direktioun vun der Santé mat der Divisioun fir Liewensmëttelkontroll an der Divisioun fir Gesondheitskontroll souwéi de Laboratoire national de santé ënnert der Koordinatioun vum Kommissariat fir Liewensmëttelsécherheet gutt funktionéiert hunn.

Direkt nodeems d'Salmonellenepidemie bekannt gouf, huet de Commissariat alimentaire owes de 4. Abrëll 2022 eng Taskforce ageriicht mat Beamten aus de verschiddenen Unitéiten, déi sech kontinuierlech echangeéiert hunn, fir dës Epidemie zu Lëtzebuerg ze geréieren.

ad 5. Et handelt sech hei em e Réckruff, dee vun de belschen Autoritéiten initiéiert gouf. Esou Réckruff ginn dann de betraffenen EU-Staaten iwwert de Schnellwarnsystem vun der EU-Kommissioun matgedeelt.

Déi Lëtzebuerger Autoritéiten hunn awer schonn de 5. Abrëll op Basis vun Informatiounen, déi si vun de belschen Autoritéite kritt hunn, um Portal www.securite-alimentaire.lu iwwert de Virfall informéiert.

Méi spéit, de 5. Abrëll, huet dunn dat éischt Geschäft, de Monoprix, eng Notifikatioun fir e Réckruff bei den Autoritéite gemellt. Doropshi gouf dës Réckruff och um Site publizéiert: <https://securite-alimentaire.public.lu/fr/actualites/alertes/2022/04/produits-chocolat-Kinder-Salmonella.html>.

Offiziell huet Lëtzebuerg dës Réckruff de 6. Abrëll géint 16.00 Auer vu Ferrero selwer matgedeelt kritt. Du gouf de generelle Réckruff um Site verëffentlecht: <https://securite-alimentaire.public.lu/fr/actualites/alertes/2022/04/Salmonellose-produits-au-chocolat-Kinder-Ferrero.html>.

Dës Säit gouf da no an no mat neien Informatiounen aktualiséiert.

Déi meeschten EU-Länner hunn eréischt de 6. Abrëll am Kader vun den Alerten iwwert de Schnellwarnsystem informéiert.

Dëst ass nozeliesen am ROA vun ECDC an EFSA.

https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2022-04/ROA_monophasic%20S%20Typhimurium%20ST34%20linked%20to%20chocolate_2022-00014_UK%20FINAL.pdf

ad 6. An dësem Fall ass d'Bevëlkerung schnell an adequat iwwert déi verschidde bestoend Kanäl informéiert ginn. Ze nenne sinn hei den Portal www.securite-alimentaire.lu an d'Newsletter vun den Autoritéiten, déi all Dag iwwert Réckruff informéiert.

Dës Newsletter kann een hei abonnéieren:

<https://securite-alimentaire.public.lu/fr/support/alerte.html>

Ausserdeem gouf iwwert déi sozial Medien kommunizéiert an et goufen dräi Communiqués de presse gemaach, fir d'Éffentlechkeet ze informéieren.

Et ass nach ze soen, datt d'Autoritéiten och vun de Betriber mussen informéiert ginn, wann zu Lëtzebuerg lesswueren aus de Regaler geholl ginn. Dës Notifikatioun gëtt iwwert de Guichet.lu gemaach:

<https://guichet.public.lu/fr/entreprises/commerce/securite-alimentaire/securite-alimentaire/notification.html> an erlaabt et den Autoritéiten, esou Réckruff ze iwwerwaachen.

Question 6059 (12.04.2022) de M. Fernand Kartheiser (ADR) concernant la livraison d'armes à l'Ukraine :

Am Artikel „Lëtzebuerg schéckt Waffen, Gefierer an Zelter an d'Ukrain“, deen den 28. Februar um Site vun RTL publizéiert gouf, war ze liesen, datt Lëtzebuerg der Ukrain am Krich mat Russland och déidlech Waffe liwwert.

An deem Zesummenhang géif ech der Regierung gär dës Froen stellen:

1. Kann d'Regierung eng Tabell presentéieren, déi opschlésselt, wéi eng déidlech Waffen an aner militäresch Gidder an Zerwisser der Ukrain nom Stand vum 12. Abrëll 2022 zur Verfügung gestallt goufen a wéi eng weider Moosnamen an deem Sënn schonn decidéiert sinn?

2. Kann d'Regierung matdeelen, wéi eng militäresch Gidder an Zerwisser, déi mir un d'Ukrain geliwwert hunn, aus nationale Reserve stamen a wéi eng mir um internationale Maart hu missen akafen? Kann d'Regierung preziséieren, a wéi enge Länner déi eenzel Waffen a militäresch Gidder akaf goufen an a wéi engem Zäitraum si virgesäit, eis national Reserven nees opzestocken?

3. Kann d'Regierung matdeelen, mat wéi enge staatlechen an netstaatlechen, nationalen an internationale logistesche Fournisseure Lëtzebuerg bei der Ausliwwerung vun dësen Waffen a soss militäresch Gidder zesummegeeschafft huet?

4. Kann d'Regierung eng Tabell presentéieren, déi de jeeweilige Käschtpunkt vun all deene Moosnamen opschlésselt a preziséieren, enner wéi engem Budgetartikel d'Sue jeeweils gefloss sinn?

Réponse commune (22.04.2022) de M. François Bausch, Ministre de la Défense, de M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes, et de Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances :

De Verdeedegungsminister wäert déi gefrot detailléiert Informatiounen, déi net geduecht sinn, fir verëffentlecht ze ginn, an noer Zukunft an enger gemeinsamer Reunioen „à huis clos“ vun de Chamberskommissioun fir bannenzeg Sécherheet a Verdeedegung a fir Aussepolitik, europäesch Ugeleeënheeten, Kooperatioun, Immigratioun an Asyl presentéieren.

Question 6067 (15.04.2022) de M. Fred Keup (ADR) concernant la participation aux élections législatives des Luxembourgeois vivant à l'étranger :

Beim éischten Tour vun de franséische Presidentschaftswale ginn all d'Fransousen op der Welt opgeruff, hiren neie Staatschef ze wälen. Zu Lëtzebuerg wunne ronn 48.500 Fransousen, vun deenen der 13.368 hir Stëmm fir d'Wiel vum Chef vun hirem Land an de Foreshalen ofginn hunn.

Bei de leschte Chamberwale 2018 waren och all d'Lëtzebuerger op der ganzer Welt opgeruff, hiert Parlament ze wälen. Vun deene ronn 100.000 Auslandslëtzebuerger haten der awer nëmmen 1.529 ee Walziedel ugefrot. Dat geet aus der Äntwert op meng parlamentaresch Fro N° 3658 vum 7. Februar 2021 ervir. Wéi vill der tatsächlech wälen waren, ass net bekannt.

An deem Zesummenhang hunn ech folgend Froen un d'Häre Staatsminister a Bausseminister:

- Wéi erkläert sech d'Regierung, dass d'Walbedeegung vun den Auslandslëtzebuerger fir d'Chamberwale esou extreem niddreg ass, dëst och am Verglach mat der däitlech besserer Situatioun bei de franséische Presidentschaftswalen?

- Allgemeng gëtt esou eng niddreg Walbedeegung vun enner 5% als Echec ugesinn. Gesäit d'Regierung dat och esou?

- Bei de Chamberwale 2018 ware vun den deemelege ronn 320.000 Lëtzebuerger Awunner 259.887 walberechtigt, a vun deenen hunn der 233.014 (89,7%) och tatsächlech gewielt. Vun deene ronn 100.000 Auslandslëtzebuerger hunn der 1.529 ee Walziedel gefrot, soudass ee kann dervun ausgoen, dass, wann een déi zirka 20% Mannerjäreg ofrechent, zirka 2% vun de walberechtigten Auslandslëtzebuerger vun hirem Walrecht Gebrauch gemaach hunn. Am Ganze läit d'Walbedeegung bei de Chamberwale deemno bei zirka 69% an d'Abstentioen bei 31%. Kann d'Regierung dës Schätzung confirméieren respektiv korrigéieren?

Réponse commune (27.04.2022) de M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'État, et de M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes :

D'Regierung wëisst drop hin, dass eng franséisch Presidentschaftswal net vergläichbar ass mat na-

tionale Chamberwale. Et handelt sech em e ganz aneren „Typ“ vu Wal. Des Weidere stäipt den honorebelen Deputéierte säi Verglach mat Frankräich och net op déi insgesamt Bedeegung bei de Presidentschaftswale vun de Fransousen, déi ausserhalb vu Frankräich wunnen, mee hëlt ausschlieslech d'Walbedeegung vun de Fransousen zu Lëtzebuerg als Vergläichsparameter.

Fir d'Regierung ass a bleibt d'Ausübung vum Walrecht ee vun de fundamentaalen an domat wichtigsten Akte vun der Bedeegung un der Demokratie, an zu Lëtzebuerg gëllt dofir an deem Zesummenhang och d'Walpflicht. Fir d'Lëtzebuerger a Lëtzebuergerinnen, déi am Ausland liewen, ass d'Walrecht awer fakultativ a kann eenzeg an eleng iwwert d'Brëfwal ausgeübt ginn.

Un dës Prinzippien hält och déi aktuell Reform vun eiser Verfassung fest.

Question 6085 (21.04.2022) de M. Max Hengel (CSV) concernant l'hépatite chez des enfants :

De 6. Abrëll huet d'UK Health Security Agency driwwer informéiert, datt a Groussbritannien zanter Januar 2022 bei 74 kleng Kanner enner zéng Joer eng Hepatit diagnostizéiert gouf, wou d'Ursach onbekannt ass. Klinschen Analysen no handelt et sech dobäi em keng vun de bekannten Hepatitiformen A, B, C, D oder E.

Den 19. Abrëll huet och de European Centre for Disease Prevention and Control op déi nei Form vun Hepatit opmierksam gemaach an drop higewisen, datt an Dänemark, Irland, Holland a Spuenien ebenfalls Fäll bei Kanner festgestallt goufen. D'Weltgesundheitsorganisatioun WHO rechent dermat, datt d'Zuel vun den Infektiounen bei Kanner nach wäert klammen.

An deem Kontext wéilt ech folgend Froen un d'Gesondheitsministesch stellen:

- Sinn hei zu Lëtzebuerg scho Fäll bekannt, wou Kanner ënnert dëser mysteriéiser Form vun Hepatit leiden?

- Wann dat de Fall ass, wéi vill Kanner si betraff?

- Wéi gesäit d'Prise en charge vun de Kanner aus?

- Gëtt et een Zesummenhang mat enger Covidinfektioun?

Réponse (22.04.2022) de Mme Paulette Lenert, Ministre de la Santé :

Et gi reegelméisseg eng ganz kleng Zuel vu Fäll vun akuter Hepatit, ouni dass eng kloer Ursach festgestallt ka ginn. Esou Hepatit kënnen zum Beispill duerch verschidde Virusinfektiounen ausgeléist ginn (och Viren, déi net typesch als Hepatitisviren gëllen) oder duerch eng Rei toxesch Substanzen, mat deenen d'Persoun a Kontakt komm ass. Wat aktuell beonrouegt, ass, dass d'Zuel vun esou Hepatiten a Groussbritannien bei Kanner enner zéng Joer zanter Januar 2022 verhältnisméisseg méi héich läit wéi a fréiere Jore.

Och wann änlech Fäll an aneren EU-Länner bekannt goufen, ass et awer do nach net kloer, ob hir Frequenz an deene Länner signifikativ méi héich ass wéi virun.

Et gesäit aktuell esou aus, wéi wann op d'mannst eng Rei vun dësen Fäll duerch eng Infektioun mat engem Adenovirus vum Sérotype 41 ausgeléist goufen. Ob awer all Fäll sech duerch dës Virus erklären, ass nach net gewosst.

Adenoviren si ganz heefeg a kënnen typescherweis banal Infektiounen zum Beispill vun den Otemweeër bei de Kanner ausléisen.

Aktuell ass kee Fall vun esou enger akuter Hepatit bei Kanner zu Lëtzebuerg bekannt.

Den Direkter vun der Santé huet duerch eng Lettre circulaire un d'Dokteren op de Problem higewisen an d'Doktere gefrot, all Verdachtsfall direkt bei der Inspection sanitaire ze mellen.

D'Behandlung vun der akuter Hepatit ass symptomatesch an ënnerstëndig; a ganz schlëmm Fäll, wou d'Liewerfunktioen komplett aussetzt, muss een op eng Liewertransplantatioun zeréckgräifen.

Et gëtt am Moment kee Beweis, dass dës Hepatit mat dem Covid-19, oder der Impfung géint de Covid-19, zesummenhängt.

Le saviez-vous ?

QUORUM

Le quorum est le nombre minimum de membres qui doivent être présents pour que la Chambre des Députés puisse voter valablement. Partant la Chambre ne peut prendre de décision que pour autant que la majorité de ses membres se trouve réunie.